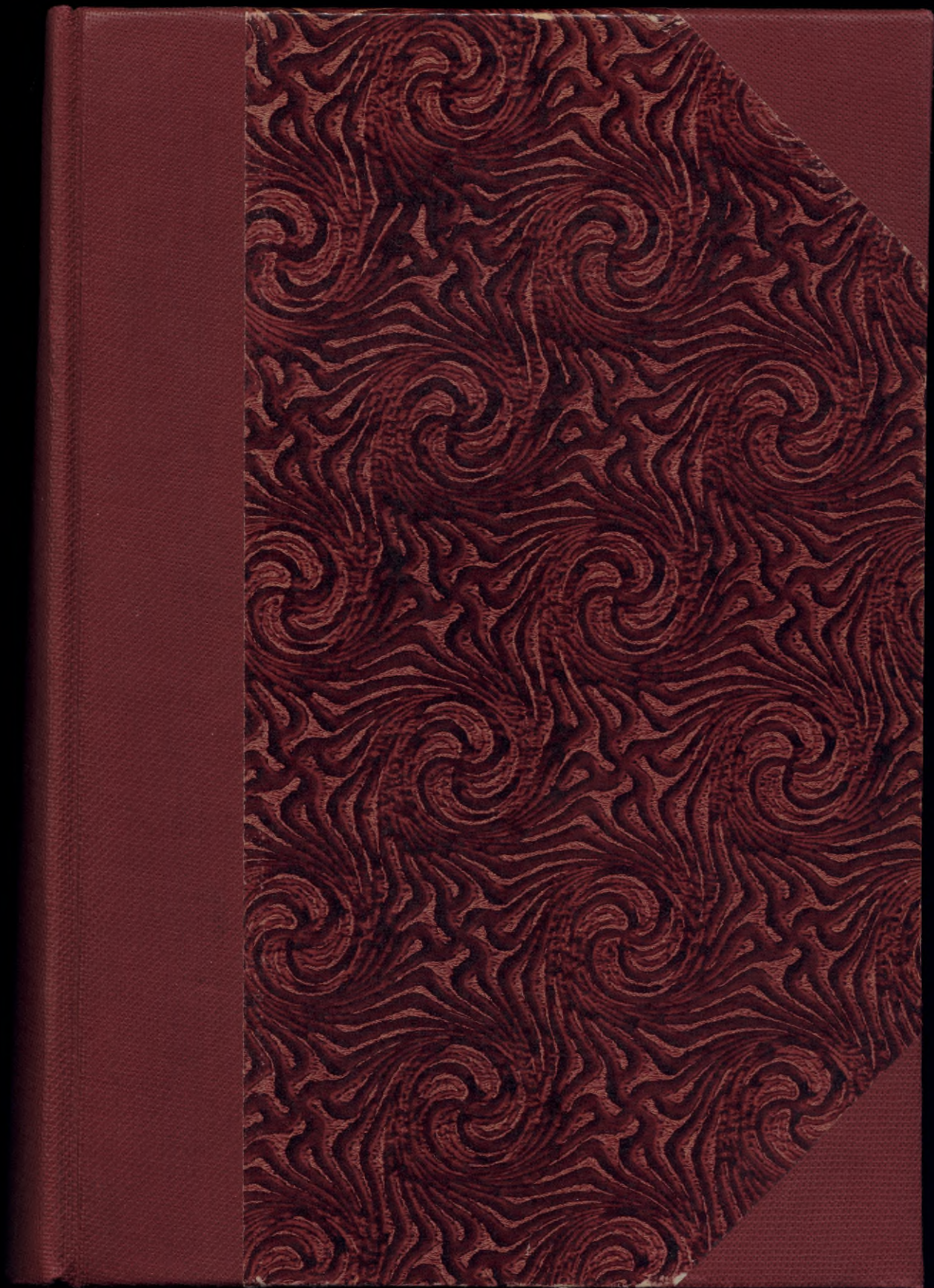

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

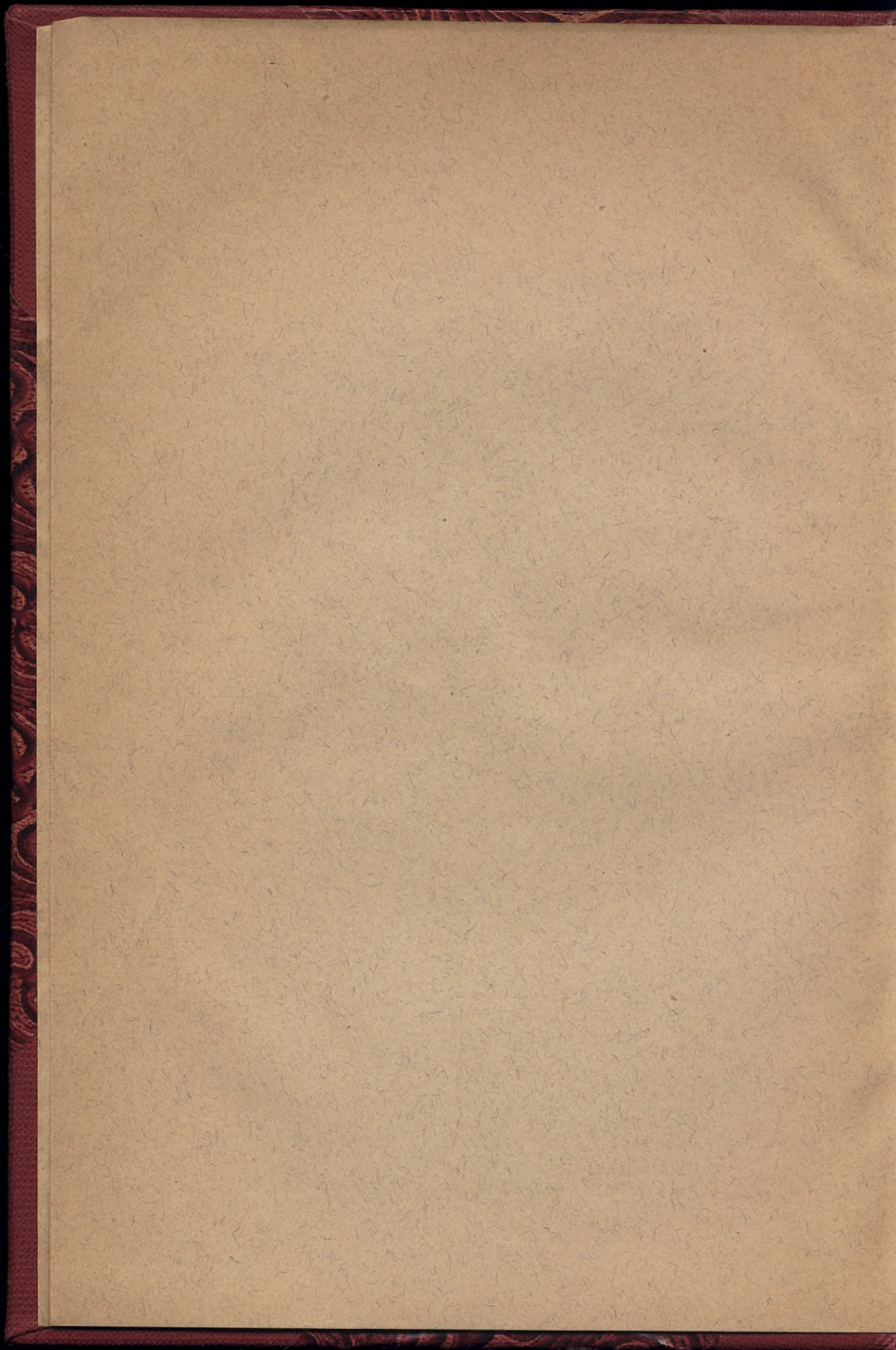

Centralbiblioteket

Hist
Su.
Saml.

HANDLINGAR

GUSTAF DEN FÖRSTES
SVAERIGES HISTORIA

BEFÖHVADE AV STATSBOKHÅLLNINGEN I TRYCK UTHGÅVA

AF REZARBEJDET.

Första serien.

XXXIX

STOCKHOLM

FRANZS BOKHÅLLNINGEN, P. A. SOBERG & SÖNER

1818

1818

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA
AF RIKSARKIVET.

Första serien.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1914
[130333]

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

RIKSARKIVET

GENOM

JOH. AX. ALMQUIST.

XXVIII.

1558.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

KONING

GUSTAF DEN FÖRSTES

REGERINGS RÄTTSREVIS

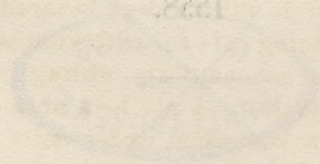
REGERINGEN I STOCKHOLM

REGERINGEN

JON. A. ALBERTS

XXVIII

1858

STOCKHOLM

STOCKHOLM, H. & S. BOKFÖRLAGS FÖRLAG

FÖRETA L.

1558 års riksregistratur, i äldre tid signeradt H H, omfattar 219 blad (3 opag., 1—215, men 69 a—b), af hvilka dock tre blad inuti volymen och två blad i slutet äro blanka, under det att flera upptaga endast månadsrubriker. Afskrifningen är verkställd af en och samma, nära samtidiga hand.

Registraturet innehåller 138 bref, alla på svenska språket, utom ett på latin. Som vanligt har detta antal kunnat väsentligt ökas i föreliggande tryckta registratur, där sammanlagdt 272 af konung Gustafs bref in extenso återgifvits. Af dessa äro 21 affattade på tyska språket. Fyndorterna inom Sverige hafva varit: riksarkivet (17) och den där deponerade Skoklostersamlingen (1), kammararkivets olika samlingar (79), Strängnäs' domkapitels arkiv (2), Arboga stadsarkiv (1), Säfstaholms arkiv (1), Trolle-Ljungby arkiv (1) samt f. d. Banérska arkivet på Sjöo (1). I utlandet hafva påträffats bref i Finlands statsarkiv (6), danska riksarkivet i Köpenhamn (3), stadsarkivet i Reval (11), samt statsarkiven i Danzig (4), Königsberg (2) och Aurich (1). I fyra fall hafva brefven måst återgifvas efter tryckta källor, utan att originalens förvaringsort kunnat uppgifvas; i ett af dessa fall har dock originalpatent legat till grund för omtrycket. Inberäknadt dessa fyra bref hafva 51 skrivelser eller något mera än en sjättedel antecknats såsom förut publicerade en eller flera gånger.

För år 1558 finnes emellertid ånyo ett protokollon, som innehåller utdrag af konung Gustafs utgångna bref till ett mycket större antal än de fullständigt bevarade. Ur detta har härnedan med uteslutning af de anteckningar, som röra de sistnämnda, månadsvis sammanförts utdrag ur ej mindre än inemot 800 andra skrivelser, så att hela antalet af konungens bref, om hvilka vi ega kännedom under detta enda år, betydligt överstiger tusentalet. Den kopiebok i kammararkivet, ur hvilken hämtats de många hittills publicerade qvittobrefven,

upphör med detta års femte månad; slutet, som kan hafva innehållit fortsättning, saknas i den numera defekta volymen.

Af utvald konung Eriks bref äro härnedan fem tryckta fullständigt efter original eller afskrift i svenska och danska riksarkiven samt kammararkivet. Årets protokollon upptager därutöfver ej mindre än 355 skrivelser i utdrag, som här meddelas. Hertig Johans bref hafva varit föremål för flitig publikation från finskt och livländskt håll och de af mig tryckta sexton brefven, af hvilka fem äro skrifna på tyska, äro alla förut i skilda samlingar offentliggjorda. Detsamma gäller den fortsättning, som meddelas af hertigens diarium och som därutöfver upptager 253 skrivelser.

Rörande brefven till Gustaf I hänvisas till den redogörelse jag lämnat sid. 630.

Som bilagor meddelas denna gång två journaler, förda under grefvens af Ostfriesland resa till Sverige och vistelse här. De innehålla bl. a. en detaljerad skildring af de underhandlingar, som fördes med anledning af grefvens frieri till prinsessan Katarina, och erbjuda åtskilligt af intresse för dem, som vilja underkasta sig den ej obetydliga mödan att intränga i det mer än vanligt svårtydda språket. Beträffande tolkningen af de ofta till oigenkännlighet förvanskade ort- och personnamnen har jag i registret sökt att lämna anvisningar, som jag hoppas skola befinnas åtminstone i det stora hela riktiga.

Stockholm i april 1914.

Joh. Ax. Almqvist.

1558.

Stockholm den 1 januari.

*Till menige man i Östergötland angående understöd af
hampa till flottans behof.*

Riksregistr. 1558, fol. 1.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude edher, trogne undersåter, våre och cronenes skatskyllige bönder och menige almoge, som bygge och boo udi Östergötlandh, vår gunst och nåde tilförende och giffve edher her med tilkänne, att endoch Gudh skee loff och prijs, vij ähre kompne till enn bistondig fredh medh the omilde rydzer, så kunne vij doch väll förmercke, att thenne farlige verldennes tijdz lägenhett icke haffver såå stor säkerhett medh sig, att dieffvelen och hans ledemother ju jemmerligenn umgå ther medh och inthet förgäte söke tilfälle till att upväcke tvijst och tvädreth och allt ondt i verldenne, om hvilkett ähr inthett bättre rådth uthann bedije thänn a[l]zmectigeste Gudh, som fredzens härre ähr och all ting i sijnn mactt haffver, att hann verdegis styrcke och beskydde sijne fattige christne till allt thätt såsom hans guddommelige vilije till ähre och prijs skee kann, som ähr thänn högste tröst och tilförlatning till thänn alzmectigeste Gudh; thernest att haffve och holle enn christelig endreth och samholdh eblandh osz alle

svänske, teslikes enn trofastt lydachtighet medh öfverhetenn, och hvar såå sker, ähr tilförrhoppandes, att hvar lydne och endrecth ähr, ther haffver Gudh sijn värck hosz. Såå, kere undersåter, vele vij edher her medh icke förholle, att effter (såsom edher nogsampt väll vetterligit ähr) thett vij udi hele vår regementz tijdh altijð haffve hafft och ähnnu, såå lenge vij leffve, haffve hog och vilije till att söke, råme och vette alles edhers och menige Sverigis rijkis trogne inbyggeres gagn, nytte och välfärdh och thäs skade och förderff, så mykitt som mögeligitt haffver varidh, förekommett och affverijett effter ytterste förmögenhetenn emott alle them, som thätte vårt fäderneslandh Sverige och osz svänske haffve hafft i sinnet mykitt ondt att vilije tilfoge, och haffve vij icke andre utväger heller medell, till hvilkett vij kunne sätiye vår lijtt um hiälp och bijstand, hvar Gudh förbiude såå umträngde, uthan att vij måtte först och främst söke till Gudh, edher och menige rigsens ständer udi thänn fulkommelig tilförsieth, att I såsom trogne Sverigis ledemoter vele lathe edher befinne emott osz, som ähr edhers rhätte herre och konungh, med all trofast lydactighet och endrechtighet, som förbemältt ähr, och välvilligenn komme osz till hiälp och undsätning medh all thänn deell, som edher mest mögeligett ähr och tiäne kann till menige rigsens beskydh och beskerm, enär edher ther um tilsagt varder; såå vette I väll sielffve, käre undersåter, kunne och täncke, hurudanne svår krigzmacth både till land och vatnn, teslikis enn mechte svår hop skep och galleijder, vij åhrligenn motte holle till att beskydde thette vår konunge rijke medh för alle farligheter, som sig kunne tildrage, och våre arge misgynnere vele osz och rijkett tilfoge, och till samme skepz och gallejders tackell, tug och annen utredning haffve vij hafft enn svår umkostnett, besynnerligen opå hampe etc. Och haffve vij i många ähr latijð beställe och förskaffe sådanne hampe ifrå Tyslandh och

andre fremmende orther, thär vij thän tilköpz haffve kunnet bekomme. Menn nu haffve vij opå någre förlidne åhr (såsom edher tileffventyrs väl vetterligitt kan vare) sådanne partzell utrijkis icke kunnet bekomme, och motte doch liqväll icke thäs mindre försörge samme vår skepzflåte med tackell, tug och alle nödtorffter, som tiäne till rigsens beskydh och beskerm, såå väll her effter som vij altijd hertill giortt haffve etc. Menn effter sådanne bräck opå hampe (såsom för:vit står opå färde åhr) vill förtenskuldh bliffve osz fast besvärligitt att kunne holle samme skepzflåte vedh machth uthen alles våre trogne undersåters och menige rigsens inbyggeres tilhiälp och bistanth etc., hvarföre åhr vår gunstige vilije och begärens, att I, dannemenn alle, som i för:ne Östergötlandh boendes åhre, vele komme osz och rijkett till undsetning medh någon hampe, enär som helst våre befallningzmenn edher thär um opå våre vegne tilseijendes varde, teslikis at I och såsom trogne undersåter vele komme osz och rijkett till undsätning medh någre kostgärder, hvar vij thän framdellis behöffve kunne och nöden eller lägenhetenn ther opå kräffver. Och försee vij osz till edher, dannemenn alle, att I såsom trogne undersåter härudinnen late edher finnes hörsamme och välvillige, hvilket vij medh edher udi all gunst och nåde vele betäncke. Datum Stocholm 1 januarij anno etc. 1558.

Samme mening till alle stigt och länn öffver hele rijkett etc.¹⁾

¹⁾ Rör. den datum, under hvilken brefvet till Helsingland afgick, se nedan, s. 26 och noten.

Stockholm den 5 januari.

Quitto för Jöran kniffsmed på inlevererade arfsmedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 231.
Jfr *ibid.*, fol. 221 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone på vårt slott Stocholm thenn 5 januarij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro undersåte och borgere udi Stocholm, Jörenn kniffsmedh, ethundrede marc ortiger, hvilcke penningar han leffrerede för thet danarff, osz tilkom effther enn borgere i för:ne Stokholm, benempdh Andersz Pois. Så effter för:ne Jörenn kniffsmedh framlidne Andersz Poiszes hustru effther hans dödellige affgångh till ächte bekommet haffver, therföre haffve vij aff synnerlige gunst och nåde skäncht och giffvit honum alle löszörer och annet tingest, som han medh för:ne hustru bekommet haffver. Och skall han ther emot förpflichtigh vare att rede och pynte alle våre egne rapper och verijer både medh skider, kniffver och alle andre tilbehöringer, enär honum ther um tilsagt eller befalet bliffver etc.

Hvarföre göre vij för:ne Jörenn kniffsmedh her medh qvitt och fri för alth yttermere tiltaell um för:ne penningar, och thes till visze lathe vij trycke vårt secret her nedhenn före, och haffver vår käre sonn Magnus opå våre vegne medh egen handh samme qvittencie under-skriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 5 januari.

Quitto för Jakob Turesson [Rosengren] på penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 231.
Jfr *ibid.*, fol. 222.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligit, att vij udi egenn kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 5 januarij anno *etc.* 58 anammet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tiänere och cammerrådth Jacob Turszon sexhundet marc ortiger, hvilcke penningar han osz leffreret haffver opå Peder Hanszons vegne, på then summa han bleff till achters medh för the värijer han på våre vegne udi Vijborgh sålth hade pro anno 56 *etc.* Hvarföre *etc.*

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 10 januari.

Till hertig Johan angående förstärkandet af krigsmakten i Finland, om underrättelsers inhämtande från Livland, om ny fogde i Nyslotts län, om medelsredovisningen i Finland och myntningen i Åbo samt om sjukligheten i Nyland.

Riksregistr. 1558, fol. 3. Förnt tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. upplysn. af Finl. häfder*, D. 9 (1857): s. 288—294.

Vår faderlige gunst *etc.* Kere sonn Johann, vij haffve bekommett tvänne tijne schriffvelser thänn 2 dag januarij, daterede udi Åbo 7 decembris. Och som thu lather förstå, att thu gärne vilt förmere tijt rytterij och förtenskuldh begärer, thet vij ville effterlate tig thär till the häster, som vij haffve i Findlandh *etc.*, såå synes oss icke orådeligit (för the orsaker och thänne farlige verldennes tijdz lägenheter skuldh, som vij genom vår senaste schriffvelsze tig uptächte och förstå lothe), att thu icke

aleniste um ryttere och häster, uthan ochså um skep och hvadh som till siös tjänligitt ähr, tig vinlägger och beflijter, och för sådanne lägenheter skuldh ähr storligenn förnödenn, thet vij alffvarligenn och annerledes tage saken före, än som här till skett ähr, och förstärcke osz med alle nödtörfftige tilbehöringer, som till att beskydde och försvare landh och rijke medh kunne tjänlige vare, effter som alsomstörste machth opåligger och thänne för:ne farlige tijdz lägenheter fordrer och kräffver. Thu viltt och fljteligenn sådanne lägenheter hosz tig öffverväge och tiltäncke att förstärcke tig medh thätt mäste folk och andre munitioner, som tig mögeligitt vare kann, theslikis lathe uprätte flere affvelzgårder både udi Cummegårdz län och flerestedz, thär lägenhetenn och tilfallett sig så begiffve kann. Vij vele och gärne vette, huru många häster, theslikis harnisk och skytt, vij haffve tilstädis i Findlandh både opå Åbo, Vijborg, Tavestehusz, Nyeslott och flerestedz etc., se förtänkskuldh gärne, att thu lather bestället, thett vij thär um rhätt beskedh bekomme medh thett förste. Sedenn vele vij vette tig beskedh, hvadh vij thär aff umbäre och tig effterlate kunne, effter vij doch liqväll moste holle ther i landett enn svår hop häster och kunne förtänkskuldh lijde, att thu them må beholle. Och hade Jacob Hendersonn icke varidh för godh till att komme siälff till osz och giortt osz någenn undervijsning opå the häster, som vij ähnnu i Findland haffve etc.

Kere sonn, haffve vij och förståt the lägenheter, som thu haffver förfarijd belangende thett krig och fredestandh emellen kongenn i Påländh och the lifflendske, och effter thu haffver utskickett tijne tjänere opå kundskaper till Lifflandh, så vore thett mykitt nyttigt, att the och icke alenest måtte erkunne sig um thätt, som kriget belanger, utan och såå hvadh tijd thär ähr både opå spannemåle, saltt och annett mere. Vij vele och gärne vette, hvadh tijd opå för:ne partzeler i Findlandh ähr, opå

thett vij på förårett kunne lathe förskaffe hädenn ifrå Sverige både spannemåle och annett, hvad thär behoff ähr, see förtänskuldh gerne, att thu osz thett förste mögeligitt kann vare ther um förständigiger.

Vijdere såsom thu och giffver tilkänne, att thu haffver förloszedh Göstaff Fincke med befallningenn ifrå Nyeslott, såå såge vij gärne, käre sonn, ähr och storligen förnödenn och behoff, att någenn annen förständig man motte tiltänckes och förordineres udi hans stad till samme befallningh igänn, thänn thär udi alle motte fliteligenn kunne achte vårtt gagn och beste. Och ähr vår nådige vilije och begärenn, att thu medh thett förste ville skynde för:ne Göstaff Finke sampt alle the andre våre fougter, som icke udi tijnn förläning ähre, hijtt utöffver till Sverige medh theres regenskaper. Och vette vij icke, huru the handle, effter vij alzingenn beskedh kunne bekomme ifrå them. Icke vele the heller göre osz någenn berättelse eller förclaring både um enn deel och annen udi theres befallningar, uthann handle och regere medh thett, som the opå våre vegne haffve handemellenn, effter som them siälffve synes. Thu vilt förtänskuldh såå förskaffett, att the medh thett förste hijtt medh theres regenskaper till vår cammer förskickede bliffve måtte, theslikes att the och, som ähre aff medh befallningerne och icke ähnnu haffve betalet thenn deel, som the osz opå theres regenskaper skyldige bleffne ähre, måtte och bliffve utöffver skickede etc. Vij förnimme och, att thänn Erich Svänzonn, hvilken osz mykitt förtröstedede medh the många laxefisker, som hann allestedz ther i landett opå våre vägne skulle uprätte, handler sig och icke mykitt troligen emott osz, effter osz ähr tilvettendes vordett, thet hann fast flere laxer förskicker ifrå Findland och till Norrköping till sijne vänner ähn till osz. Och såge förtänskuldh gärne, thett han och medh thet förste hijt til osz välförvaret komme motte.

Ytterligere haffve vij och förståt thän entschuldning, som thu haffver giortt opå Hans Tommeszo[n]s vegne etc. Såå kunne vij icke vette, hvad vij schole seije um honum, effter vij så got som alzingen rättilse bekomme aff alt thet, som hann ther i Findlandh bestyrer och beställer, och vette förtänksuldh icke hvadh mening vij um honum tage schole, altenstundh hann alzingenn beskedh heller förclaringh gjorde osz, thänn tijd hann senest var her hosz osz, um alle deler i Findlandh, uthann leffde här effter sig enn hop register, utaff hvilke vij föge rättilsze haffve, uthann såsom vij minst hade förmodett, thett hann någon vägz drage skulle, drog hann sijnn kosz osz aldelis ovetterligen etc. Måå och Gudh vette, hvart våre många svåre penninge summor ähre tagne vägen i Findlandh, effter tijtt ähre kompne många merkelige summer, både thänn tijd vij personligenn vore i Findlandh, thernest aff myntet her i Stocholm; item the summor, som doctor Anders och Kruse förde hedenn medh sig, hvilke alle ähre kompne till Findlandh. Och ändoch sådanne merkelige summor ther hädenn förskickede ähre, bleff doch liqväll vårt folk, som thär i Findland var, föge tärmedh lönte och betalede, effter vij förnimme aff them, som tädenn ifrå Findlandh för ett halfft år sedenn komme, att the ju haffve thänn clagenn, thet the ingen lönn ther haffve bekommett, therutöffver vij icke litett besöckte och bekymbrede bliffve. Icke förnimme vij heller, thett samme penningar ähre kompne till någenn utgiff, thett osz endels förundrer, och thär vij såå länge schole lathe spele medh våre penningar, befruchte vij, hvad ände ther medh vill tage. Vij vele tig och icke förholle, thett mäste partenn aff vårt folk her i Sverige, som vij haffve opå våre slott och gårdar, både embetisfolk och annet mere, haffve ähnnu icke bekommett theres lönn. Och till att löne och affbetale samme folk medh behöffves till thätt minste enn firemål hundret tusendh

mark, endoch vij icke till samme löning haffve udi vår cammer utöffver ettusendh mark etc. Såå må Gudh vette, hvar vij sådanne merkelige summa opå enn hastig tijd tage schole, effter hvarkenn the fougter, som i Findland ähre, icke heller the, som här i Sverige ähre, haffve ähnnu leffvererett thänn deel ifrå sig, som them borde leffverere. Och effter sådanne bräck opå färde ähr, therföre ähr vår faderlige begärenn, att thu ähnnu medh thett förste ville late förmynte thet söloff, som ähnnu oförmyntet ligger i Findlandh på Åbo, i penningar, och att the medh thet förste seden hijtt utöffver förskickede bliffve måtte etc.

Kere sonn, osz ähr och tilvettendes vordet, thett udi Nylandh opå någenn tijd haffver vanckett blodsottenn etc. Se förtenskuld gärne, att thu seer tig vijsligenn före och intet giffver tig till the orther, ther thu förnimmer sådanne siukdommer och farligheter vare opåfärde, och att thu ville giffve tig ifrå Åbo, effter thär ingenn synnerlig löftig platz ähr, och till Kummegårdzlänn och flerestedz, thär som löftige platzer ähre och icke så lenge ligge påå enn orth, som vij förnimme thu legett haffver i Åbo, thärutaff någon siukdom kan förorsakes etc. Datum Stocholm 10 januarij anno etc. 58.

Stockholm den 11 januari.

Till Olof Stake angående hans redovisning.

Efter original i RA.

Gustaff etc. Vår gunst tilförendhe etc. Vij kunne icke vetthe, Oluff Staake, hvad thu besteller, effther thu icke lenge seedhen haffver giffvit tigh hijtt till vår reckninge cammer medh tijnn regenschap och medh thenn deell tigh bordhe leffrere för thett framlidne åhr 57 etc., effther bådhe vij, så och vår käre sonn Erich, tigh nog-

samptt ther um tilförendhe haffve latidh tilschriffve. Hvarföre vele vij tigh ännu alffvarligenn haffve förmanedh, att thu samptt medh tijnn schriffvere medh thet förste förfogher tigh till för:ne vår cammer, så framptt vij till thett thu beställer någett behagh haffve schole. Och hvar thu thenne vår schrifftelige förmaningh icke efftherfölger, dhå må thu vetthe, att vij ther egenum bliffve förorsakadhe att lathe hempte tigh hijtt väll förvaredh. Ther thu vest tigh fulkompligenn effther rättthe etc. Datum Stocholm then 11 januarij anno etc. 58.

Utanskript: Till oss elskeligh vår troo tienere och fougte udi Värmelandh Oluff Staake etc. gunsteligenn.

Stockholm den 12 januari.

Förläningsbref för M. Erik [Nilsson Svart] på en gård i Strängnäs.

Efter original i Strängnäs' domkapitels arkiv.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerligh gunst och nåde haffve undtt och effterlatijdtt (som vij och nu medh thette vårtt öpne breff unne och effterlate) oss elskeligh vår tro undersåte M. Erick, ordinarius udi Strengnäs, att han må besijttie, bruke och beholle (oss till een behageligh tijdh) een vår och cronones gårdh udi för:ne Strengnes, then som framliidne Måns Jönsson tillförende besijttidtt haffver etc. Ther våre befalningsmän och andre måge vette sikh effter rättte, icke görendes för:te M. Erick herudinnen någett hinder eller förfångh etc. Datum Stockholm 12 januarij anno etc. 58.

Under vårt secret.

(Sigill.)

Stockholm den 16 januari.

Till Jöran Gylta angående den blifvande hansedagen och om sättet för nyttiga underrättelsers inhämtande från Tyskland.

Riksregistr. 1558, fol. 6. Jfr 1557 ^{20/12} (D. 27, s. 207).

Vår synnerlige gunst etc. Vij late tig förstå, Jören Gylte, att tijne breff och schriffvelser ähre osz tilhande kompne både i fiordh och i åhr belangende the lägenheter, som thu tig erkunnet och förfarett opå the orther thu tig förhollet haffver etc. Såå synes osz icke olichth, att hvadh the prachtiger och stemplinger emott osz och vårt rijke ryctes opåfärde vare, haffve vel någett på sig, begäre förtenskuldh gunsteligenn, att thu och här effter opå thett flijtegiste tig vinlägge vilt att förfare, huruledes alle saker både påå en stad och annen, thär thu kann tilkomme och tilfalle haffve, såå mykitt tig mäst mögeligitt ähr, sig räztligenn tildrage och besynnerligen the, som thu kann förmärke, att osz och vårt rijke Sverige anrörendes ähre. Såå ähr osz och tilvettendes vordett, thett the hönsestäder (!) skole åter försambles nu um fastelagztijd nästkommendes till att handle och berådslå um någre saker etc. Thärföre såge vij gärne, ähr och vår nådige vilije och begärenn, att thu opå thett flijteligeste tig vinlägger att förfare, hvadh udi samme theres tilhopekommelse handlet och beslutet bliffver, och osz thär um sedenn thett förste mögeligitt förständigiger. Thernest som thu nogsampt förnimmer, hvad farlig tijdh nu förhandenn ähr, och att många siälsinne stemplinger allestädz haffves förhänder, så vell emott thänn ene som thänn annen, såå opå thett att mann kunde gruntligenn förfare, hvad udi såå motte besynnerligenn emott osz på alle orther prachtiszered och stämplett bliffver, therföre vore nyttigt, ähr och vår gunstige vilije och begärenn, att

thu icke alenest på thänn ene orth tig förholler, uthenn och drager omkring till andre orther, ther thu kann täncke tigh kunne bekomme någenn vijsz beskedh och undervijsning opå thett, som osz ligger machth opå att vette etc. Och opå thätt att thu kant haffve någett att underholle tig medh, såå late vij nu skicke tig till thett förste et hundrede daler medh thänne breffvijsere, vår tjänere Martino Helsingo, till thäs vij kunne haffve bättre tilfälle opå föråhret att late tig mere bekomme. Item vij skicke tig och her medh ett breff tilhande, som vij haffve latijld tillschriffve hertug Frantz till Lowenborg, och see gärne, att thu drager thär hädenn medh samme breff och fordrer thär svar opå och förkundskaper hosz honum någre lägenheter, som thänne för:ne breffvijsere veet muntligenn giffve tig tilkänne etc. Thu vilt och icke alenest osz och vår käre sonn Erich, uthann och vår sonn Johan tillschriffve och tilkännegiffve, när någre vichtige lägenheter förhanden ähre, opå thätt hann udi lijke måtte kann förvethe sig um alle deler etc. Gudh tig befalendes. Datum Stocholm 16 januarij anno etc. 58.

Stockholm den 19 januari.

Öppet bref för Gerlof van Emden rörande hans fordringars betalande.

Riksregistr. 1558, fol. 7 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att vår tro undersåte och borgere udi Stocholm Gerleff vann Embdenn haffver udi underdanighet latijld osz förstå, att hann haffver utborgett enn hop godz både eblandh adelenn, ryttere, knechter och andre våre undersåter och tjänere her i rijkett, och att hann hosz enn part till sijnn betalningh icke komme kann, uthann bliffver förhalet med lösze ordh och skåtmåll thänn ene tijd effter thänn andre etc.,

therföre hann ödmiukeligenn haffver aff osz begärett hiälp och förfordring, thet hann till sådanne sijne uteständendes gellldh uthann längre förhalning komme motte, hvilket vij för retvijsenes skuldh icke haffve velett eller kunnet honum vägre eller affslå etc., biudendes förtenskuldh här medh alle, udi hvadh standh the hälst vare kunne, som för:ne Gerleff v. Embdenn någett plichtige och skyldige ähre, att the honum therföre tilfredz ställe och betale, att hann icke vjdere ther um sig för osz att beclage nödges schall, såå frampt the vele göre thett osz ähr behageligit. Vele vij och her medh allffvarligenn haffve förmanett våre befalningzmen, fougter och alle andre, som för våre skuldh vele och schole göre och late, att the förbe:de Gerleff härutinnen till thätt, som hann finnes haffve rhätt, aldelis förfordelige vare schole. Datum Stocholm 19 januarij anno etc. 58.

Samme mening för Seffrid Nilszon etc.

Stockholm den 19 januari.

Quitto för Gustaf Olsson [Stenbocks] tjänare Måns skrifvare på återlevererade löningsmedel.

Enligt originalet i Skoklostersaml. (RA.). Förut tryckt i Handl. rör. Skand. hist., D. 2 (1816): s. 67—68. Se äfven den ofta citerade kopicboken, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., där brevet är infördt tvenne gånger (fol. 232 och 222).

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att vij udi egenn kong:e persone på vårt slott Stocholm then 19 januarij anno etc. 58 anamet och upburett haffve aff osz elskelig vår tro manz och öffverste secrete råd, her Göstaff Olszons tiänere, Måns schriffvere, thesze effterschriffne daler, som ähr tuhundrede femptenn stycker, hvilke daler hann osz leffverede för femptije bätzmenn, som medh samme daler udi Elffzborg skulle bliffve lönte och thär icke tilstädis vore etc. Hvarföre göre vij för:ne Måns schriffvere her med qvitt och frij för alt yttermere tiltaell um för:ne daler och thäs till vjssse under vårt secrett, och

haffver vår käre sonn Magnus på våre vegne med egenn hand underschiffvitt. Datum loco et tempore ut supra.
Magnus ex mandato Regiæ Majestatis.

(Sigill.)

Stockholm den 20 januari.

Quitto för Jakob Turesson [Rosengren] på penningar m. m.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 224.
Jfr *ibid.*, fol. 231 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Stocholm then 13 januarij anno etc. 58 annamet och upburitt haffve aff oss elskelig vår tro tiänere och cammerråd Jacob Tursson guld, daler, penningar, som ähr först femtije ungersk gyllene, som Torfast Olsson, borgere udi Stocholm, honom leffrerett hade, för thett att han bleff frij för vårtt varehuss; item penningar nijetije nije marc, sextenn öre och daler ett stycke, som för:ne Torfast eth vårtt skep, som anno etc. 57 lop til Öresund, udi fractt bekommit hade; item then 14 januarij annamede vij aff för:ne Jacob Tursson penningar femtije siu marc, hvilke penningar Peder Hinderson, slotztjänere, honum leffrerede för sex tunner miödh, som han på våre vägne förtytredt hade, tunnen för halff-elleffte marc¹⁾; item then 16 januarij penningar etthundrede march, som Peder Körill, stadzfiskere udi Stocholm, utfäst hade, för thet han oloffligen udi vårtt fiske ved Glija gård fiskede; item then 17 januarij penningar etthundrede marc, som Knutt stadztjänere utfäst hade för hoor, som han här i Stocholm bedriffvit hade etc; item then 20 januarij penningar etthundrede nijtten march fyre öre, hvilke penningar Niels Helsing, höffvidzman öffver våre knechter udi Nycöpungz län, honom leffrerede,

¹⁾ I marginalen är antecknadt: vill K. M. vette, hur hann samme penningar leffrerede.

som han aff någre knechter, som bleffve utmustrede, an-
namett hade. Hvarföre etc.

Magnus.

Stockholm den 21 januari.

*Till hertig Johan angående inkomna meddelanden från de
svenska utskickade i Livland och Tyskland samt om vap-
net tre kronor och om ett nytt fäste i Raseborgs län.*

Riksregistr. 1558, fol. 8.

Vår faderlige gunst och kärlige helsen etc. Kere son
Johann, vij haffve bekommett tijn schriffvelsze thenn 16
januarij, dateret i Åbo thänn 23 decembris, och thär aff
förståt the lägenheter, som tijne tjänere i Lifflandh för-
farett och förkundskapett haffve, och see ähnnu gärne,
thett thu alltid ville vinlægge och beflijte tig att haffve
allestedz tijne vjsze kundskaper uthe, the thär flijteligen
och troligenn kunde förfare um alle lägenheter, och syn-
nerligenn huru the lifflendske stå med muskovijtenn, um
the kunne komme till fredestandh eller fördragh medh
honum, heller huru thär um vare kann, och hvadh thu
thär um förnimmendes varder, thett begäre vij, att thu
osz medh thätt förste vilt förständigige etc.

Kere sonn, vij vele tig och icke förholle, thett vij
åter på nytt haffve bekommet schriffvelse ifrå Jören
Gylte, utaff hvilke vij skicke tigh här inneluch[t] enn
copie tilhande, thär aff thu haffver till att förnimme,
hvad lägenheter udi the landzender, som udi samme hans
schriffvelse förmälles, vancke och opå färde ähre. Såå
effter thätt vij nu esomofftest förnimme siälsinne prach-
tiker och stämplinger opå alle orther påfärde vare, och
att udi alle städer förnimme vij ganske mykitt krigzfolk
vare församlett (endoch Gudh må vette hvart uth thätt
vil lände), thärföre ähr storligenn förnöden (såsom och

för:ne Jörenn Gylte råder och förmaner osz), thett vij opå våre sijde ställe våre saker udi godh acht, och täncke till att förstärcke osz medh alle nödtörfftige krigztilbehöringer både till landh och vatnn, thätt mäste osz mögeligit vare kann. Thu vilt och, käre son, (effter som vij medh vår senaste schriffvelse tig thär um lothe tilschriffve och förmane) sådanne farlige tijdz lägenheter hosz tig flijteligenn betäncke och öffverväge och udi lijke motte förstärcke tig medh allehande krigztilbehöringer, thett meste som tig någon tijd mögeligitt kann vare både till landh och vatnn, effter som machth opå ligger och thänne för:ne farlige tijdz lägenhet fordrer och kräffver, och såå tage sakenn före, thett man medh alffvarsamhett kunne haffve rådth till att göre våre och menige Sverigis hädske fijnder motstand, hvar Gudh förbiude så umträngde etc. Och um enn andre icke vore, hvilke vij hade förvänte någenn farlighet utaff, dhå giffver osz dog liqväll ett siälsint betänckende um the danske, effter kongenn i Danmarck haffver latijdz sätije the tre Sverigis croner udi sijtt vapnn, thär till hann alzingenn rätt eller skäll haffver, och motte hann vell late sig benöije medh thätt, som honum tilkommer och Gudh honum förlänt haffver, ther aff vij nogsampt kunne besinne, att thär vill icke mykitt gott effterföljje, och när mann vill ähnn see effter the gamble breff och räkne någre hundrede åhr tilbage, som både udi kongh Månses tijdh och många andre christne konungers tijder giffne ähre, dhå finner mann aldrig anners, uthan att the tre croner haffve ju aff ålder lytt under Sverige, och ingenn annen haffver hefler velet underståt sig att bruke them, uthann thänn, som haffver varijdz Sverigis rikis rätte herre och konung.

Vij såge och gärne, käre sonn, att thu flijteligenn ville late besichtige någenn godh platz i Rasborgz länn, anthenn vedh Ekenäs eller och någenn annerstedhz, ther got tilfalle vare kunne till att late bygge ett fäste opå,

effter opå Åbo ähr intet någett synnerligitt gott fäste, ther man kann förlate sig opå eller göre någenn synnerligen vernn utaff, hvar Gudh förbiude så umträngde. Gudh alzmetigeste tig altijd befalendes. Datum Stocholm 21 januarij anno etc. 58.

Samme mening till her Göstaff Olszonn, her Stenn Erichszonn och her Svante Sture etc.

Stockholm den 21 januari.

Quitto för Jöns Månsson på inlevererade restantier.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 232.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kongre persone opå vårt slott Stocholm then 21 januarij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tiänere och fougte udi Snäffvingz häredt Jönsz Månzonn thesze effter:ne penningar, som han för restantie penningar pro anno etc. 56 leffreret haffver, först för ett pundh halff-tredije span kornn, spannen tolff öre, för siutton marcer smör, lispundet tiuge öre, för ett får två mark, för fyre fougtehester, besten tre öre. Summa löper tiuge enn marc tre öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 22 januari.

Quitto för Sigge Svensson på silversmycken och kyrksilfver.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 232. Jfr ibid., fol. 232 v., där brefvet ånyo är infördt med tillägg af de inom klammer satta orden.

Vij Gustaff etc. giöre vitterligett, att vij udi egen konlige personne upå vårt slott Stocholm [thenn] 22 ja-

nu[a]rij anno etc. 58 anamedh och upburett haffver aff thenne vår tro tienere och landbo fougte utöffver alle prebändhe och bijsco[ps]stols lanbor udi Västergylan, Sijgge Svensonn, [thesse effter:ne söloff, som ähr] först ett stortt förgyltt söloffbelthe medh ringe och tamp och med femton spenger och ellofva spans spenger, vogo fira löde marker och halffättende lodh; item en ett förgyltt söloffbälthe, någett mindre, medh en ringh och tamp; item med två och tiugu ringie spenger och tolff spans spänger, vogh tre lödie marker, trij lodh; ittem en guldborde med två förgyltte sölofftamper, besatte med pärlar, vogo halffättendhe lodh; item en förgyltt fijrekant söloffbråssa, besatt med pärlar, vog fira lodh; ittem ett förgyltt söloffhengzle, söndrigt med fira gule jachzinker och en brun amatist, vog trij qvintin; summa förgyltt söloffvog åttha löde marker, sex lodh, trij qvintin, hvilkett söloff fö[r]be:ne Sigge Svensonn effter framled[n]e Peder Nilson på Fly anamedh hade. Ittem två oförgylthe kalker och två oförgyltte patener, vogo två lödie marker och fira lod och tu qvintin; [item] en signedz ringh aff gull vog etc., som här Sven i Tunem aff två ödes kiörker ij Kindhe häred [anammet]. Hvarföre etc.

[Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.]

Stockholm den 22 januari.

Quitto för Karl Joensson på tullmedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 223 v.
Jfr ibid. fol. 232 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Stocholm then 22 januarij anno etc. 58 annamet och upburitt haffve aff vår trotiänere och skepere, Karl Joensson, penningar fyrehundrede marc, hvilke penningar han udi tull aff them, som med

skuter och båter igenom Södre ström haffve dragit anno etc. 57, bekommet haffver etc. Hvarföre etc.

Magnus.

Stockholm den 24 januari.

*Till Axel Eriksson [Bjelke] angående två bönders från
Södra Vedbo klagomål.*

Riksregistr. 1558, fol. 10.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve edher tilkänne, Axell Erichszonn, att till osz ähre kompne två bönder aff Södre Vedbo, benempde Peder Germundszonn i Slätte och Karll Pederszonn i Möla udi Möleby sochn, hvilke sig mykitt besvärett haffve um thett hvar tijende svijnn, som the utgöre schole i ollene gäll för the svin, som the opå ollene och bökeskogerne nedh vedh Croneberg driffvitt hade, ther opå the och begäre någett medell och sade sig både för samme ährende skuldh och någre andre opå hele heredz vegne vare utskickede. Sammeledes begärede the och, att the motte få lösze theres tijende för penningar, som faller ther i häredett, effter the så långt ifrå siösidan i thänn landzendenn boendes ähre och för thette sväre meenföre skuldh, som nu förhandenn ähr, icke kunne lathe kommen tijtt, som the honum her till ährligen pläge late framkomme. Doch schall Gudh vette (hvar the icke för mykitt trengde vore till att köpe samme theres tijende), thett vij honum storligenn haffve behoff för menige rigsens nytte och beste skull till att late köpe humble, saltt och mykitt annet, som her i rikett behoff ähr etc. Så effter the hvarken aff thänn menige mann i häredet (såsom gemenligen i sådanne ährender ske pläger) någenn schriffvelsze eller bevijsz medh sig hade, icke heller någon aff edher, som ther förläninger haffve, therföre svarede vij them föge ther till, vijste och

icke heller udi hvad mening vij samme theres berättilsze tage skulle. Vij kunne och icke heller vette, hvi the mere skulle besväre sig um thett hvar tijende svijn att utgöre, ähnn som the andre våre undersäter, som i the umliggendes häreder ther um kring boo, hvilke medh enn godh vilije lathe sig finnes hörsamme och välvillige till att utgöre thenn deell, som them opå våre vegne opålagt bliffver att utgöre etc. Och effter the ingen vijszere besked, ähnn såsom förbemelt ähr, medh sig hade, therföre lothe vij anamme them udi bestrichning, att the her uppe tilstädis bliffve schole, så lenge vij få vette, um the aff menige mandz tilstandh i häredett utgiorde ähre, heller huru thär um kann vare. I vele förten-skuldh medh thett förste ther um ransake lathe och osz seden thett oförsummeligenn förständigige etc. Vij såge och gerne, ähr och så vår gunstige vilije och begären, att I ville förfare, hvadh tijender och lägenheter i thänn landzendenn vancker, teslikis hvadh grunck eller mening, som ähr eblandh thenn menige man, och hvad I ther um förfare kunne, thett begäre vij, att I osz medh thett förste vele giffve tilkenne etc. Gudh eder befalendes. Datum Stocholm 24 januarij anno etc. 58.

Stockholm den 24 januari.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående en afvelsgård i Härjevad och om därmed i sammanhang stående jordfövärf.

Riksregistr. 1558, fol. 11 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förståt utaff edhers schriffvelsze, kere her Göstaff, som I vår secreterer Måns Jönszonn tillschriffvitt haffve um the lägenhet vedh Herijevad, att thär bättre tilfelle ähr att uprätte enn affvelzgård ähn vedh thett Lung. Så haffver vår fougte

Sigge Svenszonn, som nu hijtt up till osz kommen ähr, udi lijke motte gillet samme Herijevadh och thär hosz giffvitt tilkenne, att thett Skoffteby, som hustru Margreta, Benct Slattes effterleffverske, tilhörer, ligger ther och fast belägligitt att haffve ther sielffve sätegårdenn och ladegården udi Herijevadh etc. Hvarföre ähr vår gunstige vilije och begärenn, att I medh förbe:te hustru Margareta förhandle vele, thett honn osz samme Skoffteby medh the gårder, honn ther nest haffver liggendes, för vederlag annerstedz uplate vilde, och vore vij icke obenegne late vederlegge henne the godz vij haffve i Ballerijdh i Levene sochnn i Viste häredh. Och effter vij förnimme, kere her Göstaff, att för:ne Skoffteby medh flere godz komme edher till effter förbe:te hustru Margretes dödh, kunne vij vel tencke, att I samme Skoffteby tileffventyrs icke gerne umbäre ville; dog effter som I vel betencke kunne, att vij thär i thänn landzenden någre affvelzgårder behöffve, ther vij en hop medh hester och folk thenn landzenden till beskyd och försvar holle kunne etc., therföre ähr vår gunstige begären, att I osz samme Skoffteby effterlate vele. Vij vele late eder ther emott bekomme ett gott vederlag anthen i för:ne Ballerijd eller annerstedz, hvar I thett sielffve begärendes varde. I vele och förhandle medh them, som ägende ähre udi Herijevad, att vij them [*sic*] och för vederlag eller penningar bekomme motte.

Vij late edher och förstå, att enn vår tjänere och skytte udi Småland, benempd Anders Olszonn i Boetorp, uplot och solde osz någre godz udi Vestergötlandh och ther hosz gaff tilkenne, att honum enn gård i för:ne Herijevadz by, renter smör sex pund, med rette tilkomme schall, som för sextie mark bortpantet ähr, hvilken gård hann osz och uplate vill, att I ther um och så ransake vele, och hvar för:ne Anders Olszon finnes vare rett byrdeman till samme gård, att I dhå late vår fougte Lasz Erichszon lösze samme gård igän för the sextije mark.

I vele och, kere her Göstaff, sampt medh någre gode men jenneke och lage um för:ne jordeskiifte, effter som opå både sijder lijkest och skäligest vare motte, och att I sedenn skicke osz ther opå ett claert register, huru ther om förhandlet ähr. Therutinnen I göre osz synnerligen till vilije, hvilkett vij och med edher udi all gunst och nåder betencke vele. Befalendes edher Gud alzmectig. Datum Stocholm 24 januarij anno etc. 58.

Stockholm den 24 januari.

Till menige man i Björkviks socken angående hela socknens läggande till Jönåkers härad.

Riksregistr. 1558, fol. 13.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher trogne undersåter, våre och cronenes skatskyldige bönder och dannemen alle, som bygge och boo udi Bierckevijkz sochn i Södermanlandh, vår gunst tilförende etc. och giffve edher, trogne undersåter, her med tilkenne, att osz ähr förekommet, thet för:ne Bierckevijkz sochnn ähr udi tvänne parter dellett, så att thänn ene parten aff sochnen ligger under Oppunde häredh och thänn annen part under Jönåkers hered etc. Såå haffve vij nu osz annerledes ther um betenct och för gåt anset, att förbe:te sochnn her effter skall ligge under Jönåkers häredh. Ther I dannemen alle edher haffve att effter rhätte. Datum Stocholm 24 januarij anno etc. 58.

Stockholm den 27 januari.

Quitto för Olof Knutsson på inlevereradt guld.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 222 v.
Jfr *ibid.*, fol. 233.

Vij Gustaff etc. giöre vitterligett, att vij udi egen konlige persone på vårtt slott Stocholm then 27 januarij

anno [etc.] 58 anamedh och upburett haffver aff vår tro tienere och sölffschriffver, Oloff Knutson, thette effterskreffne gull, som Peder Skätte haffver skedett aff thet 54 åars Österbärgh sölff eller garnalia ethundredhe lödie mark, ter effter upburett gulldh tuhundrede företijo stycker, vogo tiugu ett lodh; ittem aff Händrick guldskjidere, som han aff then 55 åars upbördh aff Öster sölffbärgs brukningh skedett haffver effter garnalia femhundredede otetijo siu lödige mark, fem lod, trij qvintin, är upburett gulldh sextan tener, en körne, vogh nio lödemarker, sex lodh, halff fierdhe qvintin. Suma tene guldh sextan stycker, körne guldh trij stycker och rulde guldh tuhundrede fira stycker, vogo tio lödie marker, ellove lodh, halffierdhe qvintin. Hvarföre etc.

[Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.]

Stockholm den 31 januari.

Quitto för Bengt Skräddare på testamentsmedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 223 v.
Jfr *ibid.*, fol. 233 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kong:e persone på vårtt slott Stocholm then 31 dag januarij anno etc. 58 annamet och upburitt haffve aff vår tro tianere och fougte udi Redväg, Bencht Schreddere, portegaliser 1 stycke, hvilkitt stycke guld han upburitt hade opå våre vägne udi testemente effter salige framledne Joen Bagge, som var vår fougte tilförende udi för:ne Redväg etc. Hvarföre etc.

Magnus [ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit].

Stockholm i januari.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som uthgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »Register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Den 1 januari.

Svar till Nils Birgessonn, att han leffvererer the penningar, som öffver löningen bleffne ähre, in udi Kong:e Ma:ttz cammer. Thett åssmundz och stångejärnn, thesligis the såger, han begärer, schall han bekomme ifrå Orgehytten, täden schall han och bekomme gått och oförfalskett järnn. Schall han bestelle medh the svin och fläsk, såsom hans schriffvelsse förmälle. Item må han beholle then tijende deell han här till aff Kong:e M:tt hafftt haffver.

Till alle fougter Östen stång samptligin och alle fougter Vesten stång samptligin, att the inge dagzvercken fordre aff bönderne medh mindre the qvitte något aff medh them i theris uthskylder, och the, som köre någre stäcker uthom theris rätte dagzvercken, schole bekomme tre öre för hvar stock, som ähr adherton alner längh och en halff alen bredh udi lille endenn, item för en tälje medh samme lengd två öre, för ett bräde, tolff alner långtt, eenn öre etc.

Den 3 januari.

Svar till Jacob Personn, att han Gilius byssegiutere inthett till arbetis fordre skall, för ähn han giffver sigh till Kong:e Ma:tt. Ithem schall han oförmärcht lathe haffve achtt opå honum i vägin, att han icke tileventyrs stinger sigh aff landett.

Den 4 januari.

Till alle fougter i Uplandh, att the schole vare för-
tenckte att bestelle och upköpe så mykinn humble the
kunne finne faall udi theris befallningar.

Svar till Oluff Arffvidsson, att Kong:e M:tt väll ähr
behageligitt um thett ållenefläsk, bönderne uthgöre schole,
och må han handle med them, att hvar bonde effter för-
møgenheten uthgöre samme fläsk etc. Item schall han
så handle um bijenn, att Kong:e M:tt ther aff någon får-
deell haffve måtte. Item schall han handle medh her
Göstaff Olsson um them, som ekeskogen feltt haffve.

Den 6 januari.

Till hertugh Erich, att hans F:e Nåde schall medh
tornn eller annen fengzell lathe straffe Jörenn Keckell-
kackell, för thett han ovijtterligin drogh ifrå Kong:e M:tt.

Svar till her Göstaff Olsson, att han förstercker sigh
medh the meste bådtzmän, han kan åstadh komme.

Den 7 januari.

Till her Birge Nilsson, att han lather brenne then
messte tiäre ther udi hans förläningh, han kan haffve rådh
till, och seden schicken tijtt, som Kong:e M:tt[z] skep och
galleijder ligge.

Samme mening till Lasse Joenson, Erich Andersson
och andre fougter, ther som tiäre brennes pläger, eller
hvar läginheten ther till våre.

Svar till Knutt Håkenson, att han skall upbäre oxer
för konungz fodringen för thette år 58. Schall han
tilseij[e] Nils Person, som knechterne i Sunnerbo udi
befalning haffver, att han fliteligen gör thett, som hans
befalning belanger etc. The dagzvercken, bönderne haffve
leggt för sigh och icke ähre uthgiorde, schole bönderne

ähnnu uthgöre etc. Item um han icke haffver så mykitt clåde, som till knechterne vell behöffves, dhå må han thett anname anthen ifrå Calmarne eller Elffsborg och seden qvitteredt.

Till Lasse Haraldsonn och Bencht Nilsonn, att the aff theris befallningar lathe köre så mykitt timber till Ekesså qvarnn, som kan uprättes en såge qvarnn udaff. Ithem schall och ther bygges en holldam, ther utöffver the medh Marchus Klingenstein vare skole.

Till Jörenn Larsonn, att han skall tage up Östens broo, och att almenne vägin seden måtte bliffve utöffver qvarnedamman vedh Ekesså.

Förskrifftt för Peder Nilsonn och Anders Benchtson till Anders Torbiörsson, att han schall lathe them bekomme igien all then deell han aff them tagett haffver.

Den 8 januari.

Till Lasse Jäsperssonn, att han schall lathe lässe Kong:e M:ttz breff för then menige man udi Ångermanlandh och Helsingelandh, belangende någon hampe, Kong:e M:tt begärer.¹⁾

Till Lasse Nilzonn, att han schall giffve sikh till Kong:e M:tt medh ett clartt mantals register, ther opå gården ähre.

Samme mening till alle fougter, som medh samme register tilbakestode etc.

Till Truls Nilzonn, att han schall vederkennes then spannemåll, som D. Anders här till på Östre Rekerne hafftt haffver. Item skall och igien kalles biskops och canicke delenn udi Röne häretz prosterij, biskops och canike delen i Daga prosterij, biskops och canike delen udi

¹⁾ Själfva det kungl. brefvet af s. d., ställdt till allmogen i Helsingland ang. hjälp med hampa till flottan, fanns ännu 1749 i »Helsinglands häradskista» enligt landshöfdingämbetets skrifvelse till kanslikoll. s. å. 14/12. Jfr ofvan, s. 1, där detsamma är infördt under den 1 jan.

Svarttlöse och Jönåkers prosterij; item biskops delen i Uppunde häretz prosteri, som Erich Madsson hafftt haffver; item biskopsdelen i Vallentune prosteri, som Lasse Michilsson hafft haffver; biskops och canikedelen vedh Åkers sochn, som Märten mynteschriffvere hafftt haffver; item kyrcke delen i Erlingehundretz prosteri, som Gorgonius Arffvidson hafftt haffver; item canike delenn i Lyhundretz prosterij, som Jacob Bagge hafftt haffver; item canike delerne vedh Salebergz, Simetuna och Torstune prosterij, som Lenartt sölffköpere hafft haffver; item then förläning, her Anders Kutt i Vaxale härett hade; item spettels och siälegårdzdeler i Södre och Norre Vedbo, som Nils Hanson hafftt haffver; item häretz rätten udi Borgo, som Erich Svenson hafftt haffver.

Öpett breff för abedissenn och hele conventettz systemerne udi Skoo closter på alle Skoo clösters landbor udi Skobo sochnn medh alles theris rente och rättigheter.

Den 9 januari.

Till Karll Holgerdssonn och Erich Göstaffsonn, att the så väll the svenske knechter som the tydske löne skole, och um någre penningar bliffve utöffver, skole the och löne the knechter på bygden äre.

Till abbedissenn udi Skoklöster, att Kong:e M:tt ähr tilfridz, att the måge beholle Skoclösters landboor. Ähr Kong:e M:ttz vilije, att hon giffver een partt aff thett folck, ther ähr, förloff.

Förskrifftt för Lasse Perssonn i Söderby till Nils Ångermann, att han lather honum bekomme thett hemem igien, han aff honum tagit haffver.

Till Hans Kyle och Nills Ryning, att the skole giffve sigh till Kong:e M:tt medh the löninge register, the i Finlandh hade.

Till Peder Gunnerssonn, att han icke lather bönderne

före theris uthskylder till Stocholm, för ähn bättre före bliffver.

Den 10 januari.

Förskrifftt för Svenn Svenssonn till Nils Ribbing, Bencht Gyltte, Oluff Personn och Peder Anderssonn, att the skole ransake um en gårdh, benempd Valla, som hans svär uthu slechten såldt haffver etc.

Till Svenn Anderssonn, att han lather her Henrick Canuti bekomme en halff lāsstt spannemåle till then ene han tilförende hafftt haffver för anno 57.

Den 12 januari.

Förskrifftt för Söffrin Biug till Thommes Nilssonn, att Kong:e M:tt haffver honum effterlatedt borgleije till en hästt till the tre, han ther för ständendes haffver.

Till Lasse Brömss, att han förshicker the penningar till Kong:e M:ttz cammer igien, som bleffne ähre utöffver löningen.

Förskrifftt för sochne bönderne udi Lagga, att Kong:e M:tt haffver them effterlatett ett pund kornn till kyrckenes bygningh.

Svar till Månss Birgessonn, att han schall lathe köre oxerne till the tre ödisshe-men, som höett ligger, men the, som fethe ähre, skall han lathe slachte. Schall han lathe köre thett höö tilhope udi hvar sochnn, som hans schriffvelse förmäller.

Svar till Jönns Bosonn, att han schall lathe then graffveren, han unschriffver, komme till arbetis och lather honum bekomme så mykitt till lön, han kan göre skäll före. The eketrä, han begärer, skole menige mann udi Gäsene härett hugge och framköre. Thenn gårdh, en köpman udi Faleköpung K. M:tt uplate vill, skall han medh honum förhandle, att han på honum någett lijde-

ligere köp än för trijhundre mark uplathe vill. Item schall han lathe brygge så mykitt öll udi mars månett, han kan haffve rådth till, men medh bakningen haffve fördragh, till thess Kong:e M:tt någett nermere kommer.

Förskriffth för Gunner Galle till her Sten, att han skall ransake effter någre godz, som en, benempd hustru Anna, sigh ifrå honum medh orätte tilegnett haffver.

Öpett breff för M. Mårtenn Olavi Helsingh, att han sigh till årlighet underholdh schall beholle alt thett affradh och taxepenningar, som årligenn pläge utgöris aff Balingz prestegeldh udi Balingz häredt, samelunde all tiende spannemåle, som årligenn falle kann vedh för:ne kircke.

Den 13 januari.

Till her Stenn Erichssohn, att thett ähr Kong:e M:ttz begärenn, att han medh thett allerförste giffver sigh nedh till Smålandh och fliteligen achter opå then landzende.

Den 14 januari.

Till Madz gruffvefougte, att han förhandler medh bergzmennerne, att the ähre Jönns Madzsohn (som opå vatukonsten achte skall) behiälpelige, hvadh han ther till behöffve kann, att the och ville komme Kong:e M:tt til hiälp medh tuhundrede telier och femtije vaser. Item skall han ransake, hvem som bäreqvärnen ther vedh bergitt haffver sunderhuggett, att the seden måtte uprätte Kong:e M:ttz skade.

Den 15 januari.

Till Germundh Svenssohn, att han medh någon viss kar förschicker Söffrin Biugen tinget, som han ther ständendes haffver, hijtt up till honum etc.

Till Nills Birgessonn, att han lather en förtrogen kar fölge M. Märthen genum Danmarck till Köpenhaffn.

Öpett breff för Iffvar Torstensonn opå kirckietiendenn vedh Grenna och Skerstada sochner i Tvete häredt udi Smålandh (till enn behageligh tidh), undentagendis så myckett, som till vin, öfflete, vax och kirckenes bygningh behöffves kann etc.

Den 16 januari.

Svar till Peder schriffvere, att han lather en partt aff the tyske ryttere, ther ligge, komme till Vadstena och en partt till Hoff. Item skall han leffverere fyretije aff the spikelaxer, han um skriffer, till Vadstene och fyretije till Norby.

Till Jönns Bossonn, att han granneligen schall up-registrere, hvadh som helstt Anders Olsson i Össtorp på sin eigen gårdh eller hoss bönderne ständendes haffver.

Den 17 januari.

Svar till Benchtt Olsson och Erich Månson, att the välförvarett schicke Jöns Månson, som sikh så otilbörligen handlett haffver, samt alle the, som aff honum någon orätt vederfaren ähr, till Kong:e M:tt.

Till Jönns Helssing, att han skall vederkennes then häretz rätt udi Vermdö, som Jacob Bagge hafft haffver.

Den 18 januari.

Öpett breff för Israel Tomeszonn opå två lester spannemåle aff tienden, som faller vedh Cudby och Åå etc. till enn behageligh tidh.¹⁾

Öpett breff för M. Märten Olai, kirckeherre udi Upsale, på två lester spannemåle aff tienden, som faller vedh

¹⁾ Brevet öfverstruket.

Åkerby kirckie udi Bålingz häredt, item opå enn vrett och engh, liggendis vedh för:ne Upsale.

Öpett breff för archebiscop Lars i Upsale på 16 lester spannemåle.

Tesligestt för her Claes på 1 lest spannemåle.

Öpett breff för Jacob Sällenriek, att han samt hans hustru udi beggis theris lifftidh beholle ett stenhusz, liggendis udi Stocholm öffverst oppe i Bredegrenden vedh Jerntorgedt, hvilkett hustru Elizebett Gorgius Holstes tilhördt hade.

Öpett breff för för:ne Jacob Sällenrick, att hann må bliffve frij för stadzens tunge, Kong:e M:tt till enn behageligh tidh.

Den 19 januari.

Förschrifft för Gäffle borgere till Nils Ångerman, att the för 57 åhrs humbletull och salttull måge bliffve förskonede.

Svar till Joenn Karssonn, att han anammer så mykin hampe utaff then, som aff han[s] befalning uthgiordh bliffver, som han till thett skep behöffver, han haffver latedt upbygge. Item måge bönderne uthgöre höö för konungz fodringen. Then vågh han begärer, skall han lather smide ther nedhre vedh någon aff Kong:e M:ttz gårdh[er].

Förschrifft för M. Märtenn till Joenn Karssonn, att han lather honum bekomme en hästt aff Vadstene slott, han kann vare belaten medh.

Till Jacob Perssonn, att han lather Gilius byssegiu-tere ingen deell bekomme till then byssegiuthning, utan fordrer honum till Kong:e M:tt.

Till Jacob Perssonn, stalmestere på Gripsholm, att han lather hästerne löpe uth i fodhringh.

Samme mening till Peder Jönson på Berga.

Den 20 januari.

Till Hans Perssonn och Steenn Erichsson, att the schole stå udi slotzlåffvenn på Nyköpungz slott, när Peder schriffvere icke ähr tilstädis.

Den 21 januari.

Svar till Hans Perssonn, att then hampe, han begärrer till nöther och fiskeredskap, skall han anamme aff then, som aff hans befalningh uthgiordh bliffver.

Den 22 januari.

Till Christoffer Larsson, att han giffver sigh till Kong:e M:ttz camer och gör regenskap för thenn kåsttgärdh han aff Norre Roen i fiord upbar etc.

Svar till Jönns Bosson, att han lather then Nils gräffvere komme till arbetis på then qvärnedam, han seger sigh kunne göre udi en åå, som löper egenum then mäsze, som beliggendis ähr vedh Orreholmen.

Till Oluff Stake, att han samptt medh Peder Nilsson schall lathe upbygge ett skep um ähn sexten eller tiugu läster, eller effter som thett udi Väner brukeligitt vare kann etc.

Svar till Mauritz Stake, att Kong:e Ma:tt ähr tilfridz, att then bonde, som then kar udhi Norige mörtt haffver, må bliffve vedh lijffvett, hvar han the tuhundre lodh sölff och fyre oxer giffve vill, och att han steller honum udhi starcke borgen för samme sölff och oxer etc.

Till Gilius byssegiutere och Hans byssegiutere, att the sigh inthett arbete företage här effter, uthan giffve sigh hijtt till Stocholm igien.

Till Bencht schriffvere, att han inthett förhindrer her Sten Erichsson att smide ther vedh Lindisbergh tu ankere på sin eigen kostnett.

Öpett breff för her Pedher Andreae på nije läster spannemåle sikh till årligitt underholdh (till enn behageligh tidh) udi Tiurbo och Tuhundretz häreder.

Den 23 januari.

Förschrifft för Nils Östenssonn till Lasse Personn i Söderby, att effter han medh lögnn och bedrägerij haffver sikh tillegnett samme Söderby, skall han flyttie sikh ther aff och lathe för:ne Nils komme ther opå igen etc.

Svar till Claess Christierssonn, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, hvadh förrådth ther är opå knechter, skytt, hester och annett mher etc. Thett spannemåll, bönderne begäre köpe, skall hann siälff, Kong:e M:tt oåthspottt, sättie them köpett thett dyreste han kann och seden försckicke penningerne till Kong:e M:ttz cammer etc. Schall hann haffve ett flitigt inseeende medh Erich Anderssonn, att han ther någett gagn göre måtte i thett honum befalett åhr. Thenn vågebalck han begärer, skall honum bliffve medh then förste skute förschickett.

Till fru Anna, att hon förschicker Kong:e M:tt ett vist register opå the godz Svonn Spiltt [*sic*] haffver här udi Sverige.

Den 24 januari.

Svar till her Steenn Erichsson, att Kong:e M:tt synes, att han begärer för många gårdar i vederlagh för the godz K. M:tt aff honum och fru Anna på Erffvele bekommet haffver, vill Kong:e M:tt förthenschuld vederlegge honum medh lijke många gårdar medh lijke mykin räntte, att han förtenskuld må uthsee sikh the godz, som honum läglige vare kunne etc.; item att han förschicker Kong:e M:tt ett register opå the godz, Kong:e M:tt aff honum vedh Strömsrum skulle haffve bekomet, tesliges på them han begärer igenn etc.

Den 25 januari.

Till M. Peder i Calmarne, att hann förschicker Kong:e M:tt the jordebreff, han funnett haffver.

Öpett breff för Madz Ersonn på ett to[r]pestedh, som han opå Vilottingen, benempd Öffverhende, uptagitt haffver, att han obehindrett må bygge, bruke och besittie för:ne torpestedh etc.

Den 26 januari.

Till Boo Olsson, att han lather then hamborgske bryggere brygge någon pryssingh, och att han lather honum bekomme, hvadh ther till behöffves vill.

Till Engelbrecht Larsson, att han här effter inthett befatter sigh medh Mödhlöse sochn, han här till udhi för-läningh hafftt haffver.

Öpett breff för hustru Anna, framlidne Valentins secreteres effterleffverske, på enn halff lest rogh aff thenn tiende, som årligen faller udi Röne häredt, till en behageligh tidh.

Öpett breff för Söfrinn Juthe, borgere i Stocholm, på ett hemen, benempdh Lundby, liggendes i Solna sochn i Stocholms länn, att han må niute och bruke för:ne hemenn till en behageligh tijdh, doch så att hann schall göre affradh aff samme hemenn.

Den 27 januari.

Till Karl Holgerdsson, att han förschicker K. M:tt ett vist register opå alle the penningar, han udi Finlandh aff Oluff Andersson annamede.

Svar till menige man udhi Häsunde sochn udhi Gestringelandh, att Kong:e M:tt haffver gunsteligen effterlatett, att the udhi thette år måge bliffve vidh thett vilckor, the hade i fiordh.

Till Måns Birgessonn, att han tillseger byggemesteren opå Gripsholm, att han uthkaster ett skampelun, ther effter byggningen, ther förhånden ähr, effterbygges kan; item ett skampelun, ther Strömsholms byggning effter bygges kann etc.

Öpettt breff för Peder Nilsson[s] slechtinger på Fly, att the obehindrede måge niuthe och beholle allt thett arff och lösörer, han effter sigh lefftt haffver, medh sådane beskedh, att the alle hans gäld betale skole etc.

Förskriffit för Thommes Olson, klockere i Kräklinge sochn, till Erich Göstaffsonn, att han skall så förskaffett, thett een ödijordh, som Måns Farson i Hussby sochn haffver, skall legges under för:ne kyrcke godz etc.

Den 28 januari.

Till Knutt Haraldszonn och Lasse Larsson, att the inventere på Haleqvi gårdh, hvadh helstt ther ähr Söffrin Jönson tilhonde etc.

Till Madz Köringh, att han för lijke vederlagh uplather Kong:e M:tt sin gårdh Halmby medh the godz ther under ligge.

Till Lasse Jespersson, att han medh thett förste förskicker sine söner, them han hemme hoss sigh haffver, till Kong:e M:tt.

Svar till Jönns Hansonn, att han förskicker Kong:e M:tt ett register opå them, som ther opå gården arbetedt haffve, och hvadh the um dagen förtiäntt haffve. Thett timber, han begärer, bönderne udhi Juleta och Östenåker köre skole, och han therföre qvitter två häster aff, medh them ähr Kong:e M:tt ther medh tilfridz.

Den 29 januari.

Svar till länge Måns, att Kong:e M:tt icke ähr tillsinnes läthe uprätte någon synnerligh affvell vedh Vire-

bodha. Thenn tijende spannemåle, han begärer, skall han bekomme svar opå, när han upkommer.

Svar till Jacob Månsson, att han giffver sikh till Kong:e M:tt. Hvdh belanger the godz, han vederkentz haffver, schall han ähn vijdere ther um ransake, hvadh the ähre för godz och hvadh the begäre i vederlagh, som them haffve etc.

Öpett breff för en Kong:e M:ttz tiänere, Ture Nielsson benempdh, på en gårdh, liggendes på Gräsönn, benempdt Båtzmanshemennett, till en behageligh tidh, doch så att [han] schall vare förplictigh utgöre alle rättigheter, som aff för:ne gårdh gå pläger.

Den 30 januari.

Till Knutt Håkenssonn, att han lather Kong:e M:tt förstå medh hvadh breff och skäll, han haffver latedt vederkennes the strömer och ålefiskenn udhi Ambördh i Krogzmole sochnn.

Förskrifftt till Bencht Vastessonn i Lundhby för Oluff smedh, att han förnöijer honum för then deell, han äger medh honum udhi för:ne Lundhby.

Förskrifftt för Lasse Håkenssonn i Kumboda till Oluff Arffvidssonn, att han lather honum bekomme samme Kumboda igen, som han aff hans moder togh, meden han udhi Finlandh var.

Till Clemett Hanssonn, att um then Hans gullsmedh i Upsale icke haffver fulendett thett arbete han aff Kong:e [M:tt] annamett haffver, skall han tage aff honum sölffrett och föret till Stocholm.

Svar till Oluff Nilssonn, att han försvarer the strömer och ålefiskenn i Krogzmåle sochnn, som Knutt Håkenssonn unden Kong:e M:ttz arff och eigitt haffver vederkentz. Ähr Kong:e M:tt till fridz, att fru Malin, her Ture Trolles, må bekomme i vederlagh Ottungzö skatte-

jordh i Drettinge för Skrutzhultt etc. Schall han lathe landbo söner, han udi tjänisten annamett haffver, bekomme någett grofftt clåde opå sigh. Item att han handler um then skattjäckning i Södhre och Norre Kinden, som han umskriffver.

Till Joenn Jönsson, att [han] aff Törnö lappemarck skall upspane och förschicke till Näss gårdh två, som kunne finne opå sölff berg eller annen malm.

Stockholm den 1 februari.

Skyddsbref för Fredsbergs, Fägreds och Hassleds socknar mot olaga skjutsning.

Riksregistr. 1558, fol. 15.

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att effter vij haffve förnummeth, thett våre undersåter, som boo i Frösberg, Fägero och Haslo sochner i Vasbo, ganske högeligenn besväre sig um the många och olaglige skiutfärder, som the bliffve betungede med och the göre schole både för enn och annen, som vill giffve sig up ifrå Vestergötlandh, så att ner the någenn medh skiutfärder förfordre schole, kunne the icke bliffve förloszede (såsom tilbörligenn och rhett vore) hosz nempste ländzmannen eller fiärdingzmannen, uthan motte skiutfärde egenom Hoffva och Lyresta sochner och sedenn utöffver Tijvedenn, hvilkett både för Gudh och hver ährlig mann icke synes tilbörligenn eller rett vare, så haffve vij nu sådanne theres lägenheter osz till hiertet gåå latijd och aff synnerlige gunst och nåde tagett och anamett, som vij och nu medh thette vårt öpne breff tage och anamme för:ne våre undersåter udi vår kong:e hegenn, fredh och försvar och aldelis her medh alffvarligenn förbiude, att slät inge, anthenn våre egne fougter, befalningzmen och theres tjänere, item ryttere, knechter och andre våre tjänere eller och rijddere, frij-

borne, frälsismen sampt theres tiänere, teslikis borgere och theres tiänere och andre, eho the helst vare kunne, som icke ähre stadde udi våre egne och rigsens högvichtige ährender (ther opå the schole altijd haffve till bevisz vårt egett paszbordh, budbyszer eller våre försler) schole fördriste sig her effter att tage, bruke eller rijde någre skiutzhester utaff för:ne sochner, uthann thår någenn vägfarende vill bliffve förfordrett anthenn medh försler, udi hurudanne motte thett skee kunne eller medh mat och öll sampt andre nödtorffter, dhå schall hann vare förpliktig att betale och göre lijke och skäll för sig, effter som rhätt och tilbörlicitt kann vare, så frampt att hann icke schall vare förfallen udi thett straff, som Sverigis lag och vår gårdzrätt um våldgestning och vålzverkenn utvijser. Ther hvar och enn haffver sig fulkommeligen att effter rhätte etc. Datum Stocholm 1 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 4 februari.

Till Karl Holgersson [Gera], Erik Gustafsson och Jöran Trulsson angående deras försummelse att insända mönstringsregister och redovisning, om Mauritz Franckes framfart i Östergötland samt om knektarnes borgläger.

Riksregistr. 1558, fol. 15 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommett edhers schriffvelsze, Karl Holgerszonn, Erich Göstaffszonn och Jörenn Truelszonn, och ther aff förståt, thett I haffve afflönt thett folk, som vij opå våre slott och gårder udi Östergötlandh liggendes haffve etc. Så förundrer osz icke lijtet, att effter I giffve tilkenne, thett folkett haffve nu bekommett theres lönn, att I icke strax ther hosz haffve skickett till osz clare och beskedelige muster register opå samme löning, teslikis latijd förstå, huru mykitt folk både

ryttare och knechter vij i thänn landzenden haffve opå hvar orth både i städerne, sammeledes opå slotten och gårdarne. Och hade osz och medh rhätte bort vette, huru många penningar, som till samme löning medgå[n]gne och utgiffne ähre, effter I vår vilije och mening nog-sampt ther um tilförende förståt haffve, thett, så snarth som någenn löning vore öffverstånden, borde osz strax ther opå bekomme clare och beskedelige muster register (hvilket I icke nu haffve giortt) både opå folkett och penningerne, och snarest sagtt vij haffve slätt intet behag till sådanne edhers försummelse, och thär I icke med större achtsamhet eller och med bättre beskedh hade velt schriffve osz till, ähnn som nu skett ähr, då hade thett varijt bättre, att I ther medh hade haft fördrag etc. Måge I förtenskuldh ähnnu vare förtenchte att lathe osz samme register bekomme medh thätt förste, så frampt I någenn tack ther opå förtiäne schole etc.

Vij vele edher och icke förholle, thett osz ähr tilvettendes vordett, att thänn Mauritz Francke, som ähr höffvidzman för the tyske knechter i Östergötlandh, holler sig mykitt sielsint och endels för sträneth hosz borgerne udi Söderköping, ther hann ligger till herberge, såå att hann icke vill lathe sig benöije medh thenn deell the honum opå våre vegne giffve, uthann att the moste leije honum ifrå sig medh tije marc um månedenn etc. Så tycker osz, att hann icke handler tilbörligenn eller rhett i thän måttenn, och måtte hann vel late sig nöije med sådanne spijsz, som borgerne siälffve förtäre etc. I vele förtenskuldh therudinnen haffve et inseende och alffvarligenn honum thänne meningh opå våre vegne förholle, att hann sådant steller aff, så frampt hann vill göre thet osz är behageligit.

Vijdere hvadh belanger the knechter I schriffve um, som inthet borgeläger haffve, kunne vij föge tilsvare, vette och icke heller, till hvad orther vij them schole late

förlägge, effter som I giffve tilkenne, thett udi städerne ligger allestedz fulth, och kunne förtenskuldh intet mere therått göre, uthann att the motte nu så förholle sig her effter, som the her til giort haffve etc.

Till thett sidste, som thu, Jörenn Truelszonn, lather förstå, att thu haffver antagett udi vår tjänisth någre skytter, och begärer, att the motte bekomme anthenn borgeläger eller penningar etc., såå kunne vij tig ther till föge svare, effter vij icke vette, huru the ähre rustede, heller och om the kunne göre osz och rijkett någenn god tjänisth för thänn deell the aff osz bekomme schole, och effter vij haffve förordnett tig till fodermarsk i thänn landzenden, måtte thu vell sielff någett vette, huru thu i sådanne ährender handle skulle, och icke altijð bekymbre osz ther medh, lijke som vij inthett annett, thett som vichtigere ähr, hade till att bestyre etc. Rettendes edher her effter. Datum Stocholm 4 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 5 februari.

Quitto för Lasse Olsson och Olof Simonsson på guldmynt.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 224 v.
Jfr *ibid.*, fol. 234.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Stocholm then 5 februarij anno etc. 58 annamedt och upburitt haffve aff våre trogne tjänere och köpmen udi Elffzborg, Lasse Olsson och Oloff Simonsson, thette effter:ne guld, som ähr rosennobler nijtten stycker för tuhundrede tretie halffottende march, styckett för halfftrettende march; Hindrickz nobbell en för elffve march; dubbelducater tije för etthundrede tije march, stycket elffve march; dubbelducater, ringere, två för tiuge halff ander march, stycket tije march 6 öre; engelotter siu för femptije siu march sex öre, stycket

otte marc två öre; crone en för fyre marck sex öre. Summa guld fyretije stycker för fyrehundrede fyretije halff tridie marc etc., hvilkitt guld för:ne Lasse Olsson och Oloff Simonsson bekommitt haffve för thet godz the opå våre vägne udi Elffzborg såldtt och föryttret haffve etc. Hvarföre göre etc.

Magnus [ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.]

Stockholm den 6 februari.

Till utvald konung Erik angående granskningen af en räkenskap, om tiondeanslag till en kyrkobyggnad, om förhandlingarna vid distingsmarknaden, om Uppsala slots tornbyggnad och om anläggandet af en kopparsmedja, om Nyslotts läns förlorade räkenskap, om straff för olaga skjutsning och om Jöns Haraldssons utnämning till fogde.

Riksregistr. 1558, fol. 17.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Erich, vij haffve bekommitt tvenne tijne schriffvelser sampt thett muster register thu osz tilskicket haffver etc. Och som thu later förstå, att the tutusend trettije enn mark penningar, som Svenn Biörnszonn förde medh sig till Upsale, icke vele förslå till att löne thett folk medh, som ther opå gårdenn ähr, såå vele vij tig icke förholle, thett vij haffve latijdh probere och öffversee samme register och förnimme, att enn stor part både stenhuggere och andre handverkere, som ther ähre i Upsale, haffve tagett enn stor hop penningar opå försträchning på theres lönn och doch liquel haffve the latijd schriffve sig in i registrett för fulle penningar, effter som theres bestellinge inneholle etc. Vij haffve och förnummet, att samme register ähr intet rhätt summerett, och motte nu opå nytt late summerett, och så snarth thett ähr giortt, vele vij late skicke tig så

månge penningar, som wij då förnimme till samme löningh behöffves. Wij förnimme och, att thenn Hans Heydenrik gulsmeth står och udi samme register för trijhundrede mark ort:r etc. Såå effter hann alzintet i thette ganske åhr till vårt behoff arbetet haffver, therfore vele wij honum ingen lönn effterlate, uthann see gerne, att thu vilt skynde opå honum, så att hann motte göre tilrede thett arbete, som hann aff osz haffver, medh thett förste och sedenn må hann arbete för sig siälff och opå sijnn egenn handh etc.

Thenn kyrketijende thu giffver tilkenne, som the bönder, udi Odensari [!] sochnn boo, haffve begärett aff tig tilhielp till för:ne kyrkes förbättring, ähre wij tilfredz, att thu må effterlate them tu pund kornn. Må ochså sochnebönderne hielpe till samme kyrkes förbättring någett aff theres eigett.

Sammelunde, som thu begärer vette, hvilke utaff våre godemenn och rådth wij vele late förordne till thänne distingz marknett, som nu förhandenn ähr i Upsale, till att förhöre alle the saker och clagemäll, som ther förefalle kunne etc., såå må Gudh vette, hvar wij them på såå hastig tijd kunne komme tilväge, effter her inge ähre tilstädis, uthann alenest Ture Pederszonn. Och vette wij nu icke andre ther till förordne, uthann att thu motte late bruke them, som ther um kring Upsale boendes ähre. Wij haffve och latijld afferdige vår tjänere och secreterer Clemmet Hanszonn ther hedenn medh någre ährender, som wij haffve befalett honum för tig att uptäcke, hvilke wij gerne såge, att thu i thenne distingz marknett för thänn menige almoge, som ther församlett bliffver, förkunne vill etc.

Ytterligere hvad belanger the tu tornn, som tilrede giorde ähre opå slottedh, hvilke icke tjänlige ähre till att late tecke medh bly, vore wij väl tilfredz, att the med takkopper techte bliffve motte, hvar her elijesth sådanne

kopper, som ther till kunne vare tianlig, vore förhandenn etc. Vij haffve och förstätt, kere sonn, att thu achter late uprette enn koppersmedije offven för Upsale. Så synes osz thett icke mykitt rådeligitt vare, effter Vatuholmenn ähr thär såå hart när, och um ther någenn koppersmedije skulle bliffve uprättedh, dhå kunne vij väl täncke, att the verkestäder, som vij ved Vatuholmenn haffve, skulle ther egenom förlorede och um intett bliffve, hvilkett vij icke gerne see ville etc. Vij schole och icke heller tro, att thet någett synnerligitt gott lag medh samme smedije tage skulle, effter ther opå alle sider ähre store slätter vell till enn två eller tre miler väg, för ähn man bekommer någenn skog. Och ther mann vill late uprätte sådanne koppersmedijer, skulle thett ske ther som skogenn vore hart när ved handenn, ther man altijd kunne bekomme ved och kool nogh och annett mere, som thär till behöffves etc.

Kere sonn, tig kommer och väl ihug, thett vij, någett ljtett förre ähnn thu drog till Upsale, öffversåge Nyeslotz regenskap. Så ähr nu samme regenskap förlagd, såå att vij honum hvarken i reckninge cammeren eller i thänn lille vår egenn cammer finne kunne, och vette förtenskuld icke, hvart hann ähr bliffvenn etc. Hvarföre, kere sonn, um så kann vare hendt, thett thu samme regenskap haffver tagett till tig och tileffventyrs kann vare kommen ebland tijne register, så såge vij gärne, att thu ther effter ransake och söke viltt, och hvar thu honum ther finnendes varder, dhå begäre vij, att hann oförsummeligenn till osz förskickett bliffve motte etc.

Till thett sidste, käre sonn, vele vij tig icke förholle, att vij dagligenn förnimme, thett våre fattige undersåter bliffve uthann all återvende fast mykitt besvärede och betungede utaff the många svåre och olaglige skiutzfärder, som the göre schole både enn och annen, som um kring landett drager medh sijue pimpe ährender, så att

Gudh må sigh ther öffver förbarne etc. Så opå thett att sådanne olaglige skiutzferder motte her effter bliffve förbetagne, therföre vele vij tig, käre sonn, her med faderligenn haffve förmanett, att thu allffvarligenn tilseger them, som befallningerne haffve utöffver våre ryttere både svenske och tyske, sammelunde och våre fougter, att the hvar veke utskicke enn fire eller fem karer i almenne vägerne, både i thänn vägen, som ligger emellen Stocholm och Upsale, så och emellen Upsale och Vesterårs, the thär fliteligenn kunne achte opå them, som aff och till drage i vägenn, och motte man late them bekomme så mykinn fettalije, som the kunne hielpe sig med. Och när thenn ene hopenn således haffver varijd uthe, skulle åter thenn annenn hop skickes utt igänn, och hvilkenn the då kunne förnimme haffve tagett skiutzhester och intet bevijs haffve, anthenn vårt paszbordh eller bodbysze, thenn skulle the strax slå ifrå hesten och tage ifrå honum allt thett hann åtte och seden före honum till näste läger och laten ther ligge i kistenn enn månedh eller två vedh vatn och bröd etc. Thu viltt förtenskuld, käre sonn, ingelunde förgäte att giffve för:ne våre befallningzmenn thenne vår allffvarlige vilije och mening tilkenne. Datum Stocholm 6 februarij anno etc. 58.

Zedula.

Kere sonn, vij kunne tig och faderligen icke haffve förhollett, thett vår tjänere Jöns Haraldszonn haffver udi underdånighett latijd osz förstå, att hann udi thäsze för lidne dager tijn schriffvelsze bekommet haffver, belangende thett han sig till tig oförsummeligenn skulle förfoge. Så må thu vette, thett vij nu nyligenn haffve förordnett och tilskickett honum till vår landbofougte udi Stocholms länn och befalett, att hann ther hedenn drage schall, achtendes ther flijteligen vårth gagn och bäste, och

kann förtenskuldh på thänne tijd till tig icke komme etc.
Datum ut in litteris.

Stockholm den 11 februari.

Quitto för Tönnes Grop på inbetaldt lån.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 225 v.

Vij Gustaff etc. görer viterligit, att vij udi egen kong:e person opå vårt slott Stocholm then 11 feberuarij anno etc. 57 anamett och upburit haffve aff vår tro undersåter och borgere ud[i] Stockholm, Tonijes Grop, femhundrede marc ortiger, hvilke vår kere husfru, salige ihugkommelsze drotningh Margrete, honom anno 51 lånthe. Sammelunde haffve vij och aff för:ne Tonijes Grop annamet thette effter:ne guld, som ähr dubbeleluner [*sic*] tije stycker, engelotter otte stycker, ungerske gyllene fyre stycker, hvi[1]ket gull han aff för:ne femhundrede marc för sex åhr udi taxe giffvit haffver, som ähr ifrå anno etc. 51 och till 56 året ifrå hvart åhr sex ungerske gyllene etc. Item samme tijdh leffrerede han och opå Peder Jönson[s] vegne aff femhundet marc ortiger länte penningar för för:ne sex åhr för hvart åhr sex ungerske gyllene, lop taxan tretije sex ungerske gyllene etc. Hvarföre etc. Datum loco et tempore ut supra.

Stockholm den 12 februari.

Quitto för Måns Birgersson på inlevererade penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 234.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone på vårt slott Stocholm then 12 februarij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte på Gripzholm, Månsz Birgeszonn, thesze

effter:ne penningar, hvilcke han osz leffreret haffver för någon miödh, brennevin och ööll, som han ther vedh Gripzholm på våre vegne föryttredt haffver. Först för två tunner tretije fyre kanner brun miödh, kannen tre öre, löper penningar fyretije otte marc sex öre; för enn tunne tretije sex kanner blank miödh, kannen halfftredije öre, löper penningar tiugu sex marc två öre; för enn tunne blank miödh och tiugu sex kanner, kannen två öre, löper penningar nittende marc; item för tolff kanner brennevin, kannen otte öre tiugu två penningar, löper penningar tretten marc tre öre; item för två tunner tiugu kanner herreöll, kannen aderten penningar, löper penningar tije marc siu öre; item för sex tunner fyretije tre kanner sväneöll, kannen tolff penningar, löper penningar tiuge marc halffsiette öre; item för ett halffslettet laken sex öre. Summa upborne penningar ethundrede tretije nije marc halff annen öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandat[o] Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 14 februari.

Till hertig Johan angående inkomna underrättelser från Tyskland och om Hans Tomassons redovisning.

Riksregistr. 1558, fol. 20.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johann, vij giffve tig tilkenne, thett vij haffve ähnnu i thäsze dager bekommett schriffvelsze ifrå Jörenn Gylte och Elia Eijsenberger, som var udi vårt cantzelij och nu ähr i Tyslandh, aff hvilcke vij skicke tig copier her innelucth tilhande, therutaff thu haffver till att förnimme, hvadh lägenheter opå the orther, effter som theris schriffvelsze förmelle, nu vancke och opå färde ähre etc.

Vij vele tig och icke förholle, thett vij haffve latijð

ransake och öfverse någre aff the register, som här tilstadis ähre, belagende the svære och gruffvelige penninge summer, som hedenn ifrå Sverige och till Findlandh öfverskickede ähre etc. Sådå haffve vij förnummet, att Hans Tommeszonn haffver annamet och qvitteret the summer, som doctor Anders och Kruse häden olöffver förde til Findland, och effter vij doch ingenn beskedh utaff honom på samme penningar haffve bekommet, kann thu vell sielff tencke, att sådant osz icke lijtet bekymbrer etc. Thu viltt förtenskuld ähnnu, kere sonn, allfvarligenn tilseije för:ne Hans Tommeszonn, att hann uthenn vijdere förhalning later osz bekomme så vell clare och rette register opå all penninge upbyrdh och utgift, hann ther i Findland hafft haffver, såå frampt hann vill göre thett osz behageligitt ähr. Osz vore och icke obehageligitt, att thu ville oförsummeligenn skyndenn till osz, på thett hann sielff motte göre osz förclarring och beskedh både um myntet i Åbo, item um skattenn, hvadh hann rentet haffver udi the oförlänte länn utöfver hele Findlandh och mykitt annett, som osz ähr behoff att vette. Och ther vij nu någenn undsetning kunne bekomme opå penningar, dhåå vore the här hosz osz storligenn och mykitt behoff etc. Gudh tig befalendes. Datum Stocholm 14 februarij anno etc. 1558.

Stockholm den 14 februari.

Qvitto för Hans Bårdskärare på taxepenningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 234 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 14 februarij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro undersåte och borgere udi Gäffle, Hansz bardskärere, tolff ungerske gyllene, som var hans taxe pro anno 56 och 57

för then frihet, han haffver hafft udi för:ne Gåffle stadh opå samme åhr etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 15 februari.

Fullmakt för Anders Jönsson att hafva tillsyn öfver Edsvedens kronopark i Vestergötland, så att olaga skogsfällning och jagt där förhindrades.

Riksregistr. 1558, fol. 20 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att oss ähr tilvetendes vordett, thett menige mann, som nämesth utt medh Östre och Vestre Edzvedenn i Vestergötlandh bygge och boo, mykitt pläge fälle och hugge ned allehande bärende trä opå för:ne skogh Eddzvedenn, sammelunde att the och pläge thär jage och fälle både hiortt, hind, elg och rådiur, oanseendes att them sådant förbuditt varidh haffver. Teslikis pläge och enn partt mykitt bruke näffver flådning och elijest nederfelle udi thätt hag, som vij haffve latijd inhegne opå för:ne Edzvedenn, görendes ther med stort hinder opå vår jacth etc. Såå opå thett att sådanth her effter motte haffves fördragh, therföre haffve vij nu tilskickett, befallett och tilbetroth, som vij och nu medh thette vårt öpne breff tilskicke, befale och tilbetro thenne vår tro tjänere Anders Jönszonn udi Kelleryd, att hann effter thenne dagh på för:ne Edzvedenn ett flijtigt och nöge upseende haffve schall, så att icke någre, anten friborne, frelsismen, prester, borgere, ryttere, knechter, bönder eller andre, udi hvadh stand the helst vare kunne, schole her effter anthenn felle, hugge eller bryte ek, bok, haszell eller anner bärende trä, eij heller udi thänn inhegnede hagenn någer bast, näffver att flå eller någre trä, hvadh för slag thet helst vare kann, nederfelle eller

förderffve. Udi lijke motte schall och ingenn, udi hvad standh som hann helst vare kann, fördriste sig till att skiute eller felle, anthenn udi för:ne hag eller någer annerstedz opå förbe:de Edzvedenn, hiortt, hind, elg eller rådiur vedh thätt straff, som Sverigis lag ther um för-mälde etc. Vij haffve och för:ne Anders befalett och tilbetrott, att hann alle the torp och gårder, som [äre] opå Edzvedenn, udi befallning haffve schall, görendes osz in udi vår kong:e cammer enn godh, claer och beskedelig regenskap både för vijsze och ovijsze partzeler, som hann aff them upbärendes varder etc. Ther våre cammerere och alle andre måge vette sig effter rätte etc. Datum Stockholm 15 februari anno etc. 58.

Stockholm den 16 februari.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående danskarnes rustningar, om Elfsborgs borgares motvillighet, om grofva skjutvapens sändande till samma stad samt om hampas och väfs anskaffande till skeppsbyggeriet där.

Riksregistr. 1558, fol. 21 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommett eders schriffvelsze, käre her Göstaff, och ther utaff förstått the lägenheter, som I förfaritt haffve hosz våre granner the danske, och såsom I giffve tilkenne, att vedh thänn norske siösidenn antagis alle the bászmen ther finnes, och hvar tijende bonde schole och såå vare vederede, när behoff görs etc., såå ligger osz svenske och ingenn ringe machth opå, att vij och udi lijke måtte stelle våre saker udi godh acth, så att vij icke tage osz någenn säkerhett före, uthan tencke och såå till att förstärcke osz både medh ryttere, knechter och dugeligitt siöfaritt folk, thett meste osz mögeligitt vare kann, såsom och thesze farlige tidz lägenheter thett högeligen fordre och kräffje

etc., effter vij ju nogsampt kunne förnimme, thett vij alzingenn säkerhett haffve osz till att förmode aff the danske heller än aff andre våre misgynnere etc.

Vijdere såsom I lathe forstå, att the båtzmenn, som ähre udi Elffzborg, ähre edher fast olydige, och att Elffzborgz borgerne schole ther till vare störste orsakenn, effter the hulle them till sig opå theres egne skep etc., såå förundrer oss icke lijtt, att the Elffzborgzborgerne late sig emott osz medh sådanne otilbörlige stycker förnimme. Oss tycker och siälsint vare, att the ähre osz så genstörtige, effter vij them doch ingenn besynnerlig tunge haffve opå lagt. Menn hvadh tunge theres granner the danske och norske haffve, thett höre och förnimme the uthann tvill dagligenn, hvilke doch velvilligenn göre, hvad som theres öffverhett biuder och befaler etc. Såå haffve vij nu latijd tilschriffve för:ne Elffzborgz borgere och förmanett them till bättringh. Hvadh thett hielpe kann, vill vel spörjes etc.

The groffskytt, som Oluff Bagge förde medh sig ifrå Elffzborg och hitt till Stocholm, hade vij heller seett, thett the ther qvarre varijdhd hade, och um I vele, effter som I föregiffve late, late ett skep med saltt i Elffzborg och latet löpe hijtt till Stocholm opå förårett, så kann samme groffskytt herifrå till Elffzborg tilbake igänn förfordrett bliffve etc.

Som I lathe forstå, att hampe och annen redskap vill fele till thänn galeijde, som upbyggt ähr i Elffzborg etc., såå förmode vij edher nu icke ovetterligitt vare, thett vij för någenn tijd sedenn medh vårth öpne mandatt lothe tilschriffve thänn menige mann udi Vestergötlandh um undsetning medh så mykinn hampe, som hvars och ens förmögenhet kunne tilseije, och skickede vij edher samme breff tilhande medh enn utaff edhers tiänere, benempd Måns schriffvere. Och begäre vij ähnnu gunsteligenn, att I vele så förskaffett, thett samme vårth mandatz inne-

holdh motte hosz thenn menige mann bliffve effterkommett och effterfolgt, och när samme hampe bliffver utgiordh, måge I dhå late anamme ther utaf så mykitt, som till samme galeijde både till tackell och tug vil behöffves. Och effter udi Vestergötlandh vancker mykin groff väff, som till segell kann vare tiänlig, therfore see vij gärne, att I late tage någett utaff vår spannemåle, som vij liggendes haffve i Elffzborg och late therfore köpe och bestyre så mykin groff väff, som ther står till att bekomme och till segell tiäne kann, doch såå att samme spannemåle icke för vanvördis bortbytt bliffve måtte etc. Edher Gudh befalendes. Datum Stocholm 16 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 16 februari.

Öppet bref till borgerskapet i Elfsborg angående sjöfarten och sjöfolks värfning.

Riksregistr. 1558, fol. 23. Samma bref är i Protocollon dateradt den 13 februari.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, käre undersåter, som bygge och boo udi Elffzborg, vår gunst tilförende etc. och giffve edher hermed tilkenne, thett osz ähr tilvettendes vordett, huru störste partenn aff them, som bruke seglatz i för:ne Elffzborg, pläge affspenne våre båtzen och hemmeligenn hulle till sig alth thet dugeligeste siöfarit folk, som the öffverkomme, och bruke them in opå theres egne skep, oanseendes hvad förbudh ther opå skett ähr etc. Theslikis ähr edher alle ofte och noggsamt bleffvett vernett och tilsagtt, thett I ingenstedz udi Vestersjönn segle skulle, för ähnn I hade ther um vårt råd och betenckende förnummet, såsom och tilbörigitt och rätt ähr, att vij någett therutaff måtte vette, för ähnn I eder sådanne seglatz företoge, effter vij alltid yttermere kunne förfare, hvad lägenheter opåfärde ähre, ähnn I

sielffve thett göre kunne etc. Och endoch eder offte sådanne förvarning skett ähr, så haffve I thätt platt inted achtet, uthann effter edert egett sinne seglet, när och hvart I sielffve haffve velet och fast mere till skade ähn gagn, såsom och offte skett ähr, att ner I haffve varijd utkompne i siönn, då haffver enn hop siöröffvere fallet edher utöffver och borttaget både varur, penningar och alt annet, som I haffve haftt med fare, såsom thett i för-gången sommer alt förmykett skedde etc. Och när skaden ähr eder således öffvergången, komme I då först och besöke osz um råd, lijke som vij thet I mist haffve kunne då så letteligen eder igänn förskaffe, och begäre sedenn bliffve förskonede med thänn deel, som I osz plichtige ähre ut att göre etc. Sammeledes sker thett och, att enn stor part utaff eder haffve mykit dugligitt och siöfarit folk, hvilke vel ähre tiänlige till att late bruke udi vår och rigsens tiäniste, och när vij them late fordre och haffve behoff, ähre I till och lisme och hylle them till edher, så att vij slett ingen aff them kunne bekomme, thett osz ingelunde lenger står till att lijde etc. Så måge I vette, thett vij slett intet behag haffve till sådanne edhers otilbörlige handel, och måge I fult och fast för-late edher thertill, att ther I icke afflate sådanne otilbörlige stycker, dhå vele vij tencke till att late straffe ther utöffver etc. Så haffve I vel förnummet, kere undersäter, hvad lydne och hörsamhet andre nationer bevijsse theres rätte öffverhet, haffve I och utan tvil förstât, hvad hör-samhet edre granner the danske och norske bevijsse theres öffverhet, så att the hvarken seglatz eller annett, thett macth opå ligger, understå sig till att företage, med mindre thet först sker med öffverhetenes vilije och vet-skap etc., theslikis och hvad öffverhetenn aff them fordrer och begärer, biuder och befaler, då late the sig ther till hörsamme och velvillige finnes och udi ingen motte stå ther emott etc. Så vele vij eder her med allfvarligen

haffve förmanett, att I och udi lijke motte vele bevijsedher både med hörsamhet och elijest såsom trogne undersåter egner och bör att göra mot theres rätte öfverhet, och att I ähnnu stelle sådanne seglatzer utaff, som pläge ske osz ovetterligen, teslikis att I udi ingen måtte befatte edher med någre utaff våre båsmen effter thenne dag, så frampt I vele undvijke vår ogunst och göra thett osz ähr behageligitt. Datum Stocholm 16 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 17 februari.

Till utvald konung Erik angående uppskof med ett af honom planlagdt skådespel och om hans resor för att mönstra krigsfolket i de södra landsändarne.

Riksregistr. 1558, fol. 24.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij förmerke, att thu achter att haffve någett skouspel förhänder till thänne nestkommendes fastelavenn, och haffver förtenskuldh fordret någre harnesk utaff rustemesteren etc. Så kere sonn, vele vij her med haffve tig faderligenn förmanet, att thu ville betencke något yttermere thenne farlige och svinde verldennes lägenhet, som nu opå färde ähr, och venije tijt sinne til thet, såsom tijt och alles våres fäderneslandhz gagn, nytte och achtsamhet tiltiäne kann. Och effter thett att Gudh haffver förändret vederlekenn, så att thett ähr nu ett paszeligitt före att rese och ferdes genom landett, therföre tyctes osz rådeligitt vare, att thu icke ville försumme tijden att giffve tig till väg, effter som thu väl sielff vest, hvadh åtvacth och tillsynn behöffves udi the landzender, såsom thu est tilförordnet, och tig ther beflite um rigsens achtsamhet, effter såsom nu alsomstörste mact opå ligger etc.

Vij vele tig och icke haffve fördolt, kere sonn, att

Niels Birgeszonn, embetisman på Cronebergh, ähr i går hijt kommen, giffver och siälsinde tijdender tilkenne om våre granner, så att thet görs svärligen behoff, att then landzenden och snarest sagt hele rijkett bliffver försörgt både med förstärkning och god tilsynn etc. Och när thu ville haffve något skouspel förhänder, att thett kunne i så motte skee, att thu kunne holle vakensynn med våre ryttere, som ähre i the landzender, som thu egenom dragendes varder, som först ähr i Nykeping, item Södermannelandh, i Östergötlandh udi Suderköping eller Norköping, theslikis i Vestervijk eller Vemmerby, heller och hvar som bäst belägligitt kann vare i the landzender, och seden frandelis till Calmare och Croneberg, effter som thu med andre gode mens råd, som the landzenders lägenheter best vette, yttermere kann berådslåe. Thette vij tig, kere sonn, icke vette faderligen förholle, försee osz och, att thu effter thenne vår begärenn varder tig effter rettendes, och vele her med haffve tig thenn almectigeste Gudh befalet. Datum Stocholm 17 februarij anno etc. 58.

Zedula.

Kere sonn Erich, vij skicke tig och her inneluth tilhande enn copie aff thett breff, som her Peder Brae haffver schriffvitt her Göstaff Olszonn till, ther aff thu haffver till att förnimme, hvad betenkende han giffver i sakenn um thäsze farlige lägenheter, som nu hosz våre granner vancke och opå färde ähre, och synes osz icke vare orådeligitt, att så motte effterkommet bliffve, som för:ne her Peder udi samme sijn schriffvelsze råder och förmaner etc. Vij see och gerne, kere sonn, att thu för thäsze orsaker skuldh ville först giffve tig hit till Stocholm, opå thett vij med tig samt her Peder och andre gode men kunne förhandle, huru alle saker opå thet skickeligeste opå förårett måtte företages och sedenn, effter

som vij tig haffve latijd tilschriffve, giffve tig ned genom Södermanneland, Östergötland och vijdere ned til Småland etc.

Stockholm den 20 februari.

Till Hans Kraft angående mansboten efter en dräpt knekt.

Efter original i Revals stadsarkiv.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Schall thu vete, Hans Krafft, att these breffvijsere, våre tjänere Jöns Köpenhaffn och Anders Pedersonn, haffve udi underdånighet latidt osz förstå om thenn halffve mandzbott, som är femptije marck, som thu udi Findlandh upburitt haffver för enn knechtt, benempdh Hans Sellenfar, som en utaff våre hingsterijdere togh affdage. Så vest thu väll sielff, hvadh krigzbruck belanger, att ingen annen understår sikh att upbäre någon mansbott för någon, som utländes är födder, uthann alenest thens dödes nemste och tilskylde land[z]men thett göre schole. Så effter these breffvijsere äre then dödes landzmänn, therföre haffve the nu vår nådige förshrefftt till tigh begärett, att vij herudinen them, så myckett the finnes haffve rätt till, behielpelige vare ville etc. Ähr förthenschuldh vår allffvarlige vilie, att thu lather för:ne breffvijsere bekomme samme halffve mansboott, enär the ther opå fordrendes varde, att vij ther um icke offtere bekymbrede bliffve måtte. Ther thu vest tigh effter rätte. Datum Stocholm 20 februarij anno etc. 58.

(Sigill.)

Utanskrift: Till vår tro tjänere och befalningesman utöffver våre knechter udi Elffzborgh, Hans Krafft etc. gunsteligenn.

Stockholm den 22 februari.

Till utvald konung Erik angående storleken af den under hans förestående resa pålagda kostgården, om hans sammanträffande med Kungl. Maj:t före hans affärd och om de misstankar det värfvade tyska rytteriet ådragit sig.

Riksregistr. 1558, fol. 25 v.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Erich, vij haffve bekommet tvenne tijne schriffvelszer samt thett register thu haffver latijd stelle opå thänn gård, som utgöres schall uti the häreder thu achter egenom drage etc. Så effter osz synes samme register vare för högt stält, så att thett ville falle thenn menige mann för svårt, hvar the skulle utgöre så många partzeler, att på hvar skulle löpe enn mark 7 öre, effter som registred innehölt, effter vij icke vette, um vij tileffventyrs framdelis kunne haffve them behoff med någre andre utlager, therföre haffve vij nu latijd förandre samme register något lid[el]igere, så att på enn bonde löper verderede partzeler i penningar enn mark 6 th:r och skicke vij tig samme register her inne-lucth tilhande etc.

Käre sonn, såsom tig väl vetterligitt ähr, thett störste partenn aff våre ryttere, både svenske och tyske, holle önckeligen och sielsint nog theres tingest tilhope, som the schole göre osz och rikket tjänist med, så att enn part haffve flere karrer än häster och somblige haffve flere hester enn karrer, som them besitije skulle etc., så må Gudh vette, hvilke vij ther till tencke schole, som thär udinnen kunne haffve ett flitigt och gott upseende och undertijden holle rustning med samme ryttere, huru the rustede ähre, men vij förnimme väl, ther enn icke ähr sielff med, ther bliffver icke hans huffved tvätted. Hvarföre, kere son, såge vij gärne (effter som thu vår vilije och mening aff vår senaste schriffvelsze väl förståt

haffver), thett thu ville giffve tig hitt til Stocholm och seden till Södermannelandh till att holle vakensyn med the ryttere thär ähre och vijdere ned till Östergötlandh och Småland och udi like motte ther bestellett.

Kere sonn, giffver osz och ett sielsint betenckende um thäsze tyske ryttere, som här ähre i landett, och ähr befruchtendes, att enn stor part för inge andre orsaker skuldh hit kompne ähre, uthann för speijerij, att the vele kundskape, huru her i riket tilstår, och seden drage aff landett. Ligger förtenskuldh mact opå, att them her effter icke måtte bliffve effterlatijd paszbord aff landet, såsom her til skett ähr, för än man förnimmer, huru thet varder gängendes medh thet mykne krigzfolk, som allestedz udi ansestäderne ligge församlede etc. Gud tig befalendes. Datum Stocholm 22 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 23 februari.

Till utvald konung Erik angående Jöns Jutes utlåtelse och om hans spanmålshandel samt om två vittnens sändande till Stockholm i Jakob Bagges hustrus mål.

Riksregistr. 1558, fol. 26 v.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Erich, vij giffve tig tilkenne, att Jöns Jute her i Stocholm haffver udi thäsze dager, ther hann haffver sittid till dryckz, latijd sig höre och förnimme med någre siälsinde och obeqvemlige ord både opå osz och her Hans, kyrkeherren her i stadenn, i så motte att för:ne her Hans udi sijnn predican inthet annet gör uthan hyckler och preddiker thett, som osz väl faller i örenenn, intet achtendes hvadh skäll han ther med haffve skulle etc. Och ner för:ne Jöns Jute förnam, thett samme taell var osz uppenbart vordett och tilkenne giffvit, var han till i går um mårgen och stak sig hemmeligenn sijnn kosz aff stadenn, och vette [vij]

förtenskuld icke hvad mening vij um honum tage schole. Så effter vij väl täncke kunne, thett hann ju giffver sig til tig och liuger tig full, effter som jute sät gemenligenn vare pläger, therfore see vij gärne, käre son, ähr och vår nådige vilje och begären, att thu plat ingen tro heller loffvenn till honum sätije vilt, uthann heller (um han till Upsale dragen ähr) så förskaffett, thett han med thett allerförste hit tilbake igänn velförvaret förskicket bliffve motte etc.

Kere sonn, vij vele och icke haffve fördolt för tig (såsom thu tileffventyrs thett vell sielff haffver förnummet), att osz ähr tilkenne giffvit, tet för:ne Jöns bruker icke liten handel med spannemåle, såsom thet skedde i fiordh, att strax sädenn kom in i ladenn och bleff afftruskenn, var hann till och upköpte thenn meste spannemåle han öffverkomme kunne för ringe värddh, och så snart han förnam, thett någre fremmende komme, som spannemål köpe ville, prångede hann thän uth och regerede thär medh alt som hann ville, och icke ett ord hade sig hosz osz ther umbefrågett, hvilket osz och synes icke myket utaff honum vare rätrådeligen handlett.

Vij see och gerne, käre sonn, att thu ville medh thett förste förskicke både Jörenn Kickelkakel och Kuntze Bardskärere hijt till Stocholm, effter the vette någet um thän handell, som angeller Jacob Bagges hustru och hennes vederparth, opå thet samme sak motte gripe någen ende. Gud alzmectig altijd befalendes. Datum Stocholm 23 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 23 februari.

*Öppet bref angående rätt till sockengång för Jönköpings
skoldjäcknar.*

Riksregistr. 1558, fol. 27. Förnt tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 404—405, och af C. G. Södergren i Smäländska archivet, D. [1] (1859): s. 222.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit, att effter vij haffve latijd förordinere osz elskelig vördelig man her Anders Torchilli till ordinarium och tillsynesmann utöffver clerkerijet och elijest att bestelle så mykitt andelige saker tilhörer udi hele Jönköpingz länn i Smålandh, theslikis udi Kind och Mark i Vestergötlandh, så haffver han på sit embetis vegne beteneth nyttigt vare, att the personer, som prestegellenn i för:ne länn och häreder med Guds ord förestå schole, motte udi Jönköpingz schole uptuchtede och lerde bliffve, så att hann eller thenn i för:ne Jönköping ordinarij embetet haffve kann, sådanne personer icke schall haffve behoff att begäre och fordre ifrå andre scholer, och förtenskuld begärett vår gunstige tillåtilsze, att samme personer, som gå till schole i för:ne Jönköping, motte her effter haffve theres sochnegång udi alle häreder och sochner, som förbe:de ordinarius i Jönköping haffver befalning utöffver och her tilförende förtalde ähre, hvilkett vij och gunsteligenn haffve unt och effterlatijd, som vij och nu her medh unne och effterlate etc. Ther våre trogne undersåter, som boo i för:ne länn och häreder, teslikis andre, måge vette sig effter rhette. Datum Stocholm 23 februarij [anno 58].

Stockholm den 24 februari.

Till hertig Johan angående ersättning för mistadt pastorat m. m. åt förre kyrkoherden i Börstils socken, hvilken måst afstå gället till en prästman från Luleå, hvars prästgård var afsedd att brukas som kunglig afvelsgård.

Riksregistr. 1558, fol. 28. Förnt tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 405—406.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johan, vij vele tig icke förholle, thett vij haffve latijd kalle M. Arenn ifrå Lula sochnn i Vestrebotnen, effter vij opå för:ne Lula prestegårdh vele late uprette enn affvelzgårdh etc. Så haffve vij unt för:ne M. Arenn et prestegeldh i Rodzlagen, benempd Borstille, ther thenne breffvijszere, her Mårtenn, enn tijd long bot haffver, och haffve befalet samme her Mårtenn, att han schall giffve sig till tig och bliffve thär i Findlandh, effter hann ther fød ähr etc. Så effter förbe:de her Mårten kan både svenske och findske, schall han uthann tvill kunne göre ther gagn i landett. Vij förmode och, att hann ähr icke otjänlig till att förestå någon församling med Gudz ordh etc. Therföre ähr vår faderlige vilije och begären, att thu vilt late honum bliffve ther i landett försörgd med någett prestegeldh, som hann kan vare belatenn med etc. Sammeledis må thu vette, att vij haffve latijd vederkennes thänn boskap, som förbe:te M. Arenn haffver hafft udi Lula, och latijd honum bekomme vederlag aff thänn boskap, som för:te her Mårtenn haffver hafft her i Borstille, effter som thu varder förnimmendes aff thänne medföljende utskorne skreff, och haffve vij loffvet förbe:de her Mårtenn vederlag för sijnn boskap igän i Finlandh etc. Therföre ähr vår faderlige begären, att thu vil late för:de her Mårtenn bekomme så mykit aff thenn boskap vij haffve udi Finlandh, som för:ne M. Arenn her anammett haffver aff

honum udi Börstille etc. Gudh almectig tig faderligen och kärligenn altijd befalendis. Datum Stocholm 24 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 24 februari.

Quitto för herr Jakob i Håtuna på restantiemedel.

Euligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 225.
Jfr *ibid.*, fol. 234 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligett, ath vij udi egenn konlige personne upå vårtt slot Stocholm then 24 februarij anno etc. 58 anamedh och upburett haffver aff oss elskelige vår tro undersätte, här Jacob ij Håtuna, restansie peninger pro anno [etc.] 55 för trij pundh, siu spen, tre fierdinghe rogh och elfflöva [*sic*] pundh, tre fierdinghe kornn, spännen för tijo öre, som han upå våre vägnne förtyttred haffver aff then tijendhe spannemålle, [som] han [i för:ne år] udi befalningh [hafft haffver], löper ij peninger ethundrede femtijo mark örtigh, fem öre. Hvarföre giöre vij etc.

[Magnus ex mandato Regiæ Martis proprio subscripsit.]

Stockholm den 25 februari.

Fullmakt för Svante Sture, Nils Ribbing, Bengt Gylda, Peder Andersson [Hjortshufvud] och Olof Pedersson [Hård] att hålla konungsräfvt i Vestergötland och Värmland samt på Dal.

Riksregistr. 1558, fol. 28 v. Förat tryckt i *Handl. rör. Skand. hist.*, D. 29 (1848): s. 184—186.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, osz elskelige våre trogne undersäter, friborne, frelsismenn, prestmen, köpstadzmenn, skattebönder, landboer och menige almoge, som bygge och boo udi menige Vestergötlandh, Vermland och opå Dall, vår gunst och nådige vilije tilförende

och giffve eder, käre undersåther, her med tilkänne, att effter våre lägligheter sig nu så begiffve, att vij för menföre och många rigsens vordnede ährender skuld nu förhindrede ähre, att vij icke kunne haffve tilfälle eller lägenhett sielffve begiffve osz neder till eder i thänn landz-
endenn Vestergötlandh till att late förhöre och ransake um the saker och ährender, som ther hosz edher opafärde vare kunne, och late förskaffe hvar och enn, som någenn utöffver rätt eller skäll vederfaritt vare kann, hvad som rhätt och Sverigis lag medgiffve etc., hvarföre haffve vij nu tilskickett och förordnett thesze våre trogne menn, rådth och undersåter, her Svante Sture till Höringzholm, Niels Rebbing till Svansrydh, Beneth Gylte till Pätörp, Peder Anderszonn till Branstorp, Oluff Pederszonn till Kolletorp, och them budett och befalett, att the opå våre vegne och udi vårt namppn schole nu med thett förste holle konungzräffzting medh thänn menige mann öffver hele Vestergötlandh, Vermelandh och opå Dall och tilhjelpe, att hvar och enn, som någenn skälig clagemål haffve, eller och att them utaff våre eller andre gode menz fougter och befalningzmenn någenn oskäl eller oförrette vederfarne ähre, motte ske så mykitt, som rhätt ähr och Sverigis lag medgiffve. Så haffve vij och giffvet them någre andre saker och ährender i befalning att handle och tale med eder opå våre vegne och lathe edher förstå vår vilije och mening på menige Sverigis rikis och alles eders gagn och bäste etc. Hvarföre ähr vår vilije och befalning, att I, käre undersåter, vele giffve samme gode men hör på våre vegne och betro, hvad the edher effter vår befalning föregiffvendes och undervijsendes varde, och udi alle saker och ährender late edher finnes såsom trogne och rätrådige undersåter ägner och bör, och hvad clagemäll eller brister [I] emellen edher inbyrdes eller emott edre fougter eller andre haffve kunne, att I giffve förbette godemenn sådant tilkänne, så schole

the hialpe till att rhette ther utöffver, som tilbörlygit ähr och lag medgiffve. Intet annet på thänne tijd, uthann befale edher Gudh. Datum Stocholm 25 februarij anno etc. 58.

[Stockholm den 25 februari.]

Instruktion för Jöran Persson på hans kommission till Vestergötland.

Riksregistr. 1558, fol. 29 v. Odat., men otvifvelaktigt af samma dag som föregående bref.

Till thet förste schall Jörenn Pederszonn granneligen upteckne, upschriffve och enn clær längd stelle på Kong:e M:ttz egne landboer och arffvegodz sampt the godz, som både thenn svenske, norske och danske adell haffve udi Vestergötland, så och alle crone landboer, domkyrke, kyrke, closters, prebende och spetalz landboer udi hvart länn, härede och sochnn serdelis och synnerligenn.

Till thett annedt schall han och opå thet fogeligeste sampt med fougterne handle med mene mann udi för:ne Vestergötlandh, att the late sig finnes välvillige till att utgöre thenn hampa och alle andre utgärder effter nöd:torfftenn, um hvilket förmäldis udi Kong:e Ma:ttz öpne mandat, som till Vestergötlandh ähr utgåth, hvilket schall och udi hvart häredh bliffve läszið.

Till thet tridije schall hann och fliteligenn upteckne mene mandz clagemål, som the haffve emot adelenn, så och alle andre besväringer, som förefalle kunne och ther um giffve sedenn högbe:te Kong:e M:tt tilkenne.

Till thett fierde schall hann och utspäne och besichtige hvar som någre good lägenhet våre till att uprätte affvelzgårder, och besynnerligen schall hann besee och vette giffve tilkenne, hvad lägenhett som ähr ved Brennebacke udi Åszhäredh och ved Skoffteby udi Skåningz häredh.

Till thett fempte schall Jörenn Pederszonn och upregistrere alle the godz och gårder, som hann upspörje kann, att frälsitt, prester, borgere och bönder med orätte anthenn ifrån kyrker och clöster sig tilegnett haffve eller och köpt under skattenn och göre Kong:e M:tt eller cronenn ther aff ingen rättighet.

Till thett siette, hvadt för clagemål, som han förnimmer emott Kong:e M:ttz fougter, schall hann och stelle ett synnerligit register opå.

Till thett siuende schall hann och granneligen utspane, hvar någerstedz kunne finnes någre anthenn häredz eller byers almenninger, torp eller torpestäder, fiskerij och qvarner, som adelenn eller någre andre haffve med orätte unden cronen och skatten och göre Kong:e M:tt heller cronen ther aff ingen rättighet.

Till thett ottende, kann hann och befinne, att adelen haffver giort någre byter heller skiffter med cronenes skatskyldige bönder (thet ähr med skattebönder), thå schall och thått antechnes.

Till thett nijende schall hann och förfare, huru som cronenes skatt utgörs, schole och bönderne aff hvart härede och länn giffve thet tilkenne och ther hosz schall antechnes för [o: huru] många marker jordh enn fullgärdis man äger.

Till thett tijende, ther som gode fiskesiöger, elffver eller strömmen kunne finnes till att late uprätte anthenn ålefiske, laxefiske eller andre gode fiske fånge, the lägenheter schall hann upschriffve och Kong:e Ma:tt tilkenne giffve.

Till thett elleffte, ther som finnes store vijde kær, som tiäne till att göre eng, mulbete eller ååker utaff, them schall hann befale fougterne att late dijke, såå att hvar bonde måtte lathe dijke så mykitt effter som hann ähr ägende till udi sielffve bolbyenn, och att the dijke alt upått ifrån sielffve siönn, så att vatnett måtte haffve

sijtt utlop. Hvar och för:ne kär icke tiäne till att göre enger, åker eller mulbete udaff, schole fougterne late graffve och göre therudaff insiöger.

Till thett toloffte schall hann och utspäne, hvar någerstedz kunne finnes någre bergzverke udi Vestergötlandh, ther utaff cronen kunde haffve någon förbättring. Besynnerligen schall han late probere, hvad för metall kann finnes udi Vasbo häredh i Undenne sochnn, och hvad för tillfälle ther ähr till någon godh bergzbrukning, och thett giffve seden tilkenne.

Stockholm den 25 februari.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående lejd för en skånsk dråpare och om anledningarne till missnöje med danskarne.

Efter original i RA.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst tilförende etc. Vij haffve bekommit och förståt eders scriffvelsse, käre Axel, och som I ibland annet giffve tilkenne, att en mandråpere ähr kommen ifrå Gödinge häred, som ther haffver slagitt en lenzman ihäl och ähr nu udi Södrevidbo och ther begäret leijgde, så effter vij förnimme, thet tre tiuffver ähre rympde ifrå eder och till Ebbe Knutzson udi Danmarek och ther hoos honom bekommit leijgde, therföre tycker oss icke otillbörligitt vare, att thenne mandråperen, som til eder kommen är, må och bekomme leijgde, til tess I kunne bekomme the tre tiuffver igen, som ifrå eder rympde ähre, effter som eders scriffvelsse ther um förmelder etc.

Vijdere, käre Axell, effter vij esomofftest förnimme många farlige och förrädelige practiker och stemplinger opå färde vare, som våre ovenner och misgynnere haffve en tijd lång med umgångitt och gärne achte stellet i verket emott oss, hvar the elliest beqvemlige lägenheter

någerledes ther til bekomme kunde etc., så vette vij oss och icke heller någen synnerlig tryghet att förmode utaff the danske, effter the begynne fast late förmercke sich emot oss med thet, som icke myckitt tilbörigitt heller lijdeligitt ähr, besynnerligen i thet att the först haffve latidt settie tre croner udi theris vapn på målningar, vagner etc. och nu så vijdt härmed kommit, att kongen haffver sielff latidt settie och bruker them udi sitt eigitt signet, hvilkitt oss giffver ett sielsintt betenckende um theris grund och förehaffvende. Så ähr thet och emot all lag och rättvijsse, tesliges emott the breff och segel och then förbuntvijss [*sic*], som emellem oss, them och begge rijkerne gjorde ähre. Och ändoch vij vel förmodet hade, thet vij lenge seden skulle haffve nogsamptt förlosset oss uthur then servitut och jurisdiction (besynnerligen så myckit thenne kongen och hans erffvinger belanger, then vij med godz och machtt haffve hulpitt till thet kong:e sätet, som han nu besitter, såsom allom nogh vitterligitt ähr, och elliest myckitt gott udi mångehände motte bevijsst), som the danske doch uten all skäl och rättvijsse haffver latidt practiceret och effterstät att komme oss udi, så förnimme vij doch, att sådantt bliffver med tiden för-gätidt och nu inthet mere achtet. Thernest haffver och icke bruk eller plägsed hooss någen herre, furste eller potentat varit, som och icke heller än nu ähr, att the sich företage att bruke udi theris signeter någet landskapzvapn, som them med rätte icke tilhörer heller the förmeene sich att haffve någen jurisdiction till. Therföre kunne vij icke annet ther utaff förstå, än att the danske ju vele late ther med kunnogtt bliffve, att the haffve i sinnet att vele bringe the svenske med tiden udi then servitut igen, som the udi gamble konungh Christierns tijdh vore, ändoch the ther til ingen skäl, foge eller rättmätig orsak haffve. Vij kunne och icke vette, hvad rätt thenne kongen skal haffve att förvende til sin entskyl-

ding, att han således bruker samme tre croner udi sitt vapn, effter han doch, som allom nogh vitterligitt ähr, platt ingen rätt någon tijd haffver hafftt, myckitt mindre nu haffver til Sverigis rijke. Och ther någon fremmende herre skole synes haffve fog och orsak til att bruke heller före Sverigis vapn med sitt eigit, så kunde tileffvintyrs gamble konung Christierns ärfvinger thet någerledes förevede, effter han haffver varidtt en kröntt Sverigis konung, hvilkitt the doch icke haffve förmätidt sich att göre etc. Så haffve vij och således förhollitt oss emot thenne kongen både i thet att vij med stoor vår bekostnet, tesliges och icke uthen stoor farligheet haffve hulpitt honom til thet konungzlige sätet, som han nu haffver, til hvilkitt han vår hielp föruthen lätteligen icke kommet hade, och elliest udi många andre måtte honom aldelis myckin venlighet bevijsst, att um han än hade, som han doch icke haffver, någon orsak ther til, så borde honom doch likvel haffve hafftt thet fördrag, besynnerligen udi sin och vår lijffztijdh, och kunne vij förthenskuld icke annet tenckie, än att ther ju skal vare någon hinderlistig grund och mening under, så att högeligen förnöden ähr, thet vij tage oss nöge til vare för them och altijd befijte att förfare hvad the förehaffve etc. Item såsom oss och tillscriffvitt ähr, thet hertug Augustus skall haffve varit och förddt ther stortt prachtt och präll med stäckende och bräckende i Danmarck, och att två kongens söner sampt med kongens broder hertug Hans och hertugen til Luneborg skole haffve fölgtt honom in udi landtt Mijssen igen, giffver oss och någett till att betencke um theris förehaffvende etc. Så käre Axel, kunne I nogsamptt här utaff förstå, hvad farligheet oss förestå på alle sijder, och begäre vij, att I sådane farlige tijdzlägenheter hooss eder flijteligen betencke och öffverväge vele och försterke eder med allehände krigztilbehöringer, thet meste som eder någon tijd mögeligitt kan vare, som

är med dugelighe ryttere och knechter, effter som macht opå ligger och thenne farlige tijdz lägenheet fordrer och kräffver etc. Datum Stocholm 25 februarij anno etc. 58.

(Märken efter sigill.)

Utanskrift: Oss elskelig vår troman och rådth Axell Ericksson til Nygård etc. gunsteligenn.

Stockholm den 26 februari.

Öppet bref på ett jordbyte mellan Kungl. Maj:t och Peder Ericksson i Ösby.

Enligt original på pergament i RA.

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att vij haffve giort ett lagligitt jordeskiifte medh vår tro undersäte Pedher Ericksonn i Ösby, udi så motte att vij haffve undt och uplatidt honum en vår gårdh, benempdh Staby, som ligger för fem öris och ett ortiglandh, item tre öris landh ett ortiglandh mindre, som klockaren besitter, liggendes udi Staby sochn udi Olandz härede. Ther emott haffver han uplatidt oss udi vederlagh igen halffottende öris landh i för:ne Ösby och halff marck landh i Krogstade, liggendes i Tune sochn i för:ne härede, effter som hans breff, oss ther emott giffvitt, vjldere förmälder etc. Hvarföre affhende vij oss och våre liffzerffherrer för:ne gårdh Staby och tilegne offtebe:te Pedher Ericksonn och hans effterkommende erffvinger till evärdelige äger medh hus, jordh, åker, änggh, skogh, fiskievatnn, alle andre tilläger i våte och torre, inthett undentagendes etc. Biudhe förthenschuldh alle, som för våre schuldh vele och schole göre och lathe, besynnerligenn våre fougter och befallningzmänn, att the icke i någre motte göre förbe:te Pedher Ericksonn eller hans effterkommende erffvinger her emott hinder, platz eller förfongh. Datum på vårtt kong:e

slott Stocholm then siette och tiugende februarij anno etc. tusende femhundrede femtije och på thett ottende.

(Sigillet borta.)

Stockholm den 26 februari.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] och Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående landets försvar och Elfsborgs bestyckning, om knektarnes förläggning och aflöning samt om Hemming Gads tal emot danskarne.

Riksregistr. 1558, fol. 31.

Vår synnerlige gunst etc. Kere gode menn, vij haffve bekommett edhers schriffvelsze och ther aff förstått edhert betenckende um the lägenheter, som vij edher medh vår senaste schriffvelsze gäffve tilkenne. Och hvad the danske och städerne belanger, sy[n]es osz, att I icke orätt haffve fatted meningenn um theres förehaffvende, som vij och long tijd, vel udi femptenn eller sextenn åhr förledne, ther um haffve haftt samme betenckende och altijdh umtalett och gärne seett, att the landzender ther nedre både med befästninger, krigzfolk och andre nödtörfftige krigztilbehöringer hade mott bleffvett försörgde och försedde, ändoch vår mening ther um icke haffver haftt sådanne framgong, såsom vij thätt gärne seet hade, och effter lägenheterne nu aldelis begiffve sig såsom thänn evangeliske lärdom inneholler, att nhär mann seer fikonne trän knoppes, så vett mann, att sommerenn åhr hart när, hvilkenn liknilsze för osz nu må vare enn spegell um våre granner; Gudh giffve, att osz icke måtte hände, som thätt ordspråk lyder, att thänn pläger gärne få förste kindhestenn, som venter effter sidste bägerenn, hvilkett doch befruchtendes åhr, effter med våre saker åhr mykitt fördrögt och försummett, som väl hade behoff varitt tilförende att beställe och uthrätte, och thär någett

nu hastigth opåkomme, så må Gudh vette, huru medh osz ville tilgå, effter osz fattis alt förmykitt thett, som vij haffve behoff att försvare osz medh. Synnerligen ähr hosz osz stortt feell opå the personer, som kunne brukes till höffvidzmenn för allehande partijer både till landh och vatnn, som ähr höffvidzmenn utöffver archelijet och byszeskytter, item rytmestere utöffver resetygett, theslikis och så förfarne och duglige höffvidzmenn utöffver knechterne, sammelunde förstandige höffvidzmenn opå alle skepenn. Therföre såge vij gärne, att I till sådanne befalningar någre skickelige och duglige karrer medh thett förste tiltäncke och upsöke ville, och så snart mögeligitt kann vare skicke osz them udi ett register uptechnede, på thett vij kunne udi tijd lathe undervijse them, som udi så motte skulle bliffve brukede, hvad the retteligenn opå achte schole. Och effter thett, kere her Göstaff, att Elffzburg ähr mykitt förblotted medh skytt och vij achtet icke rådeligitt att förskicke hädenn och tijtt nedh någre synnerlige skytt genom Öresundh, thy mann kann icke vare vijsz opå, att the kunne ther egenom säkert framkomme, therföre syntes osz lijkest, att mann ville lathe giute och smide enn hop skytt udi Elffzborgh, ehvadh rådth till kopper och järnn ther till finnes kunne. Och ther någenn klockemalm vore förhanden udi the ödelagde kyrker, ther ähre i Vestergötland, såå motte mann lathe anamme samme kopper till att giute skytt utaff, så longt han förslå och tilräcke kunne. Och synes osz nyttigest, att um mann kunne få rådth till så mykin kopper, thett mann dhå först lathe giute två feltslanger, item någre qvarteers slanger, teslikis sex eller otte str halffslanger, som man kunne holle fienderne med ifrå slottedh och stadenn, hvar så behöffves. Och ther I vele lathe haffve sådanne byszegiutning förhänder udi för:ne Elffzburg, så schole I bekomme enn aff våre byszegiutere, som vij haffve her i Stocholm, themn ther vell

schall kunne giute och pynte, hvadh skytt thär behöffves etc.

Och som I föregiffve, att våre knechter, som borgerne i städerne icke haffve rådth till lenger att holle, motte förläggas hosz presterne opå landzbygdenn etc., så tycker osz, att samme förslag ähr väl nyttigt, och ähre vel tilfredz, att presterne bliffve frij för thänn taxe the schole utgöre, um the elijest sig thäs villigere vele lathe befinne att holle folkett, hvilkett I och them opå våre vegne med skickelighet förholle och tilseije vele och så förskaffett, att hvar prest måtte taxeres effter ytterste förmögenhetenn och sedenn ther effter holle knechterne. Menn thett mann någett aff krigzfolkett, som dugligitt ähr, opå thänne tijdh förloffve skulle, tycker osz, för the farlige lägenheter skuldh opåfärde ähre, icke rådeligitt, för ähnn mann förnimmer, hvarth thett vill gälle opå med thenn försambling udi Tyslandh, som Jörenn Gylte altijd umschriffver. Doch um eblandh samme knechter någre finnes ovarachtige eller store mytemakere och snurkere, så vore icke orådeligitt, att mann skilde thett selskap ifrå hopenn och udi theres stad igänn förskaffede dugeligitt och thett folk, som opå lijtes kunne, när behoff görs. Och opå thett folkett måtte vare villigtt och altijd vederede, um någett opå kommer, såå achte vij medh thett förste late skicke penningar tijtt ned i landett, som the kunne bliffve lönte och affbetaledede medh. Datum Stocholm 26 februarij anno etc. 58.

Zedula.

Kere her Göstaff, vij skicke edher hermedh enn orationn tilhande, hvilkenn enn rätsinnig trohiärthedh svensk man, benempd doctor Henningh Gadh, fordom electus till Lijnköping, alle trogne och rätrådige svenske menn till enn varnagell utsatt haffver för våre grannes the danskes argelistige och ilfundige stemplinger och prachtiker, som

the esomofftest medh umgå och emott osz svenske bruke pläge, hvilkenn orationn I vele öffversee och thär hosz öffverväge och besinne, hvad säkerhett vij aff samme danske ähnnu kunne haffve till att förmode. Datum ut in litteris.

Stockholm den 27 februari.

Till prästerskapet och allnogen i Uppsala och Vesterås' stift angående tillförsel till Sala grufva.

Riksregistr. 1558, fol. 33. Samma bref är i Protocollon dateradt den 4 februari.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, osz elskelige våre trogne undersåter, clerkerijet och menige almoge, som bygge och boo udi Upsale och Vesterås stifter, vår gunst och nådige vilije tilförende etc. och giffve edher her med tilkänne (såsom edher nogsampt väl vetterligit ähr), thett vij udi många ähr haffve hafft stor bekostnett opå alle våre bergverk her i rijkett, teslikis latijd osz mykitt vorde, att bergzbrukningenn udi alle motte kunne vedh machth holles, och opå thett att menige Sverigis rijke medh thäs bruk motte bliffve förbätred och förmerett, vill förtenskuldh nu vare osz fast besvärligitt att holle samme bergzbrukning vedh machth alenest opå vår egenn umkostnedt, med mindre att I såsom trogne undersåter och rigsens trogne inbyggere ville och hielpe någett till medh aff thänn deell I kunne åstadkomme till samme bergzbruckningz förbättringh etc. Och effter I dannemen alle ähre icke mykitt långt boendes fränn Salegruffve etc., therföre vele vij edher nådeligenn haffve beditt och förmanett, att I vele komme osz i så motte tilhielp och undsetning medh någenn spannemåle, hester, fetalije, p[e]nninger och annedh, hvadh som I kunne haffve råd till, enär våre befallningzmenn edher ther um opå våre vegne tilseijendes varde, görendes therudinnen thett osz behageligitt ähr,

hvilket vi och med eder trogne undersåter och danne-
men alle udi all gunst och nåde vele betencke etc. Datum
Stocholm 27 februarij anno etc. 58.

Stockholm den 28 februari.

*Öppet bref emot gångbara synder samt angående förbud
mot fällande af bärande träd och om humlegårdars an-
läggande.*

Efter det samtidigt tryckta originalpatentet. Förnt tryckt af A. A. von Stiernman i
Saml. utaf k. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce . . . D. 1 (1747): s. 155—158,
samt i utdrag af Joh. Schmedeman i Kongl. stadgar . . . ang. justitie och executions-
ärender (1706), s. 31 f.

Vij Göstaff *etc.* tilbiudhe eder, oss elskelige trogne
undersåter, frijborne frälsissmän, prästmän, köpstadsmän,
våre och cronones skattskyllige bönder, landboer och me-
nige almoge, som bygge och boo udi . . . , vår gunst
och nåde tilförende etc. och giffve eder här med nåde-
ligen tilkenne, at vij haffve förnummet, hurulunde ibland
eder, så vel som andre våre undersåter och tjänare här i
vårt rike skeer mykin Gudz förtörnelse (thet Gud bättre)
med många och otalige groffve synder, som äre store och
svåre eeder, mandröp, hoor, mord, lönskeläge, svalg, drijnc-
kerij och andre mishandling, genom hvilke Gudh then
alzmechtigiste öfver oss alle til straff och vrede svårligen
reet och upveckt bliffver, så att hvar vij alle, fattige och
rijke, then ene med then annen, icke med allffvare vin-
leggie oss thet ytterste vij kunne och Gud nåden ther
til förlänandes varder att affstå ifrå sådane vårt syndige
leffverne och med san ijder och ånger, boot och bättring,
fly til then alzmechtigiste Gud, bidinges um syndernes
förlåtelse, nåde och barmhertigheet, dhå vil vare til be-
fruchtendes, att thette rijke och alle Sverigis inbyggere
någen synnerlig pläge och Gudz straff tilstunde och öf-
vergå vil, anthen med krig och blodz utgiutelse, pesti-

lentie, dyr tijd eller andre slijke svære plåger, ther med Gud the ogudachtige och olydige, som sigh til ingen bootferdigheet vände vele, straffe plåger etc. Hvarföre är til thet förste vårt konungzlige råd h oc höge förmaning, så ock vår ändelige villie och befallning, att I, käre undersåter och tjänere, hvar udi sin städ haffve Gud för ögen, tagendes eder före ett christeligt, ärligit och tuchtigt leffverne och öffvergiffver sådane svære eeder, banner, hoor, mord, svalg, dryckenskap och anner Gudz förtörniser, som nu så alment ibland eder och then menige man allt för myckit är kommit i bruk, att inthet förundrendes är, um Gud later komme sådane straff och plåger både på land, rijke och alle tess inbyggere, som förscriffvit står. Och opå thet sådane Gudz förtörnelser affskaffes måtte, så haffve vij ock latidt biude och befale våre tilsynesmän öffver clärickerij d här udi vårt heele rijke, att the framdelis edre andelige lärefäder, predicanterne och sochnepresterne, som the haffve udi befallning, flijteligen förmane skole, att the ock så hvar udi sin städ sielfve gudfructeligen leffve och theris sochnefolk til syndeboot och bättring genom Gudz ordz och then helge scrifftz rätte grund och mening läre och undervijse skole, hvilke I, käre undersåter, udi then måtte ock så höre och achte vele och edert leffverne effter sådane theris predican och christelige förmaninger rätte och skicke, på thet Gud almectig sådane straff och rijss, som förberört och thette rijke med hoted varder, nådeligen oss ifrå vende ville, och vij alle Sverigis rijkis inbyggere måtte leffve i Gudz fructen, frid och roligheet, och såsom the rätte christne skicke vårt leffverne både emoot Gud och menniskier lönligen och uppenbarligen etc. Ther näst vele vij ock här med allfvarligen och troligen eder förmanet haffve, att I, käre undersåter, haffve och holle sämie och kärleek, frid och enigheet emellen eder inbyrdes, tagendes eder til vare för all ond och falsk tilskynden och förretlige stemp-

linger, som anthen aff fremmende eller andre kan eder varde föregifvit, ther egenom något ondt och farligit här inrijs kunde upveckt bliffve, som, Gud bättret, offte tilförende skeedt ähr (ther med rijkit och alles våres faderland i allsomstörste farligheet fördt är), och att I altijd bliffve oss, såsom eder rätte öfverheet, hörige och lydige, trogne och rättrådige udi alle måtte och velvilligen göre oc fulkompne, hvad som hälst vij eder på Gudz och vårt konungzlige ämbetes vägne til menige rijgesens och edert egitt gagn och bäste biudendes och befäländes varde, som I vele ther um in för then alzmechtige Gudh och alt ährligit folck til svars vare. Och ther oss och rijkit uthaff någre onde och arge menniskiers ingiffter eller tilskynden någon anfechtning medh krijg eller örlig (ther til vij doch slätt ingen orsaak giffve vele eller giffvit haffve) opå komme kunde (såsom ock många dieffvelens ledemot än nu finnes, som icke soffvedt utaff, icke heller väl lijde kunne, at thette rijke skal stå i fred och roligheet, sämie och eendrekt), att I, käre undersåter, vele och dhå late eder finnes faste udi thet huldskap, troskap och manskap, som I oss offte och tijdt medh hånd och mund, breff och segel loffvet, svorit och tilsagtt haffve. Och ther vij och rijkit til sådane nödtorffter någon hielp eller undsetning med folck, gärder eller hvadh annen måtte thet våre, behöfve kunde, att I vele dhå late eder ther till, såsom trogne och rättrådige undersåter ägner och bör, godvillige och redebogne befinne, effter som vij ock intet tvifle, I ju görendes varde, som thet ock skeer udi alle land och konungerijker, att undersåterne äre theris rätte öffrigheet och fädernes land til hielp, tröst och undsättning, när udhi sådane saker behoff görs etc.

Til thet sidzste vele vij eder ock så nådeligen haffve förmanett, att I ihughkomme, hvad vij eder medh våre öpne präntede breff och mandater, som vij för alles eders och menige rijgesens gagn och bäste skuld för tu eller

halfftridie åår sedan eder opå mijnte och undervijse lote, oc att I flijteligen effterkomme och fulfölie alle the stycker och articler, som ther udinnen förmeldes och uttryckes, ther aff I många gode rettelse til edert eget gagn och beste haffve kunne. Och effter udi samme mandat um bärende trä, som åhr eek, book, apel, hassell, oxel, rön eller hägg, på then tijd inthet berört bleff och doch lickvel mykit för nöden, att sådane skogh förskones och bliffver fridkallet, thet ytterste och bäste mögheligitt vare kan, effter rijkitt och then menighe man, ther sådane lägenheter äre, ingen ringe fördeel aff sådane bärende skog bådhe til skepzbygningers behoff till rigesens tjäniste, så ock til svineföde och andre nödtorffter haffve kan. Och må I sielffve kunne besinne, att en hoop skön bärende skog (ther rijkitt och then menighe man kunde haffve mykitt gagn utaff) är snart förspiltt och ödelagd för en ringe nytte skyld, men ganske seent upvext och kommen til mact igen, hvarföre vij ock än nu vele eder här med alffvarligen buditt och förmanet haffve, att ingen effter thenne dagh sikh fördriste skal hugge, fälle, bryte eller barcke någre aff förbämelte bärende trä, så frampt the vele undvijke vår ogunst och thet straff och peen, som um sådane bärende trä udi Sverigis lagh förmeldes, förmenendes sammeledes, att I, trogne undersåter, vele betenckie, huru storlige och så för nöden åhr, att rijgesens inbyggjere sikh sielffve um humblegårdar beflijte, effter the uttlänske och the, som humblen hijtt in före, pläge ju som offtest sättie honom så dyrtt och öffver sijtt rätte värde (besynnerlige effter the förmerckie, att her icke monge åhre i rijkitt, som humblegårdar läggie eller vidh macht holle vele), så att humblen kommer undertijden nästan så mykedt ståendes som maltedt. Hvarföre biude och befale vij eder, at the, som humble gårdar icke haffve lagdt eller här til vjdh machtt hollidt, att the än nu här effter vele ther till tänckie och them läggie och vjdh

macht holle, eder sielffve och menige rijkit till gagn och fördeel, så frampt I och vele undvijke thet straff, som och i Sverigis lagh um humble gårdar förmeldes etc.

Och til beslutet, käre undersåter, um I thesse förnempde våra nådige förmaninger troligen achte vele, hollendes eder til gudzfruchten och then hörsamheet, som I oss, eders rätte öfverheet, plichtige ähre, effter som här förtaldt är, så tvifler oss inthet, eder varder vel gångendes både til siäl och lijff, och att I och så komme til yttermere lycke och bering, än thet medh en partt aff eder här til varit haffver. Och ther vij förnimme, att I rätte eder fulkomligen effter samme våre fårmaninger, så vele vij ock inthet försume att achte och vette alles eders och menige Sverigis rijkis gagn och bäste, thet yterste vij kunne, så här effter som vij alltid här til giordt haffve. Ther I eder fulkomligen måge vete at efterrätte. Gudh eder befalendes. Datum aff vårt konungslige slott Stockholm then 28 februarij anno Domini 1558.

Under vårt secret.

Sigill.

Olika orter i februari.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som uthgångne ähre aff Kong:re Mittz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »Register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Stockholm den 1 februari.

Öpettt breff till menige man, som bygge och boo på Alznönn, att the göre theris åhrlige och hiälpe dagzvercken till Råffznäs gårdh, tesliges lathe theris höö och skatte vedh tijtt komme.

Svar till Peder Abiörssonn och Birge Rud, att thenn

Jönns Falster, som Erich Göstaffssons kar affdage togh, må bliffve skonett till lijffvet.

Stockholm den 2 februari.

Till Gunner Galle, att han giffver sigh tilbake igen till Kong:e M:tt, och att han medh then härettzrätt, han aff Kong:e M:tt fick, [sig] inthett befatter etc.

Förskriffitt för Oluff Arffvidhssonn till Näss till Axel Erichssonn och Lasse Perssonn, att the skole ransake um någon orätt och öffvervold, som hans granner udi Liungby kyrckeby haffver honum tilfogett och synnerligen um en jordh, the sigh aff honum vele tilegne.

Förskriffitt för en Kong:e M:ttz tjänere till Germundh Svenssonn, att han lather honum ther opå slottett bekomme, hvad dell han behöffver och kan gøre skäll före; item att hann förskicker hijtt till Stocholms slott otte hundrede kringler stortt tåtebastt och fyrehundre kringler små tåter; item att han och förskicker hijtt then mäste tiäre, han kan umbäre.

Svar till Knutt Håkenssonn, att han upbär oxer för fodhringenn.

Stockholm den 3 februari.

Svar till Lasse Haraldssonn, att han lather hustru Anna på Almby bebreffve Kong:e M:tt the godz, honn H. N. uplate vill etc.

Stockholm den 5 februari.

Till Lasse Erichssonn, att han förskicker till Östre Sölffbergitt tije utaff the gruffve drenger, han pläger bruke udi gruffven vedh Salebergitt.

Förskriffitt för Anders Madssonn till Lasse Erichssonn, att han lather honum beholle thett Blomebacke hemen,

Kong:e M:tt honum effterlatedt haffver och gör honum theruthinnen inthett förfång.

Till Clemett Hansson, att han aff Upsale domkyrcke skall upspane flere förbundz breff.

Svar till Jönns Svensson, att then hampe, han begärer, skall han anamme aff then, som udi Norlanden uthgiordh ähr. Thett underhåld, han begärer, varder han ther um på en annen tijdh svar bekommendes.

Till Hans von Lignis, att han fordrer Hans Larsson till arbetis medh math och öll och annett hvadh han till byssegiuthningen behoff haffver.

Samme mening till Peder Knutsson, Anders Larsson och Joenn Larsson.

Till Jacob Persson, att han förskicker till Danemora bergh två maszemestere, tesliges ett par bäljjer.

Rydboholm den 5 februari.

Till Jacob Tursson, att han medh the fougter, udhi Stocholm ähre eller här effter kommendes varde, skall haffve ett gått inseende, så att the betale thet the skylige ähre, för ähn the affdrage.

Till Rassmus Lodhwickson, att han lather Kong:e M:tt förstå, um the godz, Hans Kong:e M. aff her Peder Brae udi vederlagh bekommet haffve, ähre inskreffne udi Hans M:ttz jordeböcker.

Till Ture Persson, att han tilseiger Jören snedkere, thett han vedh Kong:e M:ttz maak opå Stocholms slott upmurer en peler; att han och tilseger Bencht byssegiutere, thett han giuter tre kvartere slanger, tesliges någre feltt slanger medh achter ladhningh.

Till Jacob Tursson, att så snart Peder Jönson, fougten opå Skellenora, kommer till Stocholm, skall han lathe sättien udhi tårnett till vjdere ransakningh etc.

Rydboholm den 7 februari.

Till Ture Perssonn, att han och tilseger Jörenn snidkere, thett han upmurer en starck peler up medh samme mur, som remnett ähr.

Rydboholm den 8 februari.

Svar till Jönns Trulssonn, att Kong:e Ma:tt ähr tilfridz, att presterne udhi Pitha, Calix och Törne sochner måge leffrere thett inventarium, the haffve ihne hoss sigh, till Lula etc.; item att han befijter sigh ther vedh gården um fåår, svin och fiskerij, thett meste han kann; ithem then boskap, M. Arenn haffver på Lula, schall han anamme till sigh. Then humble, saltt och järnn, han begärer, kan man icke så ährs åstadh komme. Ähr Kong:e M:tt tilfridz, att menige man måge bekomme then tijende spannemåle till köps, och att han theruthinnen ramer H. K. M:ttz beste.

Rydboholm den 9 februari.

Svar till her Stenn Erichsson, belange[nde] någett cläde, som skytterne och knechterne giffves schall, att han thermedh handler, som honum synes lijkestt att vare; item att han och handler medh gemene knechter och the knechter, som vore udhi Finlandh opå tågett, effter som hans schriffvelsse förmälle etc.; item att en heller två aff them, som stunge sigh unden Finlandz resen, måtte till lijffvett bliffve straffede etc.

Rydboholm den 10 februari.

Till Marchus Klingestenn, ath han förfoger sigh till Skellenora qvärner och beseer hvadh them feeler, att han seden them bother; item att han haffver titt medh sigh en förtrogen kar, som opå samme qvärner achte kunne;

item skall han och fare till Rotebro och besee, um mannter en godh tullqvärnn icke uprätte kunne; att han och förskaffer till Strömsholm en godh mölnere.

Till fru Anna, att Kong:e M:tt icke kann umbäre thett Biskopstune, effter thett ligger belegligt under Vaxholmenn.

Till Johann Perssonn, att Kong:e M:tt ähr tilfridz uplathe honum the två gårdar i Törnöö för the två gårdar i Ekeby udhi Store Rytterenn.

Till Nils Ångermann, att han leffvererer K. M:ttz fiskere vedh Öregrundh, Ture Nilsson, så mykin fettalie, han siälffiärde kan sigh behiälpe medh.

Till Thommes Nilsson, att han lather för:ne Ture bekomme en hästt.

Öpett breff för Ture Nilsson, att han ährligen skall upbäre tulfisk utaff the båter, som bruke fiske udhi hans befallningh.

Stockholm den 10 februari.

Svar till Knutt Ingesson, att han fordrer aff rydzerne, ther någon handell haffve, then tull, the tilförende pläge göre, som ähr ett pundh hampe aff hvar båth.

Stockholm den 11 februari.

Till Jönns Haraldsson och Hans Iffvarsson, att the lathe her Grelss N. bekomme igen thett bohagz tingestt, honum affhentt bleff, när han kom i skade för sin pijge, och att han förlijker sigh medh för:ne piges slechtinger.

Svar till her Birge Nilsson, att then tiäre, han tingett haffver, må bliffve betalett medh the lagmandz-fodhrings penningar, ther falle udhi Tiustt, och att samme tiäre måtte medh thett förste bliffve fordrett till Stocholm; item att man annamer aff almogen ther i Tiustt

så mykitt aff then hampe, the opå thenne tijdh haffve rådh att uthgöre och åstadkomme.

Stockholm den 12 februari.

Svar till Oluff Henrickssonn, att Kong:e M:tt ingelunde ähr tilsinnes, att fougterne skole göre någon leffrering till Upsale, uthan att han tager aff gårdzens affvell then deell, han behöffver; item att han skall lathe melte udi staden och på bygden; item att han uthspijser fetalien effter then sidzste ordning Kong:e M:tt honum tilskickede. Then fisk, han begärer, skall kan lathe anamme aff Lasse Jesperssonn eller Sverckill Simonsson.

Till Erich Arffvidsson, att han förschicker till Kong:e M:tt ett (!) viss lengd opå mantallett udi Nyeslotz län medh thess åhrlige rente etc.

Till Boo Olsson, att han lather the gulskedere, Kong:e M:tt honum tilschicker, bekomme opå slottett öll och math; item att han tilseger then Krabbe, att han flyttier sitt tingestt uthur then gamble biskopsgården, och sättie[r] samme gulskedere ther ihnn.

Öpett breff för her Hans, ordinarius udi Stocholm, på 10 lester spannemåle, som faller udi Sollentune häredt, item vedh Alzeke och Odensale kirckier etc., till enn behageligh tidh.

Stockholm den 13 februari.

Till bårgmestere och rådh i Suderköpungh, att Kong:e M:tt ähr tilfridz, att the för then salte och humble tull pro anno etc. 57 måge bliffve förskonede etc.

Till Esbiörnn, att han förskicker then Jörenn gulsmedh i Suderköpungh väll förvarett up till Kong:e M:tt.

Till her Birge Nilsson, att han handler medh borgerne udhi Vestervijck, att the välvilligen anname then rothe knechter till sigh, som ifrå Surköpungh kommendes varde.

Öpettt breff för clärickerijdt udi Medelpada till menige man sammesteds, att the välvilligen uthgöre them thett madzskots smör, som ähr en mark aff hvar bonde, som Kong:e M:tt them gunsteligen haffver effterlatedt.

Stockholm den 14 februari.

Förskrifftt för Benchtt Svensson till Jon Karsson, att Kong:e M:tt haffver effterlatett honum then ödismarck vedh Vånestadh att bygge ther opå ett hemen och haffvett så lenge skatt frijtt, som Sveriges lagh ther um uthvijse.

Öpettt breff för Anders Personn i Enestada i Täby sochnn, lensmann, opå 3 pundh kornn vedh för:ne Täby kirckie etc. till en behagligh tidh.

Stockholm den 15 februari.

Svar till Oluff Michilsson, att then skatte gårdh, som ligger udi Tordefårss och en Kindhmann besitter och under cronen ligger, skall han sättie ther en annen opå och ligge under cronen som för och icke legges under arff och eigett. Ithem skall han vederkennes then uthjordh, som Germundh Svensson haffver i Mörtelöse; item att han alffvarligen tilseger Oluff Nilsson, att han medh thett förste haffver sine häster thäden ifrå gårdenn etc.

Öpettt breff för Axell Ericksonn, att han schall (till en behageligh tidh) haffve frij alle kong:e saker medh sine eigne landboor utöffver hele rijkett.

Stockholm den 16 februari.

Till Oluff Nilsson, att Kong:e M:tt ingelunde vill honum tilstädie, att han någre juther udhi tiänistt anname skall, uthan gode svenske karer, ther han någre på Kong:e M:ttz vegne hoss sigh bruke vill etc.

Stockholm den 17 februari.

Till Thommes Nilsson, att han icke lather the tyske ryttere, ther opå gården ähre, bekomme månedzkåstt, uthan lathe sikh åthnöije medh then spijss, andre ther opå gården bekomme.

Häredzhöffdinge breff för Knutt Posse till Såtenäs opå Daall i Vestergötlandh.

Stockholm den 18 februari.

Till her Peder Brae, att han thett betenckende, han steltt och Kong:e M:tt öffversett haffver, skall lathe så uthgå till her Göstaff, her Sten och her Svante; item att Kong:e M:tt väll ähr tilfridz um thett bythe medh the öijer och kyrcke godz, han medh Hans Kong:e M:tt giortt haffver; item att han och må bekomme the två skattegårdar, Ormegården och Diglinge benempde etc.

Öpett breff [för] M. Peder Magni opå två lester spannemåle, tredingenn rogh och två delenn kornn, aff thenn tiende, som faller vedh the häreder nempst ligge Nyköpungh och oförlänt är.

Stockholm den 19 februari.

Förskriff för Jesper målere till Joenn Karsson, att han lather honum ther aff slottedt bekomme månedz kostt, tesliges en gårdh ther udi byenn till sikh och sin hustru.

Svar till Månns Birgesson, att han them, som then skade vedh Gripsholms ladegårdh åstadkomme, skall lathe straffe till lijffvett.

Förskriff för Erich Olsson, Oluff Oluffsson, Michill Nilsson och Anders Olsson, Torstuna sochnn, till Anders Nilsson, att Kong:e M:tt haffver benått them för then mishandell och skade the gjorde opå Väsby ladegårdh.

Öpettt breff till crone och skatte bönder udhi Näricke, att Kong:e M:tt ähr tilfridz, att the för hvartt pundh spijk, the pläge uthgöre, måge giffve en mark örtigh.

Stockholm den 20 februari.

Till Peder krämmere, att han lather sin hustru komme till Julete gårdh och ther achte opå miölcken; item att han och siälff giffver sikh tijtt.

Till Männns Birgesson, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, medh hvadh skäll han haffver anammett Henrick v. Lubeck och Jören v. Brunsvick theris värier ifrå etc.

Öpettt breff för Jörenn Sönesonn på sex pundh spannemåll, halffpartenn rogh och helfftene kornn, aff tienden, som faller vedh Dagzberge kirckie udi Lysingzhäredt, till enn behageligh tidh.¹⁾

Öpettt breff för her Jörenn Pedersonn opå tree lester spannemåle aff tiendenn, som faller vedh Jeder och Tiuder [*sic*] på Reekerne etc. till enn behageligh tidh etc.¹⁾ Revoceret.

Stockholm den 22 februari.

Svar till Anders Sigfridsson, att han then hampe och tiäre, han haffver upburitt, skall medh förste öpne vatnn leffrere till Stocholm. Ähr Kong:e M:tt tilfridz, att bönderne måge löse then tijende spannemåle udi kyrcke herbergen ligge; item att han allffvarligen föreholler the landzköpmen, ther ähre, att the thett haffve fördragh.

Svar till Lasse Jonsson, att bönderne måge udhi hans befalningh uthgöre lijnn för then hampe; item att the och måge löse tijende spannemålen, dogh icke för 18 öre tunnen.

¹⁾ Brevet är i handskriften öfverstruket.

Stockholm den 25 februari.

Till Marchvardh Holstt, att han tilseiger then Lasse Månssonn, hoss honum ähr, att han oförsumeligen förfoger sigh til Halkqvi gårdh, att bliffve ther en underfougte etc.

Stockholm den 27 februari.

Till Lasse Haraldssonn, att han oförmerchtt skall haffve grann achtth opå, hvadh som Hans Erssonn, fougten på Biursundh, haffver förhender.

Öpett breff för enn, benempdh Pedher Jonszonn, att hann udi sinn lifff[s]tidh schall beholle enn gårdh, Uglensrydh benempdh, liggendes i Rysby sochnn i Sunnerbo i Smålandh.

Stockholm den 28 februari.

Till her Göstaff Olssonn, att han tilseger lagmennerne udi Vestergötthlandh, thett the fliteligen ransake effter en torpere, som sigh nedersatt haffver vedh Lasse Perssons gårdh Segerstada udi eke och bökeskogenn, then ther skendeligen förderffver och nederhugger skogen um kringh sigh och lathe honum therföre bliffve straffett.

Förskrifftt för her Joenn Haqvini till Sigge Svenssonn, att han lather honum bekomme en gårdh, ther han kan vare behulpen medh etc.

Till Peder skriffvere, att han tilseger the svenske knechter, udi Nyköping udi borglege ligge, att the medh thett förste förfoge sigh till Stocholm etc.

Samme mening till Sichtuna, Upsala och Eneköpungh.

Stockholm den 29 februari.

Svar till Hans Iffvarssonn, att han leffrerer till Biursundh så många drättisoxxer, han i vår kan lathe träde

up åkren medh; item att han och leffrerer honum så mykin fettalie, han till folckett, ther opå gården ähr, behöffve kann etc.

Stockholm den 2 mars.

Quitto för Nils Pedersson [Silfversparre] på skattemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 235 v.
Jfr Smål. handl. 1556: N. 14.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egenn kong:e persone på vårt slott Stocholm then 2 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro undersåte, Nielsz Pederszonn på Hålma, thesze effter:ne penningar, daler och söloff, som han aff Ambördz och Upvidinge häredt pro anno 56, then tidh han ther befallningen hade, leffrere borde, schatte penningar tretije siu marc tre öre aderten penningar, sakörispenningar ethundrede halffottende marc två öre, för två biscopzhester penningar sex öre, summa tuhundrede sextije fyre marc enn öre aderten penningar; saköris daler halffemtende stycke, stedzleöris daler fiorten stycker, stycket halffierde marc, summa daler tiugu halffnijende stycke; saköris söloff fyretije siu lodh halfft qvintin; stedzleöris söloff nije lodh; summa femtije sex lodh halfft qvintin etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 2 mars.

Quitto för herr Dominicus i Nordingrå på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 235 v.
Jfr Norrlands handl. 1556: N. 14.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm thenn 2 martij

anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro under-sâthe, her Dominicus i Nârdingerâdh, restantie penningar pro anno etc. 56, som âhr för enn span ett fatt rogh, otte lester fyre spenn en fjerdingh kornn, som han opå våre vegne sâlth haffver, löper i penningar siu hundrede tretije två marc fem öre. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 3 mars.

Qvitto för Bengt Olsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 235 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone på vårt slott Stocholm thenn 3 martij anno 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte opå Strömszholm, Bencht Olszonn, thesze effter:ne restantie penningar, som honum borde leffrere pro anno 51, 52, then tidh han vår fougte var opå Konungzör, först penningar tiugu fyre marc; item för thesze effter:ne partzeler, som han âhr bleffven skyllich före, först hvetemiöll halff spann, oskrät miöll ett pundh tre spen tre fjerdinge, biugmiöll två spen, haffra två spen enn fjerdingh, grynn fyre spen, erther tre fjerdinge, kringler ottetije tre, sembler tuhundrede ett stycke, hvetekakur sextije stycker, egh ethundrede siutije nije stycker, salth sik ott[e] [L]â fiorten marc, fårskin trij stycker, lambskin tolf stycker, killingeskinn ett stycke, herreliusz tu [L]â fiortenn marc, kohuder sex stycker, läreffft otte alner, osmundz järnn fiortena [L]â, löper effter verderingen penningar nijetije enn marc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 3 mars.

Quitto för Måns Birgersson på penningar.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 236.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone opå vårtt slott Stocholm then 3 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte opå Gripzholm, Månsz Birgeszonn, thesze effter:ne penningar, som han för miödh, brennevin och öll bekomet haffver, som ähr för tiugu sex kanner blankmiödh, kannen för halfftridije öre, löper penningar otte marc enn öre; item för tije kanner brennevinn, kannen för tolff öre, löper penningar fempten marc, för enn tunne herre öll penningar halffempte marc, för nitten tunner svenneöll penningar femtije siu marc. Summa penningar ottetije fyre marc fem öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 4 mars.

Quitto för Lasse Dalbo på kyrksilfver.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 236 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen konglige persone opå vårt slott Stocholm then 4 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte udi Lyhundretz häredt, Lasze Dalbo, sex lodh trij qvintin gammelth förgylth kyrckesölff, som han annamede effter framlidne her Matz i Söderby etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 4 mars.

Quitto för Josef Arvidsson på penningar.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 236 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 4 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro undersåte och borgere udi Stocholm, Josep Arffvedszon, fyretije siu daler, hvilcke daler han osz skyldigh bleff för vårt godz, som han opå våre vegne föryttrede anno etc. 51. Hvarföre göre vij etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 5 mars.

Quitto för Knut Håkansson på penningar.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 236 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egenn kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 5 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tjänere och befalningzman udi Sunnerbo, Knut Håkenszonn, ethundrede fem marc sex öre, som han utaff fyretije en knechter upbar i Findlandh i Kymene för thesze effter:ne partzeler, som han them opå våre vegne sålde, som ähr först miöll tije spen, malth tolff spen, spannen för tije öre, humbla halffredije [L]æ, [L]æ:t tiugu öre, kött nije tunner, tunnen för otte marc, löper i penningar, som förschriffvit står etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 7 mars.

Quitto för Anders Håkansson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 237.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e perszone opå vårt slott Stocholm then 7 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere Andersz Håkenszonn, som var vår landbo fougte udi Upsale stigt, ethundrede sextije siu marc sex öre, som var restantie penningar pro anno etc. 54, hvilcke penningar han upburit haffver för trij pundh, två spen rogh och enn lest malth, spannen för elleffve öre, löper penningar, som för:vit står etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 9 mars.

Quitto för Peder Jönsson på inbetaldt lån och taxemedel.

Enligt afskrift i Rosenbladska samlingen i KA., T. 3. Jfr den ofta citerade kopieboken i KA., fol. 237, där ett utdrag af samma qvittobref finnes infördt.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, ath vij udij egen kong:e persone oppå vårt slot Stocholm then 9 marcij anno 58 anamet och opburit haffve aff vår tro undersåthe och borgare udij Stockholm, Peder Jenson, peninger femhundra mark ortiger, hvilke vij med thenne vår qvittentie bekenne osz ath haffve bekommith i fulla betalningh för the femhundra mark, som framledne vår kiära hustru, salige ijhugkomelse drötning Margaretha, för någre år sedann honom lândthe. Sammelunda haffve vij och aff för:de Pedher Jönsonn anamath thetta effther:ne gull, som är dubbell korssåther 3 stycker, ungerske gyllenn och 3 stycker, löper udi ungerske gyllenn 9 stycker, hvil-

ket gull han aff för:de femhundra mark ortiger både för thet 57 året och halffparthen för thetta nervarandes 58 udij taxe giffvith haffver. Hvarföre giöre vij för:ne Peder Jönsonn her med qvit och frij för alt ytermerna tilltall om för:ne gull och penningar, och thesz till viszo unde[r] vårt secret och haffver vår kiere sonn Magnus på våra vegnar med egenn hand underschriffvith. Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regie Majestatis proprio.

Stockholm den 12 mars.

Qvitto för Peder Kart på saköresmedel och städjepenningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 237.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone på vårt slott Stocholm then 12 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elske- ligh vår tro tjänere Peder Karth, som var vår befalnings- man på Stocholms slott, thesze effter:ne restantie pen- ninger, hvilcke honum borde leffrere then tidh han be- falningen hade i Vasbo häredt anno etc. 56, som ähr saköris penningar otte marc halff ottende öre, stedzle öris penningar sextije nije marc tre öre. Summa penningar siutije otte marc halfftridije öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 13 mars.

Öppet bref för hustru Anna Stensdotter på frälsefrihet för uppräknade gårdar.

Enligt aftryck af Johan Johansson i Om Noraskog 2 (1881, 82): s. 287, efter ett i dennes ego befintligt original. Jfr S. Åkermarks (nål. Leifjonmarcks) kopiebok å dona- tioner i KA., I.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, at vij aff synnerlig gunst oc nåde haffve unt oc effterlatit, som vij oc her

med unne oc effterlåte, at thenne oss elskelig, erlig, velbördig qvinne, hustru Anna Stensdotter, Karl Nilsons hustru till Gyetorp, må oc skall udi sin liffz tid niute, bruke oc beholle under frijhet och frelse tesse efter:ne godz oc gårder, som är en gård Säby 11 öris land, enn gård Vreta 7 öris landh och två gårder i Sandesta, item 3 vreter ther under liggiendes udi Munketorp sokn i Snäffvingen; item en gård Leresta och 4 peningz land i Lidingx börd, liggiendes i Åkerbo häredt i Odensvi sokn; item Vikers gård på Noreskoge, dog med så skäll och förord, at hon aff för:ne godz skall göre os oc cronone tilbörlige tieniste etc. Hvilkit vij geffve alle, som för våre skuld vele och skole göre oc låte, besynnerligen våre fougter oc befalninges men, tilkenne, at the vete sig her epter rätta, icke görandes förbe:te hustru Anna her emot hinder eller förfong. Datum på vårt slot Stocholm 13 martij anno etc. 58.

Under vårt secret.

(Sigill.)

Stockholm den 14 mars.

Quitto för Bengt Karlsson på testamentsmedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 237 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 14 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte opå Linköpingz gårdh, Bencht Carszonn, thette effter:ne sölf och gull, som ähr ett sölfstop, vogh halfannen lödig mark; item rosen nobbell ett stycke, dubbell ducat eth stycke, engelott ett stycke, hvilekett

sölff och gull salige M. Peder Braskenn i Linköpingh osz i thestementa skäncht hade etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 15 mars.

Till M. Peder Caroli angående hans bref till prästerskapet i Kalmar stift.

Riksregistr. 1558, fol. 35.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommett edhers schriffvelsze, M. Peder, och hvad belanger thänn förmaning, som I haffve latijdt utgå till menige clerkerijett thär nedre i thänn landzendenn, ther aff I skickede osz enn affschrefftt tilhände, synes osz samme förmaning stelt vare, effter som thänne onde och farlige tijdz lägenheter thätt nu högeligenn fordre och kräffve. Giffve Gudh, att någre gode och christelige förmaninger både i thänn landzendenn och annerstedz måtte egenom enn sann ijder och ånger för syndennes skuldh, theslikeste enn rätt gudzfruchtenn bliffve effterkompne och fulfölgede, therum ingenn ringe macth opå ligger, att I sampt andre gode menn, som vij till ordinarij embetett her i rijkett tilbetrot och förordnet haffve, ville sig thär um beffite och vinlegge, på thätt thän alzmechtigis vrede och straff, som vij med hotede varde, mildeligen osz motte ifrå vändt varde, och att I med alsomstörste alffvarsamhet vele förmane sochnepresterne, thet the fliteligenn hvar i sijn stadh sielfve leffve tuchteligenn udi gudzfruchten och sedenn holle theres sochnefolk til enn rät sanskyldig gudzdyrkenn och enn tilbörlig och skyllog lydne och hör-samhet, som ähr theres rhätte huffved och öffverhett, och hvar så sker, förhoppes osz, att vij Gudz nådelige hiälp och bistond udi alle saker osz till gode och gagn vel

förnimmendes varde etc. Thette haffve vij edher på edhers schriffvelsze icke velett förholle etc. Gud befalendis. Datum Stocholm 15 martij anno etc. 58.

Stockholm den 15 mars.

Quitto för Jöran Trulsson på öfverblifna lönededel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 237 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 15 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tjänere och fodermarsk, Jörenn Trulszonn, thesze effter:ne restantie penningar, som ähr först tuhundrede fyretije fyre marc, som utöffver bleffve effther then hele årszlöningh aff te foder penningar han gaff the östgöte ryttere, för än the droge till Findhlandh anno etc. 55; item tre marc effther then halffårszlön och månedz penningar, han utgaff till för:ne ryttere och fougte tjänere udi Findlandh anno etc. 56. Summa penningar tuhundrede fyretije siu marc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato.

Stockholm den 16 mars.

Till hertig Johan angående medel till fredens upprätthållande, om det olämpliga i att vidare tillskrifva konungen af Danmark rörande tre kronor och om krigsfolkets förnöjande.

Riksregistr. 1558, fol. 35 v.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johann, vij haffve bekommett tvänne tijne schriffvelszer, daterede thänn 3 och 13 februarij, sampt tijt betänckende um the

farlige prachtiker, som vij tig genom våre schriffvelszer haffve opåmint och tilkånne giffvitt. Så ähr osz samme tijt betånckende väl behageligitt, och thätt thu berörer, att alle lid[el]ige väger motte sökes opå alle orther till thätt som tiåner till fredenn etc., så haffve vij och hertill inted tilbake latijd, therom vij osz ochså hereffter gärne beflite vele, thät mäste mögeligitt kann vare, att söke alle the lijdelige medell, som till fredenn kunne tiånliche vare, effter som vij thätt och aff enn lång förfarenhett haffve försöth och befunnet rådeligitt och så högeligen behoff vare, doch icke thäs mindre ligger sammeledis ingenn ring[e] macth opå och osz till högste rådeligitt ähr, att vij osz altijd väl försee och vinlegge um förstärkning och alle nödtörfftige tilbehöringer, thet meste mögeligitt kann vare, så att man vore någett väl förvareth och författedh, um någett fientligit opå komme och för:ne gode medell inthät hiälpe vilde etc. Och thätt thu föregiffver, att vij skulle lathe besöke kongenn i Danmark anthenn medh bud eller schriffvelsze om thät, att hann haffver sat the tre croner udi sith och sijn sons vapn etc., så kunne vij väl täncke, att om vij ther om schriffve till honum och tale um våre retmäßige besväringer, varde vij thär opå vel bekommendes svar, kann skee så snart obehagelige som andre, och um the danske svare anners enn väl, kunne the och väl befinne, att osz thett icke heller mykitt väl schal behage. Vore och då förmodendes, att til-effventyrs medh svarenn strax ville följe någett annet etc. Så ähr förtenskuldh icke alenest rådeligitt att ställe sine saker ther effter, thett man vil gärne haffve och holle fredh med sine granner, och icke lathe uthebliffve the medell, som thär till ähre tiånliche, som förberörth ähr, uthan och så storligenn aff nödenne udi rätten tijd lage um alle deler, så att man haffver råd till att försvare sig för öffvervoldh, hvar behoff görs etc. Ther till thu och, käre sonn, tijnn flijt altijd förvände vilt och våre

faderlige råd och förmaninger ingelunde i thänn motte udi någenn förgätenhet stelle etc.

Thett thu sammelunde föregiffver um knechterne, som udi Findland udi thänne näst förlidne feigde varid haffve och hit utöffver igän kompne ähre, motte bliffve villige giorde etc., så haffve vij um för:ne knechter, som hit öffversändis, sådanne betänckende hafft, för ähnn the hit öffver skickedis, att the endeligenn hade scholet bekomme, hvad deel them borde haffve, för ähnn the droge hit utöffver till Sverige igän, förtenskuld vij och skickede enn stor summe penningar till Findland både med D. Anders och Krusze, ther med the och då strax hade scholett bleffvet affbetaledede etc. Men vij kunne icke vette, huru thär um bestält bleff, effter minste partenn finge thär någon lönn, och befruchte, att the schriffvere, som vårth och rigsens udi Findland haffve hafft hender emellen, haffve thär med icke så troligenn och tilböriligen handlet, som thätt med rätte hade bort ske, effter som vij tig och tilförende ther um vår mening haffve giffvit tilkänne, besynnerligen effter the knechter, som hit öffver droge, vore alle obetaledede, men skytterne och annet selskap, som bleffve i Findland, bekomme theres lönn aff thett, som knechterne ernett var etc. Så ähr nok befruchtendes, att föge gott och fructbärligett schall kunne någon tijd beställes och uträttis, när ingenn större trohet och flijt finnes hosz them, som vårth och rigsens schole förestå och haffve hender emellen, och besynnerligenn när ingenn vil göre thet honum befalett bliffver etc. Therföre må thu, käre sonn, vette framdelis för sådanne stycker tage tig till vare och haffve på tijne saker god acth och nöge tilsende etc. Thette haffve vij på thänne tijd, käre sonn, opå tijnn schriffvelsze tig icke velett förholle etc. Thän almectigeste Gudh tig altijd befalendis. Datum Stocholm 16 martij anno etc. 58.

Stockholm den 16 mars.

Till hertig Johan angående Olof Anderssons och Hans Tomassons redovisning.

Riksregistr. 1558, fol. 37. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 294—295.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johann, effter som vij med vår schriffvelsze haffve tilförende tig någerledis latijd förstå, att vij till ingenn beskedh kunne komme på thänn deel, som Oluff Anderszonn och the andre schriffvere, som vårt hade handemellenn i Findlandh och sig till dråpelige summer doch belöper etc., så vele vij tig och ähnnu gunsteligenn och faderligenn icke förholle, att ändoch vij nu sedenn någett nögere latijd thär effter ransake, kunne vij doch till ingen yttermere rättilsze komme, uthann förnimme, att för:ne selskap och besynnerligen thänn Oluff Anderszonn haffver så otilbörligenn spelett med våre och rigsens penningar, lijke som han hade achtet, att vij thär effter aldrig spörje skulle. Och endoch osz vordett aff honum och the andre öffverantvordeth enn ganske stor hop register och böker, så förmarcke vij, att thett doch mere ähr skedt aff ett arge- listigt och falst förhaffvende, ther med the tenckte osz svickeligenn att bedrage, ähn att vij ther med till någenn fulkommelig beskeed komme skulle, effter samme register och böker ähre meste parten orätte och falske, så att um vij schole holle osz vedh för:ne böker och besynnerligenn the som Oluff Anderszonn tilkomme, dhå haffver hann thätt så stält och öffverlagt, att vij honum (öffver alt thett hann elijest haffver för osz förkommet och bortstulit) än dhå enn merkelig summe schole skyllige bliffve etc.

Och effter vij befruchte, huru Hans Tomeszonn både med mynted och annen deel, som hann haffver hafft handemellen, sig förhollet haffver, therföre råde och förmane

vij tig ähnnu, käre sonn, ähr och vår alffvarlige vilije, att thu seer tig vijszligen före med honum och lager thett så, att han ändeligen motte komme hit tilstädis samt alle the register hann haffver lydendes opå thän upbyrd och utgiftt, som haffver varid i Findlandh, med thett allerförste mögeligit kunde vare, effter som vij tig och ther um haffve tilförende tillschriffve latijd etc. Thette thu, käre son, så beställe och ingelunde försumme vilt. Tig Gud thän almectigeste altijd befalendis. Datum Stocholm 16 martij anno etc. 58.

Stockholm den 16 mars.

Quitto för Olof Hermansson på siden och guld.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 238.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e perszonn opå vårt sloth Stocholm thenn 16 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och tulschiffvere udi Suderköpingh, Oluff Hermansson, thette effter:ne sidentygh, som ähr rött dammask, ispränt medh golth, fyretije fem alner ett kvarter, bemist insegull halffierde pundh, superfint insegull ett pundh, fiolebrunth skillert nijetije sex alner, cammerduk trij stycker, hvilcket för:ne sidentygh han opå våre vegne i tull upburit haffver i Suderköpingh etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 17 mars.

Till Laurentius Petri angående lån af Saxo Grammaticus' danska krönika.

Riksregistr. 1558, fol. 38. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 406—407.

Vår synnerlige gunst etc. Vij giffve edher tilkänne, käre biscof Larsz, att osz ähr tilvettendes vordett, thett I schole haffve enn utaff the gamble danskes historie-schriffvere, benempd Johannes Saxo, hvilken mykitt och vidlöffteligenn nog, såsom vij haffve förnummet, haffver schreffvet och utmålet the danskes infödde och inplantede arth och onde natur, och effter vij nu achte late någet att schriffve um the danskes dygder, like som the osz svenske udi sine böker giort haffve, som I uthan tvill vel haffve seedt och förnummet, ändoch the ingen rhätt, skäll eller fog ther till haffve haftt, therföre ähr vår gunstige vilije och begärenn, att I opå någenn litenn tijd tilgörendes vele undsetije osz samme Saxonem, opå thät man icke schall tage någre andre fremmende historijer till att describere the danske medh, och man thäste bättre bevijsz haffve kunne till att utstoffere them, effter som för:ne theris historicus siälff nog egenom sijn egen schriffvelsze thätt utvijszer, till hvad ondt the aff naturrenn födde och bevogne ähre. Ther udinnen göre [I] thett osz behageligt ähr, Gud eder befalendis. Datum Stocholm 17 martij anno etc. 58.

Stockholm den 17 mars.

Quitto för Kristoffer Olsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 238.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 17 martij

anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte udi Hammerkinde häredt, Christoffer Olszonn, restantie penningar halffempte marc för tre fiendinger giärde strömmingh, som utgiordes aff för:ne häredt anno 56 och fördriffvet bleff, fjerdingen för toloff öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 18 mars.

Öppet bref på ett jordbyte mellan Kungl. Maj:t och Per Brahe.

Enligt afskrift i RA. Förut tryckt af J. Enewall i Exerc. acad. [præs. C. F. Georgii] de Waxholmia (1762), s. 26—27.

Vij Gustaff etc. göre vetterligt, att vij hafve giort itt lagligt jordeskiifte med oss elskeligh vår tro man och öfverste secrete råd, her Peder Brae till Ridboholm, udi så måtto att vij hafve undt och oplatedt, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och oplathe honom, sigh till bättre legenheet och maakabool, thesse effter:ne gotz och gårder, liggendes udi Ryd sochnn udi Rooen, som ähr först prestegården, hafver åker till fem pund och een engh till 30 lass; ithem kläckere gården der samestedes hafver åker till itt pund, eng till 10 lass höö; item een gård Lavijck hafver åker till 6 spen, eng till 12 lass höö, renther afratz peninger 6 öre, gingerdz peninger 2 öre, biskopshäster 2, konungzhäster hvart tridie år 2, åhrlige daxverker 6; Deglinge hafver åker till 10 spen, eng till 6 lass höö, renther afratzpeninger 1 mark, årlige hester 2, biskops 2, konungzhester hvart tridie år 2, åhrlige daxverker 6. Der emoth hafver förbe:te her Peder Brae vederlagtt oss och våre lijfzarfherrer till leglighet igen thesse effter:ne hans rätte arffvegotz och gårder, som ähr een gård Södre Vaxöön, hafver åker till tu pund, eng till 33 lass höö, fiskie vathn och ekeskog, renther afratz

peninger 4 mark, gingerdz peninger 5 öre, lamb 2, höns 2, egg 20, ved 2 fampner, daxverker 12, ströming een fierding, åhrlige hester 2; een gård Nårre Vaxöön hafver åker till 12 spen, eng till 31 lass höö och fiskie vathn, renther afratz peninger 14 öre, gingerdz peninger $\frac{1}{2}$ mark, lamb eet, höns eet, egg 10, ved 2 famner, daxverker 12, ströming een fierding, åhrlige hester 2; Erekesöön hafver åker till 2 spen, eng till 6 lass höö och fiskie vathn, renther afratz peninger 1 mark, höns eet, egg 10, ved een fampn, daxverker 6; Stegesundzöön hafver eng till 7 lass höö, fiskievathn och någen eekeskogh, renther afratz peninger 1 mark, höns eet, egg 10, afrad vedh een fampne, daxverker 6, effter som hans bref, oss ther emoth gifvidt, vijdere förmåller. Hvarföre afhende vij oss och vår[e] lifzarfherrer förbe:de prestegård, kläckeregården, Laavijck och Deglinge och tilegne same gårdar för:de her Peder Brae och hans effterkommende erfvinger med huus, jord, åker, eng, skog, fiskievathn, qvarn och qvarneströmer, törp och törpestäder i våte och törre, inthet undentagendes, som same gotz nu tilligger och af ålder tilleget hafver till everdelig åger. Och thess till yttermere visse och högre förvaring lathe vij vetterligen hengie vårt konungzlige secret her nedanföre. Datum på vårt slot Stocholm den 18 martij anno etc. tusende femhundrede femtije på thet ottende.

Stockholm den 19 mars.

Quitto för Jöran Nilsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 238.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 19 martij anno etc. 57 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte på Häringön, Jörenn Nielszonn, restantie

penningar pro anno 56 tolff mark sex öre etc., hvilcke han osz leffrede för the hestegärdz penningar, som utgiordes aff Öszmo och Sorunda sochner, hvar bonde enn marc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 21 mars.

Öppet bref på ett jordbyte med Lars Nilsson.

Enligt M. S. Söderstens (ofullständiga) aftryck »ex diplom. reg.» i Exerc. acad. [pres. P. Ekerman] de Sudercopia, P. 2: 1 (1743): s. 55, noten.

Vij Gustaf etc. giöre vitterligit, at vij hafve giordt et lageligt jordeskitte med thenne vår tro-undersåte och borgare uthi Söderköping, Lasse Nilsson, uthi så måtto, at vij hafve undt och uplåtit honom och hans efterkommande arfvingar til evärdeliga ågor all vår åker och eng, liggjandes vid Söderköping, som tilförende under S. Elians præbende legat hafver, thesslikes och thenne åker, som hafver legat under S. Larense cohr thersammastådes etc. Datum på vårt slott Stocholm then 21 martij anno 1558.

Stockholm den 22 mars.

Till utvald konung Erik angående danskarnes öfvergrepp och opålitlighet.

Riksregistr. 1558, fol. 38 v.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Erich, vij haffve bekommet tvänne tijne schriffvelszer och hvad thänn artiker [!] belanger om thänn orätt, som Ebbe Knutzsons fougte i Blekingen, benempd Lasz Stalsven, haffver tilfogett vår tjänere i Telije, länge Raffvell, när han i förgången höst med sit skep strandede etc., så kunne vij ingen annen mening, käre sonn, ther aff tage, uthann att the danske

ju i thän motten såsom i all annen söke orsak nog til thät, som tvist och [o]enighet utaff komme kann, och må Gud vette, hvadt got naborskap sådant haffver til att betydte etc. Vij kunne och ther egenom nogsampt besinne och förmärcke, hvad grund och godh vilije the haffve till osz och thesze rijkis inbyggere, såsom osz ähr och tilkänne giffvitt egenom lille Knut, som nu nyligen ifrå Danmarck kommen ähr, hvilken haffver berätted, att the norske, när the öffverkomme någre svenske, så kaste the opå them någon svepe säck och late strax henge them up och pijnte them udi enn ynckelig måtte. Men her sanckes alle the förtvifflede juter, som man öffverkomme kann, och synnerligen tage meste partenn aff frälszit them till sig och holle them udi sådanne vördning, att ingen måtte ähr med, och opå thet sidste betale för:ne juter them med all thänn skalkhett, som the kunne bedriffve, och seden rymme the sijnn kosz hädenn aff landett, like som thett skedde i thänne nest förgågne höst med enn jute, hvilkenn effterföljde vår fougte udi Jönåkers häredh, Sven Anderszonn, för enn schriffvere, thän thär med enn stor summe penningar rymde sijnn kosz hädenn aff landit etc. Hvarföre, käre sonn, ähr vår faderlige begärenn, att thu ville handle med adelenn och frälszith, thär som thu framdrager, att the her effter stelle utaff ath antage så många juter, såsom her till skett ähr, effter man inthett annet ähn thät, som förrädeligitt ähr, haffver opå ändelychten att förvänte utaff thett selskapett. Vij haffve och bekommet ett breff ifrå her Svante, och ebland annet lather hann forstå um någenn siälsind mening, som Peder Skram haffver latijld sig höre och förnimme med. Och skicke vij tig aff förbe:te her Svantis schriffvelsze, belangende thänn artikel, enn affschreffft, ther aff såsom alt annet theris grund til föge gåt nogsampt kan förmärcke[s] etc. Doch må thu, käre sonn, för:ne Ebbe Knutszonn um samme ährende tilschriffve, effter som thu och

thär um i thin schriffvelsze föregiffver etc. Gud thän
alzmectigeste tig altijd käriligen befalendis. Datum Stoc-
holm 22 martij anno etc. 1558.

Stockholm den 23 mars.

*Till fru Görvel [Fadersdotter (Sparre)] angående ett ifråga-
satt jordbyte.*

Riksregistr. 1558, fol. 39 v.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Effter thätt,
käre fru Görvell, vij edher sampt edhers käre förvanter
altijd med all gunst haffve varid och ähnnu ähre be-
vogne, therföre försee vij osz, att hvad deel, såszom vij
aff eder begäre, doch för like och rätt, att I thett osz
icke vele förvägre. Och effter vij haffve förnummet, thett
I någre godz och gårder schole haffve liggendes i Väsbo
i Småland i Åász sochnn, synnerligen fyre gårder i Fla-
terydh, hvilke icke ähre obelägne under enn vår gårdh
benempd Hammer, therföre ähr vår gunstige begärenn, att
I osz samme gårder för ett skäligt vederlag uplate vele,
och vele vij vederlegge edher tillfyllest med någre andre
godz her i Sverige igänn, ehvar I them begäre och vij
them umbäre kunne. Och begäre vij edhert svar her
opå med thett förste. Gudh edher befalendis. Datum
Stocholm 23 martij anno etc. 58.

Stockholm den 23 mars.

*Till Birger [Nilsson (Grip)] angående böndernas i Tjust
leverans af tjära och hjälpdagsverken vid Skäggenäs.*

Riksregistr. 1558, fol. 39 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommett
edhers schriffvelsze, käre her Berije, och ther aff förståt,

huru I handlett haffve med bönderne i Tiust um thän tiäre, som vij edher lote tilschriffve, och att I them för tynnen haffve loffved två mark etc. Så ähr osz icke obehageligitt, att ther um så bestält ähr, och hvar I förnimme, thett bönderne någett besväre sig och icke gärne vele giffve tynnen för the två mark, dhå see vij heller, att I öke två öre på hvar tynne, så att the för tynnen måtte bekomme adertenn öre. Och ähr vår gunstige begärens (ner samme tiäre kommer tilhope), thett I vele så förskaffedt, thett hon medh thett förste motte bliffve hitt upskickett till Stocholm, effter hon här storligenn behoff ähr till våre skepz och galleijders utredning etc.

Vijdere såsom I late förstå, thett bönderne udi Tiust begäre, att the motte få giffve något annat för the dagzverker, som the göre schole till Skäggenäs etc., så giffve [vij] edher gunsteligen tilkänne, käre her Berije, att effter thätt arbete ved för:ne Skeggenäs ähr högeligenn förnödenn och ganske nyttugt, att thett medh thett förste kunne bliffve fulbordett, thy thett kommer them sielfve och thän hele landzendenn tilgode, men um the tileffventyrs besväre sig för thän longe väg, som ähr emellenn Tiust och Skeggenäs, som the drage schole, dhå ähre vij väl tilfredz, att the måge tilhope göre the partzeler, som the biude osz, och så handle medh them, som nämmest Skäggenäs boendes ähre, att the vele anamme them till sig och göre så fyllest therföre med arbetet ved för:ne Skeggenäs etc. Annet kunne vij icke svare till thenne artikell etc. Gud edher befalendis. Datum Stocholm 23 martij anno etc. 58.

Stockholm den 23 mars.

Quitto för *Germund Svensson* [*Somme*] på *Jeppe Tordssons klenodier*.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 238 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt sloth Stocholm then 23 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tianere och befalningzman opå Calmara slott, *Germundh Svenszonn*, thette effter:ne gull, söloff och penninger, som först ähr enn signetz ringh um otte rensz gyllen, två plått tråde ringer um tiugu rensz gyllene, enn ringh medh enn hvitt camhij um fem gyllene, enn ringh medh en turkosz um två rensz gyllene, en lithen ringh medh en carniolsten um två gyllene, enn qvinne ringh um tre gyllene, summa ringer siu um fyretije gyllene; item enn crone och ett lithet stycke aff en rosennobbell voge en ungersk gyllene tre orter; item två förgylte skeder voge siu lodh, ett hvit selffbandh medh fem förgylte stener vogh nije lodh; item nije små selff malijer voge ett lodh, daler nijtten stycker, svenske penninger fiortenn marc halffempte öre, danske penninger fempten öre enn skellingh, enn lithen sölije och en mötzle på en rem, karniole stener två, jachtsincka enn, ett lithet stycke aff enn turkosz, gammell perle ett stycke etc.; hvilcket för:ne gull, söloff och penninger medh thet andre små tingest han annamet hade aff *Jeppe Tordsons* taske, som fans hosz hans dreng, när han rymbde aff landet etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 26 mars.

Öppet bref till borgmästare och råd samt menigheterna i Örebro, Arboga och Köping angående återupptagandet af Stripagrufvan.

Riksregistr. 1558, fol. 40 v. Förut tryckt af Joh. Johansson i Om Noraskog, 2 (1881, 82): s. 175.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, borgmestere och råd samt menighetenn, som bygge och boo udi Örebro, Arboga och Köpingz städer, vår gunst och nådige vilije tilförende etc. och giffve edher her medh nådeligenn tilkänne, att effter osz ähr förekommett och til vettendes vordett, thett störste parten utaff edher bruke och driffve stor köpzhandell ved Noraskoga och Lindisberg med jernn och många andre varer, så kunne vij väl täncke, att I aff samme köpzhandel mest edhers näring och bäring haffve. Therföre vele vij edher samme handell icke heller förtage, uthann ähre nådeligenn tilfredz, att I her effter såsom her till måge bruke edher handell med tilförningar och elijest fritt att köpe och sälije, hvad som ther vedh för:ne berg kann vare tianligitt etc. Så effter thät, trogne undersåter, att vij sådant frit vilkor edher nu udi så motte effterlate, therföre förmode vij, att I edher emott osz igän såsom trogne undersåter vele bevijsze och förnimme late, och effter vij haffve förnummet, att vedh Lindesberg ähr enn gruffve, benempd Stripegruffvenn, hvilken nu udi mång åhr haffver leget öde och obrukett etc., så försee vij osz till edher, trogne undersåter, ähr och vår nådige begärenn, att I samptligenn med edhers umkostnett vele uptage och uprätte för:ne gruffve, osz och cronen til förbettring etc., görendes ther udinnen thett osz ähr behageligitt, hvilket vij och med eder udi all gunst och nåde vele betencke etc. Ther I, trogne undersåter, haffve edher effter rätte. Datum Stockholm 26 martij.

Stockholm den 26 mars.

*Till hammarverksegarne i Lindesberg och Noraskoga angående taxas utgörande af deras smide och om kedjors för-
färdigande till skeppsflottans behof.*

Riksregistr. 1558, fol. 41.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, köpstiedzmen, prestmenn, bergzmen, theslikis våre egne tiänere, som hammersmedijer haffve och bruke opå Lindesberg och Noreskoge, vår gunst och nådige vilije tilförende etc. och giffve edher her med tilkänne, att effter vij haffve förnummet, thett I haffve enn god fördeel utaff the många hammersmedijer, som I allestedz opå bergzslagenn hvar udi sijnn stad bruke, aff hvilke osz och cronen doch här till icke ähr skett thänn skäll och rättighet, som med rätte skee borde, uthann att I haffve ther med handlett och brukett alenest edhert bäste, theregenom thän handell och profitt, som osz bör haffve utaff the hammersmedijer, vij late bruke, icke litet bliffver förkortedh etc., therföre vij ingelunde her effter kunne tilstädije heller effterlate edher sådanne frijheter opå samme hammersmedijer, som I her till hafft haffve, uthenn haffve osz ther um så beteneth (på thett cronenes ränte med samme hammersmedijer motte bliffve förbättred), att I, som sådanne hammersmedijer her effter bruke vele, schole vare förtänckte att utgiffve aff hvar hammersmedije hvart elleffte skeppundh i taxe, hvilkett vij förmode edher icke besvärligitt vare schall till att utgöre etc.

Vijdere såsom vij med vårt öpne breff för någenn ringe tijd sedenn lott edher förstå vår vilije um någenn hiälpe med hampe till våre skepz och gallejders behoff etc., så haffve vij förnummet, att edre lägenheter begiffve sig icke så, att I samme partzell kunne utgöre, uthenn effter I dannemen bättre råd haffve till jern

ähhn till hampe, therföre ähr vår gunstige vilije och begärenn, att I osz i thenn stad vele utgöre till samme vår skepzflotte så mykitt jernn, som hvars och eens för-mögenhett vare kann, och att I vele ther aff smide någre veldige kedijer, them man bruke kunne till samme skep i thän stadh man bruker veldige cabbeltug. Och häffve vij latijd öfverantvarde vår befallningzman opå för:ne Noreskoga och Lindesberg, Bencth schriffvere, enn tolk, ther effter samme jernkedijer schole göres, och elijest la-tijd honum undervijse, ved hvad sätt the pyntede bliffve schole. Och thär vij förnimme edhers velvillighet udi thäsze stycker, då vele vij sådant med edher udi all gunst och nåde betäncke. Datum Stocholm 26 martij.

Stockholm den 26 mars.

Till borgmästare och råd i Danzig angående Staffan Sasses klagomål.

Enligt original i Danzigs statsarkiv.

Gustaff etc. Unsern gnedigen grus, gonstigen und geneigten willen zuvor, wolweisen lieben besondern. Uns hat unser underthan und lieber getreuer, der erbar Steffan Saxe, underthenigst clagende zu vornemen gegeben, wie ihme euer mitburger mit namen Joachim Landtman wieder recht und pilligkeit sein gut, als nemblich 36 thaler, so er aus osemundt gelöset, bey einem anderen auch eurem mitburger Hansen Ottinghusen angehalten und arrestiret mit vermeintem vorgeben, es solte vor etzlichen jaren einer, Paul Buchssenschutz genant, im namen und von wegen seiner Steffan Saxon etzliche handwergker (dartzu er Joachim Landtman etzlich geld und foster, so viel als er dem unserm arrestiret, domit dieselben in unsere reich aufbracht und gefordert, vorgestreckt) angenommen haben. Nun wer solches erfundlich von mer ge-

dachtem eurem mitburger oder aber Paul Buchssenschutzen erdacht und könne keiner von den beiden, das er ihnen geld aufzunehmen, zuvorstrecken, noch volk in unsere reich zu schicken mit dem wenigsten gut thuen oder beweisen auferleget oder begeret, und wer solches aus Paul Buchssenschutzen eigenem bewegk ohne sein wissen und willen zugangen. Dann ob nicht ohn, das er etzliche arbeitsleute von zimmerleuten und anderen an sich von darab vorschrieben, so hette er Hansen Conraden, welcher sie damals von seinetwegen vorleget und ubergeschicket, erstattung und gnugsame bezahlung gethan, thet sich auch auf ihn Hansen Conradt ziehen und berufen mit underthenigster bit, wir wolten ihnen unsere vorbitschrift, genanten euren mitburger zu den wegen der billigkeit zuweisen und leiten und das arrest wieder zu laxieren, mitteilen. Wan wir dann do dem also vor unrecht erachten, das dem unsern sein gut, dieweilen Paul Buchssenschutze ohne beweis, auch sein wissen und willen solch geld aufgenommen und von denselbien angenommenen arbeitsleuten vorgeblich vortzeret, solt verkummert werden, als gesinnen wir an euch gnedigsten, ir wollet in anmerkung solcher gelegenheit den arrest abschaffen, dem unsern das seine zukommen und ihnen nicht ferner in schaden noch unkosten fueren lassen und euch hierinnen erzeigen, wie ihr den euren hinwiederumb bey fremden wiederfahren wollet. Daran geschicht was recht und uns zu angenehmen gnedigem gefallen, sein es auch in gnaden zubeschulden erbötig, gnedigst euer antwort hierauf begerende. Datum uf unserm schloss Stockolm, den xxvi martij a:o etc. LVIII.

Gostavus.

(Sigill.)

Utanskrift: Den wolweysen unsern lieben besonderen bürgermeystern und radtmannen der stadt Dantzick.

Stockholm den 26 mars.

Quitto för Torsten Henriksson på penningar.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 238 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 26 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro undersåte Torsten Henderszonn thette effter:ne gull, som ähr portegalöser enn um tije ungerske gyllene, dubbell ducater tiugu fem stycker um femtije ungerske gyllene, ungerske gyllene fyretije stycker, summa ungerske gyllene ethundrede stycken, hvilcket gull han osz, för thet han på sin regenskap tilachters kommen ähr, leffreret haffver. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis.

Stockholm den 26 mars.

Quitto för Henrik Knutsson på bötesmedel.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 239.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 26 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tiänere Hendrik Knutzonn, som var vår fougte opå Glija gårdh, tuhundrede marc, hvilke penningar han utgiffvit haffver för sine otilbörlige handlinger, som han sigh emot osz medh försedt hade etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 30 mars.

*Quitto för Olof Hansson och Anders Larsson på restantie-
medel.*

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 239.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt sloth Stocholm then 30 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve [aff] våre undersåter Oluff Hanszonn, lenzman i Broo sochn, och Andersz Larszon, lenzman opå Mörckön, thesze effter:ne öffverlöpz penningar, hvilcke them borde leffrere pro anno etc. 55 för the utgerdis hester, som utgjordes aff för:ne sochner, som ähr femtije otte mark halffsiette öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 31 mars.

*Till utvald konung Erik om Malmö recess 1524 och de
danske förvärf af Gotland samt om de lärdomar däraf
kunde hämtas.*

Riksregistr. 1558, fol. 41 v.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Erich, vij lathe förskicke tig tilhande medh thänne breffvijszere någre affcopierede handlinger, som emellen osz och the danske udi vårt regementz tijd gjorde och gå[n]gne ähre. Ther aff varder thu förnimmendes, huru högt och mykitt osz haffver varidh stedze loffvett och tilsagt och doch slätt inthett holledt och effterkommett. Såå kann thu och synnerligenn förmärcke aff thenne medföljende copie aff thänn reces, som giordis i Malmö anno etc. 24, huru

oährligenn och otilbörligen the lubeske medh flere the wändiske städer handlede Gulland ifrå osz och Sverigis rijke och the danske tilhänder, endoch the någet tilförende, när the införde osz udi samme gullenske feijde, med många och åtskillelige store lyffter och förplichtilszer loffvede och tilsade att vele förhandle och komme Gulland osz och Sverigis rijke tilhender, som thätt och medh rätte vare borde och icke the danske, men sedenn the danske antvordede the lubeske Borneholm att beholle udi någett benempdt åretael, fulle the ifrå sådanne theres höge tilsager (oanse[e]ndis hvad dråpelig stor penningz förspildning och annen umkostnett vij och Sverigis rijke utöffver samme feigde öffverstode) och kände the danske uthann all skäll eller rätt Gulland tilhande och osz ifrå, som thu vijdere aff thänne Malmö reces copie, huru thätt skedde, vell förnimmendes varder. Så kann thu, käre sonn, herutaff nogsampt förnimme, huru otroligen vij och thätte rijke så vell på thänn tijd, som och ju sedenn, altijd aff bägge parterne haffve meente varidh och ähnnu uthann tvill någett better aff them icke kunne haffve til att förmode, såsom utaff alle handlinger och umständer nu för ögenn vell förmärkis kann, dherføre och nu som altijd tilförende vår råd och trogne betenckende, att vij svenske see osz väl och viszligenn före, haffvendes våre saker i godh acth och upseende både med thenn ytterste förstärckning vij kunne, så och udi all annen motte, som aller störste machth opå ligger. Gud alzmectig tig altijd befalendis. Datum Stocholm 31 martij anno etc. 58.

Stockholm den 31 mars.

Till hertig Johan angående åtgärder för påskyndandet af de finska afvelsgårdarnes upprättande, om öfverförandet till Sverige af vapen och penningar från Finland och om Hans Tomasson.

Riksregistr. 1558, fol. 42 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 9 (1857): s. 295—298.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johann, effter som thu aff vår schriffvelsze och the copier, som vij tigh nu tilskicke, vel varder förnimmendes, hvad farlige lägenheter och prachtiker emott osz nu opå färde ähre, hvilke och stämme öfvereens med thätt, som M. Mårten berättede, när han tilbake kom, och han hade förnummet, thänn tijd hann var vestvart förskickett etc., så ligger osz alsomstörste machth opå, ath vij med alffvar tencke till alle nödtorffter och förstärcke osz, thett meste någon tijd mögeligett vare kann, både med fremmende och inlenske krigzfolk, så mykitt man mäst kunne tilväge komme, ehvad råd vij hälst till penningar och underhold till samme krigzfolkz behoff finne kunne, och effter i Findland ähr god råd till ath underholle enn hop resetyg, nempligenn ettusend häster, och besynnerligenn när the affvelzgårder måtte bliffve uprättede och ved machth holdne öfver hele landet, som vij befalet haffve både thän tijd vij siälffve vore i Findland stadde och jämvel sedenn, som ähr udi Viborgz län, Nyeslotz län och Tavastehuslän, udi Nyland ved sjösidenn och fleredetz, så ähr vår nådige vilje och begärenn, ath thu, käre son, tig här um ähnnu vilt beflite och vinlägge och haffve et nöge upseende med våre fougter, att samme affvelzgårder (för the orsaker skuldh, som nu förtalde ähre och thu elijest aff osz tilförende vel förståt haffver) motte endeligenn bliffve uprättede och ved machth holdne, effter vij för-

nimme, ath för:ne våre fougter elijest siälffve plath inthet ther till göre vele eller någett i thänn motte giorth haffve, hvarken thän Jöns Brun på Tavastehusz eller thän Anders Korp i Helsingefärs, så väl som the andre fougter flerestedz, och haffve osz elijest icke enn gång tilschriffvith eller tilkänne giffvith, seden vij tädenn droge, hvad the thär beställe eller förhänder haffve, thett osz och någett betänckende giffver etc. Vij kunne och icke vette, hvad gagn thänn jute, som Hans Tommeszonn på Bårge gårdh sath haffver, osz görendes varder, och vele förtänskuldh, att thu, käre sonn, vilt haffve med honum et gåt tilsende, som väll behöffves kann etc.

Och effter vij ähre her medh skytt icke mykit väl försörgde, som nödtorfften kann fordre, och besynnerligenn um vij någenn skepzflotte uträtte schole, hvarföre ähr vår faderlige vilije och begärenn, ath thu vilth thätt så beställe, ath the groffve skyt, som ähre i Vijborg och man täden upbäre kann, måtte hijtt utöffver med thätt allerförste mögeligitt kunde vare, förskicketh bliffve, sammelledis alle the rustninger och värijer, som ähre på för:ne Vijborg, nempligenn harnisk, allehande handskyt och röer, spedzer och deiner thät mäste, som täden kan umbäres; item penningar ifrå myntet i Åbo motte och oförsummeligen hit sändis, ty sådant vill här på thänne sijde (effter the lägenheter, som nu här opåfärde ähre) mere behöffves ähn udi Findland etc.

Vijdere förundrer osz icke litet, ath vij plath ingen beskedh kunne bekomme aff Hans Tommeszonn um thänn deel vij haffve honum befaeth och han haffver haffth hender emellenn, som ähr um myntet och andre sväre upbyrder. Icke haffve vij heller kunnet bekomme enn räth åhrlige ränte udi alle partzeler opå the utskylder, som prester, clockere, ländzmen, lagmen och andre udi the förlänte och oförlänte länn i Findland hafft haffve, som vij honum doch ther om nogsamblingenn [!] haffve

förmaneth, thett osz ganske förträteligit och mishageligith ähr. Thu vilt förtänskuld, käre sonn, thett så förskaffe, ath samme Hans Tommeszonn måtte ändeligenn komme medh thett förste hijt tilstädis och göre osz förclaring opå thänn deell, vij honum befalett haffve, effter som tig och thär um tilförende ähr vordett tilschriffvith etc.

Till thätt sidste begäre vij, käre sonn, ath thu opå alle saker vilt haffve ett goth och nöge upseende, som och effter thenne tijdz farlige lägenheter thätt väl behöffver, och ath thu osz offte med tijnn schriffvelsze vilt besöke och giffve tilkänne både um the lifflender och elijest om hvad deel, som thär kann förefalle och förhänder ähr. Thänn alzmechtigeste Gud tig altijd kärligenn befalendis. Datum Stocholm 31 martij anno etc. 58.

Stockholm den 31 mars.

Cirkulär angående uppsigt med de värfvade tyska ryttarne.

Riksregistr. 1558, fol. 44. Jfr nedan s. 128.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förnummeth, N. N., ath the tydske ryttere skicke sig fast siälsinth hosz somblige våre sloth och gårder, ther the haffve theres borgeläger, och haffve the för någenn korth tijd sedenn med hug och slag öffverfalleth fougten, kellersvennen och redesvennen på vår gårdh Vänegarn, och vette [vij] icke förtenskuldh, hvad the kunne haffve udi sinnet. Therefore ähr vår allffvarlige vilije, ath thu schall oförmerct haffve et nöge inseende med the tydske ryttere, som opå N. haffve theres borgeläge, och allffvarligenn förmane the svenske ryttere och knechter, thär ähre, ath the och så oförmärcth achte sig vell för samme tydske ryttere, theslikis ath the svenske altijd ähre stadde ved sine verijer, så ath the kunne vare samme tydske ryttere starcke nok, hvar the elijest vele anhäffve något perlemente eller annet

ondt tilväge bringe. Thätte thu endeligen oförmercth beställe schalth. Vij vele och, ath thu oförsummelingen schall lathe osz få vette, um thu haffver så många svenske karrer, thet thu väll kan bestå tydskerne med, om the vele sig annerlunde, ähn som tilbörlogit ähr, förholle. Thär rätte tig fulkommeligen effter. Datum Stocholm 31 martij anno etc. 58.

Stockholm den 31 mars.

Quitto för Erik Gustafsson på öfverblifna lönededel.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 239.

Vij Gustaff etc. göre vetterlogit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 31 martij anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tjänere Erik Göstaffszonn penningar ottetije siu marc, hvileke penningar bleffve utöffver then löningh, som han lönthe i Östergötlandh etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Olika orter i mars.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som utgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »Register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Stockholm den 2 mars.

Svar till Oluff Knutzsonn, att Kong:e M:tt förundrer, hvi han blander skattesölffvett i hoop medh köpe sölffvett. Måge the hytte fogter bekomme then spannemåle, han them tilsagtt haffver. Item må han förtröste folckett vedh hytterne och gruffverne, att the medh thett förste

skole bekomme theris lönn etc. Förskicker K. M:tt honum then hytte schriffvere han begärer.

Stockholm den 3 mars.

Förskrifftt för Hans Hoffmann till borgmestere och råd h udhi Suderköpungh, att the schole holle hans dreng h, benempd Jacob Fridendorp, tilstades, till thes han gör honum rede och regenskap för then dell, han aff honum haffver hafftt hondemellen etc.

Förskrifftt för Winsell Peijer till Seffredh Söffringsson, att han lather honum bekomme med the andre ryttere månetzcostt, och att han ingen costt giffver till theris behoff, som borte ähre.

Till Hans Svenske, att han aff sin befalningh upspaner och förskicker till Strömsholm the bäste timbermän, han öffverkomme kann.

Till Lasse Haraldsson, att han medh bönderne udi sin befalningh förhandler, att the hvar vele köre en stock till Qveckesundh och seden medh öpne vatnn komme till Strömsholm, och må han qvitte någett aff fodhringen medh them.

Till Bencht Nilsson, att han lather brenne then kalckestenn, som ligger udi Strengnäs och lathe seden leggen uth medh siön etc.

Till Karll kammersvenn, att han lather Johan Siggesonn bekomme en bodh, benempdh Slickop.

Till Oluff Pedersson och Aåche Haraldsson, att the schole vare utöffver och inventere ifrå Jönns Bosson och till Peder rustmestere alle the partzeler på Orreholmen ähr etc.

Heredzhöffdinge breff för Johann Siggesonn på Ly-singz häredt udi Östergötlandh till enn behageligh tidh.

Stockholm den 4 mars.

Förskrifftt för Erich Erichssohn i Myra till M. Påvell och Melcher seriffvere, att the icke förneffre honum att upbygge sig en gårdh och besittie på en uthjordh i Lödi-stade.

Stockholm den 5 mars.

Till Boo Olsson, att han lather them, som rödie opå Biörnönn, Aggeren, Lindönn och Ridhönn, bekomme aff Vesterårs fettalie, som the kunne hiälpe sikh medh.

Stockholm den 6 mars.

Förskrifftt för Joenn Persson i Smedestade till Svonn Andersson, att han lather honum bekomme thett hemenn, han sikh udi Greffstada för tre mark stad haffver.

Häredzhöffdinge breff för Niels Person på Råda på Askims, Säffvedall och Vetle häreder till enn behageligh tidh etc.

Stockholm den 7 mars.

Till Anders Siffredsson, att Kong:ē M:tt ingelunde ähr tilsinnes att effterlate almogen udi Ångermannelandh thett smör ländzmennerne här till hafftt haffve; item schall han tage för tunnen aff then tijende spannemåle thett meste han kann.

Förskrifftt för Peder Giordsson till Anders Siffredsson, att han må bruke the fisken i Ångermanneland udi en siö, benempdh Ytter Strengönn, hvar the, som ther udi ähre ägende, them föruthen vare kunne etc.

Öpettt breff för Svonn Biörnsson på två lester spannemåle aff tienden, som faller udi Torstune häredt till enn behageligh tidh. Revoceret.¹⁾

¹⁾ Brevet är i handskriften öfverstruket.

Öpett breff för Engilbrichtt Andersonn på två lester spannemåle, halffpartenn rogh och halffpartenn kornn eller malt, aff tiendenn, som faller udi Sime tune häredt, tesligeste 60 mark ortiger och tije alner engilst etc. till enn behageligh tidh.

Stockholm den 8 mars.

Förskriff t för Anders Vesgöte till Truls Nilsson, att han tilseger ländzmannen i Ekeby, att han lather honum bliffve opuckett och besittie thett hemenn Ekelbytorp, han här till besittedt haffver.

Svar till Oluff Hendrickssonn, att han förskicker Kong:e M:tt ett beskedeligre register opå mantalett opå Upsale gårdh. The stodh, ther opå gårdenn icke behöffves, schole förschickes medh förste öpne vattn till Finlandh. Item att han lather then bonde, sin hustrues syster belägreth haffver, bliffve straffede [*sic*], effter som the förtiäntt haffve etc.

Till her Birge, att Kong:e M:tt icke vill bruke Raffvell Olsson och Hoken Karsson för tiärebrennere, effter the ähre giffte; han vill förtenskul upspane någre ogiffte udhi Tiustt.

Öpett breff för Anders målere opå två lester spannemåle aff tiendenn, som faller vedh Fougöö och Vangöö sochner i Åkers häredtt etc. till enn behageligh tidh.

Stockholm den 9 mars.

Förskriff t för hustru Elin i Tibbile till Jonn schriffvere, att han inthett kräffver henne then skatt, ther affgå bör, allenestt affrenn.

Förskriff t för her Oluff i Alsike, her Anders i Sichtunga, her Nils i Odensala och her Lars i Vasunda till Lasse Perssonn, att Kong:e M:tt haffver giffvitt them någen medell opå the penningar, the till Salebergz gruffve göre schole.

Stockholm den 10 mars.

Till hertugh Erich, att Hans F. Nåde upbryter och öfverseer the tyske breff, som till Nyköping komne ähre, och förschicker them seden förseglede till Kong:e M:tt etc.

Förskrifft för Nils i Linkeby [*sic*] på Loffönn till Mårten Nilsson, att han inthett aff honum eller the andre, som nu besittie the skatte hemmen och ähre lagde under arff och eget, skall fordre någon skatt, allenestt affredt.

Förskrifft för hustru Ingredh, Oluff Göstaffssons, till Nils Brömps, att han samptt medh henne giffver sigh till Kong:e M:tt medh the breff och bevijs, the haffve på både sijder på the gårdar, the haffve udi Smålandh till arffs effter hustru Brite i Lijem etc.

Till Lasse Joennsson, att han vederkens then spanmåle, Abell scriffvere på Rekerne hafftt haffver.

Svar till M. Erich Falck, att Kong:e M:tt ähr tilfridz, att Andreas Balck må bekomme Elffsborgz schole, och M. Hans bliffve försörgdt medt annett underholdh.

Stockholm den 11 mars.

Förskrifft för Madtz Thomesson och Erich Larsson till Joenn dalekar, att han them ingen orett eller öfvervold göre skall vedh straff.

Svar till Peder Fox, att Kong:e M:tt ingelunde vill, att tijende spannemålen till Vadstene clöster leffreres skall, uthan så mykitt, som till hvar personn, ther ähre, beskedt ähr etc. Schall han giffve Kong:e M:tt tilkenne, huru mykitt han aff tienden aff Helgone sochnn udi underholdh begärer.

Öpettt breff för sochne bönderne udi Grytenäs och By sochner, att the måge uprätte enn ödissgruffve på Nore bergh, benempd Bondegruffvenn.

Förskrifft för Lasse Nilsson i Ybby och Oluff Pers-

sonn i Masundh till Peder Gunnerssonn, att han ransaker, um någre sittie frije för then försle, som andre pläge göre öffver Ålandz haff, och så laget, att the göre lijke försle medh the andre etc.; item att han lather them bekomme någett aff tijendenn till theris färies uprätningh.

Till Lars Turssonn, att han tencker till och upfyller then skade, som opå then kåsttgårdh, som för trij åhr seden aff hans förlänningh uthgiordes, skedde.

Förskrifft för Erich Madtzsonn till Lasse Joensonn, att han förskafferedh, thett han må få löse thenn jordh igen, som Joenn Michilssonn i Kolssvedie och Peder Esbiörssonn i täslijeke unden hans hemen borte haffve etc.

Förskrifft för her Daniell i Romfertuna till her Peder Andre, att han lather honnum bekomme ett annett gäll etc.

Till Oluff Torbiörssonn, att hann skall haffve Kong:e M:ttz varer udi befallningh, som Lasse Olssonn tilförende hafftt haffver.

Till Hans Thomessonn, att han uthan all försumelse giffver sigh till Kong:e M:tt, vettendes göre beskedh um myntedt och alle andre deler, han udi Finland haffver hafftt handemellen.

Till Oluff Stake, att han udi sin befallningh lather upbygge en godh skute, ther medh kosttgården och annett ifrå the orther utöffver Väner och till Elffsborgh föres kann etc.

Samme meningh till Mauritz Stake, Peder Nilssonn, Sigge Svenssonn och Peder Karsson.

Till borgmeste[re] och rådth udi Lijdeköpungh, att the tencke till och före medh theris skuter en hoop kalckstenn till Vasende ifrå Kinde härett till slotzbygningens behoff udi Elffsborgh.

Förskrifft för Erich Olssonn i Lumpeboda till Anders Larssonn, att han lather honum obehindrett besittie för:ne Lumpeboda, som han försttt uptaget haffver etc.

Förskrifftt för Anders Karssonn i Risby, Nils Hansson i Fårö och Henrick Mårtensson i Ersshholm till Nils Ångermann, att han lather them obehindrede beholle och bruke the skär, som under theris öijer och gårdar ligge och aff åller legett haffve etc.

Svar till Lasse Knutzsonn, att Kong:e M:tt ähr tilfridtz, thett bönderne måge uthgöre siätte delenn aff then siäll och fisk, som han them opå lagtt haffver etc. Item tijende delenn, som presterne tilkomme, ähr Kong:e M:tt icke tilsinnes them effterlate. Thett saltt, han begärer, skall han anamme aff thett, som tijtt i fiordh um höstt tillschickedes. Item ähr Kong:e M:tt väll tilfridz um then försträckning, han the siälekarer giortt haffver. Schall han lathe straffe them, som bliffve befundne medh kätterij. Item schall hann förschicke hijtt tre eller fyre karer, som väll kunne göre Närpe skuter etc.

Svar till Joenn Vargh, att han inthett besvärer then menige man udi sin befallningh um then hvar fempte fisk, uthan att the uth göre välvilligen hvar siätte; item att han samptt medt andre fougter ther i Botnenn skall haffve gran tilsynn, att icke rydzerne felle eller skiute någre elger eller andre diur.

Förskrifftt för Jachim Homodt till Esbiörnn Perssonn, att han tilstäder honum uthlöpe medh thett skep, han frachtett haffver, dogh icke medh the varer, som förbudhne ähre.

Till Christoffer Ribbingh, att han förhandler medh menige mann udi Dagzbergh, Styresta, Tingstada, Thåby, Kudhby, Konungzsunda, Furingstadh, Stenby, Åå, Ny, Hershamer och Huseby sochner, att the här effter göre theris åhrlige dagxverckenn till Bråness etc.

Stockholm den 12 mars.

Öpett breff för her Larens Olai, scholemestere udi Gäffle, opå två lester spannemåle, tvådelenn kornn och

tredingenn rogh, vedh Tolffta sochn i Tierpenn och Veslandz sochnn i Rodenn till enn behageligh tidh.

Stockholm den 13 mars.

Öpett breff för Anders målere opå enn gårdh, benempdh Åhultt i Muncketorpz sochnn udi Snäffvingz häredtt, qvit och frij för alle utlager till enn behageligh tidh.

Öpett breff för Peder Olsonn, att hann må besittie och bruke ett K. M:ttz hemenn, benempdh Ekeby på Fougdöönn, och göre affradh ther aff etc.

Stockholm den 15 mars.

Öpett breff för M. Niels udi Geffle opå sex lester spannemåle aff thenn tiende, som årligenn faller vedh the kirckier och sochner, som nämost belägne åhre för:ne Gæffe, till enn behageligh tidh.

Öpett breff för hustru Brite, framlidne Lasse Anderssons effterleffverske i Nyköpingh, opå sex pundh spannemåle vedh S. Nicolai kirckie (till enn behageligh tidh).

Stockholm den 22 mars.

Till Madtz schriffvere och Jörenn Nilsson, att the förschicke hvar för sigh aff theris befalninger tiugu gode timbermänn hijtt till Stocholm; att the och tilseije the nysantagne knechter, att the och giffve sigh hijtt etc.

Samme mening till Lasse Dalbo, Marqvard Holstt, Nils Ångerman, Peder Gunnerssonn och Lasse Perssonn.

Förskrifftt för Madtz Nilsson till Christoffer Perssonn, att han förhiälper honum till så mykitt, han haffver rätt till, synnerligen um någen jordh, som honum udi Vingåkers häredt tilfallen och tildömtt åhr.

Till Hanns byssegiutere, att han lather uprätte en

större maszugnn, ther udi större skytt giutes kunne. Schall han förschicke thesse maszdrenger hijtt, Nils Finne och Andreas. Item skall han giffve tilkenne, huru många stycken han gutedt haffver.

Stockholm den 23 mars.

Till Boo Olsson, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, huru mykitt maltt och humble then pryssings bryggere till hvar brygning tagett haffver, och hvadh lagh thett tage vill etc.

Samme mening till Bencht Olsson.

Stockholm den 24 mars.

Till Lasse Haraldsson, att han upspaner en förtrogen kar, som till fougte på Rijdhön brukes kunde etc.

Svar till Erich dalekar, att så snart hans schriffvere haffver giortt sin regenskap clar, skall han giffve sigh till Räffsnäs. Ähr Kong:e M:tt icke tilsinnes att effterlate honum then hampe, som aff Torsen och Sela sochnn uthgöres skall etc.

Till Lasse Haraldsson och Hans Ersson, att the upköpe thenn meste tiäre, the kunne öfverkomme.

Till Erich Madtzson, att han tilseger en sin kar, benempdt Pelle Persson, thett han uthan all gensegnn förfoger sigh till Rijdhönn vedh Vesterårs, achtendes ther opå fiskett etc.

Stockholm den 25 mars.

Öpett breff för Jacob Tursson, att han udi thette ähr må uthskepe tolff pundeläster spannemåle, som han udi Östergötland liggendes haffver.

Stockholm den 26 mars.

Förschiffitt för Oluff Jacobsson i Berga till Erich Andersson, att Kong:e M:tt ähr tilfredtz, att han må

bliffve förlossedt aff tjänisten, dogh att han förskaffer en annen i sin stadh igen.

Rydboholm den 28 mars.

Svar till Hans Claesson, att han later haffve acht opå the malmboer, som vele bruke fiskerij vedh Hägerstenn, Stockesund och Husevijkenn, att the eij heller felle någen ekeskogh etc.; item att han lather malmboerne bekomme igen theris sköter medt sådane beskedh, att the giffve Kong:e M:tt halffparten aff fiskenn.

Svar till Jacob Tursson, att um Peder Larsson och Marchus schriffvere få lyfftismänn udi Stocholm, måge the bliffve benådde och betale Kong:e M:tt, hvad the ähre bleffne skyllige.

Stockholm den 28 mars.

Till borgmestere och råd h udi Lideköpungh, att the på sin sijde tencke till att hiälpe till scholen ther udi stadenn, hvadh the kunne haffve råd till etc.

Förskrifftt för M. Jacob, skolemestere udi Lideköpungh, att han [!] allenestt udi thette år later honum bekomme en halff punde lästt spanmåle.

Till Esbiörn Persson, att han inge köpmenss skep uthloffve skall anten till Danszick eller annerstedtz.

Vedh samme mening till Norköping och Nyköping.

Förskrifftt för sochne bönderne udi Sponga sochn till Erich Persson, att han lather them, som nödstelte ähre, bekomme till läns aff kyrckeher[ber]gett sädesskornn, och för hvar tunne, the anamme, skole the göre tu dagxverkenn.

Stockholm den 29 mars.

Förskrifftt för Joenn Biörsson i Hasle till Erich Andersson, att han förnöijer honum och betaler honum

the skinn, han aff honum anammett haffver, så mykitt the kunne göre skäll före etc.

Stockholm den 30 mars.

Till Oluff Simonssonn och Oluff Tornesson, att the lathe them, som till löningsherrer udi Vestergötlandh förordnade ähre, bekomme tretusende fyrehundrede sextije otte alner cläde.

Till Nils Ribbing och Oluff Perssonn, att så snart konungz räffsten ähr öfverstånden, skole the begynne mustre och affbetale Kong:e M:ttz folck i Vestergötland.

Stockholm den 31 mars.

Svar till Thommes Jönssonn beläggande bergzbrukningen, att K. M. ther aff ingen rättelse haffver etc.; item um then större gruffvenn icke löner omakett, må han lathe bestäenn.

Till Männis Birgessonn, att han oförmerchtt schall haffve ett gått inseende medh the tyske ryttere, opå Gripsholm ligge udhi borgläge, item att han tilseger the svenske ryttere, att the altijdt ähre stadde vedh sine värier.¹⁾

Stockholm den 1 april.

Till hertig Johan angående hans sjuklighet samt om doktor Johan Kops resa till Finland och dennes enskilda förhållanden.

Riksregistr. 1558, fol. 46. Förnt tryckt af P. J. Bergius i hans inträdestal i K. vetenskapsakad. 1758, s. 267 f.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, vij haffve förståth aff ett breff, som thu D. Johan Kop haff-

¹⁾ Jfr ofvan, s. 117.

ver tilschriffvith, ath thätt flåth eller catarrus, som thu någre reszer tilförende haffve plägede, tig ähnnu icke för-latijð haffver, uthenn ath thu thår aff ähnnu någenn bräck och svaghet haffve schallt etc. Så höre vij thätt icke gärne och förundre, ath thu thår om icke haffver tilförende ve-leth giffve osz tilkånne. Så haffve vij doch nu gunste-ligenn effterlatijð och befaletth för:ne D. Johann Kop, ath hann schall begiffve sig utöffver åth Findlandh till tig. Gudh giffve, ath hann någeth goth i saken beskafe och uträtte kunde. Men vij vele tig faderligenn förmaneth haffve, ath thu tig väll och försichteligenn schalth medh samme D. Johan Kop och hans ingiffvende vette tage tig till vare, ath hann tig icke måtte förvarlösze eller be-drage, effter som thätt salskap mest pläge haffve för bruck, ath the inthett anneth göre, uthenn fördröije tij-denn och ingenn curere eller hiälpe fulkommeligenn till ånde, på thätt ath the ju altijðh schole någeth haffve till ath göre och mann them icke schall kunne umbäre etc. Therföre må thu alffvarligenn förmane honum, ath hann någenn trogenn fiith vilde förevände, effter som vij ho-num thett samme och vele här föreholle lathe, för ähnn hann hädenn drager etc. Thu vilth och, käre sonn, inge-lunde tage någre drycker eller anneth till tig, för ähnn hann thätt siälff udi tijnn närvarilsze och åsynn credent-zeth haffver, effter som thätt sig ägner och vare bör. Så förskicke vij tig och nu her med tilhande enn procesz, som D. Philip um thånne tijnn svaghet stälth haffver, sampt thätt betänkende, som för:ne D. Johann Kop thes-likes udi thån motte för sig haffver föregiffvith, ther aff thu kanth förnimme, hvad begge theres bevog um tijnn svaghet åtskilligenn varith haffver, och hvad medicamenta the besynnerligenn hvar för sig thår till haffve förordi-nereth etc. Vijdere, käre sonn, kunne vij tig icke för-holle, ath seden doctor Kop haffver förståth, thett hans handell, som hann haffver bedriffvith udi Behemenn be-

langendes thänn qvinne hann hosz sig haffver, ähr här någeth kunnig vordenn, haffver hann flux åstundeth, ath han motte komme hädenn aff landeth. Och effter han väl tileffventyrs kann vele förevände, när hann till tig varder kommendis, um någre värff, som hann vill beställe anthenn udi Lifflandh eller annerstedz, thär medh honum kunde giffves tilfalle ath komme sijnn väg etc., så må thu vette tig thärföre tage till vare och honum icke tilståde eller effterlathe, ath hann någerstedz motte varde förloffvedh. Vij kunne och icke vette, um hann någeth hemmeligenn förståndh med thänn rydske baijor Zacharia Zuponaph, som här var anhållenn, haffve schall, effter hann elijest myckith umgänge och handell hade her med honum, thänn tijd hann skulle curere honum. Therföre må thu och i thänn motte, käre sonn, haffve med samme Kop eth tilbörlich upseende etc. Thänn alzmectigeste Gudh tig altijd käriligen befalendis. Datum Stocholm 1 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 1 april.

Quitto för Jakob Holst på silfver.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 240.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt sloth Stocholm thenn 1 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte på Norby, Jacob Holst, restantie sölff pro anno etc. 56, saköris sölff fyre lodh, item pro anno etc. 57 sköfflingz sölff fem lodh, summa sölff nije lodh etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 1 april.

Quitto för Jöran Sunesson på penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 240.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt [sloth] Stocholm then 1 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte opå Brånesz, Jören Soneszonn, thesze effter:ne penningar, hvilcke han leffreret haffver för någ[r]e partzeler, som bönderne haffve haftt inne medh sigh aff then hielpē gärdh, som the utgiorde pro anno etc. 56, först för trij [L]æ smör, [L]æ:det för två marc; för half-fierde [L]æ ost, [L]æ:det för tije öre; för enn tunne och en halff fierdingh strömmingh, tunnen sex marc; för siu yxer och tiuge två spader, stycket två öre; löper udi penningar tiugu fyre marc tre öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio sub[scripsit].

Stockholm den 3 april.

Quitto för Kristoffer Olsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 240.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 3 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte udi Hammerkinde häredt, Christoffer Olzonn, siu marc r[estantie] penningar, hvilcke han leffreret haffver för någre gärde partzeler, som utgiorde aff för:ne häredt pro anno etc. 56 och bönderne haffve haftt inne medh sigh etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio sub[scripsit].

Stockholm den 4 april.

Qvitto för Erik Knutsson på dukater.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 240 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 4 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och köpman udi Norköpingh, Erik Knutzson, thette effter:ne gull, som ähr dubbelducater femtije ett stycke, stycket för halffellefte marc, hvilcket gull han bekommet haffver för ethundret två tunner malth, tunnen för enn ducat, som han i för:ne Norköpingh föryttredt och sålth haffver anno etc. 57. Hvar[före] etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 6 april.

Qvitto för Kristoffer Olsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 240 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone på vårt slott Stocholm then 6 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte udi Hammerkinde häredt, Christoffer Olszonn thesze effter:ne restantie penningar pro anno 55 fempten marc två öre tretten penningar; änn pro anno 56 penningar elleffve marc; summa tiugu sex marc två öre tretten penningar, hvilcke han leffreret haffver för någre gårde partzeler, som utgiordes aff för:ne Hammerkinde häredt för för:ne ähr. Hvarföre gere [*sic*] vij etc.

Magnus ex mandato Regie etc.

Stockholm den 7 april.

Quitto för Peder Clemetsson på inbetalta lånemedel jämte ränta.

Enligt afskrift i Rosenbladiska samlingen, KA. Jfr den ofta citerade kopieboken i KA., fol. 240.

Vij Gustaff etc. giöre vitterligit, ath vij udiij egen kong:e persone påå vårt slot Stocholm then 7 aprilis anno etc. 58 anamat och opburit haffve aff vår tro undersåthe och borgare udi Stocholm Peder Clemetzsonn thesze effther:ne penningar, hvilke han opburit haffver effther hustru Margreta, framledne Hans Skottes effterleffverske udiij Gråmuncke gränd, som [först] är femtijo mark, hvilke hon hade tagit till lånss aff osz then 23 aprilis anno etc. 41; sammeledes interesze oppå samme penningar ifrå för:de tid och till then 7 aprilis anno etc. 58, thet är för 17 år årligen sex mark, löper penningar interesse ethundrat två mark, summa leffvererade penningar ethundrat femtijo två mark. Hvarföre giöre vij för:ne Peder Climetson her med qvit och frij för alt ytermere tilltaall om för:ne summo penningar. Thesz till viszo late vij trycke vårt secret her nedanföre, och haffver vår kiäre son Magnus påå våra vegna med egen hand underschriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Stockholm den 8 april.

Quitto för Peder Larsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 241.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 8 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och fougte utöffver vårt arff och egit udi Trögden, i

Åsunda och Lagundz häreder [Peder Larsson ¹⁾] restantie penningar pro anno 56, som ähr fiorten marc halffsiette öre för saköre, huszrötis penningar halffemte marc; item för tretije siu lasz affradz vedh nije marc två öre; summa tiugu otte marc halffierde öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ [etc.]

Stockholm den 8 april.

Quitto för Joen Skrifvare på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 241.

Vij Gustaff etc. göre vetterligt, ath vij udi egen kong:e persone opå vårt slott Stocholm then 8 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tiänere och fougte utöffver våre egne landboer i Upsale stigt, Joen scriffvere, thesze effter:ne restantie penningar pro anno etc. 56, som ähr för två tunner tre fierdinger korffver, tynnen fyre marc, löper penningar elleffve marc; item för enn tunne fåresylte sex marc, för ett [L]æ fiorten marcer fåretalgh, [L]æ[:det] tiugu öre, penningar fyre marc [två öre]; summa penningar tiugu enn marc två öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 9 april.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] om krigsfolkets aflöning i Småland, om bristen på hampa i Jönköpings län samt om den pålagda kostgården och Vestergötlands för-svar.

Riksregistr. 1558, fol. 47.

Vår synnerlige gunst etc. Kere her Steenn, vij haffve bekommeth edhers schriffvelsze och thär aff förståt,

¹⁾ Namnet står i marginalen.

ath I haffve lönth the knechter och anneth folk, som ähre opå våre sloth och gårdar udi Calmare län, och ath I ähre på reszenn in udi Cronebergz län till ath löne och affbetale thätt folk thär ähr, och som I lathe förstå, ath penningerne, som senest tijt nedh skickedis, icke kunne tilräcke till skytterne, ther nedre ähre, så väll som till thätt andre folketh, så hade vij gärne seeth, ath vij strax hade moth becommeth register opå the personer, som penningerne icke kunde tilräcke nu ath affbetale med, på thätt vij och till them nu strax hade kunnedh latijd förskicke thär nedh penningar etc.

Som I och vijdere giffve tilkänne, ath udi Jönköpingz län opå thänne tijdh ähr ingenn rådth till ath bekomme thänn hampe, som vij haffve medh vår schriffvelsze ther fordreth aff thänn menige mann till våre skepznödtorffter, ändoch the alle lathe sig förnimme velvillige till ath utgöre samme hampe udi nästkommendis hösth etc., så vette vij icke annet thär till svare, uthann effter the haffve icke rådth till ath utgöre samme hampe opå thänne tijdh, så må ther om bliffve såsom I föregiffve, ath the måge utgöre sådanne hampe udi tilkommendis höst, effter the då kunne haffve thär bättre rådth till. Hvadh kostgärdenn belanger, synes osz, ath thett må och så stå, till thäs vij få see, huru lägenheterne sig framdelis kunne tildrage, doch så ath thänn menige mann fliteligen och till thätt troligiste bliffver förholledth um hiälp till ath affverije theris och menige rigsens skade och förderff medh, enär thätt behöffves. Thy vij kunne icke vette, um sådanne kostgerdh vill vare för nöden för hösten, eller huru lägligheterne sig kunne begiffve, och hvar Gud förbiude någeth fientligith på thänn landzenden Vestergötlandh bliffver företagith, dhå befruchte vij, ath thär ähre icke mykin godh rådth till ath göre fienderne motständh, effter thär ähre inge synnerlige befästningar, them man någeth kann lite opå. Och um så

hände (thett Gudh förbiude), ath fienderne finge Elffzborgz sloth, så vore dhå hele Vestergötlandh ther medh utsath i alsom störste farlighet, effter thär ähr doch inthet anneth ath lite opå, hvar umtränger. Så kunne vij nu föge anneth ther om seijs, uthann begäre gunsteligenn, ath I vele haffve edher rådth medh her Göstaff och samptligen tencke till alle the utväger, som kunne tiäne till ath försvare osz medh, om behoff görs, thett vij och inthet tvile, ath I görendis varde, effter som och alsomstörste macth opåligger etc. Gudh edher befallendis. Datum Stocholm 9 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 9 april.

Till borgmästare och råd i Danzig angående ett skuldfordringsmål.

Enligt original i Danzigs statsarkiv.

Gustaff etc. Unsern gnedigen grus, gonstigen und geneigten willen zuvor, wolweisen lieben besondern. Uns hat unser diener und lieber getreuer Johannes Stobekerl in underthenigkeit clagende berichten lassen, wie er euerem mitburger mit namen Jochem Greffe vorgangener jar 55 thaler laut seiner darober gegebenen handschriefft auf sein ansuchen dargestreckt und gelehnet, welch geld er auch in seinen nutz und besten gewendet, und wiewol er ihnen zum merenmal umb zahlungk angelanget, so hat er doch bishieher nictes uber sein gegeben handschriefft erlangen können, demutigst bittend, wir wolten ihm unsere vorbitschrift an euch, den euren zu den wegen der pilligkeit zu leyten und zu erlegungk entpfangener summa als 55 thaler mit ernst zu weisen und halten, gnedigst mitteilen. Weiln wir dan seine bit vor recht angesehen und je unbillich, das er das seine also zu seinem guten willen entberen solt, alss gesinnen

wir hiemit gnedigst, ihr wollet obgemelten Joachim Gref-
fen ihm sein dargeleget geld wiederumb auszuzehlen und
zu handen zu stellen mit ernst bevelich thuen lassen,
domit der unser clagloss gemachet und wir ferner muhe
darinnen enthaben. Daran geschicht was pillich, und wir
seind es in gnaden und gonsten umb euch zu beschulden
und gleicher gestalt den euren zu bejegenen und wieder-
faren zu lassen erböttigk. Datum uf unserm schloss
Stockholm den IX aprilis a:o etc. LVIII.

(Sigill.)

Utanskrift: Den wollweysen unsern lieben besondern
burgermaystern und radtmannen der stadt Danntzigk.¹⁾

Stockholm den 14 april.

*Till Claes Kristersson [Horn] angående skattläggningen i
Viborgs län, om frihetsår för nybyggare vid gränsen, om
byggnads- och befästningsarbeten på Viborgs slott, om tull-
behandlingen af ryska köpmansvaror samt om ett stran-
dadt ryskt fartyg och om ridfogdarnes utväljande.*

Riksregistr. 1558, fol. 47 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i *Handl. t. upplysn. af
Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 298—301.*

Vår gunst tilförende etc. Såsom thu later förstå
med tijnn schriffvelsze, Claes Christiernszonn, tith be-
tänckende, huru skattenn aff Vijborgzlänn motte bliffve
lagd effter jordetaleth, så ath thett enn bonde mere till
jordh hade, ähnn thär hann droge skath utaff, skulle då
läggas till enn annen, som mindre hade, eller setijes enn
ny bonde opå och thär effter föröke skattenn etc., så
haffve vij udi lång tijd osz mykith thär om besväreth,
ath skattenn haffver så oskickeligenn och olijke utgât,
icke alenest thär i Vijborgz länn, uthenn och så mäst ut-
öffver hele Findlandh, ther egenom osz och cronen fast

¹⁾ Anteckning på brevet: Entf. 23 majj anno 58.

mykith förkorth sketh ähr. Och på thätt sådanne oskic-
kelighet ähnnu ther udi landeth affskaffeth bliffve motte,
så såge vij gärne, ath ther enn räth skatlegning medh
thett förste holles kunne, och ath jordenn thär brytes
och lages motte effter alne- och stänge taell, såsom thätt
ähr sketh i Åbolänn och flerededz. Vij ähre och tilfredz,
ath Bertill Jörenszone ther till udi Viborgz länn må
bliffve bruketh, haffve nu och honum ther um latijd til-
schriffve. Så achte vij och ath late skicke någre dale-
karer eller helsingar thär häden, som pläge reffve jordenn
her i Sverige, och förmode vij, ath the schole vel kunne
vare för:ne Bertill Jörenszone til hiälp, så ath thänn skat-
legning, thär schall haffves förhänder, må gåå like till,
om jordenn ther elijest retteligenn reffvett, måltth och
värdereth bliffver. Osz vore och icke obehageligith, att
the små partzeler, som bönderne thär i länneth ährligenn
utgöre pläge och thär elijest umbäres kunde, motte bliffve
lagde i boskap, effter som thu thär om föregiffver, doch
ath cronenes ränte ther egenom förbättredh och icke för-
ringet bliffver.

Vijdere ähre vij tilfredz, ath the bönder, som vele
setije sig på Ritema och annerstedz ved rydzegrantzenn,
måge haffve friheter opå theris utskylder opå någenn tijd
tilgörendis, synnerligenn så länge the kunne komme sig
före och till någenn bärning. Thu må och alffvarligenn
tilseije Anders Nielszone och Niels Påsze, ath the lathe
the Eurepä bönder bliffve tilfredz och okraffde um thänn
restantie spannemåll, the nu fordre opå, effter the för-
summede ath upkräffije sådane spannemål i rättenn tijd
och då bönderne hade siälffve rådth till ath utgörenn etc.

Hvad bygningenn belanger opå Vijborgz sloth, synes
osz likest vare, ath the cammere, som ähre bygde öffverst
opå vernenn, motte bliffve bortreffne, och värnenn giorth
någet lägre och bredere ähnn honn tilförende varith haff-
ver, så ath the höge och onyttige tornn, thär ähre, motte

och bliffve affreffne, och thätt grusz, ther faller, skulle tages till ath jämpne och fülle medh ved fotenn opå murenn emoth Karijeportenn. Skulle mann och så förbinde och förstärcke murenn allestedz opå thänn sijde, ath mann icke komme till ath skiute opå fotenn eller grundvalenn. Och effter thätt S. Oluffz tornn ähr enn god fast mur, skulle samme tornn och annerlunde tilpyntes, förbindes och i så motte tilflyes, ath mann thär aff någenn god värnn göre kunde och flötije konungz-maketh tädenn och nedh bätter opå thänn annen side ved borgegårdenn, ther elijest tilförende enn hop klatter bygning ähr etc. Hvad vijdere thär um till bestyrendis ähr, vele vij tig late förstå, när thu siälff till osz kommer, effter vij alth thär um nu icke såsom behöffdis schriffve kunne etc.

Vijdere ähr vår alffvarlige vilije, ath thu skynder the redfougter udi Vijborgz länn hit medh theris rägenskaper etc. Um tullenn aff rydzerne kunne vij icke annet seije, uthenn um våre undersäter schole giffve tull udi Rydzlandh aff the varer, som the thär förhandle, så måge och väll rydzerne giffve tull aff thätt godz the förhandle i vårth rijke etc. Item thär rydzerne förbryte och annerlunde handle her i rijketh ähnn som tilbörlichith ähr, dhå motte ther utöffver straffes effter Sverigis lag.

Vijdere som thu låter förstå, att enn rydzlodije strandede emellenn Börkönn och Rödehal, och ath thu lath them behålle godzeth, som thär bleff reddeth, så ähre vij tilfredz, ath um så offtere ske kann, thätt thu och lather them niute samme vilkor, doch ath the motte giffve them, som theris godz upfiske, enn tilbörlich bergerlönn, effter som här och flerestedz bruck är. Thänn förändring med redfougterne i Vijborgz länn, som thu haffver föregiffvith, ähr osz icke obehageligith, och haffve vij nu latijdh the personer tilschriffve, som i samme fögderij brukes schole etc. Datum Stocholm 14 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 16 april.

Till invånarne i Borgå län angående förbud mot tjänstfolks utvandring till Östersjöprovinserna.

Riksregistr. 1558, fol. 49 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 302—303.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, alle friborne, frelsismen, clerkerijt, våre och cronenes skatskyllige bönder och menige man, som bygge och boo udi Borgo län udi Nylandh, vår gunst tilförende och giffve edher her medh tilkenne, ath effter vij förmercke, thett vårth rike bliffver endelis försvageth medh thänn skendelige plägsed udi Nylandh och flerestedz i Findlandh ved siösidan her till varith haffver, i thätt ath både drenger och piger utaff landeth och till Lifflandh åhrligenn udi store hoper skickede bleffne ähre, hvilketh osz ingelunde lenger står till ath lijde, therföre vele vij her med haffve förbudeth, thett någeth folk anthenn drenger eller piger till tjänist her effter schole sendes utöffver ifrå för:ne Nylandh eller Findland anthen till Reffle eller annerstedz till thänn lifflenske side. Och hvar någenn thätte vårth förbudh öffverträder, dhå schole våre befalningzmen opå våre vegne sådanth straffe till thett högste. Ther hvar och enn må sig effter rätte och vette ath tage sig till vare för theris eijenn skade etc. Vij vele och her medh haffve våre fougter i för:ne Borgolän och flerestedz ved siösidenn förmante, ath the ingelunde schole effterlate, thett någeth folck till tjänisth anthen ifrå för:ne Nylandh eller Findlandh till Reffle eller annerstedz utländis tilstädijes schole, så frampt the vele undvijke vår ogunst och högste straff etc. Datum Stocholm 16 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 17 april.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående kanongjutning af ödekyrkornas klockor i Vestergötland samt om åtgärder för samma landskaps försvar i händelse af krig.

Riksregistr. 1558, fol. 50.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommeth edhers schriffvelse, käre her Göstaff, och thär aff förståth, huru I um the värff haffve bestälth, som vij lothe edher genom vår senaste schriffvelse opåminne. Och som I late förstå, at I haffve så bestälth um thänn klokke-malm och annen kopper, som finnes kann udi ödekyrkerne i Vestergötlandh, thett hann schall komme till Elffzborg och thär giutes till skyth etc., så synes osz, käre her Göstaff, ath thett vore fast rådeligith, thett medh samme giutning, för the lägenheter skuld mann altijd hörer och förnimmer, icke länge motte fördröijes, och så snarth I vele skicke osz register, hvadh thänn malm, som aff kyrkerne uttagenn blifver, kann förslå, så vele vij skicke till edher byszegiuterenn, som vij edher loffvet haffve etc.

Kere her Göstaff, såsom vij lothe för någenn tijd sedenn schriffve edher till um the danskes förehaffvende, och huru the osz till förträth bruke Sverigis vapnn både udi theres insegler och elijest, lote vij och edher opå thänn tijd förstå thär um vårth betenckende, så kunne vij edher icke förholle, ath vij och stedze blifve vardnede aff alle the, som till fremmende nationer utaff osz utskickede ähre, thett vij schole haffve våre saker i god acth och tage osz tilvare thätt bäste vij kunne, och stimme alles theris schriffvelse utöffver eens och mene, ath vij näppeligenn i thätte åhr schole blifve oanfechtede, såsom I sielfve vell see och förmercke kunne aff thenne medföljende copie etc. Så ligger nu alsomstörste macth opå, ath vij tencke alffvarligenn till alle deler, som tiäne till

ath försvare osz medh, och um the danske vele ju endeliggenn försöke theres lycke opå osz, dhå kunne the til-effventyrs haffve i sinneth ath stället i vercketh på thänn landzendenn Vestergötlandh. Therföre ähr och ganske mykith förnödenn, ath Elffzborgz sloth befästed och förstärcth bliffve motte, thett meste mögeligit kan vare etc. Vijdere, käre her Göstaff, um någeth bliffve i thette åhr emoth thänn landzendenn företaget och tijt aff hele rijketh ett velligt tael folk och hester behöffves och försambles kunne, så ligger macth opå, ath udi tijd motte tiltenkis, hvar utaff både folketh och hästerne skulle thär bekomme theres nöttörffter, både föde och fodher, så mykith the kunne hiälpe sig medh, och icke sådanne nödh i thänn motten lide, som thätt senest skedde i Findlandh. Och vore effter vårth betenkende enn stor fördeel och gagn, ath the sköne gårder (hvilke nu enn hop bönder besitije och göre intet mere ähnn till fem eller sex [L] smör aff thänn gårdh, som enn vellig skönn affvel kunne holles opå) motte bliffve brukede till thätt, som rijketh kunne haffve större hiälp och styrcke utaff, i så motte ath opå sådanne gårder motte holles affvell, synnerligenn ther godh åker och eng vore, så ath mann kunne få sädh och höö och haffve rådth till ath upföde enn hop boskap. Ther med kunne och holles enn hop krigzfolk och hester till menige rigsens defentionn och bäste, när behoff giordis, så ath icke altijd skulle vare behoff ath fordre gårder och annen hielp aff thenn menige hop, effter mann vel förnimmer, ath the ähre icke heller mykith villige eller så försichtige, ath the kunne altijd haffve rådth till ath hiälpe, när behoff görs, och synes osz ganske rådeligit, at I sampt medh the gode menn vele göre edher flith um sådanne affvelzgårder, theslikis ath I och vele öffverväge och tencke till, hvar utaff folketh och hesterne kunne opå thänne tijd bekomme bärning i thän landzende, um nödenn fordrer, ath thär hä-

denn någon försambling komme schall, effter som förberört ähr, och ath I och så edhert betenckende osz med thett förste ther om vele medtdele. Datum Stocholm 17 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 18 april.

Öppet bref på ett jordbyte mellan K. Maj:t och Nils Ryning.

Enligt original på pergament i RA.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligitt, att vij haffve giordt ett lageligitt jordeskiifte med oss elskelig vår tro man och undersåte Nils Ryning till Töriesöö udi så motte, att vij haffve unt och uplatijd honom och hans effterkommende erffvinger till evärdelige ägo effter:de gård, benemd Utby, liggiendes för ett marc land jord udi Österhaninge sockn i Svartlöse häredt. Ther emott haffver för:ne Nils Ryning vederlagt oss och våre liffzarffherrer igen till evärdelige äge en sin gård, benemdb Bärghammer, liggiendes för tolf öris land udi Solne sockn och Sollentune häredt. Hvarföre afhände vij oss och våre liffzerffherrer för:ne gård Utby och tilegne honom förbe:te Nils Ryning med huss, jord, åker, äng, skogh, fiskievatn, qvarn och qvarne strömer, torp och torppestäder, i våte och torre, till evärdelige äge etc. Och tess till yttermere visse lathe vij hengie vårt kongelige secret här nedeföre etc. Giffvit opå vårt slott Stockholm then 18 dagen decembris anno ett tusende femhundrede femptije opå thett ottende.

(Sigillet borta.)

Stockholm den 19 april.

*Till borgerskapet i Gefle angående sjöfarten, kopparutförelsen
och spanmålslösen.*

Riksregistr. 1558, fol. 51 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommeth tvenne edhers schriffvelse, trogne undersåter, och såsom I begäre vår gunstige tillatelse ath löpe medh edher skep i Vestersjönn till the städer, som thär belagne ähre etc., så kunne vij vell tillate, ath så skee motte, hvar I elijesth sielffve viste edher thär egenom någenn vinning eller förkoffring ath bekomme. Och effter vij dagligenn och esomofftest förnimme, thett i Vestersjönn opå thänne tijd vancke allestedz siöröffvere, the thär röffve och antaste alle, som the öffverkomme, huggendes folketh uth för bordh, therföre synes osz icke rådeligith vare, vele och nådeligen haffve edher her med förvarnade, ath I med edher egne skep alenist icke giffve edher egenom Öresund, uthenn hvar I vele drage thär hädenn, så må I ligge och förtöffve udi sundeth, till thäs ath alle the skep, som hädenn aff rijketh och vestvarth vele, theslikes och the skep, som komme ifrå östersiöstäderna, kunne komme thär i sundeth alle tilhope, ath I seden tillike kunne giffve edher udi sjönn och fölges åth, opå thätt I kunne haffve rådth till ath försvare edher, hvar någeth fientligith edher i sjönn bliffve tilfogeth etc. Menn thett I begäre förloff till ath löpe i Östersjönn till the städer, thär belagne ähre, kunne vij ähnnu icke tillate, för ähnn vij vjdere osz ther um alle lägenheter besporije kunne etc.

Vij ähre och ingelunde tilsinnes, för synnerlige orsaker skuldh opå thänne tijdh, ath effterlate, thet kopper heller andre varer, som här i rijketh ähre förbudne, utföres schole, anten till enn orth eller annen etc.

Såsom I udi thenn annen edhers schriffvelse begäre

löse vår spannemål för penningar etc., så ähre wij tilfredz, ath så må skeep, hvar I vele giffve tre mark för tunnen etc. Vettendes eder her effter rhätte. Datum Stocholm 19 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 21 april.

Till utvald konung Erik angående herr Hans' [Magni] i Häradshammar bestraffande och om bortgifvandet af hans gäll åt herr Lars [Larsson (Banck)] samt om Nyköpings borgerskaps petita.

Riksregistr. 1558, fol. 52 v.

Vår faderlige gunst etc. Wij haffve bekommeth tvänne tijne schriffvelser, käre sonn, och såsom thu later förstå, ath her Hans i Herszhammer haffver åter på nyt emoth sijnn obligationn och förplichtelse sig ganske ilde medh sith otilbörlige leffverne försedt etc., så synes osz icke tilbörligith, ath hann skulle för sådanne mishandel bliffve ostraffeth, effter hann doch aldrig vill vende igänn medh sijnn otilbörlige handell. Osz synes och likesth, ath hans sack motte bliffve stälth för enn retgång och sedenn med honum procederes, effter som retten medtgiffver etc. Och såsom thu begärer, thett wij ville unne tijnn cappellan, her Lars, Herszhammers prästegäll, så ähre wij väl tilfredz, ath han för tijnn förbön skuldh samme prestegäll må bekomme, haffve wij och effterlatijd honum vår collationn, hvilken wij skicke tig her innelucth tilhande etc.

Vijdere, käre sonn, såsom thu i thänn annen tijnn schriffvelse giffver tilkenne, ath borgerne i Nyköping, sammeledis the städer, som ligge ved siösidenn, haffve aff tig begäret, thett them motte bliffve effterlatijd ath segle till the östersiöstäder, hvilket thu them icke effterlate ville, för ähnn thu ther om hade tig besporth medh osz etc., så effter wij icke ähnnu fulleligenn kunne vette, um

thätt ähr rådeligith för the lägenheter skuldh, som thu tilförende väll förståth haffver, ath effterlate sådanne seglatzer, therföre synes osz likest, ath samme seglatzer ähnnu motte haffves fördrag, till thäs vij videre osz om alle lägenheter kunne erkunne och få see, um the aff städerne vele besöke och göre hitt i rijketh medh theris varer någon tilförning. Och om siöstäderne först ville göre någenn synnerlig tilförning hitt i rijketh, så kunne vij lijde, ath våre undersäter och motte söke till them igänn, hvar the sig och rijket ther medh någenn fördell skaffe kunne. Doch ähre vij ingelunde tilsinnes effterlathe, ath någre the varer, som her i rijketh her till haffve varidh förbudne, utföres schole, anthen till enn orth heller annen etc. Vij ähre och tilfredz, thett the, som vestvarth med theris skep löpe vele, ath [!] sådanth och må bliffve them tillatijd. Doch effter (såsom thu sielff nogsampt väll haffver förnummeth) thett i Vestersjönn opå thenne tijdh vancke allestedz siö-röffvere, the thär antaste och röffve alle the öffverkomme, therföre synes osz rådeligith vare, ath thu ville tilseije och förvarne them, som sig ther hedenn giffve vele, ath the medh sine egne skep alenest icke giffve sig egenom Öresundh, uthen hvar the endeligenn vele drage thär hädenn, så må the ligge och förtöffve udi sundeth, till thäs ath alle the skep, som hädenn aff rijketh och vestvart vele, theslikis och the skep, som komme ifrå östersiöstäderna, kunne komme thär i sundeth alle tilhope i enn flätte, ath the sedenn tillike kunne giffve sig i sjönn och fölgis åth, opå thätt the kunne haffve rådth till ath försvare sig, hvar någeth fientligith them i sjönn bleffve tilfogeth etc. Gudh alznectig tig altijd befalendis. Datum Stocholm 21 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 22 april.

*Till Jöns Bosson angående Kjell Bagge och hans fordran
på arf efter Joen Bagge.*

Riksregistr. 1558, fol. 53 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij late tig förstå, Jöns Bosonn, ath thänne breffvijsere, Keel Bagge, haffver varidh hosz osz medh kongens i Danmarks [*sic*] förschreffth belangende någeth arff, som honum skulle tilkomme effter framlidne Joenn Bagge etc. Så haffve vij latijdh giffve honum ther opå sådanne beskedh, ath thu thär om schall ransake och late honum vederfares, hvad rhätten medgiffver. Och effter våre undersäter, som haffve stor rättigheth både till jordegodz och anneth arff både udi Danmarck och Norige, bliffve ifrå thänn ene tijdh och till thänn annen förhalede, så ath them thär ingen rätt kann vederfares, så synes osz och tilbörigith, ath här i vårth rijke medh them lijke så måtte bliffve förhandleth, och kann thu väl finne råd till med skickelighet och fogeligen ath upskuffve sakenn till Schare landzting, som om tiugende dag jull nästkommendes stå schall, och medh thänn beskedh lathen hugge sijnn koos opå thenne tijdh. Och thäsförinnen ath landztingeth ther bliffver, må thu sei je them till, som svare schole förbe:de Keell, ath om the komme ther tilstädis, thett [*the*] dhå giffve sådanne beskedh ifrå sig, ath the ähre föge plichtige ath svare honum, medh mindre hann förskaffer sig vår stempning opå them, ther medh sakenn sedenn kann bliffve upskuffvenn, till thäs man förnimmer, hvad rhätt våre undersäter kann vederfares både i för:ne Danmarch och Norige. Thu må och late någenn fölge honum ifrå tig och till grentzenn, som kann haffve godh acth opå, hvad hann haffver förhänder både medh ordh och gärningar, thy vij schole tro, ath hans ährende haffver näppeligen varith alenist um

för:ne arff, uthan tileffventyrs till ath förkundskape, huru här tillstår etc. Thär må thu vette tig effter rätte. Datum Stocholm 22 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 22 april.

Till utvald konung Erik om åtgärder för en bättre krigsberedskap samt om Charles de Mornay's uppdrag och de polska affärerna.

Riksregistr. 1558, fol. 54.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse med Anund Stensonn och thärhosz tijtt betänckende um the lägenheter, som då vore opåfärde. Och effter som tig synes icke orådeligith för the prachtiker skuldh, the danske ryctes haffve förhänder, att all flitt motte förevendis um förstärkning, item um förståndige och ledkunnige karrer, som viste väger och stiger både her inrikis, theslikis i Danmarek och Norige, theslikiste um goth upseende medh mistänckte personer, sammelunde om lydne och hörsamhet her innen landz etc., så kunne vij icke anneth seije, käre sonn, um samme tijtt betänckende, uthenn ath thett vore ju aldelis nyttigith, thett sakenn såledis bleffve företagenn. Vij förmode och, ath thu tijnn ytterste flith thär till görendes varder. Käre sonn, så mykith the ledkunnige karrer belanger, syntis osz rådeligith, ath the medh thätt förste motte upsökis allestädis uth medh gräntzenn här inrikis både udi Möre, Cronebergz länn, Sunnerbo och Väsbo, theslikis ved gräntzenn i Vestergötlandh, och ath man effterlote them någenn frihet och vilkor, anthenn opå the ris utskylder, heller huru thätt bäst ske kunne, så ath the thär egenom kunne altijdh redebogne och villige holles. Käre sonn, osz synes och rådeligith, ath måste partenn aff the ryttere och hester, man kan upbringe her

i rijketh, motte bliffve opå thänne tijd holdne thär nedre i landeth både i Vestergötland, Östergötlandh, Småland och på Öland och ju flere i Vestergötlandh holles kunne, ju better thett vore, thy om våre misgynnere ville försöke theres lycke emoth osz till landh, då kunne the til-effventyrs opå the orther stället i värcketh. Och hvar rytterne och hesterne då vore här i Upland så längth ifrå handenn, då komme the alt försent thär till und-sätning. Skulle the och hastigh rycke thänn longe vägh hädenn och tijt nedh, dhå vore befruchtendes, ath medh them föge kunne bliffve uträttedh, när the framkomme.

Kär[e] son, effter som vij lote tig erinre med Clem-meth Hanszonn, ath thu ville beffite tigh um enger, så synes osz och ähnnu ganske rådeligith, ath alle the lä-genheter udi för:ne landzender, thär man kunne haffve rådth till ath tilpynte enger, motte udi tijd och medh thätt förste upsökes, rödijes och tilpyntes, på thätt man kunne thär haffve enn hop höö udi förrådth till ath underholle hästerne medh. Sammelunde motte man och söke alle rådth och utväger um fetalije till ath underholle folcketh med, och tyctes osz rådeligith, ath man motte så vell anamme andre fettalije partzeler som oxer för fodringenn thär nedre i landeth. Theslikis skulle och thänn gärdh, som bliffver tilhope giorth, komme till the orther, ther folketh skulle bliffve försambleth, effter man elijest schal näppeligen haffve thär rådth till ath underholle mykith folck, uthenn våre befruchtendes, ath om ther komme någon stor försambling, thett ther då för hunger skuldh motte lijke så tilgå, som thätt senest skedde i Findland etc.

Vijdere, käre sonn, effter vij haffve vår skepzflätte her vedh Stocholm liggendes, så synes osz rådeligit, ath så monge båtmenn, som man kunne mäst bringe till väge på Ölandh och annerstedz ther nedre i landeth och ifrå the skep, vedh Calmare ligge, kunne umbäres, motte

bliffve upskickede hijt till Stocholm, på thätt the kunne vare vedh handen och vederede till ath bruke opå skepenn, hvar umtränger etc.

Käre sonn, som thu begärer vette vårth betänckende um thänn frantsos Carolus de Mornay skulle drage landvägenn genom Danmarck till ath förhöre, hvadh lägenheter thär ähre opåfärde, item ath samme Carolus skulle och försöke, um hann kunde beväge thett fransosiske sendebudh, som i Danmarck ähr, till thett, som udi tijt förslag vjrdere förmelles etc., så tycker osz icke orådeligith, ath thu sådanne mening förbede Carolo vedh thätt skick, som thu siälff berörer, motte tilschriffve, och kunne väl skee, ath thär egenom någeth fruchtbarligith motte uträttis. Doch ähr tilbetänckendes, ath effter samme fransosiske sendebudh bliffver tilstadh ath vare i Danmarck, schall tileffventyrs [vare] föge misförstånd emellen fransoserne och the danske etc.

Käre sonn, hvadh thänn polniske handell belanger, förmode vij, ath thu haffver förnummet någeth ytterligere vårth betänckende i sakenn genom vår senaste schriffvelse ähnn tilförende, och late vij förtenskuldh bestå ath schriffve thär om, till thäs vij ähnnu få vette tijt råd och betänckende vjrdere um samme handell. Gudh almectigeste tig altid käriligen befalendis. Datum Stocholm 22 aprilis anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, vij befalte Clemmeth Hansonn, thänn tijd han drog ifrå osz, ath hann skulle erinre tig um enn, benempd Torchill Jute, hvilkenn haffver tiänth fru Berite på Ervalla och boendes ähr ved Holveen, ath thu ville försicke honum hitt up till osz. Och effter hann ähnnu icke ähr framkommen, så begäre vij förtenskuldh faderligenn och kärligenn, ath thu honum medh thätt förste till osz skynde vilt. Datum ut in litteris.

Stockholm den 23 april.

Quitto för Olof Knutsson på silfver och guld.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 243 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligt medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 23 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och sölffscriffvere Oluff Knutsonn thette effter:ne gull, först aff Hendrik gulskeders skedningh effther siutije sex lödige marker halfft lodh Östersölffbergzsölff garnalia gull tre tener, voge nijtten lodh halfftannet qvintin; enn aff något vask effter skedningen vog fyre lödige marker, ther effter gull enn teen vogh fyre lodh halfftannett qvintin; item aff Jacob Crone och Henrik Förrådth opå en regenskap aff the trijhundrede femtije sex lödige marker garnalia, som the upburit haffve, gull tre tener, voge två lödige marker fiorten lodh tre orter. Summa gull siu tener, voge fyre lödige marker fem lodh trij qvintin tre orter etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 24 april.

Till utvald konung Erik angående bristen på penningar till krigsfolkets aflöning och dess orsaker samt om anskaffandet af hästar dels till nyvärfvade ryttare dels för den kungliga familjens behof och om en lämplig plats till befästning i Kronobergs län.

Riksregistr. 1558, fol. 56 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse sampt thätt breff, som her Stenn Erichszonn tig haffver tilschriffvith. Och som hann

later forstå, ath the penningar, senest förskickedis till Smålandh, icke förslå till ath löne och affbetale vårth folck medh, thär ähre, så hade vij gärne länge sedenn latijd förskicke thär hädenn så många penningar, som till hele betalningen hade varidh behoff, men orsakenn, ath thätt icke sketh ähr, haffver varid thänne, ath udi vår rentecammer haffver ganske litet till penningar varith förhandenn, och kunne [vij] icke anneth seije, ähn ath störste partenn aff våre fougter genom theris försummelse thett volle, effter ganske fåå ähre ähnnu framkompne medh theres leffreringer för thätte ähr 58, och många stå och så tilbake medh theris återstäder och skulth, som them hade borth leffverere för thätt ähr 57, theslikis och så för många andre förledne ähr, såsom vij thätt förnummeth haffve aff the rägenskaper och skulthregister här tilstädis ähre. Och effter thär ähre många fougter nedre i landeth, som i så motte stå tilbake medh theris leffreringer, hvilkis namn och hvad hvar ähr skyllig, thu väl förfarit haffver aff the register, vij lote tig senest ifrå vår cammer tilskicke, therfore ähr vår faderlige begärenn, ath thu ähnnu ville förskaffeth, så ath the fougter udi förbete register antechtede ähre, motte med thätt förste komme här tilstädis och leffrere, hvad the stå tilbake med. Vij vette och icke, huru mykith äff folketh ähr affbetalet, eller huru mykith och hvad partij ähnnu tilbake stå ther nedre i landeth, effter vij haffve förnummeth, ath her Stenn haffver giffvith somblige cläde för penningerne och doch inge register ther opå osz tilskicketh. Så såge vij gärne, ath hitt medh thett förste motte upskickes visze register både på thett fo[l]k, som haffve becommeth theris lönn, så och opå them tilbake stå, på thätt vij retteligenn kunne vette, huru många penningar, vij schole late skicke thär häden. Och när vij bekomme så många penningar, som till löningenn behöffves thär nedre i landeth, så vele vij då strax late förskicke them

thär hädenn och thär med late folketh bliffve affbetaleth, hvilcketh thu och så må giffve her Sten tilkenne.

Vijdere, käre sonn, som thu later förstå, ath många både svenske och tydske tilbiude sig i tjänist hosz tig för ryttere, och ath thär nedre i landeth finnes icke rådth till häster, som någeth duge ath försörge them medh etc., så ähre vij tilfredz, ath thu anammer någre häster aff hvarth borgeläge, så väll allestedz her uppe som thär i Östergötlandh, them thu kunne bruke hosz tig. Och effter våre häster, thär nedre så vel som annerstedz, ähre uthann tvill väl uptömmede och beredne, så vore och goth, ath the icke komme udi theris hender, som föge förstandh haffve på rytterij, och finnes sådant selskap så väl ebland the tydske som svenske och andre nationer. Therföre tycker osz likest, ath um thu någre aff våre egne hester till tig anamme vill, thett thu då måtte bruke them under tijne egne sadler och förskaffe tig the ryttere, som kunne rätteligen ride och achte them, så ath the icke bliffve förderffvede. Vij såge och gärne, ath thu ville utlete och utvälje eblandh hopenn ther udi Östergötlandh otte eller tijne gode häster, som thu kann tencke osz och tijne käre bröder tjänligest vare kunne, på thätt vij och måtte haffve någeth rese och färdiz med, om vij thär hädenn kommendes varde. Osz vore och icke obehageligith, ath thu ville tage till tig någre aff the tydske ryttere, som ligge ved våre sloth och gårdar, synnerligenn ifrå the orther, thär the ähre starckere och flere ähnn the svenske, effter osz synes icke rådeligith, ath the fremmende schole bliffve för många tilhope för synnerlige orsaker skuld etc. Gudh almectigeste tig altid faderligen och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 24 aprilis anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, osz ähr tilvettendes vordeth, ath udi Cronenbergzlänn i Kindevals häredh vedh enn qvarn, Haka benempdh, schall vare mechte skönn lägenheth till befastning, och allestedz thär om kring lustige äger både med skog, fiskevatn och anneth mere, och ath samme qvarn ligger icke mere ähnn två miler ifrå grentzenn etc. Så syntes osz icke orådeligith, ath thu samme lägenheter medh thätt förste ville late besichte och medh tijdenn tencke till ath haffve thär någenn synnerlig bygning förhender, um thär till elijest tiänlig platz i så motte vare kann. Datum ut in litteris.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Lars Mikaelsson på penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 241 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tiänere Lasze Michilzon femhundrede marc ortiger, hvilcke han utgiffvit haffver opå sitt skulth etc. Hvarföre göre vij etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Joachim Horn på inbetaldt lån.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff Jachim

Hornn penningar ettusendh trijhundet tiugu enn marc fem öre, hvilcke penningar han togh tilläns anno 48 etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 24 april.

Quitto för ej namngifna ryska köpmän på fraktkostnad.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff the rysze köpmen, här ähre i Stocholm, penningar tiugu tre marc, hvilcke penningar the giffvit haffve i fracht för thet the skickede till Findlandh etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regie Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Peder Hansson på penningar för sålda värjor.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 241 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 anammet och upburit haffve aff vår tjänere Peder Hanszon femhundrede fyretije halfftridije marc, hvilcke penningar han leffvereret haffver för the verijer, han sålde i Vijborgh anno etc. 56 och kom till achters opå etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato etc.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Peder Hansson på silfver.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere Peder Hanszon sölff fyre lödige marker sex lodh, hvilket sölff han lefferet haffver för the värijer han sålde och kom till achters opå i Vijborgh anno etc. 56. Hvarföre göre vij [etc.]

Magnus ex mandato Regie Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Simon Nilsson på penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere Simon Nielszon tuhundrede marc ortiger, hvilcke han skyldigh bleff opå sin regenskap anno etc. 54. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Olof Bagge på penningar för sålda trävaror.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 24 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere

och skeppere Oluff Bagge penningar tretije tre marc fem öre aderten penningar, hvilcke han leffreret haffver för tiugu tre spirer och siutije trij sågebreders, som han sålde i Elffzborgh anno 55, stycket aff spirerne fyre öre och tije fyrefemtedeler aff en penningh, stycket aff sågebreden två öre fyre penningar. Summa löper, som för:vit står etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 24 april.

Quitto för Markus Bengtsson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 242 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 24 aprilis annamet och upburit haffve aff vår tro tjänere och landbofougte i Upsala stigt, Marcus Benchtszon, restantie penningar pro anno 56 siutten marc fem öre tolff penningar etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato.

Stockholm den 25 april.

Quitto för Påfvel Joensson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 243.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 25 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro tjänere och landbofougte i Strängnes stigt, Påffvell Joenszonn, restantie penningar pro anno 56 fempten marc tre öre etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 27 april.

Quitto för herr Lars i Dunker på penningar för såld tionde från Villåttinge härad.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 243.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit med thenne vår qvittentie, att vij opå Stokholms slott then 27 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tro undersåte her Larsz i Duncker för tienden, han aff Vilåttingen pro anno etc. 56 sålth haffver, först för fem spen hvete, spannen tije öre, för siu pundh halfftridije span rogh och fem pundh siu spen korn, spannen nije öre, löper i penningar ethundrede tiugu fyre marc halffottende öre etc. Hvarföre gøre vij etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 27 april.

Quitto för Knut Haraldsson [Soop] till Frötuna på mansboten för en hans tjänare, som dräpts af bonden Anders Pedersson.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 243 v.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 27 aprilis anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår undersåte Knutt Haraldszonn till Frötuna thette effter:ne söloff och penningar, hvilcket han leffreret haffver för enn bonde, benempdh Andersz Pederszon i Möclebole [*sic*] i Rasbo sochn, för ett mansslagh, som han bedreff opå för:ne Knut Haraldszons tjänere, benempdh Andersz Michilszon, som först ähr två söloffskåler voge enn lödigmark siu lodh, skeder fiorten stycker voge tre lödigmarcker halffsiuende

lodh, kranszesölff förgylth halfftrettende lodh, enn kedije medh ett korsz fiorten lodh, gammelth oförgylth belte sölff voge två lödigmarcker halfftannet lodh tu qvintin, summa sölff otte lödigmarcker halfftiende lodh tu qvintin, penningar nijtten marc. Hvarföre göre vij [etc.].

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Stockholm den 28 april.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående underrättelser från utlandet, meddelade af Jöran Gylta, och om storleken af den påbjudna kostgården i Vestergötland.

Riksregistr. 1558, fol. 58 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre här Göstaff, vij haffve bekommeth edhers schriffvelse och thätt breff, som Jörenn Gylte edher tillschriffvith haffver ifrå Luneborg, theraff vij och förnummeth, hvad lägänheter hann på the orther förfarith haffver, menn the breff, som hann förmäller i samme schriffvelse, ath hann till osz medh sijnn eijenn tjänere till skepz öffverskicke ville, ähre inthet ähnnu till osz kompne etc. Käre här Göstaff, um sådanne farlige lägenheter, som nu ryctes opåfärde vare, kunne vij icke anneth seije, ähnn som vij offte tilförende haffve latijd edher förstå vår mening och betänckende, ath mann ville beflite sig um förstärkning, befästning, visze kundskaper opå alle umliggende orther, ehvadh man thär opå bekäste skulle, sammelunde ath hälle thänn menige man villige till hiälp och bistandh medh alle deler, när någeth opåkomme etc.

Vijdere, käre her Göstaff, som I haffve schriffvith Måns Jönsonn till, ath menige mann thär nedre haffve latijd sig förnimme medh gode svar både um hampenn och kostgårdenn, och ath thär om skulle väll bliffve be-

stälth, thär I viste, hvadh och huru mykith hvar skulle utgöre etc., så förtäncker osz, ath vij haffve latijd giffve opå samme artickell svar tilförende udi så motte, ath effter vij icke vette, hvadh partzeler thänn menige mann haffve bästh råd till ath utgöre, thärföre vij icke heller någeth vist haffve kunneth thär om hosz osz beslute. Så kunne vij thätt icke heller ähnnu göre, uthann begäre gunsteligenn, ath I sampt medh the godemenn, thär nedre i landeth ähre och landzens lägenhett bästh vetthe, vele thär om beställe, effter som I kunne täncke nyttigest och likesth kann vare etc. Doch hvadh hampenn belanger, ähre vij tilfredz, ath halfparten, som utgörs thär aff Vestergötlandh, må bliffve hith upskicketh genom the orther, som I föregiffve, och thänn annen halffpartenn må brukes till skepenn, som ähre vedh Elffzborg. Hvadh yttermere vårth betänckende i sakenn vare kann, vele vij lathe edher förnimme medh vår secreterer, Oluff Larszonn, hvilkenn vij och achte medh thätt förste till edher afferdige etc. Gudh edher befalendis. Datum Stocholm 28 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 29 april.

*Till Birger [Nilsson (Grip)] angående hans kallelse till
K. Maj:t i händelse af utländska sändebuds ankomst.*

Riksregistr. 1558, fol. 59 v.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Vij kunne eder icke förhålle, käre här Berije, ath osz bliffver dagligenn tilkänne giffvith aff them, som vij utländis skicketh haffve, thätt våre misgynnere stemple och prachticere flux opå alle sider på vårth argeste, och ligger osz svenske förtänskuld ingän ringe macth opå ath handle och berådslå medh hvar annen, hvar man skulle tage sakenn före, så ath vij kunne försvare osz, om behoff görs etc.

Vij vele edher och icke fördölije, ath osz ähr tilvet-
tendes vordeth, thätt någeth myndigt folck aff främmende
nationer schole haffve i sinneth ath begiffve sig medh
thätt förste hitt till osz om någenn synnerlig handell.
Så såge vij gärne för sådanne orsaker skuldh, ath I och
flere gode menn aff vårth rådth och adell hosz osz motte
vare tilstädis, när samme fremmende till osz komme, på
thätt vij måtte dhå haffve någre hosz osz ath berådslå
medh um alle deler, sammelunde någre, som kunne be-
ställe, hvadh dhå behoff vare kann. Och endoch vij icke
fulleligen vette, på hvadh tijd samme fremmende folck
ähre förmodendes, eller på hvadh orth vij då kunne vare
stadde, så vele vij edher doch nådeligenn her medh haffve
förmaneth, thätt I skicke edher strax på cläder och alle
andre deler, som mann kann ährligenn bestå med udi
umgenge och handell medh sådanth myndigth folck etc.,
beställendis och så edhre stycker, thätt I altijdh ähre ve-
derrede till ath komme till osz oförsummeligenn, ehvar
vij stadde vare kunne, när vij edher fordrendes bliffve.
Thär I vele edher aldelis effter rhätte etc. Gudh edher
befalendis. Datum Stocholm 29 aprilis anno etc. 58.

Stockholm den 29 april.

*Till borgmästare och råd i Danzig angående Berndt von
der Kamme's anspråk på sin hustrus arf.*

Enligt original i Danzigs statsarkiv.

Gustaff etc. Unsern gnedigen willen bevor, wolweyse
liebe besondere. Ess hat unss jegenwertiger unser wein-
zepfer und lieber getreuer Bernt von der Kamme under-
thenigst berichtet, wie seiner frauen steffvater Hanss
Germhan ihr gut ohne ihren wissen und willen vorsetzede,
vorfendete und abhendigk machte etc. Wan nun sein
fraue alss der guter rechte erbe in dem wieder recht vor-

kurtzet und ihme solches nicht zgedulden stunde, alss hat er unss geburlich angelanget, wijr wolten ihnen an euch mit einer gnedigen vorschrift, derer er sich zuerfreuen haben mochte, zuvorsehen unss gnedigst geruhen. Die- weil wijr dan gemelten unsern diener in seijnen recht- fertigen sachen gerne gefurdert sehen, alss haben wijr ihme solches nicht abschlagen, sondern damit in gnaden hulflich erschienen wollen und begehren demnach gne- digst, ihr wollet (do dem also, wie er unss berichtet) dass einsehen thun, damit gedachter Hanss Germhan ge- melter seiner ehlichen hausfrauen erbgut, wass er davon verbracht, restituieren und wiederumb dem unsern zu handen stellen muge, ihme auch in deme schleuniges rechtes verhelfen. In deme geschicht unss zu gnedigem angenehmen gefallen. Datum Stockholm den 29 aprilis anno etc. 58.

(Sigill.)

Utanskrift: Den wolweisen unsern lieben besondern burgermeister und radtman der stadt Dantzick.¹⁾

Stockholm den 30 april.

*Till Nils Tulesson angående leverans af tegel till Ströms-
holm.*

Enligt original i Arboga stadsarkiv.

Gustaff etc. Vår gunstt tilförende etc. Ähr vår allf- varlige villij[e], Nils Tuleszonn, att thu medh thett förste skall lathe komme allt thett tegell till Strömsholm, thu udhi thenne vår haffver latedt slå, och att thu ähnnu lather brenne thett meste tegell thu kantt haffve rådth till, och varder tu seden väll bekommendes beskedh, hvartt thu samme tegell leffrere skaltt. Thette thu icke

¹⁾ Anteckning på brefvet: Allatum 13 may anno 58.

försumme skaltt etc. Datum Stocholm 30 aprilis anno etc. 58.

Utanskrift: Till vår tro tjänere och fougte på Arboge Nils Tuleszonn etc. gunsteligen.

Stockholm i april.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningher, som uthgångne ähre aff Kong:en Mittz vår aller nådig:es herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »Register på the förläninger, som äre utgångne anno etc. 58».

Den 1 april.

Förskrifft för Lasse Påvelssohn i Forså och Joenn Biörssohn i Stemnö till Lasse Joenssohn och Erich Anderssohn, att menige mann udi Helsingeland måge bekomme tilköps thiende spannemålen aff kyrckeherbergen, tunne kornn för tre mark; item att [the] icke så mykitt fordrer på then kostgård aff the fattige, såsom aff them mere förmögenhett haffve etc.; item att Erich Anderssohn inthett mhre smör aff them fordrer, ähnn the nu haffve uthgiortt.

Öpett breff för Hanns Claessohn, att han må uthskepe på sitt eigett skep alle varer, som icke förbudhne ähre, tesliges fem läster spannmåle.

Till Bertill Joenssohn, att han välvilligen lather sigh bruke till fougte udi Eurepä.

Sam[m]e meningh till Lasse Lock på Jäskis sochhn och Mårtenn schriffvere udi Veckelax och Verlax sochner.

Den 2 april.

Förskrifft för Joenn Anderssohn till Anders Larsohn, att han lather honum obehindrett besittie sitt hemmen.

Till Germund Svensson, att han ingelunde lather Peder Larsson bliffve sin fengelse qvitt, för ähnn han gode lyfftismänn för tusende mark ortiger till S. Joannis dagh become kann.

Förskrifftt för Krabbe och hans söner till Boo Olsson, att han lather them och till sine karer becomme månedtz kostt; tesliges att han lather them becomme ett stall.

Häredzhöffdinge breff för Christoffer Olsson på Södre Vidbo.

Den 3 april.

Till Hanns Thomesson, att han giffver sikh till Kong:e M:tt medt the penningar, på myntedt i Åbo tilstadis ähre, vettendes och göre beskedh um allt thett han i Finland haffver hafftt hondemellenn etc.

Den 4 april.

Förskrifftt för Oluff Gunnersson i Örby till Staffann, att hans sonn må bliffve förlossett aff tjänistenn och förskaffer en annen udi hans stadh igenn etc.

Till hertigh Jahann, att Hans F. N. lather vederkenes under Kong:e M:ttz arff och eigett Poijko gårdh udi Römmättele sochn, Östre Forsby udi Pärno sochn och Yllile godtz, som fru Heble hafftt haffver.

Den 5 april.

Till Esbiörnn Persson och Peder Abiörsson, att the upspane och förskaffe udi Kong:e M:ttz tjänistt thett dugligeste och meste siöfarett folk the kunne öffverkomme etc.

Till Anders Torbiörsson, att Kong:e M:tt ähr tilfridtz, att sochne bönderne udi Torsåker, Ovensö, Årunda och Färnebo måge löse then tijende spannmåle,

som udi thette åhr 58 udi kyrckeherbergen inkommen åhr, för två mark tunnen etc.

Svar till her Göstaff, att Kong:e M:tt begärer hvadh vederlagh han vill haffve för Skoffteby. Item må hans frencke och bönderne beholle theris gårdar ihnn till höstenn.

Till Nills Tulesonn, att han tilseger plåteslagerne, att the flux holle opå och göre gode harnisk, och att the samme harnisk ingen annen sälige etc.

Den 6 april.

Till Bertill Jörenssohn, att så snart skatjånckningen udi Vijborgzlähnn åhr öfverståndenn, skall han lathe Kong:e M:tt både ther opå och allt annett bekomme en viss beskedh.

Till Germund Svenssohn, att ett borgere skep udi Calmere må giffves löstt att segle till thenn tyske sijde, medh hvilekitt Jachim Bulgerin følge kann; item att Jachim må bekomme foder till tre sine häster, så lenge han åhr udi Calmar.

Den 7 april.

Till Lasse Perssohn och Nils Birgessohn, att the ebland skytterne upspane en förtrogen kar, som till fougte på Hambre gårdh brukes kann etc.

Förskriffitt för Lasse Anderssohn i Boda till Bencht Gylte och Oluff Perssohn, att the lathe honum vederfares så mykitt rätt åhr, synnerligen um någon orätt Peder Anderssohn till Branstorp vill honum tilfoge etc.

Häredzhöfdinge breff för Jachim Bulgrim på Borgo länn.

Den 8 april.

Svar till Helie Arffvedssohn, att han framdelis i höstt skall bliffve förständigett, hvartt han både fattebur och

affvell leffrere skall etc.; att han och tilseger Sigge Svensson, thett han lather så många bönder komme till Brömsbo, ther kunne vare fulsätis opå.

Den 9 april.

Förskrifft för Ingevall Larssonn i Boda till Knut Knutssonn, att han lather honum besittie samme Boda, effter som han thett aff honum stadt haffver; item att han lather honum bekomme the tre oxer igen, han aff honum för hoos [*sic*] annamett haffver, effter han för samme mishandell tiugu fyre mark uthgiffvitt haffver.

Öpett breff för Jacob Turssonn på all thenn tiende spannemåle, som faller udi Bobergz häredtt udi Östergötlandh, undentagendes thenn tiende, som förlänt ähr till kirckienes behoff. Revoceret.¹⁾

Den 10 april.

Förskrifft för Simon Christierssonn till hertig Johann, att Han[s] F. N. må lathe bruke honum anthen vedh Nyeslott eller annerstedz motth rydze grenntzen; item att Hans F. N. lather honum bekomme sin löhnn för trij ähr, som honum tilbake står.

Den 12 april.

Förschriefft för unge och gamble Erich Larssonn i Juresta till Erich dalekar, att han lather the bönder udi Enhörne sochnn bekomme theris fiske redskap igen; item att han icke fordrer flere dagzvercken ähnn fyre aff hvar noth.

Den 13 april.

Förschriefft för Jörenn Marchussonn till biskop Larss, att han lather honum vederfares så mykitt christeligitt

¹⁾ Brevet är i handskriften öfverstruket.

och tilbörigitt i saken vare kann um thett gifftermåll han vill sikh företage.

Den 14 april.

Till alle fougter, som tilbake stå medh theris leffreringer pro anno etc. 58, att the oförsumeligen giffve sikh till Kong:e M:ttz cammer etc. medt alle the p[en-ni]nger, the kunne åstadkomme.

Den 15 april.

Svar till Anders Korp, att han siälff begiffver sikh till Kong:e M:tt medt sin regenskap; item att han icke tilstäder någett legefolck här effter att drage utaff landett och till Lijffland vedh högste straff.

Svar till Esbiörnn Häkenssonn, att han lather Påvell Joenssonn vederkennes Nybbile under Kong:e M:ttz arff och eigett; item att han och köper Hio[r]dzberga under arff och eigett.

Svar till her Göstaff, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, hvad han begärer i vederlagh för Skoffteby.

Öpett breff för Oloff Hermandsonn i Suderköpungh på sex pundh spannemåle aff thenn tiende, som faller vedh Tingzstade sochnn i Lysingz häredtt i Östergötlandh till enn behageligh tidh.¹⁾

Den 16 april.

Förskrifft för Öregrundtz borgere till Anders schriffvere, att the måge löse för penningar the tolff läster miöll, som Göstaff Berg tijtt leffrerett hade för fem mark tunnenn.

Den 17 april.

Förskrifft för hustru Elin i Torslunda till Jörenn Larssonn, att han icke tilstäder, thett Månns i Hyfflinge

¹⁾ Brevet är i handskriften öfverstruket.

och Erich Madtzsonn ther samstedtz skole rappe henne sitt hemmen ifrå.

Förschriffitt för her Svante Sture till Esbiörn Perssonn, att han tilstäder thett skep, som han frachtedt haffver, löpe till Danske.

Den 19 april.

Förschriffitt för Peder Larssonn, borgere i Stocholm, till Benchtt schriffvere, att han lather honum bekomme till lånss tiugu skeppund stånge järnn.

Förschriffitt för Männns Nilssonn till hertig Jahann, att han må bliffve udi Finland hvar honum synes.

Den 20 april.

Öpett breff för Staffan Sasse, att hans stiuffdåtter, hustru Gunnill, må beholle thett stenhuss vedh Södhre portt, som hustru Elizabett, Gorius Holstes effterleffverske, honum pantsatt haffver, till thess han bekommer sine penningar igenn etc.

Den 22 april.

Förschriffitt för Simon Nilssonn till Peder Larssonn, att han lather honum obehindrett uptage sigh ett torpestelle, benempdt Halmstada.

Förschriffitt för hustru Elin i Tibbile till Peder, att han lather henne bliffv[e] okraffd för thett flesk och smör hon tilförende pläger uthgöre.

Den 24 april.

Förschriffitt för hustru Biritte Uxe Jacobs hustru i Stocholm till Jörenn Fincke, att han ransaker effter någre lössörer, som effter hennes sonn hoss en hustru, benempd Margrete, Longmånses effterleffverske i Åbo, ständendes vare schall.

Till Jönns Brunn, att han och ransaker um någre penningar och annett tingestt, som samme hennes sonn hoss kyrkeprestenn i Lampis effter sigh haffver.

Förschriffitt för Oluff Oluffssonn till Christoffer Jörenssohn, att han förshafferedh, thett han må beholle thenn jordh, hans granner vele driffve honum ifrå.

Förschriffitt för Peder Jonssonn, Erich Olssonn, Madtz Olssonn, Oluff Joensson och Karll Jacobsonn i Göesta till Larss Turssonn, att han lather them obehindrede bruke thett fiske, them medt rätte tilkommer och the ihne medh honum haffve; item att han och lather Erich Olssonn bekomme thenn skatte jordh igenn, han aff honum tagett haffver.

Den 26 april.

Förschriffitt för Oluff Jacobssonn i Sunnenberg till Anders Personn, att han förskaffer honum rätt opå en jord, som hans hustrues föräldrer panttsatt haffve etc.

Förschriffitt för Nyköpungz borgere till Peder schriffvere, att the medt theris skep måge segle till Danske och andre tyske orter, dogh icke uthføre förbudhne varer.

Till Anders Perssonn, att han lather Anders Nilssonn på Väsby bekomme en brygge panne um tre tunner.

Till hertig Erich, att Hans N. anthen siälff eller lather någon annen förståndigh besichte lägenheten vedh Hakeqvarnn.

Den 27 april.

Till Claess Christierrssonn, att han både then järnn-trådth och annett, hvadh Kong:e M:tt till Vijborg förshickett haffver, föryttre skall, effter som ordinantien, ther medt giffvinn, förmäller.

Öpettt breff för her Peder Brae på enn cronenes tomppt medh ett stenshusz, liggendes näst vedh bykirckenn udi Stocholm, holler i lengden siuttije otte alner, udi

breddenn fyretije alner, husett holler i lengdenn halffnit-
tende alnn och udi breddenn femptenn alner ett kvarter,
till evärdelige äge.

Den 28 april.

Till Boo Olsson, att the som haffve hafftt the part-
zeler händemellen, som opå hans regenskap feelte, skole
upfylla Kong:e M:tt skadenn igenn.

Den 29 april.

Förschrifftt för Frans Persson, borgere i Stocholm,
till Nils Jäpersson, att han anthen lather honum be-
komme sin pantt igen eller förskaffer honum aff Erich
Nilsson sin betalningh.

Förschrifftt för Biörnn Nilsson i Staby till Håken
Larsson, att han så förskafferett, thett han må bliffve
på för:ne Staby och niute sitt tråde; item um han för-
nimmer K. M:tt vare misbytt medt samme Staby och
Ösby, skall han lathe Peder skredere bekomme ett kyrcke-
hemmen igen.

Förschrifftt för Månn i Vretberga till Nils Tulesson,
att han förshafferedh, thett han må niuthe thett köp,
han giortt haffver medt Peder i Golstå på en halff mark
landh jordh etc.

Den 30 april.

Svar till her Birge Nilsson, att han thett smör, udi
Vestervijk ligger, skall leffrere Kong:e M:ttz köpmen udi
Calmara; item att borgerne udi Vestervijck måge segle
uth, dogh icke medt förbudne varer.

Öpettt breff för Bertill sölffköpere på tree lester span-
nemåle udi Tiurbo häredtt.

Stockholm den 1 maj.

*Till borgmästare och råd i Reval angående arfvjet efter
Valentin Jenichs första hustru.*

Efter original i Revals stadsarkiv.

Gustaff *etc.* Unsern gnedigen willen bevhor, wol-
weise liebe besondere. Ess hat unss gegenwertiger unser
diener unnd lieber getrewer Hanss Baffe underthenigst
zuerkennen geben, wie euer mithbürger Valentin Jenich
nach absterben seiner freundinnen sich mith einer junck-
frauen wiederumb verlobet unnd ihme unnd den andern
der vorstorbenen frauen rechten erben erbtheil vorenthalten
solle *etc.*, mith underthenigster angehafter bitte, wijr wolten
ihnen ann euch mith einer gnedigen vorschrift, damith
ehr, zu deme er berechtiget konnen mochte, zuvorsehen
unss gnedigst geruhen. Whan wijr nhu einen jedern inn
seinen rechtfertigen sachen gerne gefhurdert sehen, also
haben wijr ihme damith auch inn gnaden hülfflich er-
scheinen wollen unnd begehren demnach gnedigst, ihr
wollet den euern zur billigkeit halten unnd weisen, unnd
dem unsern zu erlangung seines angestorbenen erbes
schleuniges rechten vorhelffen. Inn deme geschicht unss
zu gnedigem gefallen, unnd wijr seindt solches wieder
umb euch inn gnaden zuerkennen geneigt. Datum auf
unserm schloss Stockholm den ersten maj anno *etc.* 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Den wolweysen, unsern lieben besondern
bürgermeistern unnd rhadtmannen der stadt Revhel.¹⁾

¹⁾ Anteckning på brevets yttersida: Den 22 juniij anno 58 r[esponsum].

Stockholm den 2 maj.

Till hertig Johan angående orsakerna till en mot Sverige fientlig stämning i utlandet och om utsikterna för fredens bevarande samt om Joachim Bulgrins uppdrag och den polske utskickades svar.

Riksregistr. 1558, fol. 62.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, vij haffve bekommeth schriffvelse ifrå Jörenn Gylte medh thänne breffvijssere her Hendrich, aff hvilke vij nu och medh honum tilskicke tig copie. Haffver och samme her Hendrich myntligen osz om någre lägenheter berättedh, thär om vij honum och udi like motte tigh ath under- vise opålagth och befalet haffve. Så kan thu, käre sonn, både aff samme schriffvelse och hans berättelse nogsamph förnimme, hvilke svinne och farlige prachtiker opåfärde ähre, och ath vij tileffventyrs haffve förmode osz thäsze alle på halsen, försth konung Ferdinandum, utaff thänn orsack ath hann haffver haffth budh till osz två reser um undsättning medh penningar och hans begären i så motte ähr honum vorden affslagenn; item landgreffvenn aff thänn orsack ath tijn käre broder Erich haffver affslagith thänn gifftermåls handell opå thänn orth som förventedis; item margreffve Hans till Kestrin och aff thänn orsack, thätt hann haffver tilbudith tijnn käre broder Erich sijnn dotter och samme tilbudh bleff och så affslagith, hvilketh alth tilhope enn stor ovillige tileffventyrs emoth osz haffver åstadkommeth; item thätt kongens sonn i Danmarch, hertig Frederich, haffver varith hosz konung Ferdinandum och ähr bleffvenn hosz honum hollen i stor ähre och thär till medh beskeneth, segis och schole bekomme konung Ferdinandi dotter, hvilketh haffver och uthan tvijll någeth opå sig, kan ske thätt som osz föge kommer tilgode etc. Såsom vij haffve och förnummeth, ath hertug

Frederich schall haffve synnerlig vilije till ath försöke sijnn lycke opå osz, um hvilketh the danske sendebudh, som senest vore i Påländh, ther haffve och latijld sig höre och förmärcke etc.

Käre sonn, så schole vij och näppeligen tro, ath Jachim Bulgerinn någeth synnerligith kunne skaffe och uträtte udi the värff, thu honum till ath förhandle hosz margreffven och udi Pomerenn befalet haffver. Och förundrer osz endels, att thu honum i så motte afferdigede, för ähnn thu medh osz um samme ährende hade tilförende berådslagith etc. Och tycker osz, käre son, ath våre saker stå nu mångestedz fast siälsinth, thy vij haffve alth för många misgynnere, och the, som vij kunne förmode osz någenn hiälp eller bistanth utaff, ähre ganske få, och må Gudh förtänskuldh vette, huru medh osz vill tilgå. Men thätt thu haffver föregiffvith tijtt betänckende i så motte, ath alle medell till freden tianlige vore osz nyttigest, så känne Gudh, ath effter vij ähre nu enn allerstiggenn och utarbeteth mann, thätt vij heller intet anneth åstunde ähn fredenn, thär vij thänn elijesth motte niute och behålle etc. Thär vij och ingelunde kunne bliffve tilfredz oanfechtete, så vette vij ingenn annen rådth, uthann ath sakenn först och främsth motte ställis udi thänn alzmectigis händer, och thär brede vedh tänckes till alle deler, som tiäne till ath försvare osz medh, när umtränger. Och som vij tig faderligenn och kärligenn opåminth haffve genom våre förre schriffvelser um förstärckning både med folck, ryttere och knechter, item häster, teslikis harnisk och andre krigzrustninger, som tiäne både till landh och vatnn, och ath thär om motte alth bestälth bliffve medh thätt förste, så ath all ting kunne vare färdige um nästkommendis midsommer, effter som thu aff våre förre schriffvelse thär om vårth betänckende väll haffver förnummeth, så synes osz och ähnnu aldelis rådeligith, ath thu ville medh alsomstörste flith

och alffvarsamhet thär tiltäncke, vore och rådeligith, ath thu medh thätt förste ville lathe brygge och bake opå alle orther thär i landeth enn hop skepzöll och skepzbrödh, teslikis late tilhope göre kåstgärder udi alle landzender, och tilskicke någre, som thär opå fliteligenn achte, så ath thätt, som utgiorth bliffver i alle partzeler, motte mädh thätt förste komme till siösidenn och thär välförvares, ath thätt i någenn motte icke fördärffveth bliffver, till thäs man kann haffveth behoff. Vij såge och gärne, ath thu medh thätt förste vilth late osz förstå, huru thär om bestälth bliffver etc., samelunde ath thu och ville oförsummeligenn skynde Hans Tommeson hitt utöffver till osz medh alle the penningar, som nu opå mynted udi Åbo tilstädis ähre, thy penningerne ähre här storligenn behoff till ath affbetale folcketh medh, effter som vij tig och lote förnimme genom vår senaste schriffvelse, hvadh feel här ähr opå penningar. Osz syntes och likest, för the lägenheter skuldh, nu opåfärde ähre, ath thätt mynth, i Åbo ähr, motte förändres och komme hijtt till Stocholm, på thätt ath thätt mynth här ähr motte haffve thäs bättre framgång, och ath osz icke måtte fele penningar, um vij kunne hastigth haffve behoff ath bruke folketh emoth våre och rigsens fiender etc.

Käre sonn, um thänn pålniske handell, som vij tig senest tillschriffve medh tijnn tiänere, Oluff Erichsonn, förvänte vij dagligenn svar ifrå tig, ty vij kunne icke väll late afferdige ifrå osz hertig Radwils tiänere Stärnebärger, för ähn vij bekomme ifrå tig svar, huru thu om samme handell til sinnes vare kann etc. Gudh alzmechtigeste tig altijd faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 2 maj anno etc. 58.

Zedell.

Käre sonn, ändoch vedh Ulffsby ähr lustigt ath vistes, så synes osz doch rådeligith, ath thu på thanne tijdh be-

giffver tig till Nylandh, för the lägenheter skuldh som i Lifflandh ähre opåfärde, thär thu sedenn altijd kunne få vette, huru thänn handell emellen rydzerne och Lifflandh sig förlöper. Teslikis kunne thu och lathe begynne opå thänn bygning vedh Ekenäs, um tig synes lathe thär någeth sådanth haffves förhänder etc. Datum ut supra.

Stockholm den 2 maj.

Qvitto för Hans Kraft på penningar för sålda värjor.

Efter original i Revels stadsarkiv. Jfr den ofta citerade kopieboken i KA., fol. 244 v., där ett qvitto är infördt af lika lydelse, utom att där är tillfogadt orden: (anammet) »genom vår tjänere Israell Thomeszön».

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij opå Stocholms slott then 2 maij anno etc. 58 anammet och upburit haffve aff osz elskeligh vår tro tjänere Hansz Krafft trijhundrede femtije marc ortuger, hvilcke han leffreret haffver för någre värjer, som han haffver opå våre vegne sålth anno 57 etc. Hvarföre etc. Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

(Sigill.)

Stockholm den 3 maj.

Öppet bref för inflyttade handverkare från Emden och andra orter i Nederländerna att i Stockholm få hafva en tysktalande präst.

Enligt J. A. A. Lüdeke's aftryck i Denkmal der Wieder-Eröffnung der deutschen Kirche (1823), s. 63, af, efter hvad det uppgifves, originalet i S:t Gêrtruds tyska församlings arkiv, där dock numera ej finnes något original, men väl bevittnade afskrifter.

Nous Gustavus, par la gracé de Dieu roy des Gottes et Vandales, a tous ceulx, qui nostre lettre voiront ou liront, salut. Estant advertis par honeste et discrete personne, maistre Jehan d'Arboville, nostre feal, comment

plusieurs artisans et gens de mestier en la ville d'Embe ou aultre part au Pais bas seroient desirantz de se mettre en nostre service, avons voulu declarer par les presentes que s'iltz se transportoiet vers nous de leur vouloir donner honeste gage et salaire selon la qualite d'ung chascun industrie et artifice. Et pourtant qu'il nous a este remonstré par le dict Jan d'Arboville, que tels et semblables seront desirantz à raison d'ignorance de la langue de nostre pais d'avoir ung ministre pour leur annoncer la parolle de Dieu, avons de nostre plain gré et bon vouloir cheste tres honeste requeste accordée avecque l'administration des sacramens, comme est requis à vrais et fidelles chrestiens. En la confirmation desquelles choses avons subsigne et mis nostre royal seel de soulz. Donne en nostre royale ville de Stockholme le troisieme jour de may l'an mil cing cens cinquente huyt.

Gustavus.

Stockholm den 4 maj.

Till utvald konung Erik angående oroande underrättelser från utlandet, om änkehertiginnans af Sachsen-Lauenburg ifrågasatta besök i Kalmar och om anstalter för mötande af väntad krigsfara.

Riksregistr. 1558, fol. 64.

Vår faderlige gunst etc. Vij late tig förstå, käre sonn Erich, ath vij haffve åther becommeth Jörenn Gyltis schriffvelse, aff hvilke fast svinde och farlige prachtiker emoth osz och thätte rijke förmärckes kan, effter som thu och siälff aff thänne medföljende copie aff samme schriffvelse, som vij tig nu tilskicke, förnimmendes varder etc. Vij haffve och yttermere aff vår gamble cappellans her Hendrichz myntlige berättelse (hvilken på någenn tijdh uthe i Tyslandh studereth haffver och samme breff

nu hitt förde) och så förfarith, ath vij svänske inthett anneth tileffventyrs kunne haffve ath förmode ähnn ath thäsze effter:ne potentater prachticere ju effter alles våres och thätte rijkis förderff och undergång, och kunne väll täncke, ath sådanne ovilije förorsaker sig mästh thär utaff, ath osz icke haffver varith lägligitt ath sitije rommerske kongenn Ferdinandum (som vij förnimme till kejsere nu utvaldh ähr) aldelis så vederede medh penningzförsträckning, som hann thätt gärne ville och genom sine legater någre gånger aff osz haffver fordre latijdh, och prachticerer nu både medh kongens sonn i Danmarck, hertig Frederich, och andre flere, hvad onth han kann. Theslikis margreff Hans till Kestrin, effter hann icke feck behagelig svar på thänn gifftermåls sack, tijnn personn belangede, effter som hann genom Silstrang loth värfve, ähr hann och ovillig och förträtten vårdenn och skynder osz och tileffventyrs föge goth opå; sammelunde landgraffven van Häsenn um thänn gifftermåls handell, som och nästenn i like motte begynt var etc. Thätt hertig Frederich haffver och nu varith hosz Ferdinandum och thär i så stor ähre och anseende hollenn, ähr och icke alth sketh för vårth bäste. Osz ähr och berättedh, ath han schall före krigeth här emoth osz och rijketh, schall och haffve synnerlig vilije till ath försöke sijnn lycke hijt in opå osz, som tig väll ihugkommer, ath thänn frantzosz Carolus, som bleff skicketh till Danske, tig thär om tillschriffvit haffver, till hvilcketh och store lichnelser förhandenn ähre, effter udi Landt-Holstenn (som här ryctes) schall opå thänne tijdh vare någon förgadderingh medh knechter. Så vest thu och väll, huru the danske handle med Sverigis vapnn, hvilcketh och till sådanth förehaffvende inthet ringe betänckende giffver. Och för sådanne orsack skyldh tyckis osz, käre sonn, ath våre saker stå nu mångstedz ganske siälsinth, thý vij haffve för många misgynnere, och the, vij kunne förmode någenn hiälp

eller bijstand utaff, ähre ganske fåå. Och må Gudh förtänksuldh vette, huru medh våre saker tilgå vill etc. Hvarföre synes osz rådeligith och högth förnödenn, ath thu, käre sonn, vilth ähnnu täncke till någre the väger medh förvanthnusz och fruntskap, som rijkith och osz allom motte bliffve nyttig och till trösth och bistanth både nu och i framtijdenn, theslikis ath thu opå tijne sijde ville och vare förtänckt ath förstärcke tigh, thett meste mögeligith, som vij och någre gånger tilförende både schreffteligenn och muntligenn thär om tig fliteligenn förmaneth haffve, och ath thu elijesth alffvarligenn vill täncke till både medh rådth och dådh, huru alle saker beständigesth motte företagis. Och hvar vij ingelunde kunne bliffve tilfredz eller oanfechtede, motte vij dhå förstth och främpsth ställe våre saker i thänn alzvolligis händer och thär brede vedh täncke till alle deler, som kunne tiäne till ath försvare osz medh, när umtränger etc.

Vij lathe tig och kärligenn vette, ath vij haffve och nu bekommeth schriffvelser ifrå tijn salige fru moders moder, härtuginnen aff Saxenn, ath honn gärne vill komme hitt in i rijketh nu i sommer till ath handle och tale medh osz [och] tig, effter som tu hennes meningh aff thänne copie aff samme hännes breff vijdere förnimmedes varder, hvilketh vij och gärne see och effterlate vele, så ath honn motte komme till Calmar. Och lathe vij nu göre the barckere till rede, som vij achte medh thätt förste late skicke nedh till tig. Dherföre om tig synes sände någenn aff them emoth henne, thär honn vill gå till skepz, dhå ähre vij och thär till fredz medh, ändoch osz synes the ähre thär till nästenn för små, uthen thu ville sände thänn störste åstadh, thär honn siälff medh sith bäste folk kunne komme utöffver medh, och thär hosz ett eller tu gode borgere skep, som the andre hännes tiänere och theris tingisth kunne skeppis utöffver medh. Thätte ställe vij, käre sonn, udi tijt eijeth be-

tänckende ath göre och lathe, som tig synes likest vare etc.

Käre sonn Erich, tig ähr och icke aldelis ovetterlighith the landzenders Vestergötlandz och Smålandz lägenheter, så ath hvar the utaff fienderne öffverfalne bliffve, vill vare förnödenn och osz på thänne sidenn nyttigesth ath beflite osz um gode landskaffere [*sic*] på alle sider, och ath mann fienderne icke alenist medh machth, uthann och så um nattetijdh och elijest med fördeell och listige anslage öffverfalle och niderlägge motte. Och thär till vill behöffves gåt lediskunnighth folck, som medh thänn grantzenn och up bätter i landeth vette alle lägligheter, stiger och väger, sådanne som thänn Märtenn i Fagereck, Svens Sprith och Karll Humpe ähre, som vij tig och genom vår schriffvelse någeth thär om tilförende förständigeth haffve. Och tviler osz icke, ath thär the danske vele göre osz någeth öffverfall öffver landh, dhå skeer thätt genom Sunderbo och Vesboo eller någerstedz uth medh thänn vestgötiske grentz. Dherföre ähr vårth betänckende och rådth, ath thu icke vilth aleniste skaffe tig enn hell hop sådanne kunnighth folck i tijnn befallning, uthann och så förskaffet hosz her Göstaff och flere uth mädth thänn vestgötiske grantz, ath the och udi like motte enn hop kunnigt folck, thär man kunde haffve ath lite opå, när umtränger, sig förskaffe motte. Och thär mann förnumme, ath the danske ville ändeligenn falle osz utöffver, dhå synes osz rådelighith, ath mann försth fulle in i Hallandh och försöchte, hvad mann kunde göre them thär till gode, doch så ath mann städze haffver gode kundskaffere uthe, så ath mann vijszeligenn vette måtte, huru the tage theres sack före, så ath mann kunde haffve sig thär effter ath rhätte och skicke. Och opå thätt the landzender thär nedre thäs bättere styrcke haffve motte, achte vij fram i sommer, när höet burgeth bliffver, lathe mäst alth vårth resetyg drage tijt nedh emoth grantzenn. Thärföre be-

gäre vij och, ath thär vedh Croneberg och flerestedz motte skaffes tilhope alth thätt höö, som kunde stå till ath bekommee, thäslikiste och brygges och bakes, så ath både folcketh och hästerne motte bekomme theris nöd-torffter. Osz synes och rådeligith, käre sonn, ath ifrå Calmare motte utskickes någre små skuter in moth Lubko [*sic*], och thär opå någeth förständigth folck förclädde och under thätt skeenn, ath the vore köpmenn, som altijd kunde haffve acth och tilsynn, um thär i land tho Saxenn eller annerstedz thär näst om kring skedde någenn stor försambling medh någeth folck, ath the gäffve dhå oförsummeligen kundskaffter ifrå sig, så ath man i tijdh motte någeth thär om förständigeth bliffve, som och stor machth opå ligger etc. Gudh alzmectigeste tig altijd befalendis. Datum Stocholm 4 majj anno etc. 58.

Stockholm den 4 maj.

Quitto för Erik Pedersson på restantiemedel.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 244 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 4 majj anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och fougte på Åtvidzbergh Erik Pederszon restantie penningar pro anno etc. 56 ethundrede marc ortiger 4 öre 19 d:r etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 4 maj.

Quitto för Hans von Ripen på mansbot.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 244 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå Stocholms slott then 4 majj anno

etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och hengsterridere Hansz v. Ripen femtije marc ortiger och en skedh um halffierde lodh, hvilcke penningar och sölf han utgiffvit haffver för ett mandzslagh, som han bedreff i Vijborgh opå en vår tjänere, benempdh Hansz Sellentzfar, och osz nu effter lagen i danearff tilfalne ähre etc. Hvar[före etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 5 maj.

Till utvald konung Erik angående svar på änkehertuginnans af Sachsen-Lauenburg bref, om Jean Herbouville's antagande i tjänst och uppdrag till utlandet samt om önskvärldheten af konung Eriks snara giftermål.

Riksregistr. 1558, fol. 67 v.

Vår faderlig gunst etc. Käre sonn Erich, effter som vij tig medh thänn annen vår schriffvelse haffve latijdh tilskicke copie aff thett breff, som hertuginnen till Sachsen osz haffver tilschriffvith, så late vij tig och här medh tilskicke the svar vij haffve latijd giffve förbe:te härtuginne opå sijnn schriffvelse, hvilke thu och hänne må tilskicke, när lägligisth kann vare. Vij lathe och här medh tilskicke tig enn copie aff samme våre svar, på thätt thu alle deler thär effter må vette ath lage och skicke, såsom nöttörfftenn fordrer och kräffver etc.

Vijdere late vij tig faderligenn och kärligenn förstå, ath thänne breffvijsere Joannes Herbovillanus haffver giffvith sig udi vår tjänisth och sig medh jurementh hosz osz förplightedh, effter som bruck hosz osz vare pläger. Vij haffve och thär emoth försächreth honum medh thänn besoldning, som hann haffver aff osz i underdånighetth fordreth och begäreth. Och effter samme Joannes haffver sijnn hustru och anneth tingesth udi Embdenn, så haffver

hann förtänskuldh begäreth förlåff thär häden till ath hemptet hijt i landeth, hvilketh vij och gunsteligenn haffve effterlatijdh och thär hosz någre verff och ährender honum opålagth och befaletth ath uthrätte både i Danmarck och annerstedz, såsom hann tig siälff veth uttryckeligenn till ath berätte, när hann aff tig thär om tilspord bliffver etc.

Käre son, så synes osz ganske rådeligith, så mykith thijnn personn belanger um förvanthnusz, ath thär medh icke motte länge fördröijes, för the orsaker skuldh, som vij tig offte tilförende både myntligenn och schrefftligenn utaff faderlig godvilije och benägenheth haffve up-täckth och tilkännegiffvith. Och um tig synes genom thänne breffvijsere thär om något late udi så måtte beställe, thätt vele vij tig siälff hemstelth haffve etc. Gudh almectigeste tigh altijd befalendis. Datum Stocholm 5 maj anno etc. 58.

Stockholm den 5 maj.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående ett myteri bland knektarne i Sunnerbo och Vestbo härad.

Riksregistr. 1558, fol. 68 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre här Stenn, vij haffve bekommeth edhers schriffvelse och eblandh anneth förnummeth, ath the knechter udi Sunderbo och Väsbo ähre flux treske och ovillige, och ath thänn Niels Olszonn, som them haffver i befalning, ähr både blödig och elijest föge achter opå them etc. Så förundrer osz icke lijttett, ath våre befalningzmenn opå för:ne orther, både Knuth Håkenszonn och andre flere, icke haffve latijdh osz tilförende förnummeth om samme knechters ovilligheth. Vij vette them och föge tack för theres oflith udi thänn motte, ath the samme knechter icke haffve (effter som vij doch haffve

thär om altijd högeligenn förmaneth) rätt udi sakenn undervisth och medh skickeligheth hollett them villige, så ath mann hade kunneth förlate sig opå them, när umträngde, menn hvadh schole vij anneth seiye, uthann ath försummelsenn och sächerhetenn ähr nu så stor vordenn eblandh thätt selskap, ath the om ingen ting nu någeth late sig vorde, thätt Gud känne osz icke liteth till hiärteth går etc. Och effter thänn Nils Olszonn, som haffver haffth för:ne knechter i befalning, icke ähr tiänlig udi så motte ath bruke, thärföre achte vij late upsöke någenn annen til samme befalning, och thär I viste någenn, som thär till tiänlig vore, dhå såge vij gärne, ath I osz thätt ville förständigge. Hvad edhers schriffvelse belanger um the knechters straff, som hade dölth sig undenn rigsens tiänisth, kunne vij icke anneth seiye, uthann medh samme selskap så förhandles motte, som edhers schriffvelse thär om förmäller. Vij förmode och, ath thär aff eblandh thänn menige mann ingenn orsack till någenn ovilligheth kann upväxe, när sakenn medh skickelighet elijest rhätt bleffve betastedh etc. Vore och icke otilbörligith, ath the aff frelsith, som haffve handleth, effter som edhers schriffvelse förmäller, motte och thärföre lijde och umgälle, hvad Sverigis lag ther om förmeller. Um edhers tiänere, som ähr kommenn i skade för enn aff knechterne, vette vij icke anneth ath svare till, uthan ath umständerne, huru sakenn haffver sig tildragith, motte medh flijth ransakes och öffverväges och sedenn thär om handles effter lägenheterne. Och thär målsägenderne kunne bliffve tilfredz stälte och hoss honum, som gärningen giorde, någenn visz förhåpning kunne finnes till both och bättring, dhå kunne vij lijde, ath hann motte medh lifzstraff bliffve förskoneth etc.

Um thänn rågång vedh rydzegräntzenn vele vij och lathe tiltäncke, effter som saken kräffver. Gudh edher befalendis. Datum Stocholm 5 maj anno etc. 58.

Stockholm den 5 maj.

Qvitto för Bengt Nilsson på silfver.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 245.

Vij Gustaff etc. göre vetterligt medh thenne vår qvittentie, att vij opå Stocholms slott then 5 majj anno etc. 58 haffve latidt anname aff vår tjänere och fougte udi Åkers härede, Bencht Nielszon, huszrötis sölf pro anno etc. 57, fyretije lodh etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Stockholm den 7 maj.

Förläningsbref för Tomas Nilsson på Sandika gård i Hargs socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopicbok å donationer i KA., I. Jfr Protocolon, där en anteckning utvisar, att R[asmus] L[udvigsson] varit referent vid detta ärendes afgörande.

Vij Gustaff etc. göre vitterligt, att vij af synnerlig ynnest och nåde hafve undt och effterlåt, som vij och nu her medh unne och effterlåte, att thenne vår tro tjänare och fougde på Öreby, Tommes Nilsson, må [och] skall, (uthi sin lijftij[d]) niute, brucke och behålle een vår gårdh, benempdh Sandicka, som ligger för een marck landh jordh udhi Haråcker (!) sochn i Rodhen, qvitt och frij för alle uthskyllder, ther af gåå plägar, ther vår egen landbofougde och alle andre, som för vår skuld vele och skola göra och låte, vete sig effter rette, icke görandes för:ne Tommes Nilsson här emot hinder, platz eller förfångh. Datum Stockholm 7 majj anno 1558.

Under vårt secret.

Väntholmen den 10 maj.

*Till hertig Johan angående Hans Tomassons redovisning,
om nya underrättelser från utlandet och om lämpligheten
af ett vänskapligt förhållande till Ryssland.*

Riksregistr. 1558, fol. 69 v. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 59—62.

Vår faderlige gunsth etc. Käre sonn Johann, såsom vij gänom vår senaste schriffvelse tig opåminte um Hans Tommeszonn, ath thu endeligenn skulle skyndenn till osz medh alle the penningar udi Åbo på mynteth tilstädis ähre, thäsliskas medh register och beskedh opå thänn deell, hann haffver haffth aff osz i befallning till ath beställe och uthrätte utöffver hele Findlandh etc., så vele vij tig ähnnu faderligenn och käriligen haffve förmaneth, ath thu ingelunde honum thär länger hosz tig behålle vilth, för ähnn hann haffver varith här och giorth osz thänn förclaring um alle deler, som hann plichtig ähr och utloffveth haffver. Osz synes och rådeligith, ath thu lather någre følge honum och penningerne hijtt utöffver, som kunne achte opå, ath hann medh penningerne icke spör sig någenn annenstedz vägenn ähnn genesth till osz, thy vij befruchte endels, ath hann schall gå um medh någre siälsinde prachtiker, effter hann gör osz altijdh store förtröstninger opå thätt honum opålagdth ähr ath beställe och medh vercketh sådanth doch föge fulfölger och bevijszer etc.

Vijdere, käre sonn, såsom vij någre reszer haffve schreffteligenn latijd tig förnimme um the farlige prachtiker, som emoth osz och vårth rijke rychtis opåfärde vare, så haffve vij och nu bekommeth schriffvelse ifrå tijnn käre brodher Erich, thär aff vij tig nu tilskicke enn copie medh Jacob Hendrichszonn, hvilkenn schriffvelse och fasth stimmer utöffver ens med the förre tidender. Och haff-

ver enn aff the tydske ryttere, benempd Tommes Bodendijck, som nu udi förlidne vinter i Tyslandh var och nyligenn igänn kommenn, samme tijdender först för tijnn förberte käre broder nedre i Småland och sedenn udi Stocholm för osz berättedh etc.

Käre sonn, för thäsze och andre slike farlige prach-ticher skuldh ligger alsomstörste macth opå ath vake up och tiltäncke, huru och hvar medh vij schole kunne all sådanne olycke, som vij alth förmykith nu bliffve hotede medh, förekomme och våre misgynneres oafflatelige stemp-linger förhindre, thärtill vij opå våre sijde ingen flijtt heller spare ville. Förmode och så, ath thu, käre sonn, samme lägenheter vilth late tig gå till hiärted och icke heller ähnn vij late tig någenn flijth, möde och omack besvärlig vare till ath beställe alth thätt, som thu kann besinne tiänligith till alles våres och menige Sverigis rij-kis defentionn och långlige bistondh. Och effter lägenheterne haffve nu thätt anseende, ath vij kunne föge an-neth osz förmode aff thätt rommerske rijkis anhang ähnn betryck och förfölgelse, så syntis osz förtänskuldh icke orådeligith, ath vij motte befite osz um yttermere ven-skap hosz rydzenn och på någre andre orther, thär hiälp och undsetning stode till ath förmode. Och syntes osz likesth, ath mann motte effterlathe rydze köpmenn, som hade lusth ath söke hijtt till Sverige medh theres varer, anthenn till Stocholm eller till någre aff the andre siö-städer, ath drage hijtt obehindredhe och förhandle här theris varer thätt bäste the kunne. Och schole vij tro, ath samme rydzeköpmenn vorde tagendis mykith thätt vilkor till tacke, effter osz ähr tilkänne giffvith, thätt all tilförning till rydze Narffven ifrå siöstäderna schall vare förbudenn, och ath på the strömmen ved Lifflandz sidenn schall haffves nöge inseende, ath inge schole göre någenn tilförningh till för:ne rydze Narffven etc. Så tyckes osz rådeligith, ath thu granneligen ville medh thätt förste

lathe förfare, huru thär om ähr i sanningenn, och um thu förnumme, ath samme rychte hade någenn vijsz grundh både um thätt förbudh med tilförningenn och thätt förehaffvende under thänn lifflenske sijde, så vore sådanth nog beqvämlike tilfalle ath inlathe sig genom sådanne tijdender medh storfurstenn, hvilketh och thätt anseende haffve kunne, ath hann aff them mykith måtte beväges. Motte thu och effter vårth betänckende late sådanth muntligenn andrage för storfurstenn medh någon skickelig och förstandig kar ved thänne mening: Försth giffvendis honum thänn titell, som hann udi alle motte sig siälff tilegner, thernesth fogeligenn tilbiude honum tijn välvillighet och tilbenägenhett vedh sådant säth, ath effter bägges våre rigers land och undersäter ähre nu thär till kompone, ath the måge bruke på både sijder enn venlig handell och vandell som gode vänner och naboer etc., så kunne thu honum udi godh mening icke förholle, ath någre finnes, som thätt förtycke, synnerligenn alle the lifflenders anhang, hvilke thätt och gärne ville förhindre, thätt hann och nog haffver till ath bemercke thär aff, ath all tilförning aff Tyslandh och till hans landh aff samme lifflenders anhangis stempling icke alenisth ähr förbudin, uthann ath thu haffver och hörth, thett hans undersäter, som pläge segle både ifrå Narffvenn och andre flere orther in udi Östersiönn, bliffve och aff the lifflender jemmerligenn öfverfalne, pluntrede och sedenn enn parth kastede utöfver skepbordett i siönn etc. För sådanne orsaker skuld thu och väll kunne täncke, ath hann medh the lifflenske och theris anhang icke väll kunne tilfredz vare, och thär honum så vore behageligith, så ville thu honum till vilije late skicke någre skep in opå thätt narveske farevatnn, som kunne ledsage hans undersäter, the som ville besöke vårth landh medh theres varer anthen under then finske eller svänske side, till hvilkenn orth the helst söke ville, så ath them icke motte någenn

skade i siönn emellen hans och värth landh tilfogeth bliffve etc. Och förhåppes osz, ath storfurstenn utaff sådanne schriffvelse skulle väll bliffve osz bevågenn och tileffventyrs udi någenn måtte förhindre våre misgynneres förehaffvende emoth osz opå thän sijde etc.

Käre sonn, vij haffve och nu afferdigeth ifrå osz Jacob Hendrichszonn till Findland och honum opålagth ath beställe um thätt resigtyg, som schole komme hijtt utöffver, hvar så behöffves um nästkommendis midsommers-tijdh etc. Haffve vij och befalet honum ath giffve tig yttermere vår mening tilkänne, huru vij gärne vele haffvet bestälth både um förstärckning medh resetyg, knechter och häster thär i landeth, thäslíkis um befastninger och anneth mere, synnerligenn hvadh råd h mann skulle finne thär till ath underholle enn hop krigzfolk och häster med etc. Gudh tig altijd befalendis. Datum Venteholmen 10 maj anno etc. 58.

Uppsala den 16 maj.

Till hertig Albrekt af Preussen angående en föreslagen giftermålsförbindelse med den polska konungafamiljen.

Enligt det egenhändigt undertecknade originalet i statsarkivet i Königsberg. Förut tryckt af A. Fryxell i Handl. rör. Sverges hist., D. 2 (1836): s. 23—25.

Unsere freuntliche dienst unnd wass wyr jeder zeith mehr liebes unnd guttes vermugen zuvorn, hochgeborner furst, freuntlicher lieber schwager unnd nachpar. Wyr haben E. L. schreiben, bey ihrem diener uberschicket, entpfangen unnd daraus die treuliche vorwarnungk etzlicher wieder unss unnd unsere reych practicken unnd stiftungen neben ihrem freuntlichen dorinnen erbittungen, rhat unnd wolmeinungen freuntlichen vernommen, unnd nachdem unss solches zu wissen hoch vonnöthen unnd darinnen E. L. zugethanes getrewes gemuth jhe lenger jhe mehr vormerckenn, demnach thun wyr unss gegen

E. L. freuntlich unnd schwegerlich bedancken, mith erbittungk, do wyr derselben hinwiederumb im gleichen unnd mehrem angenehmen willen unnd guttherzigkeit be- weysen können, dass wyr darinnen freuntlich, schwager unnd nachparlich wollen befunden werden. Unnd nachdem sich E. L. ferner inn ihrem schreiben freuntlich erkleren, wass sie zu abwehrung unnd abschaffungk gemelter handlungen unss zum besten vornehmen können, dass E. L. darinnen nictes wollen ann ihrem fleiss unnd guten willen erwinden lassen; alls wollen wyr unss zu E. L. dasselbigen dergestalt freuntlichen vorsehen unnd vorlassen, zuvoraus weiln dieselbigen sachen weith auss sehen, unnd wie E. L. selbest setzen, vielleicht die gantze Ostseh dodurch verunruhet mocht werdenn, E. L. werden unss auf unser ferner ansuchen mith guttem rhat und trost nicht vorlassen, auch jeder zeith bey der Kön. W. zu Polen, unserm freuntlichen gelipten hern unnd brudern, dass im gleichen Ihre Kön. W. unserm vertrauen nach unser, unserer reyck unnd jungen herschaft besten sich freunt unnd treulich beffholen sein lassen wolt zum freuntlichsten beffhordernn.

Belangende aber die hiebevhorn von E. L. vorgeschlagene unnd gerehgte sachen, mögen wyr E. L. nicht vorhalten, dass wyr vor unser person, Gott weiss, nictes lieber wolten von ihm mehr wunschen, auch unss unnd unsern reycken nutzlicher unnd dienlicher zu sein erachten, dan dass wyr mith hochgedachter Kön. W. unnd dem königlichen hauss zu Pohlen verwantnus unnd freuntschaft stiften unnd erhalten möchten, haben auch, was unss belanget, unsere meynungk darein gegeben, haben aber gleichwol unserm freuntlichen lieben sohn seinen freyen willen, wie solche felle necessario requiriren unnd erfordern, auch menniglich bey sich abnehmen kan, unnd wyr zum mehrem mall E. L. solchs schriftlichen zur antworth gegeben, unbetzwungen gelassenn, dan wyr

darinnen wieder S. L. freunde willen nicht gerne thun, vielweniger auf unss laden woltenn. Was nhu von Gott ausserssehen, wirth ehr ohne zweiffel ihm selbest zu glori unnd ehre vortsetzenn unnd seinen gnedigen willen dartzu vorleihenn. Do ess aber jhe von ihm nicht ausserssehen, dieweiln ess alleine sein werck ist, unnd sich sonderlich inn solchen fellen wunderlich ertzeiget, so seinth wyr gleichwoll, dem almechtigen lob unnd danck, mith mehren sohnen von ihme vorsorget. Möcht derhalben auf dieselbigen unnd andere wege solche freuntschafft unnd verwantnus fruchtbarlich gerichtet werdenn, inn welchen dan auch E. L., wie wyr unss zu derselbigen freuntlichen vorsehen, ihren gutten willen unnd befurderung auf unser ferner ansuchen nicht spahren wurden, unnd bitten freuntlich E. L. unss nicht anderss dan im besten vormercken unnd vorstehen. Dan wie albereith gesaget, seinth wyr nichtes liebers dan ein ewige freuntschafft mith der loblichen chrone zu Pohlen aufzurichten unnd zumachen so viel ann unss gewilliget unnd begirigk, whormith wyr E. L. dem almechtigen zu langer leybes gesuntheit unnd aller zeithlicher unnd ewiger wolfarth treulich entpfhelen. Datum Upsall den 16 mai anno etc. 58:ten.

Gustaff von Gottes gnaden zu Schweden der Gotten unnd Wenden etc. konigk.

Gostavus subscripsi.

(Sigill.)

Utanskrift: Dem hochgebornen fursten, unserm freuntlichen lieben schwagern unnd nachparn, hern Albrechten, marggraffen zu Brandenburgk, inn Preussen, zu Stettin, Pommern, der Cassuben unnd Wenden hertzogen, burggraff zu Nurnbergk unnd furst zu Rugenn.

Uppsala den 16 maj.

Quitto för herr Olof i Horn på restantiemedel från Ydre prosteri.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 245.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij then 16 maj anno etc. 58 opå Upsala gårdh annamet och upburit haffve aff vår undersåte her Oluff i Hornn restantie penningar pro anno etc. 54 och 56 aff Ydre häredz proesteri siuhundrede sextije marc ortiger, hvilcke han upburit haffver för then tijende spannemåle, han opå våre vegne haffver förtyttredt etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Uppsala den 17 maj.

Quitto för Peder Skrifvare på saköresmedel.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 245 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Upsala gårdh then 17 maj anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och fougte opå Motala, Peder scriffvere, penningar fiorten marc tije penningar, sölff halff trettende lodh, hvilcke penningar och sölff han i saköre pro anno etc. 56 upburit haffver etc. Hvarföre [etc.]

Magnus ex mandato Regie Majestatis proprio subscripsit.

Uppsala den 19 maj.

Quitto för Eskil i Slafsta på penningar.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 245 v.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Upsale gårdh then 19 majj anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår undersåte Eskill i Slaestada tuhundrede marc ortiger, hvilcke penningar han osz udi sakfall utgiffvit haffver etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Uppsala den 19 maj.

Quitto för Anders Gestring på ett silfverstop.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 245 v.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij opå Upsala gårdh then 19 majj anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere Anders Gestringh ett söloffstop, vogh siutten lodh ett qvintin mindre, hvilket stop framlidne her Jönsz i Ovenszö osz i testemente giffvit hade etc. Hvarföre etc.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Ekolsund den 24 maj.

Förläningsbref för fru Kristina [Nilsdotter (Gyllenstjerna)] på sakören af egna landbor med undantag af dem, som voro bosatta i Småland.

Enligt original i f. d. Banérska arkivet på Sjöo.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och förlänt, som vij och nu

medt thette vårt öpne breff unne och förläne oss elske-
lig, erligh och velbördig qvinne, fru Christine, saligh her
Johan Turessons effterleffverske, våre kong:e saker medtt
alle hennes egne landboer utöffver vårt heele rike, unden-
tagendes Småland etc. Hvilcitt vij giffve våre befallningz-
män och fougter, så och alle andre, som för våre skuld
vele och skole göre och lathe, tilkenne, att the vette sig
her effter rätte, icke görendes förbe:te fru Christine her
emott hinder, platz eller förfång. Datum Ekolsundh 24
majj anno etc. 58.

Under vårt secrett.

(Sigill.)

Ekolsund den 24 maj.

*Fullmakt för Nils Svantesson och Israel Tomasson att
emottaga testamentsmedel efter herr Mats [Nilsson] i
Hattula.*

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 246.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij haffve be-
falet våre tjänere Nielsz Svanteszonn och Israell Thome-
sonn, att the opå våre vegne anname och upbäre skole
aff vår fougte opå Tavesthusz, Jönsz Brunn, thette
effter:ne testamentarij gull och daler effter framlidne her
Matz i Hatula, som ähr kårsåter tu stycker, item daler
sex stycker etc. Hvarföre göre vij för:ne [etc.] Datum
Ekolsundh 24 majj anno etc. 58.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio sub-
scripsit.

Ekolsund den 24 maj.

Till hertig Johan om det svar, som afgått med hertig Radtzwyls tjänare, om Simon Wolder och om den polska giftermålshandeln.

Riksregistr. 1558, fol. 71 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, vij haffve bekommeth och förståth tijnn schriffvelse, dateredh i Åbo thänn 5 dag maj, och ähr osz thänn förtröstning, som samme tijnn schriffvelse förmåller um thänn undsättning ifrå Findlandh, ganske behageligh, haffve och befaleth Jacob Hendrichszonn ytterligere ath late tig förnimme vårth betänckende både thär om och anneth mere etc.

Käre sonn, thu vest tig väll till ath erinne um thänn mening och förslag, vij tig genom vår schriffvelse lothe uptäcke medh tijnn tjänere, Oluff Erichson, um thänn pålniske handell. Och effter thu osz nu icke thär om tijtt betänckende udi någenn motte tilschriffver, thärföre kunne vij icke heller medh Stärneberger något synnerligith um samme handell lathe beställe, menn effter samme Stärneberger nu länge nog haffver varith här uppehollenn (hvilket och mest skedt ähr aff thänn orsack, ath vij hade förmodet tijnn schrifftelige svar om samme handell), så kunne vij opå thänne tijdh inthett anneth göre till saken, uthann haffve nu latijd afferdige honum igänn till hertig Radewill medh vår schriffvelse vedh thänne mening, som thu aff thänne medföljende copie haffver till ath förnimme.

Käre sonn, så haffver för:ne Stärneberger haffth siäl-sindh mening um Simon Wolder, såsom vij tig och ther um tilförende någeth haffve tilschriffvith. Och kunne vij icke vette, hvad för:ne Simon uträtter, effter vij ingenn schriffvelse ähnn nu i thätte ähr ifrå honum haffve

bekommeth. Vij kunne och näppeligenn tro, ath tijnn käre broder Erich effter thänne tijdz lägenheter schall haffve någenn synnerlig framgång medh thänn handell i Engelandh, och vore doch högeligenn förnöden, ath vij förviste osz på någre orther, thär vij kunne haffve hiälp och bistandh till ath förmode, när umtränger etc. Så såge vij förtänksuld gärne, käre sonn, ath thu ähnnu medh thätt förste ville osz uptäcke tijnn mening och fulkomblig betänckende om thänn polniske handell, på thätt vij sedenn osz i samme sack aldelis effter tilbörlicheth motte vette ath skicke och förholle etc. Gudh alzmechtigeste tigh altijd befalendis. Datum Ekolsund 24 majj anno etc. 58.

Ekolsund den 24 maj.

Till utvald konung Erik angående värfvandet af båtsmän och om änkehertiginnans af Sachsen-Lauenburg förestående besök i Sverige.

Riksregistr. 1558, fol. 72 v.

Vår faderlige gunsth etc. Käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tvenne tijne schriffvelser och thär aff förnummeth, ath thu enn hop båtsmenn udi vår och rigsens tjäniste haffver latijdh beställe och förskickedt till vår skepzigård i Stocholm, hvilketh osz ganske väll behager etc.

Hvadh tijnn modermoders schriffvelse till tig belanger, haffve vij och förståth och thär aff förnummeth, så väll som aff thätt breff, hon osz haffver tilschriffvith, ath honn ju åstunder personligenn vele komme här in i rijketh till ath handle och tale medh osz, thärföre måtte mann tiltäncke ath beställe um alle deler udi tijd, som till hennes ankumpsth behöffves vele. Och såsom thu begärer ath vette vårth betänckende, um thu schall lathe til-

pynte och skicke någre skep utöfver emoth henne etc., så förmode vij, ath thu alrede vår mening thär um aff våre senaste schriffvelse haffver förnummet, och hvadh yttermere till sakenn göres schall, tviffler osz inthett, ath thu varder siälff tiltänckendis. Vij haffve och effter tijnn begärenn latijd ställe svar udi tijt nampn till förbe:te tijnn modermoder, hvilke vij tig här innelucht tilskicke. Vij see och gärne, ath thu osz förständigiger, opå hvadh tijd honn kann vare till Calmare förmodendis, och hvadh skep thu skicker till thänn tydske sijde effter henne. Och ville vij gärne personligenn komme thär tilstädis, hvar vij elijest icke bliffve förhindrede genom thätt vij beställe och uträtte motte i Vestergötlandh, um thänn handell bliffver emoth thänn orthi i vercketh stälth, som thu nogsampt förståth, ath våre fiender mykith förhänder haffve. Doch vele vij, udi medlertijdh ath samme tijnn modermoder tilstädis kommer, betäncke osz om the personer aff rådeth hosz tig vare kunne och på våre vegne medh henne handle schole. Thätte haffve vij tig, käre sonn, för svar till tijnn schriffvelse icke velet förholle etc. Gud alzmetigeste tig altijd faderligen och käriligen befalendis. Datum Ekolsund 24 maj anno etc. 58.

Ekolsund den 25 maj.

Förläningsbref för herr Jakob Sigfridsson [Geet] på en del af tionden i Storkyro socken.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 4606 och 4629) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och presterskapet, Saml. 2 (1893): s. 391.

Vij Gustaff etc. gøre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve untt och förläntt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne (osz till en behagelig tijd) thenne oss elskelige vår tro undersâte, her Jacob Sigfridi, kirchie herre udi Kyrobomijne i

Österbotnen, all then sädes tiende och små tiende, som är hamp[e] och humble, som årligen faller vid för:ne Kyrobomijne, doch undentagandes så myckijtt aff samme sädes tiende, som kirkien behöffver till vijn, vax och öfflette. Ther våre cammererer och befalningzmän, så och alle andre, som för vårs skuld vele och skole göre och låthe, vethe sig effterrätte, icke görendes förbe:te her Jacob her emothh hinder, platz eller förfongh. Datum på vår gord Ekolnssundh 25 majj anno etc. 1558.

Vesterås den 29 maj.

Qvitto för Olof Knutsson på guld och silfver.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 246.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, ath vij opå vårt slott Vesterårsz then 29 majj anno etc. 58 annamet och upburit haffve aff vår tjänere och sölffscriffvere, Oluff Knutzson, thette effter:ne gull och sölff. Först gull enn teen vogh otte lodh halffierde qvintin, hvilcken han aff M. Peter Skatz skedningh effter femtije lödige marker otte lodh garnalia sölff bekommet haffver. Item sölffver tretije ett stycke voge fiorten lödige marker, hvilcket han udi ett gammelth husz, som bleff nederriffvit, funnit hade etc. Hvarföre göre vij [etc.] Datum loco [et] tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Vesterås den 29 maj.

Fullmakt för Nils Svantesson och Israel Tomasson att emottaga kyrksilfver från Tavastehus' län.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 246.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij haffve befalet våre tjänere Nielsz Svanteszonn och Israell Tome-

sonn, att the opå våre vegne anname och upbäre skole aff vår fougte opå Tavestehusz, Jönsz Brunn, thette effter:ne kyrkesölff, som han annamet haffver udi kyrckierne i för:ne Tavestehuszlänn, som först ähr aff Haijko [*sic*] kyrckie ett lithet förgylth monstrantz, vogh enn lödig mark femten lodh halfftannet qvintin, och ett sölffkorsz, halffparten förgylth, vogh en lödig mark halffannet lodh; aff Itima kyrekie ett monstrantz, huset någet lithet offvantill och spiren förgylte, voge 5 lödige marker 11 lodh 3 qvintin; aff Sismo kyrckie ett förgylth monstrantz medh spire, vogh 3 lödige marker $1\frac{1}{2}$ lodh $\frac{1}{2}$ qvintin; aff Padadioki kyrckie ett lithet pixiskar, vogh enn lödig mark ett lodh 3 qvintin; aff Hattula kyrckie ett förgylth monstrantz annulleret medh blåt på huset, tu vapn på foten, vogh 3 lödige marker 8 lodh 1 qvintin; aff Tyrvene cappell ett förgylth monstrantz och någet oförgylth på foten, vogh 5 lödige marker 11 lodh 1 qvintin; aff Kalvola cappell ett förgylth monstrantz med belete på foten, vogh 6 lödige marker halffottende lodh 1 qvintin; aff Janakala kyrckie ett förgylth monstrantz, så när som vedh tungen och medh blått och grönth annulleret, vogh 7 lödige marker 6 lodh 1 qvintin; aff Mesekele kyrckie ett förgylth pixiskar och medh blått annulleret, vogh enn lödigmark 5 lodh, ett förgylth kors tillödt medh bly och besath medh fem str: glasz, vogh enn lödig mark $10\frac{1}{2}$ lodh, ett oförgylth lithet christnakar, vogh halffsiette lodh, och tre sölffnåler voge trij qvintin; aff Kukmoisz cappell ett förgylth monstrantz, vogh enn lödig mark tije lodh; aff Tulosz cappell ett förgylth korsz, vogh halfftiertende lodh. Summa förgylth sölff tretije två lödige marker halffierde lodh, oförgylth sölffver nije lödigmarker elleffve lodh. Summarum sölff fyretije enn lödige marker halffemptende lodh etc. Hvarföre göre vij etc. Datum Vesterårsz 29 majj anno etc. 58.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Vesterås den 29 maj.

Fullmakt för Nils Svantesson och Israel Tomasson att emottaga restantiemedel från Valkebo härad.

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 247.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, att vij haffve befalet våre tjänere Nielsz Svanteszon och Israell Thomesson, att the opå våre vegne upbäre skole aff vår tjänere och fougte udi Valkebo häredt, Månsz Pederszon, thette effter:ne restantie söloff pro anno etc. 57, som ähr saköris söloff otte lodh, huszrötis söloff fyre lodh, summa söloff tolf lodh etc. Hvarföre etc. Datum Vesterårsz ut supra [29 maj anno etc. 58].

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Vesterås den 31 maj.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] och Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående den politiska ställningen i Europa och om den pålagda kostgården.

Riksregistr. 1558, fol. 73 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre gode menn, vij haffve becommeth och förståth edhers schriffvelse, ath vij udi thätte åhr för the lägenheter skuldh, som I ähnn haffve förfarith, icke haffve förmode någeth fientligith aff våre och menige rigsens fiender, för thänn tvisth och oenigheth skuldh, som nu ryctes schall vare udi thätt rommerske rijke etc. Så effter thätt, käre gode menn, I uthann tvill väll förnummeth haffve, ath udi thätt rommerske rijketh ähr Ferdinandus bleffvenn eligered och utvaldh till keijser, thärföre kunne vij icke vette, hvadh för tvisth eller oenighet thär opå thänne tijd opåfärde

vare schall, endoch alenist ryched går väll, ath the frantsoser och engelsker schole vare udi rustning moth hvar annenn etc. Och thär vij någenn försäckring thär utaff haffve skulle, kunne vij icke vette, um thätt ville vare någeth rådeligith eller nyttigth för the lägenheter skuldh, som vij haffve befaletth vår tjänere, Oluff Larszonn, edher opå våre vegne tilkänne giffve etc. Thätt vij och (såsom I tileffventyrs mene) skulle lathe komme eller försicke ned i thänn landzendenn någenn stor krigzförsambling, thär till ähre vij icke förtänckte, uthann aleniste så mykith folck, som kunne vara behoff till ath försvare gräntzen med, hvar (Gudh förbiude) våre fiender ville någeth fientligith hasteligenn anhäffve etc. Vij försee osz, käre gode menn, tviffle och inthett, ath I på edher sijde tencke till alle the deler, som thätte vårth fädernes rijke kunne vare nyttige och tjänlige, effter som I kunne täncke alsomstörste machth opå ligger etc.

Hvadh belanger thänn zedell om kästgårdenn, som I stälth haffve, synes osz, ath hann ju effter nödtorfften stälth ähr, hvar thänn menige mann elijest kunne och förmå utgöre så mykith aff hvar partzell, som opå samme zedel förmelles. Gudh edher befalendis. Datum Vesterås 31 majj anno etc. 58.

Vesterås den 31 maj.

Till hertig Johan angående Jakob Henriksson [Hästeko's] förordnande till ryttmästare öfver det från Finland väntade rytteriet och om hans underhåll.

Riksregistr. 1558, fol. 74 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij kunne tig faderligen icke förholle, ath för the farlige practiker skuldh, som nu ryctes osz opåfärde vare emoth osz och vårth rike, haffve vij alffvarligen tilsagth och be-

faleth Jacob Hendrichszonn, ath hann schall med all flijtt beställeth, så ath vij udi tijdh bekomme undsätning ifrå Findlandh både med folck, hester och rustninger, såsom han tig och siälff vår vilije udi thänn måtte veeth att berätte. Haffve vij och förordneth honum till ritmester öffver thätt resetyg, som hijtt utöffver ifrå Findlandh komme schole, endoch hann sig thär emoth haffver någett besväreth, effter hann boer udi tijtt förstendömmе och thu haffver fordreth honum udi tijnn tjänisth etc. Så kann thu väl siälff täncke, att vij icke väl kunne umbäre alle våre gamble tjänere, som thär ähre i landeth heller ähnn annerstädis. Thärföre begäre vij faderligenn och käriligen, ath thu icke vilth lathe förbede Jacob udi någenn måtte niutett till onde, ath vij vele brukenn hos osz etc.

Vij late tig och kärligenn förstå, ath hann haffver på thätt underdånigeste aff osz begärett någett till hiälp och underholdh thär i Findlandh, hvilcketh vij honum gunsteligenn tilsagtt haffve. Doch effter vij icke nu strax kunne vette, hvadh rådth thär ähr i landeth till ath försörge honum medh någett underholdh, thärföre haffve vij tilsagth honum, ath hann må beholle thätt vederlag i Nylandh, som honum bleff effterlatijdt igän för thänn Murela sochnn, han hade udi Åbo län, till thäs hann kan upspörje sig något annat, som vij honum thär i landeth till underholdh effterlate kunne. Ähr och vår faderlige begärenn, ath thu honum och samme underho[ldh] så länge unne och effterlate vill etc. Gud almectigeste tig altijdt befalendis. Datum ut supra [Vesterårs 31 maj anno etc. 58.]

Olika orter i maj.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som uthgångne ähre aff Kong:re M:ttz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58», jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Stockholm den 1 maj.

Till Lasse Brömss, att han icke tilstädar skytterne eller andre ther nedhre udhi Vestergötlandh besväre almogen medh skiutzreser udi sine egne ährender; item att han effter tilbörlichett straffer the skyttere, som gärne pärlemente.

Till her Gústaff Olsson, att han förholler menige mann udi Vestergötland, så att then kopper, som aff ödiskyrckerne uthtagen ähr, ähr skedt för theris bäste skuld och försvar etc.

Stockholm den 2 maj.

Svar till hertigh Erich, att then gärdh, som uthgior-des och förtärtt bleff i Södermannelandh, må komme till Nyköpingh, aff Östergötland till Ståkeborgh, aff Kinden och Tiustt till Vestervijck, item aff Smålandh till Calmara.

Förschrifft för Joenn Jönsson i Hambra till Oluff, att han icke tilstädar hans sonn stige ihnn udi hans träde; item för Oluff Biörsson i Berga, att um hans granne udi hemennett icke mehère tilkommer ähnn en färdepartt, thett han dhå förskafferedh, att han må lösenn ther uth etc.

Förschrifft för Bencht Persson i Ramstorp till Brynill Benchtsson, att han lather både honum och hans broder besittie samme Ramstorp och göre ther aff två uthskyller etc.

Till Boo Olsson, att han här effter icke lather packe affvels smörett udi gamble salte trä, såsom nu skedt är.

Stockholm den 3 maj.

Förschiffitt för Oluff Nilsson i Rödenö till Tuve Larsson, att han tencker till att vare udi hans nöije, för thett framledhne hans sonn Torbiörnn Tuveszonn honum giorde forlam etc.

Förschiffitt för Anders Kokz effterleffverske udi Åbo till hertigh Johann, att um hennes skep emellen Vijborg och här medh fettalie strandett ähr, må Hans F. N. lathe henne bekomme uprättelse igen.

Stockholm den 4 maj.

Svar till Erich dalekarll, att han må lathe landbönderne bekomme spannmålenn till lähns; item att han the bräder, han begärer, må anamme aff Tyringe.

Förschiffitt för Benchtt Karsson till Karll Tordsson, att han möther och svarer honum ihnn för Kong:e M:tt.

Förschiffitt för hustru Kirstin [till] Erich Jönsson i Spånga, att han lather henne besittie samme Spånga, till thess hennes stedzle uthe ähr.

Stockholm den 5 maj.

Till Claess Christiersson, att han förschicker till rydze grentzenn två förständige karer, som kunne förfare, hvilcke aff the tu rågångs breff, som honum copier aff tillschickes, nyttugestt vare kunne, ther um han lather seden Kong:e M:tt bekomme beskedh etc.

Öpettt breff för M. Botvidh Sunonis i Strängenäs opå två lester spannemåle aff thenn tiende, som faller udi Åkers häredtt vedh the kircker, som oförläntt ähr (till enn behageligh tidh).

Öpettt breff för Hendrick skraddere på vågenn i Stockholm medh all thenn ränte, lijke som framlidne Hans Hendrickssonn samme vågh tilförende hafftt haffver (till enn behageligh tidh).

Stockholm den 6 maj.

Till alle fougter, att the giffve sigh hijtt medt all theris leffreringh, som står tilbake pro anno etc. 57.

Förschrifftt för Krabbe till Christoffer beridere, att han lather honum bekomme till köps tre aff the uthgärdes häster, han i befalning haffver på Ulfvessundh, Arboge eller Strömsholm, och att han opå samme häster sätter honum köpett etc.

Till Oluff blygiutere, att han giffver sigh medt thett förste till Vesterårs att smelte ther en hoop glitter etc.

Svar till Peder schriffvere belangende then bygning, han ther förhånden haffver, att han och vesten för slottedt lather upbygge ett stall etc.

Förschrifftt för hustru Ingredh i Fresvij till Brynill Benchtssonn, att han så förskafferedh, thett honn medt sin man samme hemenn obehindrett besittie må etc.

Till Halffvardh Knuttzsonn, att han the knechter, han udi befalning haffver, opå nytt mustre skall och siden siällff giffve sigh medt muster registern till Kong:e M:tt.

Till Erich Göstaffssonn, att han samptt med Hanns Krafftt öffver the tyske knechters löning vare skall, och att han tilsäger Kong:e M:ttz köpmän udi Elffzborg, att the inköpe så mykitt cläde, som till samme löning behöffves vill etc.

Till Claess Christierrssonn, att han the fyretije ett skeppundh 4 [L] 15 marker bly, som K. M:tt honum tilschicker, genum någon förståndigh kar föryttre lather, tesliges femtije fem plogbilder etc.

Stockholm den 7 maj.

Till her Göstaff Olsson, att han förordhner någre godemänn, som krigzfolckett utöffver Vestergötlandh, Vermelandh och Daall mustre kunne, förschickendes seden K. M. på samme folck clare register etc.

Befalningsbreff för Jacob Hendricksonn utöffver allt resigtygett udi Vijborgz, Nyslotz, Tavestehuss och Borgolänh udi Finlandh.

Stockholm den 8 maj.

Svar till Joenn Karsson belangende bly och kopper, han begärer, att han på en annen tijdh förschafter sikh siälff skuter ifrå Suderköping eller Norköping, ther medt slike partzeler therhåden kunne bliffve förfordrede etc. Then fisk han begärer, skall han sikh siälff förschaffe etc.

Väntholmen den 9 maj.

Till Thommos Fastenoe, att han köper en hoop allehonde grofftt clåde aff tyske köpsvännen stycke och icke hope taell och lather seden K. M:tt ther um förstå.

Förschiffitt för her Jönns Nicolai i Soletta till Anders Seffredsson, att han må bekomme åhrligen aff samme kyrcke tu pundh spannmåle.

Förschiffitt för Linde Olsson i Röne till Peder Olsson, att han förschafter honum så mykitt rätt ähr, synnerligen um en uthjordh, Joenn i Skarlinge schall honum ifrå haffve etc.

Förschiffitt för Gäffle borgere till Lasse Jäspersson, att han tilstäder them löpe medh theris skep vestvartt, och att han tilsäger en, benempd Joenn Stensson, som på tullen achte skall. Item the Gäffle borgere, som vele löpe till Vijborg och Helsingefors, må han giffve pasbordh.

Väntholmen den 10 maj.

Till Oluff Knutzsonn, att han giffver sigh till Stocholm och så bestlæredt, att myntedt må gå fort för sigh.

Förschrifft för her Hendrick Jacobi till hertigh Johan, att Kong:e M:tt haffver honum effterlatedt så mykitt aff presterenten udi Borgo sochnn, han kan betale hundrede daler medh, som han udi Tyslandh skylligh ähr.

Väntholmen den 11 maj.

Förschrifft för her Michill i Schonele till Erich Perssonn, att han lather honum bekomme till lähns aff Skonele kyrcke tu pundh rågh och trij pundh kornn.

Svar till Rasmus Raffvalssonn, att han siälff förshaffer sigh folck, hvar han kann; the fettalie partzeler skall han bekomme aff Hanns Claessonn; item att han Kong:e M:ttz spannemåle udi Tuna i Dalerne thett dyreste han kan föryttre schall etc.

Svar till Hanns Classonn, att Kong:e M:tt ähr tilfridtz, thett han må bruke Jörenn Ersson till slachteschrieffvere, dogh att han medt honum haffver gått inseende; item att han thett meste arbetisfolck, han öffverkomme kann och ingen tjänist haffve, schall förschicke till Öströ (!) sölfbergett.

Öpett breff för Hareldh Ericksonn i Vellinge, att hann (K. M:tt till enn behageligh tidh) skall bruke och beholle enn haga, liggendes nästh Askanäs engh nedenn för prestens hage på Eckeröönn, doch medh sådanne förordh, att hann skall göre utt enn halff mark årligen.¹⁾

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: R[asmus] L[udvigsson].

Uppsala den 12 maj.

Förschrifft för Månns Madzsonn i Kådefalle till Benchtt schriffvere, att han ransaker och lather honum vederfares så mykitt rätt är um samme Kådefalle, som Hans i Frödesboda honum affhende vill etc.

Till Benchtt schriffvere, att han gör en stadga medt them, som hamrer opå Lindesberg bruke, och inthett mere aff them anammer än som förmögenheten tilsäger.

Till hertigh Erich, att Kong:e M:tt förshicker medt Månns Perssonn till Hachinge till Calmara sexten tusend mark att affbetale thett olönte folck medt ther nedhre ähre; item att Hans F. Nåde lather göre någon godh hampnn till Kong:e M:ttz skepsflåttes behoff, um han ther häden för nödhtorffstens skuld förshickedt bliffver.

Uppsala den 13 maj.

Svar till Erich Hendrickssonn, att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, huru många tunner lax han bekommett och saltett haffver; item att han siälff till samme fiske någon förtrogen förordhner, och thett saltt, han ther till behöffver, skall han bekomme aff Lasse Jäperssonn; item att han aff then spannemåle, han udi Gäffle liggendes haffver, skall lathe bake tije läster skepsbrödh effter thenn ordinantie honum tilschickes etc.; att han all thenn hampe, udi hans befalning uthgiordh ähr, schall lathe komme till Stocholm.

Vedh thenne effterste för:ne meningh skreffs till alle fougter, ther hampe uthgiordes.

Uppsala den 14 maj.

Till Lasse Jäperssonn, att hann lather både Erich Hendrick[sson] och andre Kong:e M:ttz fougter bekomme then deell, the till Kong:e M:ttz gagnn och bäste behoff haffve etc.

Uppsala den 15 maj.

Förschrifft för Rolandh stenhuggere, att han [!] lather honum medt sitt selskap bekomme then deell opå Ölandh, han förnöden haffve kann.

Uppsala den 16 maj.

Förschrifft för Stocholm[s] borgere till Hans Claesson, att the medt theris skep måge löpe till the östre-siöstäder.

Uppsala den 17 maj.

Till Larss Flämingh, att han igenkaller the tuhundrede mark ortiger, Vallentin byssesmedh bekommet haffver, till vjldere beskedh etc.

Uppsala den 18 maj.

Svar till her Peder Brae, Gabriell Christiersonn och Hanns Claesson, att Stocholms borgere måge uthsegle till öströsiöstäderna, dogh icke alle till een orth; item måge the lathe thenn nye barkenn och boijortenn löpe till Calmara medh the höffvidzmenn ther opå förordnade ähre etc.; item att the schole lathe haffve grantt inseende medt the borgere, som fare allestedtz umkringh och för ringe värde upköpe spanmåle och seden för samme köp sälien the fremmende, så att han aff them arristerett bliffve måtte; item att Hanns Claesson anammer nycklerne aff Karll skeppere till Södhre ström; item att the lathe inventere then lille archlijcammer opå Stocholm och förschicker sedenn Kong:e M:tt ther opå ett register, och att the förshicke störste partenn aff samme partzeler till Östergötlandh till Stäkeborg och Vastena.

Uppsala den 19 maj.

Öpettt breff för menige clärckerijedtt udi Näricke, att K. M:tt haffver gunsteligen effterlatijedtt them frijhett på taxenn, så lenge the underholle K. M:ttz krigzfolk.¹⁾

Ekolsund den 20 maj.

Till her Bencht, som tilförende satt udi Gränna, att han obehindrett lather her Larss besittie samme Grenne prestegäll, hvilckett Kong:e M:tt honum confererett haffver etc.

Ekolsund den 21 maj.

Till Oluff Hendrickssonn, att han medt en hastt lather nederriffve the huss, som ähre emellen trågården och kryddegårdenn, och att han annamer aff redhfougterne ther um kring någon spanmåle och giffver them, som theris huss bortriffve.

Ekolsund den 22 maj.

Svar till Simonn Anderssonn, att um någre tyske köpsvänner före någre synnerlige gode varer ihnn i rikett, som Kong:e M:tt tiäne kunne, schall them effter tilbörlighet medt tullen förhandlett bliffve.

Svar till her Peder Brae, att thett ähr Kong:e M:tt behageligett, effter som hann medh skepsflottenn besteltt haffver; item att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, hvadh förrådth ther ähr opå fettalie, folck och andre krigzmunioner etc.; item att han lather Gilius byssegiutere bekomme så mykin kopper, som han behöffver till the stycker, han vill haffve förhender; item att han lather anamme then hampe, som ifrå Räfte kommen ähr medh

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: I. T[eit].

Thommos Frijesäk, och att hon må bliffve medh järnn be-
taledt.

Förschrifft för Joenn Jacobssonn i Skellinge till
Göstaff Johanssonn, att han lather honum vederfares så
mykitt rätt ähr um een hästt, som hans granne Per Lars-
sonn schall för honum haffve ihiälslaget.

Ekolsund den 23 maj.

Bestellningh för Anders snidkere, att K. M:tt haffver
gunsteligenn effterlatidh honum, sigh till årligitt under-
holdh, these effter:ne partzeler (till enn behageligh tidh)
penningar 80 mark, oxe liffvendes 1 stycke, liffvendes
svinn 1 stycke, fåår 2 stycke, strömingh $\frac{1}{2}$ tunne, torsk
 $\frac{1}{2}$ tunne, lax $\frac{1}{2}$ tunne, finske gedder 6 [L]æ, smör 6
[L]æ, rogh 2 pundh, maltt 4 pundh.¹⁾

Ekolsund den 24 maj.

Svar till Sigge Svenssonn, att närh Gudh foger Kong:e
M:tt närmere then landzende, varder han bekommendes
beskedh, um han schall tage stedtzle öre aff bönderne på
Jungh.

Förschrifft för Sivardh Jacobssonn till Erich Hend-
rickssonn, att Kong:e M:tt haffver effterlatedt honum frij-
hett för alle uthskyller, aff Ålefårs hemenn åhrligen aff-
går, till en behageligett tijdh.

Till Jacob Juthe, att effter han Kong:e M:tt ovitter-
ligen haffver tagett sigh friborenn hustru, haffver Kong:e
M:tt befalett länge Männns att handle medt honum effter
lagen, hvar han icke udi Kong:e M:ttz nöije vare vill.

Ekolsund den 25 maj.

Svar till Esbiörnn Perssonn, att Kong:e M:tt ähr til-
fridtz, thett Suderköpunghz borgere måge segle uth, dogh

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: M. I.

icke medh förbudhne varer; item att han tilsäger Suderköpungz och Norköpungz borgere, att the köpe the varer, rydzerne tiänlige ähre, och giffve sikh medh them till Vijborgh.

Svar till Jacob Holstt, att hvadh belanger the dagzverckenn, han begärer, haffver Hans Kong:e M:tt lathett tilschriffve landbofougterne udi Östergötlandh, att the skole lathe honum them bekomme etc. Kann Kong:e M:tt icke lathe honum bekomme the penningar, han begärer, effter han icke later förstå, huru mykitt folck ther haffve arbetett. Vett Kong:e M:tt heller ingen rådth opå thenne tijdh att förminske borgleigett ther opå gårdenn. The dykere, han begärer, schall han bekomme ifrå Juletta. Um underhollett, han begärer, vill Kong:e M:tt sikh betencke, tesförinnen Hans Kong:e M:tt ther nedh kommen des varder etc.

Öpett breff för her Lars i Gijrestade, att K. M:tt haffver gunsteligenn effterlatidh honum tije mark frij aff the taxepenningar, som honum årligenn bör utgöre (till enn behageligh tidh).

Lagnö den 28 maj.

Förschrifftt för Anders Perssonn på Skogenn till Anders Pederssonn, att han ransaker um enn täckte, som honum tilkomme schall och en, benempd Lindhorm, honum schall haffve udi någre åhr hafftt ifrå etc.

Lagnö den 29 maj.

Förschrifftt för Nils Olsson i Bålnäs till Lasse Joenssonn, att han förhjalper honum, thett han aff sine ärfvinger må få löse under sitt hemmen någre tompter etc.

Förschrifftt för Hindtze Erichsson i Nörre Hörende och Lasse Månsson i Södhre Hörende samptt på theris grannes vegne till Oluff Vesgöte, att um then qvärnn

han till Kong:e M:ttz behoff haffver latedt upbygge vedh theris åker, haffver förtagett them någon engh, då schall han förschaffe them så mykin eng igen.

Förschriffitt för hustru Kirstin, frambledhne Jacob Anderssonns, till Thommos Nilsson, att han lather henne bekomme två häster aff Örby, som Kong:e M:tt henne effterlatedt haffver etc.

Vesterås den 30 maj.

Svar till Oluff Nilsson, och hvad belanger thett Hösby, ther gått tillfelle att uprätte affvell vare schall, ähr Kong:e M:tt behageligitt; item att han ingelunde tilstädher her Sten Erssons fougte upbäre någon ränte aff the gårdher, han udi Döderhultt haffver lathett upschriffve; att han landgilles smörett och skaffvelsfleskett leffrerer till Suderköping; att han tiärenn, han köptt haffver, leffrerer till Stocholm etc., sammelunde the tu skeppund ållenflesk, han för sitt schultt uthfestt haffver; thett ancker, han begärer, schall han förschaffe sigh hoss hammersmeden udi Stocholm etc.; item att han giffver Kong:e M:tt tilkenne, hvilcken fru Cicilie thett ähr, som the godtz till Hyklinge kyrcke giffvitt haffver etc.; item um Karll Holgerdsson icke haffver Kong:e M:ttz breff opå the två åhrlige häster aff kyrcke landboor udi Kindh, må han them vederkennes etc.; item kan Kong:e M:tt icke effterlate ordinario udi Calmara tijende smörett udi Vårdenäs sochnn.

Utän ort den 31 maj.

Öpett breff för Castenn Hansonn, att hann udi Aborge [o: Arboge] frijtt och obehindrett må bygge och boo och ther bruke borgere näringh medh handell och vandeell och niute the friheter, såsom andre borgere niute udi för:ne Arboge.¹⁾

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: I. T[eit].

Strömsholm den 5 juni.

Fullmakt för Nils Svantesson och Israel Tomasson att uppbära penningar af fogden i Vesterdalarne.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 247 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij haffve befalett våre tiänere Nielsz Svanteszonn och Israell Thomeszonn, att the opå våre vegne anname och upbäre skole aff vår fougte udi Vestredalerne, Hansz Svenske, trijhundrede siu marc, hvilcke penningar knechterne, som han hade i befalningh, haffve giffvit för the värijer the anname, then tidh the i Finlandh vore; item än penningar ethundrede fyre marc sex öre, hvilcke bleffve öffver then summa, som han annamet hade till ath köpe på K. M:tz vegne skin före; summa penningar fyrehundrede elleffve marc sex öre etc. Hvarföre etc. Datum Strömszholm 5 junij anno etc. 58.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Strömsholm den 6 juni.

Fullmakt för Nils Svantesson och Israel Tomasson att uppbära restantiemedel, inlevererade af herr Olof i Hällnäs.

Enligt afskrift i en kopiebok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 247 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath vij haffve befalet våre tiänere Nielsz Svanteszon och Israell Tomeszonn, ath the opå våre vegne anname och upbäre skole aff vår undersåte her Oluff i Hollenes thesse effter:ne restantie penningar pro anno etc. 56, som ähr för enn span hvete penningar 12 öre, för två lester tije pundh enn

span tre fierdinger rogh, för tre lester tije pundh kornn, spannen tije öre, löper penningar ottehundrede tre marc halffsiette öre; item för fyre pundh siu spen kornn, spannen tije öre, daler fiorten, stycket halffierde marc. Summa penningar ottehundrede femtije två marc halffsiette öre etc. Hvarföre etc. Datum Strömszhalm 6 junij anno 58.

Magnus ex ma[ndato].

Ulfund den 6 juni.

Öppet bref för Sven Bagge att bruka och besitta Hökö i Vesterljungs socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I.

Vij Gustaff göre vetterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlåtitt, som vij och nu her med unne och effterlåte, att thenne vår tro undersåthe Sven Bagge må och skall uptage, rödie, besitte och brucke een vår öö, benembdh Höckö, liggendes i Västerliung skäär [och] sochn i Södermanneland, doch med så skäl och förord, att han förplichtig vara skall göre oss aff för:ne Höcköö gårdh all then renthe och rättigheet, effter som thet af vår befallningzman och flere förståndige män kan blifve afredt lagdt. Hvarföre biude vij alle etc. Datum på vår gårdh Uelfundh 6 junij anno 1558.

Under vårt secret.

Ulf Sund den 8 juni.

Öppet bref för herr Mikael Olai och hans efterträdare som kyrkoherdar i Mustasaari socken på vederlag i jord och fiskevatten för den prästgård, som lagts under konungens afvelsgård.

Enligt afskrift i RA.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligitt, att effter vij haffve latedt annamme prestebordet i Mussesaår sochn i Österbothn under vår afflesgårdh, som vij ther sammastedes haffve uprätte latidt, dherföre haffve vij ther emott aff sinnerligh gunst och nådhe undt och effterlatidt oss elske- ligh her Michiell Olai, kyrkieprest udi för:ne Mustesår, och alle effterkommande kyrkieprester ther sammastedes till prestebordh these effter:ne äger, som ähr Vackvikien, ett styckie obrukat mark till mulebeett, item engier ther sammastedz till nijie laas, item en lithen halfföö, benemdh Engisöö, liggendes ther st[r]ax när, till att haffva fåår och kalffvar uppå, item kyrkieengen i Signisby till fempton laas, item klösterjordh i Mundzmo fem spenne landh och halff fierdingz landh, item humble gårdh till fyretijio staker, item notevatn fyre mandz faru, item engier i Söderfierden sex las, item mosaenger i Humbbelsår, till tu las *etc.* Hvilket vij giffve våre fougter och befalningz- män, så och alle andre, som för våra skuldh vele och schole göre och låthe, tilkienne, att the vette sigh här effter rätta, ickie görandes för:de her Michell eller the, som effter honom komandes varde, her emott hinder, platz eller förfangh. Datum på vår [gård] Ulfvesundh 8 junij anno *etc.* 58.

Ulfssund den 8 juni.

*Öppet bref för Hans Eriksson [Ekelöf] på frälsefrihet för
uppräknade gårdar.*

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (s. k. Poitsila kopiebok) förut tryckt af Reinh. Hausen i Bidrag till Finl. hist., D. 3 (1904): s. 393—395.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så ock för velvillig och hullig troo tienst, som denne vår troo tienare Hans Ericksson till Giesterby oss och vår[t] rijke Sverige här till dax troligen giordt och bevist hafver och ähnn ytermera här effter giöra och bevissa må och schall, så lenge han leffver, haffve undt och giffvitt, som vij och nu medh detta vårdt ypne breff unne och gifve honom och hans effterkommandhe echte barn och arffvinger, [arfvinge] ifrå arfvinge till evig tidh frijheet och frelsse upå desse effterschrefne schattgodz och gorder, som ähr uthi Giesterby een schattmark, uthi Pijby och Pijnäss två tridinger, uthi Hinssby half schattmark, uthi Böle och Nickeby två tridinger, uthi Hangelby een fiendendels, item thesse öijer, nembligen Hussöö, Biörnö och Bussöö i Helssinge sochen, två tridinger, thesslickes uppå alle dee godz och gordher, som han och eliest medh arff, gifftermåll eller nogot lagfong tillkomen ähr eller heräffter tillkoma kan (doch dett som tillförende frelsse ähr och varitt hafver); och gifve vij honom här medh schiöldh och hielm och schiöldemerkie, som ähr ett gröndt löfblad, hengiendess uthi een tver qvist, uthi ett rött fiell, uppå thett han samma godz under frelsse som andre frelssesmen här i vårdt rijke therass godz under rett frelsse till vår och kronones tienst niuta, brucka och beholla må och schall, doch medh sådanne förordh och vilkorr, att han och hans effterkommandhe barn och arffvinger effter honom schulle vara och blifva oss och vore unnge lifzarffherrer, menige Sveriges rijke hulle, trogne

och retrådige undersottare och sig uthij alle motte till landh och vatten genom [dagh och] natt emot vår [och] richssens fiender, ehvar som helst behof giöres och the tillkrefde blifve, välvilligen, troligen och manligen brucka och befinna låttha, tesslickess trogne vare och afvärre vår, våre lifzarfvingers och menige rickssens schade och fördärf, thär the någott slicht förfare kunne, våre och theres fördel, nytte och beste altidh söökia och förfordre effter deres ytterste macht och förmåge och sig altidh, såsom velvillige tienare och undersottare bör och thess plichtig ähre, emott theress retta konung och öfverheett befinna lattha; samaledes, om vij eller våre effterkomandhe lifz arffvinger honom eller hans effterkomandhe arffvinger nu eller framdeles uthi nogon befalling fordra ville eller behoff hafva, schall han ock the sig uthan all schättzsmål vellvilligen ther till brucka låtha. Hvar och så hendhe (thett Gudh nadeligen affvendhe), att någre våre fiender eller ovenner, uth rickes eller her inrickes, sig medh nogon upenbar eller hemlig stemplingh och undersettningh emott oss eller vore lifzarfherrar opsettie, förbinde, rutere eller förgrippa ville, tå schall förb:te Hanss Ericksson och hans arffvinger ved deres ähra och redeligheett sig altidh finna lotha på deres sidho och hoss them, som oss och våre lifz[arff]herrer medh troo och ähre menar, och then annen hop, som vår och vore lifz arffherre[r]s schadhe och förderff åstunde eller under ögon haffver eller vare vellie, med lifzmacht emottstå och nederlegia, effter som han oss och våre unge lifzarffherrers i thenne måttho loffvatt, svorett och tillsacht hafver, och hans förplichtelsse bref, oss ther uppå gifvitt, uthvissar och videre förmäler, så att han thesse förb:de punchter och artikler troligen, ärligen och obrotzligen holle vill och schall. Biudess fördenschuldh här medh alle, som för vår schuldh vele och schole giöra och lattha, att the förb:te Hans Erichsson eller hans effterkomandhe arffvinger her emott inte

hindre eller plattze heller uthi nogon matto oförretta vedh vår ogunst. Thess till ytermera visso latthe vi hengie vort konungzlige secret nedem för detta bref. Datum på vår gordh Wulfsundh 8 junij anno tusendh femhundrede femptie och upå det ottondet.

Ulfund den 9 juni.

Öppet bref för Märten Matsson på klockareräntan i Mustasaari socken.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 4847) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och prestersk., Saml. 3 (1898): s. 10.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij aff synnerlige gunsth och nåde haffve undt och effterlathit, som vij och nu her med unne och efterlathe, att thenne vår tro undersåthe Morthin Matz[son], kläckare i Mustasari sochn i Österbotnen, må och skall niuthe och behålle sigh tilhielp och uppehålle halffparten aff kläckare ränttan, som faller udi Mustesar sochn, och för thenn annan halffpart skall han utgöre oss årligen i tax en tunna smör *etc.* Ther våre camarere och fåugter vete sigh efter rätte, icke [görandes] förb:te Morthin Matzson her emott hinder, platz eller förfångh. Datis på [vår] gård Ulfzund 9 junij anno *etc.* 58.

Strömsholm den 10 juni.

Till utvald konung Erik angående förhållandet till danskarne, om den misstro vissa fogdars förmögenhet väckt och om inkomna nya underrättelser från Livland m. m.

Riksregistr. 1558, fol. 76.

Vår faderlige gunst *etc.* Elskelige käre sonn, ath thänn almectigeste Gudh ville förlåne tig sijne hälige

nåde medh helse och helbrögde och elijesth udi lycksaligh regemente ath styrcke och förmere, thätt önske och begäre vij aff hans guddomelige nåde dagligenn. Och kunne vij icke haffve tig förholleth, käre sonn, ath vij sampt vår käre husfru och tijne elskelige käre syskene, som hosz osz ähre, ähnnu aff thänn alzmectigis nåde och försyn udi timmelig välmåge stadde ähre. Thänn alzmectigeste Gudh förläne yttermere sijn helige nådh till all lycke, sundhet och välfärdh etc. Vijdere, käre sonn, haffve vij förmercth aff tijnn schriffvelse, hure tijnn begynnelse haffver sig tildrageth medh gåth naborskap medh våre granner, the danske, så ath the gode männ inthett affslå thänn infödde godhet och kärlichett, som the aff longlig tijdh till osz svänske haffth haffve, så ath hann ähnnu ähr inthet förkolneth, uthenn bliffver alth medh samme säth, effter såsom the altijdh pläge trachtere thäsze svenske och spare ingenn flijt, uthen två sig altijd i thätt svenske blodh etc. Käre sonn, haffve vij öffverset alle the copier, som thu [osz] tilskicketh haffver, både the två, som thu thänn gode mann, Ebbe Knutzsønn, tilschriffvith haffver, theslikis och the merckelige svar, som hann effter sith diupsinnige förnupth thär opå svareth haffver. Så, käre hiärtens sonn, förmärke vij icke aneth aff tijne schriffvelse, uthann ath the ähre ganske väl betänckte och väl stälte, och vette them i ingenn måtte till ath förbättre. Och tyckes osz ganske väl vare, ath thu vesth them så skickelige hoffvere effter tijdens lägenhet, och tyckes för gåth och rådsampth vare, ath thu thett samme sättedh bruker etc. Vij begäre och icke heller, att thu, käre sonn, um sådanne små heller alle ärender schall haffve tig försporth hosz osz, thär medh tijdenn mykith fördröijes, uthann vij see väll gärne, ath thu, sedenn thätt sketh ähr, ville giffve osz thätt tilkänne, opå thätt vij kunne vette rätte våre saker thär effter etc. Thänn Ebbe Knutzsønn ville och väl gärne ath giffve god

ordh utaff ett falst hiärte, doch kommer hann icke thäs vedh, förty hans gärningar och onde vilije ähr för mykith och offte förmereth bliffven och upkommenn i liuseth, icke alenesth opå thänne tijdh moth the fattige karrer, som han haffver ille trachteredh, uthann när thu vill ytterlige[re] förstå hans dygdh, schall Germund Svenszonn, Joenn schriffvere, Niels Birgeszonn på Croneberg och flere, som boo vedh gräntzenn, tig hans elskog yttermere vette förtälije etc.

Ytterligere, käre sonn, så mykith belanger Jörenn Gyltis schriffvelser, må nu vare huru thätt kann, dog ähr rådeligith, ath vij sätije icke för mykin tro till thätt danske smekende, uthen achte thett proverbium, som thu näst Gudz hiälp vel vest, tu quoque fac simile sic ars deluditur arte. Menn för all ting, käre sonn, tyckes osz rådeligith vare, ath vij förstärcke thäsze tre landzender, som ähr Östergötlandh, Vestergötlandh och Smålandh, medh gåt resigt folck. Och thätt kann icke skee medh mindre, uthann vij betäncke och upsöke någre lägenheter till gode sätegårder och sloth, thär mann kann haffve åker, eng och fiskevatnn, som nog haffver varidh tilförende omtaleth. Icke ähr heller vår mening, ath vij vele göre någenn försambling så hastigt, uthan ath thätt ähr bättre vare förevar ähnn efftersnar, förty the danskes sinne och anslag thett förvandles hundrede gånger om dagen, thätt tör mann aldrig anneth täncke etc. Här går och för rychte, ath thänn hertig Frederick skulle vele vare til taels medh tig. Så vette vij icke hvadh santh ähr, och ähr rådeligith, käre sonn, ath thu seer tig medh sådanne handell och omgänge visligenn före, förty vij ähre thäs visze, ath honum følger enn hop medh arge säller, både däner, holster, misner och glisner, och ähre enn hop medh spottiske hägrer och argelistigt selskap, och til-effventyrs i thänn acth och mening ath utspeije tine mores, seder och omgänge och granneligenn förkundskape

både tigh, thänn landzendenn, sloth och stadzbefästningar och alth anneth, hvadh them till nytte komme kunne. Och bedije vij tig, ath thu håller osz thänne vår under-
 vjnsning till gode, thätt Gudh kenne vij aff faderlig tro-
 hett meent haffve. Hvar så skeer, vore gåth, ath thu
 hade någre gode anseende menn tilstädis, som någeth
 gåth vjste, och som kunne haffve acth och upseende på
 theris svincker, för thy the ähre mechte behändige både
 medh öffverflödige dryck till ath före enn udi, så och till
 ath svike enn, för ähnn hann veeth thär et ordh utaff,
 för hvilket thänn almectigeste Gudh tig bevare. Menn
 ther så hender, ath högborne förstinne, tijnn käre moder-
 moder, vore tig besökendis, dhå tviffler osz inthett, ath
 honn ju bevijsar sig emoth tig, som honn på blodz och
 ähres vegne skyllig och plichtig ähr. Osz tviffler och in-
 thet, ath thu ju vest henne vell medh all förstlig skick
 till ath trachtere och undfå etc.

Hvadh anneth, käre sonn, som thu haffver omschriff-
 vith, thätt vele vij tig gärne sände, thätt meste vij haffve
 rådth och empne till. Osz haffver ganske siälsinth varith,
 ath thänn dryck, som Lasze Knutzonn umschriffver, ath
 mann länge sedenn thär um i rhättenn tijdh icke haffver
 latijdh beställe, och ähr tilbefruktendes, ath hvadh som
 mann åstadsender i thänne svåre hette, schall icke my-
 kith duge, när thätt kommer fram, vill och icke heller
 väl tiäne ath före miöd ebland enn hop öl etc.

Käre sonn, vij schole och väl tro, ath the gamble
 fougter thär nedre i thänn landzenden ähre ähnn icke
 tileffventyrs så invertis till dygdenn, som the lothes ut-
 vertis skine för ögonenn, effter the begynne göres nu flux
 rijke. Vore förtänskuldh rådeligith, ath thu ville lathe
 haffve ett flitigt inseende medh them, förty thätt kann
 väl hände, ath the sijne rikedommer mykith haffve be-
 kommeth egenom theris hästeprång och annen köpenskap,
 som the haffve bruketh medh the danske och tydske, och

kunne förtänskuldh inthet skade, ath the medh tijdens motte bliffve affsatte och andre förtrogne tiltänckte i theris stad igänn etc.

Osz synes och ganske rådeligith vare, för the farlige tijdz lägenheter skuldh, som vij esomofftest förnimme påfärde vare, ath thänn tijende, som ähr i Sunnerbo och Väsbo, motte komme till Croneberg och thänn tijende, som ähr i Calmare länn och på Ölandh, måtte komme till Calmarne, opå thätt ath, hvar Gudh förbiude, någenn nödh eller farligheth opå komme, thätt man dhå opå samme orther kunne haffve rådth till ath underholle enn heel hop folck etc. Vore och högeligenn förnödenn, ath man sigh um någre personer, som tiäne till ath bruke för kundskaper både i Danmarck och flerested[z] i tyske nationen, beflite ville, the thär fliteligenn och opå thätt troiligiste kunne förkundskape, hvadh för tijender och lägenheter opå alle orther vancke, och sedenn hvad som the thär förfare kunne, oförsummeligenn giffve thätt tilkänne. Osz synes och lijkest, ath mann sådanne personer i köpmansvijsz bruke måtte och förskicke them till Danmarck, till Helsingör, i Sundeth och flerestedz, och motte mann thär till icke bruke någre svänske personer, uthann tydsker, förty thäsze svenske ähre så gruffvelige enfaldige och simple och vette inthett ath umgå medh sådanne handell och late sig snarth thär egenom förföre och förmercke, och the, som i så motte brukede bliffve, skulle the giffve före, ath the vore heme i Danske och annerstedz udi Tyslandh, the thär ville köpslage opå spannemåle medh the danske och andre, som förekomme kunne. Och skulle mann thär egenum snaresth bekomme vijsze kundskaper både ifrå östenn och västen, effter thätt vill vare alt förlong undertijdenn ath bijde effter visze kundskaper ifrå Lybeck hijtt till Sverige etc.

Käre sonn, såsom thu giffver tilkenne, ath Peder Oxe och Christoffer Hvitfelth ähre udi kongens ogunsth

etc., så kann skeep, käre sonn, ath thätt föge haffver opå sig, förty mann veet, ath theris sack står inthett så ille såsom ryctes, och tileffventyrs kann hände, ath thätt under någenn annen grundh ähnn thänn bäste sketh och utropeth ähr. Och endoch the danske lathe sig bemärcke, thett the inthet haffve i sinneth ath ställe någeth i värcketh emoth osz och thätte vårth rijke Sverige etc., så må thätt vare i thänn mottenn huru thätt kann, menn um the ähnn unte osz någeth synnerligith gåth, som the nu vel lathes förmärcke, dhå tilegnede the sig icke medh orhätte Sverigis crone udi theris vapnn, som the nu göre, till hvilken the plath ingenn skäl heller rhätt haffve. Icke var thätt heller för bruck i konung Fredericks tijdh. Och vele vij tig, käre sonn, förtänskuld haffve kärligenn förmaneth, ath thu föge tro heller loffvenn sätter till the danskes skjinnachtige taell, förty the ähre alzintet troendes, doch kann thätt inthett skade, ath mann effter måttelighet någeth later sig inn både medh borgere och bönder, the som här nemmest vedh grantzenn boendes ähre, opå thätt mann kunne late höre och förfare, hvadh theris grundh och mening ähr, menn thär mann skulle inlathe sig medh adelen och frälsidh, thätt kunne vij icke täncke, ath thät någeth rådeligith vare skulle etc. Gudh almec-tigeste tig alltid befalendis. Datum Strömsholm 10 junij anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, sedenn thätte breff var besluteth, bekomme vij schriffvelse ifrå tijnn broder Johann, medh hvilke fölgde ett breff, som hermesterenn i Lifflandh osz tillschriffvith haffver, thär aff vij skicke tig enn copie här innelucth tilhande, thäslikis någre tijdender, som någre tydske köpsvänner, the thär ifrå Raffle och till Åbo kompne vore, haffve för tijnn broder berätteth, utaff hvileke thu varder förnimmendes, hvadh för lägenheter

opå the orther vancke, som i samme copie förmelles. Så synes osz, käre sonn, ath samme tijdender, som hermesterenn omschrieffver, concordere och komme endels öffver eens medh the tijdender, som mester Mårtenn och Jörenn Gylte offte omschrieffvith haffve, och måtte sådanne tijdender doch liqväll någeth haffve på sig, endoch Gudh må vette, huru thär um santh ähr. Och effter hærtig Ulrich aff Mechelburg ähr kongens förvanth i Danmarck, tviffler osz inthet, ath the ju någeth haffve prachticere tilhope emott osz och thätte värth rijke etc. Hvarföre ähr vår faderlige begärenn, ath thu vilth late tilrede göre enn skute och lathe thänn löpe in i Landt Mächelborg och thär opå lathe förclåde någre förstandige, som granneligenn förfare kunne, huru här um aldelis i sanning ähr. Och the, som i så motte bliffve utskickede, måtte gifve före, ath the i Blekingh i Affveskår skulle heme vare och för thänn orsack vare tijt kompe, ath the ther ville köpe gåth Råstockz ööll. Och ligger ingenn ringe machth opå, käre sonn, ath vij icke alth förmykit ähre försäckrede, uthann medh alsomstörste förmögenheth täncke till ath förstärcke osz med gåth resigt folck och andre nödhtorffter, thätt meste osz mögeligith vare kann, effter som thär um i thänne vår schriffvelse förmälth ähr. Käre sonn, vij vette och icke um thänfransosen, som vij skickede nedh medh Clämet Hanszonn, ähr ähnnu qvar hosz tig heller icke, effter vij ingenn beskedh um honum aff tig haffve bekommeth etc.; se förtänskuld gärne, ath thu osz här um vilth förständige etc.

Strömsholm den 10 juni.

*Till borgmästare och råd i Söderköping angående handeln
med ryssarne.*

Riksregistr. 1558, fol. 81.

Vår gunst tilförende etc. Effter vij förnimme, trogne undersåter, borgemestere och råd h di Suderköping, thett rydzerne medh thänn deel, the pläge haffve medh ath fare, alzingenn tilförning göre anthen till Räfte eller andre orther udi Lifflandh för thätt krig skuldh, som ähr emellen muschovitenn och the lifflander, och kann mann förtänskuldh icke lätteligenn thär bekomme til köpz the partzeler, som rydzerne pläge föryttre udi Räfte, thärföre synes osz icke rådeligith vare, thätt någre aff våre undersåter här i riketh giffve sig anthen till Räfte eller någenn annen orth udi Liffland medh the varer, som här inrikes falle etc. Och effter osz ähr tilkänne giffvith, thätt enn hop rydseköpmenn nu nyligenn ähre kompne till Vijborg medh allehande godz, både lijnn, hampe, träen, vax, talg och andre partzeler, som rydzerne före pläge och här i riket, thesliskis opå the tydske orther, storligenn behöffves etc., thärföre vele vij edher allffvarligenn haffve förmanede, ath thär I vele handle med rydzerne um någre aff för:ne partzeler, ath I då giffve edher till Vijborg medh thänn deel, som rydzerne kunne vare tjänlige. Och förmode vij, ath I större båtning eller profit thär utaff haffve skulle, ähnn ath I vele giffve edher till för:ne städer i Liffland, synnerligenn opå thänne tijd. Vettendes edher här effter rhätte. Datum Strömsholm 10 junij anno etc. 58.

Samme mening till alle siöstäder.

Strömsholm den 11 juni.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] och Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående den större eller mindre sannolikheten af ett fredsbrott från danskarnes sida.

Riksregistr. 1558, fol. 81 v.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommeth edert bevog och betänckende, käre gode menn, opå the värff och ährender, som vij vår tiänere, Oluff Larszonn, haffve opå lagth och befalet edher till ath uptäcke etc. Och såsom I late förstå, ath edher synes icke rådeligith vare, ath man någenn stor försambling skulle lathe förskicke nedh till Vestergötlandh, thär egenom landeth förderffves måtte etc., så känne Gudh, ath vij och icke heller gärne thätt göre vele, haffve och icke varid vid thänn mening ath göre någenn stor försambling så hastigt, uthenn ath thätt ähr altijd bättre vare förre var (hvar umträngde) ähn effter snar etc. Och utaff the tijdender och lägenheter vij ähnnu haffve förnummeth, synes osz ganske ringe försäckring vare opå färde, och kan förtänkskuldh icke alth vare lögnn eller förgeffves (såsom enn parth mene) thätt som kongenn i Päländ, hermesterenn i Lifflandh, Jörenn Gylte och M. Mårtenn i thäsze förlidne tijder osz tilschriffvit haffve, effter såsom I thätt vijdere aff thänne inneluchte copie aff thätt breff, som hermesterenn i Lifflandh osz tilschriffvith haffver, haffve till ath förnimme, thän thär i thätt nämmeste concorderer och kommer utöffver en mening medh the förre tijdender, som osz haffve varidh tilschreffne och vardnede före. Vij haffve och bekommeth någre tijdender ifrå vår käre sonn Johann och skicke vij edher thär[aff] enn copie här inneluchth tilhande, thär aff I och haffve till ath förnimme, huru krigeth emellen muschovitenn och the lifflender sig tildragith haffver. Så, käre gode men, kan hände, ath the

kundskaper, som I undertijden utskicke och bruke pläge, icke kunne så granneligenn förfare um alle lägenheter, som nödtörfftenn fordrer och kräffver, och skeer så, ath I thär egenom bliffve mykith försäckrede, menn vij befruchte, ath hvar man så lätteligenn alle saker företager, ath thänn försäckring, som I förtröste opå, sviker edher icke [*sic*] medh tijdenn enn gång siälffve. Så känne Gudh, ath hvar så hände, thätt Gudh förbiude, vij egenom sådanne försäckring tappede skantzenn, ath thätt då ville vare osz besvärligith nog för all thänn möde och svåre umkostneth vij för menige Sverigis rijke udi vår hele regementz tijdh haffth haffve. Och ligger förtänskuldh ingenn ringe macth opå, ath vij täncke till alle the utväger, som tiänlige kunne vare till ath försvare osz och thätte vårth rijke medh, hvar Gudh förbiude någeth hastigt opåkomme, och ath man i tijdh motte tiltäncke the orther och lägenheter, som mann kann haffve rådth till ath underholle enn heel hop folck och häster opå, som ähr att försörge thänn landzendenn Vestergötlandh med gode sloth och befästninger, item medh flere affvelzgårder ähnn the, thär nu ähre, som nog haffver varidh umtaletth tilförende, thär mann till någre hundrede häster kunne haffve råd till ath underholle för menige rigsens beskydh skuld, hvar umtränger etc. Och försee vij osz (hvar någre ville sig thär um beflite), ath udi thänn landzendenn finnes ju så gode lägenheter till ath uprätte affvel opå, som någenn tijd i andre landzender, som ähr i Findland, item här i Uplandh, Östergötlandh, Smålandh och Ölandh, hvilke förbättre ähre med någre hundrede häster, ähnn som the tilförende någon tijd varid haffve etc. Käre gode männ, så mykit thänn artickel belanger I schriffve um, ath I icke vette, hvilkenn landzendenn fienderne först achte besöke etc., kunne vij föge tilsvare, effter vij och icke heller thäs vijszere ähre, haffve och icke någenn prophetisk ande framför andre mennisker, så ath vij skulle

kunne vette prophitere och spå till, anthenn the ville besöke enn landzende eller flere tillike, men thätt vij edher medh våre schriffvelser varneth haffve (såsom vij opå vårth embetis vegne thäs skyllige och plichtige ähre) kenne Gudh, ath vij thätt udi enn godh och trogen mening giorth haffve, opå thätt vij gärne ville (såsom vij och altijd gärne veleth haffve) värne och förvare edher och menige Sverigis trogne inbyggere för alle farligheter, som sig tildrage kunne. Och thätt, som vij ähnn här till haffve kunneth prophitere utaff the farlige och svinne prachtiker, såsom vij esomofftest haffve förnummeth, ath våre fiender altijd gärne haffve velet ställe i värcket, kunne vij icke anners besinne heller thärutaff colligere, ath the ju vore först besökendis sijnn lycke på thänn landzendenn, och hvarth theris företagende seden lände kunde, må Gudh vette etc. Menn thär I, gode menn, förvette edher någenn annen eller större försäckring ähnn vij, dhå begäre vij gunsteligenn, ath I vele osz thänn meddele och tilkänne giffve, thär [vij] och menige Sverigis rijkis inbyggere kunne rhätte våre saker effter etc.

Käre gode menn, hvadh tijender vij här uppe kunne förfare, them vele vij gärne haffve edher meddelte, begäre och gunsteligenn, ath så snarth I thär nedre udi thänn landzendenn någre tijender förnimme, synnerligenn the som osz ligge macth opå ath vette, ath I osz um them oförsummeligenn vele förständigige etc.

Käre gode menn, um the danske unte osz ähnn någeth synnerligith gåth, som the nu väl lothes förmärcke, dhå tilegnede the sig icke medh orhätte Sverigis croner udi theris vapnn, som the nu göre, till hvilkenn the alzingenn rhätt haffve. Icke brukede heller framlidne konung Frederich, konung Christierns fader, för:ne tre croner etc. Så kann hvar och enn herutaff nogsampt besinne och förmercke, ath the thär med föge gåt haffve udi sinneth, förty mann seer väll, huru thätt haffver sig med ringe

personer, som i ringere standh ähre, ath när enn tilegner sig medh orhätte thänn anners bomercke och sätter thätt brede vidh sith ejeth opå sijt godz, dhå vill thär inthet anneth effterfölje ähn tvisth och oenighet. Så kann väl hände, ath här medh udi lijke motte skee må, endoch Gudh må vette, vij inthet anneth ähnn thätt, som semije och endrechtighet ähr, åstunde, hvar vij thän elijest niute motte etc. Gudh edher befalendis. Datum Strömsholm 11 junij anno etc. 58.

Fiholm den 14 juni.

Quitto för herr Joen i Nöbbeled på restantiemedel.

Enligt afskrift bl. qvittensregister i KA.

Vij Gustaff etc. giöre vetterligett medh thenne vår qvittencia, atth vij opå Fiholmen thenn 14 junij anno 58 anamadh och upburett haffve aff vår tro unnersätte her Joen i Nybele, som var proest i Vexöö stigt, these efftherscrefne penningar, hvilke honom borde leffverera pro anno 53, penningar 20 mark 1 öre 14 d:r. Hvarföre etc. Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regie Majestatis proprio.

Stallarholmen den 20 juni.

Till Olof Knutsson angående nödig vaksamhet vid vakt-hällningen på Vesterås' slott och om ditförskaffade penningars bortförande.

Riksregistr. 1558, fol. 84.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förnummeth, Oluff Knutzonn, ath thu haffver fördt enn hop penningar ifrå mynted udi Stocholm och till Vesterås etc. Så synes osz icke rådeligith, ath samme penningar thär schole

bliffve ständendis, effter slotted ähr icke udi alle motte så förmuredh, såsom väl behoff vore och thänne farlige tijdz lägenhet kräffver och fordrer. Ingenn fougte ähr thär heller nu tilstädis, som kan haffve acth både på enn deel och annen. Och vele vij tig icke förholle, ath vij esomofftest höre och förnimme siälsinde prachtiker ifrå Tyslandh, såsom osz och nu nyligenn ähr tilkänne giffvith um enn siälsindh och underlig handell, som ähr sig tildragenn udi Öffverlandenn i enn stadh, Wirtzburg benempdh, emoth enn biscop, thän thär hade ett sloth harth vedh samme stadh. Och ähr så tilgäth, ath enn tijdh hade biscopen varidh udi stadenn och var opå vägnenn sielff fempte vedh pasz ifrå stadenn och achtete sig in opå slottedh. Komme så enn förrädere hop till ähnn otte eller tije starcke vepnede ryttere opå theris häster emoth honum emellen slottedh och stadenn och indslog strax enn hell hop hagelskoth egenom bischopenn, så ath hann strax stalp dödh utaff hästenn. The andre sloge och strax ihäll them, som medh honum vore i selskap, och högge strax sijnn kosz, hvilketh the, som i stadenn vore, strax bleffve varse och skickede så någre ryttere opå farten effter them, som hade scholeth vrecth thän skaden, och när the komme enn fiärdingzväg ifrå stadenn, så var thär ett hinderhold bestält till tuhundrede ryttere, hvilke och strax ihälsloge them, som utskickede bleffve aff stadenn effter the andre. Så giffves både här medh och andre flere sådanne siälsinne prachtiker ett siälsinth betänckende um the tydsker, och vele tig förtänskuldh allfvarligenn haffve förmaneth, ath thu allfvarligen tilseijer them, som schole achte opå slottedt, ath the thär opå udi alle motte haffve enn gran acth och tillsynn och altijð haffve thänn store slotzportenn tilläst, och thär någenn vill gå anthenn in eller uth aff slottedh, dhå må thätt skee genom thänn lille portenn, såsom vij och befaledh haffve thäsze breffvijsere Åke Haralszonn

och Christoffer Torstenszonn thär om ath beställe, hvilke vij haffve befaledh ath vare ther opå slottedh och achte opå alle deeler, till thäs Boo Olszonn kommer tilbake igänn ifrå Vestergötlandh etc. Sammelunde vele vij och, ath thu opå våre vegne tilseijer the befelningzmenn eblandh knechterne thär i stadenn, ath the hvar nath schole ligge opå slottedh och altijd vare stadde vedh theris verijer, så ath the kunne vare snachfrij, hvar the fremmende någeth onth emoth them ville företage etc. Och så snarth thu här om bestälth haffver, vele vij, ath thu dhå oförsummeligenn med penningerne schal förfoge tig till osz, thy vij ingelunde vele haffve samme penningar thär opå slotted ständendis för the orsaker skuldh, som nu förtalde ähre etc. Thär rätte tig fulkommeligenn effter. Datum Stallereholmen 20 junij anno etc. 58.

Räfsnäs den 21 juni.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående möte med grefven af Ostfriesland, om erhållna mönstringsrullor och om ömsesidigt utbyte af bekomna underrättelser.

Riksregistr. 1558, fol. 85 v.

Vår synnerlige gunst etc. Kere her Steen, vij haffve bekommedh edhers schriffvelse och thär aff förståt, ath vår elskelige käre sonn Erich etc. haffver förschriffveth edher till sig, effter greffven aff Ostfrislandh till Calmare schulle vare förmodendis och icke till Elffzborg etc. Så vore osz icke obehageligith, ath I förreste oförsummeligenn thär hädenn, opå thätt ath I kunne göre för:te greffve salskap och ledsagenn till osz, och synes osz likest, thet I genom nath och dag vele haffve ett vijsth bud åsted till ath förfare, hvar han ähr, så ath I thäs snarere honum möte kunne etc.

Vij haffve och bekommeth the musterregister för-

seglede, som I osz tilskickede, hvilke vij och vele late öfversee, och sedenn thär om lathe edher vår mening förnimme etc.

Käre her Steenn, som I förtröste osz, ath våre fienders prachticerning schall ingenn framgång haffve emoth osz i thätte årh etc., så tycker osz, ath I icke så uttryckeligenn schriffve um saken som väll behöffdis, såge för tänskuldh gärne, ath I osz ytterligere um alle lägenheter förständigige ville och skicke osz tilhande the breff eller copier aff the schriffvelser, som I ifrå fremmende orther bekomme um allehande lägenheter, på thätt vij siällfve måge see och döme thär aff, hvadh opåfärde årh, och thär effter betäncke, huru alle saker beständigest kunne bliffve företagne. Vij vele och lathe tilskicke edher copier tilhande aff the breff, vij bekomme ifrå fremmende orther, thär någen machth opå ligger, på thätt I aff theris inneholdh och kunne haffve någenn rättelse och siällfve vette ath döme um sakenn och rhätte edher effter the lägenheter opåfärde vare kunne etc. Gudh edher befallendis. Datum Råffznäs 21 junij anno etc. 58.

Gripsholm den 22 juni.

Förläningsbref för Lasse Filipsson på Svarttorps gård i Ytterselö socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I.

Vij Gustaff etc. göre vetterligt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlåtitt, som vij och nu her med unne och effterlåtthe thenne vår tro undersåte Lasse Philipson, att han må och skall (oss till een behagelig tijdh) niute, brucke och behålle ett vårt heman, benembd Svarttetorp, liggiendes i Ytterselö sochn i Selbo häredt, qvitt och frij för afredt och alle andre uthskylder. Ther våre fougter och alle andre, som för våre skuld vele

och skole göre och låte, vete sig effter rette, icke giörandes för:ne Lasse Philipson her emot hinder, platz eller förfångh. Datum Gripzholm 22 juni anno 1558.

Under vårt secret.

Gripsholm den 23 juni.

Qvitto för Hans Kraft på penningar för försålda värjor.

Efter original i Revals stadsarkiv.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligit medh thenne vår qvittencie, ath vij opå Gripzholm thenn 23 juni anno etc. 58 anammet och upburit haffve aff vår tro tjänere Hansz Krafft tiugu halffnijende marcer, hvilcke han upburit haffver för någre verijer, som han opå våre vegne föryttret haffver etc. Hvarföre *etc.* Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

(Sigill.)

Gripsholm den 23 juni.

Till konung Kristiern III af Danmark angående den behandling, som kommit ett svenskt skepp till del i Öresund.

Efter originalet i danska riksarkivet.

Unser freuntlige dienst unnd was wijr sonst mehr liebs unnd guts vermugen zuvor. Grossmechtiger furst, freuntliger lieber schwager, bruder unnd nachpar. Wijr mugen E. L. nicht verhalten, dass unss unsere underthanen unnd lieben getrewen Lasse unnd Hanss Gammel underthenigst klagende fhurbracht, wie nachdem ihr schiffer Per Benckson im vergangnen 56 jhare sein eingeladene mastholtz Jacob Bredson zu Russel inn Franckreichen umb saltz, so viel ihr schiff dragen mochte, verkauft,

where Carsten Preusse, kaufmhan von Dantzick, mith obgenantem Jacob Bredson ubereinkommen, dass dieweile ehr etzlich saltz auf Sanct Martens ölandt liggend, der schiffer dahin lauffen unnd von seinem saltze dass schiff beladen, darjegen gedachter Jacob Bredson Carsten Preussen so viele hundert saltzes, wie der schiffer Per Benckson bey Sanct Martens ölandt innehen wurde, zu Broffwas krien [*sic*] wiederumb lefferieren soltte. Wie nhun der schiffer unter Engelandt inn eine haven Wict genant gekommen unnd victualie halben eintzukauffen zu lande gefharen, where gemelter Carsten Preusse aldar auch fhur ihme gewessen unnd hette eine losse schrift unbesiegelt, dass ihme noch andert half hundert saltzes von Jacob Bredson resteden, fhurgebracht, welcher halben er ihnen greiffen unnd (unangesehn dass der schiffer mith ihme nicht zuthun) inn gefencknus eintziehen lassenn, auch aldar auf englisch einen vormeinten nichtigen vortragk, dass er ihme 21 last saltzes, welche von ihme (dess der schiffer doch nicht gestendigk) empfangen unnd wiederumb inn Sehlandt, Norwegen oder Helsenör gelieffert sein solten, betzalen soltte, schreiben lassen, dem schiffen seine tasche von der seithen gerissen, dass petzschier dar auss genhomen unnd die ohne seinen willen selbst vorsiegelt etc. Nachdem aber itzbemelte unsere burger zum Stockholme Lasse unnd Hanss Gammel ihr schiff abermals nach Franckreichen lauffen lassen unnd dass inn Örsundt gekommen, where dass erstlich von abgesetztem Carsten Preussen der vormeinten 21 last saltzes halben, darnach von E. L. zolnern zu Helsenör, alss soltte be rurtz saltz nicht verzollet sein, arrestieret worden unnd hette auss Öresundt nicht lauffen mussen, ehe der itziger ihr schiffer Lasse Person, dass er dasselbige schiff aldar umb Sanct Martens tagk, sechs wochen vhor oder nach, ihnen wiederumb zuhanden stellen woltte, sich vorschreiben unnd vorbrieffen mussenn. Whan nhu die unsern

inn diesem mercklich beschweret unnd inn schaden gefhuret, als haben sie unss umb eine gnedige vorschrifft ihnen ann E. L. mitzuthailen underthenigst angelanget unnd gebettenn. Dieweile wijr aber einen jedern, sonderlich unsere undersassen, inn ihren rechtfertigen sachen gerne gefhurdert sehen unnd jhe unbillich, dieweile vielgemelter Per Benckson Carsten Preussen nichts schuldigh unnd der Carsten Preusse berurten vormeinten vortragk selbst nach seinem eigenen gefallen schreiben lassen unnd mith dess schiffers petzschier (wie vorgesetzt) mith gewalt vorsiegelt, der schiffer aber von ihme die 21 last saltzes nicht entpfangen, derhalben die auch nicht antzeigen oder vertzollen können, dass die unsern dermassen unverschuldet angehalten werdenn, als ist ann E. L. unser freuntlichs unnd schwegerlichs bitten, dieselbe wolte inn anmerckung der sachen gelegenheit dass einsehn thun, damith vielgemeltes schiff durch den Sundt gestadtet unndt vom zolnere nicht bekummert werden möchte, dieweile auch vielgedachter Carsten Preusse die unsern inn schweren schaden daruber gefhuret, E. L. wolte ihnen, dieweil ehr inn dero reijchen sich itz verhaltet, zu geburlicher straff unnd erlegung berurter unser underthanen gelittenen schaden unnd aufgelauffener unkhost, der freunt unnd schwegerlichen zuversicht nach mith allem ernsten halten unnd zwingenn etc.

Unnd dieweile E. L. zolner zu Helschenör, Sander Legel, vor vergangen 2 jharen bemelter unser underthanen guth, so andern zugesagt gewessen, ohne ihren wissen unnd zulassung ann Peter Leon inn Franckreijchen verschrieben unnd der schiffer dass nicht nach seinem willen, dem ehr dass schriftlichen verheischen, sonder einem andern verkauft unnd gelieffert, unnd derhalben vielgenömpem ihrem schiffen von Peter Leon 60 thaler auf sein anregung unnd verursachung zur unbilligkeit (dartzu er eine ursache ist) abgeschetzt, unnd wijr ihnen

etzlige mhal zu erlegung dess abgedrungenen gelttes unnd die unsern klageloss zumachen gnedigst vermhanet, so hat jedoch dass bey ihme kein stadt haben können, derhalben wijr auch auf der unsern underthenigst anlangent, E. L. desshalben zuersuchen bewogen worden, unnd ist demnach ann E. L. unser freuntlichs unnd schwegerlichs bitten, dieselbe wolte auch abgesetzten ihren zolnern Sandern Legel zu erstattung abgesetzter 60 thaler dringen unnd haltenn. Solchs seindt wijr umb E. L. freuntlich unnd schwegerlich im gleichen unnd mehrerm zuvordienen willigk unnd urbottigk, welche wijr dem lieben almechtigen zu zeithlicher unnd ewiger wolpfarth trewlich befahlen. Datum Gripzholm den 23 junij anno etc. 58:ten.

Gustaff von Gotts gnaden zu Schweden, der Gotten unnd Wenden etc. konigk.

Utanskrift: Dem grossmechtigen fursten, unserm freuntligen lieben schwagern, bruder unnd nachparn, hern Christian, zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden unnd Gotten etc. konigk, hertzogen zu Schleschwigk, Holstein, Stormarn unnd der Detmarschen, graven zu Oldenburgk unnd Delmenhorst.¹⁾

(Sigill.)

¹⁾ Senare anteckning på brevets yttersida: Konigs zu Schweden vorschritt vor etzliche seine underthanen. Productum Hall in Judtlandt den 5 augusti anno etc. 58.

Gripsholm den 24 juni.

Till hertig Johan angående hans fyra sista bref, om underrättelserna utifrån, om uppskof med truppsändningen från Finland till Sverige, om konungens missnöje med doktor [Anders Olsson], Hans Tomasson och Claes Kristersson [Horn], om ryssarnes hållning i Viborg och om grefvens af Ostfriesland resa till Sverige m. m.

Riksregistr. 1558, fol. 86 v. Förut tryckt (utom sedeln) af Nils Edén i Gustaf Vasa. Valda bref (För skola och hem. Svensk bokskatt 19) (1901), s. 59—63.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, vij haffve bekommeth fire tijne schriffvelser, thänn förste opå Ulffzby thänn 25 februarij, hvilkenn ähr osz nu först tilhande kommenn thänn 8 junij opå Ulffvesundh medh enn Claes Christiernszons tjänere; the tre tijne schriffvelser ähre osz och tilhande kompne medh Peder Erszonn thänn 9 junij opå Ulffvesund medh thätt breff, som hermesteren i Lifflandh utsenth och osz tilschriffvith haffver. Så tyckes osz, käre sonn, ath the tijdender, som vij esomofftest skulle bekomme både ifrå Findland, Vijborg och flerestedz um the farlige tidz lägenheter, som sig nu begiffve, ath thär med går alth för longsamblingenn till, så ath vij utaff sådanne kundskaper litenn fordring haffve, endoch thänne höge nödtorffth kraffde vell större och mere flijt, ähnn som vij nu förmärcke. Så kunne vij icke vette, käre sonn, hvad thänn gode doctorenn haffver förhänder heller hvar hans gesvindighet, som hann altid pläger umtale, tager vägenn, som sådanth och tig udi sådanne andre saker hiälpe skulle, förhindrer, uthenn thätt kann vare hans köpslagenn, skinköp, dryckenskap, gestebud, muter och gåffver, som honum mere ligger opå hiärtedh ähnn ath bekymbre sig medh rigsens höge vordnede ährender, som nu effter thänne verldz lägenhet sig begiffve. Osz förundrer och icke litet, käre sonn, ath

thu haffver tilbake holleth thätt breff, som tig tilhande kommeth ähr ifrå förbe:de hermester aff Lifflandh, thär ju någeth tileffventyrs udi stodh, som osz och menige rijketh hade legeth maecth opå ath vette. Och effter thätt breffz inneholdh, som hermesterenn osz tilschreffvith haffver, lyder vedh samme mening och till varningzvijsz udi like motte så som the andre breff, som vij tig tilskickede medh Jacob Henderszonn, hvilke som utschreffne vore aff Litovenn, M. Mårtens, Jörenn Gyltes och flere, såsom alle stämme utöffver ens, ath the haffve enn ondh stämpling i sinneth emot osz och thätte vårth fattige fädernes rijke, alzmectig Gudh ville osz nådeligenn bevare, som hann altijd här till giorth haffver. Doch vill vare högeligenn förnödenenn både see och granneligenn höre till och haffv[e] bud ute alestedz både till landh och vatnn, både dag och nath, och icke så försummeligenn all ting achte, som nu thäs ver sker, opå thätt man motte få vette udi tijd, hvadh opåfärde vore, och hvart alle ährender lände (effter thänn store förändring, som nu allestedz skeer i verldenn); thäslikis och hvarth uth thätt selskap haffver sig achtet, som försambles i landt Mechelborg under enn öffverste, heter Vrisberger, och haffver samme Vrisberger lenge umgät medh thänn stämpling ath före osz svenske udi ett ondt speel, för hvilketh thänn alzmectigeste vill osz beskärme. Och ähr fast licth någeth schall vare opåfärde medh the danske, effter thänn försambling sker i landt Mekelborg hosz kongens svåger i Danmarck etc.

Vijdere, käre sonn, hvadh thänn artickell i tijnn schriffvelse belanger, ath thu tig medh thätt meste folk både till häst och fot förstärcke vilth och sedenn drage thär med utöffver, haffvendes osparth både liff och godz etc., så betacke vij tig, käre sonn, faderligenn och kärligenn för sådanne tinn välvillighet, vele tig och sådanth medh all faderlig kärlig[h]et betäncke. Och effter vij ähnnu icke kunne vette, um våre miszgynnere haffve til-

fälle ath bringe theris förehaffvende i värcketh emoth osz i thätte åhr, ty vij förnimme, ath the haffve och annerstedz någeth till ath beställe och kunne tileffventyrs ähnnu thär egenom bliffve förhindrede, haffver och tijnn käre brodher Erich, som nu i Calmare åhr, så och her Göstaff Olszonn och her Steen förtrösted osz, ath vij schole näppeligenn haffve ath fruchte osz för them i thätte åhr, thärföre synes icke behoff, ath mann ähnnu lather församle eller skicke någeth folk hit utöffver ifrå Findlandh opå thänne tijd, uthenn alenest ath folketh och anneth mere, som till saken tiäner, motte vare vederrede, hvar framdelis kunne behoff vare ath bruke them, anthenn hitt utöffver heller till andre orther etc. Och effter fast monge rydzer komme till Vijborg, thärföre syntes osz icke orådeligitt, ath enn hop aff folketh tijt motte skicketh bliffve, som kunne förtage för:ne rydzer tilfället ath anrichte thär någeth onth, um the någeth elijest sådanth i sinneth haffve kunne etc.

Käre sonn, vij förnimme och stor oflijt aff thänn Claes Christiernsonn, effter hans eijet breff, som hann nu osz tilschriffvith haffver, lyder ganske siälsint, thär aff vij her innelucth skicke tig enn copie tilhande, och kunne vij icke vette, huru hann um alle deler effter nödtorfftenn beställer, effter hann later så många rydzer kom[me] thär inn, ath the råde nestenn så mykith som hann och ähnn mere tileffventyrs, hvilket osz tyckes vare ett cleneth förstond, ath hann icke bättre schall see opå brädeth, uthenn lathe förbe:de rydzer så haffve sijnn eijen vilije och göre osz affhendigth tileffventyrs både sloth, stadenn och thänn landzendenn, till medh udi köpmansvijsz, thett vij här till haffve försvaredh medh krigzmacth. Och hvar Gudh förbiude så skedde, tyckes osz effter vårth förståndh, ath thätt ville vare osz och menige rijketh enn ondh köpslagenn. Och förundrer osz icke litett, käre sonn, ath thu sådanne lägenheter icke vette schall, effter

vij sådanth aff tijnn schriffvelse intet förmärcke kunne. Vij kunne och icke anneth tro, uthann ath samme Claes Christiernszonn schall och haffve giffvith tig thär um någeth tilkänne etc. Och effter thänn gode doctoren hans störste flijt och umsorg altijd haffver varidh um köpenskap, så måtte hann väll haffve dragith till Vijborg och thär hulpet ath giffve någenn god rådth både um köp-handelen och elijest seet opå rigsens gagnn och bäste och icke ligge i Åbo och drucketh hvar dagh gästebudh, och sig bruketh udi thänn svindighet, som osz och rij-keth kunne komme till gagnn, effter såsom hann seije pläger, mann moste vare gesvinn. Så tycker osz, ath hans svinde förstand kommer osz litet till måtte opå thänne tijd. Vij förmärcke och så, ath hans lutinanth, doctor Hans Tommeszonn, bruker och sijnn gamble konst, thätt ytterste och bäste som hann kann, så ath hann försumer ingenn dell, som honum siälff kann komme till gode, och medh muter och gåffver tager hann ingenn försummelse både hosz herremenn, fougter, ländzmenn, präster, bönder, köpmen, snarest sagth, hann försummer ingenn thän deel, som hans taske kann fulståppe. Huru hann medh thäse rägenskaper handler, thätt fins väll, så vij förnimme, thänn gode man vil och göre sig mechte dynckelclock, hvilketh honum inthett behoff görs. Hans räff hann haffver väll offte bitid våre gäs, så ath vij känne honum väl. Vij hade vel meent, ath ulffvenn skulle nu förvandle sijnn skapelse och bleffveth ett får, menn hans natur hann städer honum thätt icke till, uthenn hann motte bliffve och fölije sijnn vanartige natur effter, thå honum giffz tilfalle etc. Så, käre sonn, förmane vij tig aff thänn faderlige gunst och kärleck, som vij haffve tig stedze bevijsst, ath thu vilth förvare tig för thätt falske selskap och tro them inthett mere, ähnn som thu seer effter, förty the mene mere sijnn egen fördell ähnn tijnn, och fölg inthett theris svindighet i nå-

genn måtte effter, uthann bliff ved thätt faderlige råd, som vij tig giffvith haffve och ähnn yttermere giffvendes varde. Vij förmercke och, ath the två höge och store propheter haffve i sinneth ath förduncke och förbistre osz thänn rhänte, i Findland ähr, så ath vij henne retvisligenn icke schole förstå heller förmärcke, uthann achte ath drage thär utöffver ett streck, hvilketh them inthett schall bliffve effterlatijd. Så vele vij osz försee til tig som vår elskelige käre sonn, ath thänn sonlige tro och loffven, som thu till osz haffver och osz ähr medh förvanth, väll drager tig thär ifränn, så ath thu fölijer theris onde råd icke i någon motte effter, uthann bliffver vedh thätt, som christeligith och rätvisligith ähr, förty thu vilt betäncke, ath thu haffver ähnnu aff Gudz nåde två degelige och elskelige unge bröder, the och vex medh tijdenn up och med Gudz hiälp komme till manne, vele och så gärne vette sijnn parth. Och, thätt Gudh förbiude, ath edher emellenn icke skulle rätvisligenn skiffth varde, ähr tilbefruktendis, ath thär någeth skulle i framtidenn affödis, som icke gåth vore, för hvilketh edher alle synnerligenn och samptligenn thänn evige Gud bevare, thänn vij tig till helse och helbrögde, lycke och salighet, longvarichth och christeligith regemente evinnerligenn vele befalet haffve. Datum Gripzholm 24 junij anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, effter vij förnimme, thätt rydzenn spar ingenn flijtt till ath bekrige och öffverfalle thätt ene landeth effter thät andre, man förnimmer och, ath hann haffver thär medh stor framgong, såsom nu sketh ähr med Lifflandh, så ähr tilbefruktendes, ath han bliffver thär utaff alth förmykith storsinneth, kann och tileffventyrs aff sådanne framgångh bliffve upväcth till ath försöke sijnn lycke på andre nästumliggandes orther, så vel

som på för:ne Lifflandh; thärföre synes osz ganske rådeligith vare, käre sonn, vele tig och för Gudz nampnn skuldh haffve bedith, rådeth och förmaneth, ath thu ville lathe haffve flitig acth och tilsyn opå thän landzenden Findlandh, effter som thu thätt osz loffveth och svoreth haffver, och ath thu ville städze haffve tijne budh uthe emellenn Vijborg och Åbo, opå thätt thu altijdh motte få vette, hvadh rydzerne tage sig före och haffve förhänder, teslikis medh hvadh grundh och mening the late sigh um osz höre och förnimme. Ligger och maeth opå ath achte väll opå the rydzer, som komme till Vijborg, så ath mann biuder icke sådanne gäster, som opå endelychtene motte driffve värdenn aff högsätted, för hvilketh thänn alzmectigeste osz nådeligenn bevare. Och effter vij förnimme, thätt udi Vijborg ähr ganske litett folck förhandenn, thärföre ähr vår faderlige begärenn, ath thu vilth så förskaffed, thätt enn hop knechter motte förläggis ifrå Nylandh och flere orther udi Findlandh till för:ne Vijborg, opå thätt mann kunde vare rydzerne mechtige nog, hvar Gudh förbiude the vele någeth företage och anrichte. Och råde vij tig faderligenn, ath thu inthett ställer någenn synnerlig tro till them eller tager tig thär aff någenn säkerhet, ath the giffve tileffventyrs någeth bättre ordh nu, ähnn som the pläge göre, ty thätt ähr inthett sådanth selskap, som mann kan fulkomme-ligenn tröste och förlate sig till etc. Käre sonn, osz synes och ganske rådeligith för the förändringer, som nu esomofftest sker udi regementenn, ath thu altijdh nästenn hvar ottende dagh ville haffve tijne visze budh och kundskaper utöffver till Lifflandh, sammeledis till Vijborg, the thär opå thätt fliteligeste och troligeste förfare kunne um alle lägenheter, som sig opå the orther både med the lifflendske och rydzerne kunne tildrage. Ty thäsze farlige tijdz lägenheter giffve thätt inthett medh (och synnerligenn opå thänne tijd), ath the, som regementen före

schole, få venije sig mykith vedh gode dager hëller så-danne lägenheter tage lätteligenn vedh sig och leffve udi mykin säkerhett etc. Och effter nu udi lång tijdh haffver varidh östenväder, så ath the, som sig hade achteth ifrå Findlandh och hitt utöffver till Sverige, haffve vel haffth thär godh rådih till, så hade vij förmodeth, ath vij och någeth offtere, ähnn som nu skeer, skulle haffve be-kommeth tijne schriffvelser och bekommeth ytterligere besked um alle lägenheter. Och bedije förtänskuld ähnnu för Christi namppnn skuldh, ath thu altijð egenom dag och nath ville lathe osz tilschriffve um alle the lägenheter, som thu förnimmendes varder både ifrå Lifflandh, Vijborg och andre orther, opå thätt vij och meninge rigsens inbyggere seden viste ath ställe och skicke våre saker thär effter, och ath thu icke ville förgäte ath svare till alle the articler, som vij tig lathe tilschriffve, såsom undertijdenn väl tilförende sketh ähr etc.

Vij lathe och skicke tig copier aff någre breff, som vij haffve bekommeth ifrå Jörenn Gylte, Simonn Wolder och M. Mårtenn, thär aff thu haffver till ath förnimme, hvadh opå the orther, the haffve varidh, föfaredh och uträtted haffve till thänne tijdh etc. Osz synes och, käre sonn, aff för:ne Simon Wolders schriffvelse, thätt hann ähnnu icke mykith haffver handlet opå the värff och ährender, som honum opålagde ähre till ath bestyre och uträtte etc., menn hvadh hann här effter vijdere till sakenn göre kann, varder mann vel förnimmendes. Osz tycker och, ath thär medh går alt för långsamblingenn till, och kunne förtänskuldh icke vette, huru hann thär um bestyrer och lager. Käre sonn, vele vij tig icke förholle, ath greffve Edzarth till Ostfrislandh ähr opå väijenn och innen korth tijð förväntendis till osz um thänn handel, som thu siälff väl vest etc. Så såge vij gärne, ath thu och ville komme här tilstädis med (um tijne lägenheter sig elijest så begiffve kunne), opå thätt vij person-

ligenn så väl medh tig som medh andre tijne käre syskene måtte um samme ährende förhandle och berådslå. Thärföre ähr och vår faderlige begärens, ath thu um alle deeler effter nödtörfften thär i Findland beställe vilth och sedenn giffve tig utöffver hijtt till osz etc.

Käre sonn, hvadh the danske belanger, synes osz, ath hvar the unte osz någeth synnerligith gåth, som the tileffventyrs nu väl låtes, så tilegnede the sig icke med orhätte Sverigis croner udi theres vapnn, som the nu oppenbarligenn giorth haffve. The haffve och nyligenn latijd utgå enn crönnicke opå rim, the svenske till spåth, thär udi ganske mykin lygenn sammensancket ähr. Så kann mann thär utaff nogsampt besinne och förmärcke, ath sådanth icke under någon godh grund heller mening sketh ähr, uthann ath the ju viszeligenn haffve thär medh thätt besvärligit ähr i sinneth och thäre genom gärne vele söke tilfalle till ath ställe theres onde vilije och upsåt i värcket emoth osz och thätte vårth rijke, hvar them ther till elijest tilfelle giffves kunne. Datum ut in litteris.

Gripsholm den 25 juni.

*Till Claes Kristersson [Horn] angående ryssarne och handeln i Viborg, om ett hertig Johans bref och om slotts-
betjäningens i Viborg aflöning.*

Riksregistr. 1558, fol. 93.

Vår gunst tilförende etc. Hvadh the tijdender belanger um Rydzlandh och Lifflandh, Claes Christierszonn, thär um haffve vij bättre beskedh bekommet utaff andre ähnn aff tig. Osz förundrer och icke litet, ath thu och flere thär i Findlandh tage sakenn mechte oachtsambligenn före, så ath thätt går longsampt till både medh schriffvelser, tijdender och anneth, som I uträtte schole.

Råde Gudh, ath I icke försee thänn landzendenn alsammens för sådanne försummelse och oachtsamhet skuldh etc. Osz borde väll hafft schriffvelse hvarije fiortenn dager effter thänne tijdz lägenhet, menn nu sker thätt näppest två eller tre mån[a]der, och när thätt ähnn longsamblingen nog framkommer, så kunne vij thär aff ganske litet förstandh heller och någon rättelse förnimme, som thätt ähr medh thänne köpenskapenn thär, thu umschriffver, så ath rydzerne församble sig thär mächte starcke, ath the ähre starckere, ähnn thu äst, både opå slottedh och i stadenn, hvilketh osz tycker vare enn kleen försynn och förstand, ath mann icke thär schall see bäter på brädeth, ath thätt mann haffver försvaredh medh krigzmaeth, thätt schall mann lathe sig gå ifrå med köpenskap etc. Thu schriffver, ath the haffve kommeth medh många lodijer och elijest komme starcke öffver landh. Så kunne vij litet svare thär till, effter thätt thu skulle besth vette, hvadh heller the komme för gode heller onde och icke spörje thär um råd utaff osz, hvilket vil vare alt försent etc. Vij haffve och esomofftest schriffvith tigh till, ath vij ville bliffve undervijste, hvadh the för varer thär hädenn före, och hvadh köp the på hvar partzell för sig sat haffve, och hvadh för partzeler the igänn begäre, the vij hädenn aff Sverige åstedkomme kunne, och huru the våre varer vele achte. Så haffve vij på sådanne våre schriffvelser aff tig ingen svar förnummeth, thätt osz icke litet förundrer, ath I så försummeligenn medh all ting umgå och glömme borth, hvad I både schriffve och göre schole.

Thu skicker osz och ett breff till, som vår käre sonn, hertig Johann, haffver osz tilschriffvit för än lång tijd sedenn udi vintres; så haffver samme breff lenge nog spasereth omkring. Veth nu Gudh, hvadh vij thär um täncke schole. Osz förundrer och icke liteth, ath thu um sådanne lägenheter icke schriffver vår käre sonn Johann till, så ath hann och andre flere, som ähre i thänn

landzendenn, motte haffve thär någenn tilsynn och vordneth um, effter thu måtte väl siälff kunne vette, ath thätt vil vare alth för långsampt löpe hit med alle ährender etc.

The penningar och cläde, thu till slotztiänernes behoff begärer, kunne vij opå thänne tijdh tig icke lathe bekomme, effter ath thu heller andre våre fougter i Vijborgzlänn icke ähnnu haffve leffverereth thänn deel ifrå edher, både schattenn och anneth, som tädenn leffvereres borde, thär mann cläde skulle köpe före. Och kunne I icke begäre sådanth hädenn, för ähnn I lathe osz bekomme thänn deel hijt, som osz bör haffve etc.

The borgere, som hädenn och till Vijborg motte förskickes, vette vij icke svare till, och synes osz, ath thu endels schriffver um thätt, som föge väl bekommer sig etc. Osz förundrer och icke litet, ath the armlingerne, Vijborgzborgerne, vele förmene andre borgere, som sig häden och till Vijborg begiffve med sijne varer, ath the icke må köpslage medh rydzerne, uthann vele all handelenn bedriffve egenom sijne egne hender, like som the hade råd till ath upköpe alle the varer, som thär förefalle och rydzerne haffve medfare etc. Thät them fast omögeligit ähr. Datum Gripzholm 25 junij anno etc. 58.

Gripsholm den 25 juni.

Till Hans Kraft angående åtskilliga oordningar, som yppat sig inom en afdelning knektar, öfver hvilka Claus Holsteinare hittills fört befälet.

Efter det skadade originalet i Revels stadsarkiv.

Gostaff etc. Lieber getrewer, wijr seint vilfaltigk unnd doch glaubwirdigk berichtet, wie Claus Holsten, der fendrich, sich vest seltzam unnd ungepürlich verhalten unnd die andern holstehner unnd jutten, so aller . . .

perlament unnd meutterey anstiften, ver . . . ertten unnd vortreten solle, do ihm doch seinem ampt unnd eyde nach solchs vielmehr straffen, dan vortheidigen zuhelffen woll anstände unnd gebueren wolte. Wan wijr dan in solchem, do dem also unnd ess geschehen, wie unss fhubracht, ghar keinen gefallen tragen, alss . . . wijr ihnen bey dem fendlein unnd befhel . . . zulassen pillich bedencken ge[habt] unnd derwegen briefszeigern Marcus Scharnbergk dass fendlein gegonnet unnd zugesagt, befahlen unnd wollen demnach, dass du ihm von unsern wegen, wie breuchlich, dass fendlein uberantwortest unnd, wie ehr sich dar bey zuvorhalten, mith allem fleiss unnd ernst antzeigest unnd dich hinforder neben ihm unnd andern befhelichsleuthen inn vorstehenden fellen allenthalben mith ernst nach den artickeln verhaltest, damith wijr mith teglicher klage unnd uberlauffen (wie biss hieher geschehen) nicht mögen beschweret, sondern damith verschonet pleiben, unnd ihr euch, wie gesagt, nach lauth unnd inhalt der artickel, welchem befhelich wijr dir hiemith gegeben haben wollen, ertzeigen unnd darüber nicht gehen oder schreiten wollen. Clauss von Holsten aber wollen wijr alhier bey unss gebrauchen unnd unterhalten, derhalben du ihnen mit dem forderlichsten ann unss wollest ziehen lassen. Inn dem geschicht unser ernster wille unnd meinungk. Datum Gripssholm den 25 junij anno etc. 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Unserm hauptman, diener unnd lieber getrewen Hanss Krafft.

Gripsholm den 26 juni.

Till utvald konung Erik angående hans omdöme om de från utlandet inkomna underrättelserna och om ett hertig Johans bref.

Riksregistr. 1558, fol. 94 v.

Vår faderlige gunst etc. Elskelige käre sonn Erich, vij haffve förmäret aff tijt judicium um Jören Gyltes schriffvelse, thett thu nu nogsampt sielff haffver förnummeth the lägenheter, vij tigh både um honum och flere, som på the orther vijstes pläge, haffve uptäcth och tilkänne giffvith, och ähr thätt osz stor frögdh, ath thu sådanth besinner. Vij haffve latijd Lasz Knutzozonn bekomme copier aff Simon Wolder[s] och Dionisij schriffvelser till osz etc.

Vij skicke tig och här innelucth copier aff någre breff; och endoch vij märcke, ath thu haffver samme meninger vel förnummeth, så vele vij icke underlatedh ath late tig förnimme, hvadh osz bliffver tilschriffvith. Vij bekomme och i dag breff ifrå tijnn käre broder Johan, thäraff vij skicke tig copie, på thätt thu må öffverväge och betäncke, hvad tig synes um thänn mening, hann thärutij haffve föregiffvith och sedenn osz tijtt råd i saken medtdele etc. Gudh thänn alzmectigeste tig faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Gripsholm 26 junij anno etc. 58.

Gripsholm den 28 juni.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående Jöran Gyltas bref, om lämpliga platser i Vestergötland till afvelsgårdar och befästningar samt om Elfsborgs förstärkande.

Riksregistr. 1558, fol. 95.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff, vij haffve becommeth edhers schriffvelse och thär aff för-

ståth, hvadh lägenheter edhers tiänere både i Tyslandh och Danmarck haffver förfarith, sammelunde haffve vij förståth meningenn aff the breff Jörenn Gylte edher tillschriffvit haffver. Vij haffve och bekommeth schriffvelse ifrå förbe:de Jörenn, och endoch meningenn stimmer utöffver eens udi the breff, osz och edher tillschreffne ähre, så late vij doch tilskicke edher någre aff the breff, osz ähre tillschreffne, på thätt I kunne siälffve thäs ytterligere beväge och dömme um saken och sedenn på edher sijde betäncke, hvad udi thäse svinde lägenheter ath göre ähr rådeligest och nyttigest, såsom vij thätt och gärne göre vele på vår sijde etc.

Vijdere, käre her Göstaff, haffver Oluff Larszonn och Anders målere latijd osz förnimme om någre lägenheter, the haffve besichtedh i Vestergötlandh, thär gode och beqvämliche tilfalle ähre till befästningar, thäslikis till affler, som ähr udi Marck icke långt ifrå Örestenn ett, benempd Kråkebacke, item vedh Naglemesundh, item vedh Bogesund, opå hvilke för:ne orther sköne tilfalle vare schall till befästning, item udi Vasbo i Odensåker sochnn udi enn by, Tiäva benempdh, såsom och på någre orther annerstedz, thär lägenheter och äger nog schole vare till ath uprätte sköne affvelzgårder etc. Så tycker osz ganske rådeligith för the orsaker skuldh, vij edher offte opåminth haffve, ath um samme befästningar och affler medh alffvar udi fridlige tijder, och så länge vij haffve tilfalle, motte tiltänckth bliffve. Försth ath Elffzborg kunne bliffve bätter förvaredh. Ty vij förnimme, ath um thätt bliffver medh någenn vällig machth belägrädt (thät Gud förbiude), och thär begynte åtklappes flux opå the klipper, som vette emoth byenn, medh stor och vällig skyth, dhå skulle hele murenn opå thänn sijde darre thär vedh och tileffventyrs thär aff reffne och falle nedh med alle. Thärföre syntes högeligenn behoff, ath mann motte medh all flijt förstärcke thänn orth, thär thätt tornn ståer opå,

som Söffverin Kijl upbygde, så ath thär uthenn före motte upsätijes ett starckt blockhusz aff välligt timber och upfylles medh jordh och sedenn fulfö[1]geth thär ifrå medh bolvercke nedh i siönn, och uthenn för samme bolvercke skulle mann haffve enn fasth mur, på thätt ath thär icke måtte stå rådth till ath skinne eller före eld in opå bolvercketh, effter som I ytterligere varde förnimmendes vår mening aff thätt schamplunn, vij haffve befaleth för:ne Anders målere aff trä nu tilrede göre, hvilcketh I till thätt senaste fiortenn dager her effter bekomme schole. Och vore gåth, ath I udi midlertijdh ville lathe förskaffe alle förrådth, som till samme bygning behöffves, och ath inthet vatnn måtte sleppe in i graffvenn, för ähn I ytterligere vår mening (när schampluneth edher bliffver tilskickedth) förnimmendes varde etc. Gudh almectig edher befalendis. Datum Gripsholm 28 junij anno etc. 58.

Gripsholm den 28 juni.

Till Clemet Hansson och Olof Larsson angående hertig Frans' af Sachsen-Lauenburg sändebud och det svar, som de fått på sin herres förslag.

Riksregistr. 1558, fol. 96.

Vår gunst tilförende etc. Vij late edher gunsteligenn förstå, Clemmeth Hanszonn och Oluff Larszonn, ath hertig Franz haffver haffth sijne sendebudh och höffvidzmenn här hosz osz, Ditleff v. Grönwaldh och Hans Möller benempde, hvilke hade creditive och befallning ath late osz förstå hans meningh ytterligere um thänn tjänist, han osz tilbudit haffver, theslikis till ath handle medh osz um åhrligit stipendium på hans eijens persons vegne (såsom thu, Oluff Larszonn, väl vijdere förnam, thänn tijdh thu senesth var hosz osz), och ville samme hans

sendebudh doch inthet uttryckeligenn nampngiffve, huru mykith hann åhrligenn begärede, uthann thänn tijd vij lothe spörije them thär um till, dhå svarede the, ath the hade ingenn befallning aff theris herre någeth i så motte nampngiffve, uthann ath han hade stälth sakenn i vårth skönn, ath vij skulle göre, hvadh osz syntes, doch lothe the thär hosz förstå, ath både Ferdinandus och kongen i Franckerijke schall haffve latijld tilbiude honum på sijnn ejenn persone 5000 croner och Ferdinandus 4000 daler, hvilketh hann them för våre skuldh schall haffve affslagith. Kunne vij och väl täncke, ath hann slieth storth stipendium aff osz åhrligenn haffve ville, thätt vij doch besvärligenn kunne effterlate, och förtänskuldh haffve latijdh schriffve honum svar till igänn och osz entskylligith, thätt bäste vij haffve kunnedh, och skicke edher här innelucth breffvenn tilhande, både till hertig Frans, sammelunde till hans sendebud etc. Haffve och latijld skäncke för:ne hans sendebud hvardere ethundrede daler, hvilke vij [sende] edher medh vår tjänere Svänn v. Schare etc. Hvarföre ähr vår vilije, ath I öffverantvarde för:ne sendebudh samme daler, thäslikis the breff, som vij haffve latijld theris herre och them tilschriffve, och må I sedenn thär medh lathe them drage sijn kosz tilbake igänn till hertig Frantz. Doch görs icke behoff, ath I edher någeth lathe förmärcke för samme sendebudh, thätt edher någeth ähr vetterligith, hvadh svar vij haffve giffvith förbe:te hertig Frans påå hans anverffning. Edher här effterrhättendes. Datum Gripzholm 28 junij anno etc. 58.

Olika orter i juni.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

»Protocolon på alle the meningar, som utgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Utan ort den 2 juni.

Svar till her Peder Braee, Gabriell Christierssonn och Hanns Claessonn, belangende the rustningar the inventerett haffve, att the förschicke them till the orther, the mästt ähre förnöden. Item vill Kong:e M:tt, att nägen annen och icke Melcher järnpartzelerne udi befallning haffve schall; item att the lathe Gilius byssegiutere bekomme the siutije skeppundh koppar, han begärer; item att the lathe anamme the 25 skeppundh hampe Claess Christierssonn till Stocholm förschickett haffver.

Svar till Erich Knutzsonn, att then tyske knechtt, som sigh så tiuffachteligen haffver befinne lathett, må stå sin rätt.

Till her Peder Brae och Gabriell Christie[r]sson, att the lathe Christoffer Ribbing och Lasse Luchassonn bekomme aff Stocholms slott på hertigh Erichs vegne the partzeler, som opå en zedell ähre antechtede, hvilcken finnes udi cancellijett.

Till Hanns Bergh, att Kong:e M:tt icke ringere kan effterlate mädelpaderne tunne sädh ähnn för tre mark, icke heller thett ländzmans smör och hvar fempte fisk, the begäre.

Strömsholm den 3 juni.

Svar till hertigh Erich, att um the enger, Hans F. N. haffver befalett fougterne ther nedre sigh um beffite, ähr Kong:e M:tt behageligitt. Förschicker Kong:e M:tt Hans

F. N. så mykitt aff hvar partzell aff them, han begärett haffver, som här mestt haffver varitt rådth till etc.

Till her Peder, Gabriell och Hanns Claesson, att the förordne någon annen udi Männs kornschriffveres stadh etc.

Till her Gustaff Olsson, att han tillsäger Kong:e M:ttz köpmän udi Elffzborgh, att the icke ringere sälie Hans Nådz varer ähnn som the ähre stelte etc.

Till Jönns Mänsson, att han lather Lasse Luchesson bekomme på hertigh Erichs vegne thett handfatt och becken, som en tjdhlong haffver varitt borttdolt.

Svar till Jacob Tursson, belangende then spannmåle vedh Ståkeborg, Schenäs, Brånäss, Suderköping och Norköpingh liggendes ähr, att Kong:e M:tt gärne såge, att han vore inventerett etc.; item att Kong:e M:tt ähr tilfridz, att the tysker måge bekomme tunne maltt för en daler, um the icke mhere biude etc.; item att han lather the tije läster lax, udi Norköpfung ligge, bliffve uthdeltt till Kong:e M:ttz slott och gårdar; item att två knechter må förschickes udi hvar lenzmans gårdh att haffve upseende medt them, som aff och till i vägen drage; the hammersmeder må han lathe komme till Hellesta hammer etc.; att han förschicker up ifrå Motala eller Norköpfungh till Strömsholm två personer, som medt fiske väll umgå kunne etc.

Öpett breff för her Lars Jonæ, kirckieprest i Malma, [på] trij pundh kornn och ett pundh rogh aff thenn tiende, som faller vedh för:ne Malma kirckie (till enn behageligh tidh).¹⁾

Strömsholm den 4 juni.

Förschiffitt för Hendrick v. Köllenn till hertigh Johann, att Hans F. Nåde må bruke honum udi Finland för en byggemestere.

¹⁾ I marginalen vid detta bref är antecknadt: I. T[eijtt].

Till Peder Gunnersson, att han lather Benct Nilsson bekomme till Ekesså qvärnn två qvärnestener.

Förschrifft för Jörenn Holgerdsson till fougten öffver Pyttis sochnn, att han later honum obehindrett åhrligen upbäre then smörrente, Kong:e M:tt honum ther aff sochnenn effterlatedt haffver etc.

Öpett breff för för:ne Jörenn, att han må udi thette åhr uthføre sex läster spanmåle.

Svar till her Svante belangende the nijehundrede trettije två oxer, menige mann udi Vestergötlandh för eke och böke hygge uthfestt haffve. Hvadh thett selskap belanger, som sigh medt mothvillighet på Finlandz resenn försett haffve, haffver han tilförende förnummet Kong:e M:ttz meningh. Thenn kopper, som aff ödiskyrckerne udi Läcke [län] uthgiortt åhr, schall fordres till Vadzstena; item att han lather upspane the orther, ther mann kunde bekomme en hoop höö opå, tesliges um allt annett effter nödhtorfftenn besteller etc.

Strömsholm den 5 juni.

Förschrifft för Joenn Larsson i Trova till Erich Perssonn, att hann honum lather obehindrett och oclandrett besittie samme Trova etc.

Till her Göstaff Olsson, att all then klockemalm, som till Elffsborgh kommen åhr eller her effter kommandes varder, måtte bliffve fordrett till Vadstena och ther giutes.

Öpett breff för menige mann udi Borgo län, att K. M:tt haffver gunsteligenn effterlatidtt, att the måge utgöre thenn presterente, som the årligenn plictige äre ut att göre, effter samme vichtt som presterne henne upburitt haffve, nempligen 30 Stocholms marcker på hvarrt [L]æ, thett åhr opå ett halfftt [L]æ 15 Stocholms marcker.¹⁾

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: I. Teijtt.

Ulf Sund den 6 juni.

Öpettt breff för Joenn Larsonn, att hann må bruke och besittie ett kirckiegodz, som kalles Tråvadstompnn, i Tråvadzby liggendes udi Larffz gäldh i Skanungz häredtt, så lenge han vill och förmå[r] göre ther aff lijke och rätt. ¹⁾

Collationn för her Anders Svenonis på Torsenn preste-gäldh.

Ulf Sund den 7 juni.

Förschriefft för Jönns Halstenssonn i Jäder till Lasse Perssonn, att han förschaffer honum så mykitt rätt ähr för en ox, Svonn Anderssonn skall haffve honum ifrå etc.

Förschriefft för Erich smeltare till Anders Nilssonn, att han alffvarligen tilsäger thenn Arffvedt Perssonn, att han lather både honum och the andre smeltare bliffve oslagne, när the inthett bryte, och att them effter tilbörlichkeit bliffver spisett.

Till Gabriell Christierssonn, att han för vederlagh uplater Kong:e M:tt then gårdh, som ligger vedh Askersundh.

Samme mening till Johann Åkessonn um en gårdh heter Ullem i Askersundz sochn etc.

Till Marchus Klingestenn, att han later en sin dreng, benempd Abram, komme till Näricke till Brynill Benchts-sonn, ther att upbygge någre qvärner.

Till Peder schriffvere, att han leffrerer till Askersundh 40 gode miölcke kör aff the schatte kör udi hans befalningh falle.

Samme meningh till Per Karssonn, fougte i Vasbo, um otte par drättis oxer.

Till Erich Göstaffsson, att han förhandler med menige man udi Hardemo och Grimstens häred, att hvar

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: I. T[eijtt]

vele göre tu dagsverkenn till the qvärner udi Näricke upbygges schole; item att han lather berge alle the almennings enger, som ligge i Grimstens härett på Tiveden och lather höett komme till Askerssundh.

Till Erich Knutzsonn, att han lather Brynill Benchtsonn bekomme till Askerssundz gårdtz behoff en lästt saltt.

Till Benchtt Nilsson, att han förhandler medt menige mann på Fougtönn, att the vele göre så många dagzverckenn, till then graffningh, som emellenn Brenningen och Kavefiällen på Rekerne förhänden haffves skall, vill behöffves.

Öpett breff för Hanns Claesson, att han udi thenne sommer må uthføre fem lester spannmåle.

Förschrifftt för menige mann udi Elffdalen och Frisdalenn till Peder schriffvere, att the, som icke haffve rådth uthgöre tijende järn, the måge göre penningar i then stadenn.

Öpett breff för Bryniell Benchtsonn, att hann må bruke enn engh, benempdh Slamsätter, i Kniffzstade sochnn udi Edzbergz häredtt till enn behageligh tidh etc.¹⁾

Öpett breff för Oloff Benchtsonn på ett clöster godz, benempdh Råndetorp i Edzbergz sochn och häredtt, och göre ther aff alle utskylder.¹⁾

Öpett breff för Dann Dansonn, att hann schall besittie enn gårdh Texle, liggendes udi Edzbergz häredtt, frij för all skatt och utlager, till enn behageligh tidh.¹⁾

Ulf Sund den 8 juni.

Förschrifftt för Peder Södermann i Kumbla sochnn till Jörenn Larsson, att han ransaker, hvadh rätt then, som nu sitter på Tärne godtz, haffver till the 20 penningers landh, han sigh seger tilkomme.

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: I. T[eijtt].

Svar till Lasse Knutzsonn, att effter the skipsbyggere, han hijtt schickett haffver, ähre giffte, förschickes the igen tilbake; item att han innen Oluffsmesse lather then skute komme till Stocholm, som the haffve loffvett upbygge. Ähr Kong:e M:tt tilfridz medt the knechter, han till siälekarer tagett haffver. Förschickes honum the fyre läster saltt med Jönns Vesgöte. Item må han förschaffe till Persör sochnn två capellaner, efftersom the begäre. Hvadh belanger thenn spannmåle, oföryttrett ähr ähnnu, må han föryttre för 3¹/₂ eller 3 mark tunnen; item att hans tiänere Jönns Vesgöte må beholle klockere rentenn udi Karleby sochnn; item att han lather Anders Perssonn bekomme vederlagh för thenn gårdh, som han för fyre åhr seden umbar och lades under affvelsgården.

Förschiffitt för hustru Brita till Bencht Karssonn, att han lather henne bekomme sex pund rågh aff then spannmåle, han udi befalningh haffver; tesliges att hennes sonn ther opå gårdenn skall haffve kostt.

Svar till her Birge Nilssonn, att Kong:e M:tt sigh vijdere um the kyrcke landboer, han begärer, betencke vill, men engerne må hann udi thette åhr berge, som ähre Kumbla och Kåringeholmenn etc.

Öpettt breff för Ambiörnn Svensonn i Tollande i Betterne sochnn udi Laske häredtt, att hann må besittie och bruke (K. M:tt till enn behageligh tidh) för:ne Tolunde frijtt för gårdestedzler, födernött och skiutzfärder, doch så att hann skall utgöre landgillet. ¹⁾

Ulfund den 9 juni.

Förschiffitt för Joenn Anderssonn i Biörsäter till her Svante, att han och the medh honum vore, måge bliffve förshonede för then hiortt, the i fiordh udi skall hafftt haffve.

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: R[asmus] L[udvigsson].

Strömsholm den 10 juni.

Till Hanns Claesson och skepper Karll, att the förschicke the meste skuter, the kunne åstadkomme, till slott och gårderna udi Mälerenn att fordre thenn spannmåle thädenn och till Stocholm.

Till Jörenn Perssonn, att han giffver K. M:tt tilkenne, huru han um alle deler besteltt haffver, effter som udi hans memorials zedell ähr antecknett.

Svar till Oluff Stake, att the bönder udi Vestresystem, som icke haffve rådth att giffve smör för fodhringen, the måge giffve penningar. Förundrer Kong:e M:tt, hvi han icke lenge seden siälff hade förschaffett sigh en hammersmed, som opå Vermelandtzberg hade varit brukeligh. Hvadh belanger thenn kostegårdh, må han leffrere till Vermelandzbergh så månge partzeler, ther behöffves, och hvadh öffver ähr skall leffreres till andre gårdar i Vester-götland. Item måge bönderne ihnn till höstenn bliffve förshonede medh hampenn.

Svar till Peder Nilssonn, att the bönder udi Frisdalerna, som icke haffve rådth att giffve smör för fodhringen, måge the och giffve penningar. Måge och bönderne udi Normarckenn löse biskopstijende kornett för penningar.

Förschriffth för Joenn Karsk och Peder Hanssonn till Oluff Hendrickssonn, att effter han haffver förloffvett then Esbiörn Michilssonn, som affdaga togh Håken Småleninge, them ovitterligen, som för honum i borgen gått haffve, therföre schall han lathe them bekomme så månge penningar, som för mandzbotenn uthgiffves schall etc.

Strömsholm den 11 juni.

Öpettt breff till meninge mann udi Elffsborgz lähnn, att the här effter välvilligenn göre theris dagzverckenn till Elffsborgz slott etc.

Förschrifftt för Benchtt Germundsson, Herman Heningesonn, Knutt Jönsson och Jönns Larsson till Benchtt Olsson, att han lather them bliffve okraffde för thenn mark ortigh, han aff them fordrer, och lather sigh åthnöije medt then ene marcken, the tilförende giortt haffve.

Till Hanns Claesson, att han lather medt thett förste upbygge ett spannemåls huss, tesliges någre huss, ther andre varer kunne haffves udi. Ähr Kong:e M:tt icke tilsinnes, att borgerne udi Stocholm schole föryttre the fremmende någett saltt, icke heller att uthføre store bäckhuder och andre förbudhne varer; item att Melcher schriffvere giffver tilkenne, hvadh varer han udi alle partzeler upbär.

Förschrifftt för Peder Sluck till Raffvall Larsson och Peder Sonesson, att the lathe honum bekomme vederlag för thett Kådebolsta, aff honum annamedes.

Svar till Nils Olsson, att um bönderne udi hans befalningh icke vele göre annen fisk än stadgelax aff thett fiske the bruke, dhå schall han them föreholle, att andre schole bliffve tijtt satte, som samme fiske bruke schole och gärne göre ther rättigheter aff etc.; item att han lather Kong:e M:tt förstå, huru mykin humble och peklingh han behöffver.

Förschrifftt för her Nils Nicolai till her Birge Nilsson, att han tilsäger then her Hendrick, som sitter på Eedh, att han med en godh villije uplater honum preste-gället.

Strömsholm den 13 juni.

Förschrifftt för Joenn Erichsson i Månsta [och] Jönns Larsson i Boenäs till Oluff Hendricksson, att Kong:e M:tt haffver giffvitt theris sönnner löse, ther på gårdenn tiäne etc.

Svar till Märthenn Nilsson, att then salt fisk, han

begärer, schall [han] bekomme udi Stocholm etc. Må han och bekomme the dagzverkenn ifrå Ekerönn, han begärer.

Till Anders Hanssonn, att han lather komme till Fiholmenn tiugu kör.

Strömsholm den 14 juni.

Till Mauridtz Stake, att han lather Sven Räff bekomme till Norby gårdhz behoff sex eller siu miölcke kör etc.

Till Harald Törelssonn, att han lather Svenn Räff bekomme en utaff the uthgärdis häster, han udi befallning haffver.¹⁾

Förschriffitt för Jurgenn v. Brämenn till Svenn v. Schara, att han lather honum bekomme then besoldningh han tilförende udi mustringen hafftt haffver etc.

Fiholm den 14 juni.

Öpett breff för Mons i Helleby, lensmann, att han [må] beholle och besittie tesse effter:ne gårdz frij för alle utskylder udi alle partzeler, som är för:ne Helleby och Vallestade; item att hann skall haffve 54 årlige hester aff skattebönderne och frelsis landboer udi Lillehäredt sochmn i Tuhundrettz häredtt (till enn behageligh tidh).²⁾

Fiholm den 15 juni.

Förschriffitt för hustru Karinn, her Peders effterleffverske, till M. Erich, att han förhandler medt her Anders, som prestegellett fått haffver, att hon udi thette åhr måtte beholle säden, som sått ähr, qvicke tijende och altaresmörs penningar etc.

Förschriffitt för hustru Ingredh till Anders Hanssonn och Erich Månssonn, att the ransake um någon eng och

¹⁾ I marginalen: Aff hertig Magnusze munn.

²⁾ I marginalen: I. T[eijtt].

åker, som hennes granner udi Lille Rytterenn haffve schole henne medt orätte ifrå, och förschaffe henne theruthinnen så mykitt rätt ähr etc.

Torshälla den 16 juni.

Förschrifft för Hanns Arffvedssonn till Benchttschriffvere, att han förhandler medt them opå Lindesbergh effter lägenhetenn um thett hvar elleffte skeppundh, som medt them tilförende ähr stadga giortt; item att han medt them, som ther köpe järn, haffver ett gått inseende och gör ther förbudh opå till någon tijdh tilgörendes.

Svar till Peder Gunnerssonn, att Larss Fläming alle nestt i thette ähr må haffve sin boskap gångendes på Gräskö. Thett skepsöll må han leffrere till Stocholm och brödet vältörvarett beholle hos sikh. Then pige, sitt barnn förgiortt haffver, schall han lathe straffe, som saken kräffver.

Förschrifft [för] Oluff Erlandssonn och Peder Östenssonn aff Malunge sochnn till her Karll, att han tilsäger theris kyrckeherre, thett han lather them bekomme aff kyrckeherbergett så mykin spannemåle, som till att köpe vijnn och öfleten medt behöffves kann etc.

Bjursund den 17 juni.

Till alle fougter, som tulqvärner udi befalning haffve, att the all thenn tulrâgh, the bekomme, skole lathe male udi gått miöll, tesligis och hvadh maltt udi tull falle kann, och lathe stedtze förstå, hvadh [the] haffve udi föråd.

Till Hanns Claessonn, att han oförsumeligen skynder Claess Bertilssonn till Kong:e M:tt.

Öpett breff för M. Peder Johannis udi Vesterårs, att hann schall beholle ett kirkegodz Upåker, liggendes i S. Ilians sochnn vedh Vesterårs, och skall hann göre

3 pund spanmåle aff samme hemen (till enn behageligh tidh).¹⁾

Gripsholm den 19 juni.

Till her Peder Brae, Gabriell och Hanns Claesson, att the tillseije Jörenn snittkere, thett han tilpynter then store nye salenn; att the och lathe the knechter och bätzmänn, ther på slottedt icke behoff ähre, komme till Strömsholm, Sundbygöll och flerestedz; item att then nye förmålede galleijde medt thett förste måtte bliffve affärdigett till Calmare.¹⁾

Gripsholm den 20 juni.

Till Claess Christierssonn, att han aff Vijborgz lähn och Nylandh upspaner thett meste legefolck, han kann öffverkomme och förschicker them seden hijtt utöffver etc.

Förschiffitt för Melcher perlestickere till hertigh Erich, att H. F. N. må bruke honum udi sin tjänist.

Förschiffitt för Oluff Jönsson till Jöns Hansson, att han lather honum bekomme en utaff the uthgiärdes häster, han udi befalning haffver etc.

Gripsholm den 21 juni.

Till Lasse Haraldsson, att han medt schickelighet förhandler medt the timbermenn opå Vilåttingen, att the vele lathe sikh bruke vedh Sundbygöll, sammelunde medh the knechter ther till lustt haffve och ther medt kunne umgå etc.

Till Lasse Joensson, att han sikh inthett befatter medt Lodzorckenn och leffrerer Hans Ersson then bätt och fiskeredskap, han ther bruke pläger.

¹⁾ I marginalen: I. T[eijtt].

Gripsholm den 22 juni.

Till Oluff Hendricksonn, att han förvarer alle the qvittencier, som Hendrick Månsonn efter sigh lefft haffver och skenchtt [*sic*] hans erffvinger then deell honum tilkommer.

Till Oluff Arffvedsson, att Kong:e M:tt haffver efterlatedt Lasse Knutzsonn att upbäre tijenden, som faller udi Kindh udi thette år 58.

Öpett breff till menige mann udi Dalerne, att the komme Kong:e M:tt till hiälp medh någre körningar och dagxvercken till Östre Sölffbergett.

Öpett breff för Lasse Arffvedsson, att hann må beholle enn Kong:e M:ttz gårdh, benempdh Öija udi Flistade sochnn i Vasbo, qvitt och frij för städzlörenn, dagzverckenn och skiutzreser, doch så att hann schall utgöre landgillett (till enn behageligh tidh).¹⁾

Gripsholm den 23 juni.

Till Anders Biörsson, att han knechterne udi Vesterårs stadh och lähnn udi befalning haffve schall, tesliges haffve gran achtt medh vachten opå slottedt etc.

Till Gabriell Christiersonn och Hans Clasonn, att the lathe Ezechiam bekomme nöcklerne äth thett stenhuss, som Bärentt vintappere udi bott haffver.

Häredtzhöffdinge breff för Hans Larsonn udi Vesterårs opå Siende häredt allenest udi thette tilkommende år anno etc. 59.

Gripsholm den 25 juni.

Till fru Anna, att um honn haffver ifrå Norhultt [*sic*] prestegäll någon jordh eller andre äger, thett hon dhå lather them komme ther under igenn etc.

¹⁾ I marginalen: R[asmus] L[udvigsson].

Svar till Jacob Turssonn, att när han siälff kommer till Kong:e M:tt, schall han bekomme beskedh um Gulbergs härede, han udi förläningh begärer.

Collationn för her Eleff Pauli opå Näsult geldh udi Strengenes stichtt.

Öpett breff för Niels Jönsonn på enn gårdh, benempdh Torp i Lerum sochnn i Vetla häredt i Elffzborgz län, så att hann schall besittie för:ne gårdh qvitt och frij för alle utskylder till enn behageligh tidh.

Gripsholm den 26 juni.

Svar till Bencht Madssonn, att han sielf giffver sigh utöffver medt the varer, han aff sin befallning upburitt haffver; item att her Enevall i Vijborg icke mere udi förläning haffve schall, ähnn han kan sigh behälpe medh etc.

Vedh samme mening svaredes till Bertill Jönsons breff etc.

Svar till Oluff Stake, att the två systrer, som aff en ähre belegrede, och then thett giortt haffver, måge bliffve förschonede till lijffvett. The danske och tyske knechter, ther udi Värmelandh ähre, schole förlegges till Vester-götlandh; item att han lather the två karer, som opå Vermelandz berg arbetedt haffve, bekomme then dell, the haffve förtiäntt etc.

Svar till Mauridz Stake, att han then skepsbyggere, han begärer, medt thett förste bekomme schall. Hvadh thenn Joenn Hansonn belanger, som sin eigen moder schall haffve mörtt, må han ähn ene gänge haffve för rätte och ther um bättre ransake.

Till Truls Marbo, att han inthett befatter sigh medh Bäckegärde och Damssäss.

Till her Peder Brae, att han så vill bestellett, thett en hoop kopper måtte förschickes medt gode skuther

nedh till Nörköpung och seden fordres vijdere genum the små siöger till Vadstena etc.

Gripsholm den 27 juni.

Till Peder Håkenssonn, att han förschicker then cammerschriffvere till Kong:e M:tt, som Engelbrecht Ander-
sonns regenskap förhört haffver etc.; item att han och
lather Kong:e M:tt förstå, hvadh udi cammerenn nu haffves
förhonden.

Till Hanns Svenske, att han förhandler medh bönderne
udi Våla och Ramnäs sochner, att the vele komme
Kong:e M:tt tilhiälp medh någon näffver till Strömsholms
bygnings behoff.

Öpett breff för hustru Anne, Lasse Prytzes effter-
leffverske, att honn må och schall udi sin liff[s]tidh be-
holle ett stenshusz, liggendes udi Stocholm på Smidie ga-
tun, som Hendrich Nylenningh drabant bodde udi.

Gripsholm den 28 juni.

Svar till fru Kirstine, att hvar hon vill anname the
fyre gårdar i Nor udi vederlaggh för Skelleridz qvärnn,
dhå vill Hans Kong:e M:tt gå udi byte medh henne, ther
um hon må giffve Kong:e M:tt tilkenne.

Förschrifft för them udi Vestergötlandh, som eke-
och bökeskogen feltt haffve, till her Svante, att Kong:e
M:tt medt them någett meddell giortt haffver i så nåtte,
att enn oxen aff två gårdar göres schall etc.

Förschrifft för Jesper Larssonn, tiärebrennere, till
Peder Gunnerssonn, att han fordrer honum till arbetis
medh thenn dell, han kan behoff haffve; item att han
tillsäger menige man i sin befalningh, att the icke hugge
skogen så onyttigt, som the giortt haffve.

Svar till Anders Hanssonn, att the partzeler, han be-
gärer, schall han bekomme ifrå Stocholm; hvar han kan

bekomme någon förtrogen kar udi sin stadh, må han bliffve aff medt befallningenn.

Till Oluff Knutzsonn, att han upspaner någon förtrogen kar, som udi Anders Nilssonns stadh på Väsby brukeligh vare kann, och giffver seden thett Kong:e M:tt tilkenne etc.; tesliges att hann och någon udi Thommos Jönssons stadh förschaffer etc.

Gripsholm den 30 juni.

Svar till Hanns Svenske, att han, effter som han schriffver, lather uprense the två gruffver, Saxebergz gruffven och Nybergzgruffvenn, och så lageredt, att brukett kommer tilgångz.

Gripsholm den 4 juli.

Till hertig Johan angående de livländska förhållandena och nyttan af att rörande dem handla i samförstånd med ryssarne, om hertigens möte i Stockholm med utvald konung Erik och grefven af Ostfriesland samt om nya meddelanden från Tyskland.

Riksregistr. 1558, fol. 99. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 63—64.

Vår faderlig gunst etc. Käre son Jahan, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse thänn 26 juniij, dateredh thänn 16 dag i samme månedh, och thäraff förnummeth the lägenheter och tijdender, som tijn tiänere Hemming v. Caszell haffver udi Lifflandh förfarid och tig giffvith tilkänne um muschovitens och lifflendernes förehaffvende etc., aff hvilk[e] tijdender och lägenheter thu sådanne betänckende haffver colligeredt, ath osz nu beqvämlige tilfälle motte giffves till godh handell i Lifflandh, och ath thu förtänkskuldh opå thätt fliteligeste egenom någre förtrogne (doch oförmärcth) hosz the räffvelske um sakenn

vilth lathe förhandle etc. Käre sonn, sådanne tijtt förslag kunne väll vare osz nyttigt, och synnerligenn thär handelenn med skickelighet så oförmercth kunne driffves, effter som thu thär um schriffver, menn till ath förmode med machth någeth på the orther ath bekomme, tycker osz icke mykith lieth, effter the ähre ju faste sloth, både thätt Arnsborg, thäslikis och Sunneborg och Hupsala. Ligger förtänskuldh machth opå ath see sig vijsligenn före i thänn handel, och ath mann tager sakenn icke så förre, ath thär aff någeth besvärligith motte förorsakes etc.

Osz syntes och rådeligith, ath man befryndede sig medh muschovitenn, thätt bäste mann kunne, på thätt ath hann osz här udi icke hindre motte, um vij elijest i Lifflandh till någenn sådanne handell komme kunne. Och vele vij vijdere medh tig thär um handle, när thu sielff till oss kommer, hvilketh vij gärne såge medh thätt förste skeep motte, effter tijnn käre brodher Erich, theslikis greffvenn aff Ostfrijlandh, ähre nu till Stochholm oförsummeligenn förmodendis, såsom thu aff thäse medhfölijende copier aff theris schriffvelser sielff haffver till ath förnimme.

Vij schicke och tig här medh någre tijdender, som vij udi thäse dager haffve bekommeth ifrå Tyslandh, på thätt thu må see, hvadh lägenheter thär nu på färde ähre, och ju förre thu kunne komme utöffver till osz, ju heller vij thätt såge. Och vele tig hermedh udi thänn alzmectigis nådige beskärm faderligenn och kärligenn haffve befaledh. Datum Gripzholm 4 julij anno etc. 1558.

Gripsholm den 4 juli.

Till hertig Johan angående doktor Anders [Olssons] och hans bröders, Nils skrifvares och M. Bengts, m. fl:s släktskapsförhållanden och förehafvanden samt om Hans Tomassons räkenskaper.

Riksregistr. 1558, fol. 100.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij förnimme, ath doctor Anders brodher, Niels schriffvere, ähr för någenn tijdh sedenn dragenn både medh hustru och barnn ifrå Stocholm och till Findlandh etc. Så tviffler osz inthett, käre sonn, ath effter både bröderne ähre tilhope, schole the medh all flijth icke alenisth prachticere um theres köpnaskerij, thät the aldrig förgäte, uthann och tileffventyrs haffve någeth anneth före och i sinneth, som både tig och tijne käre förvanter och menige rijket i framtijdenn motte komme till enn oändelig skade och fördärff. Och haffver thu, käre son, väl förståth, utaff hvadh roth för:ne doctor Anders, Niels schriffvere, M. Bencth, som ähnnu i Tyslandh ähr, och andre flere utaff thätt selskapeth, haffve theres ursprung, som först ähr utaff enn benempd M. Larens, som bodde och bleff död i Strängenäs, thärnest utaff enn vedh nampnn M. Oluff Brömsz, hvilke ganske förrädeligenn emoth osz och Sverigis rijke i förtijdenn handleth haffve, och kunne vij icke anners täncke, uthann ath doctoren, Niels schriffvere, thänn gode mannen Hans Tomeson och M. Bencth haffve ju bundeth sig udi rotenskap tilsammans, effter vij förnimme, ath the haffve sijne tiänere allestedz uthe (och synnerligen D. Anders) både i Vijborg, Danske och flerestedz, hvilken [*sic*] thär lather flux köpslage och driffver enn sådanne förborgeth tiuffve handell, ath thu thätt näppeligenn tro schall, teslikis later och så upkräffve

thänn åcker, som hann ähnnu haffver thär uthe ständendes opå sijne många svåre summe penningar etc. Vij förnimme och, ath för:ne hans broder M. Bencth leffver och underholler sig mest utaff thätt åcker, som hann bekommer utaff för:ne sijn broders penningar etc. Så ähr nog tilbefruktendis, käre sonn, ath the alle stämple tillsammans thätt som föge gåth duger. Och förmane vij tig faderligenn, så nu såsom tilförende, för Jesu Christi namn skuld, thäsliskas för thänn faderlige kärleck, som vij tig stedze haffve bevijsst och ähnn yttermere, så lenge vij leffve, aff hiärtehd gärne bevijsse vele, ath thu vilth förvare tig för thätt argelistige och slinde sälskap och alzingenn tro eller loffvenn setije till them, förty the äre inthett så enfoldige, såsom the låtes vare och skine för tig i ögenenn, och må thu viszeligenn förlate tig thär till, ath the icke sine förrädelige stemplinger late uppenbares i clädenn, uthann mere lathe them boo udi köttedh och hiärtehd etc.

Käre sonn, vij förnimme och aff Hans Thommeszonn, ath doctor Andreas haffver förholleth honum enn heel hop aff the finske rägenskaper, så ath hann them inthett bekomme kunne, när hann ville begiffve sig till osz. Så ville vij gärne vette, för hvadh orsaker skuldh för:ne doctor thätt giorth haffver, och begäre vij faderligen, ath thu vilth tilseije doctor Anders, ath hann medh thätt allerförste förskicker hit utöffver samme rägenskaper, ty vij kunne ingenn förclaring bekomme aff Hans Tommeszonn, för ähnn samme rägenskaper komme här tilstädis. Datum Gripzholm 4 julij anno etc. 1558.

Gripsholm den 5 juli.

Till Truls Marbo angående köp af två gårdar.

Efter originalkonceptet i RA.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vett Truls Marbo, att tässe breffvisere, Sven Törnsson¹⁾ och Jöns Larsson, borgere i Elffzborg, haffve varit her hoss oss och udi underdånigheet upbudit oss tesse två gårdar, som opå thenne innelucte zedel stå antecknade, till köpz och lösn, som äre theres hustruers rette mödernes godz och theres moders rette morgongåffver, aff Oloff Drake utgiffne, hvilcke 2 gårdar theres fader Bencht Hareldsson borttbytte med Söffverin Kijl för en gård i Gamble Löse med så skääl och förord, att hvar för:ne Benct Hareldssons stiuftdöttrer icke vilde bestå samme byte, skulle the dhå giffve Söffverin Kijl eller hans erffvinger 700 mark dansca och the och theres erffvinger skulle ther emot beholle för:ne 3 gårdar, hvilcket oss synes icke vare retvist handlet emot för:ne borgeres hustruer, all then stund för:ne Benct Hareldsson hade ingen rett til att bortbytte theres rette möderne. Och effter the nu oss samme 2 gårdar til lösn och köpz uplatit haffve för så monge penningar the kunne värde vare, dherføre må tu handle med them um köpet. Och begäre the halffottende hundrede mark ortiger för samme 2 gårdar, hvilcket oss synes vare endels för myckit. Må tu förthenskuld rame ther med vårt beste, och när tu med them om köpet äst kommen öffverens, må tu dhå late them bekomme theres betalning och late them seden bebreffve och hemble oss samme 2 gårdar. Och må Per Kijl gå til sin gård i Lödöse, som hans fader för för:ne 2 gårdar vederlagt haffver, effter som vij honum therom haffve tilscriffve latid. Må tu

¹⁾ I protokollon kallas han Sven Torbjörnsson.

sedem vederkennes samme 2 gårder under vårt arff och eigit til anno 58, och skal tu kræffvie aff Per Kijl thet morgongåffve breff och thet bytesbreff, som lyde på för:de gårder, skickendes oss samme breff med thet breff, som the hembles oss samme 2 gårder med tilhonde. Ther rette tig effter. Datum Gripsholm 5 julij anno etc. 58.

A tergo: Till vår tro tienere och landbofougte udi Västergötland Truls Marbo etc. gunsteligenn.

Gripsholm den 6 juli.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] och Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående livländarnes underhandlingar med danskarne och om ett rådsmöte rörande grefvens af Ostfriesland ärende.

Riksregistr. 1558, fol. 101.

Vår synnerlige gunst etc. Käre här Göstaff och her Steenn, vij haffve becommeth edhers schriffvelse, thär udi I late förstå, ath ingen flijt aff edher schall spares um tijender ath förfare och elijest ath flitig achtsamhet hosz edher föreendis schal opå alle sijder, teslikis ath um affvelzgårder och anneth mere effter vårth rådth tiltäncth bliffve schall, och ath I icke udi någenn motte vele förlathe edher på någenn sächerhet etc. Käre gode menn, så tycker osz och fast rådeligith, ath mann icke heller drister sig opå mykin säkerhet, effter mann förnimmer ju opå alle orther sådanne svinde och farlige prachtiker, thätt underligith och gruffveligith ähr till ath höre. Vij kunne edher och icke förholle, ath vij alz intet kunne förlate osz till våre granner the danske, såsom vij edher och thär um vår mening nogsampt tilförende haffve up-täcth. Och ähr osz nyligen tilvettendes vordeth, ath the lifflenske haffve besöckth kongenn i Danmarck um hiälp

emoth muschovitenn och haffve frijvilligen tilbudet honum the orther udi för:ne Lifflandh, som ähr Haijernn och Hiärlandh [*sic*], ath hann them anname schall, enär honum tackis. Thät ryctes och, ath hann schall haffve trettije utrustede örligzsköp liggendes udi Öresundh, hvilke hann tileffventyrs achter först skicke till förbe:de Lifflandh och thär medh intage för:ne orther, som the honum schole haffve tilbudith, ehvad hiälp samme lifflenske sedenn thär aff emoth muschovitenn haffve kunne. Och effter vij icke kunne vette, huru thär um i sanning ähr, thärföre ähr vår gunstige vilije och begären, ath I oförsummeligenn vele skicke någet vist budh till Köpenha[m]pnn och thär um räztligen late förfare, och strax I bekomme beskedh, ath I dhå genom nath och dag osz thär um förständigige, effter osz ligger ingenn ringe macth opå ath vette, huru thär um ähr i sanning, ty um sådanth ähr opåfärde, dhå kunne vij thär aff vell colligere, ath thätt icke bliffver osz och vårth rijke till någon fördeel etc.

Käre gode menn, vij kunne edher och icke förholle, ath vår käre sonn Erich sampth medh greffve Edzarth aff Ostfrislandh ähre dagligenn till Stocholm ifrå Calmare förmodendis. Så hade vij väl behoff ath handle medh edher och flere aff vårth rådth både um förbe:te greffves och andre vichtige rigsens ährender. Och effter vij icke täncke rådeligith, ath I, käre her Göstaff, giffve edher så longth hit up ifrå grentzenn, thärföre kunne vij icke heller fordre edher hijt up på thänne tijd, uthan see gärne, ähr och vår gunstige begären, ath I, her Steen, vele förfoge edher till osz anthen hijt eller till Stocholm medh thätt allerförste, och hade väl tilförende edher till osz försch[r]jiffveth, thär vij icke hade förmodeth, at I skulle vare i Calmare hosz vår käre sonn etc. Gudh edher befalendis. Datum Gripzholm 6 julij anno etc. 1558.

Gripsholm den 8 juli.

Till menige man i Viborgs län angående fogdarnes underslef och olaga skattepålägg samt om principerna för en ny skattläggning.

Riksregistr. 1558, fol. 102. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 303—311.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, våre trogne undersåter alle, som boo udi Vijborgz länn, vår gunsth och nåde tilförende etc. och giffve edher här medh tilkänne, ath vij genom storth omack och arbethe haffve nu rätteligenn förmärcth och förståth, ath våre befalningzmenn, som haffve varid fougter, ländzmenn, fiärdingzmenn, bolemenn och andre, ehvadh nampnn the doch helst haffve kunne, som cronenes rättighet till thänne dag haffve upburith, mykith otilbörligith emoth edher alle handlet haffve, i thätt ath the thänn ene schatt effter thänn andre, doch på åtskillige säth, så ath ingenn thätt förstå kunne, hvadh samme schatt kunne åhrligen förslå, opålagth haffve, och osz ingenn rhätt undervijsning giorth um edhers åhrlige utskylder, för enn vij senest siälffve personligenn till Findland komme och dhå finge någeth förninme aff theris otilbörlige handlinger. Och förmärcte vij då, ath hvar befalningzmann för sigh, thänn ene så väl som thänn andre, effter theris ejeth behag haffve opålagth mångehande utgärder effter skattemarcke taell, effter mantaleth, effter boeltael, sammeledis effter sochne-taell och fiärdingztael, och thär egenom hvar richtet sig siälff, osz och cronene till ingen ringe schade och thänn fattige menige man till oförvinneligith förderff etc.

Vijdere haffve vij och udi lijke motte förnummet, ath schattenn icke aleneste otilbörligenn utgörs udi thätt schattemarcke taell, som I haffve, effter alle schattemarcker ähr icke lijke gode till jordh och äger, såsom menige

mann sig offte thär um beclageth haffve, uthann schat-
tenn upbärs och så mest udi otijdh, synnerlige när thänn
fattige meninge mann icke haffver råd eller machth till
the partzeler, som för:te fougter, ländzmen och the andre
fordre opå, som ähr ath the upkräffije spannemåle um
vårenn, när bonden thän siälff mest haffver behoff till
ath så sijnn åker medh. Sammelunde sker och med andre
partzeler, hvilketh vij förnimme eder och haffve varid til
stor tunge.

Ytterligere haffve vij och befunneth, thät menige
mans skade och fördärff sig fast förorsaker aff enn partz
oförstandige snickenhet, the thär flere hemenn sig tilköpe
och under sig slå, ähnn the kunne siälffve fike och fare,
och elijest mere jord under sig slogge, ähnn medh rhätte
theris hemmen tillyde etc. Sammelunde vele och enn
parth (thätt doch udi vårth kong:e mandat uttryckeligenn
ähr och förbudith) parte och skiffte cronenes skatskyllige
hemenn medh arff udi många deler, osz och cronene till
ingenn ringe skade udi lengdenn. Så kunne vij på vårth
konungzlige embetis vegne sådanne otilbörligheter, som
förbe:te ähre, icke längre lijde, uthann vele gärne hialpe
till, ath thätt oräth haffver varidh, motte bliffve rätted,
hvar I, trogne undersåter alle, edher hörsamme och väl-
villige vele befinne lathe till ath fulkompne våre välbe-
tänckte och gode mening. Så achte vij nu lathe haffve
förhänder enn rhätt schatlegning thär i Vijborgz länn,
och vele vij till thätt förste, att hvar och eens byers äger
för sig schole rätteligenn mätis och ransakis effter stång
och alinn, fliteligenn antechnedh hvadh stångenn och al-
nenn udi hvar sochnn och by för sig åtskel både udi
lengdenn och breddenn, så och udi värderingenn, icke
alenist åker, eng eller fiskerijedt, uthann och alle lägen-
heter, som thär till ligge kunne, som ähr mulebete, sve-
dijelandzskog, timberskog, näffverskog, basteskog, item
insiöger, becker, elffver, qvärner, qvärnstand samt alle

andre lägenheter opåfärde vare kunne, thär utaff bondenn må och kann söke sijnn näring. Och här effter schall sedenn siälffve jordenn, när honn ähr riffvenn udi stång och alinn, värderis och schatleggis rhätt effter ägerne, på thätt ath osz på cronenes vegne motte skee skäll utaff alle the äger, som ligge innen för hvars och ens byes råer och röör. Doch motte åtskilijes, hvad thänn ene stång jordh ähr bättre udi thänn ene byen ähnn thän andre byenn, nempligenn um thär ähr frösth bitten jordh eller thänn, som kann haffve (till effventyrs) god åker och eng, kann doch haffve feel på skogen eller fiskevatneth, och tvärth emoth, thär fiskevatnn ähr, då schall granneligen antechnes, hvadh [alle]hande slag fisk thär fås och tags, på thätt ath mann aff sådanne partzeler kunne förmere cronenes ingelle.

Sammeledis på thätt ingenn motte högre schatlagdt bliffve, ähnn hann kan finnes haffve nytiesvald och äger till, thär vij vele, ath våre befallningzmenn schole haffve eth nöge inseende medh, så ath jordenn icke måtte för affundh och ilvilije skull [bliffve] högre värdereth, ähnn honn kann finnes udi sanningene vare godh till, icke heller bliffve för vänskap, svågerskap eller skyldskap skuldh, mykith mindre för muther och gåffver skuldh, ringere värdereth och skattet, ähnn honn finnes vare god och dugse till. När så skeer, dhå kunne the, som jorden riffve edher dannemen emellenn, tilegne hvar och en sijnn rhätte deel medh stång och alin, achtendis granneligen, um I och alle, som nu på thänne tijd enn by besitije, kunne thär vare fulsättis och thär bliffve boendes opå, thätt ähr ath hvar i sijnn stadh må haffve så mykin jordh på sijnn parth, ath hann till thätt ringeste kunne så sextenn spenn säd effter Stocholms span och haffve thär effter eng så mykinn, som han kan holle boskap till ath holle samme åker med. Hvar och icke så mykin jordh förhanden ähr, ath hvar aff them, som thär opå boendes ähre, kunne

såå så mykit, som för:vit står, och thär till eng, thå kaste loth och löse hvar annen uth. Tverth emoth, thär mann lägenhet och tilfalle finner inför någre byers råer till ath uptake nye åkrer och enger, då måge och schole thär flere bönder sätijes opå aff them, som någenn parth haffve i byen, eller och the, som tilförende i byen sitije, schole samme jord uptake och bruke, och såsom lag tilseije, när the sådanne jordh på tredije åhreth bruketh haffve, skatte thär utaff, hvadh som jordenn kann göre skäl före, menn thär the vele eller förmå icke thätt göre, thå schole våre fougter och befalningzmen tage them, som utlöste och utdelte åhre och udi andre byer icke kunne bliffve fulsättis, och sätije them på samme jordh, giffvendes them trij åhrs frijst eller frihet för cronenes skath, till thäs the kunne komme sig före etc. Och um så åhr, ath the bönder, som så tilföröchte varde, icke fåå tomt in udi bålbyen medh the andre, thär tilförende boende åhre, eller lägenheterne med åkerenn icke begiffve sig så, ath the kunne bliffve inne medh andre udi bolbyenn, dhå schall thänn (anthänn the åhre enn, två eller flere) en platz tillägges, affmätis och med nye råer umläggges, thätt kalles affgärdeby etc. Engisplatserne schole them och tildelis, på thätt ath the, udi bolbyenn sitije, icke måge här effter kunne tränge sig in opå theris arbete, som här till dagz sketh åhr, icke heller the nye affgärdebyer intränge sig på theris arbete, som udi bolbyenn boendes åhre, som här till dagz (cronen till ingenn ringe skade) sketh åhr, i thätt ath ingenn haffver dristeth eller veleth bruke sig för thänn otillbörlighet och vrångvijschet skuldh thär öffves, udi så motte ath thänn lathe haffver trängth sig med lutter voldh in opå thän fliteligenn arbetar, thäre genom thänn flitighe sampt med thän, som lath haffver varidh, bliffve förderffvede på både sijder, hvilketh osz icke står här effter heller lengre tillidende, uthann vele, ath hvar och enn må beholle och bliffve ved sith arbete

och effter gode mens ransackning och mätningh göre osz och cronene thär like och rhätt utaff. Thär och marker finnes, som icke ligge innen för någenn byes råer eller röer och kalles anthenn konungz eller häredz almenninger, like som mongestedz finnes skog hosz edher, dannemenn udi Vijborgz länn, synnerligen som kalles kijlter, så ähr vår vilije och befallning, ath samme utmarker eller skoger schole besitijes, skattes och rålegges lijke som annen jordh, effter som förbemälth ähr, och hvadh som hvarijom och enom bliffver tildeelh, thätt schole the obehindrede aff alle andre på våre och cronenäs vegne beholle, görendis osz thär utaff, när trij ähr framledne äre, thänn deel, som gode menn mäte kunne, ath the skyllige och plichtige ähre ath utgöre.

Thärnäst schall all thänn utgärdh, som I till thänne dag hafft haffve och osz på cronenäs vegne utgiorth effter fulskatte tael, mantael, boltael, fiärdingztael eller aff hele sochnenn, ehvem thänn doch kann haffve upburith här till dagz, lägges in på stång och alinn, achtendes granne-ligen, ath hvar by motte vare skatlagd, som förberört ähr, effter som thär ähre äger upunder, och seden thär effter, som lägenhetenn tilseijer, schall hvar partzell för sig aff skattenn udi rhättenn tijd um ähreth aff våre egne fougter effter hvars och eens orthes spann och vieth, thär medh the här till dagz edher ährlige skath utgiorth haffve, upbäres, på thätt ath cronenes ingelle måtte i rhätten tijdh bliffve leffrereth tijt, thätt schall och bör, sammeledis på thätt ath I, dannemen och undersäter, icke måge besvarede och yttermere betvingede varde med the sväre gestninger, som till thänne dagh sketh ähr, både aff lenzmen, fiärdingzmen, bolemänn, tächtemen, så och alle andre, som um kring sochnerne, fiärdinger och bool drageth haffve så när hele ähreth egenom med tre eller fire häster och thär utöffver latijd theris egne hustruer eller och tiänere gå och betle eller tigge ifrå thänn ene stuff-

ven till thän andre både hampe, lijn, kääll, roffver, item köth, fläsk, spannemåle, rog, kornn, haffre, ärter, böner, snaresth sagt aff alle the partzeler, som Gudh lather edher vexe tilgode um åhreth aff jordenn etc. Hvar I, danne-menn och trogne undersåter, thänne vår befalning väl-villigenn hvar udi sijnn stadh fulfölge vele, dhå schole I siälffve finne udi sanningene, ath edher fast drägeligere vare schall utgöre edher schatt på enn tijd effter lägen-hetenn um åhreth ähnn plumpe thär medh så många gånger, som här till dagz sketh ähr, ty I vette nu eder enn gånge frie och ledige för skattenn, thätt aldrig ähr sketh tilförende, mäden lenzmenn och andre för:te edre röffvere och skinnere haffve upburith skattenn, sig siälffve fast mere tilgode ähnn osz, som rigsens härre äre och landh och rijke försvare schole, såsom för:vit står etc. Alth thätte förbe:te ähr rådeligith, ath I lathe edher gå tilsinnes, och ath I thätt fulkommeligenn effterfölje, såsom thänne breffvijsere, osz elskelig vår tro mann och undersåte, Jöns Pederszonn på Riszolenn, edher thätt effter vår befalning förehollandes varder. Och endoch vij ingelunde tviffle thär opå, ath the gode menn, som nå-genn skäll och förnupt haffve, schole sig ju aldelis, som trogne undersåter egner och bör, här emoth hörsamme befinne lathe och hiälpe till, så ath jordenn motte först skäligenn värderis effter hvars och ens byes nyttigvaldh och seden thär effter schatlegges, på thätt ath thän ene motte rhätt utgöre cronenes utskylder så vel som thänn andre, doch effter thätt ath många finnes eblandh edher, som icke siälffve kunne besinne och fordre på sijt eijet gagnn och bäste, mykit mindre vele the höre anners gode rådth eller sig thär effter rhätte late, biude förtänskuld här medh alffvarligenn våre befalningzmen, fougter, så och edher, dannemen alle, som thätte vårth konungzlige rådth rhätt besinne kunne, ath I hiälpe för:de Jöns Pederszonn till ath fulborde hvar udi sijnn sochnn och by

thänne vår befallning, och thär någenn sig här emoth ohörsam och mothvillig ville lathe befinne (thätt vij doch icke förmode), så ähr vår vilije och befallning, ath I thänn samme schole antaste lathe och förvare, till thäs vij vår vilije edher thär um kunne lathe tilkänne giffve, huruledis vij vele thär öffver schall straffes. Här effter I edher hvar udi sijnn stadh rätte haffve. Datum Gripsholm 8 julij anno etc. 58.

Gripsholm den 8 juli.

Till Claes Kristersson [Horn] angående handeln i Viborg, om skattläggningen och afvelsgårdarne i Viborgs län, om knektarnes aflöning, salttillförsel och utspisning dårsamma-städes, om traktamenten på resor i kronans ärender, om estländska emigranternas bosättning i Finland samt om byggnadsarbeten i Viborg och om tjärbränning för export.

Riksregistr. 1558, fol. 107. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 311—317.

Vår gunst etc. Vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse, Claes Christierszonn, och thär aff till thätt förste förståth, hvadh tijdender thu haffver förfareth um muschovitenn och the lifflender. Haffve vij och förnummeth, udi hvadh prijsz rydzerne holle theres varer udi Vijborg, och effter the svänske köpmenn icke förmå ath förlosze rydzerne, thärföre haffver thu effterlatijdh tyskerne ath handle medh them, och ath the tysker, som thär sijnn handell bruke, schole giffve udi tull aff hvarth hundreth mark toloff öre etc. Så tycker osz, ath samme tull lithet förslår, kunne doch icke anneth thär um seije, uthann mann motte tage, hvadh mann får med thätt förste, och så länge handelenn yttermere thär komme till gongz. Ähr och bätter någeth ähnn alzintet. Och effter thu lather förstå, ath våre undersåter haffve frijhet opå tul-

lenn udi Rydzlandh, thärföre ähre vij och tilfredz, ath rydzerne måge niute samme vilckor här i rijketh etc.

Som thu och later förstå, ath rydzerne icke biude mere för ett skeppund jerntråd ähnn halfft anneth hundreth mark ortiger etc., så kann thu väl besinne, hvadh umkost opå thätt godz förevedes, som här ifrå Sverige och till Vijborg skicketh bliffver, och um mann kunne bekomme någeth mere både för jerntråd och anneth, som vij lathe skicke thär hädenn, ähnn som registred inneholler, thu osz tilsckickede, dhå såge vij gärne, ath mann ville sigh thär um fliteligenn vinlägge, menn hvar man icke kann bättre köp bekomme, så motte mann dhå handle och köpslage medh them effter samme registers inneholdh. Ähre vij och tilsinnes ath lathe skicke medh thätt förste till Vijborg enn hop varer, både bly, jerntråd och hvad man kann här aff the varer, rydzerne tiänlige ähre, åstadkomme, teslikis köpmenn, som samme varer på våre vegne thär schole förytre etc. Och effter Vijborgz vichth ähr större ähnn Stocholms vichth, thärföre kunne vij icke anneth täncke, ähnn ath thänn profith, som rydzerne på vichtenn haffve aff the varer, som the aff osz bekomme, thänn samme fördell kunne vij åter bekomme igänn opå the varer, osz tiänlige ähre och vij aff them igänn bekomme. Vij förnimme och, ath till Vijborg komme undertijdenn sköne perler och andre smycker, som osz [och] våre käre barnn väll tiäne kunne, teslikis många andre sköne varer, som vij haffve behoff etc. Så förundrer osz, ath thu icke haffver thär um någeth schriffvit osz till, och vele ähnnu tig haffve förmaneth, ath thu medh thätt förste later osz få vette, hvadh tyskerne införe i alle partzeler, och hvadh köp the thär opå giffve. Sedenn vele vij ytterligere lathe tig förnimme thär um vår meningh.

Hvadh skatje[n]ckningenn belanger, thu schriffver um, må thu vette, ath vij haffve befalet enn, benempdh

Jöns Pederszonn opå Riszolen, ath hann sampth medh någre dalekarrer schall oförsummeligenn giffve sig thär häden och beställe um samme skatjenckning effter stång och alne taell, såsom thu vår mening tilförende förståth haffver, och effter thänn undervijsning, hann thär um hosz osz haffver becommeth. Men um the bönder, thu schriffver, som här haffve varidt och begäreth tilgiffth opå någre theres utskylder, the åhrligenn pläge utgöre, haffver icke varidh vår mening, ath the skulle bekomme någenn tilgiffth opå sådanne utskylder, uthann ath mann skulle så beställeth, ath thänn rhänte, som lendzmen, prester, bolemenn, redesvänner, schriffvere och anneth selskap pläge upbäre, motte bliffve lagth osz och cronenn tilgode, och ath sådanth alth udi rhätte tijder um åhreth upbäres motte, effter som thu aff thätt mandath, Jöns Pederszonn här haffver becommeth, vijdere rhätte meningenn förnim-mendes varder.

Hvadh affvelsgårderna belanger, seije vij ähnnu som tilförende, ath thätt ähr högeligen förnöden, thätt mann thär på all flijt förvänder, och motte mann allestedz, thär råd kunne finnes, beflite sig um boskap till samme affler. Vij vele och late komme enn hop stodh her ifrå Sverige och till Findlandh, så ath vij kunne bekomme enn stodh-gång vedh hvar affvelzgårdh, thär um vij och nu haffve latijd [Jakob] Hendrichszonn förnimme vår mening och befalet, ath hann schall haffve sit eijet budh hit utöffver effter enn hop stodh etc.

Vijdere effter opå Vijborg ähre insatte enn hop pen-ning, så vele vij, ath våre skytter, som icke ähnnu haffve becommeth theres Valborgemesze lönn, schole thär aff bliffve lönthe, thär um thu och må handle medh Ja-cob Hendrichszonn, som samme skytter haffver mustredh, och så beställeth, ath the bekomme thänn deel, som them bör ath haffve.

Thätt salth, thu begärer ifrå Stocholm med the sku-

ter, tädenn löpe och till Vijborg, ähre vij tilfredz, ath thu må bekomme, nhär nu [o: thu] skicker ifrå Vijborg och till Stocholm någeth gåth igänn, thätt vij ähnnu föge förnummeth haffve.

Thänn ordinantienn, som vår käre sonn Jahann haffver skicketh till tig um utspisningen, haffve vij öffverseth och ähre tilfredz, ath thu och må spise effter samme ordinantie.

Vijdere effter thu skickede Gärd rustmester till Lifflandh, så förundrer osz, ath thu icke försörgde honum med täre penningar till samme rese, uthenn förvijste honum till osz, lijke som vij kunne vette, hvad hann tärth hade på samme resze. Så må thu ähnnu lathe honum bekomme, hvad som bevijsligith ähr, ath hann haffver effter skälig vjsz utlagt. Må thu och vare förtäneth ath lathe them, som thu på enn annen tijdh i så måtte utskicker anthenn opå kundskaper till Lifflandh eller annerstedz, strax bekomme medh sig thänn deel, the kunne hialpe sig medh, på thätt the thäs fliteligere, hvad them bliffver befaeth, uträtte måge. Vij haffve och nu afferdigeth för:ne Gerd rustmester medh någre verff till för:ne Liffland och haffve latijd giffve honum här tiuge mark till tärning på samme rese etc.

Vij lathe tig och förstå, ath Gerdh rustmester haffver berättedh för osz, ath enn stor hop både aff the, som boo i Raffle och flerestedz i Lifflandh, haffve latijd sig höre, thätt the gärne ville drage tädenn och till Nylandh eller Findlandh, um the kunne bekomme platz, thär the kunne bygge och boo opå etc. Så effter mann achter lathe upbygge och besitije igänn Ekenäs vedh Nylandz siden, thär enn hop folck väll kunne haffve rådth till ath setije sig nedher och bygge, thärföre kunne vij lijde, thätt the, som hade lust ath giffve sig ifrå Liffland, motte bekomme platz i för:ne Ekenäs. Teslikis och thär någre bönder ville drage thär ifrå och in i vårth rijke, då kunne

the väl få platzer flerestedz både i Nylandh och Findlandh, thär the kunne rödijsig hemenn och bekomme närning och bruckning medh tijdenn, och må thu medh skickelighet sådanth lathe the lifflenske uth medh siösidenn förnimme, på thätt um eblandh them någre finnes, som ville flötije till för:ne Ekenäs, Vijborg eller andre orther, måtte dhå thätt göre och lathe komme theris ägedeler tijt, för ähnn the aff fienderne borttrycte bliffve etc.

Hvadh bygningen belanger på Vijborg, synes osz högeligenn förnödens, ath man icke försummer i fredlige tijder ath bygge och förbättre både slottedh och stadenn thätt mäste mögeligith ähr, och måtte thänn skantz, Jacob Bagge lath upsätije uthenn för stadenn, riffves ned och opå samme stadh upmures enn fast och starck mur, och emellenn samme mur och thänn gamble stadmur måtte upfylles och göres äffven sleth, så ath mann kann väll före allehande skyth thär emellenn aff och till, ehvar som thätt kunne göres behoff. Mann motte och lathe förbinde både murerne tilhope med vällige starcke ancker etc. Thäslikis vore och fasth nyttigth, ath på thänn höge klippe, som ligger i stadenn, motte upbygges ett välligth och starckth blockhus, på thätt man kunne haffve thär liggendes enn hop sköne skyt och thär medh skiute opå alle sijder umkring hele byenn, när behoff görs. The groper, thär ähre både innen och uthann för byen, motte och förfylles och jänckes, så ath thär kunne bliffve släth platz, och ath thänn onde lufft, thär pläge vare i byenn, motte thär egenom bliffve förtagenn, effter som vij tig och vår mening thär um haffve uptecth tilförende.

Item må thu och vette, ath vij haffve mykith behoff enn hop tiäre både till vår skepzflätte och elijest etc. Så ähr vår vilije, ath thu våre redfougter i Vijborgz länn tilseije och förmane schall, thätt the lathe bränne thänn mäste tiäre, the haffve råd till, och ath samme tiäre bliffver välförvared udi gode trä, och ath tränn motte och

så upfylles medh så mykin tiäre, som mest kann gå udi them. Och um vij kunne bekomme mere aff samme partzell ähnn till för:ne skepzflätte och andre våre egne nödtorffter behöffves, så ville [vij] då gärne haffve thätt, som bliffver till öfverlopz, till Elffzborg, täslikis bräder, lecter, sparrer och anneth, som thär faller i landeth och kunne tiäne förbyte udi salth och andre gode varer både medh hollender, frantzoser och engelske, effter mann förnimmer, ath thätt folck samme varer mykith behöffve och köpe pläge, och kunne the venijes till för:ne Elffzborg medh allehande gode varer, när the finge thär sådanne partzeler och anneth mere, som them ähr tiänligith. Datum Gripzholm 8 julij anno etc. 58.

Stockholm den 14 juli.

Till drottning Katarina [Gustafsdotter (Stenbock)] angående den fara konungen lupit på sin sjöresa i Mälaren och om väfda tapeters förskickande från Gripsholm till Stockholms slott.

Riksregistr. 1558, fol. 110 v. Förut tryckt af C. C. Gjörwell i Kongl. bibl:s tidn. om lärda saker 1767, D. 2: s. 149—150.

Vår kärilige helsenn medh Gudh thänn alzmectigeste etc. Hiärtens käre Karinn, vij giffve tig kärligenn tilkenne, ath vij i går afftenn medh helse och helbregde ähre kompne till Stocholm. Och vele vij tig icke kärligenn förholle, ath vij vore udi stor farlighett någeth liteth opå andre sidenn um Longholmenn, i thätt ath thär kom med enn hath enn stor väderiling, och hade nhär både osz och hele skepzflättenn, som med osz vore, stor vände, så ath hvar Gudh icke hade hulpth, ath vij medh enn hath hade fåt segleth nedh, dhå hade vij kulsegleth alle samens etc. Så vele vij tig, käre Karinn, käriligen haffve förmaneth, ath thu seer tig visligen före, nhär thu tig sampth med våre elskelige käre döttrer hit

förfogendes varder, ath thu tager tig tilvare för sådane, och um thu förnimmer någre molnfläcker eller ilinger, ath thu dhå tilsejer skeperenn, ath hann lather icke före storth segell, och allffvarligenn sejer honum till, ath hann samt medh båtzmennerne haffver flitig acth opå seglenn, så ath the kunne komme them nedh medh enn hasth, hvar umtränger etc. Thär ligger ingenn ringe macth opå.

Vijdere, käre Karin, ähr vår kärilige begärenn, ath thu förskicker hit så mykith tapiszerij, som thär ähr opå Gripzholm och thu kan förnimme här kann vare tiänligith till ath upslå och beclåde saler och mack medh. Gudh thänn almectigeste tig här med käriligen alltid befalendes. Datum Stocholm 14 julij anno etc. 1558.

[*Utanskrift:*] Till osz elskelige vår hiärtens aller käriste husfru Katerina etc. gunsteligen och käriligen.

Stockholm den 16 juli.

Till drottning Katarina [Gustafsdotter (Stenbock)] angående hennes och prinsessornas resa till Stockholm samt om taflor afsedda att upphängas på Gripsholm.

Riksregistr. 1558, fol. 111 v.

Vår kärilige helsenn medh Gudh almectigiste tilförende etc. Hiärtens käre Katerina, vij late tig kärligenn förstå, ath vij och våre elskelige käre sönnner medh godh liffsundhet ähre ähnnu väl försedde, thärföre vij aff hiärted thänn almectigeste Gudh vele haffve betackedh, begärendis och så hiärteligenn sådanne tijender aff tig och våre elskelige käre döttrer ath förnimme och spörije etc.

Vijdere såge vij gärne, hiärtens käre Katerina, ath thu ville förfoge tig hitt till osz medh förbe:te våre elskelige käre döttrer, thätt förste mögeligith kan vare, effter vij ville gärne beställe, hvad som här ähr behoff och

sedenn till andre orther osz vijdere förfoqe, effter som lägenheterne thät och högeligenn kräffve. Vill thätt och endels falle osz svärth ath holle här länge så mykith fremmedt folck opå stor umkostneth, som vij nu göre etc. Vij lathe och nu tilskicke tig vår galeijde Svanen medh Niels Pederszonn opå Holma och försee osz, ath för:ne Niels schall väl achte opå, effter som vij honum haffve befaledth, ath thu med för:te våre elskelige käre döttrer, näst Gudz hiälp, utan fare till osz komme må etc. Och vele tig sampth medh offtete våre elskelige käre döttrer udi thän alzmectigis beskärm nu och altijdh käriligen haffve befaledth. Datum Stocholm 16 julij anno etc. 1558.

Zedula.

Item, hiärtens käre Katerina, skicke vij tig och med Niels Pederszonn tre store taffler, målede på trä, som kunne hänges thär i makenn opå Gripzholm, hvar som behoff ähr; item fire affconterfeyninger, hvilke må setijes udi båger, och sedenn lathe them och thär uphänges, hvar the bäst kunne tjänlige vare etc. Datum ut in literis.

Stockholm den 18 juli.

Till hertig Johan angående olämpligheten af hans penningtransaktion med den livländske ordensmästaren och om anledningarne till missnöje med den sistnämnde och med hertigen.

Riksregistr. 1558, fol. 116. Förut tryckt (fullst.) af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 64—71; samt (delvis) af C. C. Gjørwell i Kongl. bibl:s tidn. om lärda saker år 1767, D. 2: s. 259—260, och af Nils Edén i Gustaf Vasa, Valda bref (För skola och hem. Svensk bokskatt 19.) (1901), s. 63—64.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij haffve bekommeth två tijne schriffvelser thän 17 julij, dateredh udi Åbo thänn 10 dag i samme månedh. Och

haffve vij förnummeth, ath thu haffver inlatijd tig medh hermesteren i handell på någre penningar, hvilketh osz synes icke vjlslienn vare giorth, ty thu haffver thär medh giffvith lifflenderne tilfalle, ath the medh same penningar kunne göre osz stor suspitionn hosz rydzerne och vände så feijdenn ifrå sig och in opå osz, och ähr thätt och oppenbarligen emoth korskysningenn, ath vij skulle göre them i någenn måtte undsetning. Hvadh farligheth, thär kann effterfölije, ähr högth till ath beväge, och hvem tig haffver giffvet thätt råd, hann haffver giffvith ett farligheth och förrätligth råd emoth Sverige, och ähr rådeligere, ath vij svenske late merke osz mere med besväringer emoth the lifflenske ähnn med vänskap och tachsiejelse, effter som mann granneligen förstår, thett the mykith effterstå (som mann förmärcker aff theris schriffvelse) ath taste till på våre strömmen, thätt utaff them ähr icke ett litet förrädeligith stycke etc. Item hvar mesterenn i Lifflandh finge the 200000 daler aff osz, dhå skulle hann biude tileffventyrs till ath göre förlickning medh samme penningar med muschoviterne och lathe thär medh förstå, ath hann hade them aff osz bekommeth, och hvar hann icke ähnn them aff osz bekomme, dhå skulle hann doch thär um så lathe gå ryched, och kann tileffventyrs alrede thätt giorth haffve effter thän förtröstning, thu honum ther opå giffvit haffver. Item står och till ath täncke, thett hermesteren torde tage samme 200,000 daler och drage thär med sijnn kosz, tijtt hann ähr födder, effter the ständer udi Liffland ähre inthett ens och honum föge välvillige etc. Item adelenn holler inthet medh honum, uthen tage sig tileffventyrs enn annen herre, antenn kongenn i Pålandh, hertugenn aff Pryszen, hertugenn aff Mächelborg, kongenn i Danmarck heller hvem them synes, såsom adelen, teslikis the i Räfte, lathe sig och i thänn motte höre um kongenn i Danmarck eller hans sonn etc. Item um vij försträcte

liffenderne sådane penningar, så hade vij först brutid korskysningen medh rydzenn; huru rydzenn thätt skulle taga ved sig, må thu siälff kunne besinne. Item skulle vij och förmode osz ovenskap aff Päländ, romerske riketh, Pryszen, Lant Mächelborg, kongenn aff Danmarck och the vändiske städer, såsom doch enn stor deel aff thäsze för:ne haffve vår lycke för hath och såge gärne, ath honn bleffve förminsketh och inthet förmereth. Item um vij finge och någon panth aff the lifflender, så skulle vij för alle thäsze för:ne sitije udi stor fare och på svår umkostnedh holle samme panth. Vij kunne och icke heller vette, hvad panth mesterenn vill setije för enn sådanne svår summe, effter hann thär um alzintet i sijnn schriffvelse berörer, icke heller förmäller hann um någeth interesse. Och schole vij tro, ath thänn panth medh all sijnn inkompst schall icke drage så hög summe, som han begärer, effter hann thänn icke länger (såsom vij förståth haffve aff hans schriffvelse) ähnn i otte ähr udsetije vill etc. Och såsom thu begärer, thätt vij tig the 200000 daler aleniste opå tijne vegne undsetije vele, så vette vij icke, huru vij thätt göre kunne. Och måtte thu väl komme i hug, ath thu haffver flere syskene, hvilke ähnnu medh Gudz nådige försynn leffve, the och med tijdenn vele vette sith, och skulle tu besinne, ath thu icke så skulle söke tijt gagn, ath thu förgäter thätt, som thu tijne andre käre brödher aff enn broderlig kärlich skyldig ähr etc. Ähr förtänskuldh råd, ath mann flyger icke så udi hethenn käll, som flugenn gör, ath mann bränner sig up. Thätte speel måtte sees bättré ähnn etc.

Item endoch lifflenderne giffve gode ordh, så haffve the doch osz mere i mistancke, ähnn ath the skulle sätije någenn tro eller loffve till osz och snarere till ath förråde ähnn till ath hiälpe, som the thätt offte nog haffve bevijsst både i gammel tijd och nu nyligen. Och förnimmes nu nog aff theris schriffvelse, ath the mere mistäncke

osz, ähnn ath the haffve till osz någon tröst, effter som mesterens breff förmäller, ath the mistäncke osz, thett vij skulle vele öffverfalle Öszell. Hvad mening thär under ähr, kan letteligen förstå[s].

Item man förmärcker och aff thätt the tage oppenbarlige till på våre strömmen, ath the vele göre osz mistänckth hosz rydzerne, hvilketh och ett storth förrädere stycke ähr. Tu må och siälff kunne täncke, huru thätt ville stå osz, ath vij haffve förtröstedh rydzerne, thätt vij vele lathe ledsage them så, ath the uthann fare schole komme in udi vårt landh, och ath vij skulle nu tilstadije the lifflender eller andre ath antaste them på våre strömmen etc. Och tycker osz ganske ovijsligenn vare giorth, ath man haffver gifvith mesterenn så milde svar um samme handell, thäslikis någenn förtröstning på penninger uthann vår vilije och vetskap.

Item haffver mesterenn i Liffland latijd utgå rychedh um thänn församling, som i Mächelborg med Vrisbergh skulle vare emoth osz svenske, hvilket mäst synes sketh, för thätt hann befruchter sigh för osz och ville thär med förskräcke osz, ath vij skulle haffve så stor fare på thänn sijde, så ath udi Lifflandh inthet infall utaff Sverige förtänksuldh skee skulle, och ähr thänn practica icke alenest aff hermesteren, uthann aff the vendiske städer betäncth, till ath göre her i Sverige onyttige förskräckilse, såsom the altijd pläge medh theris lygnn och förrädere stycker etc.

Item förmerckes och, ath the lybske och vändiske städer vele göre lifflenderne undsetning med skep, och ath samme skep skulle löpe opå the svänske strömmen och tileffventyrs kunne thär med haffve i sinneth ath antaste så väl the svenske som rydzerne. Ligger förtänksuldh macth opå, ath mann tilflyer och utruster våre galeijder, som thet kunne förhindre. Mann måtte och udi tijd gifve rydzenn sådanth tilkänne, och opå thätt

skickeligeste begäre aff honum bistanth och undsätning um behoff görs etc.

Item um the vändiske städerne och lifflenderne kunne upväcke kongenn i Danmarck thär till med, ath hann och skulle göre the lifflendske i så motte undsetning, dhå skulle the ingenn flijt ther til spare.

Item haffver vår tiänere, Gerdh rustmester benempd latijdh förstå, ath udi Räfte haffver enn lifflensk ädelmann latijdh sig förnimme och höre med någre förrätlige mening, som the haffve dichtet opå osz i Lifflandh. Och haffve vij förtänkskuldh thär um latijdh tillschriffve hermesterenn medh för:ne Gerdh rustemester vedh thänne mening, som thu aff thänne inneluchte copie haffver till ath förnimme. Vij haffve och nu latijdh svare hermesterenn opå sijnn schriffvelse, såsom thu thätt och varder förnimmendes aff copien etc. Och synes osz rådeligith, ath thu samme breff strax till honum öfverskicker, och ath thu ingelunde lather tig vijdere medh the lifflender in udi någenn handel, förähnn thu haffver tig medh osz thärum besporth och effter nödtorfftenn berådslagith etc.

Käre sonn, vij kunne icke vette, huru vij schole förstået, ath thu icke vilth svare osz till alle articler, som vij schriffve tig till, och förtäncker tig väl, hvad vij schreffve tig senest till um tijne käre syskene, thär opå vij icke ett ordh till svar aff tig haffve bekommeth. Um tijnn mening ähr, ath vij schole förgäte, hvadh vij schriffve, och vil förtänkskuldh vare så clock, ath thu osz på sådanne och andre slike saker intet svare vill, kunne vij icke vette. Vij haffve och förnummeth, ath våre tiänere, som icke alth vele göre effter tijt sinne, uthann hvad som vij them haffve befaeth, bliffve fast unsagde och puckede utöffver all måtte, hvilketh skeer utaff doctor Anders och Hans Thomesons tilskyndenn etc. Så tycker osz, ath sådant ähr icke thänn rhätte tachsamhet, som osz borde haffve, för thätt vij tig all gunst och faderlig

kärlig bevijsst och till förstligith standh uphögt haffve, endoch thän ene heder borde väll vare emoth thänn annen fal, och vele tig förtänskuldh ähnnu faderligen förmanedh haffve, ath thu rhätter tig siälff och medh slike stycker ingelunde osz förtörner eller bekymbrer, ty vij haffve sådanth inthet förskylledt. Tu vilth och täncke till udi alle motte ath effterkomme, hvadh som thu osz medh tijn obligationn och edh loffvedh och tilsagt haffver, så frampth thu vilth thätt schall holles, som tig tilsagt vordeth ähr. Thänne förmaning och varning vij tig udi thänn bäste mening icke haffve veleth förholle.

Käre sonn, effter thu haffver icke the personer udi tijt tydske cantzelij, som förstå sakerne rhätt, thärföre ähr vår nådige vilije, ath thu inthett schalth lathe schriffve anthenn till hermesterenn eller andre, thär någenn macth opå ligger, för ähnn thu haffver tig thär um med osz besporth och berådslagt. Och synes osz, ath thän Hemming Caszell haffver gifvith både hermesterenn och the räffvelske fast högre förtröstning udi the svar, som thu haffver latijdh giffve them opå theris schriffvelse, ähnn såsom thätt hade borth skee, och ähr befruchtendis, ath för:ne Hemming medh sådanne schriffvelser motte före både tig och menige Sverigis rijke udi enn oförvinnerlig skade. Förundrer och osz, ath effter thänn Hemming Caszell var i Lifflandh, thätt hann icke sielff skulle komme till osz, på thätt vij personligenn motte haffve taled medh honum och fåth vette um allehande lägenheter, som udi breffvenn icke förmälthe ähre, och ath thu haffver icke skicketh samme Hemming till osz, uthenn enn finne, som inthet veeth utaff sakenn, thätt ähr osz inthet behageligith etc.

Item förundrer osz storligenn, ath thu haffver icke haffth upskuff medh the svar, thu haffver giffvit hermesterenn och the räffvelske och giorth tijnn enthskylling i så motte, att effter tijt förstendömme ähr icke affsindreth

ifrå Sverigis rijke, och ath thu uthenn vår vilije och vet-skap um sådanne vichtige saker inthet handle kunne (hvilcketh tijnn obligation förmeller icke heller ske skulle), thärföre thu icke viste ath giffve them thär opå någre svar, för ähnn thu tig medh osz besporth hade etc. Och vele vij ingelunde, ath the lifflenske schole bekomme någet folck aff Findlandh till tjänist anthenn aff adelen eller andre, icke heller någenn undsetning medh fetalije eller elijest, såsom the begäreth haffve etc.

Item schall thu inthet tviffle thär opå, ath endoch the räffvelske giffve söthe ordh, så ligger thär doch under enn besker galle, ty the räffvelske så väl som the lybske och andre städer haffve fast enn ondh grund och mening emoth osz svenske, och hvad the räffvelske tale, thätt ähr the lybskes mund. Och haffve vij befalet Oluff Larson ath uptäcke tig ytterligere vår nådige vilije och mening um för:ne lifflender, thär thu tig, käre sonn, aldels vilt effter rhätte. Datum Stocholm 18 julij anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, vij hade vel förmodeth, ath thu skulde haffve kommeth i hug, huru vij tig med faderlig gunst och tilbenägenhet haffve varid bevogne, och huruledis vij tig medh vårth gunstige breff förseet, och thu tig ther emoth obligereth och förschreffvith haffver, och effter med i samme vårth breff uttryckeligenn förmäldis, ath Findland schall icke affsindres uthenn vare ett medh Sverige, like som alle limmer ett ähre under ett huffvedh udi enn lekamenn och kråp, så skulle thu och inthet företage besynnerligen för tig siälff udi the saker, som gälle menige rijketh till. Och vele tig ähnnu haffve gunsteligenn och faderligenn förmaneth, ath thu sådanth och anneth mere, som tijnn obligation förmäller, vilth icke förgäte och tig udi inge högvichtige saker inlathe, för ähn thu tig

förveesth medh thänn, som rhätte huffvedeth ähr, och thätt medh rigsens ständer och vetskap skee kunde, så frampt thu icke thärföre vilth komme udi stort mishag och farlighet. Datum ut in literis.

Zedula.

Käre sonn, vij haffve och förståt, ath thu lat tage aff Hans Hemmingsonn någre skyt opå hemresenn. Så förundrer osz, ath thu thät gjorde, altenstund thu icke ett ordh tilfören gaff osz thär um tilkänne. Och förnimme vij, ath thu haffver fåt tig dristigere sinne nu, ähnn som thu hade, när thu skeldis ifrån osz. Datum ut in literis.

Stockholm den 19 juli.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående uppsikt med det utländska krigsfolket, om missnöjesanledningar med borgerskapet i Elfsborg, om borgmästares tillsättande där, om handeln med vestersjömakterna och dess befordran genom varunederlag samt om byggandet af ett nytt fartyg.

Riksregistr. 1558, fol. 112.

Vår synnerlige gunst etc. Käre här Göstaff, vij kunne edher icke förholle, thätt osz ähr tilvettendis vordeth, ath både udi Elffzborg och flerestedz thär nedre udi Vestergötlandh ähre enn hop med juter och holster eblandh rytterne och knechterne, som holle sig för tydsker, hvilke öffvermottenn schole pucke och snurke med våre undersåter, både thär the ligge till gäst och elijest. Och kann skee, ath samme juter och holster haffve föge gåth i sinneth, uthenn snarere thätt som inthet duger etc. Thärföre ligger machth opå, ähr och vår gunstige vilije och begärenn, ath I vele lathe haffve ett nöge inseende medh samme sälskap, så ath the motte pucke sacte och

icke alth effter sijnn eijenn vilije sätije thär landeth i rhätte. Och thär någre mytemakere eblandh them finnes, då ähr thätt bäst, ath the bliffve straffede, effter som sakenn då kräffver, och the, som elijest vele lathe sig mykith tycke och någeth vele haffve förhänder, thätt them icke bör, motte bliffve förvijste aff landeth.

Vijdere haffve vij och förnummeth, ath enn parth aff Elffzborgz borgere ähre och mächte siälsinne och underlige. Vij haffve och förståt, ath the icke gärne vele lide the svenske knechter hosz sig thär i byenn, utann haffve heller anneth sälskap, synnerligenn juther etc. Hvadh mening thär under ähr, giffver väl någeth betänckende, och effter som vij tilförende haffve latijd edher förstå vår mening um thänn Raffvel Jönson udi Elffzborg, ath vij alzingen lijt kunne ställe till honum eller hans förehaffvende, ty vij nappeligen tro schole, ath hann ähr såsom honum medh rhätte borde vare. Vij förnimme och ganske ringe välvilligheth aff flere the Elffzborgzborgere, anthenn till ath holle knechter, befäste stadenn eller elijest med någenn deel udi annen motte, som osz och rijketh kann komme tilgode, menn hvadh the kunne sträffve emoth, thett vij vele haffve fram, thär finnes the nog redebogne till. Och endoch the väl höre, huru theris granner både danske och norske bliffve beskattede och motte utgöre theris öffverhet thänn ene hielp effter thänn andre och sträffve thär inthet emoth hvarkenn medh ordh eller gärningar, så beväges the doch inthet thär utaff udi någenn motte till ath bevijse osz och theris fädernislandh then troskap och välvilligheth, som the ath göre plichtige ähre. Och befruchte vij, ath för:ne Raffvel Jönszonn [och] Anders Nielszonn i Broby medh theris anhang siude til-effventyrs tilhope mykith, som föge duger, effter ath the haffve mykith ath beställe med the danske. Såsom och thänn Anders Nielszonn haffver thärudinnen väl latijd see sijnn mening, i thätt ath hann haffver giffth två sine

dötrer utaff rikedh, thänn ene till Hallandh och thänn annen till Bohusz, som osz thär um ähr tilkänne giffvit. Kann väl skee, ath thänn Raffvell och flere göre och lijke så, och för sådanne orsaker skuld kunne vij ingelunde ställe någenn loffve till thätt sälskap. Osz synes och ingelunde rådeligith, ath thän Raffvell Jönszonn schall bliffve thär länger borgemester, uthann ath till thett embete någon annen förstandig kar, anthen thänn Peder Biörnsonn, eller hvem mann thär till bruke kunne, som sit fäderneslandh medh större troheth mener, medh thätt förste förordnes motte, och ath förbe:de Raffvel sampth medh thänn Anders Nilzonn och andre flere, som pläge haffve umgänge och handell medh the danske, motte skickes till osz medh thätt förste, ath vij personligenn kunne få handle och tale medh them, hvadh behoff ähr. Och synes osz likest, ath I motte holle them före, thätt vij ähre tilsinnes (såsom vij och fulleligenn haffve achtet) ath lathe beställeth um et nederlag medh allehande svenske varer i Elffzburg, thär the fremmende, både engelske, frantzoser och hollender, kunne bekomme samme varer och giffve osz igänn salth, cläde och andre varer, som the haffve medfare och osz och våre undersäter tiäne kunne etc. Och kunne mann och fogeligest skynde samme selskap till osz medh thänn beskedh, ath the skulle handle och förvette sig hosz osz, huru um sådanne nederlag och anneth mere beställes skulle. Vij see och gärne, ath I vele beställeth, thätt samme selskap, teslikis alle andre, som mann förnimmer vare the danske bevogne och medh them handle pläge, medh thätt förste motte till osz uppskickede bliffve. Vij haffve och latijld tilschriffve them, som boo udi för:ne Elffzburg och the andre städer i Vestergötlandh, ath the schole skicke någre aff the förständigeste till osz för köpmandzhandelenn skuld, effter som I aff breffvenn vijdere meningenn haffve till ath förnimme, och see vij gärne, ath the motte upsökes oförmercth udi

alle the köpstäder, som pläge handle medh the danske, och ath the motte endeligenn till osz komme, som för ähr sagth etc.

Käre her Göstaff, hvadh thätt nederlag belanger, vele vij edher vårth betänckende icke haffve förholledh i så motte, ath osz synes bästh och lijkest, thett vij svenske motte förskaffe osz till Elffzburg ifrå alle landzender allehande varer, som vestvarth tjänlige ähre, thär the fremmende, som komme ifrå för:ne orther aff Vestersjönn, dhå kunne bekomme them till köpz, så ath the icke skulle haffve behoff ath löpe effter them genom Sundeth in i Östersjönn, och schole vij tro, ath thär the finge, hvadh the hade behoff udi för:ne Elffzburg, skulle the fast heller söke tijt ähnn thänn longe väg genom Sundet in udi Östersjönn till Rige, Reffle och flere orther, som them ganske mykith affhendis belegne ähre. Vij vele eder och gunsteligenn icke förholle, ath vij alrede haffve latijd beställe ath köpe enn hop rydzevarer udi Vijborg, både vax, talg och anneth mere. Teslikis haffve vij latijd bestället, ath våre fougter i Vijborgz länn och flerededz schole beffite sig um tiäre, bräder, master, sparrer, spirer, lecter, tränn och andre varer, som thär i landeth ähre tilbekommendis och på för:ne orther i Vestersjönn tjänlige ähre, och achte vij lathe skicke samme varer medh skep genom Öresundh och till för:ne Elffzburg, så snarth mögeligh kann vare. Mann kann och väl um vinterenn haffve råd till ath lathe beställe både osmund och stonge jernn ifrå jernbergzlagenn och nedh till Väner och seden strax medh förste öpeth vatnn latet komme in opå skuter och nedh åth Väner och till för:ne Elffzburg. Står och väl råd till ath beställe thär nedre i landeth, thär the store fureskoger ähre, både bräder, timber, master, sparrer, lechter och sådant alth um vijnterenn late komme neder till elffvenn och sedenn opå föråhreth uth till för:ne Elffzburg. Och um sådanne handell ginge för sig och thär bleffve

någeth svårth nederlag opå allehande varer udi för:ne Elffzburg (thätt uthann tvill väl kunne ske, um någenn synnerlig flijt i så motte förvendis), dhå vore thätt högeligenn förnöden, ath thätt sloth Elffzburg och stadenn medh motte medh alle deeler förstärckte och så förvarede bliffve, ath mann kunne haffve rådth till ath försvare och beholle, hvadth thär kunne med tijdenn förverffves etc.

Käre her Göstaff, vij såge och gerne, ath thär vedh Elffzburg motte upsätijes och bygges ett skönth skep till rigsens behoff, effter vij förmode, ath thär schall väl finnes rådth nog till vircke, som thätt kann bygges utaff. Och ähr vår gunstige begärenn, ath I och ther tiltäncke vele och så late beställed, ath sådanne skepzbygning, thätt förste mögeligith ähr, motte företages och förhänder haffves etc. Gudh eder befalendis. Datum Stocholm 19 julij anno etc. 58.

Stockholm den 19 juli.

Till borgerskapet i Elfsborg angående utväljandet af ombud för att med konungen rådslå om åtgärder för handelns utveckling.

Riksregistr. 1558, fol. 115.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, borgemestere, råd och menigheten udi vår köpstad Elffzburg, vår gunst och nåde tilförende och giffve edher tilkänne, thätt vij för menige rigsens och synnerligenn thänn landzendens Vestergötland gagn och bäste skuldh ähre tilsinnes ath lathe beställeth, thätt någenn yttermere och profiteligere handell i för:ne Elffzburg motte bliffve uprättedh, ähnn som här till varidh haffver, udi så motte ath allehande godz aff thätt, som faller i alle landzender här i vårth rijke och vestvarth kan vare tjänligith, schall komme tijtt till Elffzburg, så ath the fremmende, som

tijt haffve lusth ath söke, schole kunne medh tijdens bekomme thär allehande varer, som the pläge hempte udi the östresiöstäder, både Danske, Rige, Reffle etc.; item ath våre undersäter kunne åter bekomme aff them igänn salth, cläde och allehande varer, som them ähre tjänlige och ifrå the vestvarske orther komme pläge, och på thätt vij um sådanne handell yttermere medh edher berådslå, förhandle och nödtörffteligenn beslute måge, så haffve vij för gåth anseth, ath någre aff the förständigeste utaff för:ne Elffzborg, teslikis aff the andre köpstäder i för:ne Vestergötland till osz medh thätt förste komme schole. Thärföre ähr vår gunstige vilije och befalning, ath I och thär till vele vare förtänckte och oförsummeligen skicke till osz någre aff the förständigeste udi edhers stadh, med hvilke vij um förberörde ährende förhandle kunne, effter som förschriffvit står. I måge och handle medh osz elskelig vår tro mann och näste råd etc., her Göstaff Olszonn, ath hann ville upsöke ebland edher the, som bäste förfarenhet haffve på köpzhandell och kunne vette ath giffve gode rådh, huru handelenn på thänn orth profiteligest motte bliffve för[e]tagen, och ath the samme motte till osz bliffve skickede etc. Thär I, trogne undersäter alle, vele edher effter rhätte. Datum Stocholm 19 julij anno etc. 58.

Stockholm den 21 juli.

Till hertig Johan angående hans resa till konungen för att rådslå med anledning af greffvens af Ostfriesland frieri.

Riksregistr. 1558, fol. 120 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij lathe tig förstå, ath greffve Edtzart aff Ostfrisland ähr hitt ankommen till osz, och förnimme, ath både han och hans rådh, som hann her medh sig haffver, tilbiude sigh

högt emoth osz. Doch effter vij udi thänn sack inthet gärne vilde besluthe uthann tijnn närvarelse och betänc-kende, effter thu tijne käre systres älste sambrodher ähr, thärföre såge vij gärne, ähr och vår faderlige vilje och begärenn, hvar thu aff någre högvichtige ährender icke bliffver förhindreth, ath thu medh thätt förste tich till osz begiffve vilth, ath vij medh tig thär um och an-neth mere, thär machth opåligger, handle och tale kunde. Besynnerlikenn, käre sonn, kunne vij tig icke förholle, som tig och väl ähr vetterligith, ath vij nu göres fasth alderstigen och svage, och effter vij aff faderlig gunst och kärlighet haffve tig udi så motte förseeth, thär opå thu och med breff och förseglinger ähr förviszedh, ath thu vest hvadh tig någeth när tilkommer, så ähre vij och the andre våre käre barnn och tijne syskene udi lijke motte aff faderlig tilbenägenhet them och så till ath för-sörje plichtige, och effter the ähnnu sig inthet i thänn motte förvette, och thu ähr theris älste broder, therföre bör tig och för them vare bekymbreth och tilhiälpe, ath the och så effter tilbörlighet udi vår lifftijd kunne bliffve försörjde. Förtänskuldh såge vij gärne, ath thu, käre sonn, tig medh thätt förste till osz förfoge vilth, ath vij med tig thär um förhandle och berådslå kunde. Thär effter thu tig rättendis varder. Thänn alzmectigeste Gudh tig altijd faderligen och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 21 julij anno etc. 58.

Stockholm den 21 juli.

Till Claes Kristersson [Horn] angående livländarnes ka-perier mot ryssarne på svenskt område och om ursäkters framförande i Novgorod med anledning häraf.

Riksregistr. 1558, fol. 121.

Vår gunst tilförende etc. Vij förnimme, Claes Chri-stiernszonn, ath lifflenderne haffve öffverfalleth och plun-

dreth många rydze lodijer opå thätt svänske farvatnn och opå våre strömmen och hugged folcketh uth för bordh, och ähr osz tilvettendes vordeth, ath thätt skulle vare sketh vedh Börckönn eller icke längth thär ifrå etc. Så förundrer osz storligenn, ath thu icke haffver haffth bättre upseende, effter vij tig ju offte förmaneth haffve, ath thu skulle haffve någre utaff våre skep uthe, the thär för sådanne siöröffvere kunne holle våre strömmen rene. Effter thu och väl véet, thätt vij haffve utloffved ath vele lathe ledsage the rydzer, som sig hit in i landeth giffve vele medh köpenskath [*sic*], så ath the uthann fare måtte söke aff och till, hvarth them siälffve synes, så må thu väl siälff kunne täncke, huru rydzerne schole tageth vedh sig, ath them utöffver sådanne tilseijelse på våre strömmen någeth förfång skee schall, hvilketh vij icke håller gärne förnimme, och vele tig ähnnu haffve allfvarligenn förmaneth, ath thu täncker till ath haffve någre skep uthe på thätt svänske farvatnn, som kunne förmene the lifflenske eller theris anhang ath göre thär någenn tiltastning, hvar the thätt tilbiude vele etc. Osz synes och rådeligith, um sådanne skade ähr rydzerne vederfarenn, som förschreffvit står, ath thu dhå opå thätt fliteligeste schreffver höffvidzmennerne till opå Kåxholm och Nötheborg och lather them sådanth förstå. Och må thu giffve före, ath thätt aldelis ähr osz emoth, teslikis ath thu vilt täncke till ath vedergöre, hvadh skade the lifflendske haffve giorth rydzerne på våre strömmen, såsom vår secreterer Oluff Larszonn vijdere vår meningh um thänn handell med sijnn schreffvelse varder uptäckendis. Thär thu nu vette tig effter rhätte. Datum Stocholm 21 julij anno etc. 58.

Stockholm den 26 juli.

Till hertig Johan angående afsikten med de af livlänarne gjorda anbuden och om de farliga följderna af förbindelser med dem.

Riksregistr. 1558, fol. 121 v. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 71—75.

Vår faderlige gunst och trohet med thänn alzmechtigiste Gudh tilförende etc. Käre sonn, thänn tachseijelse, som thu gör för thänn faderlige gunst, tig ähr bevijsjt, vette vij osz inthet anneth till ath erinre, ähnn ath thätt utaff osz medh thät faderligiste och troligiste meenth ähr, thätt Gudh schall vette. Gudh giffveth, ath thätt motte så rhätt bliffve betäncth etc.

Till thätt andre, ath thu vilth udi alle motte tigh likmätig förholle effter thänn obligation, som thu osz som tijnn käre fadher och elijest tijne käre brödrer, systrer och menige Sverigis trogne inbyggere loffved och tilsagth haffver, kunne vij intet svare, uthan ath thu ästh thätt för Gudh och alth ährligith folck plichtig och skyldig till ath fulkompne och med all fiijt effterfölje. Thänn alzmechtigiste Gudh, hann unne tig thär till förnuffth, vijshet, förstandh och vilije sådanth vercketh fulbringe etc.

Käre sonn, som thu berörer um thänn sköne tilfalle och lägenhet, som tig tilbiudz i Lifflandh, så kunne vij icke anneth svare thär till, uthann osz tyckes, ath thätt ähr mere enn förrätlig mening under ähnn någon god tilfelle, som thu schriffver. Och vele vij tig haffve förmanedh, ath thu vill affslå med sådanne bar[n]slige mening, som thu förehaffver, och känne Gudh, att thätt går osz fasth till hiertedh, ath thänn omechtige förräderehoppen thär i Liffland väl förstå kunne, huru vidt tijt förstandh sig försträcker, och vele vij tig här medh faderligenn förmaneth haffve, ath thu nu icke längre later tig

på narrebencken förföre, som alth för mykith sketh ähr, thätt the lifflender väl förstå och thärföre uthann återvende anholle thenn samme mening, som the med tig begynth haffve. Gud giffve them thär aldrig lycke till etc.

Käre sonn, förundrer osz icke litet, ath thu icke kann förstå, hvadh the lifflender her med mene etc. Thärföre kunne vij icke underlated at tilskicke tig samme meninger och betänckende nu med Jacob Hendrichszonn, som vij senest tilschriffve tig medh Oluff Larszonn, på thätt thu thäs fliteligere sakenn öffverväge och betäncke må och osz oåthsporth ingenn deel medh för:ne lifflender företage, effter som vij tig nogsampt tilförende haffve förmaneth etc.

Till thätt förste um the penningar, the begäre, förmärcke vij theris mening så, ath the vele snike tig penningerne ifrå, thätt gå um panthenn, huru thätt kann. Thänn alzmectigeste Gudh förvare tig för ett sådanth råd, thätt vore thätt galneste råd, som någon vjisz ville sig företage någon tijd i sine dager etc.

Till thätt andre vore då korskyningen förbruthen och ett oppenbarligith örlog sedenn med rydzenn; hvad fördeel thätt kunne giffve, haffve vij väl försöckth.

Till thätt tredije, um lifflenderne finge aff osz penningar, då kunne the göre osz suspecth hos rydzenn, när the vele. Råde Gud, ath thätt ähr icke alrede sketh, effter thu haffver giffvit them förtröstning på penningar.

Till thätt färde, um mesterenn finge aff osz sådanne summa penningar, torde hann tileffventyrs drage medh them sijnn kosz, tijtt hann födh ähr, effter the i Lifflandh ähre oens, haffver hann och föge hörsamhet utaff adelenn eller andre stender i landeth.

Till thätt fempte, um lifflenderne finge försträchning aff osz på någenn panth etc., så skulle vij osz förmode stor ovänskap och fare aff alle thäsze effter:ne. Först aff

rydzenn, som föresagth ähr, item aff kongen i Påländh, Romerske rijketh, Pryszen, Lante Mächelborg, kongenn aff Danmark och the vändiske städer, effter enn stor deel aff thäsze för:ne haffve elijest vår lycke för haet och såge gärne, ath honn bleffve förminskedh och icke förmeredh etc.

Till thätt siette, endoch lifflenderne giffve god ordh, så haffve the doch osz mere i mistancke, ähnn ath the skulle sätije någenn tro eller loffve till osz, thätt nog-samt förmärckes aff mesterens schriffvelse, ath the mistäncke osz, thätt vij skulle vele öffverfalle Öszell. Hvad mening thär ähr under, kann lätteligenn förstås.

Till thätt siuende, ath the lifflender tage oppenbarligenn till på våre strömmen, ähr ett storth förrädere stycke, ty the achte thär med före osz rydzerne på halsenn igänn. Tu må och siälff kunne täncke, ath rydzerne icke tageth väl vedh sig, thätt the bliffve antastede på våre strömmen, effthär [*sic*] thänn förtröstning them giordh ähr, ath the uthenn fare våre strömmen och land besöke schole.

Till thätt ottende um thänn Vrisbergz försambling emoth osz svenske, som mesteren haffver schriffvith, synes haffve thänn mening, ath the lifflender befruchte sig för osz och vele thär medh förskräcke osz, ath vij schole haffve så stor fare på thänn sijde och förtänskuld inthett infall göre in udi Liffland, hvilken prachtica icke alenist aff mesteren, uthan aff the lybske och vändiske städer betäncth ähr till ath göre onyttig förskräckilse här i Sverige, såsom the altijd pläge med theris lögn och förädere stycke.

Till thätt niende förmärckes, ath för:ne lybske och vändiske städer väl göre lifflenderne undsetning medh skep, och ath samme skep skulle löpe på the svänske strömmen och kunne tileffventyrs thär med haffve i sinnedh ath antaste så väl the svenske som rydzerne. Hvad

the lifflenske hade icke machth, thär till skulle väl the lybske thätt göre och begynne så trätten thär medh.

Item vij kunne och släth inthet förmärcke utaff mesterrenn och the liffländer, ath the ähre thäs tilsinnes ath förpante någeth aff theris landh hijt till rijketh, uthann giffve sakenn så före, ath the vele haffve samme penninger til låns på otte åhr tilgörendes. Hvadh fördeel vij svenske thär utaff haffve kunne, motte enn thän, som galen vore, thät väl besinne.

Vij kunne och icke vette, ath ther som vij någenn panth bekomme, hvem thär finnes nu i Findlandh så förständig, som sådanne trachtater eller breff göre kunde, ath vij thär medh kunne vare förvarede, eller under hvars insegle sådanth skulle skee, heller hvem thär ville vare borgenn eller lyfftismenn före, ath sådanth skulle obrotzligenn holles etc. Vij förnimme och icke någre förslag i mesterens breff, ath hann någre landh nempner eller later sig förmärcke någeth vele förpanthe uthann så släth hän, ath hann vill läne penningar på otte åhr tilgörendes. Hvadh thär opå åhr till ath förhandle, thätt må enn galenn väl förmärcke och förstå, inthet anneth ähn ath före osz i trätte medh rydzenn, som för äh[r] sagth. Begärer hann och någre hakeskytter, hvilketh och ett ganske farligith stycke ähr, um honum sådanth bliffver effterlatijd, teslikis fetalije och andre nödtorffter, som vij skulle förstärcke lifflenderne med, och frith tiltastninger på våre strömmen. Huru sådanth står osz till ath göre på thänne tijd emoth korskysningenn, thätt motte thu väl kunne förstå. Och effter thän machth och framgång, som rydzenn nu i Liffland haffver, dhå vore thätt ett gruffveligith och farligith stycke för osz svänske sådanth företage etc. Hvarföre förmane vij tig, käre sonn, vedh thänn eedh, huldskap och manskap och thänn sonlige trohet, ther medt thu osz förplichted ästh och elijesth menige Sverigis rijke, regenter och inbyggere förvanth, ath thu

tig inge sådanne svåre och dråpelige handlinger företager, för ähnn thu thätt medh osz och andre effterkommende och menige rijketh thär um endrechteligenn berådslagith och the medh tig thätt bevilligeth haffve, och som tijnn obligationn kann vare likmätig vedh thän peen, som och thärudinnen förmelles. Thätte vij tig, käre sonn, icke vette till ath förholle etc. Datum Stocholm 26 julij anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, osz förundrer och, ath thu äst så heter till ath tränchte och länchte effter olycken, såsom och skedde, när vij vore i Findlandh, ath thu hade ingenn roo, för ähnn thänn feijdenn kom opå gång, udij lijke motte sker thätt och nu med the lifflender. Osz förundrer och, ath thu ställer tijt sinne så harth in opå obegrundede och ovisze meningener, ath thu icke kann märcke thänn farlighet, uthann går fram alth effter tijt eijet sinne och icke kann förstå, hvad nu opåfärde ähr. Vore väll gât, ath thu lydde anners råd och icke alth göre eller företage effter tijt sinne. Thänn alzmechtigiste Gud giffve tig ett bättre sinne och förstand till ath öffverväge sådanne dråpelige ährender. Datum [ut in literis].

Stockholm den 27 juli.

Till hertig Johan angående afsikten med föregående bref.

Riksregistr. 1558, fol. 124 v. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 76.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, endoch vij både medh Oluff Larszonn och nu medh Jacob Hendrichszonn haffve schriffvith tig till rhätte grunden och meningenn um the lifflenske saker och thär hosz latijd tig förnimme vårth betänckende, hvilketh vij både aff faderlig benägenhett till tig, så och aff thän troheet, som

vij menige Sverigis rijke plichtige ähre, icke haffve kun-
neth underlatijd, så vele vij doch tig faderligenn och
gunsteligenn förmaneth haffve, ath thu sådanne vår un-
dervijsning och förmaning icke annerlunde på sinneth
lægge vilth, uthan såsom thätt aff osz meent ähr, ath vij
aff hiärted gärne tig för alle farligheter varne och tijnn
fördell och bäste så här effter som här effter [*sic*] rame
och söke vele, thär till, käre sonn, thu tig viszeligen må
haffve ath förlate. Och vele tig här medh udi thänn
alzmectigis beskerm faderligenn och kärligenn haffve be-
falet. Datum Stocholm 27 julij anno etc. 58.

Stockholm den 28 juli.

*Till borgmästare och råd i Danzig angående ersättning
åt en skeppare.*

Enligt original i Danzigs statsarkiv.

Gustaff *etc.* Unsern gnedigen grus, gunstigen und
geneigten willen bevor, wolweisen lieben besondern.
Wir seind von dem edeln unserm underthanen und lie-
ben getreuen Gabriell Christiernssen underthenigst be-
richtet worden, wie einer euerer mitburger, so sich Jacob
vom Sunde nennet, sein schieff vorgangen jar nach Am-
sterdam mit getredicht gefrachtet. Nachdem es aber die
zeit die ausfur der gelegenheit nach verboten und er Ja-
cob vom Sunde das ingeladene getredicht wiederum aus-
schieffen müssen, hette der schieffer ihnen umb die halbe
fracht angesprochen. Als er aber die nicht geben wollen,
were er auf das radthaus citiret und beclaget worden.
Und wiewol er aldar, das er zu rechte stehen wolte, sich
vorschrieben laut seiner handtschriefft, beym rathe alhier
vorhanden, so were er dennoch daruber nach Dantzig
gesiegelt und der unser seiner halben fracht vorkurtzet
worden. Und wie darnach dasselbie schieff mit waren bey

euch angekommen, hette bemelter euer mitburger (in meinungk dem schieffer seine von sich gegebene gedachte handschriefft abzuzwingen) das aldar eine ebene zeit ar-restiren und bekommern lassen, daruber dan das schiefer in den herbest spede aufgehalten und den gantzen winter in den scheren liegen müssen und der unser in keinen ringen schaden gefueret were, wie dann kegenwertiger sein schieffer Georg Bokellmann euch weiter vormelden kann, underthenigst bittende, wir ihnen mit unser vorschriefft an euch gnedigst vorsehen wolten. Dieweil wir aber seine bitte fur zimlich erachtet, als haben wir ihme damit in gnaden hulflich erscheinen wollen, und gesinnen demnach gnedigst, ihr wollet zeigern seinem schieffer jegen eurem mitburger schleuniges rechtens verhelfen und sich im besten entpfolen sein lassen. In deme geschicht uns zu gnedigem angenehmen gefallen und wir seind uns im gleichen jegen die euren zuvorhalten geneigt. Do es aber nicht geschehe, wurden wir auf ein ander zeit im gleichen mit den euren zu faren wissen. Datum uf unserm schloss Stockholm den 28 julij anno etc. 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Den wolweysen unsern lieben besondern burgermaystern und radtmannen der stadt Dantzick.¹⁾

Stockholm den 29 juli.

Förläningsbref för Kristoffer Pedersson och hans hustru på Sjöo gård i Holms socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I. Jfr Protokollon under den 30 juli.

Vij Gustaff göre vetterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt [och effterlåtitt, som vij och nu medh tette vårt öpne breff unne och] effterlâte, att thenne vår tro

¹⁾ Anteckning på brefvet: Entf. 1 novembris anno 58.

tienare och landbofougdtē udi Trögd, Åsunde och Lagundz häreder, Christoffer Pedersson, och hans hustru, hustru Ragnille, måge och skole (udi theris lijftijd) niute, brucke och behålle een vår gårdh, benembd Siö, liggiendes udi Holm sochn udi Lagunden, doch med så skääl och förord, att the skole göre oss uthaf för:ne gårdh all then rente och rättigheet, som ther afgå böör, teer våre fougdtē och befallningzmän vete sig effterrette, icke görendes för:ne Christofer Pedersson eller hans hustru her emot hinder, platz eller förfongh. Datum Stockholm 29 julij anno 1558.

Under vårt secret.

Stockholm den 29 juli.

Förläningsbref för Jöran slottsskrifvare på en utjord invid Skenninge.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I. Jfr Protokollon under den 30 juli.

Vij Gustaff göre vitterligit, att vij af synnerlijg gunst och nåde, så [och] opå thet att thenne vår tro tienare, Jöran slotzskrifvare på Gripzholm, sig tess fljigtigare och troiligare och välvillegare skall låthe brucke och befinne udi then befallningh, vij honum ombetrodth hafver, hafve undt och effterlätit, som vij och nu medh tette vårt öpne bref (oss till een behagelig tijdh) unne och effterlåte, att han må brucke och beholle een vår och cronones uthjord, liggiendes udi Skänninge gårde, qvitt och frij för alle the uthskylder, som af för:ne uthjord åhrligen plägar afgå, och rente[r] samme uthjord eett pund två spendh. Ther vårt cammarråd, cammarerer och befallningzmän måge vete sig att effter rette, icke görendes för:ne Jöran her emot thenne vår gunstige tillåtelsse någet hinder, platz eller förfångh. Datum Stockholm 29 julij anno 1558.

Stockholm den 29 juli.

Till Peder Fox angående Jöran slottsskrifvares förläning.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I.

Gustaff. Vår gunst. Skall tu vete, Peder Fox, att vij gunsteligen undt och effterlåtitt hafver vår tro tienare Jören slotzskrifvere på Gripzholm een vår och cronones uthjord, liggiendes udi Skänninge gårdhe i Öst[er]göthlandh, qvitt och frij för alle uthskylder, som af samme uthjordh åhrligen plägar afgå (opå någon tijdh tillgörendes). Är förthenskuld vår alfvarlige villie och befalning, att thu skalt låthe för:ne Jöran och hans hustru bekomme samme uthjordh, enähr the opå then fordrandes varder. Ther tu vet tig att effter rette. Datum ut supra [Stockholm 29 julij anno 1558].

Olika orter i juli.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningher, som uthgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådig:e herres cancellie anno etc. 58», jämfördt med »register på the förläningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Gripsholm den 1 juli.

Till Boo Olsson, att Kong:e M:tt aff synnerlig gunstt och nåde haffver öffversett medt thett mandt slash, han råkede udi komme, dogh att han steller thenn dödes målsägander tilfridtz och udi alle måtte achter och ramer Kong:e M:ttz gagn och bässte.

Till menige knechter, som udi Gripsholms lähnn ähre och boo, att the hvar ville komme Kong:e M:tt till undsättningh medh någre dagxverckenn till Gripsholms slott.

Gripsholm den 2 juli.

Till Peder schriffvere, att the icke sälje theris var[er] vanvyrdis i uthstäderna, såsom the göre pläge, uthan medt theris varer giffve sigh till Vijborgh.

Till Gabriell Christierssonn och Hanns Claesonn, att the förschicke till K. M:tt fem aff the bäste schreddersväner, ther ähre udi Stocholm, tesliges Hanns, som ähr hoss Jacob hoffskredderenn.

Till her Peder Brae och Gabriell Christiersonn, att the så lagett och förschaffett, thett hertigh Erich och greffve Edtzartt medt herlig triumph effter tilbörlichkeit undfongede bliffve måtte, och att greffvens selskap medt gode herbergen i staden försörgde bliffve måtte.

Gripsholm den 3 juli.

Svar till Hanns Claesonn, att han på någon ringe tijdh tilgörendes må drage till sin gårdh och bestyre, hvadh han ther behoff haffver etc.

Svar till her Birge, att han lather hertigh Erich beholle then tijende Kong:e M:tt honum effterlatedt haffver.

Svar till hustru Biritte, att Kong:e M:tt giffver henne gunstt och venskap igen, så mykitt hennes eigen sak belanger, dogh schall hon och stelle Hans Kong:e M:tt tilfridtz för thett tiltall Hans N. till hennes framledhne mann haffver etc.

Till Thommos Vastenoe, att han anammer aff köpsvänerne så mykitt sidentygh, ther kan vare rådth till och Hans Kong:e M:tt tjänligitt kann vare.

Öpett breff för her Pedher Jonæ, systemann udi Strängenäs, att hann schall (udi sin lifftidh) bruke och beholle enn gård Brishammer, liggendes udi Strengenäs sochnn, qvitt och frij för alle utskylder.

Öpett breff för Michill Andersonn, rydze tolk, att hann obehindrett må bruke köpzhandell her i rijkett like som andre K. M:ttz undersåther, the ther köpmänn äre etc.

Öpett breff för Påvell perlestijckere på halffpartenn aff ett stenhus, liggendes udi Stocholm på Smidie gatun vedh Norre portt, till evärdelige äge.

Gripsholm den 4 juli.

Till Peder schriffvere, att han förschicker the tyske knechter, udi Nyköping ähre, till Stocholm, och annamer aff them, Lasse v. Schare medt sigh haffver, udi staden igen; item att han medt alle flijtt steller effter the skogz-tiuffver, the opå skogen vancke.

Gripsholm den 5 juli.

Svar till Esbiörnn Perssonn, att han the harnisk och värier, ifrå Stocholm kompne ähre, schall leffrere till Calmara, Ståkeborgh, Vadstena och Norby; item att [han] opå samme orther schriffver befalningsmännen till, att the medt samme värier haffve godh tilsynn etc.

Förschrifft för her Larss Petri till Henrick Mårtenssonn, att han ährligenn lather honum bekomme trettie mark och sex alner gått engelsktt, och att han någett bättre spisett bliffve måtte ähnn menige hopen ther opå gårdenn.

Svar till Lasse Haraldzsonn, att thett arbete emelenn Brenningen och Raffvefiärden ytterligere fordrett bliffve måtte; item att han lather thett timber komme udi en flätte ifrå Biursundh och till Sundbygöll. Thenn bonde, sigh medt mothvillighet haffver lathett förnimme, skall vällförvarett förschickes till Kong:e M:tt.

Till hertigh Erich, att Kong:e M:tt haffver tillgiffvit öländske fougter thett skultt, the ähre bleffne skyllige för

anno 57, dogh att Hans F. N. lather ransake, um the icke otilbörligen handlett haffve.

Till M. Erich, att Kong:e M:tt ingelunde ähr tillsinnes, att Henrick v. Köllen skall besittie thenn gårdh, som Hans M:tt scholemesterenn udi Strengnäs effterlatett haffver.

Gripsholm den 6 juli.

Till Oluff Knutzsonn, att han lather komme opå the skuter, som drage emellen Vesterårs och Stocholm, en heell hoop bly.

Svar till Bencht Torssonn, att han så lageredt, thett smörskatten i tijdt bliffver uthgiordt, och schall seden bliffve förständigett framdelis, hvartt han schall leffrerenn; item att han medt the bönder, som the bärende trä skemptt haffve, udi lijke måtte förhandle schall, såsom udi andre häreder förhandlett är. Schall han förstt förhöre, huru mykett han kan bekomme för tunnen aff spannemålen, han udi befalning haffver.

Svar till Peder Karssonn belangende Tunehollm, att han upspaner en förtrogen kar, som medt bygningh och affvell väll umgå kann, och förschicker honum seden till Kong:e M:tt.

Gripsholm den 7 juli.

Till Peder Kijll, att han sigh inthett befatter medt the två gårdar Harlanda och Kattehögen i Åhss häredt, som Svenn Torssonn och Jönns Larssonn i Elffsborg tilkomme och the Kong:e M:tt uplatedt haffve.

Förschiffitt för Svenn Torssonn och Jönns Larssonn till bärgmestere och rådth udi Elffsborg, att the ransake och lathe them udi theris clagen vederfares så mykitt rätt ähr, synnerligen um siutten hundrett mark dansca, som hustru Ragnill Biörn Öss [!] schall vare them skyllich.

Till Oluff Knutssonn, att Hans Kong:e M:tt ingelunde vill, att något vichtrill eller kopperröck här effter schall köpes udi fremende landh.

Förschrifft för her Hans, som förre satt opå Hershammer, till Esbiörnn Personn, att han må beholle then spanmåle, han opå prestebolett i thette åhr fått haffver, sammelunde hans äger.

Gripsholm den 8 juli.

Till fougterne på alle slott och gårdar udi Mälerenn, att the leffrere thett färske smör, the udi thette åhr effter affvelen bekommet haffve, och anamme igen så mykitt gamalt smör, the haffve behoff att spijse folckett medt.

Till Bencht Gylte och Oluff Perssonn, att the medt befallningsmännen schole mustre och affbetale knechterne udi Vestergötlandh.

Till fru Heble, att hon förschicker till cancellijtt igenn thett förlänings breff, som hon opå Talia godtz hafftt haffver.

Till Göstaff Johansson, att han för vederlagh uplater Kong:e M:tt the gårdar, han haffver vedh Tuneholm.

Till her Göstaff Olsson, att han tilsäger Kong:e Ma:tt[z] köpmänn, att the lathe them, som knechterne udi Vestergötland löne skole, bekomme så mykitt clåde, som till samme löningh behöffves vill etc.

Förschrifft för hustru Gunnill i Tegneby till Arffvett Nilsson, att han så förskafferedt, thett hon måtte bliffve steltt tilfridz för thett dråp, en hans kar bedreff opå hennes mann.

Svar till Jacob Hendricksson, att Kong:e M:tt icke synes vare behoff, att skytterne opå thenne tijdh schole hijtt öffver förschickes; thett booll, han udi Lappis sochnn begärer, må han opå någon tijdh tilgörendes be-

holle; item att han lather förfare, huru många stodh vedh hvar affvelsgårdh udi Finland står till att underholle etc.

Häredzhöffdinge breff för Esbiörnn Håkenson, fougte udi Daga och Öcknebo häreder, på Kåkindz häredt i Vestergötlandh.

Gripsholm den 9 juli.

Till her Peder Brae och Gabriell Christierson, att the udi hvar veke lather greffvenn medt sitt selskatt (!) bekomme en ox, fåår, hönn och annett mhre etc.

Svar till Anders Hansson, att han här effter schall male rågen, tesliges maltedt, och leffreredt sedenn till Stocholm. Thenn fisk och humble, han begärer, schall han bekomme i Stocholm, när han later förstå, huru mykitt han behoff haffver. Item må han för siukdomen skuld ingen boskap lathe komme till Fijholmenn.

Gripsholm den 10 juli.

Till Peder Abiörsson, att han thett maltt och rågh, han udi tull bekommer, skall lathe male och lathe seden ligge välförvarett; item att han lather stedze förstå, hvadh förrådhan opå samme partzeler haffver.

Gripsholm den 11 juli.

Förschrifft för Peder Stensson och Peder Olsson i Österåker till Jönns Hansson, att han lather them bekomme the ödishus, som stå udi Nybbile; item att han och udi thette år någett förskoner them medt skattenn.

Förschrifft för Thomoss Jönssons hustru till Oluff Knutzson, att han ransaker um thenn orätt, som Hans Svenske både henne och hennes mann skall haffve tilfogett, och lather them vederfares så mykitt rätt år etc.

Stockholm den 15 juli.

Till Benchtt Utanby, att [han] giffver Kong:e M:tt tilkenne um köpshandelen udi Raffle.

Stockholm den 16 juli.

Svar till Boo Olsson, att här effter, när kallare bliffver, schall han förschicke pryssingen till Stocholm etc.

Förschrifft för Påvell Vitikainenn och Clemett i Hennele till Claess Christiersson, att um the sigh medt thenn eng, the nu haffve, icke behiälpe kunne, dhå schall han lathe them bekomme vederlag för then eng, them udi rydze feijden bleff afftagen.

Stockholm den 17 juli.

Förschrifft för Biörnn i Staby till Häken Larsson, att han tilsäger Per i Ösby, thett han obehindrett lather honum beholle sitt träde till rätte fahrdager.

Förschrifft för her Jörenn Erici till M. Påell, att Kong:e M:tt haffver nådeligen undt, att han må bliffve vedh sitt preste ämbete, effter han udi nödvärnn en annen prestt aff dage togh.

Stockholm den 18 juli.

Svar till Långe Männns, att effter vedh Hasleby ingen tilfelle ähr till någon affvell, må thett bliffve såsom thett ähr, och att Oluff Nilson schall vederkennes samme Hasleby. Item kann Hans Kong:e M:tt icke uplathe Kele-mare etc.

Svar till thenn andre hans schriffvelsse, att han icke offtere slachter bijenn, ähn then tijdh the göre store svär[m]er. Item måge bönderne löse spannemålen tunnen för fyre mark, tesliges smörett, pundett för siutten öre.

Item må han och beholle en halff lästt aff spannemålen udi hans befalning faller.

Till alle fougter, som medt theris leffreringer tilbake stå, ath the oförsumeligen giffve sigh till Kong:e M:ttz rentecammer att leffrere ifrå sigh thett them bör för 58.

Stockholm den 19 juli.

Svar till Peder schriffvere, att han thett skepsöll och brödh leffrerer ihnn opå the skep, ther upbygges, när the rede bliffve. Slachte oxerne må han förschaffe sigh siälff aff them, hijtt up driffves. Item när han förschicker register opå timbermennerne, schall han bekomme penningar till theris löhnn etc.

Stockholm den 20 juli.

Förschiffitt för här Larss i Klockerydt till M. Erich, att um han kan förestå samme prestegäll medt Gudz ordh, må han ther bliffve besittiendes.

Öpett breff till menige mann udi Marck och Kinn, att the hvar för sigh komme Kong:e M:tt tilhiälp medt en bijstock, när Hans M:ttz fougte ther opå fordrendes varder.

Öpett breff för her Matz Stigonis, kirckieherre udi Vekelax, på enn läst spannemåle aff tiendenn, som faller vedh för:ne Vekelax kirckie, till en behageligh tidh etc.

Stockholm den 21 juli.

Svar till Lasse Erichsson, att bönderne udi hans befalning måge hvar uthgöre ett las höö, boskapen till hiälp; item måge bönderne löse smörett [för] 18 öre pundet; item att han Blomebacka under någon frijhett niuthe må etc.; item att han vett göre beskedh, hvartt affveleonn ifrå Liung leffrerers schall etc.

Stockholm den 22 juli.

Öpettt [breff] för Märtenn Ericksonn, att hann skall beholle en bodh och en kellere, liggendes udi Stocholm under S. Gertrudz gillestuge, till enn behageligh tidh.¹⁾

Öpettt breff för hustru Ingredh, Oloff Göstaffsonn[s] till Forsnäs, att K. M:tt haffver undtt och effterlatidtt henne till enn behagelig tidh tiendenn, som faller vedh Asby kirckie udi Ydre häredtt och oförlänt ähr.²⁾

Stockholm den 23 juli.

Ett öpettt breff för Jacob Hendricksson, att han schall udi Finlandh vedh Kong:e M:ttz slott och gårder haffve upseende medt the enger, ther finnes kunne, um höett, som udi länenn faller, och fördhne och lage um borgleigen till rytternes och hästernes behoff effter nödh-torfften.

Svar till her Göstaff Olsson, belangendes the kundskaper, han till Danmarck uthschickett haffver, tesliges um befästninger vedh Elffsborg, att thett ähr Kong:e M:tt så behageligitt; item att bönderne, så väll udi thett ene häredett som udi thett andre, måge bliffve vedh thett meddell, som medt them giordes opå Gripsholm etc.

Stockholm den 24 juli.

Till redhfougterne udi Östergötlandh, att the udi theris befallinger handle medt bönderne, att the giffve adertonn öre för pundh smör och fyre mark för tunnen aff spannemålenn etc.

Stockholm den 25 juli.

Förschrifft för Månns Nilsson till hertigh Johann, att han försörger honum medt then dell, han kan hiälpe sigh med.

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: I[akob] T[eijtt].

²⁾ I marginalen: R[asmus] L[udvigsson].

Till Eschill skredere, att han giffver sikh till came-
renn medt sin regenskap för thett åhr 57.

Samme m[en]ing till alle andre fougter, som för
samme åhr tilbake stå etc.

Stockholm den 26 juli.

Till Oluff Larssonn, att han icke ähn nu lather
öfverschicke the breff till hermesterenn och the räffvel-
ske, för ähnn ifrå rydzenn kommer någett svar etc.

Till Claess Christierrsonn, att närh the finske ryttere
bekomme theris åhrslönn, dhå måge the och bekomme
the hiälpe penningar, them för 56 tilbake stå etc.

Stockholm den 27 juli.

Till Svenn Joenn [*sic*], att han drager till Ho[f]manne-
torp och granneligen beseer, hvadh äger ther under åhr,
och att her Peder ther sammestedz aff samme godtz icke
medt orätte måtte tilegne sikh någre äger.

Stockholm den 28 juli.

Svar till Joenn Karssonn, att närh han förschicker
ett vistt register opå thett folck, ther arbetedt haffve,
skall han till theris behoff bekomme penningar. Slachte
oxerne, han begärer, schall han bekomme, närh thenn
tijdh kommer. Fiskenn må han sikh siälff förschaffe ifrå
Motala eller Norköpingh etc.

Förschiffitt för her Anders i Fröstuna till Peder
schriffvere, att han anammer aff honum then spannåle,
han udi Nyköping liggendes haffver, tesliges the restan-
tier udi Dage härett.

Stockholm den 29 juli.

Till Anders Biörssonn, att han förhandler medt the
nysantagne knechter, han udi befalningh haffver, thett

the vele göre någre dagxverckenn till Strömsholm, och fogeligen förhandler medt them um vijkelöhn.

Till Anders Hansson, att [han] förschicker till Strömsholm thett mäste tågell, han haffver råd[h] till, tesliges alle murmestere ther upå Ulffvesundh och udi hanss befalning ähre etc.

Öpett breff för Jacob Hendrickszonn, att hann må beholle så myckett aff Loppis sochn, som nu oförlänt är, item en fierdingh aff Portas sochn, som är Hijrsejerffz fierdingh, undentagendes breder, höö och dagzverckenn, men spannemålen, som bönderne utgöre för dagzverckenn udi Loppis sochn, schall hann beholle till en behageligh tidh.¹⁾

Öpett [breff] för Erick Monzonn, fougte udi Tu-hundretz härede, på 4 pundh spannemåle aff tiende[n], som faller udi för:ne härede, till en behageligh tidh.²⁾

Stockholm den 30 juli.

Förschrifft för bönderne udi Valbo, Hiula (!) och Hanung (!) sochner till Lasse Jäspersson, att han tilstädar them bärge then eng, som ligger under Fernebo sochn.

Förschrifft för någre bönder aff Saleby sochn udi Korsta till Axell Erichson, att han anthen siälff eller hans visse budh komme up medt the breff och bevijs opå en engh, som tilförende under Saleby legett haffver.

Öpett breff för Christoffer [Pederson] på enn konungzby, benempdh Landzberga, liggendes udi Biscopzkulla sochn i Lagundenn, till enn behageligh tidh.³⁾

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: M[årten] T[omasson].

²⁾ I marginalen: I[akob] T[eijtt].

³⁾ I marginalen: R[asmus] L[udvigsson].

Stockholm den 4 augusti.

Till hertig Johan angående förhållandena i Livland och om de därifrån inkomna breffvens öfversändande till Kungl.

Maj:t.

Riksregistr. 1558, fol. 127. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 76—78.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn, vij haffve be-
kommeth tvänne tijne schriffvelser, teslikis ett breff, som
Hendrich Claeszonn haffver tig tilschriffvith aff Räfte,
hvilkes innehold vij öfverseeth och meningenn väl för-
nummeth etc. Så kunne vij ähnn inthet förandre i thänn
mening, som vij haffve tig tilförende um samme handel
tilschriffvith först medh Oluff Larszonn och nu sedenn
med Jacob Hendrichszonn. Vij kunne tig och icke för-
holle, thät vij haffve förnummeth, ath the lifflendske och
städerne almenth utrope osz, thätt vij holle medh ryd-
zerne och försträcke them medh all thänn deel vij kunne
åstadkomme. Hvadh mening samme lifflenske och stä-
derne haffve thär medh, kann lätteligenn förmärckes.
Mann förmärcker och nog the lifflenders grundh emoth
osz thär aff, ath the alrede haffve välvilligenn tilbudith
kongenn i Danmarck enn hop aff landeth, um hann thätt
älijest vill intage och försvare. Och thär vij nu ville
legge osz thär emellenn, medh mindre vij thäs bättre för-
vijste osz hosz rydzenn, så torde vij komme emellen två
elder och skulle osz haffve till ath befruchte både för
rydzenn och kongenn i Danmarck, så väll som för alle
partijer, vij haffve schriffvith tig till um tilförende etc.
Thärföre synes osz ingelunde rådeligith, ath vij inlathe
osz medh the lifflendske i någenn handell, för ähnn vij
förvette osz hosz muschovitenn, såsom vij tig och vår
mening vidlyfftigere thär um medh förbe:de Oluff Lars-
zonn och Jacob Hendrichszonn haffve tilförende latijd til-

schriffve, men thär kongenn i Danmarck ville tage sig sakenn ahnn, effter som aff honum ähr begäredh vordeth, så må hann thätt göre, ändoch vij väll tro schole, ath hann på thänne tijdh neppeligenn haffver thär rådth till, ty vij förnimme icke, ath hann schall nu haffve någeth synnerligith krigzfolck förhondenn. Thätte vij tig, käre sonn, till svar på tijne schriffvelser icke haffve veleth förholle, och vele tig här medh thänn alzmectigeste altijd faderligenn och käriligen haffve befalet etc. Datum Stochholm 4 augusti anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, effter vij förnimme, ath thu offte bekommer schriffvelser både ifrå Lifflandh och andre fremmende orther, thärföre ähr vår faderlige och gunstige begärenn, ath thu icke alenist schriffver osz till, hvadh mening och grund samme breff inneholle, uthenn ath thu och förskicker osz siälffve breffvenn tilhande, på thätt vij siälffve thär um kunne dömmе, effter som nödtorfftenn kräffver. Datum ut in literis.

Stockholm den 6 augusti.

Till borgmästare och råd i Reval angående ett från staden anländt bref.

Efter original på papper i Revals stadsarkiv.

Gustaff etc. Unnserrn gruess bevohr, weysse liebe besondere. Euer ahn unns gethanes schreyben, welchs ir neulicher tage bey euerm miltburger unnd einwohner, Diderich Dohrman, uns uberschickt, habenn wir entphanenn unnd desselben inhaltz meynungh vernohmmen. Nachdem wir aber kortz hiebevohrn von dem hochwirdigen fürsten, unserm freundtlichen lieben nachbarnn, hern Wilhelmen vonn Fürstenbergk, meistern deutsches

ordens tzu Lijefflandt etc., auch im gleichen inn euerm schreiben fast diesses inhaltz entfangenn, darauff wir dan S. L. mit furderlichster und schleunigster andtwordt bejegnett, zweyffelnn demnach nicht, S. L. werde domitt besettigt worden sein, dieweill es nhu aber ahn deme, das es ffast eynerley meynungh, als haben wir es aus den ursachenn gantz fur unnothigk ahngesehen, das ihr hierauf eyner weytern andtwordt bedurffendt gewessen, sondern werdet euch aus voriger unser gegebenen andtwordt zu richten wissen, welchs wir euch nachmals zum uberflus hinwiderumb inn gnaden niht haben verhalten wollenn. Datum auf unserm schloss Stockholm denn vj augusti anno etc. Lvijj.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Denn weyssenn unnserrn lijebenn besondern burgermeister unnd radtmahnn der stad Revell.¹⁾

Stockholm den 8 augusti.

Öppet bref till menige man i Södra Vedbo och Ydre härad angående hjälp vid befästningsarbeten i Jönköping.

Riksregistr. 1558, fol. 128.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, dannemenn alle, som bygge och boo udi Södre Vedbo och Ydre häreder udi Smålandh, vår gunsth tilförende etc. och giffve edher här medh tilkenne, ath vij för edhers och menige Sverigis rikis gagnn och bäste skuldh vele lathe haffve någenn bygning och befästning förhänder på Jöneköpingh, thär till ganske många dagzvercke, så väll som annen hiälp behöffves vill. Och effter the dagzvercker, som the dannemen, thär boo udi för:ne Jöneköpinge länn, åstedkomme kunne, icke tilräcke ath fordre

¹⁾ Senare anteckning på brevets yttersida: den 21 augusti R.

och främije alth thätt arbete medh, som thär nu behöffves, thärföre ähr vår nådige begärennn, ath I dannemenn vele och komme osz och Sverigis crone tilhiälp med någre dagzverker till för:ne bygning, så ath hvar mann ville göre thär till udi thätte ähr tu hiälpedagzverkenn, enär thär opå aff osz elskelig vår tro mann och secrete råd, her Steen Erichszonn, höffvidzman på för:ne Jöneköping, eller och hans befallningzmen fordreth bliffver, och hvar I dannemen edher här udinnen välvillige befinne lathe, så vele vij thätt medh edher udi all gunst och nåde betäncke. Thär I, dannemen alle, haffve eder effter ath rhätte. Datum Stocholm 8 augusti anno etc. 58.

Stockholm den 11 augusti.

Till Olof Stake angående rätt för Abraham Jönsson att upptaga ett hemman på Bärön.

Efter original i RA.

Gustaff etc. Vår gunstt tilförende etc. Schall thu vette, Oluff Stake, att thenne breffvijsere, vår undersåte Abram Jönsson, haffver udi underdånighet aff oss begärett, att han cronen till förbättringh må uptage och bygge sigh ett hemenn på en öö udhi Norsunde, benempdh Bäröenn, hvilckitt vij honum icke haffve velett förnecke, medh sådane skäll att han ther aff skall göre oss all thenn rättighet, som thett sigh bör och jordenn kann bliffve skattett före etc. Hvarföre ähr vår vilije, att thu förhiälper honum ther till, att hann opå för:ne Bäröenn obehindrett må begynne att uptage sigh ett hemenn och bliffve ther besittendes etc. Ther thu vestt tigh effter att rätte. Datum Stocholm 11 augusti anno etc. 58.

Utanskrift: Till vår tro tjänere och fougte udhi Vermelandh Oluff Stake etc. gunsteligenn.

(Spår af sigill.)

Stockholm den 15 augusti.

Rekreditiv för det tatariska sändebudet Bissura.

Riksregistr. 1558, fol. 128 v.

Nos Gosta[v]us etc. omnibus has præsentis literas inspecturis notum esse volumus hunc honestum et nobilem virum Bissuram, oriundum ex Tartaria Cassanica, ad nos missum fuisse a principibus Noralibech, Kotzrobech et Brunasbech Chassaniæ cum literis propter quædam negotia, sed cum literæ, quas attulit, neque hæbreo neque græco neque latino sermone constarent aut alio vulgari, qui in Europa intelligi possit, et ipse harum linguarum omnino rudis esset, eo usque a nobis retentus fuit, donec aliqua lingua utcunque nobis significare posset, quæ in mandatis habebat. Quod cum fideliter (ut iudicamus) fecerit et viderimus non opus esse eum diutius retinendum et maxime cum honeste apud nos semper se gesserit, quantum hominibus a christianæ religionis professione alienis concessum est, non voluimus, ut sine nostro testimonio ad suos rediret, sed potius eum commendatum esse petimus apud omnes reges, principes, præfectos, tam ecclesiasticos quam seculares, urbes et pagos, per quorum ditiones eum transire necesse fuerit, ut ipsi liberum tutumque transitum et iter concedant, quemadmodum omnibus honestis viris, qui per ditiones nostras peregrinari et iter facere vellent, libenter permittimus, in cuius rei testimonium has præsentis nostro regio sigillo nostraque propria manu obsignatas et subscriptas esse voluimus etc. Datum arce Stockholmia 15 augusti anno etc. 58.

Gusta[v]us.

Stockholm den 19 augusti.

*Öppet bref på ett jordbyte mellan K. Maj:t och fru Kristina
Nilsdotter [Gyllenstjerna].*

Efter originalkonceptet i RA.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligit, att vij haffve giort ett lageligt jordeskipte med oss elskelig, erlig och velbördig qvinne, fru Christin Nilsdotter, salig Johan Tursons effterleffverska, vår käre modersyster, udi så motte, att vij haffve unth och uplatid henne och hennes effter:de erffvinger till everdelige ege tesse våre godz och gårder, som är fyre gårder i Noor, hvar ligger för $\frac{1}{2}$ mark land jord, renter affradz penningar 7 öre, gengerdz penningar 4 öre, korn trij pund, smör 15 marker, höns ett, egg 12, dagzverke 6; item ett ödistorp ther sammestädz renter affradz penningar 12 öre; item en gård, benempd Stora torp, liggiandes hart vid Nora, renter affradz penningar $\frac{1}{2}$ mark, gengerdzpenningar en halff mark, korn 2 pund, smör $\frac{1}{2}$ [L]ä, höns ett, egg 12, dagzverke 6, hvilke goodz och gårder äre liggiandes alle udi Vagnehärede sokn i Hölbo häredt *etc.* Theremot haffver förbe:te fru Christin uplatid och vederlagt oss och våre liffzerffherrer igen till everdelige äge tesse effter:ne godz, som är Skellerydz qvern, renter tulmiöll 14 pund, affradzpenningar 4 mark ortiger, liggiandes udi Funbo sokn i Rasbo häredt; item en gård Torestada, renter affradz penningar 8 mark ortiger, liggiandes udi Store Rytterne sokn udi Tuhundretz häredt. Hvarföre affhende vij oss *etc.* Och tess till ytermere visse låte vij hengie vårt konungzlige secret her nedan före. Datum Stocholm 19 augusti anno 1558.

Stockholm den 19 augusti.

Förläningsbref för Jöns Haraldsson å Björkby i Vallentuna socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I.

Vij Gustaff göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och opå thet thenne vår tro tienare Jönss Hareldsson sig tes fliteligare och troligare opå vårt gagn och beste udi then befalning vij honom tillbetrodd hafve, skall brucke och befinne låthe, hafve unt och effterlåtet, som vij och nu her medh unne och effterlåtthe, att han må och skall (oss till een behageligh tijdh) niute, brucke och beholle eett vårt kyrckiegodtz, benämbdh Bijrckieby i Vallentuna sochn och heredt, qvitt och frijt för all then rente och rättigheet, som ther af gå böör. Ther våre cammarerer och befallningzmen vete sig effter rette, icke görendes för:ne Jöns Hareldsson her emot hinder, platz eller förfångh. Datum Stockholm 19 augusti anno 1558 etc.

Stockholm den 21 augusti.

Öfverenskommelse mellan Kongl. Maj:t och grefve Edzard af Ostfriesland med anledning af den senares trolofning med prinsessan Katarina.

Enligt koncept i saml. Förhandl. Ostfriesland (RA.), jämfördt med en utskrift (med senare tillägg af annan hand) därsammastädes. Ett senare kontrakt (original i Aurich), dat. 1559 ²⁹/₈, finnes infördt i kejsar Ferdinands konfirmation af 1562 ¹⁰/₁₁, af hvilken en afskrift finnes i samma samling.

Wijr Gustaf von Gotts gnaden zu Schweden, der Gottenn und Wenden etc. konigk ahn eynem, und wir Edtzardt graffe unnd herr zu Ostfrieslandt anders theills bekennen offentlig mit diesem unserm versiegelten briffe vor uns, unser erben und nachhomen, auch jedermen-

niglich, das wir mit wolbedachtem gemuete und zeitlichen vorgehabtem rathe, Got dem almechtigen zu lobe, auch umb mehrer lieb, freundschaft, aufwachs, gedeih und wolfarts willen unser konigreiche, furstenthumb, grafschaften, lande und leudte und auch sonst umb fuderungh des gemeinen nutzes, friedens und besten uns mit eynander eyner christlichen und freundtlichen ehestiftung voreyniget und vorglichen und dasselbige dermassen abgerett haben, wie aus hier nachfolgenden ausgedruckten artickeln zusehen und vornehmen etc. Unnd dieweill uns Gustaffenn zu Schweden, der Gotten unnd Wenden etc. konigk wolgedachter herr Edzart graffe zu Ostfrieslandt durch freundtliche undterhandlung, so auf beiderseitz unserer vertrauetenn dienern hiebevorn geschehen, und aufs letzte sich selbst inn eigner person inn unsere konigreich ahn uns befueget und uns umb unsere hertzliebe dochter, die hochgeborne furstin, freulein Catherinen zu Schweden, der Gotten und Wenden etc. geborne koniginne, freundtlichen und geburlichen ersuchet und zu der heiligenn christlichen ehe begheret, so ist solchs des graffen christlich und ehrlich ahnsijnnen und bitten von uns Gustafen zu Schweden der Gottenn und Wenden etc. konigk und alle den jenigen, so hirinnenn volwort und consent behufigk sein mochtenn, nicht alleine vor billich unabgeschlagen angenohmen, sondern auch freundtlich vilferigk gehort und zum aller besten verstanden, und ime dem grafen im nahmen der heyligen dreyfaltigkeit unser hertzliebe tochter, freulin Catherin zu Schweden der Gotten und Wenden etc. gebornne koniginne, in craft ditz brifs und vormittelst dem sacrament der heiligen ehe zu eynem ehelichen gemahel gelobt, versprochen und zugesagt, jedoch auf diese condition und wilkhör, wie urkuntlich her nach folgendts beiderseitz zu vornehmen haben.

Erstlichen dieweill uns von beiden theilen itziger zeitt nicht gelegen diesen zukunfftigen herbst die hochzeitliche

freude aufs ahnsehentlichste unnd wirdigste, wie sich das geburt, nach altem herkhommenn unnd brauch zu halten, so habenn wir uns semptlichen vorglichen und voreiniget, das auf den zukunftigenn fruelingk und die nechste pfingsten folgendes 59:ten jahres alhir zu Stockholm erwenther ehrentagk und hochzeit gehalten, unnd wir graffe Edtzart etc. auf denselben tagk selbst eigner person (so ferne wir ahn leibsschwacheit darann nicht verhindert oder zurück gehalten) erscheinen und die hochzeit also mit Gottes hulfe schliesenn und volnpringenn wollenn.

Und wahn nhu solche solenniteten unnd hochzeit vollenzogen, wollen wir Gustaf zu Schweden der Gotten unnd Wenden etc. konigk zu ehelicher aussteuher und dem brautschatz ein hundert tausent daler oder derselben gewerde [ahn guetem silber auf zeitt und termin, deren wir uns dan vogleichen,]¹⁾ dem wolgebornen grafen handtreichen, zustellen und uberantworten lassen, im gleichen der hochgebornen furstin, unser geliebten dochter, mitt obgenantem brautschatz [oder sovil wir uns des auf die zeitt werden vogleichen]¹⁾, mit kleidern, kleinodien, silbergeschir und aller anderer wyrdigkeitt unnd notturft dermassen vorsehen unnd von hierab aus unsern konigkreichen abfertigen unnd folgen zu lassen, das es uns ehrlich unnd unverweisslich sein sol.

Jedoch sol wolgedachter graff genugsame vorsiegelung thunn, wie sich dann S. L. selbest darzu gebohten, das derselbige vorberurte brautschatz mit unserm wissen und willen zu unser hertzlieben dochter und irer beider erben nutz und frommen wol angelegt und ahn landt und leutt wo muglich gewendt und nicht unutzlich vorzert oder umbgebracht sol werden etc.

Darjegenn wir gemelter Edtzart graffe unnd herr zu Ostfrieslandt gelobt, versprochen unnd zugesagt, wie wir

¹⁾ De inom klammer satta orden äro i utskriften inklamrade med marginalanteckning: dise worte ausgelassen.

solchs auch hirmitt thun wissentlich, geloben, zusagen und versprechen, inn craft dieses bei unsern grefflichen ehren, das wir die hochgeborne furstin, freulin Katherin, gebornne koniginnen zu Schweden, fur unser freuntlich liebes gemahll, vormittelst dem sacrament der heiligen ehe, nach gewonheitt der heiligen christlichen kijrchenn, zum Stockholm, wie oben berurt, unns vertrauen und beilegenn lassen wollen unnd uns jegen dieselbie als unser hertzliebs gemahll, wie wir es mit gueten unvorletzten gewissen verandtworten wollen, freuntlichenn, ehrlichen, trauhertzigk und wol verhalten, mitt frauenzijmmer und aller anderer notturft, so zum ehrenn unnd sonst gehöret, wie eyner solchen grefin geburdt unnd die edle und wolgeborne frau, frau Anna, gebornne zu Oldenburgk unnd Delmenhorst, grefin zu Ostfrieslandt, unsere freuntliche hertzliebe frau mutter, itziger zeit und besser underhalten wirt, vorsehen und versorgen wollen.

Darnechst wollen wir hochgedachts freulein mitt radte, wissen, willen und eingehen der vorgedachtenn edlenn und wolgebornen greffin zu Ostfrieslandt, unser freuntlichen hertzlieben frau mutter, mit grafflichen erlichem leibgedingh, also furnemblich mit den beiden empthern Norden unnd Bierum, inn unser landtschaft Ostfrieslandt gelegenn, aufs bestendigste und formlichste, wie solchs nach recht und gewonheitenn geschehenn kahn, soll unnd magk, vorsehen unnd vorsorgen, und dasselbig hiemit nhun gewiss machen, kunt thun und vorsehenn, also und dergestalt das I. L. darvon oder sunst zum aller geringsten und wenigsten ahnn bestendigen jerlichen pechten, einkhommungen und nutzungen jedes jhar sechs tausent geldrischen reyter, denn reuter zu 24 brawandischen styver gerechnet, dartzu auch allen den uberlauf der doruber in solcher Irer L. leibgedingen ahn zinsenn, pechten, renthen, nutzungen und einkommen¹⁾ befunden

¹⁾ I utskriften är här i marginalen tillfogadt: ohn nachteill der unnderthaenenn.

werden, nichts inn keynerley weis ausgeschlossen, inn freier besitzung haben und gebrauchen soll, unnd im fall hochgedachts freulin derselben sechs tausent reyther aus vorberurten beiden emptern nicht genugsam vorsichert oder entpfanckbahr werden kondte, als dann wollen und sollen wir aus unser kammer renthen dieselben sechs tausent reyther zuerlegen vorpflicht sein. Darzu wollen wir auch, auf entlicher abhandlung, so wir uns mit Konigklicher M:t aller gueten bescheydenheitt [der uberriffirungh unnd zustellungh]¹⁾ des brautschatz voreynigenn werden auf weitere vorgleychung, geburliche renunciation und verzicht thun aller weytherer und mehrer ahnforderungh, so wir von wegen hochgedachts freulein ahn eynigerley weiss inn dem konigreich Schweden haben und fordernn konndtenn.

Wir wollen auch ditz sambt vorgedachtem leibgeding mit unser freuntlichen hertzlieben frau mutter [unser adels und landschaften]²⁾ briffen unnd siegeln her nachmals geburlichen unnd notturftiger weisse vorschreyben, versiegeln, vorsichern und solche briffe und siegell auf dach unnd zeith der hochzeith, ehe das das hochgeborne freulin mit uns inn die grafschaft abgefertigt wirdt, hochgedachter Kon. M:t zu Schweden etc. uberandtworten und zustellen, der meynung und also lautent, das wir, wie obstehet, hochgedachtem freulin zu irem leibgedinge, unsere und unser landts schlos, fleck, lande und leudte, als Nordenn unnd Bierum, so frei, unbeschwerett, niemandt vorsezett oder verpfendett, mit allenn iren pechtenn, dinsten, zollenn, gefellenn, nutzungen, dörrffernn, höffen, mulen, muhlstehten, scheffereien, zinsen, jagten, fischeereien, hofdiensten und allenn gewissen und sonst zufelligenn einkommen, gerichtten, gerechtigkeiten, herligkeiten

¹⁾ Orden inom klammer tillagda i utskriftens marginal.

²⁾ Orden inom klammer äro i utskriften inklamrade och i marginalen är anmärkt: dise worthe ausgelassenn.

und obrigkeiten, ein und zugehorungh inn aller massen, wie unsere freuntliche liebe frau mutter und wir die itz und er innehaben und besitzen, geniessen und gebrauch lassen, gar nichts darvon ausgeschlossen, beleibdingen wollen und sollen und Irer L. solchs alles mitt [sambt unsers landts furnemstenn rethen und einwohnern]¹⁾, dartzu mitt anderer mehr herren, graffen und unsern verwandten zum leibgeding vorschreybenn, versiegeln und versichern, auch inn 3 monat frist, nach dem I. L. inn unsere graffschaft gelangt und angekhomen, die einwohner berurter lande, leute, schlosser und gebiete, Norden und Bierum, auch derselben amptleuthe und, so oft die verandert wurden, die folgende amptleuthe, hochgedachter unser freuntlichen geliebten zukommenden gemahell freulin Katherin etc. huldigenn, schweren und die nach altem gebrauch unnd gewonheytt als das Ihr L. die underthanen die zeith ihres lebents unnd uns als einem erbherren geschworen sein unnd pleiben, wie leybgedinges recht, gewonheit unnd arth ist, ahn sie wissen lassen sollen, und Irer L. mit aller nutzung auf den fall wie folget underthenigk, gehorsam und gewertigk zu machen, als ob Ir. L. (das zu schickung Gottes stehett) unsern grafen Edzardts todt wurde erleben, wir hettenn mit I. L. erben gewinnen unnd verlassenn oder nicht, das als dan I. L. vonn stundt ahn angezeigte Irer L. vorschriebene leibgeding, schlosser, lande und leuthe, als Norden und Bierum, mitt allen iren ein unnd zugehorungen, auch all den haus und vorradt, geschutz, pulver und anders, so darauf und dorinnen, nach unserm thode wirt gefunden, inn nehmen, haben und die zeitt ires lebendts gebrauchen, besitzenn und geniessen, oder dass I. L. solches alles mit irenn eigenen amptleuthen unnd vogten, die unss auch geschworen unnd mith unser vorwilligungk angenhomen unnd erleybet

¹⁾ Orden inom klammer äro i utskriften inklamrade och i marginalen är anmärkt: dise worthe ausgelaessenn.

werden sollen, ires gefallens besetzen unnd wider entsetzen und andere ahnn ire stadt ordenen, unnd vormittelst irer dieselben genissen und geprauchten moege.

Es sollenn auch unsere nachkhomen des landes Ostfrieslandt rethe und treue einwohner hochgedachtem freulein bei angezeigten und folgenden puncten unnd artickeln zu schutzen, zu beschirmen und zuvorantworten schuldig und verpflichtet sein, alles treulich und ungeferlich.

Das auch I. L. solchs von menniglich ungehindert folgen und gehalten werdenn soll, als wie leibgedings recht, ardt und gewonheit ist, und doch also, wan I. L. nach schickung des almechtigenn mit thodt abginge, das als dan angezeigt, Irer L. leibgeding, als Norden unnd Bierum, ahnn den regierenden herren inn Ostfrieslandtt inn aller massen, wie I. L. das innegehabt, khommen unnd fallen, und das I. L. bey zeitt ires lebents und inhabents berurts leibgeding sich dar mit bei der regierung und lande Ostfrieslandt gehorsamlich halten soll.

Nach Irer L. thodlichen abgangk aber, und ohne verlassungh vonn uns beiden leibs erben, wan es der almechtige also verfuegte, sollen alle Irer L. parschaft ahnn gulde, silber, muntz, gemacht und angemacht, kleynot, kleynodien, geschmuck, kleidern, hauss unnd vorradt, wie das nahmen haben magk, so I. L. verlassen wirdt, desgleichenn die helfte des vorberurten brautschatzes widerumb ahn die kron zu Schwedenn fallenn und ohne alle weigerunngh gefolget werden, ess where dan das I. L. wess oder theiles von demselben auss freyem willen jhmandes verördnen wurde, whorinnen jedoch Ihre L. derselben vorwanten unnd freuntschaft rhat unnd wolmeynungk folgen sollen, ausgenohmen puchssenn und pulver mitt seiner zubehorungh, das I. L. dargefunden hat ¹⁾, die-

¹⁾ I utskriften är i marginalen tillagdt: unnd wes Ire L. sunst ann huesgerath unnd vorrath daselbs gefunden unnd in schantt ehe zugewunnen etc.

selbige sollenn bey denn schlossern und landen Ostfrieslandt bleiben.

Unnd im fall I. L. nach unserm thodtlichen abgange mit verlossungh leiblicher erbenn, von uns beiden geboren, inn irem wijttiblichem stande und regierungh der lande sitzenn bliebe, als dan soll I. L. ernehntes leibgedingk zuvor und darbeneben sechs tausent daler oder die abnutzungh von obengedachten hundert tausent dalernn, frey und ohne eynige beschwerungh aufheben und die zeitt ires lebendts geniessen und gebrauchenn etc. So aber I. L. sich inn die andere ehe und ausserhalb landes ergeben wurde, und keyne erbenn von uns verhanden, soll I. L. frey und offen stehenn, nebenn dem berurten leibgeding, auch der abnutzungh der hundert tausent daler, die zeitt ires lebendts, oder aber fünfzigk tausent daler, ein mall vor all zuentpfangen und zu irem besten und ires gefallens zugebrauchen, und I. L. die zu eyner gefelligenn stedte, die I. L. anzeigen wurdet, endtrichtenn und I. L. darzu alle parschafften, kleynodt, kleynodien, geschmuck, so Irer L. mitbracht oder wir unnd andere I. L. geschenckt oder I. L. selbst erworben oder gezeuget hetten, ungehindertt folgenn zu lassen, darmitt ires willens und gefallens als mit irem eigenenn propper guete zu handeln machtt habenn, dar jegen auch I. L. gemelt leibgedingk, Norden unnd Bierum, dem regierenden herrn inn Ostfrieslandt inn aller massen, wie solchs Irer L. eingehandwordt ist worden, abtredten, endtreuhmen und einantworten soll, ohne eynige vorhinderungh oder einrede.

So sichs auch nach schickungh unnd vorleihung des almechtigen begeben wurde, das wir mit Irer L. leibs erbenn als söhne und töchter uberkhommen und zeuggenn, und die nach unserm abgangk verlassenn wurden, so soll unser eldester sohn, so ferne ehr dartzue tueglich zu der regierungh inn Ostfrieslandt der negste sein, oder

wo nicht, ein ander unser sohn, ob wir deren mehr dann eynen haben wurdenn, der dartzu geschickt und fur andern gelassenn, die anderen aber unsere suhn und dochtern mit ehgelt, kleinodt, kleinodien, geschmuck, vormuege der landtrechte zu Ostfriesslandt begiftigt, versorgt und vorsehen werden, darvon sie ir stadtllich und geburliche endthaltungh und auskommen ehrlichen unnd wohl haben, und die freulin zu ires gleichen, ehrlichen, ehelichen berahtenn und versorgt werden muegen, alles getreulich und ungeferlich.

Welchs alles unnd itzliches vorgeschriebenen wijr Gustaf zu Schweden, der Gotten unnd Wenden etc. konigk vor uns, unsere reyche, nachkhommen und erben, unnd wijr Edzart graffe und herr zu Ostfriesslandt vor unss und unser erben unnd sovil des einem jedern unnd die seynen belangett und berurt, bei unsenn konigklichen gueten treuen unnd grafflichen ehren und glaubenn, eynander stedte vhesten unnd unvorpruchlich zu haltenn zugesagt unnd gelobett habenn. Des zu urkunt und mehrer sicherheit haben wir solchs heyrattscontracts zwene brieffe eynes lauts unnd buchstabens vorferttiget, und ein jeder theil dem andern seynen zugestellet, welchen diesenn wir Gustaff von Gotts gnaden zu Schweden, der Gotten unnd Wenden etc. kunigk mit unserm koniglichen secret wissentlich haben bekreftigen lassen und mit eigner handt undterschrieben, des gegeben ist nach Christi unsers lieben herrn geburdt zum Stockholm den 21 tagk des monats augusti im funfzehnhundertten und acht und funfzigsten jahr.

Gostavus.

Stockholm den 23 augusti.

Till hertig Johan angående de livländska affärerna och danskarnes förhållande till dem samt rörande rykten om gamle konung Kristierns döttrar.

Riksregistr. 1558, fol. 129. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 82—84.

Vår faderlige gunsth etc. Käre sonn Jahann, vij haffve becommeth tre tijne schriffvelser, daterede på Helgo gårdh thänn 3, 5 och 7 augusti. Vij haffve och elijesth aff Oluff Larszons relationn förfarith um the lägenheter, som sig i Liffland haffve tildragith, haffve och thär um nogsamt förståth tijt betänckende. Vij haffve och öfverseth thänn mening, thu till ståthålleren på Nogårdh schriffvith haffver, sammelunde förståth, medh hvadh beskeedh Hendrich Claeszonn ähr afferdigeth till Lijfflandh etc., hvilketh osz synes altsammans effter nödtorfften väl betäncth vare, och ath thu thär udinnen tijnn flijt giorth, så mykith tig mästh haffver ståth till ath göre på thänne tijdh etc.

Käre sonn, vij haffve och förnummeth aff thijnn sch[r]iffvelse, hvadh handell thänn doctor Mattias Frisnerus haffver tig uptäcth belangende Lifflandh etc. Thäsliskas haffve vij öfverseth the copier, thu osz tilskickede aff the breff och betänckende, för:ne Frisnerus haffver thänn räffvelske sindico och sijnn brodher, som nu udi Danmarck ähre, tilschriffvith, hvilketh osz synes och välbetäncth, och haffve thär udi inthet obehag. Haffve vij och strax latijð afferdige thänn Jacob v. Lipzig med taring och samme breff till Danmarck etc.

Som thu och lather förstå, ath thu haffver afferdigeth förbe:de Frisnerum tilbake till Räfte, ath hann schall göre Hendrich Claeszonn bistand och hiälp till att förhindre the danskes förehaffvende etc., så vette vij thän

mening icke heller ath ogille, endoch vij ähnnu icke kunne förmärcke, ath the danske eller ähnn andre tage sig thänn sack mykith ahnn, och haffve vij för någre dager sedenn bekommeth schriffvelse ifrå kongen i Danmark, thär hann giffver tilkänne um någre prachtiker, som gamble konung Christierns förvanter haffve förhänder. Vi skicke tig och enn copie aff thätt breff, som kongenn haffver osz tilschriffvith, thäslikis och hvad vij honum thär opå till svar giffvith haffve, ändoch vij icke kunne vette, hvadh rhätte grundenn ähr, eller um sakenn på thänne tijd ähr så farlig aff the vidtfruger i Pfaltz och Lottringenn, såsom hans schriffvelse förmäller etc. Käre sonn, kunne någeth i Räfte bliffve förebygth med skickelighet, ath the danske icke motte få theres foth thär in, thätt tyckes osz icke orådeligit. Menn huru thätt bäst ske skulle, thätt kunne vij icke betäncke, ty vij förnimme [icke], ath the räffvelske ähre osz någeth synnerligith bevogne, effter the sig icke heller medh någeth tilbudh ähnnu emoth osz haffve latijd förnimme, uthen hvad som thänn Tomes Fägesäck schriffver och viser osz till the orther muschovitenn haffver intagith, thätt mere lichnilse ähr osz till ath förföre och förråde ähnn ath förbättre, och med mindre the räffvelske eller the, som boo på the land och öjer, emellenn Findlandh och Lifflandh äre belegne, vele siälffve osz besöke och någen thän mening andragendes varde, som till saken tiäne kann, dhå tycker osz, ath thär står icke mykith till ath hempte. Osz synes och ähnnu rådeligith, ath vij icke inlathe osz med the räffvelske i någenn synnerlig handell, för ähnn vij haffve bekommeth svar ifrå storfurstenn och förnummeth, huru honum behager, både thätt vij haffve honum tilschriffvith, så och thätt, som thu haffver schriffvith till ståthollerenn, doch ath mann icke udi medler tijd släth affslår någre gode tilfalle och vilckor, um the räffvelske eller andre i Liffland elijest någeth sådanth varde tilbudendis etc. Och

effter vij haffve inge breff eller bevijsz opå the landh eller öjer, som vij påtale udi Lifflandh, uthenn alenest, ath thär brukes thätt svenske tungemål, ty hvadh breff, thär opå här i Sverige haffve varith, ähre alle bortkompne och tileffventyrs enn hop aff them ähre udi the danskes händer etc., vore förtänskuldh rådeligith, ath thu ville [tig] beflite um the mäste skäll, som kunne finnes till samme landh, hvilketh thänn doctor Frisnerus väl beställe och uträtte kunne både i Räffle och flerestedz i Lifflandh etc. Käre sonn, vij see gärne, ath thär någre schriffvelser tig komme tilhande ifrå storfurstenn, ståthållerenn på Nogård eller andre, ath thu dhå osz them strax tilskicker, så snarth thu haffver them öffverseth, på thätt vij thär effter hvadh till handelenn tiänligith måge kunne öffverväge och sedenn hvadh osz synes nyttigest thär um i tijd lathe beställe etc. Gud alzmechtigiste tig altijd faderligenn och [käriligen] befalendis. Datum Stocholm 23 augusti anno etc. 58.

Stockholm den 23 augusti.

Till hertig Magnus angående Åke Svenssons uppdrag.

Riksregistr. 1558, fol. 130 v.

Vår faderlig gunst etc. Käre sonn Magnus, ändoch vij hade väll achtedh latijd tig bekomme, för ähnn thu drog ifrå osz, någenn som altijd opå tig achte skulle, så bleff thätt doch förgätid, effter vij hade mykith anneth på thänne tijd till ath betäncke och beställe, och effter vij förmode, ath thänne Åke Svenszonn schall vare tiänlig ath bliffve hosz tig och see på tijt bäste, thärföre vij och honum nu till tig haffve afferdigeth och befalet honum ath lathe tigh muntligenn förstå, hvadh vår nådige vilije och mening ähr; begärendes faderligenn och gunsteligenn, ath thu vilth rhätte tig effter thätt, som hann tig opå våre vegne tilsejer, och ath thu icke vilth vare för my-

kith hastig och göre alth effter tijt eijet sinne, uthenn effterfølge, hvadh förbe:de Åke och flere, som någeth gåth förstandh haffve, tigh till thätt bäste råde och förmane, så framptu thu vilth göre thätt, osz ähr behageligith, och så laget, ath vij för tijne skuldh måge obekymbrede bliffve. Thär thu tig, käre sonn, aldelis effter rhätte vilth, befalendes tig här med Gud alzmectigiste etc. Datum Stocholm 23 augusti etc. [1558].

Utan ort [den 24(?) augusti].

Instruktion för ett svenskt sändebud till Danmark och Tyskland.

Enligt originalkonceptet i RA., jämfördt med en utskrift i saml. Ostfriesland, Förhandl. (Dipl. German. RA.)

Verzeichnus und memoriall, was Martin Normann¹⁾ auff befehlich der Koe. M:t inn Denemargkenn und forder inn Deutschlant vorstellen und ausrichtenn soll etc.

Erstlich sol er sich von herab an den koningk zu Denemargkenn verfuegen. Und unterwegen darnach im hoffe nicht unterlassenn sich aller gelegenheit, was itziger zeitt im lande vor zeitunggen und geschrey, ir wehsenn und vorhabenn sich mitt dem fleisigstenn zuerkundigen; bevoraus aber, dieweilnn ein gemein gerucht und geschrey, das die stende zu Liflant inn irem izigen bedrugk und wiederwertigkeit, von dem muscowihter zugefueget, denn koenigk zu Denemargkenn umb hulff und trost, auch vor einen schuzherren sollenn angelangget und beruffen habenn, zum fleisigsten mitt persohnen und leutenn, bey denn er sich dann geschicklicher wise wirtt zu insinuirer wiessenn, die solcher sachenn wissenschaftt habenn,

¹⁾ Namnet är sedermera utstruket i konceptet. I utskriften är tomrum lämnadt.

darvonn rehdenn und hierinnen denn eigentlichen grunt erfahrenn; sonderlichen und vornemlichen aber, ob der koenigk zu Denemargkenn oder aber sein brueder, hertzogk Adloff zu Holstehnn, mitt denen von Luebeck und anderen ansehstehen, auch were die sonsten von herren und fursten sein mochten, oder aber ob das Roemische reich sich irer anzunehmen bedacht, sich vorwilligett und vorglichen gedachten eiflenderinn einige hulff, entsatz oder entrettungk zu thun, wie auch dieselbie hulff und entsatz solt angestellet und gerichtet werdenn, ob es mitt einer summa geldes oder sonst einem statlichen kriegesvolck vorgenommen werden solt.

Ferner dieweilnn auch ein gemeine sage, das der jungge koenigk zu Denemargkenn die vornehmsten des adels theils solt vortrieben, theils inn gefengknus geworffen haben, auch ezliche selber gewundett und ubell tractirett, ob dem so sey oder nicht, und aus was ursachenn er solches gegen sie vorzunehmen bewogen wurden. Was auch nuh gegen solchen vornehmen der adell und ritterschafft sich verlauten lassenn, unnd wie sie selbest mitt sich eines und dem junggen koenigk derhalben zugethan.

Wie auch die koenigkliche M:t zu Schweden, nach dem gedachter jungger koenigk sich viel aufsetzlicher wort wieder Ir M:t hin und wieder vornehmen lassen, itziger zeit mochten gemeinet sein, was vor rehde von Iren M:t und deroselbenn reichen gefallen, ob sie sich noch mitt pochworten verlauten lassen oder nicht; sich auch allenthalben aldar aller gelegenheit und umbstende, was itziger zeitt ir vorhaben, fleisigk erkundigen, und ob hertzogk Adloff, wie man sagt, dem prinz mitt 1000 pferden dienen solle, erfragen und solches alles Irenn Koeniglichen M:t treulichen und eigentlichen wiederumb einbringgen und vormelden.

Er sol auch graf Ezarten von Ostfrieslant, dergleichen seinen rechten Haijomanno und dem canzler, Ir M:t brief

uberantworten und dorauf eine antwortt fordern, und sonderliche gutte acht darauf geben, wie er der graff von dem koenigk neben seinen diener gehalten, was im vor ehr wiederfehret, und wie der Koe. M:t bey inen beiden mochten gedacht werden, do auch mueglich fleiss vorwenden, was vor sonderliche werbe der graff aldar haben mocht, und was vor abscheit Iren Gnaden allenthalben begegnet etc.

Nach verrichter solcher geschefft inn Denemargk soll er sich neben dem Pauel Perlesticker nach Luebeck verfuegen, aldar imgleichen sich aller gelegenheit und sonderlich, wie oben angezeigt, ob sie den Eiflenderinn neben anderen steheten einigerley hulffe thuen oder thuen wollen, erfragen; oder aber ob das reich sich irer annehme, sie zu beschutzen gedencke oder weniger; dornach allerley leuft und zeitunggen vom keiser: was er itzo vorhanden; dem turcken, ob er sich so gewaltigk wieder Deutschlant rüste oder nicht, zuerfragen, von den deutschen furstenn, was ir vornehmen, welche francoesisch oder [nicht,] peinlich zu erfragen nicht unterlassen, neben mehr umbstende und gelegenheiten, so sich teglich begeben und zutragen und hier alle gesezet nicht werden können.¹⁾

Als dann wirtt er sich mitt gedachten Paulenn neben der summa geldes, welche sie unterwegen, das Ir Koe. M:t kein nachteill dodurch geschehen, wol verwahren werden, nach Leibtzigk auff den Michaelis margkt verfuegenn und Iren M:t eine kiste perlenn, so gutt, domitt Ir Koe. M:t zur genuege, domitt vorsehn, neben etzlicher seiden am pillichem kauff, domitt Ir M:t nicht vorschnellet, einkauffen und solche auferlegete sachen zum treulichsten

¹⁾ Detta styckes första hälft är i konceptet öfverstruket. Såväl det samma som nästföljande stycke är i utskriften ersatt af följande mening:

Do aber der graff aldar nicht anzutreffen und albereit seinen wegk nach Ostfriesland genhomen, soll ehr sich dahin nach Emdenn begeben, die brieffe beantworten und Iren M:t einen bescheidt mitbringen, sich auch unterwegen im zurugkzuge nicht lange seumhen oder auffhaltenn etc.

ausrichten; und als dann zum forderlichsten wiederumb zuruck begeben. Hirinnen geschieht der Koe. M:t ernster wille und befehlichs meinungk. Datum etc.

Stockholm den 24 augusti.

*Till Friedrich von Westen angående värfning af handt-
verkare och krigsfolk.*

Enligt original på papper i statsarkivet i Aurich.

Gustaff etc. Unsern gnedigen grus unnd geneigten willen zuvor, achtbar lieber besonder. Es hatt unns der edle unser secret radt unnd lieber getrewer herr Peter Brahde auff Ribeholm zuvornhemen geben, wie ihr ihnn in eurem genhomenenn abschiede unns etzliche sachenn vertrawelichenn zuvormelden fleissigk angelanget und gebethen, dobeinebenst euch unns auserhalb unser reich, worinnen wir euer zuthuen unnd zugebrauchen, mit allen treuen zu dienen vielfaltigk erboethen. Weiln wir dan solches allenthalbenn von gedachtem unserm radt der nottorfft nach vorstandenn, ir auch unser mainungk ferner von im dorauß vornhemen werdenn, unnd es unns zu sonderlichem genedigem gefallenn gereicht unnd gelangget, demnach seindt wir vor solche vormeldungk unnd erbittenn inn gnadenn danckbar, unnd do ihr hierinnen wes guttes beschaffen und vortsetzen werdet, seindt wir es hinwiederumb gnedigst umb euch zuerkennen und zubeschulden gewilliget.

Belangende aber, das ir euch umb etzliche kunstener einher zu schicken durch unsern diener Etzechiam Gepfarth erbothen, gereicht unns nicht weniger zu gnedigem gefallenn, und wollet euch demnach bemuehen, domit wir [o: ir] zwene baumeister, die do ihre kunst zuvorn bewiesen gebrauchet unnd guth, auch mit denen leichtlich zu handelen stunde, einen arkeleymeis[ter], etzliche buchs-

schutzenn, drey oder mher gutte schieffsehleute, einen gartner unnd andere, so ir unns unnd unsern reichen nutzlich zu sein erachten wirdet, anhero schickenn wollet, die seindt wir einen jedernn, seiner kunst unnd geschickligkeith nach, geburlich unnd leidtlich zu unterhaltenn gewijlliget, und ir thuet doran unns zu gnedigem gefallen, seindt es auch zuerkennen erbottigh. Datum uff unserm schlos Stockholm den 24 augusti anno 58.

Gostaus.

[Sedel:]

Wier begehrenn auch gnedigst, ir wollett unns einen guttenn versuchten kriegesman zur seh berehdenn und anhero verfordern, denenn wollenn wier der gebuhr nach zu unterhalten wiessenn, im gleichen auch einen gutten barschenschlager, auch einen versuchten gesellenn, denn wier vor einenn rittmeister brauchen konten.

Utanskrift: Dem achtbarnn unserm liebenn besondernn Friderichenn von Westenn.

Stockholm den 24 augusti.

Till konung Kristiern III af Danmark angående rykten om stämplingar af Kristiern II:s arfvingar.

Efter det egenhändigdt undertecknade originalet på papper i danska riksarkivet.

Unser freuntliche dienst und was wir mher liebes unnd guttes vermoegen zuvorn. Grossmechtiger furst, freuntlicher lieber schwager, brueder und nachpar, wir haben unlangst E. L. schreiben entpfangen und doraus vernhomen, wie sich Lotringen und Pfaltz wieder E. L. und unns allerley practicirungen vornhemen lassen sollen etc. Weill wir dem woll zuerachten, das sie das jenige,

so zu erlehdigungh königk Christiernns dienlichen unnd was sonsten den reichen zu nachtheill sein mocht, vortzunhemen nicht unterlassen, derhalben ist solches woll zuglauben, und wiewoll wir hiebevorn auch wess darvon vorstanden, so haben wir doch nichts eigenthlichs, so ins wergk gesteldt, vornhemen können. Do nu E. L. wes grundtlichen bewust, so wollen wir uns vorsehen E. L. unns solches und zuvoraus von dem Frisberger, welcher in den sachen zum obersten bestellet sein soll, und wehr seine hauptleute sein möchten, neben mher anderer gelegenheit, zuerkennen geben werden, darnach wir uns ferner zurichtenn. Was ahnn unns ist, haben E. L. ohne zweiffell unsern gutten willen vorlenggest vernhomen, und do kein ander mangell oder gebrechen mher vorhanden als uff dieser seitenn, so wurden ohne zweiffell die reich in gutter ruhe und zuvorsicht stehenn. Und bevahlen E. L. hiermit dem almechtigen in seinen schutz. Datum uf unserm schlos Stockholm denn 24:ten augusti anno etc. 58:ten.

Gustaff von Gotts gnaden zu Schweden, der Gotten und Wenden etc. königk.

Gostaus.

[Sedel:]

Wir habenn auch aus E. L. schreiben vernhomen, wie bey denen von Luebeck etzliche summen geldes dero sachenn halbenn liegenn sollen. Dieweiln aber gedachte von Luebeck königk Christiernns vortreibungh nicht die wenigste ursache, konnen wir nicht wiessen, was nutz und vorteyll sie darvon haben moechten, vorsehen uns aber es seindt E. L. die sachenn allenthalben grundtlichen bewust, welche uns E. L. eigenthlicher vorstendigenn wollenn, als dan können wir uns auch ferner doraus vornhemen lassen. Datum ut in literis.

Utanskrift: Dem grossmechtigen fursten, unserm freundtlichenn lieben schwager, brueder und nachpar, herrenn Christian zu Dennemargken, Norwegen, der Wenden und Gotten etc. könige, hertzogen zu Schlesswigk, Holstenn, Stormarn unnd der Ditmarschenn, graffen zu Oldenburgh unnd Delmenhorst.¹⁾

(Spår af sigill.)

Stockholm den 25 augusti.

Till Gert Jensen [Ulfstand] angående den ännu ej utbetalade morgongåfva, som hans aflidne svåger Påfvel Abrahamsson [Gyllenstjerna] gifvit sin hustru Anna [Nilsdotter (Bese)], men denna efter sitt andra giftermål med Knut Knutsson [Lillie] öfverlätit till konungen, som önskade dess utbyte mot Flateryds gård i Ås' socken, hvilken tillhörde Gert Jensens hustrus [Görvel Abrahamsdotter (Gyllenstjernas)] arf.

Enligt en förvanskad afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarek) kopiebok å donationer i KA., I.

Gustaf etc. Vår synnerlige gunst tillförende. Vij kunne icke dölie för edher, käre Gerd Jönsson, att oss elskelig, erlig, välbördig qvinne, fru Anna, Knut Knutson[s] till Siöholm, hafver bebreffet oss 100 ungerske gyllenne, som salige Påvel Abrahamsson, eder kiere hustrues framlijdne brodher, henne gifvit hade effter Sveriges lagh på een rätt hinders dagh udi hennes må[r]-gongåfvers förbättring, effter som I uthaf tesse inneluchte två copier uthaf hennes morgongåfve och hemels bref thet förnimmendes varder. Så kunne vij icke annet besinne, uthan att I på för:ne eders hustrus vägna (som är

¹⁾ Senare anteckning på brevets ytersida: Des Konigs zu Schweden schreiben, Pfaltz und Lotthringen practiken belangen. Productum Drottinburgk zu Randersen den xlj (!) septembris a:o etc. 58.

sahlige Påvell Abrahamssons syster och neste arfvinge) samme vetterlige morgongåfvers förbättring skyllige äre att betale och oss förnöije, som oss och intet tviflar, at I uthi then motten, effter som rättvijsst är, väl varde eder förhollende, och effter I hafve her udi vårt rijcke Sverige udi Össbo häredt i Åhs sochn liggiendes någre gårdh, benempd Flateryd, som renter två tunner smör, hvilken [*sic*] gårdh liggie oss belägelige till vår sätegård Hamar, derföre är vår gunstelige begäran, att I vele vare obesvärade att uplåte oss samme Flaterydh för för:ne 100 ungerske gyllenne, och att I vele komme ihogh, hvad gunst och nåder eder och eder käre hustru af oss vederfarit är, i thet att vij icke alleneste hafver förhulpit eder och eders käre hustru så väl som flere danske inbyggjere till godhz, gårdh och all välfärdh, uthan och så gunsteligen effterlåtid, at I nu så lång tid hafver nutit och behollet eders käre husfruus godhz och gårder her i rijcket och åhrligen upburit af them all rente och rättigheet frijt och obehindrat, lijcke som andre frelsemän her i rijcket theris godhz och gårder niuter [*sic*] och beholle, och dog förhållet oss och rijcket ther af then tjenste, som I hafve varit plichtige att hålle. Icke heller hafve I udi någon motte varit udi vårt minne för sådanne gunst och frijheet, hvilkit dog effter all rettvijssse skie borde, och vete I väl sielfve, att våre und[er]såter, som hafve godz och gårdar i Danmarck, måtte göre dansk[e] crone[n] ther af then tjenste, som them böör att gör[e]. Så vore och rättvijsst, att I och fle[re] Danmarkz inbyggjere, som hafver godhz och gårder her i Sverige, måtte udi licke måtte göre och bevijsse Sveriges crone then tillbörlige tjenste, som I plichtige är, . . .¹⁾ och begäre vij herpå eders skriftelige svar innen nästkomande Michaeli, befallandes eder Gud. Datum Stockholm 25 augusti anno 1558.

¹⁾ De närmast efterföljande raderna äro i afskriften meningslösa.

Stockholm den 26 augusti.

Öppet bref för herr Erik Knutsson i Vörå på underhåll af spannmål.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 4612) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och prestersk., saml. 1 (1892): s. 35. Jfr *ibid.*, s. 35, där likalydande bref är tryckt rörande herr Gregers Henriksson [Keiraskius] i Kalajoki (^{20/s}); *ibid.*, s. 36, rörande herr Peder [Eriksson] i Ilmola; *ibid.*, Saml. 2 (1893): s. 391, rörande herr Tomas [Ingesson] i Limingo; *ibid.*, s. 392, rörande herr Knut i Ijo; *ibid.*, s. 392, rörande herr Eskil [Andersson Ruuth] i Kemi (alla ^{27/s}); och *ibid.*, s. 393, rörande herr Mikael [Olsson] i Mustasaari (^{6/s}). — Enligt Protokollon, där alla dessa skrivelser äro daterade samma dag eller ^{27/s}, utgingo liknande bref äfven för herr Peder Simonsson i Salo och herr Henrik [Nilsson] i Pedersöre, af hvilka den sistnämnde dock skulle bekomma blott hälften af tienden i sin församling.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligith, ath effther vij haffve latidh igenkalle thet smör och thrån, som vij tilförende hade effterlatidh thenne vår tro undersåte och kyrckieprest, herr Erich Chanuti udi Vöre i Östrebotnen, till underhold, therföre haffve vij nu udhi then stadh igen aff synnerlig gunst och nåde efftherlatidh, som vij och nu med thette vårth öpne breff (oss til en behagligh tidh) unne och efftherlåte till hielp och underhold all then tijende spannemåle, som vidh för:ne Vöre kyrckie årligen faller. Biude för then schuld vår fougte udi Vöre sochn, att han icke för:ne herr Erich här emoth någoth hinder eller förfongh göre schall, ther förbe:te vår fougte må vete sigh effther att rette. Datum Stocholm 20 augusti anno *etc.* 58.

Stockholm den 27 augusti.

Till hertig Magnus angående Claes Hanssons uppdrag att vara hans stallmästare, om en sadel och fem skjortor, hvilka sändes till honom som gåfva, och om iakttagande af renlighet och nödig försiktighet.

Riksregistr. 1558, fol. 131. Förut tryckt af Erik Ekholm i Den svenska fatburen, Öpn. 6 (1769): s. 150—151, och af Nils Edén i Gustaf Vasa, Valda bref (För skola och hem. Svensk bokskatt 19) (1901), s. 64—65.

Vår faderlige gunst *etc.* Käre sonn Magnus, vij giffve tig tilkänne, thätt vij, någre dager effter thu medh

tijnn käre brodher Erich affdragenn var här ifrå Stocholm, förskickede till tigh Åke Svenszonn och befalte, thätt hann stadigth och fliteligenn skulle achte opå tig etc. Så skicke vij och nu till tig thänne breffvijszere Claes Hanson sampt medh enn sadell, hvilkenn vij tro skole vare tig till måtte, thäslikis och ett aff vår hender-tyg. Och haffve vij befalet för:ne Claes Hanszonn, ath hann tine häster och titt redtyg udi befallning och förvarning haffve schall etc.

Vij lathe tig och förstå, ath vår käre husfru Katerina haffver skicketh till tig medh förbe:te Claes Hanszonn fem skiorter etc. Så ähr vår faderlige vilije, ath thu them ville lathe achte, så ath the icke förfares eller förkomme etc.

Käre sonn, ähr och vår faderlige vilije, ath thu granneligenn vilth lathe haffve godh acth och skötmåll um tijtt huffvedh, så ath thu thätt altijd lather tvätte och holle reenth etc., och elijest udi alle motte tage tig till vare för alle farligheter, effter som störste machth opå ligger, som ähr medh mykith rännende och löpende opå Ölandh och annerstedz, thär egenom thu bräcker benenn sönder opå tig etc. Gudh thän alzmectigeste tig altijd befalendes. Datum Stocholm 27 augusti anno etc. 58.

Stockholm den 28 augusti.

Till utvald konung Erik angående omständigheterna vid hans afresa från Stockholm, om förhandlingar med Hessen och Ostfriesland samt om ånyo uppdykande krigsrykten och om flottans utrustning.

Riksregistr. 1558, fol. 131 v.

Vår faderlige gunst etc. Elskelige käre sonn Erich, Gudh känneth, ath vij gärne hade seeth, thätt thu med sådanne solennitet udi alle motte ifrå osz senest hade

bleffveth afferdigith, såsom thätt med rhätte hade borth skee, så ath vij sampt vår käre husfru och tijne elskelige käre syskene hade moth giorth tig sälskap till skepz, item ath um affskiutningenn medh skyttenn och annat mere hade så bliffveth bestälth, såsom thätt tilbörigenn och oförvitligenn hade borth vare, hvilketh alth doch försummeth och tilbake bleff för thänn orsack skuldh, ath thu så mykith hastede med tijnn resze, thätt vij icke kunne besinne, hvad som göres skulle, för ähnn thu var tijnn kosz dragenn, thätt osz och sedenn fast haffver bekymbreth, och see icke gärne, ath thu offtere och på enn annen tijd så snöplige skulle skelijes ifrå osz, uthenn thär vij för anneth bekymber skuldh förgäte, hvad som medh rhätte göres schall, ath thu dhå osz thätt udi rättenn tijd opåminner etc.

Vijdere late vij tig och faderligenn och kärligenn förstå, ath Haijmaningo gaff osz tilkänne (thänn tijdh greffve Edzarth gich till skepz), ath landtgreffvens till Heszenn rådth hade latijd honum förstå um någre synnerlige saker, thär machth opå ligger. Och effter förbe:de Haijmaningo (som osz förhoppes) nu kommer till tig, så kann thu vijdere medh honum erkunne tig, hvadh thätt skall vare, och um thätt galler tig eller tine käre syskene etc. Och såå snarth thu haffver aff honum rhätte grundenn förfarith, see vij dhå gärne, ath thu osz thätt strax vilth förständigige och thär hosz och såå tijt betänkende i sakenn osz meddele etc.

Käre sonn, vij vele tig och icke förholle, ath greffvens canceler haffver latijd sig förnimme för Ezechia, ath hann icke obenägenn ähr till ath tiäne osz, udi hvadh motte hann kann, i thänn tydske nationn, thär vij hans tiänisth kunne haffve behoff. Såå hade vij väl behoff the personer, som thär så väll som annerstedz på vårth och vår[e] käre barns bäste vare ville, vore osz och icke obehageligith, ath thu och ville förfare, udi hurudanne motte

för:ne canceller sinn tjänisth tilbiuder och sedenn osz thär um gruntligenn förständigige etc. Gudh alzmechtigste tig altijd faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 28 augusti anno etc. 58.

Zedula.

Käre sonn, effter väderlekenn pläger vare fasth siäl-sindh på thänne tijdh um åhreth och in till Michilsmes-zenn, både medh stor storm och ostadigth väder, thärföre vele vij tig faderligenn råth och förmaneth haffve, ath thu seer tig aldelis väl före med seglatzed, och ath thu icke våger tig uth udi någenn stor storm, thäslíkis ath thu icke giffver tig uth på någenn stor fiärd seenth på dagenn eller emoth afft[n]erne, uthenn ath thu achter ju thätt, ath thu äst vijsz opå någenn godh hampnn udi dagzliuszed och för ähnn skymth eller mörcth bliffver. Thär ligger ingenn ringe maeth opå. Datum ut in literis.

Zedula.

Käre sonn, vij haffve udi thäsze dager bekommeth schriffvelse ifrå tinn käre brodher Jahann och thär hosz någre svar, som the räffvelske haffve giffvith Hendrich Claeszonn och enn tysk schriffvere, Hemming Caszell benempdh, opå någre värff, som the hade för the räffvelske andrageth, effter som thu thänn handell aff thäsze medföljende copier haffver till ath förnimme etc. Och effter förbe:te tijnn brodher i sijnn schriffvelse berörer, ath hann befructher, thätt vij innen korth tijdh aff våre och rigsens misgynnere icke bliffve oanfechtede, och rådher förtänskuldh, ath vij vele göre all tingh färdige, som till ath försvare osz med tiänlige ähre etc. Så endoch vij icke kunne täncke, ath våre misgynnere kunne neppeligen haffve beqvemlige tilfelle eller lägenheter ath ställe någeth i värcketh emoth osz udi thenne sommer eller hösth, effter the haffve elijesth nog ath skaffe medh thätt krig

emellenn printzenn och frantzosen, vij kunne och näpligen tro, att hertig Adolff schall haffve råd till ath åstedkomme sådanne vällig hop ryttere och knechter, som the räffvelske fasth gloriere utaff, ath hann skulle komme them till hiälp och undsätning medh, menn um städerne kunne någet skaffe till sakenn, dhå ähr väl troendes, ath the gärne giordeth etc. Och synes osz rådeligith, eehuru lägenheterne sig begiffve kunne, ath vij lathe tilfly och utruste våre skep på thätt allerfiteligeste, hvilketh vij och, så mykith osz mögeligit ähr, här nu lathe haffve förhänder. Såge och gärne, käre sonn, ath thu vilth täncke thär till på tijnn sijde medh the skep, thu haffver thär nedre ved Calmare, och elijesth täncke till alle deler, som tiäne till ath försvare osz medh, hvar behoff görs. Käre sonn, vij see och gärne, ath thu osz medh thänne breffvijszere vilth förständigige, hvad lägenheter och tiden der, thu haffver förnummeth, sedenn thu skildis ifrå osz. Datum ut in literis.

Stockholm i augusti.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som utgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58», jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Den 2 augusti.

Svar till Nils Birgessons schriffvelsse, och hvad belanger thenn Karll Joensonn, som till fougte på Hambra tiänlig vare schall, att han förschicker honum förstt till Kong:e M:tt; item att han uthspaner, hvadh then Giordh Jönssons landbo förhandlede, then tijdh han var udi Danmarck; item att the sochner, han schriffver um, måge legges under Hambre gårdh; item att the landbönder udi Ydhre härett, som haffve legett under Croneberg, icke len-

ger ther under schole ligge, och att han lather handle medt then mandråpere, effter som rätten medgiffver; item att hustru Biritte skall bekomme vederlagh för the qvärner, när hon lather förstå, hvar hon thett begärer; um häredtzrätterne vill Kong:e M:tt sigh vjrdere betencke; item att [han] besöker hertig Erich um the gryter och bryggepanner, som till affvelsgårderna ther i landett behöffves etc.

Den 3 augusti.

Svar till Peder Fox, att han så väll här effter som här till leffrerer thett tulmiöll till Vadzstena slott och i then stadh leffrerer thes minder aff annen spanmåle. Thenn spanmåle, han liggendes haffver, schall han lathe komme till siösjdenn, och en hop ther aff lathe brygge och bake; item att han lather male rogtijenden, udi hans befalning fallen ähr.

Till Kong:e M:ttz fougter opå alle slott och gårdar kring um Mälerenn, att the förschicke till Stocholm then mäste hvite ull, the kunne åstadkomme.

Den 4 augusti.

Till Lasse Joensson, att han förshafferedt, thett bönderne udi hans befalning måge löse thett smör, the schole uthgöre, ahrton öre pundett, och måge the giffve udi värdett allehände gode skinvarer.

Samme mening skreffs till alle fougter.

Svar till Jacob Turssonn, och hvadh årssvexten udi Östergötland belanger, ähr Hans Kong:e M:tt ganske behageligitt. The häster, som ther nedhre icke kunne underholles, schall han lathe förlegge till slott och gårderna udi Uplandh, effter Hans Kong:e M:tt icke ähr tilsinnes effterlate skytterne foderpenningar; item att han lather bestelle, effter som lijkestt ähr, um the slachtt oxer uthdeles schole; item att han lather smelte någett aff thenn

malm, han up till Kong:e [M:tt] förshickett och han aff een gruffve anammett haffver; item att han förspör sigh, huru mykitt Udde Jönsonn biuder för en lästt järnn och smör och thett giffver Hans Kong:e M:tt tilkenne.

Den 5 augusti.

Öpett breff för Michill Anderssonn, att han obehindrett här udi Sverige lijke som andre köpmänn må bruke köpshandell.

Till Oluff Hendricksonn och Männns Personn, att the samptt medt Marqvard Holstt schole holle synn opå een almenningh, som ähr belägen emellenn Vaxala och Rassbo häreder, och så förshaffett, att hon måtte komme Kong:e M:tt tilgode etc.

Förschriffitt för Erich Nilssonn att [o: till] Peder Olssonn, att han lather honum bekomme igenn allt thett tingestt, han aff honum anammedt haffver.

Den 6 augusti.

Förschriffitt för Hanns i Åhultt till Anders Germundsonn, att han lather honom bekomme ett utaff the herbergen, udi Granby ähre, hvilckitt han upsättie schall på Nastade etc.

Förschriffitt för Knutt Drake och Henrick Svenske till her Göstaff Olssonn, att han ransaker um någre jordegodtz, the trätte um, och lather them på både sijder vederfares, så mykitt rätt ähr.

Till Nils Gammell, att han udi Anders Nilssons fråvare granneligen achter opå Väsby gårdh medt vekekostt och annett etc.

Svar till Anders Nilssonn, att han må bliffve förlostt medt gården, så lenge han lather curere sigh.

Den 7 augusti.

Öpett breff till menige man udi Mora, Orsza och Rethvick sochner i Östre Dalerne, att the lathe någre unge karer komme till Östre Sölffbergett, Garpebergett och Kopperbergett, ther att hugge rostvedh, gruffvedh, kolvedh och annett, hvadh ther behoff ähr etc.

Öpett breff för Lenartt sölffköpere på ett kirckiehenn, benempdh Räcklunda, liggendes i S. Ilians sochnn vedh Vesterårs, att hann schall beholle samme hemenn frijtt för alle utskylder, undentagendes affradenn, som ähr 3 pundh kornn (till enn behageligh tidh).¹⁾

Den 8 augusti.

Svar till Månns Birgessonn belangende the skogztiuffver han haffver lathett effterslå, att han lather Kong:re M:tt förstå um samme hop och theris förehaffvende, hvadh han aff them förnimmendes varder etc.

Vedh nästt för:ne mening till Peder schriffvere på Nyköpungh.

Den 9 augusti.

Till Oluff Hendricksson, att han lather Jacob Selendzfar bekomme nije styckenn aff the stodh, vedh Upsale gå, hvilcke han till Finland fordre skall etc.

Vedh samme mening till Örby.

Öpett breff för Erick Nielsonn på en konnungzby, benempdh Huseby, liggendes udi Bro sochnn och härede, till enn behageligh tidh.²⁾

Den 10 augusti.

Till Boo Olsson, att han medt Vesterårs borgere och the, som någen handell udi bergxlagen haffve, handle

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: I[akob] T[eijtt].

²⁾ I marginalen: R[asmus] L[udvigsson].

schall, att the anamme aff Kong:e M:tt någon lax till att föryttre, anammendes för tunnen 3¹/₂ fath järnn; item att the och vele anamme någre penningar att köpe opå Kong:e M:ttz vegne järn med.

Samme mening till Nils Tulesonn på Arboge, tesliges till Örebro.

Den 12 augusti.

Svar till Hanns Krafft, belangende Christoffer Skoning och Larss Jönsson, att the måge stå theris rätt, som the förtiänt haffve, menn medt Jacob Holstt må handles, effter som han schriffver etc.

Förschiffitt för her Claess Petri till M. Erich, att hann Hösby gäll bekomme må.

Till Månnss Birgesson, att han ingen murning i sommer lather haffve förhänder på kelleren vedh Gripsholm, uthan lather holle opå [med] bygningen vedh ladegårdenn; item att han the murmestere, ther haffve varitt, förschicker till Strömsholm.

Den 13 augusti.

Svar till Jörenn Persson, att han siälff förfoger sigh till Kong:e M:tt, vettendes göre ytterligere beskedh um thett han uthrätte skulle; item att han haffver the pergemendtz breff medt sigh, han umschriffver.

Den 14 augusti.

Svar till Sverckill Simonsson och hvadh then lax belanger, han udi thette åhr bekommett haffver, åhr Kong:e M:tt behageliget; item att han och beflijter sigh um en hoop nägenögenn; item att han then lax, han aff Kong:e M:ttz egette fiske bekommett haffver, icke schall leffrere till Örby, uthan till andre slott och gårdar kring Mälerenn; item att han opå then Thommos Hansonn, som

opå fiskerin udi Elffkar[1]eby achte schall, ett flijtigt in-seende haffve schall.

Svar till Erich Henrickssonn, att um fiskerijdt, han umschriffver, ähr Hans Kong:e M:tt behageligitt. Thenn sedh, han bönderne uthborgett haffver, schall han upbäre för tunnen tre mark igen.

Den 15 augusti.

Till Oluff Törnnessonn och Oluff Simonson, att the lathe the tyske köpsväner i Elffsborg, som her Göstaff Olsonn ett stycke gyllen tobijnn, tre stycker kordentafftt och tije stycker Hollandz lärfftt haffver anammett aff, bekomme therföre betalningh.

Till her Göstaff Olsson, att han tilsäger Jönns schriffvere och Jören schriffvere i Elffsborg, thett the leffrere Kong:e M:ttz köpmän ther sammstedtz the restantie register, them borde göre rede före.

Till länge Männs, att menige man udi Tune länn måge löse spanemålen för tre mark tunnenn och för två mark pundh smör; item att the och måge vare tree eller flere um ett fodernött.

Till Bencht Nilsson, att han förhandler med then menige mann udi hans befalningh, att the upsättie een högh gärdzgårdh ifrå Strengnäs och genestt nedh till Biursundh.

Till Jacob Jörensson, att hann så många timbermen, som udi Eneköpfung finnes, later komme till Sundbyggöll.

Samme mening till Lasse Joensonn ifrå To[r]selij[e].

Den 16 augusti.

Till Hanns Iffvarsonn, att han lather Hanns Erichsonn bekomme aff Magerönn så många köör, som han öffver vinteren föde kann.

Till Månn's Birgesson, att han lather Hanns Erichsonn bekomme till Sundby göll sex skeppund kött, tesliges någre gamble och unge svijnn.

Den 17 augusti.

Till Nils Ångermann, att han lather Jacob Sellensfar bekomme ifrå Öregrund en skuthe och ther till båtzmen, ther medt han någre stodh till Finland fordre schall etc.

Förschrifft för Peder Larsson till Henrick Mårtensson, att han ransaker um thett öffvervoldh, en hans sochne mann, Madz Hendersonn benempd, schall haffve honum tilfogett och lather honum vederfares så mykitt rätt ähr etc.

Till Biörnn Persson och Claess Åkeson, att the udi Strengnäs stigt, Södermanneland och Näricke schole mustre rytterne och knechterne, tesliges legefolckett opå slott och gårderna.

Den 18 augusti.

Försvarelse breff för M. Svenn Torberni för någre hans missgynnere och synnerligen för een, benempdt her Joen Haqvini, och hans ahnhangh.

Den 19 augusti.

Förschrifft för hustru Johanna, Luchas trögårdtmesteres udi Vadstena, till Joen Karsson, att han förhandler medt henne och hennes man um then deell, the behoff haffve, och lathe Kong:e M:tt bliffve obekymbredt ther medt.

Den 20 augusti.

Till Jörenn Persson, att han lather sochne bönderne udi Börstile sochnn beholle the tu pund kornn, the haffve ihne medh sigh, till kyrckenes bygnings behoff.

Svar till Peder schriffvere belangendes thett skepsöll och brödh, han ther haffver, att han lather kommedt opå thett skep, vedh Nyköping ligger; item att han medt all flijtt steller effter the skogxtiuffver, ther vancke.

Svar till Rassmus Raffvalsonns schriffvere, att the hytter, han umschriffver, måtte medt thett förste bliffve upbygde och komme till bruk; item att han upspaner flere lägenheter, ther tilfelle kann vare att upbygge flere hytter etc.

Collationn för her Lars Nicolai på Sångå prestegäldh, liggendes i Stocholms länn.

Frelsis breff för Jörenn Johansson.

Den 21 augusti.

Öpett breff för her Anders Torchilli, ordinario Jönepenssi, på tuhundrede tunnor spannemåle aff tiendenn, som faller udi Jönköpingz länn och oförlänt ähr (till enn behageligh tidh).¹⁾

Den 22 augusti.

Svar till Jönns Boossonn, att almogen både i städerne och på landzbygdenn måge bekomme till köps then spannemåle i Elffsborg och annerstedtz ther i landett ligger etc. Schall han medt them, som ther nedhre i landett uthføre förbudhne varer, haffve ett gått och nögher inseende etc.

Den 23 augusti.

Förschriffitt för Hendrick Jacobssonn till Hermann Fläming och Jacob Henrickssonn, att thee lathe honum bekomme sijne häster igen, tesliges sin besoldningh för 57.

¹⁾ I marginalen: M[årten] T[omasson].

Förschrifft för bönderne udi Tegelsmora sochn, att the thenn spannemåle och smör, the nu uthgöre schole, måge lathe komme till Stocholm och icke therföre giffve penningar.

Öpett breff för Niels Pedersonn, sadelmakere udi Lijdeköpingh, att hann schall bliffve frij för all stadzens tunge, så lenge hann lather sikh välvilligen bruke till att berede K. M:ttz sadler etc.¹⁾

Öpett breff för för:ne Niels Pedersonn opå enn lycke, liggendes vedh Lideköpungh, benempdh Muncke lyckenn, till enn behageligh tidh etc.¹⁾

Den 25 augusti.

Förschrifft för Per Michilsson och Jacob Personn till Oluff Hendricksson, att han icke fordrer aff them mhere affredt, ähnn som the nu haffve åkrenn till etc.

Svar till Jacob Tursonn belagende the oxer, till slott och gårderna udi Östergötlandh uthdeles schole, ath the cammerschriffvere, som tijtt förschickedes, ther um väll bestelle schole; att han förtenschuld förfoger sikh till Kong:e M:tt.

Förschrifft för fru Kirstine, her Johann Tursons efterleffverske, till Essbiörnn Perssonn, att han icke tilständer en tysk köpsvänn, benempd Kortt Wijtt udi Suderköpungh, drage någerstedz, för ähnn han haffver steltt henne tilfridtz för thett han henne skylligh ähr etc.

Den 26 augusti.

Öpett breff för Påvell Ångermann och Lasse Jörensonn, borgere udi Gäffle, att the måge hugge så mykitt ekevärcke, som the haffve behoff till köll, stampner, roor och halsijss.

¹⁾ I marginalen: M[ärten] T[omasson].

Förschriffitt för Per Anderssonn i Kiula by till Benchtt Nilsson, att han må bliffve förschonett medt tiugu mark för thett hoor, han sakfeltt ähr.

Den 27 augusti.

Till Joenn Vargh, att hann udi Ull[e] ermarck vederkendtz någre bönder, som Oluff Perssonn tilförende i befallning hafftt haffver.

Förschriffitt för Oluff Bram i Tijerpe sochnn och Peder Anderssonn i Vendele sochnn till Erich Hendricks-sonn, att the menige man udi hans befallning icke måge anname smörett tilbake, som the uthgiortt och till Upsala framförtt haffve etc.

Svar till Lasse Joenssonn, att hann siälff förskaffer sigh byggemestere till then miöllqvarnn upbygges schall.

Den 28 augusti.

Mane breff på restantier för Jacob Personn, som han aff Nyeslotz lähnn udi Finlandh för 56 uthkräffvie schall.

Öpettt breff för Märthenn Gabriell att uthføre till Danmarck fem läster järnn.

Den 29 augusti.

Till Hanns Claesson, att han förfoger sigh till Stocholm och ihnventerer ifrå sigh thett, han ther haffver hafftt udi befallningh.

Svar till Franss Mårtenssonn, att han siälff giffver sigh till Kong:e M:tt, vettendes göre beskedh, hvartt the dagxvercken ähre tagne vägen, till Upsale giorde ähre.

Den 30 augusti.

Förschriffitt för Anders Amundsson i Gillinge sochnn[sic] och Anders Påle i Greffsta i Åå sochnn på menige mans

vegne till Jönns Gunnerssonn, att han annamer aff them smöredt och spanmålen och inge penningar fordrer aff them therföre; item att hann sätter een, benempdt Jönns i Vijby udi Kudhby sochn, till fiärdingsmann, effter som the begärett haffve.

Öpett breff för M. Peder Follingh, att K. M:tt haffver gunsteligenn effterlatidt honum the 2 lester spannemåle, hann skylligh bleff etc.

Stockholm den 1 september.

Till hertig Johan angående ytterligare skäl till försiktighet i den livländska frågan, om bibelns företräde som rådgifvare framför den profana historiens lärdomar och om rätta sättet att tackla fartyg.

Riksregistr. 1558, fol. 135. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 85—90; samt (delvis) i Upsala tidningar 1775, s. 33, och af Nils Edén i Gustaf Vasa, Valda bref (För skola och hem. Svensk bokskatt 19) (1901), s. 65—66.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahan, vij haffve becommeth tijnn schriffvelse och thär hosz the svar, som Hendrich Claeszonn och Hemming v. Caszell aff the räffvelske på theres andragne verff senist undfinge etc. Så må thu nu siälff nogsampt kunne besinne, hvadh prach-tiker samme räffvelske haffve gåth um medh, osz till ath förföre och förråde. Hvad mening thänn Tommes Fegesäck haffver och haffth thär medh, ath hann sade, um thätt skulle koste ett halffth konunge rike, så skulle man icke haffveth fördrag ath vågeth opå Lifflandh, hvilkenn förrätlig mening thär var under, må hvar förståndig kunne besinne, effter som vij tig och vår mening um honum tilförende tillschriffve. Och seer thu och nu sielff, huru thätt betenkende aldelis förfölger sig, som vij tig um theres förehaffvende både medh Oluff Larszonn och Jacob Hendrichszonn uptäcth haffve. Hvad och osz haffver be-

vægeth ath schriffve tig vår mening på thänn tijd thär um så alffvarligenn till, thätt må thu och nu sielff kunne betäncke. Vij kunne och näppeligenn tro, ath medh thänn D. Mattiæ Frisneri schriffvelse till thänn räffvelske sindicum och hans bröder, som i Danmarck ähre, någet synnerligith kann bliffve på thänne tijd uträtted, effter vij vel vette, ath the ähre osz inthett väl bevogne eller någet gåth unne, och endoch vij icke ähnnu haffve kun-neth förnimme, ath kongenn i Danmarck tager sig thänn sack ahnn heller ähn andre, såsom vij tig och senest thär um tilschriffve; vij kunne och icke täncke, ath hann schall heller haffve mykin godh rådth till ath göre the lifflenske hiälp och undsetning på thänne tijd, effter man förnimmer, ath hann haffver väl behoff ath vachte sit eijet landh för någre aff sijnn eijenn adell, som ähre rymde thär aff landeth och tileffventyrs till kongens misgynnere till ath prachticere och stemple alth onth emoth honum; så synes osz doch rådeligith, ath vij icke heller så förhaste till ath springe udi heet kål, thett vij förbränne osz, like som flugen pläger göre.

Item ändoch the två bönder, såsom thu schriffver, haffve varid hosz tig ifrå Öszell och giffvith tilkänne, ath menige man udi för:ne Öszell vele giffve sig under osz, och begäre, ath vij vele tage them udi hegn och försvar etc., så tycker osz på sådanne enfoldige bönders taell ähr icke murendes eller litendes, och um man ähnn toge landeth in och andre behölle sloten, så kunne thär med föge vare vunneth. Och effter både thätt sloth Arnsborg och Sunnerborg ähre mykith faste och uthenn tvill väl förvarede, så ath the icke lätteligenn stå till ath eröffre med ringe machth, thäslíkis effter the lifflenske skiute sig under thätt rommerske rike, haffve och nu theres sendebud till Danmarck um hiälp, städerne göre them och så hiälp och undsetning, så kann man väl täncke, hvad effterfølge ville, um vij toge thär någeth aff landeth in, för

ähnn vij osz bätter thär um förviste, så ath vij osz aff thäsze för:ne alth onth hade till ath förmode, teslikis aff hele Lifflandh med, effter vij haffve inge breff och skäll, thär medh vij kunne bevijsze osz haffve någenn rhätt till för:ne Öszell och the andre landh och öijer, vij påtale. Thärföre synes osz rådeligith, ath thu ingelunde någeth vijdere företager med thänn lifflenske handell, för ähnn man får see, huru thäsze för:ne tage sig sakenn ahn, item hvadh svar vij bekomme ifrå storfursten, och vij thär effter tig ytterligere vårt betänckende i sakenn meddele kunne. Kär[e] sonn, ligger och macth opå, ath thu vilth achte thäsze effter:ne sprichord: quicquid agas, prudenter agas et respice finem, non minor est virtus quam quærere parta tueri.

Käre sonn, ath rydzerne skulle och nu vende igän och intet vijdere krige på the lifflenske, kunne vij icke fülleligenn tro. Vij haffve och förståth aff någre, som i thäsze dager med skep ähre kompne hijt ifrå Viborg, thätt the hörde, thänn tijd the vore jempte och tvärth utöffver Räfte, mechte storth buller och vällige stycker affskiutes, och mene the, ath thätt skulle icke vare longth ifrå Räfte. Um rydzerne haffve varid thär, eller huru thär um ähr, kann mann icke vette, ändoch thätt ähr föge olicth etc. Men thätt the räffvelske frögdes så mykith aff thän store undsätning ifrå hertig Adolff, kann föge haffve opå sig, ty vij haffve förnummeth, ath hann haffver beställing på ettusende häster till printzens behoff, och kunne förtänskuldh icke täncke, ath hann schall vette någenn synnerlig rådth till ath skaffe lifflenderne myckenn undsetning på thänne tijd, anthenn med ryttere eller knechter, uthenn schall haffve nog till ath göre medh thänn beställing um folck på printzens vegne, effter man förmärcker thätt, ath krigzfolcketh söke och mest aff alle orther i Tyslandh till thätt krig emellenn printzenn och fransoszenn. Vij förmode och, ath andre våre misgynnere

icke haffve heller någre synnerlige tilfelle ath anfechte osz eller vårth rike på thänne side, effter the elijest haffve nog att skaffe medh thät krig, som för:vit står. Vij lathe doch icke thäs mindre på våre side holle opå ath lathe tilflye och göre rede alle deler, som tiäne till ath försvare osz medh, thätt mäste vij kunne och förmå. Ähr och rådeligith, ath thu, käre sonn, och så på thätt allerfliteligeste thär till vilth vare förtäneth, icke tagendes någenn säckerhet thär aff, ath farligheten synes icke så oppenbarligen för ögenn, som hon doch väl hastig komme kann, synnerligenn thär myken säckerhet eller oachtsamhet på färde ähr etc. Så vele vij och nu så väl som tilförende tig faderligen påmint, rådt och förmaneth, ath thu förstärcker tig thär i landeth med ryttere och hester, teslikis andre krigznödtorffter thätt meste thu kann haffve råd till. Tu vilth och icke försumme ath lathe beställe um the affvelzgårder, som vij tig offte haffve och så opåminth, och elijest uptäncke och söke alle utväger, som thär kunne finnes till ath underholle både folck och hester med, så väl udi the länn thu haffver som annerstedz thär i landeth etc.

Käre sonn, såsom vij tilförende haffve schriffvith tig till, ath osz synes rådeligith och förnöden, ath vij holle vänskap med rydzerne, och ath vij udi ingenn handel inlate osz med the lifflendske, så ähre vij och nu ved samme mening, ath man plath inthet schall haffve ath skaffe medh the lifflender. Thu vilth och täncke till ath bestället, thätt våre undersåter thär i Findland plath ingen tilförning göre schole the lifflender anthenn med enn partzell eller annen, och lathe tilseije them, ath the, som haffve salt eller spannemåle behoff, måge söke hit till Stocholm, och ath the här på samme partzel kunne väl bekomme så gåt köp och bättre ähnn i Lifflandh, och thär någre seden kunne beslæes thär i Findlandh, som droge till Liffland, så skulle man straffe them till thätt

högste och uten alle nåder, elijest vende the aldrig igänn, uthenn holleth alth like som the ähre vane etc.

Käre sonn Jahann, vij vele tig aff thänn faderlige kärleck och tilbenägenhet, som vij altijd till tig hafft haffve, ähnnu här med alffvarligenn förmaneth, ath thu udi thenne svinde och farlige verd, som nu opåfärde ähr och framdeles ähnn yttermere tileffventyrs bliffve kann, vilth aldelis see tig vjisligen före och tage tig med försichtighet väl tilvare, så ath thu icke menger tig udi mongehonde handlinger, thär någon farlighet effterfölje kann, eller tager tig något före, thätt vichtigt ähr och machth opå ligger, osz eller the, som udi vår stadh komme kunne effter osz, ovetterligenn eller oåtsport, effter som thu tig emoth osz thär um förschreffvith haffver. Och ändoch lägenheterne under tijdenn kunne udi så motte begiffve sig, ath the väl haffve ett skönth och herligt anseende, så schall man doch icke vare för hastig thär med, uthen besinne, hvad thär aff vjidere förorsakes och effterfølge kann, ty enden priser värcketh udi alle saker etc. Och effter thu pläger gerne studere och tileffventyrs mykith läsaz allehande gamble historier, thär aff thu och någerledis kann förfare, huru sakerne på thän tijd haffve sig begiffvith etc., så kunne väl sådanne gamble historier vare nyttige, doch tycker osz, ath thäsze tidz lägenheter ähre fast olike med the gamble, och värdenn altijd förändres. Thärföre effter vårth betänckende vore och nyttugt, ath man icke alenist ville rätte sig effter sådanne verdzlige historier, uthenn mere achte the gode undervijsninger och förmaninger, som föregiffves udi thänn helige schreffth. Och förskicke vij tig här medh udi enn god mening någre sententier och ordspråck aff Jesu Sirachz bock utdragne, ¹⁾ hvilkes inneholdh och lär-

¹⁾ De åberopade sentenserna, som äro hämtade ur ett flertal af den citerade bokens olika kapitel, äro införda i riksregistraturet och aftryckas därför äfven här:

dom thu vilth lägge på sinneth och vände them tig till gode, förhoppandes ath tig udi alle tine saker varder väl

Ordspräck utdragne aff Jesu Sirachz bock etc.

Vijshetenn öphöijer sijnn barnn och tager them up, som henne söke.

All vijshet ähr aff Gudh och bliffver honum giffvenn, som honum fruchter och för ögenn haffver.

Mijnn sonn, vill thu vijsz varde, så lär budorden, sedenn varder tig Gudh vijshet giffvendes, och uphäff tig icke siälff, ath thu icke faller och på skam kommer. Se opå the gambles exempel och merk them.

Herrenn vill, ath fadrenn schall aff barnen ähret och hörth varde.

Thänn, som ährer och hörer sijnn fadher, hans synd varder Gud icke straffendes. Item thänn, som sijnn fadher ährer, han schall och få glädi[e] aff sijnn barn.

Ähre tijnn fadher med gärningar, med ord och tolemod, på thätt hans velsignilse må komme öfver tig.

Käre barnn, lyd tijnn fader i hans ålledom och bedröffve honum ju icke, så lenge hann leffver.

Bliff gärne udi thätt standh, thu kalleth ähr, far icke efter högre standh och tänck icke öfver tijne förmöge, uthenn hvad Gudh tig befaeth haffver, thär tag altid vare opå. Månge, som thätt sinne icke haffth haffve, ähre bedragne vordne och theris öfverdådighet haffver umstörth them.

Thänn sig gärne giffver i fare, han förgås thärudinnen.

Enn trogenn venn ähr ett starckt beskerm.

Halth tig venlige medh hvar mann, menn tro nappelige enn ebland tusende. Betro ingenn venn, uthenn thu haffver försökth honum i nödh, ty många ähre venner, så lenge the kunne nytte thär aff haffve, menn i nödenne bliffve the intet ständendis.

Var gärne när the gamble, och hvar enn vijsz mann ähr, till honum holth tig.

Eh vad thu gör, så tänck på enden, så går tig aldrig ille.

Trätt icke medh thänn vällige, ath thu icke faller honum i händer.

Läth tig icke tycke, ath thu klokere äst ähnn the gamble, ty the haffve och lärth aff sine fäder, och aff them kann thu läre, huru thu schalth svare, dhå thätt behöffves.

För ähnn thu någeth begynner, befråge tig, och för ähnn thu någeth gör, tag thär råd till.

Thänn som vijsz ähr egenum egenn förfarenhet, hann skaffer nytte med sith råd och finner opå thätt rhätt ähr.

Guldh och sölfver holle enn man uppe, men mykit meer eth gåth råd.

Vercket priser mesteren och enn vijsz förste hans handel.

Gör icke efter tijt eijet huffved udi tijt embete.

Mijnn sonn, slå tig icke udi mångehand handell. Ty um thu tager tig mongehonde före, vinner thu thär icke mykith opå.

Lär först siälffver, för ähnn thu andre lærer, så schall thu nåd finne, när andre straffede varde.

Fölg icke tijnn begärilse, uthenn bryt tijnn vilije, ty um thu tijnn begärilse fölger, gör thu tigh thine ovenner till spåt.

gångendes, huru thu tig effter vårth faderlige rådth och samme sententier förholler och skicker. Gudh almec-tigiste tig altijd faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 1 septembris anno etc. 58.

Zedell.

Käre sonn, vij haffve förståth, ath thänn Jacob skepbyggere haffver bygt och förtyneth the skep, som thu haffver hosz tig, fast mere och högre ähnn theres rhätte maneer kräffver. Och effter thätt sig icke väl skicker, ähr och aldeles farligith och skadeligith ath före enn högh förtyning och storth vindtfong opå enn ringe och litenn botnn, thärföre synes osz rådeligit vare, ath mann sådanne hög förtyning bortriffver och lager thätt håller så, ath både gallejderne och skepenn måtte tilflyes med smock bogenäth, effter som vij the skep haffve tilpynte latijd, som här hosz osz ähre etc. Thätte varder thu, käre son, effter nödtorfftenn och så bestälendes. Datum ut in literis.

Hör rådth och tag ved tuchtenn, ath thu sedenn må vijsz varde.

Thänn sig gärne straffe lather, hann blifver vijsz, men thänn som ostraffveth vare vill, honum fölijer olyckenn.

Thänn som snarlige tror, hann ähr lättärdig, och dhå hann lather förföre sig, gör hann sig siälff och androm skade.

Gör inthet uthenn rådth, så ängrer tig thätt icke, seden thätt giorth ähr.

Ovijse mennisker bedrage sig siälffve med fåfenglig förhopning, the tage effter skuggen och fare effter ath gripe vädreth.

Månge vele råde, men somblige till sijnn eijen nytte.

Haff inthet rådth med thänn, som någenn ond mening haffver till tig, och tag icke them till rådth, som affund till tig haffve.

Thänn, som med the vijse umgår, hann varder vijsz, menn thänn, som ogudachtige och dårer till rådgiffvere tager, han får olycke.

The oförsöchte vandre ovarligenn, men thätt ähr the förfarnes och förstandiges crone, ath the vijsligenn handle.

Stockholm den 3 september.

Till Hans Krafft angående de i Värmland och på Dal förlagda tyska knektarnes förflyttning till Vestergötland.

Efter original i Revels stadsarkiv.

Gustaff *etc.* Lieber getrewer, wijr hetten unss gentslich vorsehen, du soltest dich unserm hiebevhorn ann dich gethanem schreiben mith vorlegung der knechte, so inn Wermelandt unnd Dahlen liegen, gemess vorhalten habenn. Dieweile sie nhun der sprachen unerfarn unnd sich desshalben mith den einwhonern daselbst ubel vorgleichen können, alss befahlen wijr dijr hiemith abermals, dass du die teutschen knechte, so inn Warmelandt unnd Dalen vorlecht sein, van dar inn Westerjutlandt vorlegest, dess wollen wijr andere schwedische knechte, welche der sprachen kundig, inn ihre stedthe leggen unnd verordnen lassen; inn dem geschiecht unser ernster will unnd meinungk, darnach du dich zurichten. Datum auf unserm schloss Stockholm den 3 septembris anno etc. 58:ten.

(Sigill.)

Utanskrift: Unserm diener unnd lieben getrewen Hanss Krafft hauptmhan.

Stockholm den 4 september.

Förläningsbref för Olof Larsson på ett stenhus i Stockholm.

Efter originalet på pergament i Trolle-Ljungby arkiv. Förut tryckt af Gust. Andersson i Handlingar ur v. Brinkmanska archivets, D. 2 (1865): s. 5—6.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligitt medt thette vårtt öpne breff, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och för hulde tro tjänistt, som thenne vår troo tjänere och

secreterere Oluff Larson oss och vårtt rijke Sverige här till thenne dagh giortt och bevijsst haffver och jämväll här effter ytterligere bevijsse och göre må och schall etc., haffve undt och giffvedt, som vij och nu medt thette vårtt öpne breff honum gunsteligen effterlate och giffve ett vårtt och cronenes stenhuss, som tilförende under Sancte Katerine prebende udi Stocholm lydt haffver och oss nu på cronenes vegne tilkommer, hvilckett liggendes ähr vedt Siälegårdzgatén, sönnen för thett huss och tomt, som fru Kirstine her Johan Tursons effterleffverske tilhörer. Och ähr samme stenhuss udi bredden längz uth medt gaten fiorten alner och halfftridie kvarter, item bredden på vestre gafflen tolf alner trij kvarter, item udi lengden ifrå gaten längs vesteråt aderton alner och ett kvarter etc. Hvarföre affhende vij oss etc. Thäss till yttermere visse lathe vij vetterligen henge vårtt kongre secrett under thette vårtt breff, som giffvedt och schriffvedt ähr opå vårtt slott Stocholm then fierde dagh septembris ähr effter Christi födelse femptenhundrede och otte utöffver thett femptiende.

Stockholm den 5 september.

Till Claes Kristersson [Horn] angående lössläppta livländska kapare, om en brefdragare från ryske storfursten, om vägröjning vid gränsen, om skyndsammare rapporter af inträffade nyheter och om den ryska handeln i Viborg.

Riksregistr. 1558, fol. 140.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommeth och förståth tijnn schriffvelse, Claes Christiersonn, och som thu gör mykith vijdlyfftigt tijnn endtskylning um the lifflender, thu loth antaste opå vårth farvatnn icke longth ifrå Rödhäll etc., så hade sådanne endtskylling föge varith behoff, thy thu giorde rhätt thärudi, ath thu samme

selskap loth antaste, menn ath thu sedenn slepte them sijnn kosz igänn, thätt var icke mykith vijsligenn giorth. Och var thätt osz högeligen emoth, ath samme lifflendere skulle så slippe ostraffede för thätt förträth, the giorde osz på våre strömmen och farevatnn, såsom vij förmode, ath thu nogsamph thär um haffver förståt vår mening både aff vår eijenn och Oluff Larsons schriffvelse etc.

Hvadh tijnn schriffvelse belanger um storfurstens breffdragere, um hann schall bliffve instad udi vårth landh, item um thu schall lathe upbryte storfurstens breff och lathe uttolcketh, för ähnn thu thätt osz tilskicker etc., så må thu ju siälff kunne täncke, ath thär någenn breffdragere kommer i[frå] storfurstenn, som haffver breff till osz, thätt honum med foge dhå icke kann bliffve vägreth ath drage till osz effter fridzbreffvenn[s] lydelse; dog effter vij här ingen rydzetolck hosz osz haffve, thärföre må thu lathe upbryte och uttolcke breffvenn, skickendes till osz sedenn både breffvenn och uttolckningenn välförvaret medh någenn förständig kar, som breffdragerenn till osz fordre kann etc.

Som thu begärer vette vårth betänckende um thänn väg uth med grantzenn uprödes skulle etc., så kunne vij väl tencke, ath sådanne väg är väl behoff och schall icke vare onyttig, ath hann bliffver uprögd, på thätt ath the, som på thänne sijde grentzerne besee schole, kunne haffve thäs bätter tilfalle thätt ath uträtte, och må thu förtänkskuldh lathe rödijs samme väg, så snarth thu kann haffve beqvämlich tilfalle etc.

Um the tidender, thu schriffver, ath rydzerne haffve eröffredt Dorp etc., thätt finge [vij] vette long tijd, för ähnn tijnn schriffvelse kom osz tilhonde, och förundrer osz icke lithet, ath thätt går så mykith longsamt till medh the tidender, vij bekomme ifrå Vijborg, och thär vij icke finge förre tidender ifrå andre fremmende orther, hvadh som på färde ähr, ähnn ifrå Viborg, dhå viste vij

föge, huru thätt tilstode anthen i Rydzland, Liffland eller annerstedz etc. Så vele vij tig ähnnu alffvarligenn haffve förmaneth, ath thu schal skicke thätt ene budh effter thätt anneth till osz och altijd lathe förstå um allehonde tijdender, som vancke thär udi Viborg, icke alenesth um rydzerne, uthenn och så um Lifflandh och alle andre orther.

Tu vilth och täncke till ath lathe osz altijd förnimme, huru handelenn tilgår med rydzerne thär i Viborg. Och effter vij förnimme, ath the icke vele haffve blyedt så tynth och rugloth utslageth, som thätt var, vij lothe häden och tijt senest förskicke, thärföre vij nu haffve lated beställedh, ath blyet häreffter schall bliffve tiockere och slättere utslageth, synnerligenn thätt, som vij thär hädenn vele lathe förskicke.

Vij vele tig och förmaneth haffve, ath thu lather haffve upseende medh thänn hampe, thär aff rydzerne till vårth behoff köpth bliffver, så ath hon motte vare reenn och icke så full aff skäffver, som thänn var, thu senest hit skickede, theslikis ath thu och lather haffve upseende på alth thätt godz, the rydzer före till förne Viborg, ath the thär med icke motte bedrage våre undersäter, som thätt aff them upköpe, ty vij förnimme, ath samme rydze köpmenn ähre thätt bedrägeligeste folck medh theres handell, som thätt i någre landh finnes kann, och thär mann icke achter opå them, då stinge the snarth ögenenn uth både på svenske och findske medh sådanne theris handell, effter samme folck ähre doch så groffve, ath the med öpne ögenenn intett see eller förstå kunne etc., bliffve och förtänskuld udi alle handlinger försnelde och bedragne. Thärföre må thu thär opå haffve acth och tilsyn, rettendes tig här effter. Datum Stocholm 5 septembris anno etc. 1558.

Stockholm den 6 september.

Till Anders Korp angående de i Reval utrustade kaparne, om några till samma stad anlända krigsskepp, om skattläggningen i Borgå län och om ett jordbyte.

Riksregistr. 1558, fol. 141.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve aff tijnn schriffvelse förståt, Anders Korp, um thätt sälskap, som ifrå Refle utgiorde ähre till ath antaste rydzerne och göre them skade. Och effter the haffve sig underståt sådanth ath göre under vårth landh och på våre strömmen och farvatnn, ther the icke heller haffve förskoneth våre undersäter, effter som thu medh samme tijnn schriffvelse för-mälder, ähr thätt osz behageligith, ath thu för:te selskap och thänn Meynerth Frijsz, som theris höffvidzmann var, haffver latijd fengelig tage, och vele och biude tig her med alffvarligenn, ath thu honum eller the andre ingelunde schalth lathe lösz komme, uthen beholle them väl-förvareth tilstädis till vijdere besked, så ath the ved hög-ste lydne icke motte bortkomme etc.

Som thu och berörer, ath till Räfte schole någre krigzskep vare ankomne etc., thärföre såge vij gärne, ath thu altijd haffver visze bud och kunskapter uthe och lather granneligenn förfare, hvadh um samme krigzskep kan santh vare, aff hvilkenn the ähre utsände, huru många the kunne vare och hvadh för krigzfolck och skyt, thär opå ähre, item hvarth the sig achtet haffve, och thär thu förnimmer, ath the någerstädes vele giffve sig under vårth landh, må thu och the andre förstärcke tig thätt måste mögeligith kann vare och haffve tit bud till vår käre sonn Jahan, så ath all thänn machth, mann kunne åstadkomme, motte vare tilhope, när så behoff giordis etc. Thu vilth och alffvarligenn förhöre och tilspörje för:ne

Meijnerth Frijsz, om honum ähr vetterligith, ath någre flere ähre och i like motte afferdigede vordne till ath göre tiltastning under vårth landh, hvilkenn them haffver utsänth och med hvad besked etc. Thär um thu till thätt fliteligeste beställe schalth etc.

Hvad skatlegningenn ähr belangendes, som thu schriffver um, och thänn utmarck emellen Sebbo sochn och Tavastehus länn, benempd Vanderkärpi, thär man till fire-tije eller femptije bönder sätije kann etc., ähr osz icke obehageligith, ath thu och Jöns Pederszonn thär um så bestälth haffver, doch vele vij, ath thu osz medh thätt förste schalth lathe komme visse register tilhande, huru samme skatlegning udi Borgo länn och elijesth udi tijnn befalning nu lagdt ähr, och huru mykith thär nu til föröcth ähr etc.

Um thänn Hendrich Larentzsonn udi Helsinge kyrkeby, thu schriffver, som udi Borgo länn ähr boendes, vele vij, ath hann och bliffver skatlagdh like som the andre udi samme länn, effter som hann haffver jordenn och skatägerne till. Thär thu veet tig effter rhätte. Datum Stocholm 6 septembris anno etc. 1558.

Zedel.

Vij ähre och tilfredz, ath Tommes Lydichszonn må bekomme the tre stänger jordh udi Hertigenäs, som her Karll i Helsinge sochnn för the fem stänger jordh, som hann [fått], osz igän uplate vill, till Laxepoije gård. Thär thu haffver tig effter ath rhätte. Datum ut in literis.

Stockholm den 6 september.

Till Jakob Henriksson [Hästesko] angående uppsikt med de i estländska farvattnen kringsvärmande kaparne.

Riksregistr. 1558, fol. 142.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förnummeth, Jacob Hendrichszonn, både aff Claes Christiernszons och Anders Korpz schriffvelser, ath the räffvelske haffve åter utgiorth någre jachter, som här inne på våre strömmen och thär under thänn findske sidenn någenn tiltastning giorth haffve etc. Så kunne vij icke fulleligenn vette, hvarföre sådanth skeer eller sketh ähr, uthenn som vij besinne, ath the reffvelske thär egenom gärne vele skynde osz rydzenn opå halszen igän eller och förorsake och reete osz emoth sig etc. Vij haffve och så förståth, effter som för:ne Anders Korp medh sijnn schriffvelse giffver tilkänne, ath enn hop krigzskep skulle vare kompne the reffvelske till undsetning, endoch vij icke vette, hvad thär um kan sant vare, eller aff hvem the utgiorde ähre, eller och hvad theres förehaffvende vare kann. Så kann och väl skeep, ath the, som på våre strömmen sådanne tiltastning nu giorth haffve, vore aff samme skeepzflätte utgiorde till ath bespeije och bespane våre lägenheter och til-effventyrs intage någre våre hampner, om the icke förnimme någeth synnerligith motståndh etc. Och effter vij elijest haffve förnummeth, ath her någen prachtike i så måtte schall påfärde vare etc., hvarföre ähr vår vilije och befalning, ath thu med all flijt vinlägger tig ath lathe bespane um förbe:te örligzskep, hvaden the komne ähre, och hvad theres anslag och förehaffvende vare kann etc. Tu vilth och tesligeste täncke till, hvar så aff nödenne kann vare, ath förstärcke tig thär i landzendenn thätt ytterste och bäste, thu kann, så ath hvar förbe:te örligz-

skep hade i sinneth göre våre undersåter någêth öfverfall anthenn till land eller vatn eller och antaste rydzerne under vårth landh, ath man motte dhå vare aldelis rust och vederede till ath göre them manligith motstandh, som største machth opåligger etc. Här effter thu tig rhätte haffver. Datum Stocholm 6 septembris anno 58.

Stockholm den 6 september.

Till hertig Johan angående fartygs förläggande i vakt-tjänst vid nyländska kusten, om ett sändebud från den livländske ordensmästaren, om Charles de Mornay's nu afslutade beskickning och om rykten rörande de lybskes planer.

Riksregistr. 1558, fol. 143. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 90—93.

Vår faderlige gunsth etc. Käre sonn Jahann, vij vele tig icke förholle, ath osz ähr tilvettendes vordeth, huru the räffvelske åther på nyth haffve utgiorth någre siötiuffver till ath göre rydzerne skade på våre strömmen och farvatn, thär med the vele förhetze storfurstenn till någêth onth emoth osz heller och tileffventyrs siälffve före sig udi trätte medh osz. Doch effter vij haffve aff Anders Korps schriffvelser förstât (ändoch vij ähnnu icke vette kunne, hvadh ther om santh kan vare), att till Räfte ähr enn hop örligzskep ankompe etc., ähr förthänskuldh storligenn aff nödenne, ath mann thär opå lather haffve godh acth och tilsynn, hvadh the med samme skep vele företage, aff hvilckenn the kunne utsände vare, huru the ähre utrustede och bemannede, och huru många the ähre. Och såge gärne, ath thu, käre sonn, vilde lathe löpe the skep till Nylandz sidenn, som thu haffver thär hosz tig, och ligge ved Ekenäs eller annerstedz, thär så kann läg-
ligith vare, till ath förhindre, ath icke någre våre hampner

på thänn side motte bliffve intagne eller våre undersäter någenn skade tilfogeth varde. Vij vele och lathe tilflye våre skeep, som vij här haffve, ath the sammeledis schole vare färdige och vederede, ehvadh opå komme kann etc.

Vijdere, käre sonn, haffve vij förståth, ath hermestere-
renn aff Lifflandh haffver hit afferdigeth ett sendebudh,
som allerede hosz tig schall vare ankommeth etc. Så
vele vij ähnnu som tilförende tig her medh faderligenn
och allfvarligenn förmaneth haffve, ath thu inthet tager
tig någeth före eller affhandler och besluter någenn ting
medh them eller andre, för ähnnu thu medh osz thär
um fulkombligen haffver berådfrågeth och förnummeth,
hvad vår vilije och mening thärudinnen vare kann, ty vij
kunne icke vette, hvad tro eller lijtt man till the lifflender
sätije kann, heller hvar opå thätt sändebudh förnämp-
ligenn kann utskicketh vare. Så haffver thätt och ett
fasth siälsinth anseende, att samme lifflendske sendebudh
schole nu föregiffve, ath thätt var emoth hermesterens
vetskap och vilije sketh, thätt the räffvelske haffve be-
skicketh konungenn i Danmarck om hiälp och undsetning,
effter för:ne the reffvelske gäffve doch Hendrich Claes-
zonn thätt besked nu senest, hann handlede medh them,
ath thätt var hermesterens fulkommelige vilije och medh
the stenders samtycke skedth, som tilförende hade i Dorpt
församlede varith, så ath kongenn i Danmarck udi thänn
motte skulle besöckth varde, effter som thu, käre sonn,
tig väl veet till erinnere, hure thätt svar lydde, som Hen-
drich Claeszonn nu senesth hade tilbake med sig, och ath
the reffvelske skiute elijest mykith opå, ath the vore in-
corporerede medh thätt rommerske rike etc. Thärföre görs
storligenn behoff, ath mann i thenne handel haffver ett
goth och nögesampth betänckende, ath mann sig icke här-
udinnen förgriper eller försee motte etc.

Vijdere foge vij och, käre sonn, till ath vette, ath
Carolus de Morney, som vij till Pålandh hade förskicketh,

ähr nu för någenn tijd sedenn kommen tilbake igänn till osz. Och haffver hann varith udi Lybke till taels med konungenn i Franckerikes legat, som udi Danmarck vare pläger, aff hvilkenn hann och nogith haffver förnummeth, som thu thätt aff thänne medföljende copie see kant etc. Och kann thu nu, käre sonn, thär aff någerledis förstå, ath her på alle sider monge farlige prachtiker och svinde stemplinger till vårth och thätte rikis förderff och argeste påfärde ähre, hvarföre osz och så rådeligith vare vill, ath vij osz icke på enn side så inlate, ath vij osz förmykith blotte uppå the andre sider etc. Och effter förbe:de fransoske legath haffver berörth, ath thätt schall vare the lybskes och andre våre misunnerses prachtike, ath the under thätt skin vele öfverfalle osz och intage någre hampner, i thätt ath the föregiffve, thätt the vele göre the lifflender undsätning etc., så motte mann thär opå haffve godh acth och tilsynn och besynnerligen medh thänn krigzskepflätte, som nu till Reffle schall vare ankommen eller och her effter aff the danske och städerne tijt kan förskicket bliffve, ath vij aff them oförseendes icke motte bliffve öfverfalne eller någre aff våre hampner intagis etc.

Thätte thu, käre sonn, till thätt fliteligeste och effter nödtorfftenn betäncke vilth, giffvendes osz her om tijnn mening medh thätt förste skickeligenn tilkänne, hvar thu tig siälff icke till osz begiffve achter. Thänn alzmectigiste Gudh tig alltid gunsteligen och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 6 septembris anno etc. 58.

Stockholm den 7 september.

Till utvald konung Erik angående de i Kalmar förlagda krigsfartygens sändande till Stockholm, om Charles de Mornay's berättelse om sin beskickning och om änkehertiginnans af Sachsen-Lauenburg resa till Östergötland.

Riksregistr. 1558, fol. 144 v.

Vår faderlige gunst etc. Vij foge tig, käre sonn Erich, här medh till ath vette, ath the reffvelske haffve åther på nye haffth någre jachter med någeth folck uthi opå våre strömmen och farvatnn både under Nylandz siden och Vijborgz länn till ath tage på rydzerne och göre them skade, effter som thu aff thäsze medföljende copier utaff Claes Christierszons och Anders Korpz breff haffver till ath förnimme. Och effter osz ähr tilvettendes vordeth, ath till Reffle schole nu nyligenn någre örligzskop vare ankomne, ändoch vij ähnnu retzligenn icke kunne vette, hvad thär um santh ähr eller aff hvilkenn the kunne utskickede vare, så giffver thätt osz doch et sådanth betenckende, ath både the danske och städerne haffve föreneth sigh till ath göre the reffvelske undsätning med för:ne örligzskop och udi så måtte förstärckendes sig under vårth land och på våre strömmen till ath göre både osz och rydzerne affbreck och skade, ath vij them thät icke schole kunne förtage etc. Thärföre ligger osz alsomstörste machth opå, ath vij och täncke thär någeth till och göre osz rede med våre skop, thätt bäste vij kunne [och] med thätt allerförste mögeligith kann vare, begärendes förtänskuldh, ath thu, käre sonn, vilde lathe skicke hijt the galleijder ifrå Calmarne, som thu thär icke behöffver, ath vij våre galleijder tillike kunne utlöpe lathe in opå thätt findske farvatneth, hvar så aff nödenne vare kann.

Thu vilth och, käre sonn, altijd haffve tijne visze budh uthe och kundskaper och nu strax medh thätt allerförste både till Danmarck och siöstäderne, latendes förhöre, hvad the thär föregiffve, och um the haffve sänth the reffvelske någre skep till undsetning, huru många och med hvadh beskedh eller velkor thätt kann sketh vare, och giffver osz sedenn med tijnn schriffvelse tilkänne, hvadh thu thär vjrdere udi thän landzändenn förnimmes varder, ath vij våre saker thär effter tijdeligenn skicke kunne etc. Och effter thän Carolus de Mornay, som igänkom ifrå Påländh, var någeth siuck thänn tijd, thu hädenn förreste, ath hann icke fulkommeligenn kunde up-täcke och giffve sijnn mening ifrå sich, hvad hann på samme rese hade förfareth, så haffver hann thätt nu, si-denn thätt medh honum bätter vordeth ähr, författed i schreffter, thär aff vij och här med enn copie tig tilskicke, och thu sammeledis thär aff förnimme kanth, hvad prachtiker emoth osz vare kunne. Och förmäldis thärudinnen um någre hampner, som våre misunnere schole achte intage, udi thätt skjinn, ath the vele göre lifflenderne undsätning, item ath mann och schall haffve upseende, när thätt krigzfolck bliffver förloffvedh, som nu ähr hos konungen aff Franckerike och printzenn aff Hispanienn etc. Hvarföre ähr och storligenn aff nödenne, ath vij thär opå haffve godh acth och tilsynn och ähre alstädis med alle krigzti[1]behöringer vederede, ehvad påfärde komme kann, thär till thu och, käre sonn, på tijne side aldelis vilth förtäncth vare etc.

Vij vele och, ath thu lather osz medh thätt allerförste förstå, om tijn fru modermoder, hertiginnen aff Saxsenn, ähr tilsinnes ath begiffve sig up till Östergötland till osz, effter som vij henne thär um haffve tillschriffve latid, och huru snarth vij henne tijt förvänte haffve, ath vij våre saker thär effter rhätte kunde etc.

Thänn alzmectigiste Gudh tig, käre sonn, altijd gunsteligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 7 septembris anno etc. 58.

Stockholm den 8 september.

Förläningsbref för Lars Knutsson [Fordell] på Pyhäjoki gård i Salo socken.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 4613) förut tryckt af Alma Söderhjelm i Jakobstads historia, D. 1 (1907): s. 44.

Vij Gustaff *etc.* gör[e] vitterligtt, att effter vij haffvåm låtitt aname aff thenne vår tro tiener Lass Knutzån, fåugtte uti Österbåthnen, en skute um trettån lester med takell, tugh, segell och andre tilhö[r]inge, item hermelin åttå timb[er], två loer, therez mått . . ., haffvåm vij aff besynnerlig gunsth och nåde, så och uppå thet att han thess troligare och plictligere [sig] schall besinne och bruke late uti then befatnigh, vij hånåm um betroott haffve och ellist uti alle måtte sökie vete och rame vårt, vår[e] unge lijfzarfherrers och menige Svär[i]kis rikes gagn och bäste, så länge han leffver, untt och giffvit, såm vij och nu medh thette vårt åpne breeff unne och giffve hånåm till evärdelige äge een vår gårdh benämpd Pyhäjäki, liggiandi i Salo sokän uti Österbåthnen, hvilken gård i förtidhen haffver legatt vid biskåpz stolen i Åbå och oss effther Vestråäss recess tillfallen är *etc.* Datum på vår[t] kong:e slått Stäckholm then 8 septembris anno 1558.

Stockholm den 10 september.

Till Claes Kristersson [Horn] angående några infångade kapare från Reval och om iakttagandet af nödig vaksamhet, om ryssarnes anspråk på skadeersättning, om besättningens på Viborg aflöning och om Jakob Henrikssons [Hästesko] förordnande till slottslofven där.

Riksregistr. 1558, fol. 145 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse, Clas Christierszonn, aff hvilkenn vij och haffve förnummeth, huru thänn Bertill Busmann åther på nyth med någre andre siötiuffver haffver begiffvit sig under vårth landh till ath göre rydzerne skade etc. Så ähr thätt osz aldelis väl behageligith, ath thu honum fengtlig haffver bekommeth, vele tig och här med alffvarligenn budet haffve, ath thu honum och the andre ingelunde schall lathe lösz komme, menn förvare them vell, så ath the motte tilstädis bliffve till vjdere beskedh, anthenn the schole thär i Viborg stå theres rhätt och varde straffede för theres mishandell eller och någre aff them sendes in i Rydzlandh, hvar thär opå någeth mykith harth fordres kann och våre saker osz thär medh tilgode någet förbättrede bliffve kunde. Och kunne vij icke anneth täncke, uthen ath the reffvelske haffve förtänskuldh i så motte utskicketh för:ne Busmann och andre siötiuffver, som theres ska[l]ckhet skulle bedriffve på våre strömmen, opå thätt the vilde thär med upväcke storfurstenn till någeth onth emoth osz eller och egenom the danskes och städernes tilskyndenn rete och förorsake osz emoth sig siälffve. Och effter till Reffe någre örligzskop nu ankompne vare schole, effter som Anders Korp thär um haffver osz förstå latijd, ähr storligenn aff nödenne, ath man lather granneligen förfare, hvad theres anslag

och förehaffvende vare kann, theslikis ath haffve god acth och tilsyn, så ath the icke med samme skep tilfoge osz eller våre undersåter någenn skade eller och tage någre aff våre hampner ihnn under thänn findske sidenn. Tu vilth förtänkskuldh städis haffve tine visze budh och kundskaffter uthe, och thär thu någeth i så motte, thätt osz til skade eller affbreck kunde komme, förnimmendes varder, så måtte thu vare förtänkskuld [förtänkt] sampt Jacob Hendrichszonn och flere våre befallningzmen och tjänere thär i landet till ath förstärke edher, thätt meste mögeligith kunde vare, ath man fienderne samptligenn och städeligit motstand göre kunde, doch ath thu och så haffver tine råd medh vår käre sonn Jahann och förspör tig, huru alle saker bästh företages schole, så ath mann icke löper så subtus thär i landeth, som undertidenn ske pläger, doch ath thu med flere våre trogne tjänere och så granneligenn öffverväger och besinner um vår käre sons betänckende i the saker, I med honum berådslå, aldelis nyttigt och rådeligith vare kann, för ähnn någeth thär effter beställes, på thätt icke så tilgå schall, som senest skedde, när thu effter för:ne vår sons schriffvelse gaff the reffvelske fongne siötiuffver lösze, thätt doch hvarckenn var nyttigth eller osz behageligith. Thärföre ähr på tiden, ath mann på enn annen tijd seer sig vijsligere före udi sådanne saker. Thu vilth och så alltid haffve tijne budh och schriffvelser hit till osz och vår käre son Jahann, giffvendes um alle tidender och lägenheter tilkänne, som påfärde vare kunne, på thätt vij på alle sider motte och så vette ath skicke osz thär effter etc.

Hvad thätt godz belangende ähr, som the reffvelske tiuffver haffve tagith the rydske köpmen ifrån nu i sommer, och [the] begäre bliffve vederlagde aff tig för theris lidne skade etc., så synes osz, ath the tilbiude sådant med föge skäll eller beskedelighet, effter vij ähre them udi sådanne saker ju inthet plichtige, uthenn hvad thu i så motte

giorth haffver på våre vegne, i thätt thu haffver latijd ledsage them, thätt ähr sketh aff vår gode vilije och theres storfurste till ähre och icke aff någenn plicth, hvilceth thu och väl svare må, hvar thu yttermere um något sådant aff thätt salskap anlangeth och tiltaled bliffver etc.

Thätt thu berörer um Viborgz slotzfolckz lönn, som them ähnnu tilbake står och tilkomme schal både i cläde och penningar etc., såge vij gärne, ath the vore affbetaledede och hvar motte bekomme thätt, hann förtiänth haffver. Doch vele vij tig icke förholle, ath vij nu här på thänne tijd plath ingenn rådth haffve till ath försckicke thär häden något cläde, kunne thätt och icke här nu till köpz bekomme. Så ligge och varerne, som vij ährneth hade ath bestyre osz clädeth före, här osälde och vavordede, så ath vij ingenn skäll här aff them bekomme kunne etc. Hvarföre må thu finne rådth, ehuru thu bästh kanth, och lage thätt så, ath folcketh måtte på thänne tijd bliffve tilfredz stelte, görendes osz thärföre rede och regenskap, anthen med penningar för clädeth eller medh ryske huder till clädningar, eller huru thätt bäst skee kunne. Och um så många penningar, som folcketh både för clädeth och lönen kunne nu med betaledede bliffve, icke förhanden ähre, som thu och någeth umrörer i tijt breff till Oluff Larszonn och Måns Jönszonn, så må thu anamme så mykith aff skattenn och hvad anneth förhandenn vare kann, thär medh the kunne bliffve tilfredz stälte, effter osz icke här effter vill vare väl lägligith ath skicke hädenn och till Findlandh anthen penningar, cläde eller fettalijs, uthenn ath I måge försörge edher siälffve med sådanne partzeler, thätt bäste I kunne etc.

Som thu och schriffver och begärer vette, um Bertil Jörenszone schall bryte up breffven, när han kommer tilbake ifrå storfurstenn, och uttolcke them eller och giffve sig siälff hit utöffver med them etc., så synes osz likest, ath hann bryter them thär up, på thätt I kunne see och

förnimme, hvad lägligheter påfärde ähre, och thär effter skicke och lage edre stycker, hvilketh I och så vår käre sonn Jahann meddele vele. Sedenn må hann väl drage hit utöffver till osz med breffvenn, um hann elijest för the rydske handlinger skuldh, thär förefalle kunne, däden umbäres kann, på thätt vij aff honum um alle lägligheter och elijest, hvad hann thär i Rydzland förfarit haffver, thäs beskedeligere undervijste bliffve kunne etc.

Som thu och berörer, ath thu med thätt förste achter drage hitt utöffver till osz, och begärer förtänskuldh vette, hvem osz täckis ath thär opå Viborg i tijnn fråvare udi slotzloffvenn vare schall, så synes osz, ath Jacob Hendrichszonn thär till bäst tjänligenn vare schall, haffve och förtänskuldh nu latijld schriffve honum thär um til, thär effter han sig väl rättendes varder. Datum Stochholm 10 septembris anno etc. 58.

Stockholm den 10 september.

Till konung Kristiern III af Danmark angående ett i Öresund beslagtaget, Lars och Hans Gammal tillhörigt fartyg.

Efter det egenhändigt undertecknade originalet på papper i danska riksarkivet.

Unser freuntlige dienst unnd was wijr sonst mehr liebs unnd guts vormugen zuvor, grossmechtiger furst, freuntliger lieber schwager, bruder unnd nachpahr. Es haben sich zweiffels ohn E. L. noch zuerinnern, was wijr vor wenig tagen ann dieselbige, unserer underthanen unnd lieben getrewen Lass unnd Hanss Gammels brudern schiff belangendt, freuntligen schriftlich gelangen lassenn. Wiewol nhu E. L. ihrem stadthalter zu Copenhagen, das er beyde theile vornehmen, die sache vorhören unnd dem zolner, dass er dass schiff loss liesse, schreyben lassenn, so ist jedoch den unsern, das sie auss Franckreychen von

ihrem kaufmhan Jacob Bredson, das der schiffer Per Bencson mith Carsten Preussen nicht zuthun gehabt, erstlich beweis bringen soltten, ohne das, das sie von einem frantzösischen notario schein gehabt, auferlegt worden, unnd wiewol genante unsere underthanen umb laxirungk des arrests angehalten unnd Lass Gammel sich selbst (dieweil mhan burgen begehret) vhor einen burgen aldar zuvorhalten unnd nicht von dannen, ehe er auss Franckreichen genugsamen beweis erlangen mochte, zu reumen, damith das schiff mochte loss gegeben werden, erbothen, auch uber dass anderthalb hundert thaler zu mehrer vorsicherungk so langk darlegen willen, so hat ihnen gleichwol solchs alles nicht helffen können, sondern ist ihnen zur antworth worden, sie solten vhor schiff unnd guth burgen stellen, dieweiln sie aber der orth unbekant unnd derohalben die nicht aufbringen können, hat mhan das schiff nicht von dar stetthen willen etc. Whan nhu die unsern inn dem mergklich beschweret, unnd do schiff unnd guth den gantzen winter dar solte beliggen pleiben, inn weitem trefflichen schaden gefhuret wurden, alss haben unss abermals vorgemelte unsere underthanen, das wijr ann E. L. ihrent halben eine vorbitte thun wolten, underthenigst angelanget unnd gebetthen, welchs wijr ihnen inn ansehung ihrer rechtfertigen sachen unnd zimlicher bitten, auch das wijr sie inn gnaden gerne gefurdert sehen möchten, nicht abschlagen, sondern damith hulflich erschienen wollen, unnd gelanget demnach ann E. L. unser freuntlichs bitten, dieselbe wolte umb dieser unser vorbitte willen, unnd dass wijr derselben hinwiederumb schwegerlichen angenehmen willen zubeweisen geneigt, dem zolner Sandern Legel ernstlich mandiren unnd befehlen, das er das obberurte schiff ohne lengern aufenthalten unnd der unsern schaden, untergangk unnd vorterb gantz unnd ghar loss lasse, auch den unsern die 60 thaler, welche auf sein anregung unnd verursachungk

ihrem schiffen, inn dem er ihr guth ihnen unwissentlich unnd ohn ihr consenth andern vorschrieben, inn Franckreychen abgeschätzt, zur genuge erlege, entrichte unnd betzale, dess sollen die unsern wiederumb auf das zukunfftige jhar einen genugsamen, bestendigen unnd gewissen beweis, das ihr schiffer mith berurtem Carsten Preussen nicht zuthun, auss Franckreichen von ihrem kaufmanne haben unnd dem zolnere zu handen stellenn etc.

Unnd dieweil vielgemelter Carsten Preuss (wie E. L. auss unserm nechsten ann dieselbe desshalben gethanem schreiben freuntlich vernommen) mith seinen erdichteden lügen die unsern inn grossen unnd schweren schaden gefuhret, auch uber das diss jhar ihrem itzigen schiffen inn Hollandt zwey hundert unnd siebentzick gulden ohne recht auf eine erdichtede schrift abgedrungen, alss ist ann E. L. gleichermassen unser freuntlichs bitten, dieselbe wolte den unsern ein schriftlich befehlich ann E. L. underthanen, das sie oder ihr volmechtiger abgedachten Carsten Preussen, who er inn E. L. konigkreychen, furstenthumben, landen unnd gepieten antzutreffen unnd zubeschlagen, so lange sie zu ihrem gelthe wiederumb kommen unnd ihnen ihr gelittener schade unnd aufgelauffene unkost von ihm erleget unnd aufgerichtet, anhalten unnd bekommern [*sic*] lassen mochten unnd von keinen inn dem vorhindert werden mugen, gnedigst mittheilen unnd ihnen uber ihme unsernt halben rechts vorhelffenn. Dess seindt wijr unss kegen E. L. untersassen im gleichen zuvorhalten unnd solchs umb E. L. inn mehrem freunt unnd schwergerlich zuvordienen willigk unnd urpotigk, welche wijr dem lieben almechtigen inn seynen gnaden reychen schutz zu zeitlicher unnd ewiger wolpfardt trewlich befehlen.

Datum auf unserm schloss Stockholm den 10 septembris
anno etc. 58.

Gustaff von Gottes gnaden zu Schweden, der
Gotten unnd Wenden etc. konigk.

Gostauus.

Utanskrift: Dem grössmechtigen fursten, unserm
freuntligen lieben schwager, bruder unnd nachparn, herrn
Christian, zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden und
Gotten etc. konigk, hertzogen zu Schleschwigk, Holstein,
Stormarn unnd der Detmarschen, graven zu Oldenburgk
unnd Delmenhorst.¹⁾

(Sigill.)

Stockholm den 13 september.

*Till hertig Johan angående snabbare budskickning till Kungl.
Maj:t, om Revalsbornas opålitlighet och om ett till dem
afsändt, olämpligt affattadt bref.*

Riksregistr. 1558, fol. 148.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij foge
tig til ath vette, ath vij thänn 11 dag septembris haffve
bekommeth med enn [aff] Göstaff Johanszons bätzmenn tijnn
schriffvelse, daterede thänn 27 augusti etc. Så synes
osz, ath thätt går fast longsamt till med the breff, thu
däden förskicker, teslikis med the svar, som vij opå våre
schriffvelser ifrå tig skulle [haffve] ath förmode, och såge
gärne, ath thu vilde här udinnen annerledes vare för-
täncth och sände osz tine breff med någre vizzere bud,
ath the kunde udi rhätten tijd komme osz tilhande,
effter som thätt sig vel egner och med rhätte borde
skee etc.

¹⁾ Anteckning på brevets baksida: Productum Coldingen den x octobris
anno etc. 58.

Och effter som thu med samme schriffvelse later förstå, ath the reffvelske haffve åter på nyt hafft theres siötiuffver uthe under vårt land och tagith rydzerne någre lodijer ifrå etc., så ähre samme tidender osz länge sedenn kommeth tilhande, thär opå vij och haffve altrede schriffvit svar till våre befalningzmenn på Viborg och Helsingfors tilbake igänn, thäslikiste med samme budh latijd tig förstå, hvad vår meningh och betenckende thär um varith haffver etc. Och ähr thätt nu väl tilseendes, hvad lister för:ne reffvelske haffve umgåth med, osz till ath förföre och förråde, thärföre vij och med sådanne flijth haffve hosz tig latijd anholle, ath thu skulle tage tilvare och icke lathe bedrage tig aff för:ne salskap, effter vij länge sedenn vell veted haffve och thätt nogsampt förnummeth, ath the plath ingen god mening eller grund till osz hafft haffve etc. Och vele vij tig ähnnu, käre sonn, som altijd tilförende haffve alffvarligenn och faderligenn förmaneth, ath thu udi alle motte seer tig väl före både med för:ne reffvelske, sammeledis the lifflenske sendebud, som nu hosz tig ähre ankompne, så ath thu inthet handler med them till någeth besluth, osz ovetterligenn heller oåtsporth, uthenn haffver städis tijt upskoff udi sådanne handlinger till osz, effter som vij tig tilförend thär om förmanet haffve etc.

Vijdere hvad thänn tydske miszive ähr belangendis, som thu till offtebe:te reffvelske sänt haffver, synes osz, ath honn icke ähr så stälth och förfated, som thätt sig väl ägnede, och vore fast bätter, ath thu hade fördrag och inthet late någeth utgå opå tydske, effter thänn Henning v. Caszell, thu haffver hosz tich, icke ähr udi cantzelij saker så förfaren, som thätt sig borde, effter hann lägger tig med sådanne schriffvelser mere olämpe och skade in, ähnn ath thu skulle thär med förskaffe tig någeth anseentligith profijt och fördeel etc. Thätte thu,

käre sonn, betäncke vilth. Thänn alzmechtigste Gud tig altid gunsteligen och käriligen befalendis. Datum Stockholm 13 septembris anno etc. 58.

Stockholm den 18 september.

Fullmakt för M. Erik Petri att vara ordinarius i Skara stift.

Efter original i RA. Enligt Protokollon utgick brefret den 20 sept.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att — —¹⁾ vij och nu her medt tilskicke, betroo och befale thenne osz elske- ligh mester Erick Petri, att hann ordinarius och till- syneszmann udi alle the saker, som thenn rätte och sand- skyllige gudtztjäniste och gudzdyrckenn kräffver och fordre kann, öffver Schara stigt vara schall, — —. Ther hvar och enn udi för:ne Schara stigt må vette sigh effter rätte. Datum Stockholm then 18 septembris anno 1558.

(Märken efter sigill.)

Stockholm den 18 september.

Förläningsbref för Truls Marbo på en gård i Synnerby socken.

Efter original i RA.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och opå thet thenne vår tro tienere och landbofougte utöffver vårtt arff och eigit Truls Marbo sig tess fliteligere och troligere opå vårt gagn och beste udi samme sin opålagde befallning skall bruke och befinne lathe, haffve unt och effterlatidt, som vij och nu her med unne och effterlate, att han må och skall (oss till en be-

¹⁾ Fullmakten är affattad efter formuläret den 19 juni 1557. Se D. 27, s. 118.

hagelig tijd) niute, bruke och beholle ett vårt prebende-godtz udi Löffässe udi Sunnerby sockn i Skänungx häredt, som renter 6 pund smör, qvitt och fritt för samme landgille och alle andre utskylder etc. Hvilckit vij giffve våre fougter och befallningsmän tilkänne, att the vet sig her effter rette, icke görendes för:ne Truls Marbo her emot hinder, platz eller förfong. Datum Stockholm 18 septembris anno etc. 1558.

Under vårtt secret.

(Spår af sigill.)

Stockholm den 19 september.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående resultatet af underhandlingarne med borgerskapet i Elfsborg, om priset på exportvaror, om landsköpet i Vestergötland och om det där förlagda utländska krigsfolket.

Riksregistr. 1558, fol. 149.

Vår synnerlig gunst etc. Käre her Göstaff, vij giffve edher gunsteligenn tilkänne, ath the borgere både aff Elffzborg och the andre vesgötiske köpstäder, som vij lothe förschriffve till osz för någenn tijd sedenn, haffve nu varith här i Stocholm till taels med osz. Vij haffve och nogsampt undervijsth och lerth them, huru the sig med lydne och hörsamhet emoth osz rätteligenn schole förholle och icke lathe sig förföre aff the danske eller andre, som theris plägsed mykith varith haffver, theslakis huru the schole köpslage, så ath the kunne vare riketh så väl som them siälffve till fördel etc. Så haffve the nog utloffved, ath the vele sikh aldelis effter våre nådige undervijsninger och förmaninger rhette och her effter ligge böter på thätt, som här till förseeth ähr, haffve the och nu varid utöffver ens medh Stocholms borgere, huru

the udi thanne höst schole sälige the fremmende allehande svenske varer, haffve the och till thätt högste förvilckoreth sig ath vele bliffve udi samme förening, aff hvilke vij skicke edher här med ett register, på thätt I måge see, huru thär um här förhandleth och bestälth ähr, och thär någre annerledes vare handlendes och giffvendes the fremmende bätter köp på våre inlandske varer ähnn som här bevilligeth ähr, så motte thärutöffver och straffes till thätt högste. I vele och thärutinnan ett tilbörlogith inseende haffve lathe, och hvar någre bliffve beslagne med öffverträdilse utöffver theris eigenn bevillung, ath the dhå motte strax thärföre bliffve straffede, effter som sakenn kräffver etc.

Käre her Göstaff, vij lathe edher och gunsteligen förstå, ath för:ne borgere haffve clagevijsz giffvith tilkänne, ath enn hop landzköpmenn i Vestergötland upköpe häster, oxer och allehande varer, hvilcke the släpe och före aff landeth både in udi Danmarck och Norge, thäregenom the och förderffve all köpenskapenn och så bestället, ath ganske litenn tilförning kommer till the svenske städer, menn the utlandske städer bliffve allestädis aff svenske varer öffverflödeligenn upfylte, och giffves doch ganske litenn skäll för thätt, som hädenn aff riketh udi så motte utsläpet bliffver etc. Så effter vij förnimme, ath både våre fougter och adelens befalningzmenn udi Vestergötlandh see icke alenest genom fingerenn med sådanne landzköp och öfförflödig utförning, uthenn tilleffventyrs haffvet ochså mykith förhender med, så väl udi thätt ene häredet som thätt andre, thärföre kunne vij väl täncke, ath hvar haffver thär speleth gångendes med sådanne handell, som hann siälff vill. Vij kunne och ähnn någerledis vare tilfredz med, ath the, som schole köpslage, motte före effter måttelighet utlendis våre svenske varer, ther the finge elijest thär like och skäl före. Menn thätt landzkiöp, som allestädis pläge brukes thär nedre i landeth,

vele vij endeligenn haffve affslagith. Och ähr vår gunstige vilije och begärenn, ath I vele alffvarligen afflysze sådanne landzköp utöffver alth Vestergötlandh. Och hvar någre, anthenn bönder, hoffmen eller andre, vele köpslage, så måge the flötije sig in udi köpstäderne, görendes ther like och rhät för sig som andre borgere, för thett the handle och köpslage etc.

Käre her Göstaff, vij lathe edher och förstå, ath både Elffzborgz och Lideköpingz borgere besväre sig mykith utöffver the holster och juter, som thär i städerne haffve borgeläger, och mene, ath samme sälskap ähre thär mere för thän orsack skuldh, ath the vele förderffve them och flere våre undersäter ähnn någeth anneth goth uträtte, teslikis ath the göre osz the svenske knechter fast ovillige och snarest sagth anrichte mykith perlemente, myterij och anneth onth i thän landzende. Vij förnimme och, ath enn stor parth aff thätt sälskap haffve så lenge perlementet, ath the ähre så sönderslagne och lemlastede, thätt the osz och riketh föge tjänist kunne göre, när umtränger. Vij haffve och förståth, ath samme sälskap rothere sig och mykith med hvar annen, och ähre undertiden fyre eller fem tilhope emoth enn aff the svenske knechter etc. Så såge vij gärne, ath vij kunne bliffve utaff med thätt sälskap, synnerligenn med them, som mann kann förnimme annerlunde förholle sig anten medh ord eller gerninger, ähnn som tilbörlogit ähr, sammelunde med them, som ähre lemlastede och haffve icke fåth sådanne skade aff rigsens fiender. Ähr förtänskuldh vår nådige vilije och begärenn, ath I vele lathe beställeth med them, som knechterne thär i Vestergötlandh mustre schole, ath the för:ne selskap, ehvar the finnes, utmustre och förvijsze aff landet, tagendes duglige svenske karler udi vår tjänist udi theres stad igänn, som kunne vare tilfredz, theslikis göre osz och rikith tilbörlogit tjänist för

clåde och penningar the upbäre. Thätte I endeligen,
käre her Göstaff, så beställe vele. Gud eder befallendis.
Datum Stocholm 19 september [anno 1558].

Stockholm den 19 september.

*Till Hans Vestgöte angående ransakning om skattelindring
för bönderna i Mola, Hattula och Nykyrka socknar.*

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv. Förut tryckt af Reinh. Hansen i Bidrag till
Finl. hist., D. 3 (1904): s. 417.

Gustaff *etc.* Vår gunst tillförende *etc.* Skall thu
vetthe, Hans Vesgötte, ath these breffvisare, vore undher-
soter, som ere Innti Ristinseppe aff Mola sokenn, Jhanus
Pellinen aff Hantula¹⁾ soken, Gorius Kiviauainen aff Nykirquio
soken, haffve varid för osz och underdoneligen giffvid till
kenna, atth then menige man aff för:ne sochner hadhe
afferdigett them hijdt till osz i undherdonigheett att be-
gera, thet vij tecttis late förskone them ennu med theres
gamble skatth, som the osz po cronones vegna plictige
ere utt att göra, till tesz the kunne komma sig nogod
bette före. So ere vij icke obenegne till atth förskone
och förhielpa them, effter som hvars theres nödtorfftt
kreffver *etc.* Er for then skuld vor vilie och befallningh,
att thu samptt Claes Kristiernsonn lather ransaka om hvars
theres legenhetter, bestellandes sedan ther om, effter som
thu kantt tenchie, att hvar kan haffve rod till atth utt-
draga. Vij vele och, atth tu samptt med Claes Kristiern-
son skaltt beflijtthe tig, so atth alle the cronones heman
ther ere motte med thet förste besatte bliffve, ther ellies
tillfelle er late optage nye heman, osz och cronone till
godo. Rettandes tig aldelis her effter. Datum Stocholm
19 septembris anno *etc.* [58].

¹⁾ I Protokollon står tydligt Hattula. Hausen antager, att här åsyftas
en administrativ socken Hantula.

Stockholm den 19 september.

Till borgmästare och råd i Reval angående Hans Tacke.

Efter det illa skadade originalet i Revals stadsarkiv.

Gostaff *etc.* Unsern gnedigen willen bevhor, wolweysen lieben besondern. Ess hat unss kegenwertiger unser lieber besonder Hanss Tacke, ewer mitburger, wie er alhier mith ewer vorschrift inn diese unsere reyche ankommen, underthenigst klagende zuerkennen geben lassen, dass wiewol inn den beschr . . . (wie dan bey euch auch e . . . here) vorgesehen, dass schwester kinder, so keine andere negere vorwhanten vorhanden, die nehesten unnd rechtsten erben in linea propinquiore descendente der guther sein unnd erben sollen, unnd aber seyner ehlichen hausfrawen unnd ihrem brudern, unserm diener unnd lieben getrewen Hanss Bauen, von Catharina Behlischen, gewessenen burgerschen zu Revel, ihrer mutter schwestern, ein erbe angestorben where, dannach so wolten sich andere mehr, welche doch in linea remotiori wheren, dartzu dringenn *etc.* Nach dem aber gemelte erben inn solchem ann dem ihren vorkurtzet unnd ihnen solchs inn keinem wege zgedulden, wher er alss ein gefolmechtigeter dardurch bey euch inn rechtgangk gerathen. Dieweile er nhu ein ungelerter unnd der rechte unerfaren, seyn wiederparth aber ein jurist unnd derselben erfaren, thete er sich besorgen, das er mith seines wiedertheils hinderlistige practicken unnd anschlege inn langkwirigk rechtgangk gefueret oder ann seynem rechte vorhindert werden möchte *etc.* Demnach hat er unss undertheniges fleisses gebeten, wijr wolten ihme mith unser vorfhurderungsschrift, damith er desto fhurderlicher, zu dem er berechtiget, kommen möchte, ann euch inn gnaden hülflich erscheinen. Wiewol wijr nhu nicht zweyfelu ihr

werdet einem jedern, zu dem er befuget, ewerm ampte nach, ohne unser erinnernt zuvorhelffen wissen, dannoch haben wijr ihme solchs, inn ansehung seiner zimlichen bitten, auch das er zuvor etzlige jhar inn unserm dienst gewessen unnd ihnen desshalben gerne gefhurdert sehen mochten, nicht abzuschlagen gewust, unnd gelanget demnach ann euch unser gnedigst sinnennt ihr wollet obgenanten ewerm mitburger Hanss Tacken sampt seynem schwagern Hanss Bauen zu ihrem angestorbenem erbe unnd gutern ohne langen aufzugk oder vortzug um dieser unser vorbitte halbe schleuniger rechtens vorhelffen unnd sie sich in besten unnd gunsten entpfholen sein lassenn. Inn dem geschicht was billich unnd recht, unnd wijr seindt das umb euch hiewiederumb inn gnaden unnd allem g[unsten] zuerkennen geneigt. Datum Stockholm den 19 septembris anno etc. 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Den wolweisen unsern lieben besondern burgermeistern unnd rhadtmanen der stadt Revhel.

Stockholm den 23 september.

Till herr Ragvald och herr Peder angående nedrifvandet och bortförandet af deras gårdar i Strängnäs och om de dem förunta vederlag.

Efter original i Strängnäs domkapitels arkiv.

Gustaff etc. Vår gunstt tilförende etc. Vij giffve eder tilkenne, her Raffvall och her Peder, att vij haffve befalett thenne breffvijsere, vår tjänere Hans Gardenär, att anamme edhre gårder, som I haffve bodt udi i Strengnäs, så väll mangårder som trägårder, och ther uprätte och tilpynte till vårtt behoff en skönn trägårdh, och skole husen aff samme gårder föres till Tönnelsö, och ähre

vij tilfridtz, att I, her Raffvall, måge anamme aff gårdenn thenn stuge, som I haffve besittedt, och må I sättie henne udi Oluff Henrickssons gårdh, ther I och måge bliffve här effter boendes, menn I, her Peder, måge drage till Vangxöö sochnn och bliffve ther opå prestegården boendes etc., effter vij eder samme prestegäll tilförende confereret haffve. Ther I haffve eder effter att rätte. Datum Stocholm 23 septembris anno etc. 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Till oss elskelige våre trogne undersåter her Raffvall, kyrkeherre udi Strengnäs, samptt her Peder etc. gunsteligen.

Stockholm den 23 september.

Till Charles de Dançay angående förhållandet mellan Sverige och Frankrike.

Riksregistr. 1558, fol. 152.

Gostavus etc. Favore nostro singulari præmisso. Cum intelleximus tuam erga nos, vir spectatissime, animi propensitatem a dilecto ac fideli nobis Charolo de Mornay et ob id condignas tuis meritis tibi agimus gratias cupimusque, ut in eadem, quemadmodum a prædicto nostro famulo declarata est, animi benevolentia erga nos semper permaneat, id quod clementi ac grato animo nos aliquando suscepturos esse cognoveris. Cæterum inter ea, quæ prædictus Mornaus nobis retulit, percepimus quoque, quomodo Gallus quidam, Herboville nominatus, tibi ex parte nostra dixerit, nos videlicet mirari, qua ratione illustrissimi Galliaë regis, amici ac fratris nostri charissimi animus ac amicitia solita erga nos sic aboluiscet, sed ultra nostrum mandatum id dixisse certo scias, solummodo enim abs nobis id accepit, ut tibi declararet eandem nobis nunc esse

erga illustrissimum ac dilectissimum nobis fratrem et amicum Galliarum modernum regem Henricum animi propensitatem, quam antea cum nobis dilectissimo fratre et amico Francisco patre suo charissimo fuisse satis agnovisset. Itaque, ut eidem nobis dilectissimo fratri moderno Galliarum regi nostro nomine id significes, speramus eidemque nostram operam ac fraternitatem nos omnibus, quibus poterimus modis, rebus convenientibus nobisque possibilibus offerre atque eum nostro nomine rogare, ut in qua cum nobis dilectissimo fratre Francisco, patre eius charissimo, amicitia ac dilectione permansimus, eadem quoque, ut possimus, semper cum sua dilectione permanere. Quod autem huius minus apertas notas hactenus illi significaverimus, id non ob animi alienationem aut benevolentiae defectum fuisse notum suæ dilectioni omnino esse percupimus, sed propter minus convenientem occasionis commoditatem obque gravia, quæ nobis cum Muschovita suscipienda bella fuere, intermissum esse, existimetque sua dilectio neminem totius christiani orbis regum vel principum esse quem magis totis animi viribus amore decenti prosequi neque cum quo commercium ac amicitiam tanto desiderio ac cum sua dilectione nos habere cupimus. Quantum etiam ad coeteras res nobis abs delatore propositas, quas tu nostro nomine perficiendas curaturum te polliceris, ea de re te clementer rogatum velimus, ut rem omnem ac melius nosti [*sic*] prosequaris, nosque de omnibus certos reddere velis. Horum nos tibi gratos fore aliquando bene cognoscas. Datum Stocholm 23 septembris anno etc. 58.

Stockholm den 24 september.

Till hertig Johan angående de till honom anlända livländska sändebuden och förbud mot att inlåta sig med dem samt om de villkor konungen af Danmark uppställt vid underhandlingarne med ordensstaten.

Riksregistr. 1558, fol. 151. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 93—94.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, osz förundrer icke liteth, hvad hinder påfärde ähr, ath vij icke bekomme ifrå tig någenn besked um the lifflendske sendebudz verff, som till tig kompne ähre. Och effter vij nogsamphth haffve tig latidh forstå vårth betenkende um the reffvelskes förehaffvende, och hvad practiker the gå um med, osz till ath bedrage och förråde, haffve vij och på thätt fiteligeste tilrådt och förmaneth tig, ath thu icke schall inlate tig med them eller andre udi någenn handell, thär macth opå ligger, för ähnn thu thär um med osz och andre, som sakerne pågälle, haffver berådslagith, effter såsom thu och med tijnn obligationn haffver tig udi thänn motte förplichted etc. Så förmode vij, käre sonn, ath thu varder tig aldelis rettendes effter våre faderlige och nådige råd och förmaninger och ingelunde någeth förhandlendis eller förtagendis, thätt som emoth samme tijn obligationn, anthenn udi thänn lifflendske eller andre vichtige och anliggende saker, vare kann. Och effter vij väll kunne tencke, ath the lifflendske sendebud haffve lenge sedenn uptecht tig theris verff, thärföre see vij gärne, ath thu med thätt förste och oförsummeligenn osz thär um gruntligenn förständigiger.

Vij haffve och forståth aff ett breff, som her Sten Erichszonn haffver osz tilschriffvith ifrå Jöneköpfung, (aff hvilcketh vij tig her med enn copie tilskicke, teslikis någre tidender, som hann haffver förfarith aff enn sinn

tiänere, som nu nyligenn i Danmarck varith haffver), at kongenn i Danmarck haffver icke ähnnu giffveth the lifflendske sendebud någre svar opå theres verff, uthenn skicketh till Lifflandh sine bud med någre conditioner, som hann them haffver förestälth, och som vij förnimme, då bekomme the lifflendske budh, som i Danmarck ähre, inge svar aff kongenn på theres verff, för ähn kongen bekommer sine bud och svar tilbake ifrå Liffland. Och effter vij icke vette, hvad conditioner kongen haffver förestelth the lifflendske, thärföre see vij gärne, ath thu thär um med thätt förste vilth lathe förfare och sedenn oförsummelingen osz thätt förstendige, sammelunde um alle andre lägenheter, som thu haffver kunneth förnimme både aff Liffland och Rydzland etc. Gud almectigiste tig altid faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 24 septembris [anno 1558].

Stockholm den 29 september.

Till Sven Joensson angående Hamra gård och om de jordebref han funnit i Vernamo kyrka.

Efter originalkoncept i RA.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekomet thin scriffvelsse, Sven Joenson, tesliges besedt thet register opå the nyes vederkende godz, som tu oss sendt haffver. Och hvad belanger thet godzet Hambra och the torp ther under liggie, som Per Cristiernson icke vil släppe, haffve vij latit ransake ther om udi vår jordeböck och befinne, att Cristiern Larsson på Fletna uplot oss samme Hambra för 2 andre gårdher i Upland, hvilket byte doch ther effter rygget bleff. Dherföre må tu late Per Cristiernsson behålle samme Hambra och the torp ther under liggie.

Hvad then Lindorm Person belanger, som tu och

scriffver um, vele vij sielff handle med tig um honum, när tu komber hijt med thin rekenskap.

The jordebreff, som tu haffver funnet i Vernemo kyrckie, må tu haffve hijt up med tig sampt med the 5 skeppundh torre ål tu rörer om. Och biude vij tich, att tu med thet förste skynder tig hijt med thin rekenskap. Datum Stockholm 29 septembris anno 58.

Stockholm i september.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som uthgångne ähre aff Kong:e M:ttz vår aller nådige herres cancellie anno etc. 58», jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Den 1 september.

Öpett breff för Hanns Claesson, att han udi thette åhr 58 må uthføre medt sitt eigett skep hvadh godz honum synes, tesliges fem läster spannemåle, dogh undentagendes andre förbudhne varer.

Till fru Anna, ath hon sigh inthett befatter medt the landboer, som Kong:e M:tt henne någon tijdh under Bischobstuna effterlatett haffver.

Förschrifft för Erich Hendrickson till Lasse Persson, att um Erich Nilsson på Uthö icke haffver rådt till att betale honum the hundrede mark, han ähr hans fader skylligh, schall han anamme så mykitt aff bönderne i Hussby, han kan bliffve förgödt [*sic*] medt etc.

Förschrifft för Madtz Larsson, borgere udi Sichtung, till Peder Galle, att han ransaker um en bodh, borgmestern ther sammestedz vele honum affhende, och later honum vederfares så mykitt, som rätt ähr etc.

Den 2 september.

Förschrifft för Oluff Råff till Hans Vogehals, att han obehindrett lather honum beholle och besittie thett torpe-

stelle, han uptagett haffver, um thett någenn bolby icke förnähr ähr etc.

Svar till Lasse Joenssonn, att the bönder udi hans befallning, som icke haffve rådth att giffve penningar för smörett, måge uthgiffve smörett, väll skattvägett.

Öpettt breff för her Erick Olai, kirckie herre udi Alingzås i Vestergötlandh, på tije tynner spannemåle aff thenn tiende spannemåle, som faller vedh för:ne Alingzås, till enn behageligh tidh.

Den 3 september.

Förschrifftt för Jacob v. Sode till Johann Åkessonn, att han steller honum tilfridz för thett han honum skyligh ähr.

Öpettt breff för her Göstaff Johansson på ett fyrekant tornn i Stocholm, liggendes vesten till vedh skantz-senn till enn behageligh tidh; item att borgmestere och rådth udi för:ne Stocholm skole vederleggie honum enn tomtt udi för:ne Stocholm för then tomttt K. M:tt fick aff honum på Gråmunkeholm till evärdelige äge.¹⁾

Den 4 september.

Till Jörenn Nilsonn, att han aff sin befallning för-schicker the mäste timbermen till Nacka, han kann åstadh-komme.

Förschrifftt för Erich Jacobssonn på Ramshytten till her Peder Andre, att hvar then pijgen, han belegrett haffver, och hans skyldskap icke förhindre, måge the komme udi echteskap, ther um han och ransake schall.

Den 5 september.

Svar till Peder schriffvere, att han aff Påvell Joenssonn så mykin fisk, han vedh Ene och Hampe skär liggendes haffver, bekomme schall, tesliges ifrå Stocholm

¹⁾ Senare delen af brefextraktet är i handskriften öfverstruken.

både tårren och salt fisk; item att han sigh medt the sextije stycker oxer väll måtte kunne behiälpe; item um Kong:e M:ttz båtzmen the galleijder, ther ligge, icke för-moge fordre till Stocholm, att han dhå opå them sätter någre aff stadzens båtzmenn.

Svar till Joenn Karssonn belangende bönderen [*sic*] udi hans befallningh, som sigh besväre uthgiffve penningar för skatte smörett och spannemålen, att the ther medt måge bliffve förschonede. Hvadt thett store borgleije belanger, vedh Vadstena ähr, att han ther um tiltaler rithmesterenn. Item att han förtröster arbetis folckett ther opå slåttedt, att närh Kong:e M:tt titt personligen kommer, schole the bekomme theris betalningh.

Svar till Anders Erichsonn, att bönderne udi hans befallningh måge köre timber för konungzfodhringen. Item hvar then her Oluff i Liungh vill icke lathe sigh förnimme medt tilbörlig lydachtighet, att han dhå måtte bliffve satt aff gäldett.

Öpett breff för longe Karll på ett stenhus, liggendes på Siälegatenn i Stocholm, qvitt och frij för alle utlager, hvilckett stenhus Axell Bencktsonn tilförende haftt haffver, till enn behageligh tidh.

Den 6 september.

Svar till Jönns Bossonn, belangendes the tyske ryttere, som sigh otillbörligen emott fougten på Ohrreholmen förhandlett haffve, att the therföre måge bliffve straf-fede etc.

Svar till Peder Abiörssonn, att the, som icke haffve rådth udi hans befallning giffve penningar för spannemålen, måge bliffve ther medt förskonede, och ther aff lather bake och brygge gått skeps öll och brödh etc. Thenn Lydick Henrikssonn, som kom i skade för thenn tyske landzknechtt, schall förschickes till Kong:e M:tt.

Öpettt breff för Nils Perssonn, att han udi sin lijffs-tijdt åhrligen opå Cronebergh må bekomme sexten mark penningar och sex alner clåde, item att han aff spettalen udi Växiö schall haffve sin lijffsbergningh.

Förschrifft för hustru Anna, Thomos Mekinges hustru udi Listemsari sochnn [*sic*], till Jacob Persson, som ther tilförende fougte varitt haffver, att han lather henne bliffve okraffd för the partzeler hon bleff tilachters 55 och 56, när hennes man var lendtzmann.

Förschrifft för Oluff Eikenen till Joenn Olsonn, att Kong:e M:tt haffver honum effterlatedt ett hemen udi Vijborgx sochnn, benempdt Tullisari, under affredt, hvilc-kett han och förbättre skall.

Den 7 september.

Svar till Hanns Perssonn, att han then miöllqvärnn, han umschrieffver, medt thett förste lather upbygge. The dagxverckenn, han aff Huszeby, Hershammer och Steenby sochner [begärer], må han bekomme, dogh att han medt andre uthskylder qvitter aff medt them etc.

Till Oluff Hendricksson, att han the tyske ryttere, som opå Upsale gårdh ligge, samptt medt rittmesteren mustre skall och seden vette giffve tilkenne, hvadh rust-ninge the haffve.

Samme mening skreffs till alle slott och gårdar, ther som tyske ryttere ligge.

Den 8 september.

Öpettt breff för Påvell Larsson och Nils Larsson i Görbyenn udi Lula sochnn, att the måge bruke och beholle ett fiske, benempdt Törne hampnn, dogh att the ther aff schole göre udi skatt hvar tridie fisk etc.

Den 9 september.

Till Oluf Svart för hustru Barbara Jönzdotter, salige Eskil Bertilsons effterleffverska, om någon arff, som henne står tillbaka effter sin fadherfadher.

Till Lasse Nilssonn, att han förschicker till Kong:e M:tt ett register opå all thenn fruchtt, trägårdzmesteren udi Strengnäs haffver anammett ifrå Tynnelsö, samptt the qvittentier ther opå geffne ähre etc.

Den 10 september.

Svar till Erich Perssonn belangende tijende spannemålen bönderne icke förmåge löse, att han haffver honum tilstädes liggendes. Huru han medt 59 åhrs upbördh opå spannemålen förhandle skall, må han sigh framdelis bespörje. Item att han förhandler medt ritthmesterenn, att han förlegger thäden ifrå Åthvidtzberg någre häster till andre orther. Item att han föryttrer smörett lijke som andre fougter.

Den 11 september.

Till her Göstaff Olssonn, att han lather Seffred Henderssonn och Madtz timberman bekomme ifrå Elffsborgh någre gode skeps timbermenn och sågere till att hialpe them upbygge the galleijder och skuter vedh Väner, Kong:e M:tt them befalett haffver.

Svar till Anders Hanssonn, att närh Kong:e M:tt bekommer ett vist register opå the dagzvercken, knechterne giortt haffve, schole the bekomme, hvadh the förtiäntt haffve etc.

Till Peder Nilssonn, att han lather the två skeppere, som galleijderne vedh Väner upbygge schole, bekomme så mykitt järn, the ther till behoff haffve.

Den 12 september.

Förschrifftt för menige mann udi Medelpada till Hanns Bergh, att effter bönderne icke haffve rådth att lösze smörett för penningar, må han behollett hoss sigh.

Förschrifftt för Seffred Bertilssonn till Erich Perssonn, att han förschaffer honum rätt um en uthjordh, som någre vele honum ifrå velle etc.

Förschrifftt för Jacob snickere och hanns hustru till Jacob Holstt, att han ther opå gården lather them bekomme öll och math, tesliges allehonde vercke, som han kann haffve behoff till snitkere arbetedt, som han ther förhänder haffve skall etc.

Förschrifftt för Hanns perlestijckere till Nils Tulessonn, att han lather honum anthen bekomme till sin eigen perszonn månedtzkostt eller gå till kostt ther opå gårdenn.

Förschrifftt för bönderne udi Läckelähnn, som ekeskogenn förderffvett haffve, till Madtz Kagge, att the måge niute samme vilckor, som udi andre häreder ther nedhre ähr effterlatedt vordett etc.

Till Peder Karssonn, att han lather Seffredt timbermann och Madtz Henderssonn, som the två galleijder vedh Väner upbygge schole, bekomme then deell the skäligen till samme bygning behöffve kunne; item att han opå en orth icke lather hugge ekeverckett och schall holle clare register opå then umkostnedt till samme bygning behoff komme kann etc.

Till Märthen Nilssonn, att han till Kong:e M:ttz skeps och gallejders uthredningers behoff lather brygge och bake sex läster skepsöll och fyre läster skepsbrödh etc.

Samme mening till alle fougter udi Uplandh, att opå hvart slott och gårdh schulle brygges och bakes så mykitt [i] registret förmäldes, uhr cammeren öffveranthvordedes i cancellijedt etc.

Den 13 september.

Till her Göstaff Olsson, att han befaler Oluff Simonsson anamme aff then tyske köpsvänn, benempd Bärendt Frije, hundrede stycker brabanstt och thett strax betaler medt maltt etc.

Till Bencht schriffve[re], att han lather then skep-pere, som gallejderne udi Vasbo upbygge schall, bekomme ther till hele och halffve vräklinger, bordspijk, bulter och annedt järnn, som ther till kan behöffves.

Svar till Peder schriffvere, att han later Kong:e M:tt bekomme ett rätttere mantals register; item att han medt all flijtt samptt med andre fougter udi Nyköpingx lähnn ställe effter the skogztiuffver, ther höres vare etc.

Till Joenn Karsson, att han lather Hanns Larsson och Casper v. Norenberg bekomme thenn deell, the schäligen haffve behoff till then värkestadh the ther uprätte schole, och ther opå holler clare register.

Svar till Erich Dalekarll, att han the bätzmän, han begärer, bekomme schall framdelis, hvar the icke bliffve brukede. Schall han vederkennes thenn hästt igen, som effter Hans Holstt ähr bleffvenn. Ähr Kong:e M:tt icke tilsinnes effterlate honum the dagxverckenn, han aff Bencht Nilsson och Truls Nilsson begärer. Item att han leffrerer någre värckhäster till Suñdby göll och någre till Biursundh etc.

Till Oluff Kedelsson och Jönns Juthe, att the på thett fogeligeste handle medt almogen udi Läcke lähnn, att the måtte komme Kong:e M:tt tilhiälp medt een lithen kostgårdh och een hoop ekevärcke till the gallejders behoff vedh Väner upbygges schole etc.

Förschrifft för sochne bönderne udi Skedvi till Truls Persson, att han lather them bekomme till kyrkenes bygnings behoff tiugu tunner aff kyrcketijenden, ther faller för 59; item att han then kopper och bly,

ther vedh kyrcken ähr, lather komme till Vadstena och söloffrett till K. M.

Öpett breff för her Joenn i Saleby på tiugu tunner spannemåle aff tiendenn, som faller udi Skåningz häredt, allenest udi thette år 58.¹⁾

Den 14 september.

Till Brynill Benchtssonn, att han lather Hans Larsson och Casper v. Norenberg bekomme aff Hammersberg så mykin stelle stenn, the behoff haffve kunne till then värckestadh, the udi Vadstena uprätte schole etc.

Förschrifftt för Peder Joensson till Lasse Brömss, att han lather schriffve honum ibland the skyttene, han udi befalning haffver, och latheren bekomme löhn när the andre etc.

Förschrifftt för Mauritz Francke till hertigh Erich, att Hans F. N. må bruke honum ther nedhre vedh gräntzen, hvar Hans N. synes.

Förschrifftt för någre bönder aff Läcke lähnn till her Svante, att han allffvarligen förmaner sijne fougter och andre tjänere, att the stelle utaff medt the otilbörlige skiutzreser och annen orätt, the vele them tilfoge.

Förschrifftt för fru Anna, Jören Normans, till Anders Vesgöte, att honn ihnn till nästkommendes fastlave må bliffve besittiendes på Tuna, och schall han vedh samme Tune väll lathe tilpynte åkrenn; item att Kong:e M:tt schall beholle halffparten aff höett, ther växtt ähr etc.

Öpett breff till menige mann udi Ridholms sochn udi Ösbo, att the här effter schole göre sijne åhrlige dagxverckenn som hiälpe dagxvercken till Jöneköpingh, enähr thett aff her Steen Erichsson fordrett bliffver etc.

Collationn för her Peder Andree på Sorunda prestegäldh, liggendes i Stocholms stichtt.

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: M. E.

Den 15 september.

Svar till Lasse Hallansfar, att bönderne udi hans befalningh måge före spanmålen till siösijdenn och ther bliffve väll bevarett udi gode huss. Hwadh the skuter belange, han thenn gamble spannemåle medt till Calmara fordre schall, må han lathe Kong:e M:tt ther med bliffve obekymbrett och them sigh siälff förschaffe etc.

Svar till Anders Torbiörsson belangende then closter qvärnn upbrändt ähr, att han lather upbygge en annen igenn. The värckhäster, Anders Nilsson haffver honum ifrå, schall Oluff Knutzsonn um ransake etc. Item um ifrå Finland någett arbetis folck kommer, varder han och aff them någre bekommendes.

Till Oluff Knutzsonn, att um Anders Nilsson någre värckhäster haffver behollett, som till Garpebergett ähr-nede vore, thett han dhå leffrerer them tijtt igenn etc.

Förschrefftt för Lasse skraddere udi Östenmyre och Oluff Persson i Gäle udi Gränie sochnn på menige sochne bönders vegne till Oluff Knutzsonn, att han tillsäger Thommes Jönsson, thett han inge flere dagxvercken eller annett aff them fordrer, ähnn som the ähre plichtige etc.

Öpett breff för Peder Joenson, att hann skall niute, bruke och beholle en gårdh, benempdh Myrenn, liggendes i Synnerby sochn i Skåningz häredt, qvitt och frij för alle utskylder till enn behageligh tidh etc.¹⁾

Den 16 september.

Till Oluff Knutzsonn, att han fördeler thett arbetis-folck, som ifrå Finland kompne ähre och Kong:e M:tt honum tilschicker, till Hans Nädtz bergvärck, ther the mästt behoff ähre; item att han så förschafferedt, thett Hans K. M:tt måtte haffve någon profijtt aff then kopper, som

¹⁾ I marginalen: E[rasmus] L[odvicksson].

både köps och säls vedh Kopperbergett; att han och för-schafferett, att hög:te Kong:e Ma:tt måtte bekomme i skatt och affrett plåte kopper, hvartt stycke vedh två al-ner longtt.

Den 17 september.

Till Thommos Nilsson, att the tre bönder, som haffve hafftt then uthjordh udi Medelby, måge beholle thenn råghsädh, the vedh samme Medelby såått haffve etc.

Till Bencht Olsson, att han lather Ambrosius Jö-rensonn bekomme then deell, han till fiskerijedt opå holle schall och han medt umgå kann etc.

Den 18 september.

Till Jacob Henricksson, att hann förfoger sigh till Vijborgh och ther udi Claess Christiersonns fråvare achter K. M:ttz bäste; item att han vill vare til rådtz medt Claess och andre förständigige karer, huru alle saker, hvar umtrenger, medt gått, tidigt och förständigtt rådt måtte företages.

Förschrifftt för hustru Karinn i Röne udi Bischops-kulle sochn till Jöns Brun, att han ransaker um någett arff, som henne ther effter sijne föräldrer schall tilfalle, och later henne vederfares så mykitt rätt ähr etc.

Öpettt breff för Lasse Ericksson, fougte på Liungh, att hann schall bruke och beholle enn K. M:ttz gårdh, benempdh Blombacka, liggendes i Skånungz häredtt, frij för alle utskylder.¹⁾

Den 19 september.

Svar till Peder Nilsson, att um smörett, som till Elffsborg förtt ähr, må så vare, som ther um besteltt ähr;

¹⁾ I marginalen: E[rasmus] L[odvicksson].

item att han förfoger sigh till Kong:e M:tt medh the leffreringer, han står tilbake medt etc.

Tillgiffis breff för Germund Svenssonn på alle the partzeler, som honum til skultt på sin 57 åhrs regenskap effter affvelen, åhrsvexten, störtning, slachterijdt och vekekosten tilrecknett bleff etc.

Samme mening för Nils Birgessonn på Cronebergh och Jönns Brun på Tavestehuss.

Befalningzbref för Jacop Hansson att opkräfie then skatt, som the lapper uthgöre skole, som boo på Tydz fiell på Sverige och Norige, som dee årligen vane äre att uthgöre till Sverigis crone.

Förschriffitt för Nils Håkenssonn till Jönns Bonde, Jörenn Bonde och Måns Bonde, att the lathe samme Nils Håkenson och hans fader haffve the frijheter, som theris fader Toor Bonde them udi sitt ytterste på eenn gårdh, benempd Bälletorp, giffvitt hade etc.

Den 20 september.

Till her Göstaff Olsson, att han lather förfare, um the rikkeste borgere udi Elffsborgh, effter som Kong:e M:tt åhr berättedh, upköpe udi Hans N. namppn the bäste fremende varer etc.

Förschriffitt för Nils Erichsson till Anders Vesgöte, att han åhr honum behiälpeligh um någett arff, honum effter hans föräldrer udi Finbacka tilkomme schall etc.

Till Erich Knutzsonn, att han förhandler medt någre bönder i Näricke i Rinkeby sochnn, som haffve någre bläsätte klippere, att the them unne Kong:e M:tt.

Öpett breff för Lasse Personn på Skabo i Varnimme sochnn i Åås häredt, att hann udi sinn lifftidh schall besittie för:ne Skabo qvitt och frij för gingerdh, fodringh, stedzle och andre utskylder, doch så att hann skall utgöre landgillett, nembligenn 6 pundh smör.¹⁾

¹⁾ I marginalen: E[rasmus] L[odvicksson].

Öpettt breff för M. Erich Petri, ordinarius udi Schara, opå thenn gårdh M. Erich Falk tilförende haffver boedtt udi, medh hus, åker och engh; item haffver och K. M:tt gunsteligenn effterlatidh honum otte läster spannemåle sigh till årligitt underholdh, till enn behageligh tidh.¹⁾

Den 21 september.

Herädzhöffdinge breff för Per Andersonn, fordom borgmestere udi Stocholm, på Svartlöse häredt i Stocholms län.²⁾

Den 22 september.

Till hertigh Johann, att Hanns F. N. ville haffve inseende medt fougterne ther i landett och allffvarligen them förmane, att the lathe Kong:e M:ttz folck, ther ähre, i tijdh bekomme then deell the förtiäntt haffve etc.

Den 23 september.

Förschrifftt för kollerenn vedh Upsale till Oluff Henderssonn, att um the icke haffve bekomett theris löhnn för någre åhr, som the berättedt haffve, dhå må han tilseije them, som bliffve förordne[de] att löhne folckett ther sammestedtzt, att the lathe och them få, hvadh them bör att haffve etc.

Öpettt breff för Göstaff Johansson till Haga på thenn partenn udi Väna häredt udi Vestergötlandh, som Niels Jespersen en tidh longh haftt haffver, K. M:tt till enn behageligh tidh.¹⁾

Den 24 september.

Förschrefftt för Vallentijnn Postt till Hanns v. Lignis, att han fordrer honum till arbetis medt then deell,

¹⁾ I marginalen: M. I.

²⁾ I marginalen: E[rasmus L[odvicksson].

han kann behöffe, och granneligen upregistrerer, huru mykitt aff hvar partzell, han lather honum bekomme.

Förschriffitt för Peder Knutzsonn till Hanns Torstenssonn, att han lather honum vederfares så mykitt rätt ähr um thett hemen, han haffver honum affsatt.

Den 26 september.

Förschriffitt för Oluff Svenssonn till Svenn Kartt, att Kong:e M:tt haffver effterlatedt, att han må uptage sigh ett hemen aff en ödismarck, benemp[d] Bredeng.

Förschriffitt för hustru Karin i Toffta till Lasse Erssonn, att han ransaker um thett manslagh hennes son udi nödhvärnn schulle giortt haffve.

Svar till M. Claess, att han, såsom han begärer, må udi Suderköpungh bliffve predicantt; item att han medt M. Erich väll siälffve kunne på både sijder förlijke sigh um then gårdh, the udi Linchöping hafftt haffve etc.

Öpett breff för hustru Malinn, Oloff Arffvidsons, att honn skall udi sin lifftidh niute och beholle två prebende gårder, benempde Toffvarp, liggendes udi Sem sockn i Kindh, qvitt och frij för alle utskylder etc.¹⁾

Öpett breff för för:ne hustru Malin, Oloff Arffvidsons till Bragnem, att honn udi sin lifftidh skall haffve enn punde lest spannemåle, halffpartenn rogh och halffpartenn korn, udaff tiendenn, som faller udi Kindh etc.¹⁾

Öpett breff för hustru Brite, Lasse Personns till Åby, att K. M:tt haffver förlänt henne udi hennes lifftidh enn halff punde lest spannemåle, halff partenn rogh och halffpartenn kornn, aff tiendenn, som faller udi Broby sochnn i Daals heredt.¹⁾

Öpett breff för hustru Märete, Oloff Drakes, att K. M:tt haffver förlänt henne udi hennes lifftidh enn halff punde lästh spannemåle, halffpartenn rogh, halffpartenn kornn, aff tiendenn, som faller i Gelstade gåldh.¹⁾

¹⁾ I marginalen: relator Eras[mus] Lod[vicksson].

Den 27 september.

Collationn för här Tommes Laurentij på Odensvij prestegäldh, liggendes udi Vesterårs stichtt.

Den 28 september.

Förschrifft för Anders Olsson, lodhsmedt, till Hanns v. Lignis, att han lather honum bekomme, hvadh deell han kan behiälpe sigh medt.

Till Oluff Knutzsonn, att han förschicker till Stocholm ifrå bergxlagen en smeltere, som kan smelte någett vask, som effter Gilius byssegiutere ähr bleffvedt etc.

Den 29 september.

Svar till Mauritz Stake, att bönderne aff hans befalningh måge hvar uthgöre så mykin hampe, the haffve rådih till etc.; item att han opå thenn bonde aff Norige, som haffver förkastedt råmercken emellen Sverige och Norige, schall begäre en rätt etc.

Till Oluff Knutsson, att han ransaker aff theris qvittentier, som någre leffreringer thesse förledne år ifrå bergxlagen till Stocholm giortt haffve och Nils Spetz ähr tilhände kommett, hvadh thett sigh både udi kopper, järnn och andre partzeler förslå kann.

Den 30 september.

Svar till Peder Fox, att Kong:e M:tt icke ähr tilsinnes lathe föröytre spannemålen för thett värde, som han schriffver etc.

Stockholm den 3 oktober.

Till utvald konung Erik om änkehertiginnans af Sachsen-Lauenburg afslutade besök i Sverige och om hennes åtagande att i Danmark föra på tal frågan om tre kronor, om fördelningen och utrustningen af de i Kalmar förlagda fartygen, om Dionysii Beurrei anlända bref samt om Charles de Mornay's nya beskickning.

Riksregistr. 1558, fol. 154.

Vår faderlige gunst etc. Elskelige käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tre tine schriffvelszer, thän förste med Claudio thän 14 septembris, thänn andre med Peder Larszonn thänn 18 septembris och thänn tredije med Erich Hendrichszonn thänn 25 udi samme månedh, och haffve till thät förste förnummeth, ath thu sampth tijnn käre brodher Magnus med helsze och helbregde till Calmarne framkompne ähre, för hvilcketh thänn almectigiste Gudh skee loff och prijsz. Honum vij och aff hiärtet vele haffve betacketh för helse och sundhet, som hans gudomelige Ma:tt osz, vår käre husfru och alle tine käre syskene, som nu tilstädis hosz osz ähre, till thänne tijd nådeligenn förlänth haffver. Hann värdiges och så här effter osz på alle sider nådeligenn unne och förläne thätt osz ähr nyttigth och ifrå all farlighet altijd beskerme och bevare etc.

Vijdere, käre sonn, huru handelenn emellen tigh och tijnn mormodher först sig tildragit haffver udi Calmarne och sedenn vijdere thänn tijd, thu skildes vedh hennes kärlighet ved grentzen, haffve vij aff samme tijne schriffvelser väll förnummeth. Och synes osz icke behoff thätt här repetere udi lengdenn, uthan lathe tig kärligenn förstå, ath alth thätt, som i thänn mottenn förhandleth och bestelth, ähr osz ganske behageligith. Och såsom thu

udi tijnn schriffvelse föregiffver titt betenckende um hertig Frantzes och thine käre små systres lägenheter etc., så tycker osz, ath tijt förslag udi samme sack kann vell vare nyttugth. Vore osz och icke obehageligith, ath förbe:te hertig Frantz med sijnn sonn (som thu schriffver um) ville förfoge sig hijtt på föråred med tijn mormoder, på thätt ath vij dhå personligenn med honum till ordz komme måtte och dhå vjdere um våre nödtorffter både i enn måtte och annen till någeth besluth förhandle, hvilcken mening, käre sonn, thu och på thätt fogeligeste kann lathe offtebe:te tijnn mormoder förstå och förnimme etc.

Käre sonn, hvad thänn artickell udi tijnn schriffvelsze belanger, ath thijnn käre mormoder haffver utloffvedh, thett honn vill, så mykith hennes kärlichet mögeligith ähr, hiälpe till ath förhandle um the besväringer, som emoth osz och vårth rijke finnes, synnerligenn ath the danske här effter inthet schole befatte sig med Sverigis vapnn the tre croner etc. Så ändoch vij inthet tvile, ath samme fromme förstinne icke gärne såge, thett osz eller vårth rike skulle skee förkorth udi någenn måtte, och effter hennes kärlichet väl veeth, ath the tre croner med rhätte höre Sverige till och icke Danmarck, så varder hennes K:tt och uthan tvill med flijth thär um förhandlendes i Danmarck, kunne vij och väl täncke, ath thär vill falle mykinn disputas och svar, när hennes K:tt sådanth andrager, hade förtänskuldh varith ganske nyttugth, ath thu till thätt fliteligeste hade begäreth aff hennes K:tt, thätt hon ville lathet tig förnimme, hvad svar thär opå falle kunne, så snarth honn medh the danske thär um tiltaels hade varith, och um thu sådanth aff hennes K:tt icke f[li]teligen haffver begäreth, så ähr befruchtendes, ath vij näppeligenn thär um någenn rhät besked hastigt bekomme, ty thätt kann vel skee, um the danske giffve hennes K:tt icke på samme ährende tilbörlige svar,

motte honn doch lathet bliffve udi sith värde och inthet
 tig thär um mere tilkänne giffve, effter väl troendes ähr,
 ath honn för thänn blodzförvanthnus skuld, som ähr på
 både sider, näppeligenn någenn parten gärne förtörner.
 Och um thu icke haffver handleth med hennes K:tt så,
 ath honn haffver loffveth, ath thu schall strax fåå vette
 the svar, som falle kunne opå the besväringer, hon var-
 der i Danmarck andragendis, så synes osz rådeligith, ath
 thu ähnnu ville schriffve hännes K:tt till och begäre, ath
 när honn haffver fulkommeligen förnummeth the danskes
 svar um the tre croner och andre besväringer, thätt honn
 dhå ville lathe tigh thär um grundtlig beskedh strax för-
 stå och förnimme, på thätt både vij och thu teslikis kunne
 vette, hvad vij skulle osz aldelis effter rhätte.

Käre sonn, um skepenn, vij lothe schriffve tig till
 senest, kann tileffventyrs vare förseenth ath uppskicke them
 hitt i thenne höst. Vij ähre och tilfredz, ath thu och
 tinn käre broder Magnus måge beholle the två galleijder
 hosz edher, I på föråreth sielffve thär med vele updrage.
 Vij kunne och väl täncke, ath barekenn och boijortenn
 icke tiäne på thätt finske farevatnn, effter thär ähr enn
 grundh leed och för:ne skep ligge flux diupth. Doch ähr
 rådeligith, ath the göres tilrede så vel som the andre,
 ath man them kann bruke, um thät annerstedz kann be-
 höffves, och vore nyttugth, ath samme skep bleffve väl
 förbundne både medh krysbandh och elijest, så ath the
 kunne vare faste och varhafftige etc.

Käre sonn, vij lathe tig och förstå, att en tysk, be-
 nempd Victor, hvi[l]ckenn enn tijd long haffver varidh
 schriffvere ved Salebergith och nu för ett ähr sedenn
 drog aff landeth och haffver varid sedenn udi Lantho-
 Miszenn, Andorpen och sedenn i Lundenn i Engelandh,
 ähr nu udi thäsze förlidne dager kommen till osz och
 hade breff ifrå Diónisio Burreo, både osz och tig til-
 schreffne, hvilcke breff vij haffve upbrutit och theris in-

neholdh förståth och förnummeth, them vij tig och nu tilskicke medh uttolckningenn aff thänn förborgede schreffft, thär udi ähr, effter som samme schreffft här haffver kun-neth förståes utaff thänn undervijssning, thu i sommers osz tilskickede etc. Så kann thu, käre sonn, väll siälff see och förstå aff förbe:de Dionisij schriffvelse, hvad trösth thär opåfärde ähr, och vijdere betäncke, hvad udi samme ährende rådeligith ähr till ath beställe etc. Thänn alzmectigiste giffve tig the rådth i sakenn, som kunne nytte-ligest och profiteligest vare, thätt vij och aff alt hiärte önske och aff honum altijd begäre etc.

Käre sonn, vij haffve och nu latijd afferdige Carolum de Mornay til tig, effter hann ähr nu vordenn någeth tilpasz igänn, haffve vij och öffveranthvardeth honum vår schriffvelse till thänn frantzosiske legath, som ähr i Dan-marck, thär aff vij tig och her medh enn copie tilskicke. Och haffver för:ne Carolus utloffveth, ath hann vill drage till samme legath med vår sch[r]iffvelsze och elijest för-handle um någre ährender, såsom förbe:de Carolus tig vijdere siälff thär um veeth till ath berätte. Vore osz och icke obehageligith, ath hann motte med thätt förste komme thär hädenn, um tig synes, thätt elijest så råde-ligith vare, ath hann på thänne tijd till för:ne legath drage schall, eller och ath hann schall haffveth fördrag, till thäs mann kunne förnimme visz beskedh, huru lägen-heterne emellen printzen och frantzosen sig nu tildragith haffve, och hvilkenn partenn haffver behollith öffverhan-denn. Thänn alzmectigiste Gudh tig altijd faderligen och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 3 octobris anno etc. 58.

Stockholm den 3 oktober.

Till allmogen i Korszholms län angående beskattning af fisket.

Riksregistr. 1558, fol. 157. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 318—319, samt af A. J. Malmgren i Handl. och förordn. ang. Finlands fiskerier, H. 3 (1869): s. 415—416.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåter, våre och cronenes skatskyllige bönder och dannemen alle, som bygge och boo i Korszholms län i Östrebotnenn, vår gunst och nådige vilije tilförende etc. Och giffve edher här med gunsteligenn tilkänne, thätt osz ähr tilvettendes vordeth, hurudanne sköne och härlige lägenheter allestedz hosz eder ähre medh allehande fiskerij både udi elffver, träsker och många store insiöger, som riketh och cronene tillyde, utaff hvilcke I ingen ringe förkoffring och båtning haffve, och osz doch aff sådanne elffver och siöger här till dagz icke ähr skeeth thänn skäll och rättighet, som osz opå cronenes vegne medh rhätte ske borde. Och effter thätt vij (såsom edher siälffve nogsampth väll vetterligith ähr) ährligenn opåå våre sloth och gårder här i riketh, sammeledis till våre skepzflåter, måste holle enn ganske stor hop folck för edhers och menige Sverigis rikis inbyggers bästa och beskydden skuldh, thär till och enn ganske svår hop fetalije udi allehande partzeler behöffves vill, thätt vij doch her till med vår svåre umkostneth uppeholleth haffve, så förmåge vij nu icke länger sådanne svåre umkostneder holle, medh mindre menige Sverigis ständer her i riketh effter hvar landzendes lägenhet ville och thär någeth tilhjalpe etc. Hvarföre ähr vår gunstige vilije och befalning, ath I, dannemen alle, som udi för:ne Korszholms län bygge och boo och sådanne elffver, insiöger och träsker bruke, schole (för sådanne orsaker skuld, som för-

talde ähre) giffve osz thär aff någon tull, icke aleniste gedder, uthenn och annen fisk, som I bekomme och Gudh eder varder giffvendes, effter som vår befalningzman med edher thär um opå våre vegne vijdere varder förhandlendis. Thärudinnen göre I thätt osz ähr behageligith, thätt vij och med edher gunsteligenn vele betencke etc. Datum Stocholm 3 octobris anno etc. 58.

Samme mening till Vestrebotnen.

Stockholm den 3 oktober.

Öppet bref för Lasse Fordell att uppbära tull af dem, som idkade handel i Österbotten.

Riksregistr. 1558, fol. 157 v. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sveriges rikets commerce, D. 1 (1747): s. 159—160; och af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 9 (1857): s. 319—320.

Vij Gustaff etc. göre vetterligith, ath vij haffve befalet vår tro tjänere och fougte udi Persör etc. sochner i Östrebotnenn, Lasze Fordell, ath upbäre tull aff alle våre undersåter, som söke till för:ne sochner med någenn handell eller köpenskap, utaff hvad orth the helst komme kunne, anthen ifrå Sverige eller Findland, doch undentagendes the, som ifrå Stocholm och upstäderna udi Upland thär hädenn sökendes varde, hvilcke theris godz i Stocholm förtulle schole etc. Thär alle våre undersåter, som till för:ne sochner med köpzhandell drage vele, måge vette sig effter rhätte, vävilleligenn görendes uth sådanne tull, som för:vit står, och så mykith aff hvar partzell, som förberörde Stocholms borgere och the aff upstäderna, som genom Stocholms ström aff och till drage, utgörendes varde. Datum Stocholm 3 octobris anno etc. 58.

Stockholm den 6 oktober.

Till utvald konung Erik angående festligheterna vid prinsessan Katarinas förestående bröllop.

Riksregistr. 1558, fol. 158.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, såsom tig väll vetterligith, hvad som bevilligeth och beslutet ähr um thänn högtid på nästkommendes pingsdager etc., så kann thu väll sielff besinne, ath ganske mykith ähnnu feeler, som thär till vill behöffves, hvilcketh vij siälffve icke alth fulkommeligenn effter nödtorfftenn beställe kunne, effter vij och elijest med många andre våre och rigsens ährender nu mykith förhindrede och thäsförutenn fast svage ähre. Thärföre see vij gärne, ähr och vår faderlige och kärliche begärenn, ath thu, käre sonn, vilth och hialpe osz i sakenn både medh råd och dådh, så ath um alle deeler retteligen såsom thätt bör udi tijdh motte bestälth bliffve. Och thär thänn alzmectigiste haffver så förseth, ath vij påå för:ne tijdh vår käre dotters högtijd holle schole, såå måtte och betänckes, hvadh som tiäner till sådanne högtidz beprydning både med stäkende och andre triumfering, som udi sådanne fall hos herrer, furster och potentater brukes pläge, hvi[1]cketh vij tig ath öffverväge och thär um beställe opå legge motte. Och synes osz likesth, ath thu ville förskicke någenn förständig tro kar till Tyslandh med Berenn v. Luneborg, som thär nu udi thänne närvarendes höst och vinter kunne beställe och tilpynte late alth, hvadh som till sådanne triumfering ähr tiänligith och behöffves vill, effter thätt skick och säth, som opå thänne tijdh bruckligith ähr, och ath alth sådanth motte komme hijt in i riketh med förste öpet vatnn på föråreth, och ähre vij icke obenägne till ath förlegge och betale, hvadh som thätt kann värth

vare, när thätt här tilstädis kommer. Hvad thu och ytermere tencke kann till sådanne högtid tänligit, see vij gärne, ath thu och vilth osz thär um opåminne, på thätt vij sedenn med tig thär um berådslå och udi tijd lageth, ath um alle deeler kann bestälth bliffve, effter som nödtorfftenn kräffver. Gudh alzmechtigiste tig altijd faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Stocholm 6 octobris anno etc. 58.

Stockholm den 10 oktober.

*Till borgmästare och råd i Reval med rekommendation för
Hans Engelke.*

Enligt original på papper i Revals stadsarkiv.

Gustaff etc. Unsern gnedigen willen bevohr, wolweisen lieben besondern. Ess hat unss briefsweiser, unser lieber besonder Hanss Engelcke, underthenigst angelanget unnd gebetthen, dieweile er bey dem hochwirdigen fursten, herrn Wilhelmen von Fürstenbergk, des teutesches ordens meister zu Lifflandt, unserm freuntlichen lieben nachparn, was zuthun, unnd derhalben sich inn Lifflandt begeben musse, auch ein armer elender nachgelassener wise where, wijr ihme ann euch unsere vorschrift gnedigst mittheilen unnd geben wolttenn. Whan wijr nhun arme elende betrübte withwen unnd weisen zubefhurdern auss gotlichem gebot unnd natürlicher zuneigung unss schuldigk erkennen, alss haben wijr ihme damith inn gnaden hülffich erschienen wollen, unnd ist demnach ann euch unser gnedigst sinnen, ihr wollet gemelten Hanss Engelcken unnd seinen andern nachgelassenen schwestern unnd brudern, alss armen, betrübten, elenden, vorlassenen weisen, umb unser vorbitte halben gunstige unnd gutte hülff unnd befhurderung ertzeigen, auch sie inn allen ihren rechtfertigen sachen, whorinn sie ewerer hülff unnd

rhats begehren unnd anruffen werden, annehmen unnd vortretten, unnd sie sich im besten unnd gunsten befhalen sein lassen. Solchs wirth der allemechtige Gott euch unnd dero gemeinen stadt reichlich belonen, unnd sie werden ess zeitlich unnd ewiglich zuberuhmen haben. Whorinn wijr solchs auch inn gnaden unnd allem guthem erkennen soltten, wheren wijr geneigt. Datum auf unserm schloss Stockholm den 10 octobris anno etc. 58.

(Spår af sigill.)

Utanskrift: Den wolweisen unsern lieben besondern burgermeistern unnd rhadtmanen der stadt Revell.¹⁾

Väntholmen den 19 oktober.

Till Jakob Turesson [Rosengren] angående hans hustrus vistelse på slottet [i Stockholm], om räkenskapernas afslutande, om tillrättaskaffandet af Nils Spetz och andra, som rymt undan ransakning och straff, samt om förslags upp- rättande öfver spanmålsbehofvet för året.

Riksregistr. 1558, fol. 161.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve förståt, Jacob Turszonn, aff Måns Jönszonn, thätt thu begärer, thätt tijnn hustru må bliffve hos tig opå slottedh. Så ähre vij thär med väll tilfredz och vette icke, ath thätt haffver tig heller tilförende varith förvägreth etc.

Vij haffve och förståth, hvad förtröstning thu haffver giordt um the leffvererings register, som cammerschiffverne i Stocholm påholle, ath samme register schole udi thänne veke bliffve färdige och osz tilskickede. Så ville vij gärne, ath ährenn motte bliffve rhätt åtskilde, och ath vij kunne bekomme enn rhätt beskeedh för hvarth årh för sig, först för 57, thärnäst för 58 och sedenn hvad

¹⁾ Senare anteckning på brevets yttersida: den 28 octobris anno 58 R.

som nu udi thänne höst udi alle partzeler upburith ähr och lyder thätt tilkommendis ährs upbyrdh 59 till etc.

Vij vele tig och förmaneth, ath thu alffvarligenn seijer the embetisschriffvere till, thär ähre opå Stocholms sloth, så väll the, som udi nästh förlidne som udi thätte ähr thär haffve haffth vårth handemellenn, ath the lathe osz bekomme thänn beskedh thär opå, som osz bör ath haffve med länsregister och alle partzeler, hvarth ähr för sig åtskilth, så frampt ath vij icke schole bliffve förorsakede, ath lathe straffe them till thätt högste. Osz förundrer och icke liteth, ath thänn Niels Spetz, som haffver emoth osz så mykith orätvijsligenn handleth, skulle nu komme sijnn kosz till Findlandh, eller hvart hann haffver tagith vägenn, och ingenn mere förclaring göre osz um thänn deel, han haffver hafft handemellenn, och må thu tale hans lyfftismenn till, ath the skaffe honum tilstädis med thätt förste, elijesth schole the svare osz till all thänn deel, vij kunne haffve honum tiltale etc.

Vij vette och icke, hvarth thänn Christoffer Olszon, som var slotzschriffvere på Viborg, ähr tagin vägenn eller medh hvars tilstand hann ähr dragenn sijnn kos ifrå Stocholm, hvilcketh thu och må effterspörje, effter hann hade och udi många stycker både med gerdh och anneth mere icke mykith ährligenn handleth i Vijborgh, och borde honum ingelunde för sådant icke [*sic*] ostraffet bliffve etc. Huru thänn Oluff Anderszonn och thänn Aszer haffve och handleth med våre varer i Stocholm, haffver thu väl noggsamt hörth tilförende etc. Så ville vij gärne vette, um thu och the andre, som plichtige ähre ath hiälpe osz till vår rhätt, så ath the, som såå oerligenn medh vårth och rigsens handle, motte få theris förtiänte lönn, vele göre något till sakenn och fullfölge samme sälskap med tilbörigith straff eller hvad edher mening och betänckende thär um ähr. Och begäre vij, ath thu med the andre, thär ähre opå slottedh, vele ähnnu meddele osz edher

råd, huru saken schall företages med samme sällskap förtheris oärlige och otilbörlige handell skuldh. Och förnimme wij väll, ath thär någre icke bliffve till liffveth straffede, vände the alrig igänn med sådanne tiuffve stycker, som the alth förmykit bruket haffve etc.

Vij giffve tig och siälff till ath betäncke, hvad skäll thätt ähr, ath hvadh som hälst vij till menige rigsens gagn och bäste med mykith betänckende och omack församble lathe, schall bliffve aff them, som thätt haffve i befallning, bortstulith, och um sådant skulle bliffve ostraffeth, dhå må thu och flere väl kunne tencke, hvadh råd vij haffve till ath holle mykith folck, hester och anneth mere till ath beskydde och försvare riketh medh, när umtränger etc.

Vijdere ähr vår vilije, ath thu beställer med cammerschriffverne, thätt vij med thätt förste måge bekomme besked på vår spannemåll, hvar han ähr och huru mykith på hvar orth utöffver hele riketh, sammelunde ath vij motte få vette summan, huru mykith till enn heel förötäring aff thän partzell utöffver hele riketh behöffves vill, på thätt vij motte i tijd vette, hvad vij aff samme spannemåll kunne umbäre och föröttre lathe. Thär um thu med thätt förste och till thätt fliteligeste beställe vilth etc. Datum Venteholmen 19 octobris anno etc. 58.

Väntholmen den 22 oktober.

Till Hans Kraft angående de under hans befäl stående danskar och holsteinare.

Efter original på papper i Revels stadsarkiv.

Gostaff etc. Lieber getrewer, wiewol wier uns gentslich vorsehenn hettenn, du sollest unserm ernstenn schreibenn, auch munthlichem befelich, so wier dir jungst gegeben, der juthenn unnd holstein halbenn, das du

nicht allein derselbenn kein mher unter dein regiment nicht annhemenn, sondernn auch der jenigenn, so bey dir vorhandenn, gantzlich ohnich machenn soltest, gehorsamlich nachgesetzt habenn, so kommen wier jedoch nicht ohnn besondere beswer inn erfharungk, das solchs nicht allein bis hieher vorpliebenn, sondern sie auch die juthenn, so unther deinem regiment sein, je lenger je mher allenn frevel, muthwillenn, mutherey unnd ruttirungk ires gefallens anrichtenn, auch vonn dir inn irem umpillichenn vorhaben nicht gehindert ader laut der artikell gestrafft werdenn sollenn, welchs uns dan vonn dir seher frembt, hettenn uns auch woll verhoffet, du soltest dich inn unserm ernstern befehl vil anderst vorhaltenn und besser erwogenn habenn, das wier nicht allein ein gantz vordreisslich misgefallenn ahnn gemelter knechte muethwillenn und umpillichkeit tragenn, sondern dir auch jeder zeit ernstlich empfolenn, das solchs der pillichkeit unnd irenn beswornen articulenn nach ungestraffet nicht pleibenn solte. Begernn demnach abermall mit ernst, das du hinfurter keine juthen mher unter dein regiment wesentlich gestattest ader annemest, auch dich der jenigen, so du itziger zeit hast unnd sich irenn geswornen articulenn gemess verhaltenn habenn, mit dem furderlichstenn onich machest, inenn von unsernt wegenn, jedoch nicht auff einmall, sondernn nach der gelegenheit ein nach dem andernn, urlaub unnd pasbort gebest, die andernn aber, so irenn muthwillenn hin und wieder geubt, wie wier borichtet, sich geruttiert, muetereij angerichtet unnd sunst straffbar, laut der artikel ohnn lenger vorweilung straffest. Darahnn thuest du unsernn ernstenn willenn unnd entliche befehlchs meinungk. Wo aber solchs vonn dir (wie bishieher) nicht geschen unnd du ferner mit inen durch die finger sehenn wurdest, wollenn wier zu gelegener zeit mit dir daraus zuredenn wissen, darnach du dich

entlich zurichtenn. Datum Wentholm denn 22 octobris
anno etc. [1558].

(Sigill.)

Utanskrift: Unserm hauptmann, diener unnd liebenn
getrewenn Hansen Kraffth.

Väntholmen den 22 oktober.

*Till Jakob Turesson [Rosengren] angående ett registers
upprättande öfver fiskevattnen i Vester- och Österbottnen,
om utnämmandet af nya fogdar, om repslageri, om ryska
varors användning och om räkenskaperna.*

Riksregistr. 1558, fol. 163.

Vår synnerlige gunst etc. Vij haffve bekommeth
tijnn schriffvelse, Jacob Turszonn, och hvad thän handell
emellen Hans Fordeel och Knuth Ingeszon belanger, kunne
vij intet anneth seije, uthen osz synes, ath thätt haffver
föge på sig, menn um våre register aff the orther både
Östre och Västrebottenn läge osz väll större machth opå
ath vette. Och må thu förmane the Botne fougter, ath
the täncke till, ath osz motte ske bättre skäll aff the
landzender, ähn som här till skett ähr, så ath the gran-
neligen uptechne hvar elff, hvarth träske och elijest alle
the fiskerij, thär finnes, hvad heller thätt ähr laxe, åle,
strömminge fiske eller hvad fisk thär udi tages kan, ath
the motte granneligen bliffve upschreffne, och ath vij motte
vette, huru mykin fisk, thär tagis, och hvad thär utaff
till rigsens bäste utgiorth bliffver etc.

Thänn Måns schriffvere och Anders Brun, thu osz
tilskicketh haffver, haffve vij latijdh giffve fougtebreff opå
the häreder, the ähre förordnede till etc.

Um thänn bonde till fougte udi Kim lappemarck för-
ordnes skulle, synes osz och väl vare förnödenn bestälth

bliffve motte, doch såge vij gärne, ath samme bonde till osz komme, för ähn han thär till förordnet bliffver, opå thätt vij personligenn med honum handle motte um vårtth och rigsens gagn och bäste etc.

Vij ähre och tilfredz, ath thänn hampe, thu um-schriffver, må inventeres Peder Matszonn till, och ath samme hampe motte sedenn upspinnnes och thär aff släes gåt kabbelgarn till tog och anneth, hvad till våre skepz behoff förnödenen vare kann etc.

The rydzevarer, thu schriffver um, måge väll för-tytres effter thätt värde, the ähre värderede före, doch undentagendis the betzell och huffvedlag, hvilcke måge leffreres våre stalmestere till ath berijde våre unge häster medh, thäslikis och grimmerne; item the eldföre måge leffvereres hijtt till vårth häff, hvilcke här brukes kunne, nhär vij resze och schole ligge udi marckenne. Vij ähre och icke tilsinnes ath lathe the räffve krydder komme i thänn menige mans hender, uthenn thär vij kunne haffve någet gagnn aff them till ath få någre diur på store skoger, då motte the thär till bliffve brukede etc.

The partzele register, thu osz förtröster med, såge vij gärne, ath vij oförsummeligen måtte bekomme, thäslikis och någre cammerschriffvere, som kunne göre bätter beskeedh ähnn the, här hos osz vore senesth. Vij förnimme och, ath the register, som nu schole tilrede vare i Stocholm, alenest lyde på them, som vårth i befalning haffve udi Stocholm. Och effter vij och gärne ville vette um vår spannemåll och alle andre partzeler, som våre vareschriffvere udi Norköping, Calmare och Elffzborg i befalning haffve och plichtige ähre ath svare till, thärföre ähr vår vilije, ath thu och lather udi like motte utdrage samme partzeler och thätt förste mögeligith osz och thär um late bekomme beskeed etc. Datum Venteholmen 22 octobris anno etc. 58.

Väntholmen den 23 oktober.

*Till borgmästare och råd i Reval angående frigifvandet
af några tyska köpmäns arresterade varor.*

Efter original i Revals stadsarkiv.

Gustaff etc. Ersahmenn liebenn besonderenn, es hatt uns unser hauptmhan auf Wijburgk unnd lieber getreuer Claus Christiernssohnn underthenigst zuvornhemen geben, wie ihr etzlichenn kauffleuthenn, so ihrenn handell unnd nharungk inn gemelter unser stadt suchen, heringk, laken unnd andere wahrenn, in maynungh sie dieselben nach Reusslanndt zu sterckungk eures feindes hettenn fhueren wollen, mit einem arrest gesperret unnd angehalten. Unnd ob er euch zum mheren mhall darumb, umb ir fleissige bitt, und das sie eine gutte zeit auffrichtigh aldar gehandelt, auch sich albereit wesentlich niedergelassenn oder ja inn kurtz dasselbie zuvollenden unnd sich zubegeben vorhabendt, auch der maynungk dem reussen wess zuzufhueren nieh gewessenn, schriftlichen ersuchen, so where doch solches vonn euch abgeschlagen wordenn unnd der arrest bisher noch nit laxiret, welches ihnen dan zu endtlichem vorterb unnd unterganngk wehre gerathenn, mitt ferner bitth weiln ehr durch sein schreybenn nichts bei euch beschaffenn moegen, wier euch selbstenn hierinnenn der billigkeit erinnernn woltenn, unnd wiewoll wir nuh bey unns selbest zuerachten, das es euch nicht zu duldenn, das der frembde kauffmhan euch zu schadenn unnd nachteill dem reussenn wess zufhuerenn solt, derhalbenn auch vonn genantenn unserm hauptmhann kein bewegnus gemacht wordenn, unnd solches frembder leute halbenn vonn euch nie begehrenn gewessen, so ist es doch an dem, wie gemeldet, das dieselbienn kauffleute, denenn die arrestirten ghuter zukommen, unser unter-

sassen und sich unter unsere gewalt gegebenn haben, weiln uns nuh dieselbienn nichts weniger als alle dije unsern in ihrenn rechtmessigenn sachenn zu schutzenn unnd zuvortrettenn gebhuret. Demnach habenn wir ih-nenn unsere königliche hülff auch nicht abschlagenn kön-nen, unnd gelangget demnach an euch unser gnediges sinnen, ir wollet denselbienn mit denn erstenn ihr guth loss gebenn, das arrest laxiren unnd sie ferner hierueber inn keynerley wege beschwerenn. Do ihr aber wess rech-tenns zu ihnen zuhaben vormeynet, moeget ir sie vor vill gedachtem unserm schlossvogt ader aber unns zu recht betedigenn, soll euch unnd andernn nichts weniger als bein euch wiederfharen, was recht ist, dornach ir euch zurichtenn; do es aber nicht geschehenn würde, unnd sie je vonn euret wegenn gar untergehen solten, habet ir zuerachtenn, das wir sie nicht verlassenn, sondernn zu andernn wegenn, domit sie ihrenn schadenn nachkommen, gedenckenn mustenn. Datum Wenteholm denn 23 octo-bris anno etc. 58:ten.

(Sigill.)

Utanskrift: Denn ersamenn unsern liebenn besondernn burgermeistern und radtmhannen der stadth Revell.¹⁾

Väntholmen den 24 oktober.

Till Claes Kristersson [Horn] angående förbud emot sven-ska fartygs byggande för rysk räkning, om uppskof med skattläggningen, om de i Reval anhållna tyska köpmans-varorna, om Jakob Grothusens gård i Viborg och om rys-sarnes fordran på skadestånd.

Riksregistr. 1558, fol. 159.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse, Claes Christierszonn, och thär aff för-

¹⁾ Senare anteckning på brevets yttersida: Anno 59 den 29 januarij R.

ståth the tijdender, som thu både ifrå Rydzland och Liff-land haffver förfarith. Och effter vij väl kunne täncke, ath samme tidender mykith ähre sedenn förändrede och dagligenn förändris etc., ähr förtänskuldh högeligenn behoff, ath thu osz jemligenn förständigiger, hvad thu utaff samme orther vijdere förnimmendes varder, på thätt vij thär effter kunne vette ath lage och beställe våre saker etc. Som thu later förstå, ath thu haffver förmaneth bönderne udi Viborgz länn, som någre skep, anthenn jachter eller anneth, bygge kunne, ath the icke schole late sig bruke aff rydzerne till ath bygge någre skep till theris behoff etc., så ähr osz icke obehageligith, såsom thu thär um bestälth haffver, och vore goth, ath rydzerne icke motte få vette, hvad thu med bönderne i så motte förhandler etc.

Hvad skathjenckningenn belanger, thu schriffver um, kunne vij icke anneth tilsvare, uthenn thär man icke kan haffvenn förhänder udi thenne hösth, så ähr doch högeligenn behoff, honn företages medh thätt förste opå för-ähreth och ved thätt säth, som vij tig thär um tilförende haffve latijd tillschriffve.

Um the tydske köpsväner, thu schriffver, som ville sätte sig och boo udi Vijborg, för hvilcke thee räffvelske enn hop godz haffve aristered etc., late vij tig förstå, ath vij nu haffve latijdh tillschriffve och förmane the reffvelske, ath the schole lathe samme köpsväner bekomme theres godz igänn, lathe vij och skicke tig breffveth och enn copie thär aff, på thätt thu må see, hvad vij udi thänn sack giorth haffve, och får mann see, hvad vår schriffvelsze hos the reffvelske kann uträtte etc.

Vij ähre och tilfredz, ath thänn köpsvän, Jacob Grothuszenn ved namn, må beholle thänn gård, som Måns Nielszonn hade udi Viborg, hvar hann elijest vill vare osz och vårth rike tro och räträdig och sig udi alle motte förholle såsom enn trogenn undersäte bör ath göre,

och såsom thu osz med tijnn schriffvelse um honum haffver förtrösteth etc.

Till thätt sidste, som thu giffver tilkänne, ath rydzerne vele ju endeligenn haffve aff osz thätt godz igän, som lifflenderne opå våre strömmen haffve them ifrå tagith, och mene, ath vij plichtige ähre till ath vedergälle och betale, hvad skade them ähr thär vederfarenn etc., så synes osz likesth, ath thu må schriffve höffvidzmännen på Narffvenn till eller och the andre höffvidzmenn, hvilckenn tig siälff synes, ved thänne mening, som vij haffve latijd författe och ställe här i tijt namppn och tig här med tilskicke. Och förmode vij, ath när rydzerne förnimme, ath thu väll förstår, ath the haffve ingänn rhätt till ath söke theris igänn hosz osz, som lifflenderne ifrå them affhenth haffve, varde the sig betänkendes och thätt inthett vijdere aff tig fordrendis. Datum Venteholmen 24 octobris anno etc. 58.

[Bilaga:]

Stormechtige furstes och herres, her Gustaffz etc. befalningzman på Viborg, jach Claes Christierson giffver edher stormechtigiste keijseres öffver alth Rydzlandh etc. höffvidzmann på Narffvenn, her med tilkänne, ath såsom I haffve schriffvith mig till för någenn tijd sedenn um edhers herris och keijseres undersäter, som lifflenderne giorde någon skade udi siönn i förlidne sommer, när the skulle drage emellenn edhers herris och keijseris och mijn nådigste herris och konungz landh medh theres varer och köpenskap, ath the vele söke theris uprätningh igänn för samme skade utaff mijn nådigste herre och konung etc., så tycker mig, käre här höffvidzmann, ath edhers herris och keijseris undersäter söke thätt på mijn nådigste herris och konungz vegne hos mig, som the haffve föge skäll till. Och må I siälff kunne täncke,

hvadh macth jach kan haffve till ath förhindre för:ne lifflendske och theris anhang allestedz i siönn, så ath the ingenn skade schole kunne göre edhers herris undersåter. Jach haffver och icke ähnnu förnummith, ath emellen eders herre och kejsere och mijnn nådigste herre och konungh ähr någeth förhandleth och beslutet vordeth um hielp eller bistond emoth fienderne, anthenn till landh eller vatn. Thärföre kunne I väl siälffve besinne, thätt migh icke ville vare svarligith för mijnn nådigste herre och konung ath företage någeth krig, anthenn emoth the lifflender eller andre, på edhers herris och kejsers vegne uthenn befallning och tilstånd aff mijnn nådigste herre och konung. Jach förseer mig och till edher, ath I thätt icke heller aff mig ville begäre, menn så mykith, som udi korskysningen aff mijnn herre och konung utloffveth ähr, thätt vett jach vel, ath Hans Nådiss högmechtighet vill (haffver och så befalet), ath alth obrotzligenn holles schall, och effter jach haffver endoch utöffver thätt, som udi korskysningenn utloffveth ähr, uptagith och anholith någre lifflender, som haffve giorth edhers herris och kejsers undersåter skade i siönn och förskaffeth them igänn, hvad jach haffver aff theris godz öffverkommeth, så giffver ju all naturlig skäll thätt medh, ath mig borde haffve thärföre tack och icke bliffve udi någenn motte hårdeligenn tiltaledh. Mig förundrer och, ath I fordre aff osz, thätt vij skulle begynne någenn feijde med lifflenderne eller någre andre, all thänn stundh emellen edhers herre och kejsere och mijnn nådigste herre och konungh thär um inthet förhandleth och beslutet vordet ähr. Mig tycker och icke vare behoff, ath I sådanth hosz osz söke schole, all thänn stundh edhers herre och kejsere ähr mechtig och starck nog siälff till ath straffe sine fiender. Och effter thänn befallning, jach haffver aff mijnn nådigste herre och konung, vill jach gärne förholle mig effter korskysningenn och elijest göre edher till vilije, så

mykith som mig ähr mögeligith. Men ath achte på edhre fiender udi alle rum, så ath the ingenn skade schole göre edhers herris och keijseris undersäter, haffver jach icke råd till. Och bedher edher, käre här höffvidzman, ath I vele haffve mig med slike besväringer förskonet etc.

Munsö den 27 oktober.

Till hertig Johan angående rykten om gamle konung Kristierns anförwandters planer, om Simon Wolders bref, om Henning von Cassels otillförlitlighet, om hertigens vistelseort och alltför sparsamma brefskrifning samt om prinsessan Katarinas trolofning och förestående bröllop.

Riksregistr. 1558, fol. 164.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahan, vij kunne tig icke förholle, ath vij städze bekomme varningz schriffvelser aff them, vij haffve till Tyslandh utskicketh, um monge siälsinde prachtiker, som driffves emoth vårth rike aff thän gamble kong Christierns förvanther. Och haffve vij nu i thäsze dager bekommeth schriffvelse ifrå Jören Gylte, aff hvilckenn vij tig och här med enn copie tilskicke, på thätt thu thär aff må see, hvad lägenheter hann schriffver um, så väll nu som altijd tilförende, hvilcketh och ingen ringe machth oppåligger ath beväge, och med alsomstörste flijt täncke till alle deeler, som behöffves och tiäne till ath försvare osz med, när behoff görs, så ath vij kunne niute och beholle thätt, som Gudh osz nådeligenn unth och giffvith och vij nu i värije haffve. Ligger och machth opå, ath man icke så söker thätt ovijsze, thätt man mister thätt, som vijst ähr. Synes och fast rådeligere och nyttigere, ath thu ville heller beväge, huru thu schall kunne hiälpe till ath försvare tit käre fädernes landh för alle thäs misgynnere, ähn så mykith tränchte

effter thätt ovijsze udi Lifflandh, och ath thu vilth achte thätt ordspråk, som så lyder: Non minor est virtus quam querere parta tueri etc.

Käre sonn, vij haffve och udi thäsze dager bekommet schriffvelse ifrå Simon Wolder, thär aff vij tigh och enn copie tilskicke. Och tycker osz, ath samme Simon går fast longsamt medh thätt, hann skulle beställe. Vij kunne och [icke] besinne, hvad hann haffver i sinneth, eller um thätt schall vare någeth värth med hans bestalling etc. Haffver och för:ne Simon schriffvith Ezechie till, thär aff vij tig enn copie lathe tilskicke, och eblandh anneth varder thu förnimmendes, huru thänn Henning v. Caszell, thu bruker och så mykith betror udi tine saker, haffver sig förhollet emoth sijnn hustru udi Tyslandh, och effter hann haffver icke mere loffven holleth henne, så ähr nog befruchtendis, ath hann föge sky haffver till ath bedrage och förråde andre. Thärföre synes osz rådeligith, vele tig och faderligenn rådth och förmaneth haffve, ath thu ingelunde vijdere betror honum um tine saker. Gud giffve, ath hann tig icke alrede haffver förth udi någeth farligith speel etc., uthenn ath thu med thätt förste skjilijer tig ved honum, thy vij kunne väl förmärcke utaff hans heele väszen, ath hann ähr fast mere the lifflandske bevogen ähnn tig och ähr aff them utstaffereth till ath förföre och bedrage tig, såsom thätt aff handelen och så nog merckes kann etc.

Käre sonn, förnimme vij och, ath thu esomoffteth vistes opå Åbo, hvilcketh osz tyckes [icke] väll tiäne, effter the lägenheter på thenne tijd påseende ähre, uthenn vore rådeligere, ath thu ville offtere vistes ved Nylandz sidenn, thäsliskas i Viborg och annerstedz vedh siösidenn, på thätt thu altijdh kunne haffve rådth till ath få vette um alle lägenheter både ifrå Liffland och Rydzlandh. Osz vore och icke obehageligitt, ath thu ville offtere besöke osz

medh tine schriffvelser, ähn som här till skäth ähr, på thätt vij alltid och udi tijdh kunne få vette um alle tidender och lägenheter, som thär i landeth vancke, och vele vij tig icke förholle, ath vij hvar ottende dag till thätt minste bekomme schriffvelser ifrå tijn käre broder Erich, som ähr i Smålandh, doch icke alenist stille udi Calmar, uthenn reeser aff och till allestedz kring um landeth och besteller, hvad behoff ähr, thätt thu och udi lijke motte i Findlandh göre vilth och lathe osz alltid förnimme um the lägenheter, thär förhänder ähre och osz macth opåligger ath vette. Gud almectigiste tig alltid faderligen och käriligen befalendis. Datum Mundzö 27 octobris anno etc. 58.

Zedel.

Käre sonn, vij vele tig faderligenn och käriligen icke förholle, att effter thänn almectigiste försynn och medh vårth samt tijnn käre broders och andre tijne blodzförvanters samtycke ähr tijnn käre syster Katerina troloffveth greffve Edzarth till Ostfrisland, ähr och emellen osz och honum så besluteth vordeth, ath theres högtijd schall stå udi Stocholm nestkommendis pingesdager, um thänn almectigiste thätt elijest såå förseeth haffver etc. Så bliffve vij nu medh tijdenn fast svag, ath vij icke förmå beställe um alle deeler, som nödtorfftenn fordrer, och haffve förtänskuldh ganske mykith för nöden hiälp och bistanth både till thänn handell och anneth mere, som beställes schall, och effter thu ästh thänn elste aff förbete tijnn käre systres samsyskene, thärföre thu och med rhätte plichtig ästh betäncke och söke hennes bäste udi alle motte, och see vij förtänskuld gärne, ath thu vilth beställe och lage um tine saker i Findland, så ath thu kann komme hijt utöffver till osz på föråhrett med thätt förste öpet vatnn, på thätt ath thu då motte komme osz tilhiälp ath beställe um alle deeler, som till förbete

tijnn käre systers högtijd vill behöffves, um Gud haffver förseeth, ath samme högtijd på thänn tijd stå schall. Datum ut in literis.

Ekolsund den 30 oktober.

Till hertig Johan angående underhandlingarna med de livländska sändebuden.

Riksregistr. 1558, fol. 166. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 106—108.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse med doctor Anders, thäslikis thänn credetiff och the liflenskes instructionn, som thu hade honum medgiffvith etc. Så förmercke vij inthet anneth aff samme liflenskes instructionn och handell ähn all falskhett och bedrägerij, och ath the driffve medh tig storth spoth och spee och vele ju endeligen före tig opå narrebenn. Gud see kärth, ath thätt sälskap skulle så mykith haffve märcth tijnn ungdoms oförstandh, och hade vij aldrig troett, ath thu så bar[n]slike skulle tig sakenn före, som nu ähr skeeth. Vij hade och gärne giffvith mykitt till, ath thätt aldrig hade skeeth. Och effter vij haffve doch så offte varneth tig för theres argelistighet, teslikis rådt och faderligen förmaneth tig, ath thu skulle tagith tig vare och ingelunde latijd tig udi någenn handell med them osz oåtsporth, thärföre synes osz ganske underligith, ath thu haffver icke rhätted tig effter sådanne varningar och faderlige förmaninger och kunneth förstå, hvilcke förrätlige prachtiker thee haffve gåth um medh till ath vele bedrage sådanne svåre summor penningar her ifrå riketh. Och kunne vij väl förmärcke, ath um thu hade hafft till någre hundrett tusende daler i förmögenhett, hade thu väll strax latijd förskuttedh them samme summe, hvilcketh hade varith thänn störste gälnisse, som man någen tijd hörth haffver.

Och hade thu så gärne mott kasted samme summe strax på siöbotnen, som latijd them bekommen. Och förundrer osz storligenn, ath thu, som ähnnu fast ung ähr, vilth holle tig vijsere ähnn annett ungh folck, som pläge lyde theris föräldriss råd, och um ähnn så hade varith, ath vij icke hade förståt saken och vetted rådet tigh thär udi, thätt som nyttugt hade varitt (hvilckett vij doch, Gudh thäs loff, ähnnu vell forstå och vette), så hade tigh ändå borth vetted osz thänn ähre, ath thu osz oåtsport ingenn deel, thär som sådanne stor machth oppåligger, tigh företage skulle etc. Och thär thu hade rhätt öfverväget och betäncth sakenn, såsom tigh hade borth göre, dhå hade thu scholett strax förvijst the lifflender till osz, thänn tijd the komme till tigh, och sagtt (såsom och sanningenn ähr), ath vij ähre huffvedett så väll thär i Findlandh, som här i Sverige, och osz oåtsport kunne eller ville thu inthett handle udi sådanne dråpelige och vichtige saker, som menige Sverigis rike opågulle. Och thär samme lifflendske icke sedenn hade veleth söckt till osz medh theris handell, uthenn vijdere tigh thär medh ändå besværeth, så hade thu scholeth giffvith them korth svar och vijst them aff i the namppn, som föge duge etc. Menn thätt thu haffver så mykith handleth medh them och udi beslutedh till affskedh giffvith them så store förtröstninger och utloffveth, ath thu medh alsomstörste flijtt vilth lægge tigh vinning um ath förskaffe them för:ne summe, thätt tycker osz alth förmykitt ovijsligenn giorth. Vij kunne och icke besinne, med hvad välvillighet the skulle thätt haffve förtiänt, ath thu skulle giffve them slike förtröstning etc. Och um thu icke haffver kunneth forstå rhätte grundenn och meningenn um samme lifflenskes förehaffvende aff thätt vij haffve latijd schriffve tigh till på svenske både med Oluff Larszonn och Jacob Hendrichszonn, så må thu med flijtt öfverläsze thäsze tydske orsaker¹⁾, vij haffve

¹⁾ De äro tryckta af Schirren, a. a., s. 95—106.

latijd författe um samme handell och tig här med nu tilskicke, thär aff thu nogsam berättelse haffver och till pricke förnimme må, hvad thär aff kann vare tilförmoddendes etc. Thänn alzmetigiste Gudh giffve tig rhätt förstand till ath öffverväge sådanne dråpelige ährender, så att thätt kunne komme tig och menige Sverigis rijke till gode och longligitt bistand etc. Och kunne vij inthett mere schriffve um thänn handell, uthenn till beslutth vele tig faderligenn och kärligenn rådt och förmaneth haffve, ath thu ändeligenn vil rhätte tig effter the mening, som vij med förbe:de Oluff Larszonn och Jacob Hendrichszonn tig tilschriffve (thär aff vij och nu enn copie tig tilskicke) och udi alle motte förholle tig både medh thänne och alle andre vichtige handlinger lickmätig med tijnn obligationn, så frampt ath thu vill, thätt schall bliffve tig holleth, som tig aff faderlig kärlick och tilbenägenhett aff osz loffvett och tilsagth ähr. Gud alzmetigiste tig altijd befalendis. Datum Eckolsu[n]d 30 octobris anno etc. 58.

Ekolsund den 30 oktober.

Till hertig Johan angående de anhållna revalske kaparkaptenernas sändande till Sverige.

Riksregistr. 1558, fol. 167 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij haffve förstått, ath Claes Christierszonn haffver skickett till tig the räffvelske siötiuffver, Bertill Busmann och Dirich Reffvekamb, som haffve giorth tiltastning opå rydzerne på våre strömmen och thätt svenske farvatnn etc. Så kunne vij väl täncke, ath samme siötiuffver haffve förtänkskuldh begäreth ath komme till tig, thätt the tileffventyrs ville blommere sijnn sack för tig och thär medh så lätteligenn slippe sijnn kos, såsom thätt skedde med thänn Bertill

Busmann tilförende etc. Käre sonn, så haffver thu nog-sampth förståth vår mening um the lifflender, så ath the alle prachtiker uptäncke till ath förföre och bedrage tig medh etc. Vele förtänskuldh tig faderligenn och kärli-genn haffve förmaneth, ath thu platt ingenn tro sätter till thätt, som the föregiffvendes varde, uthen effter för:ne siötiuffver ähre kompne till tigh, så må thu strax och medh thätt förste skicke them hitt utöffver till osz. Thes-likis um någre andre och så udi like motte antastade bliffve kunne, så vele vij, ath the och till osz välförva-rede skickes schole, opå thätt ath vij personligenn måge få handle med them och höre theres grundh och mening och med hvad beskedh the utaff the reffvelske haffve va-rid utskickede till ath göre tiltastning på våre strömmen. Käre sonn, thu vilth tig här aldelis effter rhätte, görendes thärudinnen thätt osz liuffth och behageligitt ähr. Thänn alzmechtigiste Gudh tig alltid faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Eckolsund 30 octobris anno etc. 58.

Ekolsund den 30 oktober.

Till Claes Kristersson [Horn] angående den afvelsgård, som borde upprättas på Mola.

Riksregistr. 1558, fol. 168 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 320—321.

Vår gunst tilförende etc. Såsom thu tilförende väl förståth haffver, Claes Christierszonn, ath vij vele gärne haffve affvelzgårder i Findlandh, thär the lenzmens går-der haffve varith, på thätt the lenzmensränter, som här till thär i thänn landzenden haffver varidh udi alth för-mykith misbruck med slemmende och sväljende uthenn återvende, motte komme till rhätt bruck, thär aff riketh mere och större fördeel haffve motte, så see vij och gärne, ath vårth betänckende udi thänn motte kunne haffve fram-

gång. Effter osz ligger doch ingenn ringe machth opå ath söke alle tilfålle, thår enn hop folck och hester till menige rigsens beskydden och båste skuld kunne bliffve underholdne, så achte vij och ath lathe uprhåtte enn skönn affvell opå Mola lendzmansgårdh, haffve och thår um her latijd handle medh thånne breffvijszere Jacob Matszonn, som thår enn tijd long opå both haffver, ath hann thår schall late sig bruke för fougte och fliteligenn achte vårth gagnn och båste både udi enn måtte och annen. Så haffver hann latijd osz förstå, thått någre skattegårdar åhre belågne harth um kring för:ne Mola, hvilcke åhre förnödenn ath lägges under gårdenn, um thår elijest någenn god affvel bliffve schall, effter ågerne (såsom vij aff honum förnummeth haffve) ligge alle tilhope både i skog och fiskevatnn etc. Och effter vij icke kunne fulleligenn vette beskedh um lågenheterne um kring för:ne Mola, thårföre åhr vår vilije, ath thu schalth giffve tig med för:ne Jacob Matszonn till för:ne Mola till ath bese the tilfålle thår åhre. Och um man icke uthenn skattegårdarne, thår um kring ligge, kan upråtte thår någenn affvell, dhå vele vij, ath samme skattegårdar schole lägges thår under, och schall thånne Jacob bliffve thår fougte, um tig synes, ath hann åhr thår till tjänlig. Vij vele och, ath thu later honum bekomme enn ordinantie på utspisningenn vedh Vijborg, thår effter hann schall spisze ved för:ne Mola, och ath thu elijest åhr honum behiålpelig med thånn deel honum förnödenn åhr till samme gårdz upråttilse, thåslíkis ath thu förskaffer honum enn hop kör, som utgöres aff nötlagenn i Mola sochn, till thås hann kann komme sig före medh boskap, bestållendes i thånn motte effter som nyttigest och båst kann vare. Datum Eckolsund 30 octobris anno etc. 58.

Ekolsund den 30 oktober.

Till utvald konung Erik angående bref anlända från Tyskland och om den framställning livländarne gjort om penninglån.

Riksregistr. 1558, fol. 169 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve becommeth tijnn schriffvelse och öffverseeth the breff, som Jörenn Gylte och doctor Dumasius osz tilskicket haffve. Och effter the och haffve tig tilschriffvith, så haffver thu väl thär aff förnummeth, hvad lägenheter the giffve tilkänne. Och tviffler osz inthet, ath thu varder ju effter sådanne lägenheter varning vettendes ath beställe um alle deeler effter nödtorfftenn thär nedre i landeth etc.

Vijdere som thu, käre sonn, lather förstå, ath thu haffver skicketh någre tijne tjänere uth till ath förfare um alle lägenheter, effter som the informations zedler, thu osz tilskicketh haffver, förmälle etc., så ähr osz ganske behageligith alth, som thu udi thänn motte bestält haffver. Osz tviffler och inthett, ath hvad thu aff samme tijne utskickede tjänere och elijest, thär machth opå ligger, förnimmer, thätt varder thu osz och meddelendis etc.

Käre sonn, vij vele tig icke förholle, ath mesterenn aff Lifflandh haffver haffth sine budh hos tijnn broder Jahann och åter på nytt begäreth aff honum enn svår summe penningar. Och hvad listighet för:ne mester och the lifflender haffve umgåth med till ath vele bedrage osz och riketh frå enn stor summe penningar, thätt varder thu väl förnimmendes aff hans utskickedes instructionn, thär aff vij tig och här med skicke enn copie tilhande. Och endoch mesterenn så och the lifflendske haffve ähnu så väl som tilförende bruketh all lijsth till ath be-

drage penningar här aff riketh, så schole the doch inthett thäs mere thär med hale, uthenn osz förhoppes, ath the siälffve nu schole besinne och röne, huru falskhett pläger slå sijnn härre på hals, och motte nu betale thätt dyrth nog, ath the genom store förtröstninger um hiälp och bistannd förde osz ahnn till thänn rydze feidenn, och när osz mästh trängde, lothe the osz alene herdet uth, thätt bäste vij kunne, hvilcketh vij inthett haffve förgätidh, och achte (näst Gudz hiälp) tage osz tilvare, så ath samme sälskap icke offtere osz förföre och bedrage schole etc. Gud almectigiste tig altijd faderligen och kärligenn befalendis. Datum Eckolsund 30 octobris anno etc. 58.

Ekolsund den 30 oktober.

Till utvald konung Erik angående Kristoffer Eichelberger.

Riksregistr. 1558, fol. 170.

Vår aderlige gunst etc. Elskelige käre sonn Erich, vij haffve becommeth tijnn schriffvelse med Christoffer Ekberger och förståth hans mening um thätt värff, som hann tilbiuder sig udi Tysland vele uthrätte etc. Så synes osz, käre sonn, icke vare rådeligith ath bruke honum udi sådanne vichtige saker, effter hann haffver alth för mykith aff munnen, ähr och elijest lösachtig och ostadig både i enn måtte och annen. Hvad rychte hann haffver och udi Tyslandh, thätt kann thu väl förstå aff thanne inneluchte copie aff Simon Wolders schriffvelse. Och effter man förnimmer aff honum stor lösachtighet och ostadighet, thärföre synes osz likest, ath hann intet motte brukes anthenn udi thätte ährende eller andre saker, thär macth opåligger. Gudh almectigiste tig altijd befalendis. Datum Eckolsund 30 octobris anno etc. 58.

Ekolsund den 30 oktober.

Till utvald konung Erik angående värfvande i Tyskland af handtverkare till Kalmar slotts byggning, om ålfisket i Urshulths socken och om bref, ankomna från grefven af Ostfriesland m. fl.

Riksregistr. 1558, fol. 170 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse med Jacob byggemestere. Och såsom thu giffver tilkänne, att hann vill drage till Tyslandh till att beställe och förskaffe här in i riketh någre gode kunstenärer och handvercker etc., så haffve vij och nu thär um personligen med honum förhandleth och latijd giffve honum vår fulmacth um samme beställning etc. Item haffver och för:ne Jacob latijd osz forstå, huru hann vijdere achter fulfölge thän bygning på Calmare sloth. Så tycker osz, ath såsom han föregiffver um samme bygning, schall thätt väll tage gott lag. Synes osz och likest, att hann vedh thätt sätt må fulfølgenn etc.

Käre sonn, ähr osz tilvettendes vordeth, ath udi Kindevals häred i Urshulth sochnn schole vare sköne ålefiske, som the kalle thär ålevärmer etc. Så syntes osz nyttugt, att thu them ville besee och bruke till tijt eijett behoff. Vij skicke tig och här med samme ålefiskes namn beschreffne etc.

Käre sonn, vij vele tig faderligenn icke förholle, att vij udi thäsze dager haffve bekommeth schriffvelse ifrå greffven aff Ostfrijlandh, thäslíkis ifrå Haijmaningo och greffvens canceller, thär aff vij skicke tig her med copier tilhande, opå thätt thu må see, hvad the osz haffve tilschriffvith etc. Vij haffve och bekommeth schriffvelse ifrå Simon Wolder, aff hvilcke vij tig och skicke copie, opå thätt thu må see och förnimme, hvad hann uträtted

haffver etc. Gud alzmectigiste tig altijdh faderligenn och kärligenn befalendis. Datum Eckolsund 30 octobris anno etc. 58.

Thäsze effter:ne åalvermer ähre liggendes i Småland udi Urshult sochnn: ett åalverme vid Gällernäs; ett åalverme benempd Haffbelta; ett åalverme benempd gamble verme; ett åalverme vid Glisholm; ett åalverme vid Hakeqvarn.

Olika orter i oktober.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som uthgångne ähre aff Konge Mitiz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58», jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Stockholm den 1 oktober.

Förschiffitt för Madtz Seffredssonns effterleffverske till Christoffer Perssonn, att han inthett befatter sigh medt Baggenäs gårdh, uthan lather henne ther opå bliffve besittiendes.

Förschiffitt för her Hanns i Longhem på menige cläreckerijtt[s] udi Kindh och Marck [vågne] till Nils Ribbing och Oluff Arffvedzsonn, att the lathe hvar prästt bekomme så mykitt aff tijenden, som the kunne behiälpe sigh medt, och effter såsom hvarss lägenhett tilsäger.

Stockholm den 2 oktober.

Till hertigh Erich, att till Hans F. N. förschickes någre skinpartzeler, effter som thett medt fölgende register förmåller; item att Hans F. N. lather haffve gått ihnsende medt hertugh Magnus, att han icke måtte frysze.

Förschiffitt för Hans Spinningh och Nils Gulvävere till hertigh Erich, att Hans F. N. må bruke them hoss sigh, um the ähre Hans Nåde tiänlighe.

Förschrifftt för Jönns Hendersson och Michill Hendersson aff Kernalaby udi Janachala sochnn till Jönns Brunn, att han ransaker um en engh, benempdt Kårtensten nittu, som Månns Torstensson schall them haffve ifrå.

Öpett breff för Erich Olsson Iersnidere, att han schall besittie enn gårdh, benempdh Grundby, liggendes på Alznönn, qvitt och frij för alle utskylder allenest udi thette tilstundende åhr 59.¹⁾

Stockholm den 3 oktober.

Förschrifftt för Månns Ribe till Essbiörnn Perssonn, att han haffver ett ihseende, thett han icke måtte bliffve besväret utöffver tilbörlichkeit och rätt um thett cläde, Udde Jönssonn udi Vadzstena aff honum upbäre schall, och thett icke upbäre för ringere värde ähn Kong:e M:tt thett pläger betale lathе.

Till Lasse Jäsperssonn, att han lather Rassmus Raffvalssonn bekomme så mykin fisk, saltt och humble, som opå en medtfölijende zedell förmälles.

Samme mening för Thommos Jönssonn på Vestre Sölffbergett till för:ne Lasse etc.

Stockholm den 4 oktober.

Svar till hertigh Erich, att um almogen i Småland och Vestergötland vele giffve en daler för tunnen aff spanmålen, dhå måge the honum therföre bekomme.

Stockholm den 5 oktober.

Svar till Esbiörnn Perssonn, att um the, som ifrå Embden ähre kompne, vele giffve een daler för tunnen aff spanmålen, måge the bekomme en hoop, och att borgerne icke heller för ringere värde theris spanmåle för-yttre.

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: Ras[mus] Lud[vigsson].

Svar till Hanns Vesgöte, att när han siälff giffver sikh till Kong:e M:tt, varder han bekommendes beskedh um alle deler.

Förschrifft för Ingredt i Höshultt till Lasse Tijdemanssonn, att han lather henne bekomme igen hvadh som helstt han henne ifrå tagett haffver.

Svar till Christoffer Jörenssohn, att han, efftersom han schriffver, lather uprätte en affvelsgårdh vedh Tervijoki, och the äger måge bliffve ther under, som han samptt medt Jönns Perssohn besett haffve, och bönderne flytie ihnn till konungxgården. Item ähr Kong:e M:tt icke tilsinnes lengre effterlate Erich Olssonn på Kijala täss landbönder. Item um Erich Olssonn någre gårder, som udi rydze feijgden vore uthgiorde, upburitt haffver, thå schall han betale så mykitt igenn, som han anammett haffver.

Stockholm den 6 oktober.

Öpettt breff för thenn menige mann udi Lula sochn, att Kong:e M:tt haffver gunsteligenn effterlatidt them all thenn tiende spannemåle, som i thette tilstundende år 59 faller vedh för:ne Lula kircke till att tecke för:ne Lula kyrcke medh.¹⁾

Stockholm den 7 oktober.

Till Nils Össgöte, att han alffvarligen föreholler så väll tyske som svenske ryttere, ther opå gården ligge, att the schole holle vachtt så väll uthan som innen opå gårdenn etc.

Svar till Bencht Olssonn, att han the huss, som ingen bruker opå Kalffveskär, anammer till Strömsholm; item att the ryttere och hengsterijdere, ther ligge opå gården, måge ther holle vachtt.

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

Stockholm den 8 oktober.

Förschrifft för Hendrick plåteslagere till Nils Tulesonn, att han förschaffer honum beqvemlig platz udi Arboge, ther han kan bruke sitt handtverck, och elliestt udi andre motte ähr honum förfordeligh.

Till hertugh Johann, att han förschicker medt thett allerförste Erich Svenssonn medt sin regenskap till Kong:e M:tt sampt then halte styrman Madtz Vijborgh.

Till Jönns Boszonn, att han anammer Peder rustmestere udi starck borgenn; item att han lather the tyske ryttere, på Orreholmen ligge, bekomme månedtz uthspijsning.

Förschrifft för tre stålsmeder till Erich Perssonn, att han lather them bekomme, hvadh deell the till theris arbete opå holle schole, och frandelis förschicker till Kong:e M:tt aff theris arbete en proba etc.

Öpett breff för Hans Maijo snickere, att hann skall bruke sitt handvercke frijtt för all besvering och stadzens tunge i Stocholm, till thess hann haffver giortt sine instrument och redskap färdige, som hann skall bruke till arbete.¹⁾

Stockholm den 9 oktober.

Svar till Jönns Brunn, att the godtz adelen udi hans befalning medt orätte haffve rappett ifrå cronen, schall han medt rätte tage igen. Förschickes honum the två läster osmundz järnn och sex skeppundh stånge järnn, som han begärer. Hvadh the redhfougter belange, som honum på Kong:e M:ttz vegne icke hörsamme vare vele, schall han ähnnu lathe förstå, hvaruthinnen the lathe sigh finne ohörsamme. Item att han förschicker till Kong:e M:tt ifrå Tavestehuss Håken Erichsonn [och] Thimotheus Mårtensson.

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

Glia den 11 oktober.

Förschrifft för Sanner Jacobssonn, Anders Nilssonn och Erich Larssonn till her Göstaff Olssonn, att the till våren måge bliffve ther nedhre, och att han sedenn skyn-der them hijtt up igen etc.

Förschrifft för Benchtt byssegiutere till Oluff Larssonn, att han tillsäger then, som teenedt udi Stocholm i befallning haffver, att han lather honum bekomme så mykitt han kan behöfve till byssegiuthningen, och att han utöfver giuthningen vare schall etc.

Svar till Erich Månsson[s] schriffvelse, att när han siälff eller hans fulmynde komme och fordre rätt opå then, som hans sonn aff dage togh, schall honum ingen rätt förvägrett bliffve.

Glia den 12 oktober.

Till Clemett Hansson, Oluff Larssonn och Månns Jönssonn, att the oförsumeligen skynde Mårten Mårten-sonn medt sijdentyghkijsterne, han hoss sigh haffver, till Kong:e M:tt.

Svartsjö den 13 oktober.

Svar till Joenn Karssonn, att then byssegiuthning, ther schall haffves förhänder, måtte gå fortt för sigh; thenn vichtt, han begärer, schall Casper byssegiutere tijtt framfordre ifrå Stocholm; item att han byssegiuterne effter såsom i Stocholm spijse skall och ordinantien förmäller honum tilschickes.

Till Peder Kijll och Anders Seffredtssonn, att the tilseije Erich Joensson, thett han lather Casper v. Noren-bergh bekomme till ett hundrede skeppundh råkopper, tesliges sex skeppundh järnetråd, och förschickes medt then galleijde, som nedt till Östergötlandh schall etc.

Svartsjö den 14 oktober.

Svar till Jacob Henrickssons schriffvelse, och hvad belanger the tjdender, han ifrå Lijfflandh och Rydzland förfarett haffver, schall han vjrdere lathe förstå, hvadh han thäden förnimmendes varder; the penningar, han till skytternes behoff begärer, schall han bekomme aff myntett i Åbo; item att medt bönderne udi Vijborgx och Tavestehuss löhnn må affslåes the små penninge partzeler, och udi then stadh [må the] uthgöre gödde svin, effter såsom han schriffver; item the partzeler, presterne uthgöre schole, måtte och effter hans föregiffvende aldelis besteltt bliffve; item um någon bruker någre skiutzfärder, som icke ähr stadd udi rigsens värff, dhå schall allt thett han haffver hoss sigh giffves till sköfflingh och seden [schall han] ligge udi tornett. Förschickes honum thett körnekrutt och bly, som han begärer. Förundrer Kong:e M:tt, att the, som ther udi landett haffve Hans Nådzt varer udi befallingh, icke haffve i Tyslandh förbytt them udi clåde till Hans Nådzt folcks behoff.

Förschrifftt för Peder Larssonn i Nähns till Nils Birgessonn, att um han udi nödhvärnn affdagetogh then Jönns Skotte, schall han icke stränge effter hans lijff.

Till Jacob Turssonn, att han allfvarligen tilsäger cammerschriffverne, thett the inge regenskaper beslute, för ähn the haffve granneligen besportt, um fougterne haffve allt leffrerett för samme ähr.

Till hertigh Johann, att Hans F. N. lather Jacob Henrickssonn bekomme så många penningar aff myntett i Åbo, som skytterne, han udi befalling haffver, för theres Michilsmesze löhnn kunde bliffve affbetaledede medt; item att the olönte knechter ther i landett måtte och ther aff bekomme theris löhnn etc.

Förschrifftt för länssmännen och någre andre bönder aff Ulleråkers och Bälinges härett till Anders Lars-

sonn, att the um vintheren, när föhrett ähr, måge före then skatt och affretz spanmåle, ther aff häreden uthgörs, till Stocholm eller bliffve qvitten udi Upsale, um man udi Stocholm till honum icke hussrum bekomme kann etc.

Svartsjö den 15 oktober.

Svar till Jacob Tursson, att Hans Kong:e M:tt medt thett förste måtte bekomme beschedh um the partzeler cammerschriffverne uthdragett haffve; item att han camerschriffverne fliteligen till arbetis holle schall; item att Jönns Helsingh må bliffve brukett för underfougte på Stocholms slott.

Till Peder Galle, att han effter ordinantien lather the tyske ryttere, på Vänegarnn ligge, bekomme månedtz kostt.

Vänholmen den 16 oktober.

Till Anders Seffredsson, att han eene gång eller två udi hvar vecke samptt medt vintapperen går ihnn i vinkelleren opå Stocholms slott och beseer, um icke på fathen någett feell vare kann, och fyller fathen eene gång eller två um månedenn.

Vänholmen den 17 oktober.

Svar till Johann Siggesson, att Kong:e M:tt ingelunde ähr tilsinnes att effterlate bönderne spanmålen för så ringe värde, såsom han schriffver, uthan lather fordren till Jöneköpungh, ther han mhere gäller.

Förschriffitt för Karll Joensson och hans tjänere till Lasse Persson, att han lather honum så väll som andre skyttre ther nedhre bekomme then deell, han haffve schall, och att han bekommer thett clåde, som gått ähr.

Till Jacob Teijtt, att han upkräffver the huszeleige penningar, som görss aff Hans Kong:e M:ttz huss, tompter och kellere udi Stocholm.

Till Hanns Claesson, att han oförsumeligen giffver sigh till Stocholm och ther opå någon tijdh tilgörendes samptt medt Anders Seffredsson achter K. M:ttz gagnn och bäste etc.

Väntholmen den 18 oktober.

Till Erich Knutzson, att han lather Oluff Göstaffzsonn bekomme så mykitt cläde, som the tyske ryttere udi Östergötlandh kunne bliffve afflönte medt.

Förschriffitt för Månns Persson i Longöckne till Erich Knutzson, att han inge flere dagxvercken aff honum fordrer, ähnn han väll kan åstadkomme.

Väntholmen den 19 oktober.

Svar till Rasmus Nilsson, att han lather Kong:e M:tt bekomme ytterligere förclaring um thett kökenfett opå Stocholms slott sanckett ähr.

Förschriffitt för någre skytter aff Vestergötland till Erich Dalekarll, Lasse Joensson, Månns Birgesson och Anders Hansson, att the utaff hvartt slott och gårdh schole lathe them bekomme så många utaff uthgärdes hästerne, som the umbäre kunne, anammendes opå them qvittentie.

Förschriffitt för her Peer Johannis till Lasse Nilsson, att han udi thenne vinter må bliffve besittendes udi then gårdh, Kong:e M:tt befalte aff honum anamme.

Öpett breff för Karll Joensson, fougte på Hammer, att hann skall (till enn behagelig tidh) bruke och beholle sit hemmen, liggendes udi Sunnerbo udi Berga sochn, benempdh Ödzlöö, frijtt för alle utskylder.¹⁾

Väntholmen den 20 oktober.

Förschriffitt för Anders Ernestt och någre andre tyske köpsväner till Jacob Tursson och Anders Seffredsson,

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

att the medt the skep, som the udi Stocholm laatt haffve, måge obehindrede löpe uth medt sådane beskedt, att the schole före thett godz här ihn udi rijkett, som the loffvett haffve.

Förschrifft för the hamborsk skepere Gärdh skomakere och Hanns Tidemann till Simon Anderssonn, att the måge vare frije för then tull, som them bör uthgöre för the två och femptije läster saltt K. M:tt lott aff them anamme.

Till Jacob Tursson, att han schall lathe thenne boscchap, som opå Hundhammer äre, komme till andre slott och gårder, ther the förnödenn ähre.

Ekolsund den 21 oktober.

Öpett breff för M. Arendtt opå enn gårdh, liggendes udi Öregrundhz stadh, hvilkenn Peder Helsingh, borgere thersammesteds, tilförende åth haffver, hvilkenn K. M:tt honum undt och giffvitt haffver.¹⁾

Väntholmen den 21 oktober.

Till Erich Larsson, att han sigh här effter inthett befatter medt Häringrum.

Väntholmen den 22 oktober.

Förschrifft för enn plåteslagere och en, som kann berede skörter och flancker, till Nils Tulesson, att han fordrer them till arbetis medt then deell the behöffve etc.

Till Jacob Tursson och Anders Seffredsson, att the schole vare utöffver och bese the varer, som Thommos Vastenoe aff the fremmende inköpendes varder etc.

Till Hanns Svenske, att han aff sin befallning förschicker till Arboge tije eller tolff unge drenger, som kunde lähre ämbeten aff the handtverkere ther ähre etc.

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

Väntholmen den 23 oktober.

Svar till Anders Seffredzsonn, att the bräder, till slotzbygningens behoff behöffves, må han anname aff bönderne, som äre kompne ifrå Finlandh, och giffve them igen spanmåle, saltt eller annett, thett them är tianliget; item att han anammer så många oxer till att göde, som han kan haffve rådt att föde; item att han lather Kong:e M:tt bekomme eenn viss beschedh, huru mykitt som ähr oförtärtt aff thett, som ifiordh slachtedes; item att [han] lather någon förtrogen kar achte opå the smeder vedh Nacka, till thess fougten och schriffveren bliffve tilpass igen, och att folckett ther väll måtte bliffve spijsede etc.; item att thenn saltpetter suidere [*sic*] måtte medt thett förste bliffve fordrett till arbetis.

Förschifftt för gamble Peder schriffvere till Madtz Anderssonn, att han ähr honum behiälpeligh att uthkräffve aff bönderne the restantier, honum ähn tilbake stå.

Väntholmen den 24 oktober.

Förschifftt för Thommos Vastenoë till Jacob Tursson, Anders Seffredzson och Simon Anderssonn, att the giffve honum theris pasbord att uthføre trättije läster spanmåle, opå thett att han schall lathe komme ihnn udi rijkett igen allehände sijdentygh för then summe, han Kong:e M:tt skylligh ähr etc.; item att then, som Männis Jönssons spannemåle udi Stocholm köpendes varder, må och honum obehindrett uthføre.

Till Jacob Tursson, att han förschicker till Kong:e M:tt Oluff Anderssonns och Asser Personns regenskaper för varerne, the udi befallning hade; item att han lather fougtenn på Glija och schriffverenn göre rede och regenskap för sigh, att Kong:e M:tt måtte skee skäll etc.; item att han upsöker någon förtrogen kar, som till fougte på Svarttsiö brukes kann udi Hendrick Simonsons stadh.

Till Jacob Turssonn och Anders Seffredzsonn, att the fordre aff Bencht Hansson the breff och skäll, som han haffver opå then tasken, som ähr vedh Hans Fordels huss.

Till Rassmus Lodhvikssonn, att han granneligen ransaker um någre otibörlige ordh, som Oluff Arffvidssonn schall haffve lathett sigh höre emott her Göstaff Olsson, och giffver thett Kong:e M:tt tilkenne.

Till Larss Turssonn, att han förfoger sigh till Stocholm att hiälpe till, thett then Jachim Flemingz handell måtte komme till en godh ände.

Vedh thenne mening skreffs till andre gode männ aff rådet.

Väntholmen den 25 oktober.

Till Gabriell Christierssonn, Nils Ryningh, Jacob Turssonn, Hanns Kyle och Anders Seffredzsonn, att the lathe Jachim Flämingz lagmänn höre achterne emellen honum och Hermen v. Wolmerstadt.

Till Jacob Turssonn, att han medt thett förste fordrer regenskap aff Bencht byssegiutere.

Väntholmen den 26 oktober.

Till lille Oluff Larssonn, att [han] giffver Kong:e M:tt tilkenne, um tullen ähr nu all framfaren udi thenne höstt, och lather Kong:e M:tt bekomme register opå thett, som han upburitt haffver udi tull.

Väntholmen den 27 oktober.

Svar till Anders Seffredssonn, att Hans Claesson schall komme honum tilhiälp udi then måtte, han begärett haffver; item effter underfougten ther opå slottett ähr siuk, må han bliffve ther aff medt; effter såsom um vachten opå slottedt besteltt ähr, ähr Kong:e M:tt behageligitt; item att longe Karll medt the tyske knechter

effter nödhörfften bestellendes varder; item thett arbetis-folck, som tideligen [äre] komne til arbetis, må han lathe bekomme frukostt; item att han opå the holmer uthan för Stocholm lather upbygge någre gode spanmåls huss.

Munsö den 28 oktober.

Förschrifft för Lasse Perssons hustru till Jacob Tursonn, att Kong:e M:tt haffver gunsteligen benått hennes man lijffvett, dogh att han ställer honum udi fastt borgen; item att han och anammer the bönder, som haffve upbrendt Skedhboqvarnn, udi en borgen för tuhundrede mark, som the uthloffvett haffve.

Till Mons schriffvere, att K. M:tt haffver skencktt her Jöns Magni, kirckeherre på Mundzöö, trij pundh maltt aff tiendenn, som udi kirckeherbergett [ligger] opå för:ne Mundzöö.¹⁾

Ekolsund den 29 oktober.

Till Melcher Jönssonn, att han lather Kong:e M:tt förstå, hvilcke the fougter ähre, som sade sigh schulle haffve leffreredt någon tull till Finlandh.

Förschrifft för Hendrick Andersonn, Peder Joensonn och Bencht Perssonn till Anders Seffredzonn, att han lather them bliffve ther opå slottedt ebland bysse-skytterne, och att Hendrick skrädere lather them bekomme theris cläde etc.

Till Anders Seffredzonn och Karll Joensonn, att the förschicke till Echolsund fyre rotter båtzmenn, tesliges så mykin fettalie, the udi een månett förtäre kunne; item att [han] alffvarligen förmaner then Hollandz skepsbyggere, att han icke hugger vjreckett till spilles eller udi någon måtte thett förderffver; tesliges att han och föreholle[r] byssegiuterne, thett the medt all flijtt holle upå

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

att giute någre stycker, och att the umgiute the två merszer, som stode nedh i förborgen.

Förschriffitt för Hanns sadelmakere till Jacob Tursonn, att han alffvarligen förmaner Jören Kikelkakell, att han sigh inthett befatter medt then dreng, som han aff honum tage vill; item att thenn, som biärskinnen udi befalning haffver, lather honum bekomme ett svartt, theraff hon [!] ett mönstertyg göre skall etc.

Förschriffitt för Lasse Biörssonn i Bärenn till Bencht schriffvere, att han lather honum vederfares så mykitt rätt ähr um een mandz bott och annett, som honum schall tilkomme effter een, benempdt Hans Gunnerssonn, som en bergxmans son på Lindesberg affdaga togh.

Till Nils Tulesonn, att han Kong:e M:tt förständigiger, um plåteslagerne udi Arboge ähre ähnn kompne til arbetis, eller hvadh the beställe, och tilsäger them, att the flux holle opå och göre harnisk.

Befalnings breff för fougterne udi Östrebothnenn, att the hvar udi sitt fögderij schole haffve the knechter udi befalning, ther vistes och boendes ähre.

Till Anders målere och Bencht Olssonn, att the bruke then rothe knechter, som förschickes till Strömsholm, hvar som helstt the ther kunne behöffves.

Ekolsund den 31 oktober.

Item öpett breff för Pedher Joenssonn, dravant, att hann schall beholle ett hemenn, benempdt Harestada, liggendes i Qvillinge sochnn udi Brobo häredtt i Östergötlandh, qvit och frij för alle utskylder (till en behageligh tidh).¹⁾

¹⁾ I marginalen: M[åns] I[önsson].

Ekolsund den 6 november.

Till Jakob Turesson [Rosengren] angående den gängse oärligheten i förvaltningen, om räknenskapernas uppställning och om rättegång mot uppräknade uppbördsmän.

Riksregistr. 1558, fol. 173.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve öfverseeth, Jacob Turszonn, the läns- och partzeleregister, som thu osz med två blaner [*sic*] cammerschriffverne nu tilskickett haffver, och aff them mere förståth vår och rigsens skade ähnn någett gagn, effter vij förnimme, thätt heele rigsens ränte ähr mestedelenn bortdöldh, så ath fougterne på våre sloth och gårdar, theslikis i häredenn, dölije och stiäle fasth borth enn hop aff thänn deel, them bör leffverere udi alle partzeler. Och när the ähnn komme till någenn leffrering, då stiäle och fördölije åter the, som samme partzeler aff fougterne upbäre schole, meste partenn af alth thätt, fougterne leffrere, och the gode men cammerschriffverne, som effter sådanth ransake borde, dölije med fougterne och embetisschriffverne, thäslikis the med cammerschriffverne igän, så ath vij aldrig kunne komme till någenn god rättelse eller förclaring opå thänn deel osz borde vette etc. Och sådant säth haffve cammerschriffverne nu bruketh med samme register, ath the partzeler, som lyde till enn mans upbyrdh, them haffve the giorth udi tije eller tolff register, thätt the doch elijest kunde göre udi ett register och ändoch hvar partzell åtskelleligenn för sig etc. Och endoch vij thätt ganske hele ähr egenom haffve nogsampt förestälth cammerschriffverne vår vilije och mening, huru vij vele haffve samme läns- och partzeleregister stelte, så haffve the doch varith så förstäckede och försummede, ath the plath inthett haffve veleth effterkommeth, hvad som vij them i så mätte föregiffvith haffve,

uthann alth fölgt theres eijett huffvedh och sinne effter och thär med bortglömth alth thätt, som udi samme register med rätte förmälles borde, som ähr försth ath hvarth häredh, sochnn och by, sammelunde mantalet, uttryckeligenn för sig borde antechnet vare, thäslikis utaff huru många häreder hvar embetisschriffvere för sig borde ährligenn vette sijnn upbyrd, hvilcketh altsammens utsath ähr, endoch thu osz nogsampt förtrösted haffver, ath samme register skulle bliffve stälte ved thätt säth, som vij cammerschriffverne esomofftesth föresäth haffve etc. Här aff thu siälff täncke kann, huru vår vilije och mening i thänn mottenn effterfölgh bliffvenn ähr. Och hvar thu och the andre icke med större flijtt eller acthsamhett hade veleth tagith sakenn före till ath utdrage samme register, ähnn som nu skeeth ähr, då hade vij fasth heller seeth, ath I aldrig hade befatted edher thär medh, och hade varith fasth bätter, ath thätt hade varith ogiorth ähnn giorth etc. Så opå thätt vij ähnnu någenn bätter förclaringh opå samme register bekomme måge, thärföre ähr vår ändelige vilije och befallning, ath thu sampt cammerschriffverne och embetisschriffverne med theres rägenskaper med thätt allerförste schole förfoge edher till osz, på thätt vij ähnn siälffve kunne lathe utdrage och ställe samme register, effter vij förnimme, ath thätt ändeligenn vill thär till lände, um vij elijesth någenn rättelse bekomme schole. Vij vele och, ath thu haffver med tig Niels Spetzes och Haraldh Pederszons rägenskaper, thäslikis Gorgonij rägenskap för the skinpartzeler, han hade udi befallning etc.

Thärnästh såsom thu nogsampt vest, huru oährligen och otilbörligenn thänn Peder Månszon, som var slotzschriffvere opå Stocholm, thäslikis Måns spannemålsschriffvere, haffve handleth medh thänn deel, the i befallning haffth haffve, thärföre the ingelunde borde bliffve ostrafede, och effter thänn Peder Månszonn haffver ähn ingenn

rägenskap giorth för sig, endoch hann thär till tijd nog haffth haffver, effter thätt ähr nu på tredije åhr, sedenn hann bleff aff med slotzschriffvereembetett, och ju altijdh haffver skutit sig på sijnn rägenskap, ähr förtänskuldh vår alffvarlige vilije och befallning, ath thu med thätt förste ställer them för enn rhätt och så lageth, ath the för theris mishandell tilböriligenn straffede bliffve motte. Datum Eckolsundh 6 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 11 november.

Till Claes Åkesson [Tott] angående hans uppdrag att iakttaga, huru fogdarne ställde sig till efterrättelse Kungl. Maj:ts vilja.

Riksregistr. 1558, fol. 174 v.

Vår gunst tilförende etc. Såsom thu nogsampt kan besinne, Claes Åkeszonn, hvilckenn stor summe penningar, vij åhrligenn behöffve moste till ath lathe löne och affbetale vårth folck medh, som vij haffve liggendes opå våre sloth och gårder, thäslikis i städerne och landzbygden utöffver heele riketh, hvilcken summe sig sträcke vill till någre hundrede tusendh mark etc., så haffver thu väl förståth, huru förrätligenn och tiuffachteligenn våre fougter handle med thänn deel, som the haffve hender emellen och i befallning, sammeledis och ath the icke udi rätten tijdh um Michaelis vele komme fram till vår rentecammer med theris leffvereringer, uthenn medh theris lösze schriffvelszer göre the theris ursäcth och thär med förhale the osz thänn ene tijden borth effter thänn annen, så ath vij seenth eller aldrig till någenn rhätt upbyrdh komme måge för thänn deel, the haffve händer emellenn, hvarth ähr åthskijlliligenn för sig, såsom thätt sig med rhätte bör. Och skeer så opå ändelyctenn, ath thänn upbyrdh, som lyder thätt framlidne ähr till, thän för-

snälle the osz ifrånn och sedenn betale åter med thänn upbyrdh, som the upbäre åhrett thär effter etc. Och effter thu och andre intett förgäte ath komme och fordre effter penningar, när thänn tijd ähr, som förbe:de vårth folck schole haffve theris besoldning, thärföre ähr vår ändelige vilije och befallning, ath när thu far umkring till ath bestyre och lage um borgerlägenn, thäsliskas och achte, huru våre tianere sig thär ställe och handle, ath thu och alffvarligenn tilseijer våre fougter här i Uplandh, thär thu framdrager, ath the ändeligenn fölge tig till vår cammer med theris leffvereringer, när thu kommer och fordrer opå någre penningar, sammeledis göre beskeedh både um enn deel och annen, som the i befallning haffve, och opå thätt the måtte läre vette vende igän med theris för-rätlige och tiuffve handlinger, som the fasth groffligen umgå medh, thärföre vele vij fulth och fasth haffve tig befalet, ath thu med någre the rytteres tilhiäl, som thu i befallning haffver, schalth samme fougter välförvarede framkomme lathe, hvar the elijest icke välvilligenn och gerne vår alffvarlige vilije effterfölge vele, thär um vij och haffve latijd giffve tig vårth öpne breff, lydendis ath the aldellis schole rhätte sig effter thätt thu them udi så måtte på våre vegne tilseijendes och befalendes varder etc. Datum Upsale 11 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 11 november.

Fullmakt för Claes Åkesson [Tott] att i tid infordra de uppländska fogdarnes redovisning och att föra de tredskande till Kungl. Maj:t.

Riksregistr. 1558, fol. 175 v.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit, ath effter vij förnimme stor försummelse med våre fougter så vel i Uplandh som i andre landzender här i riketh i så motte,

ath the icke udi rhättenn tijdh, som ähr um Michaelis, vele leffrere ifrå sig både penningar och andre partzeler, som them bör leffverere, så ath the leffvereringer, som lyde thätt framlidne åhret till, bliffve icke leffvererede, för åhnn thätt åhrett nestkommendes ähr halffgångit, och somlige aff våre fougter dröije så länge thär med, ath vij näppeligenn bekomme tredije eller fierde partenn thänn deel, osz aff them bör ath haffve och the haffve handemellenn, thär aff vij ingenn ringe skade åhr-ligenn bekomme; och opå thätt sådanne oskickelighet motte enn gång bliffve affskaffeth, haffve vij förtänskuld befaleth och tilbetroth osz elskelig vår tro tianere, Claes Åkeszonn, ath han här medh här effter schall haffve ett flitigt inseende och förskaffeth, ath the fougter, udi Upland åhre, måge udi tijdh komme fram medh theris leffvereringer och då göre osz beskeedh både um enn deell och annen, som the i befalning haffve. Och hvar någenn aff them vele icke välvilligenn eller med gode effterfølge, hvad som för:ne Claes Åkeszonn them udi sådanne motte opå våre vegne tilseijendes varder, då vele vij honum fulth och fasth haffve befaleth, ath hann med någre rytteres tilhiälp, som hann udi befalning haffver, schall förskaffeth, ath samme fougter måtte komme tilstädis med theres leffvereringer välförvarede etc. Biude förtänskuld våre fougter, ath the fulkommeligenn rhätte sig effter hvad som för:ne Claes Åkeszonn them udi sådanne motte opå våre vegne tilseijendes och befalendis varder. Datum Upsale 11 novembris anno etc. 58.

Samme mening för Lasze Bröms udi Vestergötland, Dall och Vermelandh; item för Jören Truelszonn udi Östergötland.

Uppsala den 12 november.

Till fru Ingrid [Amundsdotter] angående de gods hon och hennes framlidne man bytt med Skara domkyrka.

Efter original i Säfstaholms arkiv.

Gustaff etc. Vår gunsth tilförendhe etc. Vij haffve förnummeth, fru Ingierdh, ath eders framlidne man Tordh Bonde och I haffve en hop medh godz och gårdar, som I eder tilbyt haffve aff Schare domkyrkie och biscopen ther samme stedz etc. Så är vår vilie och befallningh, at I medh thet alder förste skole skicke oss ett klart register opå samme godz och theris rente och lägenheter, både the som I ifrå domkyrkie bekomet haffve, tesliges the godz, som I haffve vederlagt domkyrkie igen. Thetta I ingelunde försume vele, så frampt I vele göre thet oss behageligt är. Datum Upsale 12 novembris anno etc. 1558.

Utanskrift: Till oss elskeligh erlig [välbördig] qvinne, fru Ingierdh, [Tord Bondes effter]leffverska till Traneb[erg].

(Spår af sigill.)

Uppsala den 17 november.

Till Claes Kristersson [Horn] angående Bertil Jöransson [Mjöhunds] förlängda vistelse i Ryssland, om de revalske kaparne, om åtgärder med anledning af ryssarnes alltför stora antal i Viborg, om försäljning af plogbillar och järntråd samt om kalkstenskörslor till Viborg.

Riksregistr. 1558, fol. 176 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 322—323.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förståt, Claes Christierszon, aff tijne schriffvelser, ath Bertill Jörenszoneñ

ähr bliffven fordreth ifrå Nogård och till Muschoven etc. Så kunne vij icke vette, för hvad orsack skuldh sådant sketh, eller hvarföre hann thär så länge bliffver uppehollen, och vele, ath thu städis schall haffve tine visze bud thär in, latendes thär um förfare och förnimme, hvad lägenheter thär kunne påfärde vare, och huru storförsten achter tage saken före emoth Lifflandh, ath vij kunne thär um, med thätt förste mögeligith ähr, bliffve gruntligenn förständigede etc.

Hvad thätt godz belanger, som the reffvelske siötiuffver haffve tagit ifrå rydzerne, thär um haffve vij latijd schriffve the reffvelske för någon tijd sedenn till och thär um ähnnu ingen svar aff them bekommeth. Thu må och lathe rydzerne bekomme thätt godz igän, som var opå thänn skute, Dirich Raffvekamb hade tagit ifrå them, doch så ath the lickvell motte betale thänn unkosth, som vij lathe göre till ath ledsage them, som ähr med folck, fettalije, kruth, lod och annen deel. Menn samme Raffvekamb och the andre siötiuffver, som med honum våre, må thu lathe stå sijnn rhätt thär i Vijborg, hvar bevijsligith ähr, ath hann någon tiltastning under vårtt landh på rydzerne giorth haffver. Men hvar thätt och icke på våre strömmen och vatn skett ähr och här udinnen elijest någet vichtigt betänckende vare kan, vele vij, ath hann och the andre, som med honum våre, schole sändis fängtlige och velförvarede till osz. Sammeledis må thu och förskicke thänn styreman och the bätzmen hijtt, som ifrå Euepe udi förlidne feijde bortrymde etc.

Vijdere haffve vij förstätt, ath rydzerne ähre fasth monge udi Vijborg, och ath slotted thär emoth fasth bloth och icke så bemanneth, som thätt med rhätte borde vare. Thärföre vele vij tig här medh haffve alffvarligen förmaneth, ath thu ingelunde lather för:ne sloth eller stadh i thänn motte bliffve förvarlösseth, uthen haffver thär gode starcke vacth både dag och nath, som maeth opå-

ligger, och effter vij haffve thär öffver trijhundrede knechter, må thu thär medh förstärcke tig, effter som nödtorfften kräffver etc. Vij såge och gärne, ath thu kunde thätt så beställe, thätt rydzerne måtte haffve theres vjst och våning uthenn för byen, som ähr på Sikanim, ath the icke hade behoff altijd vare och vistes thär i stadenn. Thärföre må thu vare förtäncth, ath här um effter nödtorfften kunde bliffve bestälth. Vettendes tig här effter rhätte. Datum Upsale 17 novembris anno etc. 58.

Zedell [1].

Om the plogbilder och thänn jerntråd, thu schriffver, som rydzerne icke köpe vele, må thu ähnnu lathe ligge tilstädis. Doch såge vij gärne, ath samme jerntråd måtte bliffve föryttredh och förbyt udi andre varer, för ähnn hann bliffver mere aff rost förderffveth etc. Thär um thu tig beflite schalt. Datum ut in literis.

Zedell [2].

Vij vele och, Claes Christierszonn, ath thu, thäslidik borgerne udi Viborg, schole udi thänne vinter medh machth holle opå ath lathe köre thänn mäste kalcksteen till byenn, som I kunne åstadkomme till Viborgz slotz och stadz bygningz behoff, effter som thu vår vilije thär um tilförende förståt haffver. Datum ut in literis.

Uppsala den 17 november.

Till Jakob Henriksson [Hästesko] angående kunskapande i Livland rörande afsikten med där sammandraget krigsfolk samt om försvarsåtgärder på Viborg och Nyslott.

Riksregistr. 1558, fol. 177 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij foge tig till vette, Jacob Hendrichszonn, ath Renholth v. Stocholm haffver för

osz berättedh, ath till Viborg schall enn hop rydzer vare ankompane, så ath thär endeels flere rydzer ähre udi Viborg ähnn svenske etc. Vij haffve och förståth, ath opå Viborg slott schall icke vare flere ähn tre rother knechter, som thär dagligenn vacth holle, thär doch med rhätte borde vare till enn tiuge rother, hvilcketh osz synes icke vijszligenn bestälth vare. Och effter vij förnimme, ath till Lifflandh drage mykith krigzfolck från thänn tydske sidenn, thärföre ligger machth opå, ath vij tage osz väl tilvare på våre side, så ath samme krigzfolck icke kommer osz på halsenn, hvar krigett emellen muschovitenn och the lifflender kommer till någett fördrag och fredestand etc. Ähr förtänskuldh vår alffvarlige vilije, ath thu haffver tine visze kundskaper in i Lifflandh till ath förfare, hvad thär haffves förhänder med thätt krigzfolck, som tijt in ähr ankommith, hvad the nu förehaffve, eller huru the tencke tage saken före emoth rydzerne, lattendes osz få vette, hvad som thu kanth thär um förnimme etc. Och för thänn oskickelighet, som vij förnimme ath vare opå Viborgz sloth både med vacth och anneth, vele vij tig alffvarligenn haffve befaeth, ath thu oförsummeligenn förfoger tig till Viborg till ath beställe både thär um och anneth, hvad som thu kan förnimme, ath ther opå slottedh icke så like tilgår, som thätt sig med rhätte borde. Tu vilth och udi like måtte beställe opå Nyesloth um thänn deel, som thär feeler, tagendes thär udinnen ingen försummelse. Datum Upsale 17 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 17 november.

Till hertig Johan angående det svar, som borde lämnas på staden Revels sista andragande, om danska och livländska förhållanden samt om krigsfolkets aflöning och försvarets stärkande m. m.

Riksregistr. 1558, fol. 178 v. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 109—115.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Jahann, vij haffve bekommeth tvänne tine schriffvelser, daterede opå Åbo thänn 24 octobris, thäslíkis thänn miszive, som the reffvelske haffve tig tilschriffvith, och som thu till thätt förste begärer vette, hvad för svar thu schalth giffve the reffvelske till samme theris schriffvelse etc., så hade vij förmodeth, ath thu strax thär hos skulle haffve latijd osz forstå tigt sinne och betänckende, hvad tig syntis vare lieth och rådeligitt ath svare them till thätt, the haffve tig anlangett, och ath vij seden kunde berådslå och betäncke, hvad thärudinnen stode till ath förbättre. Och förmärcke vij icke anneth aff tijnn schriffvelsze, uthenn ath thu någeth haffver i sinneth förborgett, thätt thu osz icke vilth tilkänne giffve, för ähnn thu vårth betänckende forståth haffver, och befruchte vij, ath thu alrede haffver giffvith the reffvelske svar opå theres schriffvelsze och vil nu see, huru när vår mening drabber öffverens medh the svar, thu haffver latijd them bekomme etc. Och hvar thu haffver fördristet dig sådanth till ath göre, synes osz thätt icke rhätt betäncth vare, och opå thätt thu må see, hvad vårth betänckende haffver varith udi sakenn, thärföre haffve vij här nu latijd ställe enn mening opå förbe:te reffvelskes schriffvelsze, hvilcken vij här inne-lucth schreffteligenn författedh skicke tig tilhande, och see gärne, ath the reffvelske ved samme mening svar bekomme måtte etc. Så ähr osz, käre sonn, ganske behage-

ligitt, ath thu udi sådanne saker vill haffve tig hos osz, som ähre Sverigis rhätte huffved, rådfrågeth och intet företager eller besluter, thätt menige Sverigis rike angeller, för ähn thu tilförende thär um haffver besporth tig med osz eller thänn, som Gudh udi vår stad förordne kann. Och see vij gärne, vele tig och gunsteligenn haffve förmaneth, ath thu vilt thätt säth altijd bruke och inge misziver eller svar udi någre vichtige saker till någre potentater, herrer eller någre utlänske städer lathe utgå, för ähnn thu vårth eller thänn, som udi Sverige rhätte huffved ähr, sinne och rådth thär um författed haffver, effter thu väl veesth, ath Findlandh ähr icke affsyndreth ifrå Sverige, uthenn ähre ett tilhope, like som alle lemmer ett ähre under ett huffved udi enn lekamen och krop. Och bör förtänksuldth inthett bliffve företagit för tig siälff udi the saker, som gälle menige riketh till, med mindre thän, som udi Sverige rhätte huffved ähr, sampt med menige rigsens ständer thär um bliffve berådfrågeth och aff honum och them bevilligeth och samptycth, effter som tijn obligationn och thär um vijdere förmåller och Sverigis lag utviser etc.

Vijdere, käre sonn, hvad thänn skepzflätte ähr belangendes, thu schriffver um, synes osz icke vare beqvämligitt ath bruke någon seglationn udi vinteren. Doch see vij gärne, ath samme skepzflätte på föråhrett motte bliffve väl utrusted och tilflyett både med skytt, folck, fettalije och andre tilbehöringer, förty vij förnimme stedze siäl-sinde prachtiker både på enn orth och annen emoth osz och thätte vårth rike, och hvad gått thänn nye keijseren Ferdinandus och the vitfruger utaff P[f]als och Lotringenn haffve udi sinneth emoth osz, thätt giffve vij tig siälff faderligenn till ath betäncke etc. Vij vele tig och icke förholle, ath osz ähr tilkänne giffvith, ath adelen udi Danmarck ähre icke mykith väl tilfredz med thänn unge kongenn, hertig Frederich, så ath the mere schole

vare bevogne thän gamble konung Christiern och hans anhang ähn honum. Ähre och enn partt utaff adelen nu nyligenn rymbde utaff landeth och uthenn tvill achte stämple någeth onth emoth förbe:te hertig Frederich. Thärföre går för rychte, ath hertig Frederich schall vare dragenn up till Lanthomiszen, och mene enn parth, ath hann för thän orsack skuldh ähr förresth thär hädenn, ath han achter thär förstärcke sig med enn hop krigz-folck. Enn parth seije, ath hann achter thär ville see Ferdinandi dotter. Och hvar thänn handell emellenn thänn nye keijseren och hertig Frederich går för sig, då kann hvar man täncke, hvad gåt vij haffve till ath förmode opå thänn side etc. Så haffve vij och alzintett tro eller lijtt ath sätije till våre granner the danske, effter the haffve latijd sig fast siälsinth förnimme emoth osz svenske med enn spotz crönicke, som the haffve latijd utgå, thärudinnen vij svenske mykith och fast otilbörligenn antastede bliffve. Thäslíkis haffve the och tilegnet sig vårth och rigsens vapnn the tre croner och osz till spott, försmädilse och undergång sath them nederst i sith vapnn etc. Så haffve vij giffvith svar opå samme crönicke, effter som osz haffver syntys lichth vare. Thäraff vij och vele lathe tig någre exemplaria bekomme, så snarth någre opå prentett rede bliffve, på thätt thu må see hvad vij thär till giorth haffve etc., thäraff thu nog-sampth kann förnimme the danskes falskhett och obeständighett. Och för sådanne vichtige orsaker skuldh vele vij tig faderligenn och kärligenn haffve förmaneth, ath thu med alsomstörste flijtt förstärcker tig både till land och vatnn thätt mäste, tig kan mögeligit vare, opå thätt vij kunde göre våre och rigsens fiender motständh, hvar the framdelis emoth osz vele ställe i värckett etc. Så vele vij tig och, käre sonn, faderligenn och kärligenn haffve förmaneth, ath thu vill tacke Gudh för thänn deel hans guddommelige Ma:tt tig haffver tilförordneth, och

vij tig genom hans nådige försynn aff faderlig gunst och tilbenägenhett sken[c]th och giffvith haffve. Och kan ingen landzende effter vår sinne och mening [mere] tryggeligen vare ath besitije ähnn thänn, som Gud tig nu beskeett haffver och thu ähr regerendes udi, hvilckenn verdiges och ath giffve tig sine helge nådh, ath thu sådanne Gudz nådige förordning och skickelse hos tig kan betäncke och begrunde etc. och icke annerstedz åstunde effter någre landh, the thär mere skade och farlighett haffve med sig enn någett profitligitt gagn eller fördeel. Och hvar thu någenn förfarenhett hade udi sakenn, så ath thu opå någenn tijd hade förfogett tig udi fremmend nationer och thäre genom kunneth förfare hvad ilfundighett, thätt arge listige salskap umgå medh, dhå schole vij tro, ath thu icke skule sätije så mykin lijtt till thätt, som the föregiffve, som vij befruchte, ath thu alrede giorth haffver. Och tviffler osz inthett, ath thu då skulle udi händer röne alle the artickler och punchter vare sanne, som vij tig um thänn lifflenske handell förestälth haffve, och hvad som vij udi sådanne motte tig faderligenn förmaneth haffve, ath thu thätt granneligenn öffverväge vilth etc. Och kunne vij väll täncke, ath tijnn vilije ähr god, och ath thu mener tig någett fructbarligitt kunne uträtte med thänn lifflenske handell. Så ähr thätt doch icke så läth till ath ingå, såsom thätt endeels anseende haffver, förty thär ähre fast flere ögen och flere örenn ähnn thu, som see och höre till med opå thätt, som haffves förhänder udi thän landzorth Lifflandh, och förmärcke vij, ath thätt, som thänn D. Frisnerus förmeente sig skulle kunne uträtte udi Danmarck, haffver alzintet opå sig. Icke förnimme vij heller, att kongenn i Danmarck schall vare någett hastig med thän lifflenske sakenn, effter the lifflenske sendi[n]gebud så länge udi Danmarck haffve varith oppeholne etc. Ähr förtänskuldh storligenn förnödenn, ath thu opå tijnn side udi sådanne dråplige hand-

linger seer tig vijsligenn före, och ath thu inthett företager eller besluter thätt någon machth opå ligger och menige riket angeller, med mindre vij thär um tilförende rådfrågede bliffve, effter thu siälff täncke kann, ath thu ähnn ähr fast ung och icke så alle umständer effter nödtorfftenn kann betäncke, såsom saken aldelis kräffver etc.

Käre sonn, the reffvelske snaphaner, som Clas Christierszonn haffver skickett till tig, förmode vij, ath thu alrede med D. Anders haffver förstätt vår vilije och mening, huru med samme snaphaner vijdere förhandles schall, och förmode, ath thu aldelis rhätter tig effter hvad som vij tig um them haffve tilschriffve latijd etc.

Käre sonn, effter vij icke ähre tilsinnes ath late förskicke någre penningar ifrå Findland och hijtt till Sverige, för ähn vårth krigzfolck altsammans ähr affbetaeth, effter som vij tig thär um tilförende haffve tilschriffve latid, thärföre see vij gärne, ähr och vår faderlige begärens, ath thu ville late haffve flitigt inseende med them, som vårth folck löne och affbetale schole, ath the någett troligen handle med thätt, som them bliffver fångett händers emellen. Tu vilth och så förskaffett, ath vij måtte bekomme clare register opå thätt folck, både ryttere och knechter, som vij udi Findland haffve, och huru mykith hvar personn till lönn åhrligenn bör bekomme, på thätt vij thär aff måge få see, huru många penningar till samme folcks åhrsbesoldning åhrligen vill behöffves, och ath vij sedenn kunne lathe förslå, huru många penningar stå till ath bekomme thädenn in udi vår renthecammer, seden samme vårth folck theres åhrslönn bekommet haffve etc. Thänn almectigiste Gud tig altijd faderligen och kärligenn befalendis. Datum Upsale 17 novembris anno etc. 58.

Zedel [1].

Käre sonn, effter sådanne svinne och farlige lägenheter, som nu höres påfärde vare, synes osz aldelis rådeligitt, att vij osz förstärcke med thätt meste krigzfolck, som mögeligitt ähr. Och effter vij förnimme, att till Lifflandh drage mykit krigzfolck ifrå thänn tydske side, och ähr thär tileffventyrs liten rådth ath underholle them med, thärföre såge vij gärne, ath thu, käre sonn, ville haffve tijne visze budh thär hädenn, latendes granneligen förfare, hvad thär haffves förhänder, och huru the achte tage sakenn före med samme krigzfolck, som them ähre tilkompne. Och hvar thätt kommer till fredestand med muschovitenn och the lifflender, dhå ligger machth opå, ath vij tage till vare, ath samme krigzfolck icke kommer osz på halsenn, effter man snarligenn kann rycke utöffver ifrå Liffland och till Findlandh, och hvar man någre aff samme krigzfolck kunde beveke, som sig framdelis i vår vilde begiffve utöffver och till Findland till vår eed och tjänisth (hvar så behöffves kann), då motte man sig thär um till thätt fogeligeste vinlägge, synnerligen thär man kunne bekomme gode umspennige ryttere. Så vele vij them sedenn besolle och underholle like som anneth vårth krigzfolck, som vij tilförende haffve. Här um thu, käre sonn, bestelle vilt.

Zedell [2].

Käre sonn, såsom vij tilförende med D. Anders haffve latijldig tilschriffve, ath osz för the lägenheter skuldth, som nu opåfärde ähre, syntes storligenn vare förnödenn, ath thu allestedz drogee um kring och vistedis så väll uth med thänn nylenske side, thäslikis udi Vijborg som udi Åbo, opå thätt thu täste bättre kunne få see och vette, huru thär tilståer, theslikis förfare um alle lägenheter både ifrå Lifflandh och Rydzlandh, så vele vij tig

ähn thär um haffve förmaneth, och ath thu icke så vill achte tijnn eijenn vellust, ath thu udi midler tijd försummer thätt, som mere macth opåligger och tijnn eijen välfärd vare kan etc. Och haffve vij förstätt, ath udi Vijborg schall vare enn hop rydzer ankompe, så ath thänn svenske hopenn ähr mykith ringere ähn rydzerne, och ath opå slottedh schall icke vare mere ähn tre rother knechter, the som thär dagligenn holle vacth, thär doch med rhätte borde vare till enn tiuge rother. Thärföre vore osz icke obehageligitt, ath thu, käre sonn, hvar tine lägenheter sig så kunne begiffve, ville udi thänne tilkommande vinter rycke till för:ne Vijborg och Nyesloth till ath thär beställe både um enn deel och annen, som thu kann förnimme, ath thär behoff görs, och giffve osz sedenn tilkänne um the lägenheter, som thu förnimmendes varder. Vij kunne och icke vette, hvarföre Bertill Jörenszone så länge udi Rydzlandh bliffver uppehollenn, eller hvad rhätte orsakenn varith haffver, ath hann ähr fordreth ifrå Nogård och till Muschovenn. Thärföre see vij gärne, ath thu, käre sonn, ville haffve tijtt vjnze bud in i Rydzland till ath förfare både thär um och andre lägenheter, som sig thär begiffve kunne, och osz seden förständig, hvad som thu vjdere täden förnimmendes varder. Datum ut in literis.

Uppsala den 18 november.

Till Anders Sigfridsson [Rålamb] angående Adrian skeppsbyggare, om bryggning och bakning, om en arklimestares rätta egenskaper och om den redovisning som äskades, innan lönedel kunde utbetalas.

Riksregistr. 1558, fol. 183 v.

Vår gunst tilförende etc. Effter som thu schriffver, Anders Seffridszonn, och lather förstå, ath thu vilt haffve

upseende med thänn Adrian skepzbyggere, så ath hann icke här effter schall förspille och till onytte göre någett eckvercke, som hann tilförende mykith giorth haffver etc., så vele vij, ath hvar thu förnimmer, ath hann sådanth haffver förhänder och icke vill affstå ifrå sine skalkestycker, ath thu då honum schalth sätije fengtlig till vijdere beskedh etc.

Om bryggingenn och backningen thu schriffver, som nu i tijde skulle beställes, haffve vij nogsampt varith för-tänchte och gärne veleth, ath thär um skulle bestyres-udi rhättenn tijd, som thätt sig ägner, menn vij kunne ingenn rättilse bekomme aff våre cammerschriffvere såväll thär på som annen deell, osz aff them vette borde och vij them doch befalet haffve, ath the på våre vegne göre och beställe skulle, på thätt vij måtte vette, huru mykin spannemåll vij haffve öfver hele riketh liggendes och thär effter sedenn lage med thätt, som schall brygges och bakes och elijesth ligge tilstädis eller och föryttredh varde effter tidzens lägenhett. Och förmärcke intett aneth uthenn thätt bliffver alth upvänth, som ned skulle vare, på thätt vij befale, och man tager sig udi thänn stad anneth före till ath göre, hvad hvar och enn siälffve synes etc., som vij och förnimme endeels vare skeeth med the oxer, thu giffver tilkänne, som thu haffver utsänth till bönderne till foders, hvilcketh vår vilije och befallning icke varith haffver, effter vij väll kunne täncke, ath oxerne nu icke mykith väll fare hos bönderne, som enn parth siälffve litenn råd haffve på thänne tijd till hööåth theris eijenn boskap, uthenn thätt hade fasth bätter varith, ath samme oxer hade bliffvith på ladegårderna, och man hade kunnith underholle them thär medh haccilsze och draff, som nog ähr tilfångz aff bryggingerne i Stocholm, och i thänn stad utskickett enn hop stodh etc.

Så förundrer osz icke litett, ath I, som ähre tilför-ordinerede på slotted thär i Stocholm, plath inthett

sialffve vele eller kunne bestyre um thänn deel, som tilgörendes ähr, uthen skiute alth in på osz, effter som I och nu med thänne inventeringenn, som med archelijett skulle skee, giortt haffve. Och synes osz the personer platt inthett thär till vare tjänlige, som aff edher thär till nämpde ähre, like som man ville sätije miölkedeijerne på Häringe, Glia och Skellenora till att ransake udi appotteckett, um thär gode krydder och species tilstädis ähre, ty till archelijett behöffves sådant folck, som förstånd haffve på allehonde slag skytt både store och små och them sedenn hvar vid sith nampnn vette nämpne, som the ähre till; item vette åtskelije, hvilcke tiäne till skepz och lägge thätt slag på hvarth skep och i sådanne lader, som thätt kann vare tjänligitt och skepett ähr stortt och fast byggt till; sammeledis vette the stycker, som ähre brucklige att före i marckenn och hvad lader och redskap, thär till vill behöffves; sedenn the store stycker, som man bruke pläger till ath beskiute murer, slott och fäster medh, hvad kraner och vinder, mann haffver aff nödenne ath haffve och lyffte samme store stycker medh. Så motte mann och vette, huru storth och svärth lodh, hvart stycke skiuter, och vette thär effter lade styckett med kruth till sith rhätte mått; item känne och vette hvart krutz krafft och starckhett, att mann sedenn thär effter veett skicke ladningenn, så ath man icke tager så mykitt starckt kruth till enn ladning, som thätt elijest svagtt vore, och thär med motte spränge och skiute styckett sönder, menn hvar krutett ähr svagt, att man då thäs mere thär utaff till enn ladning tage motte, ähnn rhätte kugelsens vicht elijesth tilseijer, på thätt man kunne framlange, tijtt man achter skiute; item vette åtskelije körne, slange och stenbysze kruth, och huru mykitt saltpetter, svaffvell och käll till hvarth slag behöffves vill. Sedenn schall han och haffve förståndh, när och med hvilcke stycker man schall skiute stängelod, krydz-

lod, kadelodh eller andre lodh; item vette mångehande slag patroner och landtärner till hagelskytt, thäslikeste kunne berede och tilflye allehande säth och fyrverck etc. Thätte och mykith anneth mere, som nu icke alth kan uprächnes, bör them med rhätte vette, som schole umgå med skytt och archelije etc.

Hvad thänn lönn ähr belangende, som thu fordrer till våre åle och skiötefiskere; thäslikis anneth partij, thu berörer um etc., så vilde vij och gärne vette, hvad gagn the för sådanne lönn udi förlidne sommer giorth haffve eller huru mykin fisk the haffve bekommeth. Thäslikeste vele vij och, ath thu schalth late osz forstå, huru mykin fisk thu i förlidne åhr både tår och salth leffverede thänn tid, thu var fougte udi Helsingeland, sammeledes nu i sommer aff Ångermannelandh. Sedenn vele vij och beställe, ath thu schalth bekomme thätt clåde, som thu till tijt behoff begärendes ähr etc. Vettendes tig här effter rhätte. Datum Upsale 18 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 18 november.

Till slottslofven på Stockholms slott angående vakthållningen i Stockholm, såväl på slottet som i staden.

Riksregistr. 1558, fol. 185 v.

Vår synnerlige gunst tilförende etc. Såsom I, käre gode menn, nogsampt kunne besinne, udi hvad fare våre varehus ähre, som stå neder i förborgenn, effter thär uthenn um kring ähr alzingenn värn, och kan någenn förrädere hop um nattetijd lätteligenn, synnerligenn um vinterenn, komme in utöffver i förborgenn och bryte up thätt ene huszed effter thätt andre och thär med tilfoge osz enn stor skade, så haffve vij och någre gånger både muntligenn och schreffteligenn befaeth, ath i förborgenn motte enn skantz upmureth och byggt bliffve, thär med

man kunde stänge sådanne förrädere hop uthe, thär som the udi thänn motte osz någenn skade tilfoge vilde, och effter sådanth ähnnu inthett skeett ähr, uthenn hvar haffver skuffvett thätt ifrå sig och till thän andre, och befruchte vij, ath för sådanne säckerhett skuldh haffve vij skadenn i händer, för ähnn vij vette thätt ett ordh utaff etc., hvarföre vij edher här med alffvarligenn och gunsteligenn vele haffve förmanede, ath I endeligenn vele beställeth, thätt starck vacth motte bliffve hollenn både um dager och näter så vell udi förborgenn som annerstedz opå slottedh mere nu um vintertijdh ähnn um sommeren, och ath I vele så lageth, ath medh dragerevaken uth med förreborgenn motte holles flitigt och nöge upseende, så ath honn altijd motte vare öpenn, thäslíkis holles flux bredh, så ath icke någenn kann komme thär utöffver med stänger och thär med göre osz någenn skalckhett. I vele och lathe haffve ett flitigt inseende udi slotzporterne med them, som thär in och uth gå, och synnerligenn um afftenen och bitideligen om morgonen, effter som I thär um vår vilije tilförende förståth haffve. Och effter thänn södre sidenn opå slotted, som vetter emoth stadenn, ähr icke så befästed, som thätt sig med rhätte borde, thärföre vele vij, ath på thänn side bliffver någett starckere vacth hollen ähnn annerstedz opå slotted, effter som nödtorfften kräffver. Vij haffve och befalet M. Jörenn byggemestere, ath hann schall befite sig thär um, att thätt stackeeth, vij haffve honum tilsagtt ath tilrede göre, måtte med thätt förste bliffve färdigtt. I vele förtänskuldh haffve honum udi rådzvijsz med eder um thätt, som thär schall beställes på slottedh etc. Vijdere förnimme vij och enn stor säckerhett med våre undersåter, borgerne udi stadenn, så ath the föge annett göre enn dricke gästebud och thär med försumme både enn deel och annen, som kräffz till ath beställe um stadenn både med vacth och anneth, och effter udi Stocholm stedze

vancker mångehande fremmende salskap, ähr och befruchtendes, ath thär ähre monge eblandh med, som haffve ett förrädere hiärte och intett varde försummendes ath bringe någett onth tilväge, när them thär till kan lägligitt tilfelle giffves etc., thärföre ähr vår gunstige vilije och begärenn, ath I alfvarligenn tilseije borgemestere och rådth udi Stocholm, ath the och på sijnn side late haffve nöge inseende med udi stadenn både um [en] deel och annen, effter såsom them och siälffve macth opåligger. Vij vele och, ath I alffvarligenn vele lathe tilseije och förholle the knechter, som vaeth holle udi stadzporterne, ath the fliteligenn achte opå them, som in och utt fare, så ath ingenn fremmende bliffver effterlatitjd ath drage i sitt herberge in i stadenn, med mindre hann tilförende bliffver fordreth upå slottedh och thär rätfärdigetth både um hans värff och andre lägenheter. Och effter mykith främmende salskap både ifrå Danmarck och annerstedz komme nu um vintertijd udi alle marckneder opå speijen och andre kundskaper, thärföre see vij gärne, ath I vele haffva edre visze bud udi alle marckneder till ath lathe granneligen förfare, hvem thär drage aff och till, thäsliskas hvad tijdender, som thär kunne vancke, och thär som I någett förnimmendes varde, thätt osz ligger macth opå ath vette, ath I osz thätt vele förständigige etc. Thär um I så endeligenn beställe vele. Gud edher befalendis. Datum Upsale 18 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 19 november.

Till Jakob Turesson [Rosengren] angående de finska räkenskaperna och om Kettil Nilssons redovisning.

Riksregistr. 1558, fol. 187. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 324—326.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve öfverseth the register, Jacob Turszonn, som thu osz senesth med Jö-

renn Brofos tilskickede, och förnimme, ath the findske rägenskaper ähre icke så fliteligenn förhörde, som thätt sig med rhätte bör, och kunne väl täncke, ath någre aff the findske cammerschriffvere haffve them förhörth, ty vij förmärcke storth feel på skattenn, som thär utgörs i Findlandh, i så motte att thär tree, fire eller flere bönder boo opå enn skath, thär förmälles icke anners i rägenskaperne, uthenn huru mykith the alle tilhope utgiorth haffve, och icke huru mykith hvar för sig udi sunderheett udi alle partzeler bör utgöre. Och vele vij tig här med haffve befaeth, ath thu här effter ingelunde tilstädir, thätt någre findske cammerschriffvere schole förhöre the findske fougters rägenskaper, förty ehvad fougterne sig med förseth haffve, thätt dölije cammerschriffverne borth och för landzskapen skuld intett vele eller sköte um effterfråge sådanne otilbörlige stycker; udi like måtte och ath the cammerschriffvere som i Uplandh, Östergötland, Vestergötland och Smålandh födde ähre, schole icke heller förhöre the fougters rägenskaper, som ifrå the landzender komme, uten econtra etc.

Vijdere såsom thu offte tilförende vår vilije och mening förstätt haffver, att vij inge rägenskaper vele haffve förhörde, för ähnn the, som haffve the svåre upbyrder och våre varer i befalning, tilfören haffve giorth rede och rägenskap för thänn deel, the haffve hafft händer emellenn, thäslikis och ath vij motte bekomme ett fulkomligitt läns register på alle partzeler, som våre fougter haffve hafft theris upbyrd utaff, och ath byerne motte och så vell i samme register bliffve antechnede som sochnerne och häredenn, thär någenn upbyrdh falle kann, effter som vij vår meningh thär um med Måns Jönszonn lothe tig tilkänne giffve etc., så förnimme vij doch, ath vår vilije i thänn mottenn bliffver föge effterkommen, och ath thätt bliffver fasth mere achtet, som thänn Peder Håkenszonn och the andre cammerschriffvere giffve

före, ähnn thätt vij udi sådanne vichtige saker biude och befale till menige rigsens gagn och välfärd etc. Thärföre vele vij tig alfvarligenn haffve förmaneth, ath här um ähnnu motte annerledis bestälth bliffve, och ath thu vilth tig mere rätte effter thätt, som vij tig befale ähnn thätt, thän prackhopenn kunne tig föregiffve, så frampt vij thär till någett behag haffve schole etc.

Vij vele och med thätt förste vette besked um framlidne Keel Nielszons rägenskaper både för the åhr, hann var fougte udi Medelpad, thäslíkis på Linköpingz gårdh. Hvarföre åhr vår vilije, ath thu oförsummeligenn förskicker samme regenskaper sampt the cammerschriffvere, som them förhörtt haffve, till osz. Och vore icke aff vägen, thätt både thu sampt alle cammerschriffverne hernest föfogede edher till osz, effter som vij tigh tilförende haffve latijld tilschriffve etc. Rettendes tig här effter. Datum Upsale 19 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 19 november.

Till utvald konung Erik angående politiska rykten från utlandet, om Lennart Vallmästare, om slottsbyggnaden i Kalmar och om förhållandena på Blekingegränsen.

Riksregistr. 1558, fol. 188 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelse med thänne breffvijszere, Mårtenn i Fagereck, och thär utaff förnummet, huru kongens sonn i Danmarck, hertig Frederich, åhr förrest aff landeth och åth Lanthomijszenn, teslíkis förstått the andre tidender och lägenheter, som thu giffver tilkänne um etc. Så kunne vij inthett anneth thär till seije, uthenn um thätt gifftermåll går för sig emellenn för:ne hertig Frederich och thän nye keijserens Ferdinandi dotter, effter som aff enn part sagt bliffver, hvad farligheter sedenn

thår under åhre och med sökes emoth osz och thätte vårth rike till ath förderffve och nedertrycke, thätt giffve vij tig siälff till ath besinne, och besynnerligenn hvar thätt sammeledis kommer till någenn fördracth och fredestandh emellen the två mechtige herrer, kongen i Franc-kerike och Engelandh, effter som rychedt går, ath thätt alrede them emellenn schall på någre effterföljende åhr till ett stillestand kommit vare etc. Thärföre synis osz, käre sonn, aldelis vare rådeligitt och aff nödenne, ath vij osz med folck och alle krigztilbehöringer förstärcke thätt bäste och måste osz mögeligitt åhr, effter som vij här opå thenne sidenn vele och thår till vare förtänchte, som macth opåligger. Tu vilth och, käre sonn, opå tine side nu i tijde thår till tencke, förstärckendes tig med folck och göre alle deler nu i vinter färdige både med skepz utredninger och elijest, ath man kunde i tilkommendis vår vare vederede både till landh och vatnn, hvar så hälst behöffves kann etc.

Vijdere, käre sonn, vele vij tig icke förholle um thänn Lenarth valmestere, som thu med någre daler förskickede till Tysland till ath beställe hijtt in i riketh någett embetisfolck och hantverckere med, att hann här i Upsale för någenn tijdh sedenn varith haffver och bort-sålth och föryttred all thänn deel, hann här åtte och latijd här sitije sijnn hustru qvar, som hann tilförende haffde. Effter hann nu sedenn, emeden han uthe var, haffver tagitt sig ene andre och tileffventyrs achter nu stiåle sig aff landeth med thänn deel, han her haffver med lögnn och skalckhett försambleth både aff tig och flere etc., thärföre må thu lathe haffve med honum god acth och tilsynn, hvar hann till Calmarne kommen åhr, så ath hann icke motte komme sijnn väg aff landeth, effter hann och mykith veeth aff våre lägenheter här i rikett både um befästninger och elijest etc.

Thu vilth och, käre sonn, så beställeth med M. Ja-

cob byggemester, som och opå någenn tijd vill drage aff landeth, ath han motte komme tilbake igän, effter som han och loffved och tilsagtt haffver. Och ähr osz thätt säth icke obehageligitt på Calmarne slotz och stadz be-fästning, som hann osz föregaff, hvar thätt så motte bliffve åtskelth ifrå slotted, effter som hann berättede ske skulle etc.

Käre sonn, thänn Lasze Stum, thu haffver hitt upskickett, vele vij beholle hos osz, till thäs vij kunne lathe försee honum någerstedz, thär hann kan bliffve besitjendes. Och vele vij tig icke förholle, ath nu i förlidne sommer, då vij vore i Stocholm, kom enn bonde aff Blekung till osz, som hade tagitt enn lenzman affdage i för:ne Blekung. Så lott samme lenzmans slechtinger enn rese slå effter honum i Upvijdinge häredh, endoch the honum doch på thänn tijd icke öffverkomme, menn osz ähr tilvettendes vordett, att samme Blekingz bonde schall nu sedenn här i vårth landh vare ihälslagenn, thätt osz doch ingelunde behager, hvar såå sketh ähr, effter vij honum vår lejde gunsteligenn meddeleth haffve, och att thätt schall bliffve the danske effterlatitid ath fulkompne theris onde förehaffvende och vilije så longth up i vårth landh, thätt osz doch udi Danmarck icke haffver bliffveth tilstätt till them vij likvel store och merckelige ursaker hafft haffve. Och förundrer osz storligenn, ath thär nidre vedh gräntzenn inthett bättre upseende haffves aff them, som våre befallninger och länen haffve, nemp-ligen Axell Erichszonn, Karll Holgerdson och flere, som vij och förnimme, ath i Sunnerbo och Vesbo icke heller holles mykin god tilsynn, som väl behöffdes, uthenn thän Knuth Håkenszonn, som haffver thänn förräderens Matz Torbiörszons hustru[s] systerdotter till ächte, holler sig mere till honum och thätt falske partijett, ähnn honum tileffventyrs med rhätte göre borde. Thäslikis haffve vij och förstått, ath till Södre och Norre Vidbo, item Ydre

och flere häreder thär nedre, haffver många aff Blekingzboer begiffvith sig och vele sig thär nedre setije etc. Thärföre må thu, käre son, lathe haffve thär opå god acth och tilsynn, ath man kunde få vette, hvad i för:ne orther haffves före och opåfärde kan vare. Och såge vij fasth heller, att samme Blekingzboer, som tijtt in ähre kompne, att the motte förskickes hijtt up och icke sätiye sig thär nedre, så ath man thäs bättre upseende med them haffve kunne, effter här uppe ähr så god tilfalle, thär the kunne bliffve boendes och fast bättre ähn thär nedre etc. Här um thu, käre sonn, vell beställendis varder. Tig Gud thänn alzmectigiste faderligenn och kär-ligenn befalendis. Datum Upsale 19 novembris anno etc. 58.

Uppsala den 20 november.

Förläningsbref för Bryniel Eriksson på en gård i Mellby socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I. I
Protokollon är vid detta bref antecknad: R[asmus] L[udvigsson].

Vij Gustaff göre vitt[er]ligit, at vij af synnerlig gunst och nåde hafve unt och effterlåtitt, som vij och nu hermed unne och effterlåte, att thenne vår tro tienare Bryniel Erichson må och skall udi sin lijfztijdh qvitt och frijtt för samme afredtz landhz gelle niute, brucke och behålle vårt godz, benämpd Medelby, ränter smör sex [L]ā, malt een tunna, roug een half tunna, liggiande udi Medellby på Kollan[d], ther våre fou[g]ter och befallningzmen vete sig effter rette, icke görendes för:ne Bryniel Erickson her emot hinder eller förfångh. Datum Upsale 20 novembris anno 1558.

Under vårt secret.

Uppsala den 20 november.

Förläningsbref för Sigge Svensson på en gård i Marums socken.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarek) kopiebok å donationer i KA., I. I Protokollon är vid detta bref antecknad: R[asmus] L[udvigsson].

Vij Gustaff göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlätit, som vij och nu med thette vårt upne bref unne och effterlätthe, att thenne vår tro tienare och fougde uthöfver våre biskopz och prebende landboor i Väst[er]götland, Sigge Sunesson [*sic*], må och skall udi sin lijftijd niute, brucke och behålle eett vårt och cronones torp, benempd Hårslet, renter smör trij pund, liggiendes udi Mareme sochn i Skänungz häredt under Carlstorpz gårdh, som vij tillförende honum förlänt hafver. Ther våre fougter och befallningzmenne[r] vete sig effterrätte. Datum Upsale 20 novembris anno 1558.

Under vårt secret.

Olika orter i november.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningar, som utgångne ähre aff Kong:e Mittz vår aller nådige herres cancellij anno etc. 58» jämfördt med »register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58».

Ekolsund den 1 november.

Förschrifft för Gunner Galle till Harald Tyrilsson, att han lather honum bekomme een utaff the häster, Kong:e M:tt haffver ständendes opå Norby.

Svar till Jönns Bosson, att han allfvarligen holler then Peder Andersson före, som till fougte på Orreholmen förordnett ähr, att han ther till lather sigh väl-

villigh befinne. Thenn hampe, bönderne udi hans befalning haffve sammen giortt, schall leffreres till Vadst[ena], seden framdelis till Suderköping eller Norköping. Må han lathe bönderne bekomme tilköps then tijende spanmåle, ther i åhr fallen åhr, för 4 mark tunnen. Item att han förhandler medt rithmesteren, att han förlegger thäden aff gården någre borgleijes häster till andre orthor, ther bättre finnes råd v. The otte Hollans ungnött, her Göstaff till gården leffrerett haffve, scholle för-schickes till Strömsholm.

Ekolsund den 2 november.

Förschrifft för Oluff Michilssonn och Peder Andersson i Longhett udi Helsingelandt till Anders Seffredzsonn, att um the haffve hemme udi landett giffvitt tull aff then kopper, the nu till Stocholm förtt haffve, schall han inthett mhere aff them fordre.

Till Oluff Knutzsonn, att han lather Svonn Biörssonn bekomme aff myntett i Stocholm till skytternes udi Uplandh och Vestergötlandh 58 åhrs besoldningh 37447 mark; item att han haffver och medt sigh, när han giffver sigh till Kong:e M:tt, trettije tusendt mark till folckzens behoff opå slott och gårderna udi Uplandh.

Svar till her Birge Nilssonn, att han then gärdh, som uthgiordes emott hertugh Erich, leffrerer till Stäkeburg; item att han tijende spanmålen, ther udi thetthe åhr fallen åhr, leffrerer till Calmaren. Åhr Kong:e M:tt väll tilfridtz medt then hampe, bönderne uthgiortt haffve udi Tiustt, som åhr en mark hvar bonde, hvilcken han schall lathe komme till Stocholm. The kyrcke landboer, han begärer, varder han bekommendes beschedh opå, när han lather förstå, huru många the åhre.

Ekolsund den 3 november.

Till Clemett Hansson och Måns Jönsson, att the samptt medt Thommos Vastenoffven förhandle medt the tyske köpsväner udi Stocholm, um the någon aff Kong:e M:ttz spanmåle för penningar förlosse vele, tunnen för fyre mark; item att the Kong:e M:tt förständigige, um the haffve förnummett någett aff then bonde, som udi Bleking var kommen udi skade för een länssmann och nästt förgången somer bekom Kong:e M:ttz beskermelse breff.

Öpett breff för Anders Gåss, borgere udi Elffzborgh, att hann må (allenest udi thette tilstundende år 59) bliffve qvitt och frij för stadzens tunge.¹⁾

Ekolsund den 4 november.

Svar till Giordh Månsson, att bönderne udi Lysings härett måge uthgöre the dagxvercken till Hoff's gårdh, effter såsom han schriffver; then kopper han ifrå Vadstene begärer, ähr Hans N. honum icke tilsinnes effterlate, uthan må [han] haffve budh till Järnbergett och ther lathe giute järnngryter till gårdzens behoff; item att han förfoger sikh up medt sin regenskap.

Ekolsund den 5 november.

Till Joenn Karsson, att han samptt medt Giord Månsson förhandler medt bönder udi Lysings härett, att the göre för fodhringen till Hoff's gård någre dagxvercken; item om Giordh ähr och så nödhsteltt på höö, som han Kong:e M:tt haffver anlangett, schall han och handle medt bönderne ther um, effter som schäll ähr.

Till Anders Seffredzson, att han förhörer medt then gamble rustmesteren, som boer udi skomakere gilstugen, hvartt han leffrere[de] the förgylte vagner, som saligh ihug-

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknadt: M. E.

kommelse drottning Katerina hade ihn i landett medt sigh, och tilsäger Jören snidkere, att um the någett ähre förbrächte, thett han dhå gör them färdige igen och lather them bemåle.

Till Longe Karll, att han ransaker um the skelvordt, som Hendrick Ruth och Hermen Stråsäck haffve hafftt sijn[s] emellenn, och Kong:e M:tt ther um förständigiger.

Ekolsund den 6 november.

Svar till Madtz Dalekar, att han lather tårke een hoop sijker och så laget, att the icke brådtårckede bliffve måtte.

Svar till Anders Seffredzsonn, att han the stycker, som Benchtt byssegiutere gutedt haffver, som ähre halff kortoger och halffslanger, lather beskiute; schall han för-schaffe samme Benchtt så mykin vedh, som han till sitt arbete behöffver och korter aff hans besoldning så mykitt veden löper udi penningar; item att kruteqvärnen och medt thett förste måtte bliffve tilrede; item att han samptt medt Madz Törne förfar, huru många skytt, som behöffves på galleijderne främpstt i skottportenn.

Till Clemett Hanssonn, att han förschicker Kong:e M:tt clare register opå then [del] han 56 var utöffver att upbäre.

Förschiffitt för hustru Kahrin, Seffredt Nilssons, till Anders Seffredzsonn och Jacob Teijtt, ath the ransake, medt hvadh skäll någre borgere ifrå Helsingefors vele fördriffve henne och mannen uhr thett huss the een tijdhloug besittedt haffve.

Förschiffitt för någre bönder aff Normarkenn till Peder Nilsson, att han här effter åhrligen schall upbäre aff hvar bonde ther sammestedz ett [L]ä smör för the tu staffrum vedh the till Vermelandtz berg göre schole; item när han på någen resze haffver behoff häster,

schall han them förschaffe sigh siälff och icke betunge thermedt almogen.

Ekolsund den 7 november.

Svar till Oluff Larssonn belangende then tulfisk, han udi framledhne sommer upburitt, att Kong:e M:tt icke synes thermedt rättzligen förhandlett vare, och schall han leffrere samme tulfisk honum, som och annen Kong:e M:ttz fisk udi befallning haffver.

Svar till Erich Göstaffsson och Claess Åkesson, att the anamme till skytternes behoff aff Henrick skrädere thett cläde, som haffver varitt upslaget udi store salen, 654 alner.

Ther um och Hendrick skräddere tilschrieffvett bleff.

Ekolsund den 8 november.

Till Anders Seffredzsonn, att han haffver ett flijtigt ihmseende medt them, som haffve fisken udi befallningh på Stocholms slott, att han icke måtte bliffve förderffvett.

Uppsala den 10 november.

Till Lasse Jöenssonn, att han förfoger sigh till Kong:e M:tt medt visse muster register opå thett krigxfolck han udi befallning haffver.

Vedh samme mening till Lasse Perssonn.

Till Jacob Tursson, att um Jören Persson är dragen ifrå Stocholm, schall han förschicken budh, att han förfoger sigh till Kong:e M.; item att han och förschicker then knechtt till Kong:e M:tt, som haffver fölgtt Jören udi Vestergötlandh, benempdt Peder Håkenssonn.

Uppsala den 12 november.

Till Jacob Tursson och Anders Seffredsson, att the seije them till, som fettalije partzelerne opå Stocholms

slott udi befallning haffve, att the lathe Gudmund Kamppe bekomme till Upsale the partzeler, som registret förmäller och ther förnöden ähr.

Uppsala den 13 november.

Svar till Christoffer Jörenssohn, att han förhjalper the cronebönder udi Hindhår, som Johan Olsson och Peder Nilsson i Munckeby medt velle haffve tagett thett höett ifrå, att the thett måtte ändeligen bekomme igen; item att han förhör hvadh breff och bevijs, för:ne Johan och Peder haffve opå theris frälsse.

Förschrifft för hustru Kahrin Sker Erlandtz till Anders Seffredzsohn, att han tilsäger Michill Benchtssohn och the fattiges förståndere, att the lathe henne besittie thett huss, som hon aff the fattige leigt haffver etc.

Till Anders Erichsson, att han förhandler medt bönderne udi Glenshammer och Rinkeby sochner, att the på någon tijdt ähnu vele göre the dagxvercken till sölfgruffven vedh Lindesberg, som the pläge göre.

Svar till Lasse Bröms, att Bencht Gylte och Oluff Perssohn måge medt honum vare utöffver löningen udi Vestergötlandt; item att han opå sine sijde hjalper till, att fougterne ther nedhre måtte udi tijdh leffrere ifrå sigh then dell Kong:e M:tt aff them bekomme bör; och till samme löning schall han ifrå Elffsborg bekomme cläde.

Förschrifft för Joenn Anderssohn i Skatungeby till her Karll, att um then pijge, som han till ächte tage vill, ähr honum icke närmere affkommen ähn till fiärde ledh, dhå må han inthett theris ächteskap förhindre.

Uppsala den 15 november.

Förschrifft för Eskill Thommessohn i Ränstättra till Hans Voghals, att han obehindrett lather honum besittie samme Ränstättra etc.

Förschriffitt för Peder Olsson i Liustra och till för:ne Hans, att han honum så lenge tilfridtz lather, att han siälff haffver giffvitt Kong:e M:tt tilkenne um thett han haffver honum tiltale etc.

Till Christoffer berijdere, att han fliteligen holler hengsterijderne ther till, att någre aff them måtte väll läre att berijde gångere, them man till stalkestere för en hoop gång[e]re bruke kann etc.

Svar till Nils Munck, att Kong:e M:tt ingelunde ähr tilsinnes, att någre borgleijes häster schole förläggas ifrå Norsholm.

Uppsala den 16 november.

Till Oluff Törnsson och Oluff Simonsson, att the lathe Lasse Brömps bekomme så mykitt cläde, som rytterne, han udi befalning haffver, kunne bliffve afflönte med.

Till Niels Spetz' lyfftismänn udi Stocholm, att the förschaffe honum tilstädes och betale thett han ähr Hans Nåde skylligh opå sin regenskap.

Förschriffitt för Brynil Larsson till Nils Krumme och Gabriell Christiersonn, att the medt flere gode männ, ther nu församlede ähre, vele granneligen förhöre och ransake um then trätte, som han haffver medh Lyder Tynne.

Förschriffitt för Lasse Gammell till Essbiörn Håkenson, att han vedh Talijs på Selle skogh må hugge så mykin eek, som han behoff haffver till stam och köll till ett skeps behoff, och att han thett lather hugge upe i store marckenn.

Förschriffitt för Hanns Ersson till Hendrick schredere, att han lather honum bekomme en clädhningh, som K. M:tt honum skenchtt haffver; tesliges Amund Kartt och Erich qvädere cläde till en clädningh, och the smälte-drenger, som ähre hoss Hans Erichsson, cläde till hossa.

Uppsala den 17 november.

Till Mauritz Stake, att han ähndeligen så bestelleredt, att opå Daall ähnnu måtte en hoop bönder bliffve satte och landett bliffve mhre brukett, cronen till förbättring, ähn här till ähr skett; item att the hemen, som han udi sin regenskap kaller torp, måtte såes een hoop biug och haffre opå och effter ägerne och tilfellen bliffve skatlagde; item att han och medt flijtt schall upspane och ransake effter någre gode lägenhetter, som man kunde lathe sättije en affvell eller flere, effter såsom storligen vore aff nödenne.

Till Jörenn snidkere, att han medt all flijtt sikh vinlegger, att the staakett offven opå skantzenn upå Stocholms slott medt thett förste måtte bliffve tillrede giortt.

Till Longe Karll, att han medt all flijtt opå Stocholms slott achter Kong:e M:ttz gagnn och bäste och haffver nöge ihnseende både medt een deell och annen etc.

Uppsala den 18 november.

Förschrifft för Nils Jönsson i Lundby till Jörenn Sonesonn och Jönns Gunnerson, att the lathe honum bekomme igen thett tingest, the aff honum anammett haffve.

Förschrifft för Peder Benchtsson till Longe Karll, att han schall bliffve under fäniken udi Stocholm.

Förschrifft för M. Erich, som ähr förordnett till scholemestere udi Suderköpungh, till M. Erich Falck, att Kong:e M:tt haffver undt honum een aff the små sochner ther um kringh ähre, ther um han medt honum handle må.

Uppsala den 20 november.

Till Bencht Gylte och Oluff Perssonn, att så snart löningen medt skyttare och knechterne udi Vestergötland

ähr öffverstånden, schole the förschicke Kong:e M:tt clare lönings- och musterregister; item att the ransake och spörije, um ebland knechterne någre juther och mitemakere vare kunne, och them seden uthmustre.

Svar till Anders Seffredzsonn, att Kong:e M:tt ingelunde ähr tilsinnes, att någon noth eller annett fiskerij udi then siö vedh Nacka i Hans M:ttz fråvare brukes skall; item att han lather komme then hampe till Vaxholmen, han umrörer; item att then Svenn Nilssonn theropå slottedt till underfougte icke tianlig ähr; item att han granneligen ransaker um icke vedh ladegårderna ähr större rådth att underholle flere oxer, ähnn som ladegårdtz fougterne föregiffve; item att han och så lageredt, thett oxerne icke alle udi färskmath upåthne bliffve måtte; item att medt beställnings oxer måtte och gå någett lijke till; item effter the sköte och ålefiskere icke i thette ähr haffve bekommett så mykin fisk, the löne thenn umkostnedt på them skett ähr, måge the therföre tilbörligen straffede bliffve och synnerligen thenn Måns Höck.

Uppsala den 24 november.

Öpett breff för M. Johanne Herbovillano opå ett stenhus udi Stocholm vedh store torgett vedh brinckenn, ther framlidne Matz skommakere enn tidh longh bodde udi, hollendes udi lengdenn vedh torgitt 13 alner, udi breddenn 23 alner, hvilkett hus K. M:tt honum gunsteligenn skenckte till evärdelige äge etc.¹⁾

¹⁾ I marginalen: O[lof] L[arsson].

Uppsala den 2 december.

*Till Olof Gustafsson [Stjernbjelke] angående en tysk ryttare,
hvars uppförande ådragit sig K. Maj:ts misshag.*

Riksregistr. 1558, fol. 191 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij lathe tig förstå, Oluff Göstaffszon, ath en aff våre tydske ryttere, ved namppn Herman Peynn, som vij för någenn tijd sedenn förloffvede utaff landeth, ähr nu tilbake kommen hijtt in i rikett igän, hvilckenn schall vare udi Söderköping eller annerstedz thär i Östergötland eblandh the tydske ryttere, som thär ligge i borreläger. Så haffver för:ne Herman latijd sig bemercke med thätt, som fast otillbörligitt ähr, thär utaff man kan förnimme, ath hann osz och thätte vårth fädernes landh med föge gott mener, såsom thu och vijdere kan förmercke utaff thenne inneluchte copie utaff hans schriffvelse, som vij tig her med skicke tilhande. Thärföre ähr vår nådige vilije och begärenn, ath thu lather haffve grann acth och tilsynn med för:ne Hermann, så ath han icke egenom någenn listighet får tilfalle ath stinge sig utaff vägenn sijnn kos. Och opå thätt vij personligenn motte få handle med honum, vele vij tig haffve befaeth, ath thu med thätt förste förskicker honum till osz, föregiffvendes ath effter han nu nyligenn ähr kommen ifrå Tyslandh och thär haffver förfaritt någre lägenheter, ath vij för thänn orsack skuldh haffve honum till osz fordre latijd, ath vij aff honum kunne få höre, hvad tiender och lägenheter thär ähre opåfärde etc. Thätte thu så beställe vilt, vettendis tig her effter rhätte, Gud befalendis. Datum Upsale 2 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 3 december.

*Till herr Karl [Petri] i [Stora] Tuna angående svaret på
den danska rimkrönikan.*

Riksregistr. 1558, fol. 192. Förut tryckt af O. Celsius i Monumenta polit.-eccl., Cont. 1 (1751): s. 25—26; af C. G. Kröningsvärd i Dipl. Dalek., D. 3 (1846): s. 184—185; och af G. E. Klemming i Någre stycker aff then danske cröneke (1863), tillägget.

Vår gunst tilförende etc. Vij lathe edher förstå, her Karll, ath våre granner, the danske, haffve latijd utgå enn crönicke på rim, thärudinnen vij svenske otilbörligenn bliffve antastede både till ähre och redelighet, som the och nu elijest haffve tilvälleth sig vårth och rigsens gamble vapnn, the tre croner, och osz till förachtelse sath thett neder under Danmarckis vapnn etc. Så haffve vij icke veleth lathe them bliffve svarlösze på samme theris crönicke, effter som osz haffver syntz likest vare och thenne tijdz lägenheter thätt fordre, och I varde förnimmendis aff thette medföljende exemplaer, som vij edher her med gunsteligenn tilhande skicke. Och måge I först thänne crönicke siälffve öfverläsze och sedenn, hvar tilfälle giffves kann, lathe samme crönicke och andre våre trogne undersåter höre och förstå, ath the måge förnimme, med hvad grund the danske pläge mest umgå, och thär aff läre vette tage sig therföre till vare, som störste machth opåligger etc., hvilcketh vij edher udi enn gunstig velmening icke haffve veleth förholle. Datum Upsale 3 decembris anno etc. 58.

Samme mening till andre gode men, som cröniker bliffve tilskickede etc.

Uppsala den 6 december.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)] angående värfning af ryt-tare och anläggning af afvelsgårdar, om arfvet efter Arvid Claesson [Uggla till Sjögård] samt om utvidgning af ängs-marken under Elfsborg och Öresten.

Riksregistr. 1558, fol. 192 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff, vij haffve bekommith edhers schriffvelsze och thär aff förstätt om the tijdender, edher ähre tilkompne och I beröre om etc. Så kunne vij edher icke förholle, ath osz och elijest ähr tilvettendes vordeth, ath thär schole vare någre hemmelige stemplinger opåfärde emoth osz svenske och thätte vårth rike, ändoch vij ähnnu räztligenn icke kunne vette, hvad thär um santh ähr. Så ligger osz doch alsomstörste macth opå, ath vij haffve våre saker udi god acth och tilsynn och förstärcke osz thätt meste mögeligitt vare kunde. Och haffve vij latijd tilschriffve Lasze Bröms och the andre våre tjänere, som befalningenn haffve öffver våre skytter, ath the hvar udi sijnn stadh schole beflijte sig till ath intage udi vår och rigsens tjäniste thätt meste folck med hester, som the kunne öffverkomme. Så vore och aff nödenne, ath man vilde utfråge och bespane lathe om någre gode lägenheter, thär man kunde uprätte flere affvelzgårder, och sådanth folck med enn hop hester bleffve thär seden underholdne, ath mann hade någett till ath tage, när så behoff giordis och någett fientligitt opåkomme. Thärföre vele I, käre her Göstaff, thär till och vare förtänchte opå edher side, effter som I thär um tilförende haffve vår vilije och mening förstätt, och edher här um vinlägge, som macth opåligger etc.

Vijdere hvad belangendes ähr om the andre ähren-der I schriffve och synnerligen om framlidne Arffvid

Claeszons effterleffverske, som med thänn Michill bortlupin ähr etc., kunne vij intett anneth svare till, uthenn ath för:ne Arffvid Claeszons barnn måge beholle thänn deell, som them tilkommer, både i jordegodz och löszörer, så mykith theris fäderne belanger, menn hvad opå theris modhers deell sig belöper, vele vij, ath thär um må bliffve bestalth, som Sverigis lag medgiffver, thär effter I edher rhättendes varde. Gud edher altijd befalendis. Datum Upsale 6 decembris anno etc. 58.

Zedell.

Såsom vij tilförende, käre her Göstaff, haffve latijd edher förstå vår vilije och mening, ath till Elffzborg och Öresteenn motte lägges någre flere enger, thär man enn heel hop höö utaff bekomme kunne, så såge vij gärne, ath så motte och bestelth bliffve, opå thätt ath man thär kunne flere hester holle, ähnn här till sketh ähr, som thänne farlige tijdz lägenheter thätt och så aldelis kräffver etc. Thär till I och så vel tenckendes varde etc. Datum ut supra.

Uppsala den 6 december.

Till Lasse Bröms angående värfning af ryttare.

Riksregistr. 1558, fol. 193 v.

Vår gunst tilförende etc. Vij kunne tig icke förholle, Lasze Bröms, ath vij esomofftest förnimme ganske siälsinde och farlige tijdender utaff våre [o]venner och arge misgynnere, the thär med alsomstörste flijtt och uthann återvende prachticere och vinlägge sig, huru the kunne bringe osz och thätte vårt rike någett fientligitt opå. Och effter för:ne våre misgynnere udi mång ähr (såsom thu väll tilförende förstätt haffver) haffve någre gånger hafft i sinneth ath vele söke theris lycke opå osz

och thätte vårth rike, endoch Gud thänn alzmectigiste egenom någre medell haffver them thätt och samme theris onde upsåth och företagende nådeligen förhindrett, thärföre ähr doch liqväll inthett tvifflendis, effter såsom osz nogsampt thär um bliffver varneth och tilkänne giffvith, ath the ju viszeligenn varde och så görendes, när them thär till någett beqvåmligitt tilfålle och lågenhett giffves kann. Och ligger osz förtenskuuld ingenn ringe machth opå, ath vij täncke till ath förmere och förstärcke osz med gott dugligitt krigzfolck till hest, thätt meste osz mögeligitt vare kann, och såsom thänne farlige tijdz lågenhett thätt nu högeligenn fordrer och kråffver. Tu vilt och för samme orsaker skuldh alffvarligenn tencke till och med alsomstörste flijtt vinlegge tig ath antage udi vår och rigsens tjänist thätt meste och dugligiste folck, thu udi Vestergötland kant öfverkomme, och förstärcke thänn landzendenn med gode ryttere, thätt måste någon tijd mögeligitt vare kann, opå thätt man motte haffve råd till ath gøre våre fiender affbreck och motstånd, hvar Gud förbiude, the till thänn orth [sig] begiffve vele etc. Thätte endeligenn så bestållendes effter som störste machth opåligger. Datum Upsale 6 decembris anno etc. 58.

Samme mening till alle K. M. fodermarsker.

Uppsala den 6 december.

Öppet bref på ett jordbyte med Gustaf Olsson [Stenbock].

Efter original i RA.

Vij Gustaff etc. gøre vetterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och effterlatit, som vij och nu her med unne och effterlate oss elskelig vår tro man och öfverste secrete råd her Göstaff Olsson till Torppa och höffvidzman på Elffzborgh tåsse effter:ne våre godtz

och gårder på ett häffdebyte, liggiendes alle udi Kinne häredt, såsom är udi Svänliunge gåld en gård, heter Holm, rentter smör halfftridie pundh, malt en tunna; item udi Longems gåld en gård, heter Kindelijde, renter smör ett pund, malt en halff tunna; en gård i Rådde, renter smör trij pund, malt en tunna; item udi Finnekomble sockn en gård Siöerydh, renter smör fyre pund, malt en tunna, haffre en tunna; item udi Tväryd sockn en gård Skärvenäs, renter smör tu pund, malt en tunna etc.; för hvilcke godtz förbe:te her Göstaff oss vederlagt haffver tässe effter:ne två hans gårder, liggiendes udi Sämingehundretz häredt udi Skäfftune sockn, en gård i Vasze, renter korn sex pund, affradz penningar två marck ortiger och gästninge penningar halffannen mark ortiger; item udi Lunde sockn en gård i Engeby, ränter korn fiortton spän, gästninge penningar nije öre; hvilcket för:ne häffdebyte vij gånsteligen ingäedt och bevilliget haffve, så länge att vij opå både sijder om för:ne godtz och gårders räntte och lägenheeter vjrdere kunne besee och ransake late etc., biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och skole göre och late, besynnerligen våre fougter och befallningsmän, att the icke göre förbe:te her Göstaff Olsson her emott hinder, platz eller förfong. Datum Upsale then sette decembris anno etc. tusende fem hundrede femptije opå thett ottende.

Under vårtt secrett.

(Sigill.)

Uppsala den 6 december.

Förläningsbref för Gustaf Olsson [Stenbock] på uppräknade gårdar.

Enligt afskrift i S. Åkermarks (adl. Leyonmarck) kopiebok å donationer i KA., I.

Vij Gustaff göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och för velvilligheet, hulskap och troskap, som oss elskelige vår tro man och öfverste secrete råd, her Göstaf Olsson till Torppa och höfviudzman på Elfzborg oss och vårt rijke Sverige her till dagz troligen gordt och bevijst hafver och ännu yttermehra giöre och bevijse må och skall, hafver undt och förlänt, som vij och nu her med unne och förläne honom (oss till een behagelig tijdh) these effter:ne våre och cronones gårdh[er] medh alle then rente och rettigheet, såsom är een skattegårdh, heeter Fijskiebeck, ränter smör 3 [L]æ; een prebende gårdh, benempd Ekie, ränter smör 4 [L]æ och een heel gingerdh; item een prebendegårdh, benembd Lijdh, renter smör 4 [L]æ och een heel gingierdh, hvilke för:ne godhz liggie alle udi Vartofte häredt; item een skatte gårdh i Gulrydh, ränter smör 4 [L]æ, penningar 4 öre, roug 4 skeppund; item eett kyrckiegodhz ther sammestedz renter smör 3 [L]æ och een heel gingierdh; än eett kyrckiegodhz thersammestedz, renter smör 4 [L]æ och een heel gingerdh; än eett kyrckiegodhz ther samme stedhz, renter smör 3¹/₂ [L]æ och een heel gingierdh, hvilke för:ne 4 gårdar ligger udi Redvegh, hvilket vij gifve våre fougdtter och befallningzmen tillkienne, att the vete sig her effter rette, icke görendes förbe:te her Göstaf Olsson her emot hinder, platz eller förfongh. Datum Upsala 6 decembris anno 1558.

Under vårt secret.

Uppsala den 7 december.

Till hertig Johan angående ordensmästarens i Livland och ärkebiskopens af Riga nya skrifvelser, om olämpligheten att låna till främmande potentater och om behofvet af penningar inom landet till försvarets stärkande samt om Joakim Flemings sak.

Riksregistr. 1558, fol. 194. Förut tryckt af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländ. Selbständigkeit, Bd 4 (1864): s. 116—120.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, vij haffve bekommeth tijnn schriffvelsze sampt någre breff, som hermesterenn i Lifflandh tig haffver nu på nytt tillschriffvith, thär med thu och begärer vette, hvadh thu till samme breff svare schalth etc. Så kunne vij icke vette, hvad räztligenn thär till svarendes vare vill, effter udi samme breff förmäldis um någenn handell, som thu med Hendrich Stråbuck hos hermesterenn haffver latijð förhandle, thär um thu osz doch hvarken nu eller tilförende haffver någett velet förstå lathe, icke heller skicketh samme Stråbuck till osz, som thätt sig hade ägneth, ath han osz um alle deeler ther i Lifflandh motte tilkänne giffve, thätt vij doch vele medh thätt förste ähnn ske schall etc. Och hade vij osz, käre sonn, väll förseth, ath thu intett vijdere skulle tig förvånne och inlate udi någen fremmende handell anthenn med enn eller annen, för ähnn thu osz och andre, som her um borde vette och större förstandh och förfarenhett haffver udi sakenn ähnn thu, hade tilförende thär um rådfrågett och åthsporth, effter som vij tig vår vilije och mening thärudinnen haffve nogsampt tilkänne giffvith, anseendes thänne svinne och farlige tijdz lägenheter, som nu sväffve och opåfärde ähre, och ath thu ästh ähnnu fast ny och ung till sådanne vichtige handlinger och haffver icke heller the personer hos tig, som thu någett synnerligitt kanth slå tijnn

ijtt till eller öffver sådanne vichtige saker tilförende haffve mykith brukede varith etc. Så kann thu och, käre sonn, nu vell see aff hermesterens schriffvelsze, huru svickeligenn och löst thätt bliffver föregiffvith um thänn underpanth, som man skulle aff honum igän bekomme för thänn store summe penningar, hann haffver stått effter och begärendis varith, så ath thär inthett anneth ähnn falskhett och bedräg under ähr, effter som med sådanne handlinger och mesth altijd vare pläger och sådanth udi vår, såå väll som the gamble tijder, offte och nogsampt haffver sig begiffvitt och tildragitt. Och nhär thu vilth see till, varder thu, käre sonn, udi like motte thätt och förnimmes aff thän crönicke, vij tig senest lothe tilskicke, som vij haffve tilsammans sath emoth the danskes lögnafftiglige föregiffvende, nempligenn huru thätt ähr gångitt med Halland och Skåne, som konnung Magnus köpte här till Sverige och litenn stundh doch thär under bleff etc. Så vette vij osz vell och till erinnere, huru förrätligenn i thänn motte emoth osz nu sedenn ähr förhandlett vordett både med Gullandh, Vardberg och Bohus etc. Thärföre behöffves till sådanne handlinger ett gott och mogit välbetenkende, att man sig icke fördiuper eller för vijtt inlather udi slike saker, sig siälff och andre både till spått, håån och skade etc. Thäsliskas kann thu och nu vell förstå aff hermesterens schriffvelsze, ath the danske icke heller ähre för mykith hastige med thenne handell, så ath the kunde bliffve brände aff hetten kääll, för ähn hann nagett svalckes, effter som och thär um vårth betänkende var och vij tig tilförende haffve tilkänne giffvith etc. Hvarföre vele vij tig, käre sonn, ähnnu haffve alffvarligenn och faderligenn förmaneth, ath thu tig udi alle motte vilt vjisligen och vell försee udi thänne verdz farlige och falske tijdz lägenhett, så ath thu tig icke motte förgripe eller bedrage lathe och icke tage tig någre vichtige saker eller fremmende handlinger före, an-

thenn medh enn eller annen, för ähnn thu haffver tig nogsampt medh osz, tijne käre her bröder och flere rigsens ständer, som thett börre vette, thär um tilförende berådfrågett och äthsporth, så frampt thu göre vilth, thätt osz kann liuffth vare och tig siälff till gode och velferd komme schall etc. Och opå thätt thu kanth thäs bättre bliffve enthskylligitt hos hermesterenn um förte summes förtröstning, som honum aff tig sketh ähr, haffve vij honum nu latijd i thänn motte tilschriffve, som thu aff thänne medföljende copie haffver till ath förnimme, theslikis och latijdt stälth udi tijtt nampn, som vij tig och sammeledis här med tilskicke etc.

Vijdere, käre sonn, foge vij tig till ath vette, ath margraff Vilhelm, erchiebispenn aff Rige, haffver hafft sitt bud här hos osz um enn summe penningar, som hann aff osz tilborgens haffver begärendis varith. Så haffve vij latijd giffve honum thär opå för svar, som thu kant see aff thenne copie, vij tig her med tilsckicke aff thett breff, vij honum igän haffve tilschriffve latijd. Och sende vij tig her med sammeledis enn affschrefftt aff hertigens breff utaff Pryssenn, thär aff thu kant förnimme, hvad förrädelige och farlige prachtiker påferde ähre emott osz svenske och thette vårth rijke etc. Så kan thu, käre son, väll besinne, um vij ähnn hade till enn god summe penningar udi vår haffvendis värije i förråd (endoch vår cammer mykith udi thäsze förlidne ähr ähr förblottedt vordenn), så fordre doch thäsze farlige tijdz lägenheter, ath vij them annerledis schole haffve till ath bruke, förnempligenn till ath thär medh lathe beställe hijtt in i riketh enn hop dugligitt krigzfolck och thätt med samme penningar ähriligenn besolde och underholle, ähnn ath vij schole enn sådanne dråpelig stor summe opå enn slick lös grundh och försäckring utfänge, besynnerligenn effter med slike handlinger och penningar utdelningar pleger inthett anneth ju som offtest befinnes [än] falskhett och be-

drägerij igän, like som osz och skedde med thänn summe vij lånte the danske etc. Och effter sådanne farlige lägenheter nu [ähre] ähnn på färde, som hertigenn aff Pryszen omberörer, ligger osz alsomstörste machth opå, ath vij opå alle orther osz förstärcke her i riketh och göre osz färdige och vederrede till defentionn och motstand, thätt ytterste osz står tilgörendes och mögeligitt kan vare, thertill thu och, käre sonn, på tijnn side aldelis vill förtäncth vare och så lagett, ath grann aeth och tilsynn motte bliffve hollenn ved thänn rydske, findske och nylandske grentze, så ath på the orther icke någenn föraskning skee motte etc. Vij vele tig och faderligen haffve förmaneth, ath thu vilth tig beflite, så ath någre flere affvelzgårder udi Findland både enestedz och andre, thär lägenhett och tilfälle ähr, motte bliffve uprättede, thär man åhrligenn holle kunne enn hop krigzfolck, effter som thu nogsampt vår vilije och mening thär um tilförende förstätt haffver, effter thätt vill sig ingelunde ännerledes skicke, uthenn thär moste här effter holles mere folck udi Findland och jemvel här i Sverige medh, ähnn thätt här till varith haffver. Thär till thu och, käre sonn, aldelis vilth förtäncth vare och tig thär um beflite etc. Gud thän alzmechtigeste tig alijld faderligenn och käriligenn befalendis. Datum Upsale 7 decembris anno etc. 58.

Zedell.

Item, käre sonn Johann, vij vele tig icke förholle om thänn handell, som Jachim Flemming haffver varith udi rychte före, belangendes the penningar, som thänn tydzke skepere miste, att effter han appelerede till osz och vårth rådth, thänn tijd thätt ährende bleff för rhätte förhörth udi Findlandh och haffver skutitt sig till enn vijdere ransackning och dom etc., så haffve vij udi för lidne sommer latijld thänn sack vijdere förhöre, och påå

thänn tijd så vijtt thär med kommeth, ath honum bleff förelagtt, thätt hann skulle gå sig samme sack ifrå med tolff riddersmenn, som medh honum svärie skulle, ath han thärudinnen var oskyllig etc. Så hade för:ne Jachim nu sedenn någre gode menn aff adelenn tilstädis, som med honum i så motte skulle haffve svoreth, doch effter the retzligen icke kunde vette, hvad skäll the gode men udi Findland hade opå stå, som thänne sack först förhandlede och hörde, och hvarföre the icke kunde frije för:ne Jochim på thän tijd, thärföre begärede the underdånligenn lenger upskoff med sakenn, till thäs för:ne gode menn i Findland kunde framdelis i vår siälffve komme hijt utöffver, som tilförende haffve varith öffver thänn sack, ath man och dhå kunde rätzligen bekomme ath vette, hvad theris bevog haffver varith och rhätte orsakenn, ath för:ne Jochim i thänn handell thär icke kunde frijett bliffve etc. Thärföre varder thu, käre sonn, thätt så beställendis, ath för:ne gode menn, som tilförende haffve ransakett thänne sack eller och meste partenn aff them, som tädenn umbäres kunne, motte framdelis i vår, som sagtt ähr, komme hijtt utöffver och förhialpe till med ath [*sic*] thänn grund och bevijsz, som the kunne åstadkomme, att thätte ährende kunde rätzligen bliffve utransakett och komme till ähnde, och att skeperen motte vette, hvem hann schall tale till um sijnn betalning, och icke beclage sig vare rätlös. Thär thu och, käre sonn, [tig] effter rhättendes varder. Datum ut in literis.

Uppsala den 7 december.

Till ärkebiskop Vilhelm af Riga angående ett begärdt penninglån.

Enligt det egenhändigt undertecknade originalet i statsarkivet i Königsberg.

Wir Gustaff *etc.* entbieten dem hochwirdigsten, hochgebornen fursten, unserm freundtlichem geliebtem schwa-

ger, herren Wilhelmen, ertzbischoffen zu Riga, marggraffenn zu Brandenburgk, zu Stetin, Pommern, der Cassuben unnd Wenden herzogen, burggraffenn zu Nurnbergk unnd fursten zu Ruegen, unsern freundschaftt mit mher liebes unnd guttes bevhornn unnd fuegen E. L. freundlich zuvornhemen, das wir derselbenn schreyben, so sie uns bey irem cammerdiener uberschicketh, entpfangen, seines inhaldes freundlich vorlehsen und doraus denn beschwerlichenn zustandt und bedruck der lande zu Liefflandt, inn welchem sie itziger zeit mit dem muschowiter schweben, neben freundtlicher bitt umb vorstreckungk einer summa geldes zu errettungh derselbenn etc. vernhomen haben. Unnd was dan betrieffet, das sich E. L. vorsehn, es wurdenn des hochwirdigen, hochgebornen fursten, auch unsers freundtlichen geliebten schwagers, hern Christof, des ertzstieffts zu Riga coadjutors, hertzogenn zu Meckelburgk etc. gesandten albereit bey uns ankommen sein unnd wir die geschehene vonn beydenn E. unnd iren L. bitt unnd begehren vernhomenn habenn wurden, moegen wir E. L. freundlich in antwort nit vorhalten, das hochgedachtes unsern freundtlichen liebenn schwagers, des hern coadjutors etc. gesandten noch zur zeit bein unns nit erschienen, wir auch irer zukunfft mit dem wenigsten wissenschafft gehabt oder vorstendiget. Wie dem allen, so habenn wir nhun gemelte der semptlichenn lande gefahr und bedrengnus vonn E. L. unnd sonsten aus gemeynem geschrey gantz ungerne vernhomen unnd tragen des mit E. L. unnd denn stenden, das die christenheit dermassenn solle verfolget unnd beschediget werdenn, ein christlich hertzlich mitleiden. Der almechtige aber dem feindt zu seiner zeit gnediglich steuren unnd wehrenn wolle, unnd weis Gott, do wir E. L. unnd denn landen mit unserm verstandt, so zu abschaffungh solcher beschwer nutzlich und dienlich sein mocht, einrehtigk sein könten, das wir an unserm gueten willenn nichts wolten

mangelnn lassenn. Es wissenn sich aber E. L. freundlich zuerinnern, wie wir derselbenn zum mherem mhall durch unsere gesandtenn, auch irem eigenen secretarium Jorgen Niederlandt, freundlich zuvornehmen gebenn unnd nuh kurtzlich zuverholen nit umbgangk habenn moegen, wie unns weylant her Heinrich von Gahlen meyster neben irem orden verlauffener zeit durch eine botschafft ersuchet, verbundt unnd vorstandt wieder denn muschowiter zu machen gebetten, dasselbie ir anbringgen aber schlecht bloss ungegründet vorgeschlagenn, auch ire werbungk teyles zuruckgehalten, so woll E. L. unnd andere stende dorinnen, wie dann derselben woll bewust, gantz unnd gar ausgeschlossen. Nachdem wir aber die zeit bein uns befunden, das es woll allenn umbliegenden an der Ostseh dienlich und hoch nutzlich wehre, das dem muschowiter einmhall widerstandt gethan mocht werden, domit sich die benachbarten unnd begrentzten seines ubergreifens, domit er seine lande zubereitern, der benachbartenn aber zuvorschemelern unnd zuvorschneydenn gewohnet, ferner nit zubefahren, haben wir uns solch ansuchen freundlich gefallen lassen, ihnenn in ihrem vorgeben glauben gestellet unnd des gemuts entlich entdacht, unns mit ihnen aus angetzogenenn ursachenn, nemblich allenn umbliegenden zuerretungh, ja auch der gantzenn christenheit zu nutz unnd frohmmen, wieder solchen feindt zuvoreinigenn unnd zuvorbinden, mit dem bescheidt, das sie sich mit mherem grundt und ernst, wie in den sachenn zufahren, unnd die am fueglichsten zu einem gluckseligen vortgangk vor die handt mochten genhomen werden, erkleren wolten, das uns auch ratsam bedechte, das ein einhelligh untzerteilet verbundt zuvormeidungh allerley widerwillen und unordenungh mocht aufgerichtet unnd E. L. sowoll die anderen stende mit eingetzogenenn unnd nit ausgeschlossen werdenn etc. Als dann wolten wir was unns zustunde unnd gebuehrete

dorinnen freundlich unnd nachparlich auch zuvorhaltenn wiessen, unnd wahren dorauff ire zuvorlehsiege schlissliche antwort domahles gewertigh. Als wir nun inn gueter hoffnungh und zuvorsicht stunden, es wurde der ordenn unsere gegebene antwort, so viell ir antragenn erfordert, vor gut unnd nachparlichen angesehenn haben, auch die confoederation endtlich dorauff geschlossenn wurden sein, so habenn sich mitlerveill, wie sie mit solchem bescheit zu rucke getzogenn, etzliche irrunggen und gebrechen auf denn grenitzenn zwischen unsern unnd des reussenn undersassenn erhabenn, darober sie beyde zu sprechenn kommen unnd dem reussen aus irem eigenem mutwilligen vornhemem schaden zugefueget, welcher sich ferner gestercketh unnd sich feindtlicher weysse gegenn unns unnd die unsern vornhemenn lassenn, das es endtlichenn, wie E. L. unnd mennigklich kundigh, zu einer offenen fehde unnd krieg geratenn. Wie wir nuh unschuldigh so feindtlich gemeinet, seindt wir zur gegenwehr verursacht wurden. Wiewoll wir aber anfengklich andere mittell unnd wege unns mit dem feindt zuvergleichenn vor die handt nhemenn konnen, so habenn wir jedoch nicht alleine unsern nutz unnd bestes dorinnen betrachtet, dieselbien mittell fahrenn lassenn, sondern vielmher den benachparten zu trost unnd heill denn vorgeschlagenenn bundt vornhemem und eingehenn wollenn, uns auch gantzlich dorauff vorlassenn gehabet. Do wir nuh hernachmhales eines grundtlichenn bescheides vonn inen unnd irer zugesagtenn beypflichtungh gewertigh und dorauff denn antzugh wieder denn reussen vor die handt nhomen, konten wir keine andere antwort inn unserm anliegenn vonn inen erlanggen, dan das sie einenn lochriggenn friede mit ihm dem reussen auffgerichtett, der inenn zu brechenn nit gebuerenn wolt etc., schluegenn also die ganntze handelung ab und fhureten uns wieder ir vorseprechenn und anbringgen inn die fehde grosse unkosten,

geldtspildung und andere weitere gefahr, welches alles leichtlich vorblieben, so sie irem anbringen verfolg gegeben hetten. Und derhalben billich zubeclagenn, das leider die zuvorsicht unter denn christen so gahr kaldt unnd geringge, das denn wiederwertigenn dadurch eine gelegenheit nach der andernn ir abbruch unnd schaden zutzufuegenn eingereuhmet unnd viell gueter gelegenheit im solches alles zu wehren unnd steuren durch solch misvortrauen verkurtzett unnd abgeschnitten werden. Und wer wol zu hoffenn, do solche domhales vorhandene guete gelegenheit unnd unsere trauhertzige gutte meynungk vor so geringh nit wer angesehen und so leichtlich inn windt geschlagenn, es wurde die unnd andere wege allerseits nit erlanget habenn und mit hulffe des almechtigen im woll widerstanndt geschenn sein oder zum wenigsten zu einem bestendigenn friede gedrunggen wordenn, dorann wir dann an allem moglichem fleis unnd willen vor unsere personn nichts hetten wollen ungespart, unsers eigenenn leibes erwinden oder mangeln lassen etc. Das aber E. L. nuh umb hulff unnd entsatz einer summen geldess bey unns freundtliche ansuchungh thun, wiessen E. L. gleichfalles nichts weniger, das wir gemelte fehde mit dem muschowiter fast drey jahr nach eyinander ausgestanden, inn welcher wir nicht alleine unser kriegsvolck, sondern auch teutzsche reuter unnd knechte bis auf die zeytt mit schweren unkostenn, wie E. L. leichtlich ermhessen können unnd die erfarenheit leider itzo giebet, unterhaltenn mussenn, dan was uns dorauf ganggen, dieweiln wir von allenn benachbarten hulfflos unnd alleine gelassen, wirtt E. L. leichtlich zu finden haben. Zu dem ist nuh mher sichtligh, und wissenn ohne allenn zweiffell E. L. woll, wie viell jhar her etzliche unsere wiederwertigen auss lauterem gefastem neidt unnd has ohne einige rechtmessiege pilliche ursache wieder unns und unsere reyche practiciret, dodurch

wir dan inn teglicher aufacht unnd gefahr, nicht alleine vor denn heyden, sondern auch vor denn christen stehn unnd sein, unnd also weis Gott viell jar herr ein schweres kreutz, tegliche bedraungk unnd gefahr habenn müssen, wie unns dann der hochgeborne furst, auch unser freuntlicher lieber schwager, herr Albrecht, marggraff zu Brandennburgk, hertzogk zu Preussen etc., E. L. geliebter herr brueder, zum mheren mball trewe ernste verwarnungh, unnd nuh neulicht in ankunfft E. L. dieners gethann, welches schreybenn, wie E. L. glaubwurdigh zuersehenn, wir hierinnen verwahret derselbenn vortraulichenn zuschickenn, unnd E. L. unsere vorstehende gefar eigentlich zuvornhemenn habenn wirdt. Der almechtige es aber gnedigst abwendenn unnd solch muttwilligh ohne recht und fuegk vornhemen, stewren unnd wehrenn wolle, dartzu dann unnd zuvornhemungh naturlicher pillicher zugelassener defension wir einen vorradt vonn gelde woll vonnoten, wusten auch nit, was E. L. mit solchenn summen desfalless mocht geholffenn oder gedienet sein, wurde unns auch zu schwer fallen, das wir uns alleine vor unsere person ohne zutuungk anderer umbliegendenn potentatenn kegen solchen gewaltigen unnd trefflichenn feindt, der dem turcken ann gewalt unnd volck nit ungleich zu schetzenn, wass unterstehenn soltenn, dan das wir uns unnd die semplichenn lande inn trefflichenn vorterb unnd schaden furenn wurdenn, dieweiln menniglich bewust, wie offenn diese reych ihm dem muschowiter stehen, also das er in geringer zeit unnd fast inn eynem tage treuges fusses inn dieselbie kommen, so woll vonn allenn orten zu wasser ein unnd uberfahll thuen kann. Unnd achtennss demnach davor, es werdenn E. L. viel leichter bey anderenn potentatenn, die inn gueter ruehe und friede sitzenn und sich keines uberfalles unnd practiciren beide von heiden und christen als wir vormuttenn oder besorgenn dorffenn, dann bey unns hulff unnd entsatz er-

langgen und bekommen könnenn, zweiffels ahnn das roemische reich, welchem die lande zu Liefflandt incorporireth unnd eingeleibet, werde dieselbie als das haupt mit radt, trost unnd hulff, wie es dan woll mittel unnd wege dortzu zu finden, nit verlassen, imgleichen Kön. W. zu Pohlenn etc., welche, wie wir berichteth, E. L. nebenn derselbenn stiefft in sunderliche beschutz unnd vortretungh genhomen, keines weges trost unnd hulffloss blieben lassenn. Dan ob wir wie verholeth inn solchem E. L. unnd der lande anliegenn gerne hulfflich unnd trostlich zuerscheinen nit unbeneigeth unnd in der warheit ein hertzlich mithleidenn habenn, und gemelte ursachenn unns gleich dorinnen nit vorhinderen köntenn, so wissen doch E. L., das wir nach angetzogener langwiriger ausgestandener fehde, vieler sorge, muh und arbeith, welches alles der kriegk auf sich hatt, do wir also gantz unnd gahr von allen benachbarten hulfflos gelassenn und so inn treffliche grossen unkosten stunden, zu einem friede mit dem feinde zu schreyten vorursachet wurdenn, wenchenn wir nuh miteynander auf etzlich jhar bestendiglich angenhomen unnd auffgerichtet, auch die kreutzkussungh unnd andere solenniteten dorauf erfolgett, der unns dann, wie E. L. als der hochvorstendige bein sich abzumessenn, keines weges im geringsten zu violierenn oder zu brechenn gebuehenn unnd gantz ubell, als das wir es mit guetenn gewissenn nit vorantwortenn köntenn, anstehenn wolt. Dann es wissenn sich E. L. freundlich zuerinnerenn, do wir mit vielgedachtem muschowiter fedehenn unnd auch vielgedachtenn ordenn umb volntziehungk des bundes, sowoll E. L. ersuchenn liessenn, das unns zur antwort wurdenn, das die lande einenn lochriggenn friedenn mit im dem reussenn auffgerichtet, welcher ihnen zubrechen nit getziehmenn wolte, wer auch wenigk gluck unnd victoria darbey, wenn mhan nit glaubenn, und was mhan voreydet hett, hielte etc. mit mherem etc. Köntenn

nuh die lande zu Liefflanndt die zeytt denselbienn lochriegenn unnd kurtzen friede, den sie uns zu vorkang unnd inen selbst zu vorderb gemachetth unnd die gefahr vor sich sagenn, nit brechenn und uns derhalbenn nit beypflichtigh sein, wie wolte uns dann gebuehrens, das wir denn bestendigenn friede, so wir auf etzliche unnd gutte antzall jar auffgerichtett, violirenn soltenn unnd uns muttwilligklich aus einer fehde, gefahr, muhe, sorge, enggesten unvorwindtliche unkosten unnd schadenn, nachdem wir wie angereget albereit so langge zeit mit grosser gefar mit ihm gefehdett, in die andere begebenn soltenn, unnd unser macht jegen eynes so grossenn feindes doch gantz geringge zuschetzen unnd nichts anders, dann unser unnd unser lande vorkang sein wurde, welches unns dan E. L. nit gerne gunnen wurdenn. Unnd ob dann etzliche unnd sonderlich die vonn Revell, wie ir handelungk ausweissenn, mit ernst dohin trachtenn unnd sich bemuhenn, wie sie den muschowiter wieder unns vorhetzenn, ires unglucks teylhafftigk, unnd inn eine neue fehde fuehrens möchtenn, unnd sich also gantz unnachparlich dorinnenn vorhaltenn, so verhoffenn wir jedoch, sie werden es durch die wege mit Gotts hulffe nit zuwegenn bringgenn, dan wir E. L. beschwerent nit vorhaltenn können, das gedachte vonn Revell zum mherem mhall irenn kauffleuten unnd einwonern vorstahet oder ausgemachett, denn reussen auf unsern herliegkeiten unnd stroemen anzugreifen unnd auf inn zu rauben. Wie dann solchs geschehenn unnd etzliche schuten mit gutt hinwegk genhomen, das volck uber port gehauen, auch unser eigene leute nit verschonet, unnd nuh newelich unsern underthanen unnd lieben getrewen Lorentz Flemingk eine schute unverschulter unnachparlicher weisse mit guett unnd allem hinwegk genhomen, das volck aber gefenglich inn die stadt gleichst ubelltheternn gefuehrett wurdenn, auch sonst andere unsere underthanen mit hab

und guth inn irer stadt aufgehalten unnd arrestireth, welches wir gutter nachparschafft gemes zu sein oder zu freundlichem willenn dienlich sein unns nit finden können, unnd ob sie gleich wie angetzogen dodurch denn reussenn wieder uns auffzubringgen vormeynen, halten wir es doch darvor, das sie durch solche plackerey dem feinde ausserhalb des landes wenig abbruch unnd schaden zufuegen können, freundlich bitten E. L. die vorsehung helffenn thuen wollen, damit es hinforder vorbleibenn möcht, unnd wir zu anderen wegen jegenn die von Revell nit verursacht. Ob wir nun E. L. mit allem willen und gerne inn E. L. noth und anliegen entsatz unnd hulff thuen woltenn, so habenn doch E. L. zuersehenn, das wir dartzu keines weges gelanggenn noch kommen könnenn, dann ob E. L. gleich meynetenn, das wir durch geldtlehnungk denn frieden nit schwachenn könnten, so ist doch unlaugbar, das man den meisten entsatz mit geltt thuen kann, unnd konndt unns der muschowiter, das wir denn friede gebrochen, billich beschuldigen, unnd wurde unns also nit alleine vorweisslich sein, sondern auch zu trefflicher gefahr, schadenn unnd nachtheill gereichenn, derhalbenn wir E. L. freundlich bitten, sie wolte die angetzogenenn ursachenn unnd sonderlich den friede bewegen und behertzigenn und unns hierinnen neben irem herrn coadjutorn freundlich entschuldiget nehmen unnd es keines weges davor achtenn, wan es unns gebuehenn unnd anstehenn woldt unnd durch die ursachen nit vorhindert, das wir E. L. mueglichen entsatz nit thuen woltenn. Wan wir aber nu mit unsern wiederwertigen allenthalben zu ruede unnd friede gerathenn, unnd wir unns hinforder gar nit zuefahren unnd also vorsichert sein wurden, auch vielgemelter friede unns mergklichen dorinnen nit verhindern thet, was wir als dann mit zuthuungk anderer hern und potentatenn, damit man dem feindt starck genug, thuen

könten, das wir das nit unterlassenn unnd E. L. inn dem unnd anderem wolten freundlich unnd schwegerlich zu willenn sein unnd bevehelenn E. L. dem almechtigenn, mit wunschungk er dieselbe vor allem ungluck bewahren unnd die rutte der straffenn gnediglich zubrechenn unnd abwendenn wolle. Datum Upsall denn 7 etc. decembris anno etc. 58:ten.

Gostauus subscripsi.

(Spår af sigill.)

[Zettel:]

Wir moegenn auch E. L. nicht vorhalten, das wir in erfahrung kommen, wie wir von obgedachtenn von Revell, auch sonsten im lande, zur unbilligkeit ausgeruffen unnd beschreyhenn sollen werdenn, wie wir dem muschowiter zufhuer unnd hulffe durch die unsern gestadten unnd thuen solten, inn welchem uns vonn solchen unvorschemptenn ausschreyern unnd vorungliempffern gantz unguethlich unnd zu kurtz geschicht. Dann was die zufhuer betrieffet, weiln unns der muschowiter so nahe gelegen unnd begrenztetz, können wir den freyen handell unnd die communication keines weges vorbittenn, sondernn müssen es denn unsern ja nit weniger frey lassenn, als die von Revell die zeit, do wir mit dem reussen fehdeten, auch tehtenn, do vonn irenn kauffleuten dem feindt nicht alleine tegliche notturft vonn proviant, tuch und anderem, sondern auch was zur kriegsrustungh und mergklicher sterckungh des feindes, als bley, pulver, kugeln, stuck, buxenn, rohre, harnisch, pantzer, gehorigh, zugefueret wurdenn, unnd unser viellfaltigh vormhanen umb abschaffung solcher ungewonlicher auch unnachparlicher zufuer keine stadt habenn moegen, unnd aber von unsern nichts anders, dann was die tagliche narungk und der gewonliche zwischen beiden den reussen und unsern

underthanen hendell mitbringget, getrieben wirdt. Do doch gedachtenn muschowiter von denn kauffleuten im landt die meiste zufuer, und sonderlich von denen vonn Luebeck, welche zuvorn keiner handelungk mit im gepflogenn, gethann unnd verstahtet wirdt, konten demnach nit wissen, was wir unnd die unsern mehr als andere unnd frembde desfalles zuthuen oder lassenn solten vorpflichtet oder verbunden sein, und bitten E. L. freundlich, sie wolle solchem unbilllichem unrechtmessigem be-ruffen unnd ausschreien keinen glauben geben, ja viel mher iren underthanen auch frembden in irem landt unnd stieft derhalben inhibiren und uns also unvor-schulter weisse keines weges zu vorungliempffen oder vor-leumbden gestadtenn. Doran thuen E. L. was recht unnd unns zu angenehmen freundlichem schwegerlichem ge-fallenn, seindt es auch inn allem guttenn zuvordienen gewilligeth. Datum ut in literis.

Utanskrift: Dem hochwirdigstenn hochgebornenn fur-stenn, unserm freundlichenn geliebtenn schwagern, hern Wilhelmen, ertzbischoffenn zu Rijga, marggraffen zu Bran-denburgk, zu Stetin, Pommern, der Cassubenn unnd Wen-denn hertzogenn, burggraffenn zu Nürnbergk unnd furst zu Ruegenn etc.

Uppsala den 8 december.

Till hertig Johan angående värfning af tyska ryttare.

Riksregistr. 1558, fol. 197.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Johann, effter slike farlige lägenheter nu ähre påfärde, som thu aff the andre våre medföljende breff haffver till ath förnimme, så ähr storligenn af nödenne, ath vij osz förstärcke medh thätt meste krigzfolck, som vij udi vår eed och tjänist kunne bekomme och synnerligenn med rytter och enn-

spänningar. Och hvar til förmodendes, ath thänn fäigde, som med muschovitenn och lifflenderne begynt ähr, schall komme till någenn ende och förlickning, dhå syntis osz aldellis rådeligitt vare, ath mann motte haffve någre visze bud in i Lifflandh till ath beställe osz aff thätt tydske krigzfolck, som thär ähr, udi vår eed och tjäniste the meste rytter, man kunne öffver komme, och vele vij them här lathe sidenn underholle och besynnerligen nu udi fridlige tijder like som andre våre tydske ryttere, som vij här tilförende haffve, underholdne vare, och belöper thätt sig opå hvar karll och hest om månedenn, som thänne inneluchte zedell utvijszer etc. Tu vilth förtänkskuld, käre sonn, här um till thätt fliteligeste beställe lathe, så ath vij kunne bekomme utöffver in åth Findland, effter thätt ähr dädenn fast närmere ähnn ifrå tydske side, aff för:ne krigzfolck the meste dugligeste rytter och besynnerligenn the, som någett trogne vilde vare, ath man kunde förlate sig till [them, så mycket] som mögeligitt kunde vare, och besynnerligenn för thänn orsack, ath vij icke schole haffve thän fare, när thätt krig kann komme till ähnde, [att] för:ne krigzfolck motte utaff någre andre her emoth osz till tjäniste bliffve antagitt och sig bruke lathe, som elijest nog tilbefruktendes ähr, att så kunde skee etc. Thätte thu, käre sonn, uthenn försummilsze så beställendis varder. Thänn alzmectigeste Gud tig altijd käriligen befalendis. Datum Upsale 8 decembris anno etc. 58. Samme mening till Jacob Hendrichszonn.

Uppsala den 8 december.

Till prins Magnus angående hans försummade brefskrifning.

Riksregistr. 1558, fol. 197 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Magnus, vij hade vele förmodett, ath för all thänn faderlig gunst och kär-

lick, som vij tig altid med haffve bevogne varith, ath thu och aff thänn sonlige lydne och kärlichett, som thu osz thär emoth plichtig och skyllig ähr, skulle siälffkraffder haffve enn gång schriffvit osz till um tijne lägenheter thär nedre och synnerligenn om tijtt tilstand och välmåge, så ath vij och gärne vilde vette, hvad thu thär haffver förhänder, eller om tig någenn deel fattis till cläder eller annet. Ähr förtänskuld ähnnu vår vilije och endelige mening, ath thu lather osz här um förstå och icke så plat förgäter, thätt tig med rhätte ägner och göre bör, så frampt vij thär till någett behag haffvendes varde. Her effter thu, käre son, tig rhätt[e] vilt. Thän almec-tigeste tig altid faderligen och kärligenn befalendis. Datum Upsale 8 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 8 december.

Till utvald konung Erik angående hans bref till änkehertiginnan af Sachsen-Lauenburg, om den engelska underhandlingen, om den hjälp konungen af Danmark förmodades hafva lofvat livländarne, om de fortsatta revalska kaperierna samt om hertig Frederiks påtäncka giftermälsförbindelse.

Riksregistr. 1558, fol. 198.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve aff tijnn schriffvelsze förstätt, huru thu med Carolo de Mornay haffver tilschriffvit tijnn käre fru moder[moder] um the verff, Hennes Kärlichett loffvede, nu senesth H. K. var i Calmarne, vele i Danmarck beställe, thär opå thu med för:ne Carolo nu aff H. K. svar begärendis ähr etc. Så ähr thätt osz, käre sonn, aldelis vell behageligitt och synes osz thänn miszive, som till H. K. udi tijtt nampnn stälth ähr, aldelis väll effter lägenheterne vare författed etc.

Vij haffve och förnummeth um thätt, som Dionisius till osz och tig haffver schriffvit belangendes thenn engelske handell, thäslíkis hvad thu honum och Lasse Knutzonn igän nu sedenn med tijnn schriffvelsze haffver tilschriffvith etc. Och effter vij väl kunne täncke, ath saken thär opå nu mest står, hvad svar thär till falle kann, vele vij aff thänn alzmectigeste Gudh utaff alth vårt hiärte begäre, ath hann thenne handell ville verdiges så skicke, ath thett osz alle till glädi och hugnett komme etc.

Vijdere haffve vij med samme tijnn schriffvelsze förstått um the tijdender och lägenheter, som thu ifrå Danmarck haffver förnummith, och besynnerligenn huru the utskickede ifrå Harg, Wirland och Räfte schole haffve becommeth god förtröstning och undsätning aff konnungen i Danmarck, så ath han theris sack vill sig till ath försvare antage etc. Så kann vell skee, ath så santh ähr, och hvar the danske schole på thänn side bliffve våre granner (thätt vij doch icke gärne vilde), giffve vij tig, käre sonn, siälff till ath betencke, huru thätt osz med tijdenn drägeligitt falle vilde. Och kunne vij tig icke förholle, ath the reffvelske haffve ähnnu brukett theris plackerij och tiltastninger under vårt landh och opå våre strömmen och farvatnn udi Findlandh, endoch vij thär opå haffve latijd någett upseende haffve, så ath enn parth aff them ähre thärutöffver bliffvith fångne och antastede, menn the vele liqväll sådant inthett fördrag haffve, effter som vij nu thär um aff Claes Christierszonn på Viborg ähre bliffne förständigede, så ath the reffvelske haffve äther på nytt öffverfallith någre våre undersäters skuter och skep, som komme ifrå Nyenn. Så kunne vij icke räzligenn vette, hvar opå the sig fördriste och osz endeligenn emot sig förorsake vele etc., uthenn som vij kunne täncke, ath konnungen i Danmarck haffver sitt hemmelige förstånd med thän nye keijsere Ferdinando och aff ho-

num becommith någett tilstandh och förtröstning opå Liffland, thärutöffver the reffvelske och lifflenderne sedenn högfärdige vordne ähre, så schall och nu tileffventyrs konnungens sonn, hertig Frederich, drage aff landitt ath vijdere fulkompne thette förehaffvende och komme sig med för:ne Ferdinando udi ytterligere förvanthisze, osz alle och thätte vårt rike till förfång och skade, effter som aff enn part thär um rychtet bliffver etc. Thärföre, käre sonn, ligger osz alsomstörste machth opå, ath vij haffve opå våre saker god acth och tilsynn, försterckendes och tilredendis osz med alle nödtorfftige krigztilbehöringer, som vij tig vår mening thär um haffve tilförende förstå latijd och osz på alle sider störste machth opåligger. Thär till thu och, käre sonn, opå tine side vel tiltänckendes varder. Gud thänn alzmetigeste tig altijd befalendis. Datum Upsale 8 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 8 december.

Till utvald konung Erik angående slottsbyggnaden i Uppsala och om Mikael [Pedersen Göing], som rymt ur landet med Arvid Claesson [Ugglass] änka.

Riksregistr. 1558, fol. 199.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij kunne tig icke haffve förholleth, ath alth thätt thän Påvel Schutz, som sig vill utgiffve för enn byggemestere, haffver företagitt med bygningenn här ved Upsale, haffver plath inthett skick eller någett bistanth med sig, så ath thätt hann skulle medh rhätte först haffve begynt och tagitt sig före med grundvalenn nid för grunnen och elijest till ath gräffve och legge pasteijerne, som thätt sig räztligenn borde, haffver han latijd bliffve tilbake, uthenn tagitt sig före någenn tegell mur, som doch ähnnu plath inthett var behoff, för ähnn thätt andre giorth bliffve[r], och haff-

ver theslikiste förderffveth alle the rum udi för:ne tegell mur, som thär gjorde ähre, och sath een hop munckeseller tilhope, som intett skick eller ordinans med sig haffve, uthenn ähre låge bygde, mörcke och plath förderffvede, så ath vij förnimme, ath han inthett duger eller någett förståndh räztligenn haffver till någenn bygning, kann icke heller bedriffve någett arbete till någenn framgång, som thätt sig ägner. Så haffver hann och slagitt her enn hop snidkere, löffsnidere, stenhuggere och annet embetis folck tilsammens, som åhrligenn haffve enn stor besoldning och doch inthett therföre göre, hvilcke hantvercker man ähnnu udi enn long tijd icke behoff haffver, effter grundvalenn ähr icke begynt till the hus, som theris arbete skulle komme till inbygningerne etc. Icke haffver eller thänn Frantz schriffvere någenn ath eller tilsynn hafft anthenn med för:ne selskap eller annet arbete, som här sketh ähr, och kunne [vij] icke komme till någenn beskeed med dagzverckenn och andre deeler, som honum och thänn Christoffer Friere borde svare till, uthenn förmercke, ath the haffve ther med speleth, som them sielfffe haffve synts etc. Thärföre ähr opå för:ne selskap inthett tilförlatendis, uthenn begäre [vij], ath thu, käre sonn, vilth täncke till någenn annen duglig karll, som man her till thenne bygning för enn byggemestere bruke kunde, så frampt thätt någett framgång haffve schal etc.

Vijdere lathe vij tig, käre sonn, vette, ath thänn Michill, som var berycted för Arffvid Claeszons hustru, thärföre vij honum och bestricke lothe, ähr nu rynd aff landett med för:ne Arffvid Claeszons effterleffverske och bortförth alt thätt the åtte udi guld, sölff och penningar etc., och effter för:ne Michill utaff samme bestrichning med vårt tilstånd icke kommen ähr, kunne vij icke vette, vilckenn honum thär aff förhulpet haffver, eller om hann haffver sath någre lyfftismen för sig, och effter osz ähr tilvettendes vordett, ath thu schalth haffve tagitt för:ne

Michill udi tijnn tjäniste, ath hann skulle tiäne tig med två hester etc., hvarföre ähr vår gunstige vilije, ath thu här um vilth ransake lathe, giffvendes här um sedenn tilkänne, och hvilcke hans lyfftismen varith haffve etc. Och vele tigh faderligenn och kärligenn haffve förmaneth, ath thu vilth tig vijszligenn vell föreseë udi thänne farlige och svinde verldz lägenhett med them, som thu till tjäniste anammer, effter som störste macth opåligger etc. Thänn alzmeetigeste Gud tig altijd faderliken och kärligenn befalendis. Datum Upsale 8 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 9 december.

Till utvald konung Erik angående de bref, som anländt från hertigen af Preussen, ärkebiskopen af Riga och Jakob Henriksson [Hästesko] samt om otillförlitligheten af de rykten, som varit gängse angående dansk hjälp åt livländarne.

Riksregistr. 1558, fol. 200.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij kunne tig icke förholle, huru vij ähnnu, som och någre reser tilförende skett ähr, bliffve vardnede utaff hertigenn aff Pryszen om någre farlige och hemlige stemplinger, som emoth osz och thätte rike schole på färde vare, effter som thu aff thenne medföljande copia utaff hertigens breff till osz haffver till ath see och förnimme etc. Så ähr thätt vell till troendes, um våre misgynnere och ovenner icke bliffve med någett annet tilbake holdne och förhindrede och the kunne elijest thär till någenn lägenhett haffve, ath the sådanth ingelunde varde försummendis etc. Thärföre ligger osz alsomstörste macth opå, ath vij osz förstärcke och göre färdige med alle the deeler, som till motvernn och defensionn kunne behöffves och aff nödenne vele vare etc. Så vill och thenne farlige tijdz lä-

genhett kräftige, ath vij granneligenn lathe haffve ett nöge upseende udi alle landzender, thätt här icke motte bliffve instungett ebland vår almoge någett hemmeligitt förräderij eller onde prachtiker, thär opå thu, käre sonn, thär nidre i thänn landzendenn vilth fliteligenn achte och tilsee etc.

Vijdere lathe vij tig förstå, att margraff Vilhelm, erchiebispen udi Rige, haffver her hafft sitt bud med breff hos osz och begärett, ath vij honum med enn summe penningar vilde till undsetning komme, effter som thu kant förnimme aff thenne utschreff utaff hans breff, som vij tig her med tilskicke. Så sende vij tig sammeledis tilhande copie aff thett svar, som vij honum thär upå haffve giffve latid. Och förnimme elijest, ath thätt står fast siälsinth till udi Liffland, så ath muschovitenn far forth och fulkompner thär sitt förehaffvende med alle macth, och honum skeer thär föge emotstand, effter som thu och kant ytterligere förnimme aff thänn copie utaff Jacob Hendrichszons breff, som hann haffver osz thär um tilschriffvith och vij tig her med tilskicke. Så ähr osz och udi sanning till vettendes vordett, att konungenn i Danmarck schall sig icke vele ähnnu mykitt antage the lifflenders sack till ath försvare, uthenn haffver skotitt thänn handell om Hargenn, Wirland och Reffe, som honum bleff andragenn, ifrå sig och till hermesterenn, så ath the tijdender haffve inthett opå stå, som tig thär um aff thän Märten eller andre ähre tilkompne etc. Hvilckett vij tig, käre sonn, faderligenn och kärligenn icke haffve veleth förholle, befalendes tig altijd thänn alzmectigeste Gud gunsteligenn, fade[r]ligenn och kärligen etc. Datum Upsale 9 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 10 december.

Till utvald konung Erik angående den politiska ställningen, om fogdebyte i Sunnerbo härad och om spridning af gensvaret på den danska krönikan.

Riksregistr. 1558, fol. 201.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, tig ähr icke ovetterligenn, huru vij nu udi long tijd haffve ähr ligenn bleffveth hotede och endsagde aff våre umliggendes granner, som osz gärne vilde förtrycke och all skade och förderff tilfoge, hvar the elijest thär till någenn macth och tilfalle haffve kunne, thär aff vij sammeledis och varde nödrängde till ath göre hvarth ähr enn stor bekostnet och penninge spille, på thätt att vij osz för sådanne theris onde förehaffvende och angripande motte verije och försvare, som och störste macth opåligger. Och endoch thätt sig så länge thär medh här till fördrögtt haffver, befruchte vij liqväll, ath thätt förtänskuldh intett varder tilbake bliffvendes, effter vij förnimme ingenn förändring eller förbättring på theris besvärilige förehaffvende, uthenn tileffventyrs när vij minst thär till täncke och plath inthett vederede ähre, dhå bliffve vij först hemsöckte och öffverfalne, för ähnn vij någett thär aff vette kunne, som offte (Gud bättrett) i the förre tijder och så sketh ähr etc. Och varder osz då ångrendes, like som våre förfäder giorth haffve, ath vij så länge haffve stille sittid och förbijdettt thett onde och inthett giorth till sakenn, när tijd var och osz thär till gaffz tilfalle och lägenhett. Så beväger thätt osz, käre sonn, och icke litett, att kongens son i Danmarck, hertig Frederich, ähr utdragenn aff landett och, som rychedt går, till ath fulfölge thänn gifftermålshandell med keijserens Ferdinandi dotter eller och på någenn annen hemmelig handell, som

osz svenske till skade och förderff komme kann. Och hvar samme gifftermåll går för sig, ähr thätt inthett tviffvell, ath vij ju viszeligenn sidenn någett fientligitt bliffve hemsöchte och öffverfalne etc. Hvarföre vele vij tig, käre sonn, haffve thette hemstelth till ath beväge och grundligenn betrachte, hvad här udinnen rådeligest kann vare till ath göre och late, och effter som vårth betenckende länge sidenn varith haffver, syntis osz fast bättre att vare i tide var ähn effter snar, så ath vij giorde her någett till, emeden tijd vore, och kostede heller thär opå aff thän deel, Gud osz förlänt haffver, till ath försvare osz och vårt fäderneslandh, ähnn ath samme våre missunnere och ovenner skulle tage thätt osz ifrå och osz sedenn thär till med undertrycke sig till evige träler. Så giffve vij tig och siälff till ath betäncke, huru olideligitt och skadeligitt thett osz falle vilde, ath vij her med så lenge skulle förbijde och stille sitije, till thes våre fiender varde osz här hemsökendes, och befruchte, ath thett ville icke så her med tilgå, som man udi ett ordspråck seije pläger, att thenn får gärne förste kindhesten, som förbider sidste begärenn, menn thätt vore doch fast bättre och heller tilgörendes ath tage i rhättenn tijd ett stycke aff hundenn, ähn ath hunden skulle bite och sarge enn och äten sedenn all sammen up etc. Ähr förtänskuld, käre sonn, vår faderlige begärenn, ath thu vilde thänne sack före tig rhätt till hiärtett, thär um nödtorffteligenn beväge och giffve osz sedenn tijtt betänckende tilkänne, hvad här udinnen best tilgörendes vare vill. Tu vilth och beflite tig till at antage udi tijnn eed och tjäniste the meste dugligeste karrer, som tig med hester tiäne vele och thu kant öffverkomme etc. Gud thän almectigeste tig alltid faderligen och käriligen befalendis etc. Datum Upsale 10 decembris anno etc. 58.

Zedell [1].

Item, käre sonn Erich, effter som vij för någon tijd sedenn lothe schriffve tig till om thän Knut Håkenszonn, som haffver hafft befalningen udi Sunnerbo, ath hann plath inthett thär till tiänlig och nyttig ähr, och att tijtt kunne förskickes någon annen trogenn och förstandig karll, som motte haffve ett tilbörligitt upseende thär vid gräntzenn och hvad thär förehaffvis etc., så ähr ähnnu vår fade[r]lige vilije, att så skee motte, effter som thär opå och ingenn ringe macth ligger, och syntis osz Niels Pederszonn på Holma eller Niels Birgeszonn på Croneberg thär till väl vare tiänlig. Thu vilth förtänskuldh, käre sonn, här um så beställe eller och förordne någenn annen thär hädenn, som tiänlig vare motte. Datum ut in literis.

Zedell [2].

Vijdere, käre sonn Erich, vij skicke tig her med någre exemplar tilhande aff thätt vij haffve stälth emoth the danskes lögnafftige föregiffvende, som the udi prentett haffve utgå latijd, och effter udi samme exemplar många stycker finnes, som the oförsöckte och aff litenn förfaren[het] ähre ebland osz svenske kunne bliffve undervijste utaff och vette tage sig framdelis tilvare, thärföre må thu late them thätt läse och höre, som thu thär nedre hos tigh haffver, och sådant sig och menige rikett till gode och nytte göre kunne, och hvar thu någre flere exemplar utaff samme slag behöffver och tijtt ned til tig haffve vilt, vele vij [tig] them då och tilhande komme late. Datum ut in literis.

Uppsala den 13 december.

Till Peder [Joakimsson (Brahe)] angående lämpliga platser för afvelsgårdar och nya fästningar i vestra delarne af landet.

Riksregistr. 1558, fol. 202 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre her Peder, vij haffve bekommit edhers schriffvelsze och thär aff förstätt um the lägenheter, som I tilkenne giffve etc. Så ähr osz sådanne edhers flijtt behageligenn, och endoch vid Onsaker ähr väl tilfälle både med åker, eng och paszeligitt fiskevatn till ath uprätte ther enn affvell, så såge vij doch heller, ath samme affvel måtte legges någerstedz ved Väner, thär god hampnn kunne vare, effter som vij förnimme thär ved Tunaholm sådanne lägenhett väl vare schall, och hvar thär till icke ähr så mykin eng, som med rhätte behöffves, så måtte man så lathe bestelleth, ath the många almenninger, som nämmest thär um kring udi Vasbo belagne ähre, kunne bliffve thär till bärgede etc. I vele och besee thän lägenhett, som ved Arnäs vare kann, thäslikis um ved Rackeby kann finnes någenn läglig platz ath bygge opå ned ved vatnett, sammeledis och ved Vänsjö, giffvendes osz thär om sidenn tilkänne. Och effter osz ähr tilvettendes vordeth, ath thär schall någre synnerlige gode lägenheter vare hos någre godz, som Tord Bonde haffver bytt sig till ifrå biscopzstolen udi Schara, ath I förtänskuldh vele och thär effter förhöre och ransake, så ath om ther slike läglige tilfäller hos samme godz mere ähnn annerstedz kunne befinnes, dhå vele vij lathe kalle samme godz igän och för:ne Tord Bondis erffvinger bekomme the godz tilbake, som till biscopzstolenn haffve bytte varith etc.

Vijdere motte och tiltänckes um någre beläglige plat-

zer udi Vermeland och på Dall, thär man sammeledis kunne lathe uprhätte någre affler och ett fäste, landett till tröst och försvar, som och aff nödenne storligenn ähr, theslikis och vid Naulimsund, thär bäste tilfalleth och lägenhetenn thär till vare kunne. Item såge vij och gärne, ath effter thänn siönn Lignerenn sträcker sig harth in till Halland och man kan snarligenn komme aff samme siö in till Vesterhaffvet, så ath thätt ähr sommestedz icke langt otöffver, ath vid samme siö kunde och udi like motte enn affvell och bygning bliffve företagen, thär så bäst belägligitt kunne vare, opå thätt man ytterst opå grentzenn hade någenn befästning, som thän landzende och menige rikett myckith till beskydding och försvar komme kunde. Så vore theslikeste aff nödenne, ath i Vesbo eller Sunnerbo kunde och enn befästning lagt bliffve, och hade vell varith behoff, ath man länge sedenn hade täncth till och gjort någett till thäse saker, effter som vår mening thär om nog och offte ähr bleffvenn förnomen och hörd, så ath vij kunde haffve thäs bättre tilfalle ath göre våre granner någett emotstånd och affbreck, när thätt skulle komme till handgripning, och kunne icke anneth förmercke, uthenn ath thätt vill ju enn gång thär till komme. Vijdere haffve I och väll tilförende förstätt vårt betenckende om thänn köpstad och befästning, som opå Falebygdenn skulle bliffve lagtt. Så synes osz, ath thänn platz opå Alleberg thär till icke skulle vare obeläglig etc. Hvarföre ähr vår gunstige vilije och begären, ath I samt medh the andre gode menn thär nedre både um thänne ortz lägenhett och the andre, som här förberörde ähre, vele granneligenn ransake och osz sedenn thär um edhert betänckende tilkänne giffve etc.

Osz ähr och icke, käre her Peder, obehageligitt, som I samt med her Göstaff haffve handleth med framlidne Arffvid Claeszens hustrues modher. Och ähr vår gunstige vilije, ath I vele lathe upschriffve, hvad godz henne

tilkommer, förskickendes osz ther opå register tilhande, hvar the belägne ähre etc. Gud edher befalendis. Datum Upsale 13 decembris anno etc. 59 [o: 58].

Uppsala den 13 december.

Till Claes Kristersson [Horn] angående Bertil Jöransson [Mjöhunds] hemresa från Ryssland, om underrättelsers inhämtande från Livland rörande uppräknade frågor och om Erik Svenssons sändande till K. Maj:t.

Riksregistr. 1558, fol. 204.

Vår gunst etc. Vij haffve aff tijnn schriffvelsze förståth, Claes Christierszonn, om the tijdender och lägenheter, thu giffver tilkänne, nämpligenn huru lifflenderne schole nu haffve giorth ryszenn någenn affbräck och skade, theslikis förnummett, ath Bertill Jörenszone schall vare opå hemvägen igänn ifrå Rydzlandh etc. Så vilde vij gärne, ath så snarth för:ne Bertill kommer tilbake till Findlandh, ath hann medh thätt förste motte bliffve skynth till osz, på thett vij kunne bekomme någon beskeedh um the verff, hann var in till Rysland med förskicketh etc. Så ähr och vår alffvarlige vilije, ath thu schalth haffve tine visze budh utöffver in åth Lifflandh och förfare, hvad ther haffves före, och huru sakerne udi alle motte medh thänn begynte feijde bliffve företagne, thäslikiste hvad och huru mykith fremmende krigzfolck ther i landeth nu vare kann, hvad ritmestere och höffvidzmenn thär ähre och hvad besoldning thär vancker både på rytter och knechter; item om the och haffve thär mykith fältskytt eller annet grofft skytt till ath beskiute och sprengre murer med, och hvad skytt kongenn i Danmarck tijtt sänth haffver sampt andre lägenheter, som thär opå färde vare kunne, ath vij motte ther om uthenn all försummelse bliffve förständigede etc.

Vij vele och, ath thu schalth tig vinlægge, thätt Erich Svenszonn, om hann på vägerne stad ähr, eller thu någett aff honum förnimmendes varder, motte med thätt förste velförvared komme hijtt till osz, effter vij haffve någre reeszer latijd schriffve effter honum och ähr [han] doch icke ähnnu tilstädis kommen etc. Datum Upsale 13 decembris anno etc. 58.

Uppsala den 14 december.

Förläningsbref för Birgitta [Kristiernsdotter (Vasa)] på ett hus i Uppsala.

Enligt afskrift i RA.

Vij Gustaf etc. giöre vitterligit, att vij af synnerligh gunst och nåde, så och för vällvilligett och hulle tjänist, som oss elskelig, ehrligh och välbördig qvinne, hustru Brigita, framledne Matz Pederssons effterleverska udhi Upsale, oss och våre käre barn troligen giort och bevist hafver och ännu yttermehra här effter giöre och bevijskan, hafve undt och gifvit, som vij och nu här mitt unne och gifve henne och hennes effterkommande erfvinger till [e]värdelig äge ett vårt och cronones stenhuus, benembt sanctte Barbron huus och cappelle, liggendes på södre sijden om dömbkyrckiegården udi för:ne Upsale etc. Hvarföre afhände vij oss och cronene för:ne huus och cappelle medt källere, boder, stuger, vinder och eliest medt längdt och bredd, såsom thet nu ligger och af ålder leget hafver, och tillegne thet att förb:te hustru Brigita och hennes effterkommande ärfvinger till evärdelig äge etc. Förbuden[de]s förtenskulld etc. Datum Upsala den 14 decembris anno etc. 58.

Under vårt secrett.

Uppsala den 20 december.

Till borgerskapet i Nyköping angående ett möte i Strängnäs med representanter för köpstäderna till öfverläggning om handelns ordnande särskildt på Ryssland.

Riksregistr. 1558, fol. 204 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 326—328. Jfr Svenska riksdagsakter, D. 1 (1887): s. 633.

Vår gunst tilförende etc. Vij lathe edher förstå, trogne undersåter, ath rydzene haffve i thänne förlidne sommer med mykin och svår köpenskap besöcth vår stad Viborg och andre orther udi Findlandh, sedenn thätt ähr kommith till enn biständig fredh emellenn osz och storförstenn. Och förnimme [vij], ath the udi thenne tilkommande vår medh yttermere sköne varer thär hädenn komme vele, hvar the elijesth thär kunne bliffve förloszede etc. Och effter våre undersåter udi för:ne Viborg icke haffve thänn förmögenheett, ath the sådanne dråpelige varer sielfve köpe och förlosze kunne, uthenn osz ähr tilvettendes vordeth, ath tysker och fremmende haffve i thänne nästförlidne sommer driffvith thär enn stor handell med för:ne rydzer, sig uthann tviffvell till enn god vinning och förbättring, så såge vij fast heller, ath våre egne och thette rikis inbyggere samme fördeel och profitt haffve motte, som för:ne fremmende i så motte nu her till hafft och ähnn yttermere här effter haffve kunne, och förtänskuldh nu så seeth för gått ähnn, ath menige köpstadzmenn här i vårth rike motte på enn beläglig platz komme tilhope, thär the kunne med hvar annen förhandle, beväge och beslute, huru samme handell skulle bästh och fordeligest bliffve företagenn nu fram på föråhrett, och hvad varer man utaff hvar köpstadh kunne komme tilväge, som rydzerne kunde vare tiänlige, thär om hvar udi sijnn stadh kunne tiltencke och beställe,

theslikiste hvad för varer hvar köpstadh igänn skulle köpe och aff rydzerne till sig byte, som och vell aff nödenne ähr, ath på samme tijd kunde varde förhandlett och samtycth, huru seglatzenn elijesth till andre och fremmende orther både i Östre och Vestre siönn schall varde bruketh i tilstun[den]dis sommer, så att thätt kunde gå endrechteligenn och like till, och ath hvar icke motte löpe och sverme uthann all beskeedh och förnuffth medh theres oskickelige seglatzer, andre och menige riketh till skade, som tilförende altijd skee pläger etc. Hvarföre ähr vår vilije och befalning, ath I utaff edher stad Nyköping tilförordne fire beskedelige menn till Strängenäs och Samtingis marckneden, ath the dhå med flere, som aff the andre våre köpstäder thär församlede bliffve kunne, måtte om för:ne saker handle och beslute, edher sielffve och menige riketh till upkunst och förbättring. Her effter I edher rhätte haffve. Datum Upsale 20 decembris.

Thenne mening bleff alle köpstäder tilschriffven.

Uppsala den 20 december.

Till hertig Johan angående lämpligheten af att taga andra till råds i viktiga saker, om de revalska kaparne, om Hans Tomassons redovisning och om handeln i Viborg.

Riksregistr. 1558, fol. 205 v. Senare hälften (med sedeln) förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 9 (1857): s. 328—330.

Vår faderlige gunst etc. Kere sonn Johann, vij haffve bekommeth tijne schriffvelser, med hvilcke thu lather förstå um thänn lifflenske handell, hvarföre thu här till haffver tig thär utinnen så vith inlatedh, men sedenn thu haffver nu med D. Anders förnummeth vår ändelige vilije och mening thär om, vilth thu tig thär med och alle andre fremmende handlinger endtholle och ingelunde företage, för ähnn thu osz thär om haffver berådfrågett

och åthsporth etc. Så ähr osz sådanth behageligitt, som och storligenn aff nödenne ähr, ath thu och så göre motte och udi thänne svinne verld vell förseer och tig icke fördrister ath tage någre vichtige handlinger före, them oåtsporde, som någenn mere och större förfarenhett haffver, ähnn thu för tijnn ungdoms skuldh ähnnu haffve kanth, effter vij icke heller för vår personn, som thänne verldh någett mere försöcth haffve och känne, vele osz alene understå ath tage någre vichtige saker före belangendes slike dråpelige summer, för ähnn vij haffve andres betänckende theslikis thär om hörth och förnummeth. Och förmode [vij] och, att thu, käre sonn, vilth tage tig thätt samme säth udi slike motte före, så ath, om Gudh täcthes thu effter vår dödelige affgång leffve skulle, thu dhåå altijd vilth haffve tine bröder och flere tijne venner medh åtsporde, när tig någre vichtige saker kunde förefalle etc.

Hvad belanger the siöröffvere, thu berörer om, see vij gärne, ath the motte velförvarede skickes hijt otöffver till osz, effter som vij tig thär om haffve tilförende latijd tilschriffve. Vij såge och gärne, ath thätt betänckende, thu giffver tilkänne om, som thu vilth lathe ställe emoth the farlige stemplinger och prachtiker, som nu kunne på färde vare emoth osz och thätte vårth rike, måtte komme osz oförsummeligenn och med thätt förste tilhande. Och ähr osz behageligitt, ath thu äst förtäncth um skepzflot-tenn, som thu haffver hos tig, ath tilrede honum emoth vhårenn medh folck, fettalijs och andre tilbehöringer etc.

Vijdere effter som thu begärer, ath Hans Thommeszonn motte komme till Findlandh för the upbyrdzregister skull, som vij haffve begärendes varith opå enn visz åhrliche rhänte utaff the länn, som vij tig faderligenn och gunsteligenn haffve effterlatijd, theslikeste och opå arffve-godzenn i för:ne län etc., så vele vij tig, käre sonn, icke förholle, ath endoch för:ne Hans Thommeszonn haffver

her nu så lenge varith, haffve vij doch aff honum ähnnu plath ingenn besked kunneth bekomme hvarckenn på för:ne register, som vij doch gärne haffve vilde, icke heller om the dråpelige summe penningar hann haffver hafft händer emellen både aff mynted och andre store upbörder thär i Findland, och kunne icke anneth befinne, uthenn ath vij her udinnen merckeligenn och emott all skäll och tilbörlichett försnälledede varde. Och thätt han föregiffver, ath samme fougters regenskaper thär i Findlandh schole ähnnu icke vare förhörde, och ath enn part aff samme regenskaper ähre i Åbo etc., så haffver thu, käre sonn, the personer doch vell hos tig, som för:ne regenskaper kunne tage och förhöre, och kant theslikiste sende samme regenskaper hijtt öffver sampth the andre register, som för:ne Hans Thommeszonn skiuter opå, ath vij motte enn gång komme till någenn beskedh, som vij i så lång tijd haffve begärendes varith etc., latendes osz thäslikiste förstå om thänn Erich Svenszonn, Matz Viborg och flere, som vij haffve tilförende tig om tillschriffve latijd, ath the skulle hijtt utöffver komme, att vij på samme våre schriffvelszer någenn beskeed och svar aff tig igän bekomme måtte. Thär thu haffver tig effter rhätte etc. Gud thänn alzmechtigeste tig altijd käriligen befallen- des. Datum Upsale 20 decembris anno etc. 58.

Zedell.

Vijdere, käre sonn, lathe vij tig förstå, ath vij förnummeth haffve, thätt ther går fast oskickeligenn till med köpzhandelenn udi Vijborg, så ath rydzerne holle theris varer fast dyrere och vanvörde och vele litett giffve för the varer, som the igän köpe schole. Så förnimme vij och, ath borgerne thär i Viborg late frachte theris skep och skuter thädenn och till Reffle, thär med the samme- ledis göre stor skade på handelenn, och vore fast nyttigere, ath the heller lote frachte sig hijtt till Sverige med

the rydzevarer, som thär kunne falle etc. Thärföre ähr vår gunstige begären, ath thu, käre sonn, vilth haffve tijtt visze budh thär hädenn, beställendes om köpzhandelen, så ath riketh thär utaf någenn profitt och fördeell haffve kunde, giffvendes osz sedenn thär om tilkänne. Datum ut in literis.

Uppsala den 20 december.

Öppet bref på ett jordbyte med herr Erik [Olsson] i Tuna på uppräknade gårdar.

Enligt afskrift i RA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij haffve giordt ett jordeskippte medh vår thro undersåthe här Erick, kyrckio prästen i Tuna uthi Olandz härredt, på hans hustrus, hustru Mariett Oluffz dotters, veghne och medh hennes broders Tommes Olsson i Nivele och Erick Olsson, uthi så måtho att vij haffve undt och uplåtitt them 6 öres och ett ortughe landh jordh i Börestadh uthi Tuna socknn, thär emoth haffve the uplåthett och vederlagdt oss igenn eenn gårdh uthi Vijstby i Raassbo socknn och härredt, som ligger för halff ottondhe öres och två marker landh och där till enn qvarn medh två strömar [*sic*], benempd Vistby qvarn. Hvarföre affhende vij oss och våre [1]ijffz arffvinger för:ne 6 öris och en ortughe landh uthi Börestadh och tilleghe samme gårdh för:ne her Erick på sins hustrus veghne och hennes bådhe bröders, medh huus, jordh, åker, engh, skogh och alle andre legenhetter, till everdelighe eghor, förbiudandes fördenskuldh alle, som för våre skuldh velle och skolle giöre och låthe, besynnerlighe våre fougter och befalningzmänn, att giöre offtabemelthe här Erick på sins hustrus vegne och hennes bröders här emott hinder, platz eller förfångh. Datum Upsala S. Tommes afftonn anno 58.

Uppsala den 21 december.

Quitto för Lasse Nilsson på köpeskillingen för en tomt i Uppsala.

Enligt afskrift i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre veterligitt med thenne vår qvittencie, att vij uppå vår gårdt Upsale thenn 21 decembris anno *etc.* 58 haffve latidt annamme aff vår undersåthe och borgare i Upsale, Lasse Nilson, tuhundrade marc ortiger för en tomt, som hann aff oss ther samestادت köpt haffver *etc.* Hvarföre göre vij för:ne Lasse Nilson her med frij för same peninger och tess till visse under vårtt secret, och haffver vår käre son Magnus på våre vegne underscriffvitt. Datum loco et tempore ut supra.

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio.

Till minnes:

Thenne för:ne Lasse Nilson är Michel Nilsons broder och haffver giffvitt K. Göstaff the för:ne 200 marc för Michel Nilsons tomt, som han K. Göstaff till pant satt hade.

Vesterås den 26 december.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)], Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och Peder Brahe angående den ökade misstro mot danskarne, som Avaskärsbornas beteende mot några skeppsbrutna svenskar var ägnadt att uppväcka.

Riksregistr. 1558, fol. 207.

Vår synnerlige gunst *etc.* Käre gode men, vij lothe för någenn tijd sedenn schriffve edher till om the förrätlige och onde stämplinger, som våre granner med umgå

och förhänder haffve, osz svenske och thätte vårth rike till ath förderffve och all skade tilfoge, begärendes ath I ville thär om effter nödtorfftenn beväge och berådslå och giffve osz seden edert beständige betänckende tilkänne, hvad man thär till göre eller lathe skulle, thär opå vij ähnnu intett svar aff eder haffve becommeth etc. Så vele vij eder icke förholle, ath osz ähr nu sedenn och opå nytt till vettendes vordett, huru the Affveskärs boer haffve sig fast otilbörligen och fientligenn förhollett emoth någre våre tjänere, som vij hade effter någre våre egne nödtorffter utskickett och i hemfärdenn med enn skute råkede stöte uthenn för Affveskär, thär the då aff för:ne Affveskärs inbyggere, så vell aff byfougtenn och the förnämteste som andre, bleffve försmädeligenn tiltalede, och icke annerledis medh them och thätt godz the hade med sig förhandlett, utenn som thätt hade varith theris openbare och affsagde fiender, effter som I utaff thette vår elskelige käre sons medfölgende breff och kunne förnimme etc. Så kenne Gudh, ath osz synes, thätt vij aldelis bliffve ilde igänn betäncte och lönte för the monge och höge velgerninger, som vij och thätte rike haffve beteet och giort för:ne Affveskärs boer och menige Danmarckis inbyggere, i thätt ath vij inthett annet ähnn thätt, som fientligitt, onth och förrätligitt ähr, schole aff them igänn haffve ath förmode. Så pläge och i sådanne fall våre undersäter fast annerledis förholle sig emott the danske, thär the och med alsomstörste theris eijenn fare både till liff och godz haffve kommeth them till undsätning och reddett både folck, skep och godz, effter som både Elffzborgz och Stocholms borgere någre reszer giorth haffve; item theris fougter och utridere, som them på speijerij och kunskap hijtt in i landett sände varde och icke litett här befordrede både aff enn och annen effter theris eijenn vilije och begäre[n]. Hvarföre vele vij eder, käre gode menn, haffve gunsteligenn opåmint och förmanett, ath I vele

edher late thenne the danskis otilbörliche handell någett gåå till hiärtett och haffve opå alle saker ett nöge och tilbörlicgitt upseende thär nedre, så ath för:ne the danskes fougter och tiänere, besynnerligenn Lage Bradis, Gerd Jönsis och flere, som haffve godz här i landett, motte icke så frijtt och obehindrede fare allestedz uthenn åvach-
 tenn och tilsynn och förkunskape alle lägenheter, som the pläge göre. Och effter vij icke anneth kunne besinne, uthenn befruchte, ath vij varde ju viszeligenn enn gång fientligenn hemsöchte (för hvilckett osz Gudh thänn alzmechtigeste doch mildeligenn bevare täckis), ähr rådeligitt, att man täncker till alle krigznödtorffter och tilbehöringer, som aff nödenne ville vare, och förstärcke osz medh thätt meste dugeligeste folck, man kunde i tiänistenn bekomme. Thärföre varde I och, käre gode menn, thär till tänckendes och görendes, effter som vij edher thär om haffve tilförende tilschriffve latijð, tagendes härföre ingen försummelse. Gud eder altijð befalendis. Datum Vesterårs 26 decembris anno etc. 58.

Vesterås den 29 december.

Till Ture Pedersson [Bjelke] angående arfskiftet mellan honom och hans syster Anna [Pedersdotter] å ena sidan och deras svåger Clavs Clavsen [Thott] å andra sidan samt om ett ifrågasatt jordbyte.

Riksregistr. 1558, fol. 208.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstått, Ture Pederszonn, aff thätt som thu haffver tilschriffvith vår secreterere Oloff Larszonn, hvarföre thu och fru Anna haffve fordrett thänn Cl[a]es Claeszonn hijtt up till thätt byte, som I nu haffve förhänder, endoch hann för sijnn personn thär med inthett hade till ath beställe etc. Så synes osz, ath thu haffver hafft fast större bevåg udi

thänne sack ähnn behoff haffver varith. Och för all thänn fördeell, som vij förnimme, ath thu ähnn med samme byte tig och tine mederffvinger giorth haffver, hade icke varith behoff thär medh så mykith haste och upfordre honum hijtt in i landett, tig och tine mederffvinger till stor bekostneth och förtäring, och i så motte förvitligenn bortgiffvith thänn rättighet ifrå tig för:ne Claes Claeszonn i hender, som honum medh rhätte intett tilkommer eller haffve borde, med minne thätt kunne haffve thänn orsack, ath man heller ville befordre och förhjalpe honum ath the danske, thär hann fast ingenn rhätt hade, och ingeledis late bliffve tilbake, om thätt ähnn med tijnn ejenn och tine mederffvingers och the svenskes orhätt och skade skee skulle etc. Och effter som thu later förstå, ath thu vilth utlegge honum all thänn deell i Danmarck för alth thätt, som hans son kann tilkomme här i Sverige, haffve vij tilförende thätt icke kunneth gille eller någett thär till förtäncth varith. Och synes osz ähnnu thätt icke vare vell betäncth, thätt thu och sielff medh tijdenn förnimme schaltt, ty om hann icke thär bekommer så mykitt och så gott godz, som hann siälff vill, schall hann då vell vette tage till the andre godz och gårdar, som thu och tine mederffvinger haffve thär nedre, och thu och tine mederffvinger haffve inthett sedenn att holle edher vedh här i rikett igänn aff thätt, som honum kunne tillyde etc. Thätte vij tig udi enn gunstig mening, och opå thätt thu och tine mederffvinger vette tage sig tilvare för skade och falskhett, icke haffve föreholle veleth etc. Datum Vesterårs 29 decembris anno etc. 58.

Zedell.

Käre Ture, effter Vickhusæ och Mulhammer, som fru Anna och tine systerbarn tilkommer, ligger osz mykitt belägligitt etc., thärföre ähr vår gunstige begären, ath

thu vilth förskaffett hos förbe:te fru Anne och tine systerbarnn, så ath vij samme två byer för ett skäligt vederlag annerstedz bekomme måge, anthen i Simmetuna, Torstuna eller annerstedz, hvar som them lägligitt vare kann. Thär udinnen ähre I osz synnerligenn till vilije etc. Datum ut in literis.

Vesterås den 30 december.

Till Gert Jensen [Ulfstand] angående hans skyldigheter som svensk godsinnehafvare.

Riksregistr. 1558, fol. 209.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve bekommeth eders schriffvelsze, Gerd Jönszonn, och såsom I betacke osz för thänn gunst och nåde, vij eder och edhers hustru bevijst haffve etc., så försee vij osz, ath om I och edhers hustru vele rhätt besinne sakenn och thätt någett tachenpligere ihugkomme, ähn såsom I nu udi edhers schriffvelsze haffve påskine latijd, hade vij väll thätt yttermere och högre aff edhert [*sic*] förskylth, effter edher icke ähr ovetterligitt, huru mykith vij lade oss uth för edhers hustrues godz effter her Laxman, thätt I och edhers hustru sedenn icke litett till gode nutitt haffve. Så vette I och väll och thätt sielff bekänne motte, ath I nu udi mång ähr haffve hafft här i vårth rike Sverige edhers hustrues godz och gårdar aldelis frie och upburith aff them thänn rhänte och rättighet och doch aldrig giorth osz eller Sverigis crone thär aff någenn tjänist eller i någenn annen motte varith för sådanne frihett udi vårth minne, hvilckett osz på cronenes vägne icke länger står till ath lide och effterlate, effter som vår svenske lag här om förmäller så, ath hvilckenn sitt godz frälst haffve vill, honum bör och göre thär aff konungenn och cronene med vapnesyn och elijest åhrligenn tilbörlige tjänisth, och

thänn frelsisman, som döll sig undan konnunge och cro-
 nene tjänisth, schall miste sitt frälsze, så ath godzett går
 under skattenn och thär öffver böte firetije mark koningz
 ägen sack etc. Så giffve vij edher siälff till ath besinne,
 om osz och Sverigis crone aff edher i så motte ähr skeett
 thänn tilbörlige tjänist, som medh rhätte borde vare och
 Sverigis lag medgiffver. Thärföre måge I fulkommeligenn
 vare förtäncte och bliffve udi vårth minne både för thänn
 friheett och här till i så lång tid [I] uten tilbörlig tä-
 niste och vårth gunstige förloff hafft haffve, thäslikis för
 thätt, om vij edher här effter någett frälsze på edhre och
 edre hustrues godz' här i Sverige uthen åhrlige och til-
 börlige tjänist effterlate schole, eller vij täncke her någett
 anneth till. Thär I måge eder effter rhätte. Datum Ve-
 sterårs 30 decembris ann[o] etc. 58.

Vesterås den 30 december.

*Till utvald konung Erik angående klagomåls framställande
 hos danska regeringen öfver Avaskärsbornas beteende emot
 svenske skeppsbrutne, om staden Kalmars deltagande i det
 beramade mötet i Strängnäs, om Peder Kristersson [Sjö-
 blads] och Lindorm Pedersson [Ulfsax'] besvär rörande
 några vederkända gårdar, om Peder Bagges borgen för
 Mikael Pedersen [Göing] och om handeln med Hans Hoffman.*

Riksregistr. 1558, fol. 209 v.

Vår faderlige gunst etc. Käre sonn Erich, vij haffve med
 Mårtenn Norman [bekommit] tijnn schriffvelsze och thär aff
 förstätt, huru onaborligenn och otlibörligenn the Affveskärs
 boer haffve beteet sig emott våre tjänere och undersåter,
 som med thänn skute stötte uthann för Affveskär etc.
 Så kenneth Gudh, ath thätt går osz fast tilsinnes, ath
 vij sådanne förtreet och skade altijd aff the danske för-
 nimme och lide moste för så monge och höge velger-

ninger, som vij och thätte rike haffve bevijsst för:ne the danske. Och pläge thee allestedz udi like motte, som nu här i Affveskär ähr skeeth, betee sig emoth osz och våre undersäter både under Jutlandz sidenn, i Norige och flerestedsz, thär the aff olycke och oväder råke strande, aff hvilckett nogsampt kann merckes, hvad grund och meningh the haffve till osz etc. Och effter som thu aff osz begärer bliffve förständigett, om thätt schall här om någett schriffves till koningenn i Danmarck eller hans sonn hertig Frederich udi värth eller tijtt namn etc., så kunne vij icke vette, hvad thätt kann hialpe, eller om thätt schall kunne någenn fructh skaffe, effter vij tilförende ju som offtest föge hugsvalen däden pläge bekomme opå våre margfallelige brister och besväringer, som vij haffve umschriffve latijd. Doch haffve vij här latijd ställe ett concept udi tijtt namn, thätt thu effter nödtorfftenn och förbättre kant, till hertig Frederich, som på thänn orth, thär skaden ähr skett, rådendes ähr, hvilckett vij tig här medh tilskicke, ath thu, käre sonn, vid thänn mening kanth lathe honum tillschriffve och försöke, hvad hann thär till göre vilde, och såge gärne, ath thu med samme breff vilde sände thär häden enn förständig karll, som elijest kunde förhöre och åtsporije, hvad thär kann haffves förhänder och opåfärde vare, hvad krigzfolck thär ähr i landett, hvadh skep och skytt the haffve kunde, giffvendes osz sedenn thär om tilkänne etc.

Vijdere lathe vij tig, käre sonn, förstå, ath vij haffve tillschriffvith menige köpstäderne här i Sverige, ath the nu till nästkommendes Samptingz marcknedenn udi Strängenäs schole komme tilhope, förhandlendes och förenendes sig om köpzhandelenn och seglatzenn på tilstundendis föråhrett, ath thätt motte gå någett skickeligenn och endrechteligenn till, theslikiste och beslute sig, huru till Viborg motte skee någenn tilförning medh the varer, som rydzerne tiänlige ähre, och förlosze them med the

varer, som the hijtt före, och sände vij tig vårth breff här med tilhande, som vij haffve latijd schriffve borgerne till udi Calmarne, thär aff thu, käre sonn, och ytterligere förnimmendes varder, hvad vår mening her udinnen varitt haffver, och thätt så beställe, ath någre aff för:ne Calmare borgere motte och hijtt upkomme till för:ne Strängenäs marcknett etc.

Till thätt sidste vele vij tig, käre sonn, icke förholle, ath osz ähr tilvettendes vordett, thätt thänn Peder Christierszonn och Lindorm Pederszonn, som boo thär nedre i Smålandh, puck[e] fast och undseije vår landbofougte, Svenn Joenszonn, för någre gårder skuldh, som vij haffve latijd vederkantz, opå hvilcke vij och god rhätt och faste breff haffve etc. Så görs them inthett behoff, ath så svårlige pucke med vår fougte, uthenn hvar the förmene sig haffve någenn god skäll, thär med the samme godz kunne försvare, ath the då komme thär fram medh och late våre tjänere bliffve tilfredz och ounsagde. Tu vilth förtänskuldh, käre sonn, holle them thär till och så lagett, ath [the] icke motte öffverfalle för:ne vår landbofougte, så frampt vij icke schole lathe them thärföre bliffve tilbörligenn straffede etc.

Item käre sonn, foge vij tig till ath vette, huru vij förstätt haffve, ath Peder Bagge, som ähr thär nedre hos tig, haffver varid enn, som sade god för thänn Michill Pederszonn, och med [o: som] framlidne Arffvid Claeszons hustru ähr rymdh utaff landett. Tu vilth förtänskuldh thär om tale för:ne Peder Bagge till och förnimme, hvad rådth hann nu veett till ath förskaffe samme Michill här tilstadis igänn, giffvendes osz sedenn thär om tilkänne etc. Gud almectigeste tig, käre sonn, altijd faderligen och kärligenn befalendis etc. Datum Vesterårs 30 decembris anno etc. 58.

Zedell.

Käre sonn, tig förtäncker vell, ath vij udi näst för-
lidne sommer lote förhandle med enn tysk köpman, Hans
Hoffman benempd, om någett harnisk och andre nöd-
torffter, som hann hijtt in i riketh till värth behoff be-
ställe skulle, thär opå vij och honum enn hop inlenske
varer bekomme lothe etc. Så haffve vij inthett sedenn
hörth aff förbe:de Hans Hoffmann och kunne icke vette,
om hann någett sådanth godz tig haffver skickett til-
honde. Tu vilth förtänksuldh, käre sonn, osz här um
förständigige, och hvad thu sedenn haffver hörth aff för:te
Hans, ath thu thätt osz udi like motte vilth tilkänne
giffve etc.

[Bilaga till föregående bref:]

*Förslag till skrifvelse, ställd i utvald konung Eriks namn,
till hertig Frederik af Danmark.*

Riksregistr. 1558, fol. 211 v.

Vår kärilige helszenn, medh hvad mere kärth och
gott udi vår förmögenhett vare kann, E. K. tilförende
med Gud alzmectig etc. Stormechtig högborne furste,
käre her frende, vij vele Eders K. icke haffve förholleth,
ath thänn stormechtigeste högborne furste och herre, her
Gustaff, Sverigis, Göthis och Vendis etc. konung, vår el-
skelige käre her fader, förskickede för någenn tijd sedenn
utöffver till thänn tyske side någre sine tjänere, vid
nampnn Mortenn Norman och Påffvell Turoll, effter någre
Hans Kong:e Ma:ttz egne nödtorffter, hvilcke nu udi
heemreszenn utaff stor olycke råkede komme på ett grund
uthenn för Affveskär, Tijmen benempdh, medh thätt
skep the våre opå och sig till Calmerne achtet hade etc.
Och när samme skep thär stötte, bleff thätt strax för-

fylth, så ath enn parth aff folckett, som thär opå våre, komme udi enn litenn båth, thär med the sig rädde vilde, menn the andre stige up i tugenn påå mastenn, ropendes hiälp och undsätning. Och endoch thär komme vell monge uth ifrå Affveskär både med båter och skuter, så vilde doch ingenn komme them till undsetning, uthenn riffve och slite thätt godz och kister, som flöth utaff vrakett, förde thätt i landh och sig emellen partede och bytte, som the siälffve vilde, item sloge uth botnerne på vijnfatenn och ölett och thär utöffver lothe them jemmerligenn komme om halszenn och fördrunckne, som satte i tugett och tacklett, och them inthätt hiälpe vilde, hvilcke the och vell hade kunneth komme till ath rädde, um thär elijest hos them någenn godh vilije varith och funnes thänn barmhertighet, som hos törcker och judar i sådanne fall vell vare pläger etc. Så komme thär och någre bönder uth aff Söderåker och vilde hiälpe för:ne folck och theris godz, menn the Affveskärs boer vilde thätt icke heller tilstadije, uthenn med hug och slag driffve them thär ifrå, och endoch hög:te vår käre her faders tjänere sampt någre våre egne drabanter, som thär opå våre och med stor nödh undslupe medh thänn litzle båth, som för:vit står, begärede sedenn aff fougtenn i Affveskär, ath the motte bekomme thänn deel igän, som thär bärgett bleff, latendes see theris breff och pasbord, som the med sig hade, menn thätt kunde inthett hiälpe, uthenn vorde med slemme och otilbörlige ordh aff för:ne fougte och the andre Affveskärs inbyggere affvijste, skälte för förrädere och förkastede them med spått och häenn, ath the hade sönder bruttid theris grundh etc. Udi like motte foge vij E. K. till ath vette, ath sådanne clagemäll komme offte och nogsampt elijest högbe:te vår käre her fader och osz före aff Hans K. M:tz undersäter, som aff oväder och olycke råke strande, anthenn under Schaffvenn i Jutlandh, thenn norske side eller och annerstedz under

Danemarck och inthett måge bekomme igän aff thätt godz eller äger, som strande och bärgende [*sic*] varde, uthenn motte utöffver theris lidne skade theslikis höre onde och försmädelige ord aff them, som the alth gott försåge sig till och med rhätte skulle haffve ath förmode aff, som och elijest i thäsze näst förlidne tijder thätte rike och thäs undersäter mykin annen förtreett och smälech skett ähr etc. Så kunne vij icke täncke, ath slike förhandlingar schole någett vare tjänlige till ett gott naborskap och venskap, uthenn man pläger heller sig så förholle emoth ovänner och affsagde fiender, thätt vij osz icke till thätt minste kunde haffve i så motte till ath försee och förmode, att sådant E. K. vilije vare schall. Thärföre vele vij E. K. thätt haffve tilkänne giffvith, kärligenn begärendes, ath E. K. vilde här udinnen udi the länn och landzender, som E. K. haffver före ath stå, ett bettere inseeende förskaffe, och ath thätt godz och äger, som i för:ne Affveskär kan bärgett vare, högbe:te Kong:e Ma:tt till Sverige, vår elskelige käre her fader tilkommendis, och thätt, som våre undersäter och tjänere tillyder, motte för enn skälig berge lön aff för:ne Affveskärs inbyggere varde igän leffrereth och icke så otilbörligenn bliffve borttagett och rappett, like som thätt hade varith med någenn ogärning eller mishandell förbrutid och till sköfflingz giffvith etc. Thätt vele vij udi like motte och så mykith osz ved[er]bör gärne göre och elijesth bevijsze E. K. all naborlig vilije och tjäniste udi hvadh motte, som thätt osz står till görendes. Befalendes E. K. här med thänn alzmectigeste Gud altijd etc. Datum Vesterårs [*sic*] 31 decembris anno etc. 58.

Vesterås den 31 december.

Till Gustaf [Olsson (Stenbock)], Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] och Peder Brahe angående rykten om gamle konung Kristierns anhängares planer och om åtgärders vidtagande med anledning af dessa.

Riksregistr. 1558, fol. 212 v.

Vår synnerlige gunst etc. Käre gode menn, effter som vij någre reeszer tilförende haffve latijd edher tillschriffve och giffvith tilkänne om någre farlige prachtiker och lägenheter, som emoth osz och thätte rike schole påfärde vare, så ähr osz Jören Gyltis breff nu komnith tilhande, medh hvilckett hann och berörer om thänn fångne koning Christierns anhang och ärfvinger, ath the schole vele någett i tilstundendis vår företage honum till ath uttage och frije aff sitt fångzell, effter som I thär om vijdere aff thänne inneluchte copie utaff samme hans breff haffve till ath förnimme etc. Och endoch man icke veett, hvad här om i sanning vare kann, så ähr liqvell storligenn aff nödenne, ath man haffver sine saker udi god acth och tilsyn och förstärcker sig medh thätt meste dugligiste krigzfolck, som man i tjänistenn kunde bekomme, effter som vij och thär om tilförende haffve edher opåminth och förmane latijd, förhoppandes ath hos edher och flere thär nedre thär till och någett täncth och giorth varder, som och störste macth opå ligger etc. Thätt vij edher, gode menn, gunsteligenn icke haffve förholle veleth. Gudh alzmetig eder altijd befalendis. Datum Vesterås 31 decembris anno etc. 58.

Olika orter i december.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

Register på the förlänningar, som äre utgångne anno etc. 58.

Uppsala den 3 december.

Öpett breff för Bench[t] skreddere, fougte udi Redvegh, att hann schall beholle ett cronenes hemenn i Askelande kirckeby i Gäsene häredh; item enn skattetomptt under samme hemenn frij till enn behageligh tidh etc.¹⁾

Uppsala den 8 december.

Öpett breff för Peder Siffvardsonn, borgere i Gäffle, opå enn cronenes tomptt för ett hundrede mark ortiger, liggendes i för:ne Gäffle östenn åhnn och vestenn för Bärenn schriffverens gårdh, hollendes udi lengdenn sextije alner, item breddenn sameledes 60 alner, till evärdelige äge etc.²⁾

Uppsala den 22 december.

Öpett breff för Marqvardh Holst opå ett cronenes hemenn udi Frösunde sochnn udi Semingehundretz häredt, benempdh Helge; item ett hemenn i Fastada sochnn i Nardingehäredt, benempdh Söderby, hvilke för:ne hemenn hann schall beholle frij för alle utskylder, K. M:tt till en behageligh tidh.

Vesterås den 25 december.

Collationn för her Gerdh Petri opå Gladhammers prestegäldh, liggendes udi Tiust i Smålandh.²⁾

¹⁾ I marginalen är vid detta bref antecknad: R[asmus] L[udvigsson].

²⁾ I marginalen: O[lof] L[arsson].

Utan ort och dag.

*Qvitto för Jakob Turesson [Rosengren] på tullmedel från
Nyköping.*

Enligt afskrift i en kopicbok, tillhörig saml. Kungl. bref 1521—1558 i KA., fol. 243.

Vij Gustaff etc. göre vetterligit medh thenne vår qvittentie, att vij egenom vårt samme[r]råd[h] Jacob Turszon haffve upburit aff våre trogne undersåter, menige borgerne udi Nyköpingh, fyretije ungerske gyllene, hvilcke the utgiffvit haffve för then humble och salte tull the för framlidne åhr 57 utgöre borde etc. Hvarföre göre vij för:ne våre undersåter her medh [etc].

Magnus ex mandato Regiæ Majestatis proprio subscripsit.

Utdrag af utgångna skrivelser.

»Protocolon på alle the meningher, som uthgångne ähre aff Kong:æ Mit[t]z vår aller nådigste herres cancellij anno etc. 58».

Fougte breff för Jacob Hansson utöffver the lapper, som boo vedh Tydzfiäll.

Per Nilsson, fougte öffver fiskerijtt udi Elffkareby.

Befalnings breff för Erich Persson på Öregrundz stadh att achte opå allen tullen aff allehonde godtz och åhrlige skattenn.

Torkill Bagge udi Vaxale och Rassbo häreder.

Nils Ersson udi Hagundh och Laghundh.

Marchqvardh Holstt fougte [på] Haleqvi.

Lasse Dalbo udi Siuhundretz härett.

TILLÄGG.

1. Bref från utvald konung Erik.

Kalmar den 5 juni.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående hans närvaro vid hertigens af Ostfriesland väntade ankomst till Kalmar.

Enligt original i RA. (Bielkesaml.)

Erich medt Gudz nåde Sverigis, Göthis och Venndis etc. utvald konungh. Vår synnerlige gunst och nådige vilie tilförende etc. Käre Axel Erichsonn, vij kunne eder icke forholle, att vij udi afftens finge schriffvelse ifrå enn Ko. M:ttz vår käre her faders tjänere, benempd Arnoldt Wadlwijk, thett greffven aff Östfrijlsland är then 24 majj kommenn till Lubeck och haffver achtet sig anten till siöss, der vinden vill f[o]ge, eller öffver land egenom Danmark her ått Calmar. Och effter han var förmodendes i land vidh Elffzburg, dherföre hade Kong:e Ma:tt vår käre her fader förskickett [nå]gre gode män dijt nidh, som honum undfå skulle, hvilke för:te greffves tilkompst udi Elffzburg ännu förgeffves förbijde. Så opå thett her och tesliges måtte vare någre gode män vid handen, som vij hade både att berådslå med um allehande lägenheeter och kunne undfåå för:te greffve, begäre vij gunsteligen, att I med thett aller förste vele förfoge eder hijtt nid till oss. Therudinnen skeer thett hög:te vår käre her fader

vill och oss lijufftt och behageligitt ähr. Gud eder be-
falendes etc. Datum Calmar 5 junij anno etc. 58.

Utanskrift: Till Kong:e M:ttz vår käre her faders
tro man och rååd, oss elskelig Axel Erichsson till Häredz-
säter etc. gunsteligheenn.

(Spår af sigill.)

Kalmar den 8 september.

*Öppet bref för Arvid Trolle att vara häradshöfding i
Konga härad.*

Enligt original i RA. (Hertig Eriks brevväxling.)

Vij Erich medt Gudz nåde Sverigis, Göthis och Ven-
dis etc. utvald konungh göre vetterligitt, att effter thett
Kong:e Ma:tt vår käre her fader gunsteligen haffver för-
länt oss thenne landzände Småland, så och opå thett oss
elskelig Arffvedh Trolle sigh täss troligere och fljigtigere
udi sijnn tjänisthe, som hann oss tilsagt haffver, bevijsse
mhå och skall, haffve vij opå Kong:e M:ttz vår käre her
faders nådige behaag aff synnerlig gunst och nåde undt
och effterlatid, som vij och nu med thette vårt öpne
bref unne och effterlathe honum enn häredzrätt udi
Konge häredt. Biude förthenskuld alle hög:te vår käre
her faders och våre trogne undersåther, som udi för:ne
häredt byggie och boo, att the anamme för:ne oss elske-
ligh Arffved Trolle för theris rätte häredzhöffdinge, ut-
görendes välvillegigen (honum eller thenn han i sin städ
till att förhöre och uträtte um alle ärender och clagemæl
förordnendes varder) all then rättigheet, som the theris
rätte häredzhöffdinge plichtige äre att utgöre. Och haff-
ver hann ther emot ighen her för oss svoret (effter som
Sverigis laag ther um inneholle), att han vill förhjelpe
eder alle både fattige och rijke till all laag och rätt och

udi alle måtte, såsom enn christelig och uvild domere och häredzhöffdinghe ägner och bör, sigh emot eder vethe att förholle, såsom hann ther um in för Gudh, hög:te Kong:e Ma:tt, oss och hvar christen man tryggelighenn kann stå till svars före etc. Thette vij edher dannemän alle her med haffve velet giffve tilkänne etc. Datum Calmar then 8 septembris anno 1558.

Under vårtt secret.

(Sigill.)

Värnanäs den 19 september.

Till hertig Frederik af Danmark angående änkehertiginnan Katarinas af Sachsen-Lauenburg resa.

Enligt original i danska riksarkivet.

Vår venlig och kärlig helssenn, medh hvadh mhere kärtt och gott udi vår macht och förmögenheett vare kann, E. K. medh Gudh thenn alzmechtigeste altijd tilförende etc. Stormechtuge, högborne furste, käre frende, vij kunne E. K. icke förholle, att vår elskelige käre fru mormoder, then högborne furstinne, fru Katherina till Sachzsenn, haffver opå någenn tijdh varitt hoss oss och är nu thenn 17 septembris dragenn in utöffver grentzen genum E. K:ttz furstendöme och achter frandelis giffve sich vijdere igenum Danmarck öffver Öresundh och till sitt landh igenn etc. Hvarföre är vår kärilige begärenn, att E. K:tt ville lathe tilförordne någre gode män, som henne kunne möthe och opå E. K:tz vägne undfonge, tesligeste late tilschriffve E. K. fougder och befalningzmenn, att hon motte bliffve förfordrett medh hvadh deell H. K. i samme reese kann behöffve. Och hvar E. K:tt sådant vitterligitt är, tviffler oss icke, att så alldelis är bestelltt bliffvett. Männ vij kunne icke vette, um thett E. K:tt kunnigtt är, effther vij haffve förnummitt, att

thenn tijdh H. K:t kom öfver grentzenn, var ther ingenn emott henne, icke heller var någett synnerligitt beställt medh nattläge eller annen fordenschap. Therföre haffve vij udi en kärlig meningh E. K:tt um hennes tillkomnelsse thette veledt giffve tilkänne och försee oss, att E. K. varder hollendes oss thett till gode. Annett haffve vij E. K:tt icke till att schriffve, uthenn vele E. K:tt här medh Gudh alzmechtigeste kärligenn haffve befaledt etc. Datum Värnenäs 19 septembris anno etc. 58.

Erich medh Gudz nåde Sverigis, Götis och Vendis etc. uthvald konungh

E. K. frende

Ericus.

Utanskrift: Stormechtige, högborne förste och herre, her Frederich, Danmarckes, Norigis, Götis och Vendis etc. utvald konungh, hertigh udi Slessvijck, Holsten, Stormern och Ditmersken, greffve udi Oldenborgh och Delmenhorst etc. kärlichenn.

Kalmar den 8 oktober.

Beställningsbref för Blasius Vischer.

Enligt afskrift i KA:s saml. af Kungl. bref.

Vij Erich med Gudz nåde Sverigis, Götis, Vendis etc. utvald konnung göre vitterligit, at vi haffve tagett och annammet, som vi och nu med thetta vårtt öpne breeff tage och annamme thenne Blasius Vischer udi vår tienist och bestelling för ehenn trometare, och schall hann vare förpflichtich, så som hanns obligationn och reversäll vidare uttrycker och förmeller, vare Kong:e M:tt, vår käre herfader, oss och menige Sverigis rike troo, huld och retrådich och udi alle måtte, lönnligenn eller öpen-

barligenn, sökie fordre och achte vårtt och rigsens gagnn och bäste, all schade och förderff (så myckitt honnom är möjligitt) hielpe till att varne, värie och affschaffe och, så myckit hans ämbethe kräffver, sich fliteligenn och tro- ligenn och oförsumeligenn brucke och befinne låthe och ingenlunde någitt udi sinn konst eller ämbethe för oss eller them, som vi till samme ämbethis undervijsning och lärdom till honnom förordnendes varde, fördölie. Ther- moth haffva vij loffvett och tillsagtt honnom till under- hold och årlige besoldunge fyrehundrade mark ortigr och ehenn hoffklädning, thesligeste udi fitallie, som her effter fölier, oxer två, svijnn tu, eenn tunne smör, eenn tunne torsch, eenn tunne åll, eehnn halff tunne sild, sex pund malth och sex pund rog, och gick thenne hans beställing datum ahnn ohm Michaelis anno 57. Ther vår camme- rerer och befallningsmänn måge sig vitte effter rette. Datum Calmar 8 octobris anno 58.

Kalmar den 18 oktober.

Till hertig Frederik af Danmark angående Avaskärsboarnes beteende mot svenske skeppsbrutne.

Enligt original i danska riksarkivet. Jfr ofvan s. 540. I Protokollon är ofvanstående bref dateradt den 16 oktober.

Vår vänlige och kärilige helsen, med hvad mhere kærtt och gått udi vår macht och förmögenheet vare kan, E. K:tt med Gud then alzmechtigeste altijd tilförennde etc. Stormechtige högborne furste, käre frände, vij foge E. K:tt hermed kärlichenn till att vethe, att någre lybske borgere, tesligeste någre Kong:e M:ttz vår käre her faders och våre eigne undersäter haffve udi underdånigheet giff- vit oss tilkänne um någon orätt, som them utaff någre Affveskärs boer är vederfarenn i så måtte, att nhär the för någenn tijd sijdenn utlope her ifrå Sverige och hade

achtet sig till för:ne Lybeck, bleffve the väderdreffne och strandede så in under för:ne Affveskäär, och ändoch the bärgede mest sielffve thett godz the ther upå hade, så våre ther doch någre Affveskärs boer, som hulpe them någet aff theris godz upp. Och när godzet var berget, så finge the, som ägenderne våre, icke mhere än enn tredung ther aff, och the för:ne Affveskärsboer behölle tvedelerne udhi bergelön och anker och tug med, som the opå samme skip hade. Therföre haffve the udi underdånigheet begäret vår förschrift till E. K:tt, att E. K:tt ville hielpe them therudinnen så mycket som rätt ähr, och tilbudet sig gärne vele förnöije them, som samme theris godz berget haffve, med een skälig bärgelöön. Så effter vij väl haffve förnummet, att nhär någre utaff E. K:ttz käre her faders och E. K:ttz undersäter, som boo udi Danmarck, haffve strandet her under Sverige, då haffve the icke giffvit mhere än enn tijende deel udi bärgelöön och undertijdhenn minne, effter som the haffve kunnet blijffve öffvereens med them, som theris godz berget haffve, therföre kunne vij icke tänkie, att thett schall vare E. K:tt vetterligit, thett the så oskälighenn med högbe:te vår käre her faders och våre undersäter handle schole. Försee oss förthenskuld, att E. K:tt ville för vår förbön schuld vare them behielpelige, thett the måtte bekomme theris ighenn, och hvad som skääl ähr giffve udi berglöön ther före, thett vij med E. K:tt åter igenn kärlighenn vele förskylle. Och befale E. K:tt her med Gudh alzmechtigeste etc. Datum Calmar thenn 18 octobris anno etc. 1558.

Erich medt Gudz nåde Sverigis, Götis och Venndis etc. utvald konungh

E. K:ts kiärlige frende

Ericus.

Utanskrift: se s. 549.

Olika orter i januari—december.

Utdrag ur utgånga skrivelser.

»Protocoll öfver konungh Erichz svenske concepter, mädan han var furste, 1558.»

Stockholm den 18 januari.

Svar på hertigh Jahans skrifvelse om hans helssa och dhe artichlar dhem emillen affhandladhe ähro.

*Uppsala den 24 januari.*¹⁾

Stempning till Jacob Vest uthi Distingen svara M. Pavel Schutz till retta.

Uppsala den 27 januari.

Till Erich Henrichsson lathe Pedher Nilsson, som hafver instelt en karl för sigh, blifva hemma hoos sin fadher.

Till Jon Larsson låtha Oloff Pädhersson blifva hemma hoos sin fadher, som haffver fått Nils i sin stadh.

*Uppsala den 30 januari.*¹⁾

Till H. K. M:t om folcketz afflöning vedh Upsala och sädh till Odensari [*sic*] sokns kyrckebygning.

Uppsala den 31 januari.

Till fröken ²⁾ bediandes Gudh han ville hielpa henne till helssan.

¹⁾ Under 1558 äro i handskriften införda dels två bref, daterade Kalmar den 23 januari, dels ett bref dateradt Kronoberg den 28 januari, hvilka på grund af dateringsorterna synbarligen äro att hänföra till följande år (1559), då utvald konung Erik sagda dagar befann sig på de uppgifna platserna.

²⁾ Lakun.

Uppsala den 1 februari.

Till Lars Dalebo låtha hustru Anna, Erich Larssons uthi Upsala, bekomma arfvet effter sin modherbrodher, her Sven i Södherby.

Uppsala den 3 februari.

Till Sverchel om brädher till Upsala.

Till Erich Hendrichsson låtha såghbredher komma ifrå Sverchel till Upsala.

Uppsala den 5 februari.

Till Matz Oloffsson låtha menigheeten uthi Eneköping vara förskont medh tegelladhuns upsettiande och i then stadhen för theres åhrlighe skatt göra 10,000 tegel till Upsala.

Till Anders Torstensson låtha Erich Michelsson i Österbohr och Erich Erichsson i Vesterboor uthi Fernebo sochn bekomma ighen dhe två drenger, han hafver tagit dhem ifrå till Nääs gård.

Till Lars Dalbo låtha effter H. K. M:tz mandat Sven Joensson i Risslingeby lösa dhen åkerjord till sigh, som ligger i hans gerde.

Till Thommos Nilsson för Hans Woldmer om borglägher.

Uppsala den 6 februari.

Till Erich Henrichsson låtha Erich Pedersson i Kläringe, Vendel s[ocken], som hafver instelt karl för sigh, blifva frij knechtstiensten.

Till Jöns Haraldsson oförsummelighen begifva sigh till H. F. N:de.

Fullmacht för Frantz Mortensson vare öfver embetzfolcket i Upsala.

Till Rasmus Ravalldsson förskicka till Upsala tu eller trij skeppund aff Västersölfbergz hålbly, till försökias att smeltas till taakbly.

Till Joen Larsson låthe Pedher Erichsson i Vigby, Danmark s[ocken], behålla sin son hemma ifrån tiensten.

Till Germund Svensson låthe Pädher skreddare bekomma dhen dheel han behöffver till hoffklädningerne och underhåld.

Uppsala den 7 februari.

Stempningz breff till Oloff Pädhersson i Svartevijk, Norale s[ocken] svara uthi Erichzmesse marknadt Erich Pädhersson i Vij, Dilsbo s[ocken], och Oloff Claesson i Holssiö uthi Norebo s[ocken] till retta.

Till Erich Henrichsson låtha bönderne föra värke till Upsala och i then stadhen skona them medh en åhrligh hest eller två.

Uppsala den 8 februari.

Pass för Lars Hansson och Jon Helssing på skiutz- hestar till Tierpen att hugga allehanda verke.

Till Joen Larsson lathe secret. Oloff Larsson bekomma kyrcketijonden uthi Rassbo sockn.

Utan ort den 9 februari.

Till Lars Erichsson låthe Pädher i porten i Stockholm skee rett, som klaghar Hans Larsson i Vesteråhrs hafva taghit några huus ifrå hans gård vedh Saleberget.

Uppsala den 10 februari.

Till Germund Svensson låthe Claudius Collart, Christopher Ribbing och Christopher Eckelberger bekomma borglägher opå 12 sine hestar.

Till Thommos Nielsson låthe Nils Jacobsson i Ålunde, Lagga s[ocken], bekomme then stuffve ighen, han på Erich Pädherssons i Lunda äghor opsatt hafver.

Uppsala den 11 februari.

Pass för småsvennerne Christopher Ribbing och Christoffer Eikelberger på maat och ööl och för sina hestar fodher nedh till Calmar.

Pass för Erich Månsson på sine eghne verff uthan hinder och förfång reesa till Castelholm.

Uppsala den 12 februari.

Till Anders Håkensson för Morten Siggesson på dagh medh dhen spanmåls betalning han skyldigh ähr.

Till Carl förskicka ifrån Stockholm till Upsala ideträ.

Uppsala den 15 februari.

Till Jöran Larsson handla medh bönderne dhe föra telliesten, som huggen ähr i Harbo s[ocken], till Bälinge.

Uppsala den 16 februari.

Till Jöran Larsson låthe hustru Malin, Anders Månssons i Sonkare by i Östune s[ocken] vedherfaras lagh och reet, som uthan skähl beskylles hafva giordt hoor.

Till Pedher Håkensson om några bönders klaghmåhl öfver fougdens oretta mälning.

Uppsala den 17 februari.

Till Ravel Larsson uthan långt uppehåld förhielpa Erich Månsson till arfvet effter sina föräldrar.

Uppsala den 18 februari.

Till Hans Svenske förskicke then Erich Larsson till H. F. N., som honom effterföllier, att blifva dravant.

Uppsala den 19 februari.

Till Lars Joensson handle medh bönderne, att de komma Upsala slott till usättning och hielp medh ärter.

Uppsala den 20 februari.

Bardskärare fullmacht för M. Hans.¹⁾

Uppsala den 21 februari.

Förskriff till H. K. M:t för her Jöran Henrici att bekomma Skånela prestegäld.

Till Lars Jonsson och Lars Nielsson för Påvel Gunbiörnsson i Färeke lösa sijn hustrus systrars jord och äghor till sikh.

Uppsala den 22 februari.

Till Joen Larsson om afradzmalt af Vaxala heradt till bryggning vidh Upsala slott.

Till Eneköping för tvenne om borglägher.

Breff för hustru Britha behålla booskap och lösörer opå Höghby gård.

Utan ort den 23 februari.

Till Germund Svensson om trenne handverckare H. F. N. förskicker till Calmar.

Snickare bestelling och fullmacht för Anders Tordsson.

Perlestickare bestelling och fullmacht för Claes Hansson.

¹⁾ Detta bref är antecknadt under den 15, men med hänvisning till den 20 februari.

Venn garn den 24 februari.

Till Nils Tulesson låthe Jöran Upssinger bekomme en hoop deegener, som han till H. K. M:tz behoff bereedha skahll.

Pass för en falckefångiare på skiutzhestar och annan fordenskap.

Utan ort den 25 februari.

Till Germund Svensson förskaffa Jöns Juthe, som hemlighen sigh undanstungit hafver, väl förvarat up till Stockholm, om han der nedre åhr att finna.

Stockholm den 26 februari.

Pass för Pädher Larentsson på skiutzhestar till Calmar att bestella i vägghen nattlägher till H. F. N. och H. F. N. hoffolek.

Till Göstaff Carlsson låthe sigh nöja medh christeligh mansboot aff Clemet Stälpe.

Stockholm den 28 februari.

Till Oloff Henrichsson i Ubsala om uthspissningz-ordningen.

Stockholm den 1 mars.

Svar på hertigh Johans skriffvelse, otilbörligh relation om honom troo intet tillstella och om lifflendske lägenheeten.

Stockholm den 5 mars.

Kleensmedz fullmacht och bestelling för Lenard.

Stockholm den 8 mars.

Pass för Matz Sven falckfengiare på skiutzhestar till Calmar.

Tälje prästgård den 9 mars.

Till Hans Claesson beställa, att Harald och Dionysius icke blifva alt för myckit betungedhe vedh Vellinge medh Stockholms slotz mäld.

Hölö den 10 mars.

Svar på fröken[s] ¹⁾ skrifvelse, om H. F. N[:s] hastighe afresande ifrån Stockholm nedher åth landet.

Svar på jungfru Margaretes skrifvelse om H. F. N[:s] fru modhers skrifvelse till H. F. N. och täken [*sic*].

Hölö prästgård den 11 mars.

Till Jacob Thursson förskaffa Påvel Schutz i Ubsala några partzeler, som han behöffver till byghningen der sammestädhes.

Till Matz skrifvare för några bönder i Tellie sochn, som klagha Morthen Erichsson hafva uptagit ett hemen, som ligger deres boolbyer förnär.

Trosa den 12 mars.

Till Jacob Thurson om embetzfolckzens löön i Upsala.

Svar på Påvel Schutz' skrifvelse byghningen i Upsala angående.

Tillstånd för Henrich Nielsson uptagha och rödia en öö, be[nemp]t Lagnöö, och dhen sedhan för skatt behålla.

Svärdsbro i Sätersta socken den 12 mars.

Till H. K. M:t om then orett och öfvervåld Long Ravald uthi Tellie aff fru [*sic*] Ebbe Cnutssons fogde och Blekingsboerne tillfoghat bleff, när han kom i skepzbrott.

¹⁾ Lakun.

Nyköping den 18 mars.

Pass för Jochim Meiher medh nie sine karlar och 10 sine hestar begifva sikh till Ståghborg.

Till H. K. M:t om fiskerier och såghqvarnars och hammarsmidiers oprettande vedh Nyköping och åkerbythande medh borgerne.

Till her Lars låtha hustru Kahrin, fateburs qvinnan opå Nyköping, hafva dagh på den spanmåhl, hon länt hafver till H. K. M:tz ankompt.

Ålberga den 19 mars.

Till Nils Birgesson skaffe vedh Chroneberg Cnut Håkensson rum till spanmålen han aff Sunnerbo och Vessbo opbärandes varder.

Till Essbiörn Pedhersson för Jochim Meiher om borgleghe.

Till H. K. M:t om then lempnadhe gården, som för H. F. N:de uthgiordt ähr.

Till Jacob Thursson låtha Cnut Håkensson komma dhen skrifvare medh lengden öffver Sunnerbo och Vessbo, som han till cammaren taghit hafver.

Qvillinge den 20 mars.

Till H. K. M:t om byggnadhen i Nyköping förehafvas skall, fiskerier och sågh och miölkvarnars uprettande.

Norrköping den 21 mars.

Till Joen Carlsson förskaffa tyske rytterne hålla sikh hemma stilla, der dhe haffva sitt borgläghe.

Till Nils Birgesson intet effterlåtha menighe man uthi Chronebergz lähn lösa sitt affradh medh penningar.

Förskriff för her Lars till H. K. M:t att bekomma Hersshammar prestegäld, der ifrån h. Hans för hordom medh en gifft mans hustru afsagd ähr.

Norrköping den 22 mars.

Till Christopher förhielpa Pedher Mattsson och Jon Hemingsson i Holmbodhe till arffvet effter her Jöns i Vingåker, som hans effterleverska dem förhåller.

Till Essbiörn Pädhersson ställa saaken så, att Cort von Brefven blifver aff Gunnar, Nils skriffvare och Arfvedh Vestgöthe förnögd för dråpet, dhe bedrefvo på hans son.

Till Essbiörn Pädhersson tillholle Pädher Skreddare förnöja hustru Brithe medh een skäligh mansboot.

Utan ort den 23 mars.

Till Jöns Haraldsson för Staffan Pädhersson i Laxholmen, Össmo s[ocken], som lenssmannen uthi Sorunda ville drifva aff hemanet.

Norrköping den 24 mars.

Till H. K. M:t om läghenheeten att bygga en kungsgård vedh Norköping och Pär Essbiörnssons försummelse medh rekenskapen.

Till H. K. M:t om menighe mans uthi Jönåkers heradt klaghemåhl öfver fougden.¹⁾

Norsholm den 25 mars.

Till Claes Christersson för hustru Gertrudh förlofva hennes man hem ifrån Finland.

Norrköping den 25 mars.

Till Erich Cnutsson låtha Anders Joensson i Prestorp och Pedher i Skinsätra, Brobo heradt, bekomma ighen smör och ost, han them afhendt hafver.

¹⁾ Detta bref är antecknadt under den 21, men med hänvisning till den 24 mars.

Norsholm den 25 mars.

Till Hans skriffvare hielpa Oloff Beske till retta, som klaghar Torsten i Horcketorp honom två koor och annan redhskap hafva taghit i från.

Till Jöran Trulsson och Jöns Gunnarsson låtha straffa dhen, som slogh Claes bysseskyttes son ihjel.

Tuna den 25 mars.

Till Sven Andersson förhielpa Erich Pedhersson obehindrat besittia Grefvestadh, som Jon Pedhersson i Smedstadhe vill honom förmena.

Tuna den 26 mars.

Svar på borgerskapetz skrifvelse ¹⁾ blifva fri för fyra rothar borgläghers knechter och bekomma spanmåhl till köpz.

Till H. K. M:t om borgerskapetz seglation i thette åhr, medh hvadh partzeler och till hvadh ortter the segle skole, och om skeep att löpa vestvart.

Svar på Clemetz skrifvelse om handlinger, Lars Cnutsson skulle hafva taghit medh sigh.

Till borgmestare och rådih i Sudherköping umleggia dhen tyske knechten Roloff von Nyestadt till kost, till skeepet blifver reseferdigt.

Tillstånd för Oloff Reefff uptagha ett torpestelle, benempt Bakarebo, om thet icke ligger någhon bohlyby förnähr.

Tuna den 30 mars.

Till Erich Göstafsson om Hans liffländers besoldning.

Till Sven Vestgöthe låtha borgerne uthi Norköping

¹⁾ Lakun. Jfr under 30 mars, brevet till Sven Vestgöte.

vara förskonte medh borglägers knechterne, om han veet annorstädhes råd h för them.

Till Nils Hoenskel för en, som han vill drifva att upbygga det affbrende heman, som han hafver suttit opå.

Tuna den 31 mars.

Till H. K. M:t om breff och tidhender ifrån gesandterne till Engeland, M. Morten och Dionysio, och gesanden till Poln, Carolo de Mornaj.

Till Jacob Holst intet nödga Tord Månsson i Qvärn, Christbergz s[ocken], öfver thet honom böör till arbethe upå Närby gård.

Tuna den 1 april.

Till Essbiörn Pädherson vara Lars Beltare behielpeligh att lefverera thet maltet ifrån sikh han hafver liggiandes i Sudherköping.

Linköping den 3 april.

Svar på her Birges skrifvelse om gårdens leffvererande, till H. F. N:des behoff uthgöres.

Linköping den 4 april.

Till H. K. M:t om hertighens aff Prytzen ankomne breffdragare och hans medhhafvande tidhender.

Linköping den 6 april.

Till Giordt Månsson om brefvet han hafver skrifvit H. K. M:t till om dalekarlarnes löön.

Till Sudherköpingz borgerne latha Biörn Öensson föra några laster spanmähl till Elssborg, som han der sikh för salt tillbyt hafver.

Linköping den 7 april.

Till her Gustaff tillskrifva Holger Rosenkrantz på Vardberg, att han ville latha hustru Anna, her Ra[s]muses effterleffverska i Skevi, komma till thet arft hon [haffver] rettigh[et] till.

Linköping den 8 april.

Till H. K. M:t, att H. F. N. hafver skrifftelighen fattat, hvadh H. K. M:t hafver honom befallat öfvervägha, och förskickar thet her medh H. K. M:t tillhanda.

Till Pedher Fox låtha Willem Pedhersson vara tillfridz för the saakörer han fordrar aff honom för thet hoor han i Vastena 13 åhr sedhan bedreff.

Svar på borgerskapetz skrifvelse uthi ¹⁾ om thet förbudhne godz, som the hafva funnit och låtit anhålla.

Linköping den 10 april.

Till H. K. M:t om lägenheterne och tillståndet vedh H. K. M:tz gårder uthi Linköping och Tuna.

Till H. K. M:t om Skedhvijs gårdars i Kindhen, som Jacob Thursson ägher, läghenheet till afvelsgård, knechternes klagemåhl i Finland hafva varit och Pedher Foxs i Linköping tvenne spanmåls mått.

Linköping den 11 april.

Till h. Pädher ransaka om Kuntze barskärars hustrus saak, som hon berychtas före.

Svar på borgmest[eres] och rådzes skrifvelse i Vester-vijk om Birge Ingemarssons knechters hånning.

Till H. K. M:t vilia beflitha sigh hålla krigzfolcket villighe och i beredhskap och om krigzfolcketz löön och hestar till sina hoffmän.

¹⁾ Lakun.

Till borgm[estere] och råd[h] i Vestervijk om borgläghers knechterne, hålla een likheet medh gestningen och spanmåhl H. K. M:t der liggiandes hafver.

Till Anders Skrifvare ställa Ravald Månsson uthi Brenninge uthi Kao so[c]hn tillfridz för en ottung jord, som han hafver tagit ifrån förbe:te Brenninge och lagt under Konungzbro.

Säby den 12 april.

Breff för tvenne dieknar, Pedher och Heming Nilsson, om förfordran komma till thet, som deres föräldrar i smolenske uproret ifrån togz.

Svar opå Nils Birgessons skrifvelse om tiende spanmålen almoghen begära lösa, böndernes i Calmara lähn ovillighet medh försslor och hampan, som uthgöras skall.

Säby den 14 april.

Breff för Måns Oloffsson uptagha Hofvetorp, som ligger så godt som ödhe, och behålla, så länge han förmå[r] göra uthlaghor der aff.

Breff för Sven Månsson uth och införa varor tullfrijt.

Till Pedher Fox om thet öfvervold, Nils Krummes rättare hafver tillfoghat Måns Staffssons hustru, mädhan han var i Finland.

Säby den 15 april.

Till Anders Erichsson låtha tyske rytterne, som liggia i borgläghe på Broo, bekomma maat och ööl och höö och korn till sina [hestar] som på andra H. K. M:tz gårdar.

Till ¹⁾ låtha hustru Margareta Nils Simonssons bekomma ighen dhen bonde henne ifråtaghen ähr.

Svar på Vulff Pädherssons skrifvelse om skattepenningarnas leffverering och then prestegård han begärer.

¹⁾ Lakun.

Bro den 15 april.

Breff för hustru Birgitta i Sälla blifva befordeligh få ighen Joen Månsson, som hafver för fem vekor sedhan ihielslagit hennes man.

Bro den 16 april.

Till her Göstaff intet förholle hustru Marit i Vinneberge udi Valckebo heradt Håkon skreddare, som hennes dotter för fem åhr sedhan och nu een enckia i Stockholm fäst hafver.

Bro den 17 april.

Till fröken ¹⁾ salutations breff och om sin hemkompst.

Kalmar den 19 april. ²⁾

Breff för scholmestaren her Måns Birgeri bekomma till förbättring på sitt underhåld en halff lest spanmål.

Flytthem den 19 april.

Breff för Hindrich Skuthe uthi Linköping inskepa allehanda godz uthi Sudherköping och förat till Calmar att förbytha i salt och andra varor och thet på en tidh tullfrit.

Fullmacht för Pädher Oloffsson reesa till Lin-, Sudher- och Norköping och antagha uthi H. K. M:tz dienst dugelighe båtmän.

Djursdala den 19 april.

Till H. K. M:t om gården, som till H. F. N. reesa upburin ähr och uthi nattläghen ligger, som öfverblifven ähr.

¹⁾ Lakun.

²⁾ Dateringsorten, som förefaller osannolik, om den än ej är aldeles omöjlig, gör det misstänkt, att detta bref hör till följande år.

Djursdala den 20 april.

Till Pädher Åbiörsson vedherleggia Erich Cnutsson i Norköping [thet] som han mist hafver.

Till Pedher Fox vedherleggia Pedher Cnutsson i Norköping 1 tunna håning, som han honom för fiortton åhr sedhan afftogh.

Svar på her Stens skrifvelse om knechternes löning och munstring.

Vimmerby den 20 april.

Svar på Lars Pädherissons skrifvelse om skytternes löning och borgleghe.

Till Germund Svensson om hoffolcketz kledhningar, Calmar slotz inventarii register, böndernes uthi Madhesiö ovilligheet medh fördzlor och husrum till ållene flesk och andra partzeler ifrån Chronebergz lähn komma.

Alfvaby (?) den 22 april.

Svar på M:r Pädhers skrifvelse om tijonden han hafver att fordra.

Till Långe Måns om tijonden scholmestaren i Linköping står till baka.

Strömserum den 25 april.

Breff för Måns Joensson om befördring till retta medh Sven Köning, som för 3 åhr sedhan hafver slaghit hans fadher ihiel.

Strömserum den 26 april.

Svar på Pavel Schutz' skrifvelse om handverkernes i Upsala löön, vinden, Ålandzsteen, speelboom, underhåld för heradzretten, han miste, och penningar, han begärer tilläns.

Svar på borgm[esteres] och råd[et]s skrifvelse uthi Vestervijk om tijende spanmålen, der ligger och skemmes, och båtmännen dhe H. F. N. hafve tillskickat.

Till her Birge om tyske köpsvennerne, som köpa förbudhne varor, och båt[z]män i Vestervijk att antaghas.

Till Cnut Håkensson intet effterlatha hestar föras aff landet.

Strömserum den 27 april.

Breff för Lars Jönsson vara förloffvat uthur hofvet och bekomma löön, när dhe andra knechter lönas.

Till Erich Cnutsson för Lars Jönsson på borgläghe uthi Örebro.

Till H. K. M:t om lägenheet opretta afvelsgård uthi Ambyrd, båtmäns antaghande och Torbiörn Juthe, som fru Brithes fougde varit hafver och en förslaghen skalck ähr.

Till fru Malin om Nils Skreddares klagemähl öfver hennes rättare, som hafver drifvit hans hustru aff ett hemman, medhan han var i Finland.

Till Nils Munck låtha Jacob Thanaw haffva borgläghe opå Norssholmen.

Pass för Clemet Pärsson sielf siunde på maat och öl till Vestervijk.

Till Cnut Hakensson låtha komma halfparten aff alt thet skaffveflesk till Jöneköping, som aff Sunderbo uthgöres.

Strömserum den 29 april.

Till Pedher Bagge för Lars Pedhersson i Häggemåle uthi Alemö s[ocken] vara förloffvat uthur tiensten.

Till Pädher Nilsson för Pedher Oloffsson uptagha een kyrkiotompt, benemd Gröninge i Höklinge sochn, och besittia henne, så länge han förmå[r] göra skatten.

Till Pedher Månsson antasta Pavel Engelbrechtsson, som hafver voldtaghit een hustru på Öland.

Kalmar den 4 maj.

Till fru Britha, Jöran Jönssons effterleverska, betala 44 åhrs restantie, som be:te hennes man bleff skyldigh, mädhan han var fougde uthi Vexiö sticht.

Till Cnut Håkensson om böndernes i Sunnerbo begäran lösa tienden och laggeskeppan och deras straff, som hafva huggit ekeskogh.

Kalmar den 6 maj.

Till H. K. M:t om H. F. N:des mormodhers ankompt till Sverighe och bätzmän, som uthi Östergötland antaghne ähro.

Till Pedher Clemetsson låtha Måns Pedhersson blifva okraffd för dhe oxar, han hafver saakfelt honom till.

Till Håkon Månsson för någhre på borglägher opå Hornsgård.

Till her Steen om folcketz löning för 57 och Vestrehäradt att hafva i förläning.

Förskriff till Ebbe Cnutsson, K. M:tz i Danmark befallningzman på Lyckeby, för Långe Ravald i Tällie, som skepbrött, och des godz aff Blekingz boerne bergat.

Kalmar den 10 maj.

Till Jacob Thursson om cammerskrifvare ifrå H. K. M:tz cammar.

Kalmar den 11 maj.

Krigzmans bestelling för Morten Holst.

Kalmar den 12 maj.

Till Nils Birgesson om dhen deel folcket kan underhållas [med], som H. K. M:t dijt i sommar förskickandes varder, och leedkunnighe karlar i Skåne och Halland.

Förskriff till Ebbe Cnutsson i Bleking för en knecht, som ähr der fengzligh vorden för slagzmåhl.

Kalmar den 13 maj.

Till Ulf Pädheresson om menighe mans begäran i Östrehäradt lösa tijende spanmählen.

Svar på her Birges skrifvelse om båtzmännerne, Vestervikzboerne uthgöra skole.

Till Vestervikzboerne om tiende spanmählen der ligger.

Till Bengt Bagge om menighe mans uthi Upvidinge heradt begäran lösa tiende spanmählen.

Kalmar den 16 maj.

Förloffz pass för Matz Dijtmarsk reesa aff landet hem till slecht och venner i Ditmarsken.

Kalmar den 17 maj.

Till Bengt skrifvare om några plathar att beslå släddhar medh.

Svar på H. K. M:tz skrifvelse om ängiars tillpyntning och höö till hestars underhåldning och borgläghers hestarna H. F. N. hafver begärat.

Till H. K. M:t om boohagzsaaker i Calmar och fleresteds behöfvas.

Kalmar den 18 maj.

Till Essbiörn Pedheresson hafva her Hans i Hersshambra för retta och låtha honom vedherfaras thet straff han förtient hafver.

Utan ort den 20 maj.

Till Bengt Bagge om the restantier, som her Claes i Mölstadhaåås för 54, 55 och 56 åhr skyldigh.

Pass för Hans Birgesson reesa till Örsund handla medh köpmän om tillföring medh salt, vijn, sidhentygh och andre varor till Stockholm och Calmar.

Kalmar den 25 maj.

Till H. K. M:t om Pädher(!) Gyltes skrifvelse och ti-dender ifrå Tyskland och Danmark, och höö der nedhre till hesterne.

Svar på H. K. M:tz skriffvelse om fougdernes och prosternes restantier och tyske ryttare.

Till Ulf Pedhersson låtha Erich Mattsson och Lasse Cnutsson hvardere två pundläster spanmåhl bekomma.

Till Nils Birgesson om dagzverker till Calmar, lefvereringen aff Chronenbergz lään och folcketz löön.

Till Sigfridh Jönsson vara Roland Steenhuggare befordeligh medh fetalie och dagzverker till steenbrutet på Öland.

Kalmar den 1 juni.

Till her Steen om Västrehäradt att behålla medh dhe vilkor, som H. F. N. hafver honom låtit förstå.

Kalmar den 2 juni.

Till Nils Birgesson för Bengt Jönsson i Möllekulla uthi Ursshulta sochn lösa ighen dhen gård, som hans frender försåldt hafver, mädhan han var i Finland.

Till her Steen befordra Jöns Hansson till arff efter sin modher.

Till her Nils ransake om festning emillan Pär Jönsson i Buskebodhe och een pigha.

Kalmar den 3 juni.

Till her Birge om såghbredher och en karl, som en munsterskrifvare hafver taghit medh sigh ifrå Calmar, och styremän uthi Tiuste skäriegård.

Till Bengt Bagge om tijonde spanmålen.

Till Långe Måns om såghebrädher och styremän uthi Thuna läns skäriegård.

Pass för Jochim Horn uthi Ryssland någre varor förÿtra och förselia.

Kalmar den 4 juni.

Svar på her Pedhers skrifvelse om tidhender ifrå Danmark, Tyskland och Liffland och ankomne penningar till folckzens aflöning.

Till Sigge Svensson vedherkennas godz, som gamble biskop Svän i Skara skenckte H. F. N., och dedh godz Jöns Vestgöthe tillhört hafver.

Till Jacob Thursson förskicka till Calmar åkermän, som kunna bruka åkeren på upländske sätt.

Till Cnut Håkensson förskicka all renten aff Sunnerbo till H. F. N.

Till Nils Birgesson förskicke visse register till H. F. N. på alt folck, som är i Chronebergz lään.

Svar på fröken[s] skriffvelse om H. F. N:s lägenheet snart komma up till H. K. M:t och H. F. N. modhermodhers ankompst hijt uthi riket.

Kalmar den 5 juni.

Till her Steen att förfogha sigh till H. F. N:e och uthi grefvens aff Ostfridzland ankompst vara tillstedhes.

Till Nils Pädheresson förfogha [sigh] till H. F. N.

Till Hans Claesson förskaffa Jochim Horn fort till Ryssland och latha hans hustru uthi hans frånvarelse vara frij för gestning.

Till her Steen låtha Måns Giordsson i Rönсарidh i Forsarum s[ocken] bekomma sin son uthur tiensten.

Kalmar den 6 juni.

Till H. K. M:t hafva förskickat Claudium till Lubeck att förfara om the tidender höres och leffverera H. F. N:es fru modhermoder brefven och om landtgrefvens dotter.

Pass för Amund Stensson till Tyskland genom Danmark.

Kalmar den 7 juni.

Till Pedher Carlsson låtha Böriel Ingelsson i Frosaridh, Hanger s[ocken], blifva okraff[d] och tillfridz för dhe böther, han fordrar aff honom för finlandske reesan.

Till Ulff Pedhersson anamma penningerne och renskapen af her Torsten i Bringetoffta för tijendespanmåhlen och sielf göra derföre reedha i cammarn.

Kalmar den 8 juni.

Till fröken ¹⁾ om Hans F. N[:s] fru mohrmodhers ankompt i riket.

Till H. K. M:t om greffvens von Ostfrijssland och H. F. N[:s] fru modhermodhers ankompt.

Tahlby(?) den 8 juni.

Till Nils Oloffsson låtha Ifvar Carlsson blifva tillfridz medh halfparten aff the bötherne han ähr saakfelt till.

Degredalby(?) den 11 juni.

Till Lars Pedhersson låtha Erich Jönsson i Vjrenäs vedherfares rett, som klagar Ehrländ i samma by hafva afhendt honom två åkrar.

¹⁾ Lakun.

Till Nils Birgesson för Sven Isaaksson, som een hittat tröja fördålt hafver, blifva tillfridz medh halfva bötherne, han ähr saakfelt till.

Till Bengt skrifvare låtha Niels Birgesson på Chronenberg bekomma så många grythor han behöffver.

Kalmar den 13 juni.

Pass för Lars Fleming på sine eghne verff förresa till Finland.

Kalmar den 14 juni.

Till H. K. M:t om tidender ifrå Danmark, Engeland och Franckrike.

Kalmar den 16 juni.

Förbudz patent till Säffvedhe och Assboland på landzkööp.

Kalmar den 17 juni.

Till Bengt Bagge för hustru Chirstin Nils Bases enckia, som Nils Ebbesson vill trengia ifrå Måsehylt.

Fullmacht för Jacob Horn opkräfvia aff en köpsven Hans von Holt 600 daler, som han för sädh ähr skyldigh blefven.

Till H. K. M:t om thet förbudzpatent H. F. N. hafver ställa låtit till alla heradher i Smoland på landzkööp.

Fullmacht för Pedher Gadd uthi någhre stedher och skäriegården emellan Stockholm och Calmar antagha båtmän.

Kalmar den 20 juni.

Till H. K. M:t om brefvet och posten, ifrån Dionisio kommit ähr, och några borgares begäran segla till Lubeck.

Till Nils Birgesson förskona Morten Svensson i Ölstadhe för 3 lot sölfver, som dhen dödhes frender aff honom fordra.

Kalmar den 21 juni.

Till Nils Birgesson för Sven Thoresson i Snäresshult blifva vedh dhe gamla utlaghorne aff den skatte ödhes jord, som hans fadher köpt hafver.

Till H. K. M:t om breffdragaren och brefven ifrån Dionysio och H. F. N:des modermodhers ankompt.

Kalmar den 24 juni.

Förläning för Christopher Eichelberger på godz opå Öland uthi ett åhr.

Kalmar den 26 juni.

Till H. K. M:t om grefvens aff Ostfridzland ankompt, taal och sedher och breffdragaren ifrå Dionisio.

Kalmar den 2 juli.

Svar på hertigh Johans skrifvelse om åthskillighe tidender, grefvens aff Ostfridzland ankompt och råd uthi dhen polnske saak.

Gripsholm den 11 juli.

Fullmacht för Anders Oloffsson antagha dugelighe karlar, som stodho på Norköping.

Till Jöran von Sund förskaffa Anders Oloffsson sadhlar och betzel till dhe hestar opå Norköping stodho, som H. K. M:t H. F. N. skenckt hafver.

Gripsholm den 12 juli.

Till Claes Christersson hafva acht opå Jochim Horn, som åhr förskickat till Ryssland att förbytha allehanda varor, att han sigh icke undanstinger.

Stockholm den 18 juli.

Svar på Lars Pedherssons skrifvelse om skytternes löön för 57.

Stockholm den 28 juli.

Svar på Germundz, Erichz, Henrichz och Abels skrifvelse om thet i fateburen felas, ankomne sill ifrån Lubbeck, salt, tidhen[der] ifrå Danmark och skalckar, som hålla sigh på skoghen i Östergötland.

Till Claes Christersson förfordra Jochim Horn väl till Nyen i Ryssland för dhe liffländer.

Pass for Albrecht tolck och Jochim Horn till Nyen i Ryssland.

Till Jon skriffvare och flere fougder handla medh almoghen, att dhe uthgöra 18 öhre för [L] smör af landgilles-, skatte- och allehanda uthlaghesmör.

Stockholm den 29 juli.

Till Sigfridh Jönsson förskaffa och upköpa på Öland till H. K. M:tz behoff två gångare, smucht platte och undersätte.

Stockholm den 1 augusti.

Till her Birge tillseja sin fougde uthi Tiust föra tiende spanmählen till siösidhan, Västervijk eller annan när beläghen ort.

Till Långe Måns, fougden i Thuna, vedh samma mening.

Svar på Nils Birgessons skrifvelse om slachtozar, Påvel Jonsson medh det partij, som håller sigh på skogherne och menighe mans om thet taal.

Stockholm den 3 augusti.

Till Germund Svensson och Erich Mattsson hafva tillskrifvit fougderne i Smoland tagha aff almoghen penningar 18 öhre [L]æ för uthgerdz smöret.

Pass för Christophér Andersson till Viborg och sedhen medh Jochim Horn in i Ryssland.

Till Germund och Erich Mattsson om restantie oxerne.

Stockholm den 4 augusti.

Till Erich Mattsson låtha hengstridherne i Calmar bekomma klådningarne dem loffvadhe ähre och godh underhåldning medh öl och maatt.

Stockholm den 5 augusti.

Till Germund Svensson och Erich Mattsson gifva fougderne tillkenna, att dhe upbära 2 mark för 1 [L]æ smör af almoghen och om restantie oxerne.

Stockholm den 10 augusti.

Svar på M. Jakopz skriffvelsse om slätzbyghningen i Calmar.

Stockholm den 12 augusti.

Till Arffvedh vara Lars Cnutsson följachtigh uth till Dionisium och vara honom tienstachtigh.

Till Jöran von Sunde latha Lars Cnutsson bekomma en grå klippare aff dhem, som gå på Skeggenäs.

Till Dionisium medh Lars Cnutsson om gifftermåhlet i Engeland och hans löön och förtäring.

Stockholm den 14 augusti.

Till Essbiörn Pedhersson för Pädher Gunnarsson om then mansboot han målssäghendene vill uthgiffva.

Stockholm den 15 augusti.

Svar opå Germundz, Erich Mattssons och Abels skrifvelse om nödhthorffter till H. F. N:s mohrmodhers ankompst, spanmähl, förrådth till skepzbygning, eke och böökeskogz förderff och danske bönders skadha, som dhe på Sverighes skoghar göra.

Till Sverchel Simonsson om sielekarar.

Till Jacob Horn uthi sijn befallning upköpa hampa till skepzbygningen uthi Calmar.

Stockholm den 16 augusti.

Till Ebbe Cnutsson förbiudha Blekingzboerne skadha och bortföra på smolandzke grentzen eek och böökeskogh.

Till Germund Svensson om leigde Lasse Thun begärer, som hafver ihielslaghit en bonde, och skepzbygggiaren Hollegård, som skep i Calmar byggia skall.

Till Lars Jespersson förskicka tvenne sielekarar till Calmar.

Stockholm den 17 augusti.

Till Joen skrifvare i Södhre Möre låtha straffa dem, som torp uthi ekeskoghen uptaghit hafva.

Stockholm den 20 augusti.

Pass för Siffvard Cruse på fordenskap, komma effter nedher i landet, när han blifver better.

Till Blekungz boerne, att dhe afstå dragha öfver grentzen och uphugga en hoop ekeskogh.

Utan ort den 31 augusti.

Till H. K. M:t om H. F. N:des mohrmodhers ankompst, hvadh discurs H. F. N. medh henne hafft hafver om gifftermähl och elliest och nye tidhender.

Kalmar den 6 september.

Till Bengt Bagge låtha menighe man uthi Upvidinge heradt utgifva halfparten smör och för then andra halfparten penningar.

Till fru Anna väl tillpynta för H. F. N[:s] fru modhermodher, som achtar sikh hedhan ifrån till Selssborg.

Kalmar den 7 september.

Till Cnut Håkensson och flere fougder begifva sikh medh sin upbörd och rekenskap till Calmar.

Heradzhöffdingebreff för Bengt Bagge på Sevedhe heradt.

Heradzhöffdingebreff för her Svante Sture till Hörningholm på Konge heradzrett.

Heradzhöffdingebreff för Arfved Trolle på Ferbo heradt opå Öland.¹⁾

Utan ort den 8 september.

Svar på H. K. M:tz skrifvelse, att H. F. N. icke så ståtelingen ifrån H. K. M:t afferdet vart, som H. K. M:t gerna ville, och om förvantnus hoos landtgrefven, handelen medh de refvelske och H. F. N[:s] modhermodhers afresande.

Kalmar den 9 september.

Till Oloff Nielsson stella Jon Larsson i Kalletorp uthi Össbo s[ocken] tillfridz för smidie redhskapen han hafver taghit honom ifrån.

Stempningzbreff till Torkill Anderssons till Hensekindz arfvingar svara fru Malin till Berqvara uthi Vexiö möthe.

¹⁾ Ordningen är här omkastad. Enligt det ännu bevarade originalet (se ofvan s. 547) blef Arvid Trolle häradshöfding i Konga härad.

Utan ort den 14 september.

Heradzhöfdinge breff för Jöns Jönsson till Ingelstadha på Norvidinge heradt.

Kalmar den 21 september.

Svar på Anders Korpz skrifvelse om nya tidhender och stedzeskatten hertigh Johan Henrich Larsson effter-låtit hafver.

Kalmar den 22 september.

Svar på syster Karins skrifvelse om thet underhåld hon uthaff Öland haft hafver.

Svar på Nils Birgessons skrifvelse om bestellningar vedh Chroneberg.

Utan ort den 23 september.

Svar på Claes Christerssons skrifvelse om Jacob Horn, som förskickadhes till Nyen i Ryssland, och Hans Bryggman, som sitter fången opå Viborgz slott.

Kalmar den 24 september.

Förskriff till H. K. M:t för Christopher Werteren, som biudher sigh uthi H. K. M:tz tjenst.

Till H. K. M:t om Staffan Dans afferdande medh breff till Mechelnborg och abbedissen till Stedherburg, Soldanens upskickande och böndernes klaghemåhl uthi Smoland öfver ringa kornvext uthi förledhne sommar.

Till H. K. M:t om skinvaror.

Svar opå Cnut Håkenssons skrifvelse upkrafvie thet, som åtherstår för smöret och landgillet, böndernes straff, som hafve huggit ekeskogh, och en bonde ifrån Halland, som hafver köpt en klippare.

Kalmar den 25 september.

Till Nils Eskillsson bekomma 100 daler och en heradzrett till besoldning om året och latha sigh bruka på H. F. N[:s] skeep för ammiral.

Kalmar den 26 september.

Till Hans Månsson låtha Christopher Eichelberger bekomma så mycket steen ighen, som uthi steenhuset på Biskopzbodha var, som han nedherrifvit och bortsåldt hafver.

Fullmacht för Pedher Oloffsson dragha omkring i Smoland och skalla[?].

Kalmar den 27 september.

Till fröken ¹⁾ om H. F. N[:s] modhermodhers afreesande.

Till Essbiörn Pedhersson om sidhentygh, krydder, vijn och annat, Sven Hansson i Linköping H. F. N. lofvat hafver.

Utan ort den 28 september.

Bookbindare beställning för Johanne Lagges.

Kalmar den 29 september.

Till Oloff Cnutsson upsökia en förståndigh carl, som H. F. N. kan bruka till bergzfougde vidh Betzbergz jerngruffva.

Till Essbiörn Pedhersson tillseja her Lars [*sic*] i Hersshambra, att han skyndar sigh tädhan och låther her Lars, H. F. N[:s] cappellan, bekomma geldet.

Kalmar den 3 oktober.

Stämpningzbreff till Ulff Pädhersson nästkommande Calixti uthi Calmar svara her Hans i Alzbodha till retta.

¹⁾ Lakun.

Till Gabriel Christersson skaffa till Calmar ifrån Stockholm en godh byggmestare.

Till Sigfridh Jonsson ransaka på heradzting antingen Erland Birgesson eller och Nils Pedhersson manslaget på Pedher Budde bedrifvit hafva.

Kalmar den 4 oktober.

Till Lars Pedhersson, så snart han hafver munstrat och afbetalt skytterne uthi Vexiö, förfogha sigh till H. F. N:de.

Kalmar den 6 oktober.

Till Sigfridh Jönsson låtha några, som på Öland skola tagha kramsfoglar, bekomma ööl och maat och annan fordenskap.

Till Nils Ryning låtha Anders Mortensson i Lidradh [*sic*] s[ocken] och Joen Joensson i Runemåla sochn [!] inbörda Kollebodha.

Till H. K. M:t om breff ifrån doct. Dionysio och Lars Cnutsson och åthskillighe tidhendher.

Kalmar den 10 oktober.

Fiedermakare bestelling för Dominico Cluszeth.

Trummetare bestelling för Hans Kirckhoff.

Fullmacht för några fremmande falckefångiere tagha uthi H. F. N[:s] förläning falckar och uthföra aff landet.

Bestelling för Carolo Dernilio vara cantor.

Kalmar den 11 oktober.

Till Jon skrifvare ransaka om retta grentzen emillan Sverighe och Danmark uthi sijn befallning och hafva upseende medh reesande folck.

Till her Gabriel, att han låther M. Hollengärdz hustru i Stockholm vara förskonat medh stadzens tunga.

Till her Pedher om Hindrich Anderssons och Pedher Joenssons löön och skepzbygggiare att bekomma till Calmar.

Till hustru Ingredh låtha Blasius lackey bekomma ighen dhe gångklädher hon hans hustru förhåller.

Kalmar den 14 oktober.

Till Jacob Thursson om dugelighe karar till skrifvare embetet.

Till H:es Majj:t drottningen om skiortors förferdigande till H. F. N[*s*] behoff.

Kalmar den 15 oktober.

Svar på Lars Pedherssons skrifvelse om skytternes i Vexiö mönstring och löning.

Svar opå ¹⁾ skrifvelse om förbudh på några varors utförande aff landet.

Kalmar den 19 oktober.

Till her Birge Nilsson om tijendespanmålens aff Tiust och Thuna lähn leffvererande.

Förbättring för M. Pädher Caroli, ordinario i Calmar, på sitt underhåld.

Utan ort den 22 oktober.

Till fröken ¹⁾ om halssiukan hon hafver varit besvärat medh.

Kalmar den 23 oktober.

Svar opå Nils Birgessons skriffvelse om slachtozar, höö, gårdzfolckzens löön, fougder till Össby och Ekna-holm, tidhender ifrån Danmark och tijonden.

Kalmar den 24 oktober.

Till H. K. M:t om Stockholms borgernes strandadhe skeep vedh Afveskär.

¹⁾ Lakun.

Till Bengt Bagge handla medh bönderne om hielp-
höö och om allmoghens besvehr öfver skiutzferdher.

Kalmar den 27 oktober.

Till H. K. M:t om lägenheeterne i Danmark H. F. N[:s]
modhermodher i Danmark förfara skulle och handla medh
fransoske legaten i Danmark om gifftermåls saak och köp-
handel uthi Franckrike.

Kalmar den 28 oktober.

Svar på M. Påvels skrifvelse om förstreckning på pen-
ningar, steenhuggare och steen han begärer her nedre
skall blifva bestelt.

Breff för her Michil uthi Högzby på Ekeby till
prestebool.

Collation för her Michil på Högzby prestegell.

Svar på fröken[s] ¹⁾ skrifvelse, om H. F. N[:s]
upkompst till Upland.

Kalmar den 29 oktober.

Svar på Dionisij skrifvelse om engelske gifftermåls-
handelen.

Kalmar den 6 november.

Till Bengt Bagge om timber till Calmar slott.

Borgholm den 6 november.

Till Hans Thessen låtha Berendt rustmester bekomma
200 daler på godh betalning först i vår.

Borgholm den 8 november.

Friheet för her Anders i Södheråker på halfparten
aff dhen taxe, han åhrlighen borde uthgöra.

¹⁾ Lakun.

Underhåldz breff för M. Pädher Caroli, ordinario uthi Calmar.

Svar på Jon skrifvares skrifvelse om svijn lefvererande, saaköhrer och skinvaror.

Svar på H. K. M:tz skrifvelse om handelen medh H. F. N[:s] modhermodher och frantzöske legaten, Caroli Demornaj förrettande, engelske handelen och tidhendher uthi Danmark.

Utan ort den 14 november.

Till Lars Topperidh för Jöns Oloffsson i Soolberga friheet på skatten.

Horn den 16 november.

Friheet för Hans Helssing, fougde opå Borckholm, på ett clostergodz, Schrâphem uthi Frödinge sochn.

Breff för Hendrich Vaste besittia en gård odrifven för uthlaghor.

Till Bengt Bagge upbära och låtha komma bådhe skatt och tijonde till Calmar.

Till alla fougder uthi Calmar län vedh ofvanbe:te mening.

Horn den 17 november.

Till Germund Svensson om engierne och åkerbrukning vedh Calmar och skepen der liggia.

Horn den 19 november.

Breff för Segfridh Jönsson på halfparten aff her Larses uthi Glöminge förbrutne godz.

Horn den 21 november.

Till Anders Biörsson om engierne, åkerbrukande och sående.

Kalmar den 21 november.

Till Matz Kart om fiskeriet vedh Simpevarp.

Breff för Berent von der Cammen hålla H. F. N. medh vijn och achta H. F. N:des kellar och derföre vara frij för tullen af det vijn han införer.

Hallnäs den 24 november.

Till Pedher skrifvare om båtmännernes klaghemåhl öfver spissningen.

Till her Pädher Brahe om nya tidhender.

Möckleby den 29 november.

Svar på Anders Korps skrifvelse om legefolck att förskaffa ifrån Finland och till H. F. N:es slott och gårdar.

Kalmar den 3 december.

Svar på Oloff Larssons skrifvelse om hertigh Johans tillbudh.

Svar på Bengt Bagges skrifvelse om hielpe höö. fodhernöt, skinvaror och Catherine prebende han begärer till underhåld.

Till Jon skrifvare handla medh almoghen om timberstäcker och sparrer till Calmar och om hielpevedhen.

Kalmar den 5 december.

Till Nilss Hundeberger om timber till Calmar.

Svar på Anders Biörssons skrifvelse om korn till gårdzens behoff, hielpehöö och dagzverker.

Till Hans om verketygh till fremmande plåtslaghare.

Till Essbiörn Pedhersson om spanmåhl, som Anders Biörsson till Värnenäs gård behöffver.

Till H. K. M:t om nye tidhender ifrån åthskillighe orter.

Till Pavel Turolt, perlestickaren, hvilkens godz för några vekor sedhan bleff för Afveskär.

Kalmar den 10 december.

Till menighe frelssesmän och skyttare i Smoland begifva sikh till Calmar att låtha sikh medh sina hestar och rustningar munstra.

Kalmar den 13 december.

Heradzhöfdinge breff för Nils Pedhersson på Holma opå Upvidinge och Assbolandz heradher.

Till Hans Helssing anamma aff tienden korn att uppehålla borgläghers hestarna der opå gården.

Till Lars Jönsson låtha Hans Helssing på Boreckholmen bekomma korn till borgläghershestarna.

Till Bengt Bagge anamma her effter aff Oloff Nilsson then rättigheet, aff den gården uthi Ambyrd bör gå, som han her till hafver haft skatfrij.

Till Hans Oloffsson sampt medh Hans Garp lefverera tijenden till skytternes aflöning, som dem her till hafver varit förlänt.

Kalmar den 15 december.

Confirmation för Lars Pedhersson till Segerstadhe på Sunnerbo heradzrett.

Till Nils Biörsson antagha uthi Chronobergzlän 80 karlar till att upfylla dhen knechte summa, som H. F. N. hafver lofvat hålla H. K. M:t.

Kalmar den 16 december.

Till Lars Jönsson låtha Joen Ferla i Loffta, Perssnäs sochn, som hafver uptaghit ett ödhesheman, vara skattfrij ett åhr.

Till Cnut Håkensson intet befatta sigh medh befallningen och det underhåld han her till hafft hafver, uthan låtha der opå en godh rekning komma i cammaren.

Kalmar den 17 december.

Friheet för M. Pedher, ordinario i Calmar, på then taxa han af Liungby prestegeld plegher uthgöra.

Kalmar den 18 december.

Friheet för Seffredh Jönson, som skall achta på arbetet vedh Borkholmen, på Långelötz prestegård till behageligh tidh.

Svar på Oloff Nielssons skriffvelse om hans endskyllan komma till munstringen och Ambyrd heradzrett han begärer.

Kalmar den 19 december.

Heradzhöffdingebreff för Nils Eskilsson uthi Ambyrd.

Kalmar den 20 december.

Svar på H. K. M:tz skriffvelse om beredhskap på godt folck att hålla färdigt och skepzuthredningar, deres försummelse på grentzen, som hafva förlänningar, dhen ihieslaghne Blekungz bonden, som hadhe bekommit leigde, Cnut Håkanssons försummelse och Blekungzboerne, som sigh i Norre och Södhre Vidbo och uthi Ydre nedhersatt hafva.

Kalmar den 21 december.

Underhold för fougden uthi Sävedhe och Assboland.

Till Nils Hundeborg låtha brenna tierä.

Till Matz Kart vedherkennas fiskerien och göra therföre rekenskap.

Till Jacob Teit låtha Erich Mattsson niutha thet huus, hans hustru och hennes förre man skenckt ähr.

Till Nils Birgesson upkräfvia aff Hans Oloffsson och Hans Garp then tijende dhe anno 1558 upburit hafva.

2. Bref från hertig Johan.

Åbo den 2 januari.

Öppet bref för herr Henrik [Stephani] i Esbo på spannmål.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 3166) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 25. Likalydande bref, dock med något växlande spannmålskvantiteter, utfärdades nedanskrifna dagar för följande personer (alla tryckta i samma urkundssamling), nämligen $\frac{2}{1}$ för herr Lars [Petri] i Vichtis (1: s. 25); $\frac{5}{1}$ för herr Mats [Petri] i Karis (1: s. 26); $\frac{27}{1}$ för herr Måns [Petri] i Jomala (1: s. 28); $\frac{23}{3}$ för herr Mats i Nerpes (3: s. 10); $\frac{24}{2}$ för herr Peder [Nicolai] i Birkkala (1: s. 28); $\frac{24}{2}$ för herr Olof [Olavi Björn] i Kangasala (1: s. 29); $\frac{24}{2}$ för herr Gregers i [Tavast-]Kyro (1: s. 29); $\frac{2}{3}$ för herr Lars [Matthiæ] i Hammarland (1: s. 30); $\frac{2}{3}$ för herr Jöns [Petri] i Saltvik (1: s. 31); $\frac{4}{3}$ för herr Henrik i Finström (1: s. 31); $\frac{20}{6}$ för herr Mårten i Föglö (1: s. 33); $\frac{20}{6}$ för herr Lars [Nicolai] i Lemland (1: s. 33).

Vij Johann medt Gudz nåde hertig till Finlandt göre vitterligitt, att vij aff synnerligh gunst och nåde, så och för thenn dienst her Hindrich i Espo oss och menige mann i Espo socknn udi sitt preste embete göre vill och scall, undtt och effterlatidt haffve (oss till enn behagelig tijd) rogh fyre pundt, kornn sex pundt, aff thenn tiende vidh Espå sochnn åhrligenn fallandes varder, till hanns nödtorfftige uppehålle. Theslikes haffve vij gunsteligenn effterlatitt aff samme tiende rogh halfft annat pundt, kornn ett pundt till att köpa vax, vijn och oblate thill för:ne Espå kircke, och scall beggie parterne bliffve tilmätit otto Rasborgx spenn i pundett. Ther vår cammarerer och befalningxmänn vette sigh att effter rätte. Datum Abo 2 januarij anno etc. 58.

Åbo den 9 januari.

*Quitto för Nils Ingesson på testamentsmedel efter herr
Jöns i Orivesi.*

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2043) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och prestersk., Saml. 3 (1898): s. 9.

Vij Johan *etc.* göre vitterligidt, att vij udi egen persone opå vårtt slått Abå then 9 januarij anno 58 anamadt och upburit haffve aff vår tro tienere och fogtte Nils Ingisson ungerske gyllen tu stycker, renske gyllen tu stycker, peninger hundrede march ortiger, hvilket gull och peninger salige her Jöns, som cappelan udi Orivesi sochnn var, oss uti testamenthe giorth haffver. Hvarföre *etc.* Datum loco et tempore uts[upra].

Johannes.

Åbo den 10 januari.

*Till Gustaf Fincke angående Savolaksboernes intrång i
Satakunda.*

Enligt afskrift i Gustaf Finckes kopiebook (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 4 (1851): s. 347—348.

Johan *etc.* Vår gunst och nodige vilie tilförände *etc.* Oss är tilvetendis vordet, Göstaff Fincke, att the bönder, som uti Saugulax län boende äre, pläge gemeenth löpe in på the skoger och äremarcher, som lyde til Satagunden, ther the fälle allahande vildiur, pläge the och fare och fikie theris fiskevatn. Så effter vij i sanning täncke kunne, att the ther til ingen rätt haffve, är förthenskuldh vår gunstige vilie och befalningh, att I menige man udi Saugulax föreholler och them vår mening här um aldelis tilkänne giffve, att the här effter icke begiffve sigh in på

the skoger och äremarcher, som höre til Satagunden, och hvar the ther med bliffve befunne, schole the tilbörligen straffede bliffve. Ther I eder aldellis effterrätte velle. Datum Åbo 10 januarij anno etc. 58.¹⁾

Åbo den 13 januari.

Förläningsbref för M:r Knut Johannis i Åbo på Kärsämäki gods.

Enligt afskrift i KA. förnt tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 26. Enligt hertig Johans diarium var datum 12 januari.

Vij Johann *etc.* gör vetterliigiitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och effterlatiid, som vij och nu medh thetta vårtt öpnne breff (oss tiill enn behageligenn tiidh) unne och effterlathe thenne oss elskeliig troo mann och unndersåte, M. Knut Johannis, kyrkieherre udi våår stadh Aåboo, aatt hann må niuthe, bruke och beholle eett våårtt godz, benempdh Kärsemeki, liggiandis udi Rendemäki sochnn i Aåboo, med all thenn rennta och rättigheett, som ther aff årligenn utgå pläggher, lika som hann thett tilförendde aff Konnnglige Ma:t våår kere her fader och oss hafft haffver *etc.* Haffve vij och gunsteligenn honnom effterlatiid (oss tiill enn behageligenn tiidh) två lester rogh och två lester kornn årligenn siig til hielp och unnderholdh, ther vååre befallningz männ, cammererer och alle andre måge vette siig effter att rette, icke görandiis för:ne M. Knuth her emoth någeth hinder eller förfonng. Datum Åbo 13 januarij anno etc. 58.

¹⁾ I kopieboken är antecknadt, att det afgått svar med Lasse Mickilson.

Åbo den 13 januari.

*Till Lasse Matsson angående underhåll åt herr Sigfrid
Laurentii.*

Enligt aftkrift i Finlands statsarkiv (N. 724) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 27. Enligt hertig Johans diarium var datum den 12 januari.

Johan *etc.* Vår gunst till förende *etc.* Vij lathe tig förståå, Lasse Madzson, ath vij gunsteligen haffve undth och effterlatijd vår troo undersothe her Siffred Laurentij sig till hielp och underhold årligen tre lester spannemåll *etc.* År förthenskuld vår vilie och befallning, ath thu förbe:de her Siffred samme spannemåll, aff tienden udi thin befallning fallande varder, bekomma lather, änär han ther opå fordrer *etc.* Ther tu tig aldeles efterretta skall. Datum Åbo then 13 januarij anno *etc.* 58.

Åbo den 16 januari.

*Till Gustaf Fincke angående en borgare från Viborg, som
bedrifvit landsköp.*

Enligt afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 4 (1851): s. 348.

Johan *etc.* Vår gunst och nodige vilie tilförende *etc.* Vij haffve bekommit eder scriffvelse, Göstaff Fincke, och ther utaff förstott, att then Hen[rich] Kostian, borgere udi Viborg, haffver sikh giffvit utt på landet med noget godz, ther han i sinnet hafft haffver att bedriffve landzköp *etc.* Så haffve I samme godz, han haffver hafft med fare, qvarsatth, hvilkit oss icke är obehageligt, män effter han haffver nogre skotzmol til Class Cisteresson, förten-skuldh haffve vij latit scriffve Class Cisteresson til, att han ther um granneligen ransake skal, att för:ne Hen[rich], effter som sakän kräffver, tilbörligen straffe, ther thet är

honom vitterligit, att för:de Henrich sig emott lagän och vårt förbudh förseet haffver. Hvarföre är vår vilie, att I för:de Henrich effterlathe, att han sitt godz igän bekomme må och sigh strax med samme godz til Viborg begiffve och svare til allt thet, Class Cristersson haffver honom på K. M. vår käre här faders vägne til att tale etc. Ther I haffve eder effter att rätte. Datum Åbå 16 januarij anno etc. 1558.

Åbo den 22 januari.

Till Nils Månsson angående en gåfva i spannmål till herr Mikael i Pemar.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 659) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 27.

Johann etc. Vår gunsth tilförende etc. Vetth, Nillis Månsson, atth vij aff synnerlig gunsth och node thenne her Michil i Pemar tillgiffvit haffver the nije pund rog, såm hann [i] fiordh anno etc. 57 aff Maskos roghen i Pemar sokn tillons tageth haffver. Ter tu vesth tigh effter atth retthe. Datum Åbo 22 januarij anno D. 58.

Åbo den 3 februari.

Till Per Sonesson angående en gåfva i spannmål till herr Mårten Canuti.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2687) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 28.

Johann etc. Vor gunst till förrende. Scalt tu vette, Per Sonesson, att vij aff synderligh gunst och nåde haffve unt och effterlatitt thenne undersätte, her Morthin Canuti, sig till hielp och underhold 3 pundh rogh aff clochar renthen, som faller uthi Sund sochenn pro anno 57. Hvarföre velle vij tig haffve her med befalett, ath thu

later samme her Morthin samme spannemåll bekomme, ener hann ther på fordrer. Ther tu scalt tig effther rette. Datum Åbo 3 februarij anno 58.

Ulsby den 25 februari.

Till Frans Larsson angående herr Mattias' [Canuti] befrielse från utgörandet af den beviljade gården.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2604) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 30.

Johan *etc.* Vår gunsth tilförende *etc.* Vetth, Frans Larson, atth vij äre tilfridz, atth vår undersåte, her Mattes udi Kalliola, frij vare skall för then hampen och för then gärdes oxer, som han medh the andre klerker utgöre samptychtt haffver, effther han oss nu elliesth en oxer skencktt haffver *etc.* Ther tu veth tigh effter atth rättthe *etc.* Datum Ulsby gårdh 25 februarij anno 58.

Ulsby den 4 mars.

Till Gustaf Fincke angående en hjälpgård till krigsfolkets underhåll.

Enligt afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 4 (1851): s. 353—354.

Johan *etc.* Vår gunst och nådige vilie tilförände *etc.* Vij giffve edher tilkänne, Göstaff Fincke, att vij förnimme, thet Kong:e Ma:tt vår käre här fadher haffver behoff til Hans K. M. krigzfolck ingän ringe fittalie udi alle partzeler. Förthenskuldh vij Kong:e Ma:ttz vår käre här fadhers undersother, Erick Olson på Kiala och Jöns Månson til Käkkala, haffve aff färdiget til att handle med menige man udi Nysloth och andre städz, att the til sådane feel och bräck nogen undsättningh göre skole. Therföre är vår vilie och befalningh, att I sampt med the gode mändh och

andre K. M[:s] vår käre här fadhers fogter vele foghliggen handle med then menige man, som bygge och boo udi Nyslotz län, att the vele vare obesväreth att utgöre til samme folckz behoff nogen hiälp, äffter som på tänne medtföliande sädel antecknet är, så att hvadh partzel i thet ene feläde, motte doch med en annen i stadän opfyltt bliffve, och att samme hiälpe gårdh i tid motte tillsammäns tagäs och oförtärtt tilstädz bliffve, til täss K. M. vår kära här fadher eller vij vijdere, huru med hänne handlas skal, tilkänne giffve etc.

Täslikis vele vij edher här med gunsteligen haffve befaläth, att I sampt med andre K. M[:s] vår käre här fadhers befallningxmän vele förhandle med kirkioprästerne udi för:ne Nyslotzlän, att the och lathe befinne sigh välvilligh att hiälpe til undsättningh något fläsk, then ene en side, then andre tvo eller tree, effter som hvariom för sigh mögeligit vare kan och som hvar haffver socknän til etc., thet vij them sampt med then menige man gunsteligän betänckie vele etc. Är och vår gunstige vilie, att I granneligän förhöre och beflite edher til att förkundskape, huru then menige man ther i länäth motth högbe:te K. M. och oss är tilsinnäs, och oss ther um och alle andre umständher tilkänne giffve. Ther I vile edher haffve effter att rätteth etc. Datum Ulfsby gårdh 4 martij anno etc. 58.

Tässe effter:ne partzeler skal utgöres aff hvar rööck, kroock eller skattemarckär jordh.

Bönor	2 kapper
Humbla	2 marcher
Tortt kött	1/2 [L]ᄡ
Fläsk	1/2 [L]ᄡ
Hampå	5 marcher
Haffra	1/4 span
Höö	1 åm

Item hvarie 40 rökkär eller krokär eller 240 skattemarckär, om

Oxe 1 eller 2 köör
Fåår 10

Item aff hvarie otto landboer

Bönor 2 spen
Oxar 1 eller 2 köör
Fåår 4

Item hvar kirckiepräst skal uttgöre

Fläsk 2 sidor
Fåår 4
Hampå 2 [L]u

Hvar fyre präster

Oxer 1¹⁾

Ulfsby den 4 mars.

*Till Per Sonesson angående herr Jöns' Petri i Saltvik efter-
skänkt skuld.*

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2687) förnt tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 31.

Johann *etc.* Vor gunst till förrende. Vett, Per Sonesson, ath vij gunsteligen haffve till giffvitt vor undersatte, her Jöns Petrij, kirkeprest uthi Saltvick, the 2 pundh rogh, som hann aff tionden vidh Saltvicks kirke pro anno 58 tillåns tagitt haffver. Vele förthenschuldh, at tu lather honum för same spannemåll okrafdh bliffve, ther tu vest tig effther retta. Datum Ulffzby 4 martij anno 58.

¹⁾ I manuskriptet är antecknadt, att det afgått »Svar med Lasse Nilson Gildh».

Ulsby den 8 mars.

Till Gustaf Fincke angående ölutspisningen åt skyttarne.

Enligt afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 4 (1851): s. 355.

Johan *etc.* Vår gunst och nodige vilie tilförände *etc.* Oss är tilkänne giffvet, Göstaff Fincke, aff oss älsklike våre trogne undersother Härmen Fläming och Jacop Henrichsson, att K. M. vår käre här fadhers och våre skytter sigh fasth hortt beklage, att the icke nödtörffteligen försörgde varde vedh K. M. vår käre här fadhers och våre slått och gordher med så mykit öll, som the sigh til liffsäns uppehålle behiälpe kunne *etc.*, och förthenskuldh begäret, att samme partzel motte förbätträt bliffve. Så äre vij tilfridz, att samme partzel på K. M. vår käre här fadhers gode behagh må förbätträs, äffter som tätte inneluchte register förmäller. Therföre är vår vilie och befallningh, att I alle fogter på gårdherne i Ny-slotzlän thet befale velän, att the ochså på the gårdher the i befallningh haffve, skole häräffter allt svänne [öll] brygge och förbättre, och sedan, äffter som förbe:de register förmäller, utspise. Ther I haffve edher efftar att rätte. Datum Ulsby gårdh 8 martij anno *etc.* 58.

Ordinantzän på svänne ööll anno *etc.* 58.

Item til en tunne svänne öll.

Maltt 5 fjerdinger uprokat Stockholms

Humbla 4 marker Stockholms stadzvicht.

Til en hoffman om dagän 1^{1/2} kanne ööl

Och um sundaghen 2 kannär.

Item en häringh bondh tunne uprokat maltt, thet är 2^{1/2} Stockholms span uprokat, ther äffter 2 tunner svänne öll.

Åbo den 16 mars.

Öppet bref för herr Eskil Johannis på klockareräntan i Sunds socken.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2687) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. I (1892): s. 32.

Vij Johann *etc.* göre vetterligitt, ath vij aff synderlige gunst och nåde haffve unt och effterlatitt, som vi och nu med thette vårt öpne breff oss till enn behageligen tidh unne och efftherlatte oss elskeligenn vår tro tienere och sacellanii uppå vort slott Casterholm her Eskill Joannes [*sic*] halff partenn aff allo clochar rente, som årligen faller uthi Sund sochenn. Ther våre camererer och fogder vetthe sig effter rette. Datum Åbo slott 16 martij anno 58.

Kumo gård den 19 mars.

Öppet bref för Tomas Henriksson på underhåll.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv förut tryckt af Reinh. Hausen i Bidrag till Finl. hist., 3 (1904): s. 390.

Vij Johann *etc.* göre vittherligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffva undt och efftherlatijdht, såm vij och nu medh thetta våret öpne breff (oss till en behagelig tijdht) unne och efftherlathe vår trå tienere oc kammarschrijffvere Thomas Henrichsson sig årlig till hielp och underholdh spannemål halffannan lesth. Ther våre camererer och befalningsmen moge sig vette effther retthe, icke görendes för:ne Thomas Henrichsonn her emott nogott hinder, utan lathandes honom samma spannemåll bekomma, ner han ther opå fordrendes varder *etc.* Datum Cumo gordh 19 martij annå *etc.* 58.

Åbo den 3 maj.

Till Gustaf Fincke angående den beviljade hjälpgården, om en åker, som lagts under Ulsby gård, om slottslofven på Nyslott under hans frånvaro i Sverige och om dagen för adelns mönstring.

Enligt afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finlands häfder, D. 4 (1851): s. 357—359.

Johan *etc.* Vår synnärlige gunst och nodige vilie tilförände *etc.* Vij haffve bekommit edher scriffvelse, Göstaff Fincke, och ther utaff förnummet, att I med then menige mandh udi Nyslotzlän um then hiälpe gårdh förhandlät haffve, så att the vele late sigh finne välvillige samme gårdh utt att göre *etc.* Så är oss icke obehageligt, att I ther um så bestältt haffve, såge och gärna, att hon motte med thet förste til Viborgh förskickät bliffve, ther um vij och haffve latidh Bärtil Jöränsson tilscriffve, att han sigh til Nyslotzlän begiffve skal til att fordre och skynde samme gårdh til förbe:te Viborg, täslikis til att antage udi K. M. vår käre här fadhers tjänist alle the bonde drängär och skjide karlär, som han ther upbringe kan och udi krigzbruck kunne tjänlige bliffve *etc.*

Thet åkär stycke I giffve tilkänne, att Matz van Klöffvän haffver tagit eder ifro och lagt undher vår gårdh udi Ulff[s]by, och sosom I begäre, att I samme åkär stycke igän bekomme motte, så äre vij ther med väl til fridz, haffve och giffvit vår befalningxman ther på Ulsby gårdh, Nils Birgesson, vår mening ther um tilförände tilkänne *etc.*

Um then kolkän I begäre att bruke, vele vij med edher förhandle, när I pärsonligän til oss tilstädes komme *etc.* Gudh edher befalländes. Datum Åbå 3 maij anno *etc.* 58.

[Sedel:]

Efftär thet, Göstaff Fincke, att I haffve achtät edher utöffver til Svärige begiffve, therföre haffve vij latit Pedher Späre tillskriffve, thet han sigh til Nysloth begiffve skal i slätzloffvän, achtändes ther opå K. M. vår käre här faders gagn och bäste udi edhers frävare etc. Datum ut in literis.

Är och vår gunstige begäran, att I vele befale edhers tjänare, thet the kome hitt til Åbå tilstädes med edhers rustningär och hästar otte dagär äfftär pingässdagh sampt med the andre utaff adelän etc. Datum ut supra.

Åbo den 5 maj.

Öppet bref för herr Märten Olai i Kumlinge på spannmål.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2687) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 32. Enligt hertig Johans diarium var datum den 4 maj.

Vij Johann etc. giöre vetterligitt, ath vi haffve gunsteligenn unt och effterlattitt, som vij och nu med thette vort öpne breff unne och effterlatitt [*sic*] vor tro undersätte och kirkeherre uthi Kumlinge sochen her Morthin Olaj årligenn till hielp och underhold 5 pundh rogh aff thenn tionde spannemåll och klochar rente, som årligenn faller uthi för:di [*sic*] Kumlinge sochenn. Ter vore camererer och fouter måge sig effter retta. Datum Åbo 5 majj anno 58.

Åbo den 24 maj.

Öppet bref för herr Sigfrid Laurentii i Åbo på två ängar i Rusko socken.

Enligt afskrift i KA. förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 33.

Vij Johann etc. giöre vetterliigh, att vij gunsteligenn haffve unndt och effterlatiidh, som vij och nu medt thetta

våårt öpnne breff unne och effterlate oss elskelig vaar troo unndersâte och predicannt udi våår kiöpstad Aåboo her Siffriid Laurentij 2 engie stycker, liggianndis udi Ruskoo sochnn, thett ene benempd Sarnanoija och thett andra Ylennkoskij, att hann samma eng stycker oss till enn behageligenn tiidh siig tiill nytte och gode niuthe [och] bruke må och schall. Ter våre fogter och alle andre måge vette siigh att effterrette, icke giöranndis för:ne her Siffriid her emott någott hinnder, plass eller förfonng. Datum Aåbo 24 majj anno etc. 58.

Åbo den 28 juni.

Till Jöran Henriksson angående understöd i spannmål åt herr Olof i Kumo.

Enligt afskrift i Finlands statsarkiv (N. 2051) förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 34. I hertig Johans diarium är understödstagarens namn Olof Krapsis.

Johann etc. Vår gunst tilförende etc. Mo tu vethe, Jörenn Henrichssohn, ath thenne vår undersâte, her Oluff Krampsij, haffver oss udi underdonighet tilkenne giffvitt, thet han icke haffver så mykijt han kan hielpe sig med till lijffzfödho etc. Haffver han förthenskuld udi underdonighet aff oss begieredh, at vij honom [till] nogon spannemoll för hielpe vele etc. Så haffve vij sodane hans ödmiuche begäran icke affslo velet, utan honom tu pund spannmoll aff then tienden, som fallen är pro anno 58 udi Cumo sochen, gunstligen effterlatid. Tu må förthenskuld honom samme spannemoll bekomme lathe, ee när han ther på fordrer. Ther tu vesth tig at efftherrätte. Datum Abå 28 junij anno 58.

Åbo den 10 juli.

*Till ordensmästaren Wilhelm von Fürstenberg angående
Revalsboarnes strider med ryssarne på svenskt område, om
ordensstatens begärda penninglån och om konungens af
Sverige afsikter på Ösel.*

Enligt originalkoncept i RA. (hertig Johans brevväxling). I utdrag förut tryckt enligt en afskrift i Revals Rathsarchiv af Friedr. Bienemann i Briefe und Urkunden z. Gesch. Livlands, Bd 2 (Riga 1867): s. 130—132.

Johan von Gots genaden etc. Unsern freundtlichen gruss unnd wass wir sonst viell mher liebs unnd gutz zu thun vermugen zuvor. Hochwirdiger furst, freundtlicher lieber nachpar, E. L. schreiben bei unserm lieben getreuen Henning v. Cassell, dess datum aussweisendt in E. L. feltleger den 16 junij, habenn wir den 6:ten julij zu seiner ahnkunfft entpfangen unnd desselbigen inhaltz vernhomen, unnd nachdem E. L. in dem selbigen schreiben nachparlich unnd freundtlich bitten, dass wir E. L. burger unnd underthanen zu Rhevell auf E. L. vorschriftlichs gesiennen wolten gegen E. L. erbfeindtt gemeiner christenheitt itziger zeitt nachparlichs vergunnen unnd gestatten, das sie auf E. L. gegebene bestellung muchten gedachten erbfeindtt vermittelss gottlicher hulff ires erlitnen schadens ein ergetznung bekommen unnd auf seinen grunden unnd boden antzutastenn bevolhen unnd auferlegtt haben, und inn fall so sie inn sollichenn billichen christlichen vorsatz unser landt, strom, herschafft oder gepiett gebrauchen oder antreffen wurdenn, sie doran nichtt zuverhindern, darauf wir E. L. freundtlicher meinung nichtt bergenn können, dass wir auf der selben bogereun gemeiner burgerschaftt zu Revhell hiemitt gnedigs und nachparlichs gemelten iren feindtt unsernt halben iren besten nach jederzeitt ahnzugreifenn gutt fug machtt unnd verguntt haben wollen. Unnd so

sie sturm wiender halben der hochgedachten Ko. Ma:t unsers vielgeliebten hern vatters oder unnsere landt behruren müssen, so seindtt wir des gnedigen unnd nachparlichen erpiethens habens inen auch inn schrifftten insonderheitt zuerkennen geben, dass sie ahn unnd auf den unsern umb ihr geltt jederzeit irer noturfft nach, so sie bedurfftig, bekommen sollen, wollen aber der zuvorsichtt seyn [sie] werden soliche unsere verleubnung weiter nichtt [dann] von E. L. bogertt worden ist, missbrauchen oder unsern unthertanen mher aufladen, dan sie ertragen mogen, inss wergk setzen, wie dan alboraidt kurtzvorlauffenen tagen durch [ire] abgefertigte ain rusische schuten mitt gutt unnd whar auf finischenn boden weggenhomen ist, und die reusen, so darauf gewesen, ubern bordt geworffen worden, welches wir alles woll leiden mochten, sover[n] dass ess auf dem unsern nichtt beschehe, damit ess dem gemachten friedenn kainen nachtheill gebernen mochte. Wollen derwegen zu E. L. die zuvorsicht habenn, E. L. werden dass genedigis einsehens verschaffenn, damitt dergleichen nichtt mher inss werg volnbracht werde. Wass aber unser underthanen inen zu behuff irer noturfft zufhuren können, sollenn sie nichtt unnderlassen, damitt dannost unsertt halbenn guthe nachparliche hulf unnd zunaigung ahn unns nichtt erwinden solle etc.

Weiter E. L. letzes schraibenn bey unsern diener Hans Erichsson belangennndt, haben wir den 7:ten julij entpfangen unnd verlesen lassenn unnd habenn dar inn nachmals befunden, wie der unbefugte fiendtliche muschowiter mitt teglicher stergkung gegen E. L. landen entporen, thu welches wir abermals mitt bekummerten gemuett zu hertz gefurtt haben. Unnd muchte viellieber von E. L. derselben landen unnd leutten erfharung haben, dass dieselbige zu aufnhemung guther gedeiung aufwachsen mochte, dhan zu unverwintlichen schaden er[r]eichen solle, verhoffen aber zu Gott, der aller helffer ist, werde

sich E. L. in itzschwebenden leufften auch genedichlich ahnnemen.

Dass aber E. L. ahnn unns ferner freuntlich bit-
tenn unnd gesiennen lassen E. L. zu dem vorhabenden
christlichen wergk mitt ein zwei mall hundertt tausentt
thaler oder mher auf gewisse underpfandt unnd vor-
schreibung achte jar furstrecklich sein wolthenn, dar-
auf wir E. L. zu begeter antwortt nichtt bergen mogen,
so unns E. L. mitt gewiessen unnd unbeschwerten un-
dernpfanden zum ersten vergewijsern wollen, so sollen E.
L. auf ferner ansuchens von unns ein summa geltz, wes
wir dan itzo also inn eill E. L. unnd derselben landt
unnd leuttten zum besten entrathen konnen, alhie inn
unserer stadt Abo entpfangen lassen, unnd wess als dan
ahn gemelter summa mangeln mochte, wollen wir so viell
moglich bey hochgedachten unsern lieben hern vattern
aufzubringen kainen vleis ahn unns erwinden lassen.
Wurde es sich auch begebenn, das E. L. etwass ahn pro-
wiantt manglung zufallenn wurde unnd wir desselbtigen
verstendigtt werdenn, wollen wir als dan auf die wege
verdacht sein, dass E. L. von unsern underthanen mitt
prowiantt unnd zufhur vorsehen werdenn sollenn. Solchss
habenn wir E. L. also inn eill auf E. L. gethanes schrei-
benn, darnach haben zu gerichtten, nicht unangetzaigter
lassenn wollenn.

Ferner so mogen E. L. wir nicht bergen, dass wir
inn glaubwirdige erfharung khomen seindt, wie E. L.
durch schriefften verwarnett wordenn sein, als solche
hochgedachter unser geliebter her vatter dess vorhabens
sein E. L. landt als nemlichenn denn stiefft Össell zu
ubertziehen, welchs Ir Ko. Ma:t nihe in sien genhomen
nachvielweniger dasselbig zu volbringen innwillens, der-
wegens Ir Kon. M:tt inn diesem zu unguethenn unnd mitt
gesparter warheitt gegen E. L. vorgebracht wordenn ist,
unnd konnen Ir Kon. M:tt dieser sachen halbenn bei

unsern furstlichen ehren gegen menniglich woll entschuldigen, derhalben E. L. hochgedachts unsers vielgeliebten hern vatters halbenn nichtt zu beclagen haben mochten, noch vielweniger zu befurchtenn, dan jehe Ir Ko. M:tt lieber sehen muchten, dass E. L. lanndt zu mherung unnd ausbreiterung zu fridsamlicher regierung gebracht werden konte dan zu abkomung desselbigenn, derwegen ahn E. L. unser freuntlichs bitten, sie wollen solchenn ahnbringern kainen glauben zustellenn, unnd unnss in diesem bessern vertrauen zu setzenn, wie dann dasselbig die wergk mitt der zeitt auch clerlicher ausweissenn sollen, das E. L. sich dessenn freuntlichs unnd nachparlichs zu bedancken haben sollenn. Unnd thuen E. L. derselbigen lanndt unnd leuth inn den gnadenreichen schutz des almechtigen zu friedtlicher unnd gluckseliger regierung beveh[1]enn. Datum auf unserm schloss Abo sontags den 10:ten julij anno 58.

Utanskript: Ahnn Wilhelm von Furstenbergk dess ritterlichenn ordenss deutschen herrn maister zu Lief-landt etc.

Åbo den 10 juli.

Till borgmästare och råd i Reval angående varuutbytet och kriget med Ryssland.

Enligt afskrift i RA. förut tryckt af C. Schirren i Quellen z. Gesch. des Untergangs livl. Selbständigkeit, Bd 1 (1861): s. 204—207.

Johann vonn Gotts genaden etc. Unnsernn genedigenn gruss unnd geneigten willen bevhor, erbare unnd wolweisse liebe besondere. Euer schreiben dess datum ausweisendt denn 22sten junij habenn wir denn 6:ten julij benebenn der gethanen verehrung des weinss entpfangenn unnd thun unss derselbigen ganntz genedigs gegenn euch bedanngekenn. Wollen auch dasselbig mit allem gnadenn in kainen vergess setzenn.

Soviel aber euer schreibenn weither vermeldet, der althenn nachbarlichenn gewonlichen zuhfure, so jehe und alwege bisanher zwüschem dem loblichenn raich zu Schweden etc. und einer stadt Revell hergebracht sey, erinnerung und vermeldung thun unnd Ir unghern die jennigen sein wolthenn die demselbigen, so bisher loblichenn herbracht wordenn, sey entgegen handeln oder gestattenn wolthenn etc., darauf wir euch genediger meynung nicht wollenn bergenn, das wir dessenn auch ein genedigs wiessens haben, seindt auch nachmalss der genntzlichenn zuversicht, Ir werdett hienfurther inn diessem aller gebur gegenn unsern landen unnd underthanen auch weither wie bis anher beschehen ist im wergk ertzaigenn, desgleichenn soll gemainer stadt Revell vonn denn unsern wie vonn althers herkommenn gleichergestalt nachgesetzt werdenn, doch dass gegen denn unsern keine neuerung mochtenn vorgenhommenn werdenn, die inen zu beschwerligkait geraichen mochten.

Das aber Ir euch fernner gegenn unss erclerett, wie Ir nicht ain geringes bedengkenn darinn habet, das der Ko. Ma:t unnd unser underthanen ain mergliche last ahn saltz unnd allerley zuhfur euerm faindt dem russenn zu guthem habenn verhandlett, welches sie doch underm schain iress bestenn behuf auss euer stadt Revell ausfurig gemacht habenn, ist unss bisdaher nicht endtlich bewust gewessenn, wolthenn inen aber solcher gewaltigenn zuhfur, damit euer faindt gestergt werden soltt, unghern gestatt haben, seindt ess aber nachmalss bey inenn abtzuschaffen imwiellens, das wir alsdann unss zu euch gewislichen vorsehen wollenn, euerm selbst erpiethenn nach alles das jennige, wes dass raich zu Schweden oder unser furstenthumb bedurfftig seie, jedertzait wie vonn althers her beschehenn volgen zulassenn, desgleichenn vonn denn unsern, wess gemeine stadt bedurfftig, wie sunsten gestatt worden ist, volnfurt werden.

Unnd nachdem auch der hochwirdig furst her Wilhelm von Furstenbergk dess deutschenn ritterlichenn ordenss meister zu Liefllandt unser freundtlicher geliepter nachpar bestellung unnd erlaupnuss begebenn, denn russenn zu wasser unnd zu landenn antzutastenn genedigst vergunnett, deswegen Ir unsss underthennigs unnd bittlichs in schriefftenn hapt ersuchenn lassenn, so ess Gott fuegenn wurde, alss Ir doch nicht hoffet, dass die euernn sturm wiennds halber ahn hochgedachten Ko. Ma:t unsers vielgeliepten hern vatters oder unser lanndt getrieben wurden, das sie jederss orts doch umb ir geldt notturfftige vict[u]alie umb geborliche betzalung wiederfharenn mochtenn. Doch unsss und unsern landen ahnn schadenn etc.

Wo Ir nhun dem also wolthett nachkomenn und dass demselbigen vonn denn euernn nit überschriefftenn werden wolthe, wie dhann alberaidt vonn euernn abgefertigtenn kurtzverlauffenen tagen auff finnischenn bodenn ain russische schuttenn mit whar entfurtt wordenn ist, unnd gedachte russenn, so in gemelter schuttenn gewessen, ubern bordt geworffen seindt worden, welches angrieffs wir unss auff dem unsernn vonn den euern beschehen nicht vorsehenn gehapt, glaubenn aber nicht, das solches mit ainss erbarnn raths vorwiessenn oder gehaiss geschehenn sey und so solches hermalss mher ins wergk gesetzt werdenn solt, alss wir unss doch nicht vorsehenn wollenn, wurde unss solchs die lenge zu gedulden nicht leidtlich sein, damit ess dem gemachtem frieden kainen nachtaill geborenn mochte.

Das Ir aber dannost in diessem euerm itzigen vornhemenn nach unsernn genedigen unnd genaigtenn wielenn, so wir gegen euch tragenn, vermergkenn kondt, so seindt wir genedigst zufriedenn, so die euernn sturm wiennds halber unser lanndt unnd undersassen antreffen oder berurenn mochtenn umb ir geldt jedertzeit irer not-

turfft, so sie bedurfftig, bekommen sollenn. Wollen aber der zuversiecht sein, sie werden solche unsere nachlassung, welche wir auss genedigem wiellen zugelassen habenn, weither dhann Ir beghert hatt, nicht gebrauchenn oder unsern underthanen mher aufladenn, dhann sie ertragen mogen, inss wergk setzen, wes aber die euernn auf russischem bodden oder sunsten bekommen mochtenn, wollen wir genedigs durchsehung haben. Das unsernt halbenn die euern derwegen in irenn vorhabenn nicht gehindert werden sollenn, besondern wess unser underthanen aber vorschub und zufhur thun konnenn, sollen sie nicht underlassenn, damit Ir dannost unsere nachbarliche zu-naigung vermergken sollet, wollen unss auch zu euch dergleichen wie bisher alwege beschehenn, nachbarlichenn zu verhaltenn wiessenn. Darann thutt Ir hochst unnd vielgedachter Ko. Ma:t unserm vielgeliepten hernn vatter und unss zu genaigtem und ahn[ge]nemen gefallen, unnd wir seindt ess umb euch in allen gnadenn zuerkennen genaigt unnd gewilligt unnd thun euch hiemit in euerm itzigenn schweren kreutz dess kriegs halbenn Gott inn seinen schutz bevelhenn. Unnd haben euch solches zu begerther anthwortt euch darnach weither hapt zu gerichtenn genediger meynung nicht verhaltenn wollenn. Datum auf unserm schloss Abo den 10ten julij anno etc. 58.

Åbo den 10 juli.

*Till borgmästare och råd i Reval angående två infångade
revalske kapares lösgifvande.*

Enligt original i Revals Rathsarchiv förut tryckt af Friedr. Bienemann i Briefe und Urkunden z. Gesch. Livlands, Bd 2 (Riga 1867): s. 129.

Johan von Gottes gnaden des reichs zu Schwedenn erbfurst unnd hertzog in Finlandh. Unsern gnedigen gruss unnd geneigtenn willenn bevhor, ersame unnd

wolweise liebe besondere. Wir habenn heute dato vonn euren abgefertigtenn Bartoltt Bussman unnd Gottschalck Zimmerman schraiben entpfangenn, dess datum aussweisendt Wijborg den 8ten julij, erbrechenn unnd verlossenn lassen. Unnd habenn dar inn soviell befunden, dass der durchlauchtige[n] und hochgedachter [*sic*] Ko:n M:tt zu Schwedenn, unsers vielgeliebten hern vatters stadtholder zu Wijborg dieselbigen, wie vermeldt, mitt irer erpeuttenn habe auf der Ko:n M:tt bodem arrestieren lassen, daran ehr unns dan jhe kein gefallen gethann, ist auch ahn unsern bevelch beschehen, wollen aber hinfurter dess gnediges einsehens haben lassen, dass die euren auff iren erbfeindt gemeiner christenheitt iren vornhemenn nach zuvolnbriengenn, gut raum gewinnen sollen, wie wir unns dann desenn inn unsern kurtz ahn euch gethanen schreiben gnedigs erpottenn habenn, ahn zwiffell Ir nhu mher desselbigenn inhalts ein wissentt haben werdenn. Derwegenn ahn euch unser gnediges bogheren, Ir wollet unns dieser arristerung halber entschuldigt habenn unnd unsern vorigenn gethanen schreiben nach vortsetzen, sall euch oder den euren, doch sover[n] ess auf finnischen boden nicht geschichtt, doran kein verhindrung weiter geschehenn. Haben auch dorauf gemeltenn stadtholder zuschreibenn lassenn, die euren ohn einigen weitern vertzug ledig zulassen, unnd sich dergleichen vornhemens gegen den euren hienfurter zuenthaltenn. Solchs haben wir euch auff gemelter ahn unns gethanes suppliceren dessen wiessens zu habenn gnediger meinung nichtt verhalttenn, unnd euch sunsten gnedige unnd nachparliche hulff zu ertzaigen soll ahn unns dieser sachenn halben, soviell unns ehren halber geburen will, nichtt erwinden, unnd thuen euch hiemitt in den gnadenreichenn schutz des almechtigenn bevhelhenn. Datum auf unserm schloss Abo den tzehenden julij anno etc. Lviiij.

Åbo den 7 augusti.

Till borgmästare och råd i Reval angående den ditsända beskickningen och om doktor Matthias Friesners uppdrag.

Enligt original i Revals Rathsarchiv förut tryckt af Friedr. Bienemann i Briefe und Urkunden z. Gesch. Livlands, Bd 2 (Riga 1867): s. 153.

Johan van Gottes genaden des reichs Schweden erbfurst unnd hertzug zu Finlandh etc. Unsern gunstigen gruess unnd gnedigen willenn zuvorn. Ersame wolweise liebe besonder, wir setzenn in keinen zweiffell ess werden unsere liebe getrewen unnd ahn euch geschickett nhumals bey euch ankommen und euch unsere mithabende bevhelich entdeckett haben, welchen Ir dan och zweiffels ahn gnugsamenn glauben zustellen werdenn unnd euch kegenn sie inn allem also ertzeigenn, dass solchs zu entlichem eurem gedei unnd wolfarung gereichenn moge. Unnd haben derwegenn abermals unnd zum uberflus solchs gantz genegt treu wolmeinett gemudth, so die Ko. Ma:tt zu Schwedenn etc., unser freundtlichster vielgeliebter her vatter unnd wir je unnd alwege zu euch unnd gemeiner stadt Revell getragenn, dem hochgelartenn eurem medico doct. Mattie Frissnern eroffnett, euch solchs ferner zuerkennen geben, damitt gutte nachparschafft wie zuvorn geschen muge erhaltenn werdenn, welchs zur billigkeitt ahn unns nichtt mangeln soll. Datum auf unserm schloss Abo den 7 augusti des Lvij jares.

Utanskrift: Denn ersamen und wolweisen unnsern liebenn besonndernn nachtparnn, burgermeisternn unnd radtmannenn der stadt Revall etc.

Helgå den 7 augusti.

Till Nils Boije angående förhandlingar med adeln i Rasseborgs län om uppställandet af krigsfolk.

Enligt original i Lunds univ.-bibl. (de la Gardieska arkivet). Förut tryckt af Reinh. Hausen i Bidr. till Finl. historia 3 (1904): s. 403.

Johan *etc.* Vår synnerlige gunst och nådige villie tilförende *etc.* Vij giffve eder tilkenne, Niels Boije, att vij för någre synnerlige och vichtige orsaker skuldh menige Sverigis rijke till beste haffve achtetd lathe utruste medt thet aldreförste våre skeep och galeijder till siöes, ther tiill en heell hoop folck och annat mere behoff görs. Och effter mann här på thenne tidt icke någre hester att bruke behoff haffver och här icke så mykit folck finnes udi förråd, som mann samme skeep kan bemanne medt, therföre haffve vij lathet the frelsis menn och aff adelen, som boo udi Rasseborgs län, tillschriffve, att the oss till hielp medt två karler för hvar hest medt gode värior och rustninger sampt två månedz kost till samme karer till undsethningh komme vele, och för gott anseet, att I medh them samptligen och synnerligen ther um förhandle vele. Är förthenschuld vår gunstige villie och begären, att I medt them på thet troligiste här um vele förhandle, hvilket eders omak vij medt all gunst och nåde igen vele betenckie. Eder härmedt Gudh befalendes. Datum Helgåå 7 augusti anno *etc.* 58.

Utanskrift: Till oss elskeligh vår troo man och undersåte Niels Boje till Genäs *etc.* gunsteligen.

Åbo den 13 augusti.

Öppet bref för korprästerna i Åbo på spannmål.

Enligt afskrift i KA. förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 34.

Vij Johann *etc.* göre vetterliigiitt, att vi haffve gunsteligenn unndtt och effterlatiidh, som vij och nu medt thetta våårt öpne breff oss till enn behageligenn tiidh unne och effterlate vååre unndersätter och coreprester udi Aåboo årligen siig til hielp och unnderhold sex pund spannemåll hvar personn *etc.* Ther vååre cammerer och fogter måge vette siig epter att rette, icke giörandiis them her emot något hinder eller förfong. Datum Aåbo sloth 13 augusti anno *etc.* 58.

Åbo den 28 augusti.

Till borgmästare och råd i Reval angående kaperiet mot ryssarne på svenskt område.

Enligt original i Revals Rathsarchiv förut tryckt af Friedr. Bienemann i Briefe und Urkunden z. Gesch. Livlands, Bd 2 (Riga 1867): s. 161.¹⁾

Johann van Gottes genadenn des reichs Schweden erbfurst unnd hertzogk zu Finnlandt *etc.* Unnsernn genegtenn willenn zuvornn, ersame wolweise nachtparnn, wier setzenn ihnn keinenn zweyfell euch sey guth wissenn, welcher gestaldt wier hierbefornn wegenn Godt-

¹⁾ I samma urkundssamling finnes omnämndt ett senare bref, dat. Åbo den 3 okt., från hertigen till borgmästare och råd i Reval (orig. i Revals stadsarkiv), som ej är i sin helhet aftryckt, men af hvilket följande referat meddelas: »Herzog Johann von Finland ermahnt auf beschwer seines vaters des königs Gustav I von Schweden den revalschen rath dafür zu sorgen, dass die schwedischen unterthanen nicht weiter durch die auslieger belästigt und in ihrer nahrung behindert, auch die russen auf schwedischem gebiet nicht beschädigt würden, alle genommenen »parselen» aber dem Jacob Krecke sofort abzuliefern.»

schalg Zimmermans unnd Bartolt Buschmans, so den reussenn auff Königlicher Maiestat zu Schwedenn etc. unnsers freundtlichsten vielgeliebtenn herrenn vatters unnd unnsern begrenzungen unnd strömen ungebordlicher weisse beschedigt, ahnn euch geschriebenn habenn. Nu hetten wir unns wol versehenn gehat, dieweill sie ihrer verstrickung gnedigst erlassenn, sie soltenn nicht so undanckbar gewesen unnd auss unbefugtem furnemhenn von stundt ahn auff hochgedachter Konigl. Matt etc. unnsers vielgeliebtenn hernn vatters unnd unnsern boddenn ahnn die reussenn sampt die unnsern mit solchenn unbillichenn angriffenn gesetzt habenn. So kommen wier doch fernner aus guttem warenn bericht ihnn gewisse erfahrung, das solchs uber unnsern zulass fast auff unsern strömen unnd gebittenn noch unablässig geschehenn soll, derohalber wier offtmals (unnd nicht ohne sondern unnsern verdruss) vam reussenn klagennde ersucht werdenn etc. Weilenn wier aber euch unnd den euren auff vielhochgedachten Konigl. Matt etc. unnd unserer herligkeit berurte reussenn zubeschedigenn nicht zugelassenn, als begerenn wier derowegenn nachmals unnd zum uberflus, das Ihr die euren ernstlich ermanet unnd dohinn haltett, das sie sich gemelter ströme unnd gebitte solcher gestaldt ohne mittell hinfurter gennsslich ennthaltenn, auch das genummen gutt uns ohn einigenn mangell unnd unvortzuglich wieder zustellenn, domit wier sie befriedigenn lassen unnd fernner desshalbenn viel beschwerlich klagenns uberhabenn seinn und unns des nicht zubeschwerenn habenn unnd zu anderem einsehenn verursacht werdenn mogenn. Worauff wier vann euch einn anthwordt wollen gewarten. Datum auff unnserm schloss Abo den 28 augusti anno etc. 58.

Åbo den 10 oktober.

Förläningsbref för M. Per Follinger på ett hemman i Röntämäki socken och på spannmål till hans underhåll.

Enligt afskrift i KA. förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 36.

Vij Johann *etc.* giöre vetterliigiitt, att vij aff synnerligh gunst och nådhe haffve unndtt och effterlatiidh, som vij och nu med thetta våårtt öpnne breff oss till enn behageliig tiidh unne och effterlate oss elskeliig våår troo mann och ordinario udi Aåboo M. Petro Follingio årligenn siig til hielp och unnderhold, spannemåll otto lester, tesliigest ett hemman benempdt Korohois, liggian-diis i Rändamaki sochnn. Ther våre befalningzmänn *etc.* Datum Aåbo sloth 10 oktobris anno *etc.* 58.

Åbo den 5 november.

Öppet bref för herr Sigfrid Laurentii på spannmål.

Enligt afskrift i KA. förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. sv. kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 37.

Vij Johann *etc.* giöre vetterliigiitt, att vi aff synnerliig gunst och nådhe unndt och effterlatiid, som vij och nu med thetta våårtt öpnne breff (oss tiill enn behageliigenn tiidh) unne och effterlate thenne oss elskeliigh våår troo unndersåte och predicanntt her Siffriidh Laurentij siigh årligenn til hielp och unnderholdh spannemåll 4 lester. Ther våre befallningzmänn *etc.* Datum Aåbo 5 novembris anno *etc.* 58.

Utdrag ur utgångna skrivelser.

Hertig Johans diarium 1556—1571 (RA.). Förut tryckt af K. G. Leinberg i Bidrag till Åbo stads hist. 7 (Helsingfors 1891). I likhet med hvad som skett i motsvarande del af föreg. band, har härnedan uteslutits de i diariet antecknade bref, som ofvan in extenso meddelats.

Åbo i januari.

2. Underhåld för her Tomas i Loijo sochn på någon spannemål.
2. Till Raffvald Larson om någre båsmäns otijdige handel och någet proviantz förskickande til Åbo.
2. Til fougterne i Åbo lään om fetalie tilföring till Åbo.
6. Til Ture Ulfsson, att han begiffver sigh med sitt medfölje til Cunnegård, efftersom H. F. N:de ähr sinnat sielff i Ulfzby at residera.
7. Till Jöran Hindrichson om en läntzmans tilsagde hielp.
7. Fullmacht för Herman Flemming at aflöna något krigzfolk och det seden förläggia i beqvemlige vinterqvarter. Fullmacht eller pass för en H. F. N:des tienare att efterransaka, hvart the hester kombne ähro, som ifrån Sverige komne och i Finland utgiorde ähro.
9. Till Class Christierson att förskicka en sin tienare till Hans F. N:de.
9. Til Christopher Jöransson at låta en skieppare bekomma sin tilberättigade fracht.
9. Ett åhrs förläning för Simon Tomeson.
9. Till H. K. M:tt om Hindrich Stråbokz verff hooss härmästaren och huru vidt H. F. N:de sigh uthi den lifänske handelen inlåtitt hafver. Om afvelsgårdars uprättande, att krigzfolket bliffver väl försörgt, och om Jochim Flemingz handel.
10. Til Anders Larsson at contentere Tomas Vasteson för then jord han ved Esbo gård mist hafver.
10. Häradzhöfdinge fullmacht för Jöran Finke på Västres härat i Rassborgz län.
10. Tilgift för Sigfridh klockare på något afra.
12. Underhåld för her Sten Christopheri på s[p]annemål.
12. Underhåld för M. Erich Härpepä [!], scholemästare uthi Åbo, och så på spannemål.
15. Underhåld för M. Knut Johannis på spannmål.

17. Fulmacht för Jöns Västgiöte att handla med almogen uthi Satagunden.
17. Om något öfvervåld, som någre bönder vederfarit ähr aff Jöran Hindrichsons tienare.
21. Häradzhöfdinge fulmacht för Hindrich Classon på Masko häradt.
21. Til någre befallningzmän och officerer, att the handla med then menige man att försee sikh med alle nödtorfftige krigzsaker, där någon uprykning skee skal effter H. K. M:tz meningh.
23. Til Erich Michilson att bestella, hvadh H. F. N:de til sin reesa ått närre Finland kan behoff hafva.
23. Underhåld för 4 corpräster i Åbo.
23. Til Hans Erichson om then försummelse han företagit hafver med bärgzverket i Kimito sochn.
25. Underhåld för munkar och nunnor i Nåndals clöster.
26. Til abedissan uthi Nåndals clöster om thet underhåld them medelt ähr.
26. Til Herman Flemming, om en mandråpare skal strafes och en annan upskiutes til bättre beskie.
28. Pass och förloff för Christier Larson ifrån sin tjenst.
29. Til någre utskickade om kunskaper.
30. Til Erich Michilson att förskicka en mandråpare til Åbo.
30. Til Hindrich Tysk om fetalieperseler til thet folk, som ved Nääss gård ligiandes ähr.

Olika orter i februari.

2. Till Oloff Stråbåk, att han begiffver sikh till H. F. N:des räkninge cammar att giöra sin räknenskap.
3. Til Jöran Hindrichson att effterkomma, hvad H. F. N:des vilie och förra skriffvelser förmåla.
4. Kiöpebreff för Sigfridh Bonde på tvenne tompter i Åbo stadh.
4. Svar till H. K. M:ttz skriffvelse angående thet assistens och vederredbogenheet Hans F. N:de måte vara förtäncker til, där något fienteligit kunne practiceras.
4. Til någre fougter att vara Johan Nilson behielpelige til the restantier, som han ähnu hooss bönderna uthestendes haffver.
5. Pass för Vassilius Erson och Johan Oloffson till Vijborg och Kiexholm.

7. Til Jöns Brun om bärgzbruket i Achis sochen.
9. Til Erich Spore och Hans Biörson att vara slotzlofven på Nyslott i Gustaff Finkes frånvaru.
9. Om någre prästers ähnu hooss sikh innehaffvand[e] rääst.
10. Til Lasse Matzon om någon hielp han en läntzman och en präst lefverera skal.
11. Svar på hert. Erichz skriffvelse angående någre articklar af H. F. N:de öfversende.
14. Til Oloff Svart att låta några bekomma denna dem til-sagde hielp.
15. Til Hindrich Clason att bijsitia fougten Nils Månson på ett ting, han med almogen i sin befallning hålla skal.
16. Til Peder Brunteson om then förmeedling bönderna begiära.
16. Til Nils Månson om tingningen och om bygningen vedh Nyby gård.
17. Förläningz breff för Jochim Belgrim.
18. Til Oloff Svart om then tilgiffit Lars Oriamson tilsagd ähr. Ulfzby.
19. Til Hindrich Pärson att förskicka til H. F. N:de Ramous gamble breff och privilegier.
22. Til Anders bordskiärare, att han sikh til H. F. N. med thet aldräförste begiffver.
23. Til Jöran Jonsson om thet dråp en knecht i hans befallning begåt hafver. Ulfzby.
24. Til Hans Kongl. M:tt en recommendations skriffit för Jochim Belgrim til margraff Hans aff Kestrin och i ett postscripto om en ordinario, som i Åbo högt vore aff nödhen.
24. Underhåld för her Bengt uthi Ulfzby i sin lifztidh.
24. Underhåld för her Jöns i Vesilax.
24. Underhåld för her Oloff i Lempele på någon spanmål.
25. Til H. K. M:tt om Class Christiernsons berättelse om rys-sens infall i Lifland och hans tyrannij.
26. Tilstånd för Class Christieron på någre häradz räntor sikh til underhåld.
26. Til Frans Larson om några bönders förskoning på theras utlagor.
28. Frijheetz breff för dhe borgare, som i Ramou byggia vilia.
28. Tilstånd och frijheet för dem, som lust hafva att byggia och boo ved Biörneborgh.¹⁾

¹⁾ Är infördt äfven under den 8 mars.

Olika orter i mars.

1. Till H. K. M:tt angående dett polniske senningebudens ankompst. Dat. Ulffzby.
4. Pass för Erich Olofson till Kiala at aflöna folket.
5. Til Jöran Finke att förskicka Jochim Flemming till H. K. M:tt väl förvarat.
5. Til Jöran Finke att handla med borgerskapet uthi Åbo om borgeläger.
6. Til Oloff Svart om läntzmännernes tildeelte underhåld, att han ved straf sådan tilldelning låter dem bekomma.
6. Till Nils Månson och Oloff Svart om foderasie til Åbo och Raumo bårigeläger.
8. Til Rafval Larson att handla med menige man på Åland om en lijten hielpegierd.
Tilstånd för hvilken som lust haffver ved Ramou att byg-
gia och boo.
9. Till Erich Arffvedson, att han fljttigt aviserer, huru dett ryske och lifenske kriget aflöper.
9. Creditif för Jochim Belgrim hooss H. K. M:tt.
10. H. F. N:des skriffvelse till sin syster, hvarutinnan all broderligh affection afftagas kan.
10. Instruction för Jochim Belgrim hooss Hans K. M:tt att andraga.
12. Til H. K. M:tt om Jochim Flemmingz misshandel.
13. Til borgemästare och rådih uthi Ulffzby angående theras gamble privilegier.
14. Til Christopher Jöranson om then affvels gård, som i Borgo län uprättas skal.
14. Til K. M:tt om tvenne H. F. N:des tienares berättelse om thet lifenske kriget.
15. Til Jöran Jonsson om hans lefverering.
16. Underhåll för Hans Erichson på spanmål.
16. Underhåll för fougden Pär Brunteson på sex pund spanne-
mål.
16. Om Lasse skinnares skielsord på Michil Kranch. Ulfzby.
18. Til doctor Anders om Jochim Flemmingz misshandell.
Svar på Hindrich Clasons bestälning i sitt landzhöffdinge
dömme, hvilken H. F. N:de låter sigh väl behaga.
21. Til Nils Månson att hafva inseende med rörsmederne ved Nyby bruk.

22. Till K. M:tt om härmästarens sennungebud aff Lifland och deras recommendation hooss K. M:tt. Åbo.
22. Till Clas Christierson, att han låter inventera rustkam-maren i Vijborg. Ömmo.
24. Om Jacob von Lijpz dråp. Cunnegård.
24. Förläning för Lourentz Windranch på en gård.
25. Till Jöns Knutzon att rätta något jorde klander i sin be-falning.
27. Til doctor Anders, att han förehåller fougterne allestädes, att the med flijt effterkomma hvad H. F. N:de dem befallat hafver.
29. Til Jöran Finke om en prästehustrus hoor, hvilken effter lagh må straffas, och om den finske hampens onyttigheet.
29. Til doctor Anders, att han ähn yterligare förehåller Jöran Finke H. F. N:des befallning.
30. Til K. M:tt angående någre breff, ankomne ifrån här-mästaren. Åbo.

Olika orter i april.

4. Til Nils Jespersion om Halicko bygning. Ulfzby.
6. Tilstånd och förloff för N. att begifva sigh til Sverige.
6. Tilstånd för Jöran Jäger att låta upgräffva någre varge och räffvekuler i Cunegårdz län.
6. Tilstånd för Giöstaff Johansson att antaga tienstefolk och dem sedan til Sverige öffverföra.
6. Til Jöns Brun om then hielpiegierd, gemene man uthi Taffvastehuss län utgiort hafver, att den måtte väl för-varas.
8. Svar til Jöran Finkes skriffvelse om thet skiep, han för-mener till Lybek effter klåde förskickes skulle. Ulfzby.
15. Laghmans fulmacht för Jöran Finke på någr[e] so[c]h-ner.
17. Tilstånd för Åbo borgare att utföra någre små klip-pare.
30. Til N. N. att förskicka någre varachtige arbetzmän til then bygning ved Åbo förferdiges skal, tesslikest att låta baka skiepz brödh.
31. Til Jöns Västgiöte, att han i denne farlighe tijdz tilstånd förhandlar med adelen uthi Satagunden, att the med alle sijne hästar och annan munitio[n] sigh til Åbo begiffva,

teslikest att han antager allehanda krigzfolk, som beqvemlige ähro, både til siös och landz. Abo.

31. Lijka lydandes til Nils Boije.

Åbo i maj.

1. Till Erich Spore, att han med fougterne uthi Tafvastehuss län antager alle rytare och dugelige personer, till krigzväsendet beqvemlige, och dem til visse ruller antechnar.
1. Lijka lydandes till Class Christierson [om] alt krigzfolckz antagande til rijkzens defention.
1. Tesslikest till Bertill Jöransson om krigzfolckz antagande i Nyslotz län.
1. Sammaledes til Renholt v. Stocholm ved Vijborg att antaga allehanda dugeligit krigzfolk.
1. Til Joen Bagge i lijka måtto ved Vijborgh det samma at förrätta.
3. Til Herman Fleming at reesa kring om Finland och handla med almogen om krigzfolk.
3. Till Clas Christierson om artollerijtz inventerande på Vijborgz slot. Borgarenas seglas.
4. Till her Peder N. om doctor Johan Kåp.
4. Till H. K. M:tt om krigzfolcketz upfordrande, H. M:tt till äntsätning. Tesslijkest om någre affvelsgårder[s] uprättande.
6. Till Jöns Västgiöte att ransaka om then jord, Anders Koutu upå klandrar.
6. Till hert. Erich aviseres om thet lifenske kriget. Sedan creditif för Jochim Belgrim och om the farlige practiker nu emot Sverige förhänder hafvas.
8. Ett quitens, Hans Tomeson gifvit på några penningar och sölfver.
9. Till Rafval Larson att låta her Märten Canuti bekomma den honom tilsagde spanmål.
11. Häradzhöfdinge fulmacht för Nils Carllson uti Haliko.
12. Pass för Nils Carlson ått Sverige.
16. Underhåld för her Eskiell på Castelholm.
16. Till borgemästare och rådih i Helsingefors att låtta en änkia besittia et heman frij för stadzens tunga.
18. Till Cals [!] Christierson om sakernes aflopp emillan ryssen och the lifänske, tesslikest om then ryske kiöphandelen ved Ekenäs.

19. Til Oloff Svart om seglationen i hans befalning.
20. Till Rafvald Larson, att han ved högste ogunst affstår det bollskap han med en fateburshustru dageligen förhänder haffver.
20. Til Jöran Hindrichson om slachterijt och penni[n]gars leverering til räntecammaren.
20. Pass för Hans Dober til Sverige.
20. Til Nils Boije om dhe nytskreffne bondedrängiars afälligheet.
24. Till borgerskapet i Stocholm och andre städes om then ryske handelen ved Ekenäs.
26. Til Nils Birgeson att förskaffa det lättkorn, i hans befalning finnes, til Åbo.
31. Til Nils Jespersion, att han ähr en hustru beforderligh till then deel, hon om anhållandes varder.

Olika orter i juni.

8. Till doctor Anders, att han sigh till H. F. N:de begiffva ville, teslikest att han tillsäger Jöran Finke, att han noga inseende hafver med them, som emillan Lifland och Finlandh reese. Dat. Nässgård.
13. Till Jöns Västgiöte och Simon Tomeson, att the sigh till Åbo begiffve där att uptaga the klagemål, som fallande varda.
16. Till her Päder, att han med all flijt hooss H. K. M:tt driffva ville, hvadh H. F. N:des anhållande vara kan, och om ryssernas misstänkelige handel uthi Vijborg.
20. Til Olof Svart om skutors upfordrande och dem sedan till Åbo förskicka. Åbo.
20. Till Joen skrifvare att tilsäija adelen i sin befalning, att dhe den 16 julij ved Lunda kyrkia med sin rustienst församblade ähre.
22. Försvarelse breff för her Marten Petri, kyrkiopräst i Jomala soehn.
22. Til Nils Birgeson att tilstå Ulfzbyborgarena seglas.
22. Till Oloff Svart, att han tilstäder Ramou borgarena seglas till Norbotn. Åbo.
23. Til Clemet N. att ransaka om ett torpställe, hvilket honom förmenes Jöran Jönsson med rätta tilkomma.
23. Till Tomess Clemetzon att igen bekomma det smör honom aresterat ähr.

26. Till Erich Håkensson att låta en hustru bekomma den deel hon kan til berättigiat vara.
27. Styrmans fulmacht för en, Mårten N. benempt.
27. Till Hans Schalm att vara fougte ved Helsingefors.
27. Til Hindrich Classon att låta Jacob Pärson skie på sin anfordran, hvadh rät kan vara.
27. Til Hindrich Classon att begifva sikh til H. F. N:de.
28. Til Peder Spore att afbetala någre knechters fördrande restantier.
30. Pass för Peder Månsson att begiffva sikh til Sverige och sedan til Finland igen. Åbo.

Olika orter i juli.

3. Till N., att han i sin befallning ingalunda tilstädier något folk at reesa til Lifland. Dat. Åbo.
3. Pass för Matz Grott til Sverige.
5. Bytes breff emillan H. F. N:de och Joen Nilson på någre godz.
5. Svar på Class Christiersons skrifvelse angående den ryske handelen i Vijborgh, tesslikest om then rågång, som nu företagas skal.
5. Til Nils Birgeson om näfver til Åbo slott.
10. Förläningz breff för doctor Anders Olai på et hemman, Hvilekis benempt.
10. Til K. M:tt om härmästaren[s] skrifvelse och H. F. N:des där på gifne svar.
12. Fulmacht för Nils Birgeson att reesa til Ulfzby där något att förrätta.
12. Til Hans Fordeel att härbärgiera någre H. F. N:des tie-nare.
12. Fulmacht för Jöns Västgiöte att uptaga alt thet sölfver, som finnes i Satagundens kyrkior.
13. Til Johan Nilsson, att han i sin befallning tilsäger alla läntzmän om skiutzhästar, att den reesande där igenom icke uppehålles.
13. Til Christopher Jöransson att ransaka om något jordeklander.
13. Til Class Christierson om the aresterade ryske lodior.
18. Til Jöran Jönsson att förskicka the hingstrijdare til Rassborg, som ved Nässgård icke upehållas kan.

18. Fulmacht för Hans Larsson och Hans Biorson att munstre krigzfolket.
20. Fulmacht för Joen Västgiöte att vara fougte på Casterholms slot.
20. Til Matz Holst om böndernas dagzverkien.
22. Till Nils Boije om han[s] aviserande; tesslikest om hans siukdom.
Til Joen Nilson om någre sakers förrättande ved Ekenäs.
22. Tillstånd för Joen Hålgerson att behålla the landbönder, som liggia ved Åbo under sancti Johannis præbenda. Dat. Åbo.
23. Til Simon Tomeson att försöria Håkon Andersson sampt hans hustru i sin siukdom.
25. Till Hindrich Classon att förmana the räfvelske til et tijdigt betänkiande om dhet ryske krighet.
26. Svar på Class Christiersons skrifvelse om rysernas confoigerande och om Vijborg slotz befästande. Månäs.
29. Til Nils Birgeson, huru han med läntzmans rântan i Närpis handla skal.
30. Til Bertil Erichson att förfoga sigh til H. F. N:de.

Olika orter i augusti.

1. Til Simon Tomeson, att han låter proviantere en båt med skiepparen Jöns botnekarl och den med thet förste skynde til Hålgää gård.
3. Til Jöran Jönsson att låta taga en hoop kräfveter och dem til H. K. M:tt förskicka.
3. Til her Peder Brae om sakernes förfordrande hooss H. K. M:tt effter secret. Oloff Larsons andragande.
3. Til Nils Birgeson att förskicke fetalie pertzler til Åbo slot til skiepzutredningen.
3. Til her Steen om alla sakers förfordrande hooss Hans K. M:tt.
3. Til her Berge Nilson om hans tienare, som en tijdh för sijne missgierningar hafver varit anhollen och nu loss gifves.
4. Til Simon Tomesson att låta förfärdiga någre skiep ved Åbo, tesslikest att förhandla med borgerskapet ther samma städes om siöfolk.
5. Til Jöran Hindrichson om thet fiskevaten, Hindrich Wolti med rätta tilkommer. Hålgrägård.

5. Til Jöran Jonsson om the godz, Clemet N. om klandrar.
5. Förlänning för Hindrich Clason på Käskenä bool och Masko sochns dagzverken.
5. Til gemene man uthi Korpo och Rijmettele sochner om landzhöfdinge räntan.
5. Til Anders Korp at låta en ryss frijt passera med thet godz han til sikh handlat hafver.
Til Joen Nilsson, huru han med thet strandade godzet uthi Nylandz skiäriegård handla skal.
5. Vederlagh för her Mårten Olai för then boskap han mist hafver.
6. Tilstånd för Joen Västgiöte att utföra någre klippare dem att förytra til H. F. N:des gang och bästa.
8. Til Simon Tomeson så att beställa, att en borgere uthi Åbo må för ett skiep bekomma siu [L]ä smör.
8. Til Anders Korp att förfordra doctor Mathias Frijsnär til thet bästa.
8. Til Erich Håkonsson att förhandla med adelen uthi Södre Finland, at the utgiöre 2 karlar för hvar häst dem utgiöra bör.
8. Alt ved samma mening til Jöns Västgiöte att handla med adelen uthi Cunneborgz lään.
8. Til adelen uthi Cuneborgz lään, att the ville, i den staden dhe hästar beviliat hafve, nu utrusta två karlar. Dat. Helgru.
9. Tilstånd eller förloff för her Eskil at sökia sit bästa uti någon måto til prästeämbetet. Rundsall.
10. Til Joen Nilsson att låta Jacob Grot igen bekomma den deel han kan bevijsa sikh til vara berättigat af det godz, som strandat ähr under Rassborg.
11. Til Class Christierson om lifländernes antastning på ryssen på svenske strömar.
11. Til Erich Håkonson och Herman Flemming att förlofva siöfolket hvar hem til sitt och förordne skiepzflotan til Åbo.
13. Underhåld för her Lars uthi N. på spanmål.
16. Til Jöns Hindrichson om undersäternes utlaggr uthi Loimekie sochn.
17. Til H. K. M:tt om lifländernes äntsätning aff dhe danske emot muskoviterne. Åbo.

17. Til Class Christiersson att ingalunda tilstädia någon i sin befallning anten med båt eller skuter at begiffva sigh til Räfte.
21. Leide för Hans Ertel för thet dråp han begåt hafver.
22. Til Måns Nilsson om then oförrät han Ingebor Matz dotter tilfogat hafver.
23. Förbättring på Nils Boijes besoldning.
26. Til Jacob Hindrichson om hans underhafvande soldaters aflöning.
27. Til H. K. M:tt om härmästarens senningebud och lifländernas ströfvande på svenske strömer.
29. Til Jöns Brun att antaga någre tienstedrängier och dem til hert. Erich förskicke.
30. Til Christopher Blom om the varur han i Åbo bekomma skal; tesslikest om the godz han under frälsemannafriheet begiärer.

Åbo i september.

2. Pass för Jöran polerer att reesa effter smerelsteen. Åbo.
4. Til Joen Västgiöte att förlofva folket på Åland hvar heem till sitt. Åbo.
4. Svar på Clas Christierssons skrifvelse angående Vijborgz seglation, tesslikest ryssens frije passering igenom Nyen.
6. Donation för Simon Tomeson på en tomt i Åbo till everdeligh ägendom.
6. Bytes breff på några godz emillan H. F. N:de och Jöns Knutzon.
7. Til Nils Birgeson att ransaka om Jöns Knutzons godz och dess lägenheet.
7. Til Anders Månson att antaga befallningen ved Cunegård.
21. Svar på Oloff Larsons skrifvelse angående the verff och ährender han hooss Kongl. M:tt andragit haffver.
21. Til hert. Erich, hvarutinnan änskyllles någon drögsmål uthi skrifvandet.
21. Til Jacob Hindrichson angående den skiepflootta, som på nylänske farvatn utrustas skal, uthöfver hvilken han och ameral vara skal. Åbo.
22. Til Jöns Brun om the 60 bondedrängiar, som til Sverigie förskickes skole.
22. Försvarelse breff för doctor Anders för then beskylning, Jacob Teijt honom påkommit hafver.

22. Ett breff till fröken N. N. Dat. Åbo.
23. Til hert. Erich om thet lifländske senningebudet och dess förrättande hooss H. F. N:de.
27. Til Class Christierson om the skiep, som på det narffveske farvaten aferdigat ähr, det liflenske siöröffverijt att förtaga.
29. Tilstånd för Matz Jacobson at förytra sin fijsk i Sverige uthi spannemål.
30. Til Jöran Jönson att låta förferdiga någre träbygningar. Dat. Åbo.

Åbo i oktober.

4. Til Erich Michilson att förskaffa til Åbo slott så mykit han kan til väga bringa. Dat. Åbo.
5. Till Gustaff Finke att contentera krigzfolket sin fordrande räst.
5. Til Anders Korp, att han ähr Gijlius Sasse beforderlig til den giäld han uthi Räfvele utheständes hafver.
5. Breff för her Sigfrid Laurentij att besitia S. Johannis prebende gård.
10. Underhåld för mester Per Folkingio, kyrkioheerde uthi Åbo, på 6 läster spannemål. Dat. Åbo.¹⁾
10. Underhåld för her Jöns Tome sacellano på spannemål och penningar.
12. Til Christopher Jöranson om breffdragares uphålning uthi hans befalning.
12. Till Nils Birgeson att uppåläggia Cunegårdz läns inbyggare någon hielp till Biörneborgz förbygning.
16. Till Class Christierson, på hvad sätt det lifländske siöröffverijt måtte förhindras.
16. Til Jöran Jönson att förloffva folket, han upfördrat hafver, hvar heem til sitt.
16. Til Anders Korp, huru han med the styrmän och thet öll, H. F. N:de honom om tilskrifvit hafver, sigh förhålla skall.
18. Til Jöns Västgiöte, huruledes med några bönder, som våldzverkan på sin kyrkioherde begåt hafver, förhandlas skall.

¹⁾ Enligt det fullständiga aftrycket ofvan s. 614, var underhållet för M. Per Follinger åtta läster spanmål utom ett hemman.

18. Till Nils Boije om thet sölfver han i Rassborgz läns kyrkior uptagit hafver.
18. Pass för Gilius Sasse att reesa med sit godz och varur frijt til Sverige och sedan til Tyskland.
26. Til Matz Holst att upbära peningar, i den staden dem smör utgiöra borde i hans befallning.
26. Til Joen Nilsson att efterlåta M. Jöran en skuta til Räfte.
28. Til Class Christierson att efterlåta Tomass N. föresa med sijne ryske varur til Räfte.
29. Til Jöns Månsson att tilfredzställa Tomass Vögesach för teht salt, han sigh honom ifrån tilvällat hafver.
31. Til Joen Nilsson att förfara några kundskaper om Hindrich Stråbäck, som til Lifland förrester ähr och inga tijender ifrån förnimmes. Åbo.

Åbo i november.

14. Til Hans K. M:tt om Hindrich Stråbockz förättande hooss härmästaren i Lifland. Åbo.
28. Om böndernas begiäran uthi eremark, nembligen deras skatning och her Oloff Martini collation.

Åbo i december.

3. Til Nils Trulsson om harneske plåtar.
5. Tilgift för läntzmannen uthi Cumling.
8. Til Jöran Jönsson om otijdigt skiutzande.
10. Til hert. Erich om the 20000 tusend [*sic*] dir p[f]alzgrafven Otto Hindrich haffva skall.
10. Til Hindrich von Cölln om Tafvastehuss reovering. Dat. Åbo.
11. Til Jöran Jönsson att upbära i sin befallning penningar för dagzverkien.
14. Til Christopher Jöransson att ransaka om then oförrätt, Erich Svensson några bönder tilfogat hafver.
14. Förläning för Michil Tomeson på ett styckie åker.
16. Til Jöran Jonsson at upvexla det mäste gull han öfverkomma kan.
17. Fulmacht för Jöran Finke att vara laghman öfver Norre Finland.

20. Pass för någre personer til Sverige.
 27. Til Nils Birgeson om elgeskiutning.
 30. Quitens på Hans Tomesons lefverering. Dat. Åbo.
 - 3[0]. Til H. K. M:tt alt om then liflänske handelen.
 - 3[0]. Til hert. Erich aviseres om ryssens förehafvande med lifländerne.
-

3. Bref från hertig Magnus.

I likhet med föregående år finnes äfven 1558 ett antal qvittobref, som på konungens vägnar undertecknats af hertig Magnus. De hafva i allmänhet tryckts i serien af konungens bref och kunna med tillhjälp af registret lätt återfinnas där. Nedanstående bref, som af en tillfällighet blifvit utg. tillgängligt först sedan delens text i öfrigt var färdigtryckt, må af denna orsak här få sin plats.

Strömsholm den 4 juni.

Qvittobref för Olof Persson på skatteskin.

Enligt afskrift i Olof Perssons räkenskap för Ule ärjemark år 1557 (RA., Finska kameralia, fogderäkn.)

Vii Gustaff *etc.* giöre vitterligitt med thenne vår qvittentie, att vii upå vår gårdh Strömsholm thenn 4 junij anno 58 genom os elskelig vår tro tjänare Arffvid Göstaffsonn anammatt och opburitt haffve aff vår tro tjänare och fougte uthii Uloträsk sochnn i Nyslotzlänn Oluff Personn these effter:ne skinn, hvilcke hann opburitt haffver i skatt aff bönderne udi för:ne sochnn, som är passelig gode aspemårder med gode keeler 15 stycker, passelig gode aspemårder med passelig gode keeler 7 stycker, passelig gode aspemårder med ringe keeler 3 stycker, ringe aspemårder med gode keeler 3 stycker, ringe aspemårder med passelig gode keeler 7 stycker, summa mårder 25 stycker; röde räffver 18 stycker, ringe kårsreffver 2 stycker, blackott jerrffver 2 stycker, hermelin 1 timber 17 stycker, liust klokkeverche 43 stycker, mörecktt klokkevercke 1 stycke, liust samfong 33 stycker. Hvarförrer giöre vii her med för:ne Oluff Personn qvitt och frii för allt utarmera tiilltall om förschriffne skinn, tes tiill visso under vårtt sechrett, och haffver vår kiäre sönn Magnus på våre vegnar med eginn hand underschriffvitt. Datum loco et tempore ut supra.

BILAGOR.

A. Bref till konung Gustaf I.

De bevarade breffen från 1558 till konung Gustaf I äro väl icke många, men dock flera än under de närmast föregående åren. Då detta oaktadt inga af dessa ansetts böra här publiceras, beror detta af följande skäl.

En särskild grupp af dessa bref utgör de skrivelser, som insändts af ståthållaren på Viborg, Claes Kristersson [Horn]. De återfinnas i dennes registratur (R.A.), som dessutom innehåller skrivelser bl. a. till utvald konung Erik och hertig Johan och omfattar åren 1558—1561. Då det finnes anledning antaga, att detta registratur i sin helhet kommer att tryckas i annan samling, har det befunnits olämpligt att därur uttaga och trycka endast en del af innehållet, som ju i alla händelser icke fullständigt kan ingå i Gustaf I:s registratur, emedan slutåret faller efter konungens död.

Beträffande öfriga bref äro de alla, så vidt känt, med ett mindre betydande undantag,¹⁾ förut tryckta, hvarför det ansetts tillräckligt att hänvisa till tidigare tryckställen. De flesta hafva offentliggjorts af C. Schirren i Quellen zur Geschichte des Untergangs livländischer Selbständigkeit (1861 ff.). I denna samling äro sålunda skrivelser tryckta från kejsar Ferdinand I, ordensmästaren Wilhelm von Fürstenberg och den i Östersjöprovinserna verksamme svenske agenten Bengt Uthanby. Ett bref till konungen från en hertig Johans tjänare är dessutom tryckt af Reinhold Hausen i Bidrag till Finlands historia 3 (1904).

¹⁾ Undantaget utgöres af ett bref från den lybske köpmannen Hans Kock, dat. den 6 april 1558. Det rör fordringsanspråk och är knappast af tillräckligt intresse för att offentliggöras.

B. Handlingar angående grefve Edzards af Ostfriesland frieri till prinsessan Katarina.¹⁾

1. Journal, förd af de ostfriesiska sändebuden vid underhandlingarne om det blifvande äktenskapskontraktet.

Enligt original i statsarkivet i Aurich.

Acta unnd handelunge, so twischen ir Konichliche Magistaet, unnd unns gehandel[t] wordenn:

Dem 15 julij seindt wir zur audientz gestaedt [worden], unnd die weil wir vonn unnsere[n]n g. h. bevel gehabt [bei] der alte unnd in beisein der jungenn K. M. unnsere werbunge anzutragen unnd daselbes der jungen K. Ma. erstlich zuerkennen zu gebenn, haben wir vonn ir Maigistaet audientz begerdt unnd demnach angezeiget, das unnsere genediger her dem altem unnd jungen herren geluck unnd wolfardt wunschen dette, mit bitte ir K. Ma. zu dem alten in unnsere[n]n beiwesenndt sich erfuegen unnd unnsere sache genedichst beforderenn wolte.

Dar auff is unns geantwordt in namen ir K. Ma., das die alte K. Ma. der jung ir Maigistaet unns anzuhoeren ennpfolenn. Wo wir derhal[b] unnsere werbung zuentdeckenn bevel hetten, wer ir Mai. willich unns antzuhoere[n]n. Wo aber dasselbige nit, solte unnsere g. h. dissen kunnfftig suntag audientz habenn. Dieweil wir num²⁾ der jung K. Mai. etwas zuversw[ei]g[enn] keinen bevel gehabt, habenn wir ir K. Mai. unnsere werbunge geren zuentdeckenn unns vernemen lassenn unnd demnach vormeldet, das unnsere genediger her vonn dem jungen unnsere[n]n genesten herren im katspil verstandenn, dem 14 julij wie ir genaden angezeiget, alss hette ir genaden vonn ir K. Mai. dem 13 julij audientz begerdt. Dieweil ir genade nu nicht wuste dasselbige gescheenn zu sein, ir genade im dem zuentschuldigen, in sunderheit dieweil ir K. Mai. der jungen K. Mai. bevolenn die sache unnd werbunge anzuhore[n]n, woe derhal ir genade gelegen dieselbige zuentdeckenn, wult

¹⁾ För kändedomen om dessa handlingar har utg. att tacka grefve Adam Lewenhaupt, som anskaffade afskrifter af desamma under sin vistelse i Aurich 1910.

²⁾ Handskriften har flerstades num i stället för nun.

men dieselbige anhoerenn unnd vornemen, wo aber nit, solt ir genade ein sundtag audientz gestaedt wurdenn, dar auff wir geantwordt, die weil auch hin unnd wider vonn unns die orsacke unnsere reise gefraget. Wir aber dieselbige unns nit vernemen, sunder bei unns in geheim auss bevel unnsere genedigen frawen haltenr sollenn, unnd derhalb dem einen disse dem anderen jene orsacke angezeigt, hetten ir Mai. da dasselbige ir vorkommen unns in deme liderlich vor entschuldiget zu haltenn unnd pillich, das wir unnsers g. herren sache nit offenbarde, keins weges zu verdencken.

Dar auff ir. K. Mai. geantwordt, das alsulche entschuldunge annoet. Das auch ir. g. unnd wir niemans ir gelegenheit offenbarenn willenn, an deme sei recht gescheen, unnd koenen Ir Mai. wol ged[enck]enn, [das] die sache der massen geschaffenn, das sei pillich heimlich zu haltenn, das aber ir. K. Mai. der junger gesterenn im rancket [?] die sache unnd werb[unge] zu wissenn begerde, sulches sei der sache zum besten[n] gescheenn. Das man num der alte K. Mai. die sache zuerkennen gebenn wolte, dessen wer men erfreuet.

Dar auff wir geantwordt, das ir K. Mai. der junger mit unnsere rede nidt gemeint, das wir auch nit bevel hetten ir. K. Mai. etwas zu verschwigenn, vilweniger wurde unnsere genediger her der jungen K. Mai. etwas unvermeldet lassenn, dan ir. g. hilt die junge K. Mai. vor einen genedigst disser sache beforderer, wolte auch so wol der alte als der junge K. Mai. nichts unvermeldet pleibenn lassenn. Das aber gisterts tages sulches nit bescheenn unnd keine orsache der audiens angezeigt, sulches hab die gelegenheit unnd die zeit nicht erleidenn wollenn, mit bitte unnsere g. h. in deme nicht zu verdencken.

Da[r] auff ir. K. Mai. geantwordt, dasselb auch die meinunge nicht gewesen, dann ir. K. Mai. wisse wol, das so in alsulche kuntschafft mit unnsere genedigen heren geraten, das se ir. Mai. nicht verhalten ader vorschwigen wurde. Da auch ir. K. Mai. zu befurderunge irer sachen genediges deinst erzeigenn kunte, wurde ir Mai. nit unnderlassenn, konne unnsere genedigen herenn kein unrecht seiner verschwigenheit gebenn.

Der wegen ich gesachst [!], gene[di]chster koninck, es seindt auch itliche sache der massen geschaffenn, das se inn iel nit wollenn verhandelt sein, wie ir Mai. genedichst abzunemenn. Antwortt der koninck: das sei war unnd gebe ir Mai. wolgeborenn graven unnsere genedigen heren gross recht. Letzlich hab wir unnsere g. h. genedich sich empfolenn sein lassenn gebettenn unnd unnsere abscheidt genommen.

Dem 18 julij habenn Haio Mannunga unnd ich mit her Stein Erich-

senn in unnderredunge unns ingelassenn unnd vonn seiner g. bescheenn schreibenn erinnerunge getaenn, mit bitte das wir vor unnsere personn nicht anders [der] sachenn nutzlich unnd gut zu sein erachten kundt[e[nn dann] der gepurlicher zeit zuerwarten unnd die beide pers[onn] eine zu dem anderenn gefallens. Wie num Godt der her die sachenn vorsehenn, alsdann kunte von anderenn ange[he]nden sachenn des zu gruntlich unnd bestendigher geredt unnd uff beider seitz beliebung ferner hanndelunge vorgenommen werdenn, unnsere g. h. auch derhalbenn erscheinenn sich sehenn zu lassenn. Wan dann also gescheenn, worte unnsers erachtens unnd nicht ehe die sache anzufangenn.

Dar auff her Steno geantwordt, das ehr seines schreibens wol gestendich, kunne auch leiden, desselben meldunge geschee, was er getaenn, sei zum bestenn gescheenn, unnd erachte meines genedigen herren meinunge in deme recht zu sein. Es sei auch der K. Mai. meinunge, die sachenn nach Gottes willenn heim zu stellenn, an willcher auch sein genade lieb unnd willenn habenn wurde, sei ir Mai. zu fridenn, wil sich auch dar auff in allenn pillichenn wegenn vornemenn lassenn, unnd sei ir Mai. meinunge gewesenn wolgedachtenn unnsere genedigenn herren dissen vorgangenn sondach anzuhoerenn unnd folgenns auff das frawentzimmer zu vorenn, damit ir genadenn selb kundtschaff machenn moechste, unnd kunne ir Mai. wol gedennckenn, das mein g. h. als pillich die sachenn wol behertzigen wurde. So wolt ir Mai. auch ungerenn die jungen frewelin wider irem willenn zu dissem ader jenem zwingenn lassenn, die weil dann die sache in Gottes vorsehung unnd irer beider willenn gelegen, musse irer meinunge zuvor angehört werdenn, was sein gestreng in deme wolgedachten meinen genedigenn herren kunte zu dienst unnd willenn erzeigen, in deme solt man ine also getrewe alss einen diener erfindenn. Unnd wolte mit der K. Mai. disse sachenn beredenn unnd des wir sulches vor unnsere personn der sachenn zu gutem angezeiget vormeldenn unnd irer Mai. antwordt dar auff vornemen.

19 julij.

Auch hat unns her Stein Erichsenn hir uff vermeldet, das ir Mai. meinunge unnd wille sei mit wolgedachtenn graven eingner personns zu redenn bedach[t] unnd das die eine sache, der inne Godtes eher, lanndt unnd leudt wolfart gesucht, die eherste sein solle un[nd] folgenns sei ir Mai. bedacht selbst zu vororsachenn unnd zu befurderenn, das mein g. h. kundtschaff machen solle, unnd werde die audients meinem g. h. einen tagh zuvor angezeiget werden. Hat unns ferner gefraget, ob wir auch der liebgedinge halb bevel hetten. Darauff wir geantwordt, das

wolgedachter unnser g. h. derselbenn sache mach unnd wir auch dar auff dermassenn bevel hettenn, wo die Ku. Mai. jegenn unns des brautschatz halb genedigst sich erklerenn unnd einlassenn dette, wurde wir unns zuversichtiglich der gestalt vernemen lassenn, die Ku. Mai. des-selben ein genedigst gefallens habenn werde.

Dem 22 julij.

Seindt Haio Mannunga unnd ich bei her Stein Erich[s]enn gewesen unnd auss bevel angezeiget, das unnser g. h. vonn jungen Mai: uffs jegechte zu zehenn unnd der junger Ku. Magistaedt gesellschaft zu liestenn erfurdert. Nu weren ir. g. dessenn willich, so fer ir. g. wis-senn mochte, das sulches der Ku. Mai. gefellich, unnd die sachenn dar durch nicht vorschebenn oder uffgehaltenn wurdt, denn ir. g. unngereun ire sache versumen wolte. Dar auff her Stein Erichschen geantwordt, das sein g. dem doctor Rosenburger, unnsereun g. h. ader unns anzu-zeigen bevolen, das die Ku. Mai. bedacht wer, dissenn kumfftigen sundtag unnsereun g. h. zu ir Ku. Mai. zu kommen und gutter dinghe zu sein erforderenn wolte, unnd dieweil wir begerdt, dessenn zeitlich ver-stendicht zu werdenn, hat sein g. dasselb also in geheim durch doctor Rosenborgh zu vermeldenn nicht unnderlassenn wollenn.

Dar auff wir gesaght doctor Rosenborgh hette unnser keinmans etwas angezeiget, unnd da dasselb unnsereun g. h. vormeldet, wurde ir. g. unns zu ir gestrengheit nicht geschickt habenn.

Antwortt her Stein, das er vor gut ansehe, unnser g. h. morgen erwarte, denn die Ku. Mai. sein g. zu sich furderenn wolle. Es wolle er sich auch bei der junge Ku. Mai. der sachenn erkundenn, ob sein Mai. mit unnsereun genedigen herrenn her ausser reittenn wolle oder nicht, unnd erachte dar vor dasselb dem handel nicht vorhinderenn, unnd dissenn kumfftigen sundtagh unnser g. h. bei die Ku. Mai. ge-wisslich ankommen werde.

Dem 26 julij.

Wirdet vonn her Peter Brawen unnd her Stein Erichsenn Haio Mannunga auss sich angezeiget, das sei verstandenn, als solte unnser g. h. mit dem frewlin sprache zu haltenn unnd ins frawen zimmer zu gehenn begerdt habenn. Dieweil num alhir im reiche dasselb nicht ge-wonlich, unnd da die sachen nicht vor sich ginghe, allerlei nachteil unnd ungelimpff der Ku. Mai. dar auss erfolgenn wurde, segenn demnach, die weil num ires rades begerdt, ver gudt ann, das mein g. h. sich ehstlich erklerenn dette, ob sein genade die frewlin begerenn dette,

unnd zum annderenn wilche vonn dem beidenn frewlin ir. g. am liebsten unnd besser gefallen dette, das aber ehe unnd zuvor sich sein genade erkleret alsulche bereidunge ader ins frawen zimmer zu gehenn zugelassenn werdenn solte, dasselb wurde ires erachtens nicht gescheenn, wer auch dasselb jegenn lanndes gebrauch unnd gewonheit.

Dar auff Haiö Mannunga vor sein personn geantwordt, das er meinem g. h. nicht zu ratenn wuste, das sein g. ehe unnd zuvor sich sein g. midt dem frewlin sich beredt unnd die besichtigung gescheenn, sich in dissenn oder jenenn erklerenn solte, unnd wolte sich daselb ir nich anders gepurenn, dann g. ungelegenn im sacke zu kauffen. So were es auch schimpfflich, die weil ir. g. denn langenn weck gezogen, das sei itz dessenn nich sollen gewertich unnd mechtich sein.

Deselbenn stunde hat mein g. h. doctor Rosenberger ann die Ku. Mai. geschick unnd vonn der Ku. Mai. dem altenn unnd jungenn in das frawen zimmer zu kommen unnd gespreche midt denn frewelin zu haltenn begerdt. Dar auff die Ku. Mai. geantwordt des sei billich unnd solle gescheenn.

Die ernentenn ritter seindt nach essens zu der Ku. Mai. ganggenn, unnd ir. g. beredt, das Ir Mai. sulches gespreche itz jegenn ire vorige worte abgeselegenn midt nachfolgende rede, seindt her Stein Erichsenn unnd her Peter Braw zu meinem g. h. kommen, unnd wegenn der Konichliche Mai. ire g. allein angezeiget, dass sie vonn der Ku. Mai. bevel hettenn ir genadenn zu vermeldenn, das se begerdt in das frawen zimmer zu kommen unnd midt denn frewlin gesprech zu haltenn, so were sulches gegenn lanndes gebrauch unnd kunte, ehe unnd zuvor sich sein g. erklerdt, in massenn, wie Haiö Mannunga vermeldet, dasselb nicht gescheenn, dar auff ir. g. geantwordt, das ir. g. nicht gelegenn, ehe unnd zuvor se denn frewlin gesprochenn, alsulche erklerunge zu doenn.

Dann solte ir. g. eine begerenn, so keine sin ader gemuthe zu sein g. hette, dessenn wer ir. g. beswerdt, wolde auch unngeren dasselb thuenn, wie sei ane zwivel gedennckenn konntenn. Unnd wolte alls morgenn, wess ir. g. gesinnet, wissenn lassenn.

Dar auff ir. g. die junge Ku. Mai. anngesprochenn unnd nuchmalss umb audiens unnd des begerdt gespreche angehalten, diss ist gescheenn 27 julij, dar auff ir Mai. geantwordt alls die ritter meinem g. h. angezeigt.

Holmie dem 24 julij anno 58.

Durchleuchtiger grossmechtigster furst, der Swedenn, Godtenn unnd Wendenn kuninck, genedigster her. Die wolgeborenn f. f. Anna geborenn zu Oldenburg unnd Delmenhorst, grafinne unnd widwe zu Oistfreislanndt, des edelenn geborenn herrenn hir zu jegenn frawe mutter, unnsere g. f. wunschedt ir Ku. Mai. geluck, heil unnd alle wolfardt, unnd da ir Ku. Mai. alle sachenn in irer zeitlicher regierungh nach allem godtseiligenn willenn zustundenn, dessenn hette ir. g. sunderliche frewde. Wolte auch in allenn eherenn sampt lanndt unnd leuten ir Mai. zu dienenn nicht unnderlassenn.

Dieweil dann ir Mai. geheimeiste radt unnd diener her Steno Erich[s]enn vor itlichenn jarenn an irer genade deiner geschreibenn, das ir Ku. Mai. woll geneighet mit wolgedachtenn unnsers g. h. hir zu jegenn f. mutter kuntschafft auch frundschaft uffzurichtenn, unnd so fer sein genade wissenn moechte, sein gestrenge dasselb geliebenn dette, wolte sein g. dieselb sache gerenn befurderenn.

Dar auff ir. g. geantwortt, da ir. g. wissenn moechte, welcher gestalt dieselb frundschaft uffgericht werdenn solte, wolte ir. g. sich pillicher unnd mit unverweilicher antwortt vornemen lassenn.

Derhalb nachfolgens doctor Rosenburger zu Emdem ankommen unnd nebenn anderenn vonn itlichenn sachenn bewust, auss sich selbs (wie er gesaght) unnderredunge gehabt, unnd wolgedachtenn frauen bescheidt erlanget, wi aber volgenns Dionisius vonn irer Ku. Mai. daselbs aussgeschickt unnd disser etlicher bewusstenn sache meldunge gescheenn, hat her Dionisius wolgedachtenn hir zu jegenn meinem g. h. angezeigt, da sein g. ir Ku. Mai. selbs eigner personn ersuchenn unnd in unnderredunge itlicher sachenn sich einleissenn detthe, an deme ir. Ku. Mai. ein sunderliches genedigst gefallenns gescheenn wurde.

Damit denn ir Ku. Mai. vonn wolgedachtenn meinem g. h. disses falls unnd sunsts gedienet sein moechte, auch ir Mai. ir. g. willenn unnd deinste im wercke empfindenn moechte, habenn ir. g. auss radt wolgedachtenn irer g. frawe mutter, auch herrenn unnd frundtenn, ir Ku. Mai. zu ehrenn, dehinstantlichen gefallenn unnd willenn sich annher erfueget, unnd is ir. g. meinunge nach Godtes vorsehungh derselbenn bewuster sachenn halb zu gelegenner zeit, unnd uffs fuerderligste sulches gescheenn kann, in unnderredunge sich einzulassenn, midt deinstlicher bitte, das alsulche beredunge eitzeiger zeit beschighst, ir. g. in dem nach gelegenheit unnd allenn umbstendenn, so ir Ku. Mai. bei sich selbs genedigst zuermessenn, in ungenadenn nicht zu verdenckenn, unnd wolgedachtenn gravenn, unnsere g. h., in genadenn sich empfol-

lenn sein lassen, dass wurde wolgedachter unnsere gnedigen frawen in ehere� zuverdienenn nit unnderlassenn, unnd theut sich demnach wolgedachter unnsere gnediger her aller genadenn, ehrene unnd woldaedt, so in namenn ir Ku. Mai. irer genadenn widerfarenn, dienstlich sich thuenn bedanncken, wolte dass sulche ir genaden umb ir Ku. Mai. vorschuldenn unnd vertheinenn kunts.

Antwort der Ku. Mai.

Ir Maigistaedt thuet sich der frundtlichen meiner g. f. zuentbeittunge gnedigst bedanncken, unnd so vil die bewustenn sachenn belangende, so dieselb vonn Wilhelm Gnapheo angefanggen, dieselb anher geschreibenn, dar auff her Stein schreibendt erfolgedt, unnd si ir Mai. wille unnd meinunge, die weil die beide personenn da vonn nach Gottes vorsehung gehandelt werdenn solle, itz alhir zu samenn, das dieselbenn unnder einander sich beredenn unnd kundschaft machenn, wenn deme also gescheenn, was alssdann Godt vorsehenn, solle in alle wege nach Godts willenn vonn ir Mai. vorwilliget unnd befurdert werdenn.

Dem 28 julij.

Habenn wir nochmalss die junge Ku. Mai. dass die begerte beredunge, unnsere g. h. thuenn moechst angesprochen des wer ir. g. erbietenes sich dissen tags in massenn wi ir Mai. begerdt hette, sich zuercklerenn, auch midler weil, nach ir Mai. gefallenens, des liebgedinges unnd allenn anderenn sachenn vergliechung thuenn zu lassenn, verhoffte nicht das ir. g. dasselb solt geweigerdt werdenn, dar auff die junge Ku. Mai. das se dasselb der altenn Ku. Mai. anziehen woltenn, geantwordt, unnd seindt ernenter ritter den montagh erschienn unnd meinem g. h. uff frawenzimmer gefurd, uff willches ir. g. unngeferlich eine stunde midt biedenn frewelin gesprech gehalten, dar auff ir. g. in sein g. gemach gegangenn. Wir aber habenn ir. g. wi zuvor alle wege trewlich ermanet unnd gebettenn, Godt dem almechtigenn umb sein godtliche genade zu bittenn, das sein g. mit alsulcher gemael versorget werdenn moeghe, die ir genade zur seinenn heil unnd seilicheit unnd dem lanndenn nutzlich unnd dienstlich sein mueghe; dar auff ir genade unss geantwordt, das sein g. Godt dem almechtigenn gebettenn unnd noch trewlich bittenn wolte, unnd seine genade umb ein stunde oder halb unss bescheidenn dette.

Ungeferlich nach einer halber stunde, hat ir. g. unss angezeigt, umb welche wir anhaltenn solten, wilches also bescheenn, unnd habenn die Kunichliche Mai. darauff biss auff heute bedenncken begerdt.

Dem 28 julij.

Haebenn her Steino, Peter Braw, her Swante unuss angezeigt, das die Ku. Mai. iro g. in dem begertenn sachenn genedicht zu wilfarenn geneigt, unnd hette die personn unngeswungenn, unngedrungen auss sich selbs zu meinem g. h. irem willenn gesetz unnd gegeben, jdoch die weil die Ku. Mai. aen zwivel alss ien pottentat midt ansturinghe irer Mai. dochter sich erlich unnd unverwichlich haltenn wurde, wolte ir Mai. uff nachfolgende punctenn meins g. h. erklerung gebettenn habenn.

Erstlich, was vor liebgedinghe, hochst[ernenter] frewlin gegeben werdenn solle, war deselb gelegenn, unnd wie die selb vorsichert werdenn solle.

Zum anderenn, wie die sache mit meines g. h. bruderenn und derselb abtielunge gelegenn.

Zum drittenn, ob mein g. h. aenn liebes erbenn versturbe unnd das frewelin sich widerumb bestaedten wurde, wes alssdann ir genadenn folgenn solte.

Zum vierten, ob ir. g. erbenn nachlassenn wurde unnd das freulein sich bestattenn wolte, was ir furstlich genade alssdann vollgenn moechste, unnd erbenn regerende heren zu lassenn.

Zum funftenn, wes sich diss kunichreich jegenn meinem genedigenn herrn unnd die lanndtschafft, im fal der noedt, zu verseenn.

Dem 29 julij.

Is unns disse meinunge von der Ku. Mai. richrede vorgestelt:

Erstlich willcher gestalt irer furstliche g. solte bewiddemedt unnd midt liebgedinge versehenn werdenn, war dieselb gelegenn, unnd vonn was stendenn, fursten ader gravenn dieselb versicherdt unnd versogeldt werdenn solle.

Liebgedinge soll Berum unnd Nordenn sein, thuet ungeferlich jarlich ann gewissenn unnd unngewissenn rentenn 6000 gellerche rider gulden.

Die versigelunge der liebtzucht solt thuenn graven Anthoein unnd graven Christoffer vonn Aldenburg, graven Johann vonn Schawenburg, unnd mein genediger her soll daselb vonn der Kei. Mai. confirmert unnd bestediget werdenn.

Zum anderenn, ob mein genediger her erbenn auch moechstenn unnd soltenn regerende herrn pleibenn.

So ir. g. mennliche liebs erbenn gewunnenn, pleib derselben eine, so der elteste unnd nutzlich dar zu is, regerennende her der lanndenn.

Zum drittenn, ob ir. f. g. midt unnerenn genedigenn herenn keine erbenn nachliessenn unnd sich wiederummeb in die zweithe ehe begebenn wurde, wess ir. f. g. alss dann volgenn solte.

Im fall dasselb also geschehe, des Godt genediglich verheuten wolle, ir f. g. uff der liebgedinge, rente unnd uffkumst sich hin wider zu bestattenn, unnd moegen jegen denn brautzschatz, derselbenn rennten, frei unnd beschwerdt, jarlichs ires gefallenns die zeitd ires liebenns gebrauchenn.

Zum vierthenn, ob die broderenn abgeleht, unnd wie dieselbe sachenn geschaffenn.

Die bruder seindt noch junk, habenn ire volkommen alter nicht, sunsts hette unner g. frauwe vor lannges bescheidt zwischenn denn bruderenn gemacht. Dieweil aber die bruder unner g. f. gelobt, das se irer g. unnd der herrenn unnd frunde raedt folgenn wollenn, sollenn deselbe ane zwivell vonn irer g. zufriedenn gestalt werdenn, dass derhalb keine unenichheit zubesorgenn, unnd sich nach altem gebrauch der lannde unnd ganntzsser teuscher nation unngewievel zu verhaltenn wissenn.

Zum funftenn, wess sich disse lanndtschafft zu unnerenn genedigen herrenn unnd derselb lanndtschafft, im fall der noedt, versehenn soltenn.

Wolgedachter unner g. h. is willich sampt lanndtten unnd leuthenn alles zu thuenn, wess ir. g. oenn nachteil irer eide unnd plichte, damit se dem heiligenn romichenn reich verwandt, unnd annderenn vortregenn, so zwissenn Schotlanndt unnd ir. g. auffgericht, thuenn konnenn.

Zum sextenn, ob auch vonn dem principal phennunge unnd brautschatz ader annderenn nebenn gabenn etwas solt her ausser gegebenn wordenn, im fall hoichgedachtes frewlin oenn liebes erbenn versturbe.

Antwort: Es ist bi unns in Freislanndt bei wolgedachtenn unnerem g. h. unnd gravenn nicht gebrechlich, vonn dem principal brautschatz einnige widerker her ausser zu gebenn. So viel aber kleider unnd klenodie belannght, dasselbs will mann s.ch nach altenn gebrauch der pillicheit zu verhaltenn wissenn.

So veil der verziegh unnd renunciationn hoichgedachtes frewlin belanngedt, begerdt menn zu wissenn, welcher gestalt dieselb geschehenn solle.

Auff dess edelenn wolgeborenn herenn, herrenn Edzardt gravenn zu Oistfreislanndt rethenn gegebenn antwortd, gebenn der Ku. Mai. zu Swedenn etc. reich rethe nachfolgende erklerunge:

Erstlich denn artickel des liebgedings, Berum unnd Nordenn, be-

lanngede. Midt solcher benantenn renttenn unnd vorsiegelunghe derselbigen lassenn die Ku. Mai. also bemeldt sein, jedoch das die ungewissenn renthenn der gewissenn, der herlicheit halbenn, auch folge, sonderlich so lange ess vonn dem frewlin selbs besitzenn wirdt.

Dess anderenn artickels antwordt lassenn sich die Ku. Mai. auch auff ferner bericht genedichlich gefallen.

Wie ferner wirth bericht, das hoichgedachtes frewlin auch inn zeidt ires lebens, da der grave (da Godt fhur sein wulde) ihr zu frue abginge, die renthe vonn der haupsummen des brautschatzes, nemelich 6000 thaler, unnd liebgedinges auffhebenn solt, lassenn sich die Ku. Mai. auff weiter bedenncken auch gefallen.

Wie aber vonn dem brautschatz beredt wirdt, dass im fal hoichgemeltes frewlin erbenn bekeme, unnd auss verseheumge [!] Godttes zur andderen ehe trettenn wurde, der fhurgesatzt brautschatz bey der herschafft unnd dem erstenn erbenn pleibenn unnd nicht weither dann die rente dess liebgedinges unnd die renthe dess hauptsummenn des brautschatzes folgenn solte, dar auff wirdt disse antwordt gebenn, dass die midtgabe, welcher dem frewlin gebenn, folgt nicht zum erbenn vonn hochberutem frewlin, ehe sie inn Godt verstorbenn ist.

Antwordt unnser genedigenn heren:

Damit ernenter brautschatz in der twetenn ehe denn kinders der erste ehe zu nachteil unnd schadenn nit verzerdt ode entfremdet wurde, its nutzlicher unnd dienstlicher, disser punct bei erstenn bescheide pleibenn muege.

Auff des viertenn, dessgleichenn funftenn artickel gegebenn antwordt, habenn die Ku. Mai. auch ein genediges gefallens.

Unnd im fall (da Godt fur sei) hoichgedachtes frewlin ohne erbenn abginge unnd der brautschatz bey wolgemeltem graffenn unnd der herschafft zu Oistfreislanndt pleibenn solte, so woltenn ihre Ku. Mai. wissenn, ob auch nach doetlichem abganng des frewlins, fuhr solche eine stadtliche summa, die gestiftede freuntschafft unnd gutte zuversich twischn dem reich zu Swedenn unnd graftschaft Oistfreislanndt, nit desto weniger unzeruttelt unnd unverkrencket, als im lebenndt dess vielgemelten frewlins ungezwiewelt gescheenn wirdt, stheenn unnd pleibenn sollte; wie sulches alles im tractat weitleuftiger wirdt begriffen werdenn. Wes unnser g. h. dess falls for sein personn zugesaget wolle ir. g. haltenn, das aber erbvereinunge oenn wissenn, raedt unnd verwilligunge irer landtschafft gemacht werdenn solle, wer jegenn gebrauch der landtschafft unnd gantzer teuscher nationn.

Des tractats copein begerdt ir g. zu zustellenn, damidt ir g. sich

dessenn mit irer landschafft beredenn muege. Item, das die tractat in heiliges beredunge nicht inverlieb werdt.

Unnd die weil hoichgedachtes frewlin bein lebenn ires herenn vonn gemeltem renthenn nicht auffzuhebenn, unnd demnach (wie pillich) nach furstlicher notturft fhursehnn werdenn muess, wass ih[r]er g. vonn ihrenn herren, dem gravenn, zu furstlichenn unnterhalte werdenn soll.

Furstlichenn standt zu haltenn is ir g. auss vielenn orsachenn bedenncklich unnd nicht gelegenn, aber ir g. werdenn ir kumfftige gemael naech irer gelegenheidt, dass es romelich, erlich unnd unverwisslich, unnderhaltenn lassenn.

Nach dem auch der Ku. Mai. unnsere gnedigstenn herren umb allerley notturfft willenn notigk sein wirdt, der hoichzeit nicht altzu eyleige zeit zubegebenn, unnd alle unnderredunge vonn brautschatz, liebgedinge unnd annderenn mher erstlich furzunemen, geduncket unns nich umbequem zu sein, dass die mitler zeit durch beschickunge aussgericht unnd bekreftiget unnd alle sachenn zuvoren abgeredt unnd gehandelt werdenn.

Unnsers genedigenn herren notturff unnd sachen erforderenn, das ir g. aufs furderlichste in irer lanndtschafft sein muessenn, bittedt derhalbenn die hoichtzeit nit zuverzehenn, die sachenn der begerter voreinunge koenen mit schickunge nit aussgerichst werdenn, dann bei der landschafft unnsers g. h. gegenworticheit vonn noetenn unnd zu abhandlunge dieses puncts viel nutzes schaffenn wirdt. Wes aber alhir abgeredt, vorgeliechen unnd vorabscheidt, dasselb soll gewichlich, beiderseits vorsegelt, bekreftiget unnd gehalten werdenn.

Addition unnd weiter erclerunge auff die vorigenn artickeln denn 29t. julii anno LVIII vonn der Kunichliche Mai. zu Swedenn, unnsers gnedigstenn herren rethen ubergenn, unnd durch des edelenn unnd wolgeborenn herren Edtzartenn, gravenn zu Oistfreislanndt, rethenn unnd cantzeler beantwortt.

Anfenglich betreffende denn erstenn artickel des liebgedinges, nemblich Bierum unnd Nordenn mit aller zugeherunge, darvonn jaerlichs auf zubohrenn sechs tausennndt gulden, denn gulden zu XXIII stuberhs gerechnet, gewissenn renthenn ader, im gefall die vogenanten orther so viel nichts jaerlich aufbringen wurdenn, dieselbigen restierende pfennunge auss des hoichgemelten graven zu Oistfreislanndt rendt kamer, oen allenn beifal, die man accidentalialia nennet, zu suppliren, stellenn sich die Ku. Mai. zufridenn.

Allein das hir zu gefueget soll werdenn die sechs tausennndt thaler, die vonn denn brautschatz denn erstenn augusti durch die edel unnd

hoichgelerte herren Haio Mannunga unnd Friderich von Westenn, rechtenn [doctor] unnd cantzeler, vonn wegenn ires genedigen herren, graven zu Oistfreislanndt, unnsere genedigstenn furstinnen jarlich nach der abliegkeit des hoeichgemeltenn gravenn geloebt unnd zugesaget seindt.

Neben dissem wirdt sich hir zu gefuegt, wes ir furstliche genaden (im fall hoeichgemelter graven ehrst abliebigk wurde unnd liebes erbenn mit unnsere genedigstenn furstinnen nachliess, dar nach aberst ir f. g. annder mahl sich vorheiratenn wurde) folgenn solte.

Zum drittenn, die weil die Ku. Mai. auss sonderlicher genade unnd geneittenn hertzenn, die ir Ku. Mai. zu des hoichgemeltenn gravenn unnd sein verwandtschaft tragenn, ire genadenn mit dem brautschatz (im fall unnsere genedigste princesse erst sonder liebs erbherschafftstenn, das Godt lanng verhuetenn wolte, in denn Herren absterbenn wurde) genediglichen woltenn verlenen unnd begabenn, das derhalbenn man sich erclerenn wolte, was ir Ku. Mai. nach demselbigenn fall fur sulche grosse wolthadt vonn der frundschaft unnd lanndtschafftenn zu Oistfreislanndt in des reichs nott sachenn sich vorsehenn soltenn, unnd wilcher gestaltd die erbvorenunge zwischenn dem reich zu Swedenn unnd die vielgemeltenn graveschafft bekreffstich solt werdenn.

Zum viertenn woltenn auch die Ku. Mai. weitere erklerunge habenn auff denn artickel, der auff gesterenn denn III augusti iss beredt wordenn, nemlich wie ir Ku. Mai. geliebte tochter gegen der staedtliehenn brautschatz midt frawen zimmer unnd alle annderen notturften solte vsehenn unnd gehalten werdenn.

Zum funfftenn, das der edeler unnd wolgeborner grave sampt unnsere genedigstenn furstin, seinenn zukumfftige gemahel, sollenn auff alle ansprache, rechte, action unnd inrede, die man nhu ader zu zukumfftigen zeittenn, wie dann dieselbigenn erdacht, erfunden ader gepretendirt, jegenn die ku. kron zu Swedenn moechten werdenn verzeigenn, abgehenn unnd renuncierenn.

Letzlich wil auch vonn noethenn sein, das alle furberedunge diser vorgeschriebenen punctenn, nemlich des liebgedinges, brautschatz unnd zuvor auss die erbvorenunge zwischenn dem reich zu Swedenn unnd der graveschafft zu Oistfreislanndt, in eine rechte form unnd masse gefasset, aussgericht unnd bekrefftigt werden, fur unnd ehe die hoichtzeit konte gehalten.

Unnd dieweil dann des edelenn unnd wolgeborenn graven zu Oistfreislanndt rehte sich habenn vernemen lassenn, das der hoichgedachter grave, sonnderlich inn sachenn der erbvorenunge, nicht schliesslichs eingehen unnd bewilligenn konnten ohne wietere beredunge der landt-

schaftenn unnd andere seine her, frundt unnd verwantschaftenn; dieweil dann dem also, unnd die Ku. Mai. auch eine gute zeit bedurfenn umb irenn geliebten sonn, dem hoichgebornenn furstenn unnd herren, hertzogenn zu Finlandt unnd anndere stende des reichs zuverschreibenn, unnd sunsts allerlei notturfft, damit ire Ku. Mai. ire geliebte tochter, unnsere genedigst frewlin, desto stadtlcher unnd nach geburlicher eher unnd wirdenn verhoichzeitenn moechtenn, were der wegenn nit undienlich, dass in midtler zeit etliche personenn in Oistfreislanndt geschickt wurden, die midt der edelenn unnd wolgeborenn frawen, frawen Annen zu Oldenburgk unnd Delmenhorst, gravin unnd wittibe zu Oistfreislanndt, des hoech[emelten] gravenn frawe mutter, sampt der lanndtschafft alle abredunge unnd vertrage abhandelen unnd ratificirn liessenn, unndt midtler weil die Ku. Mai. alle notturfft unnd zugehorunge zu der hoichtzeit zu richtenn liessenn, auff zu irer widerkumfft unnd der Ku. Mai. gelegene zeit, in dissem zukumfftigen winter oder vor jar, die hoichzeit desto statlicher gehalten moecht werdenn.

Unnd so es dem edelenn unnd wolgeborenn graven gelegenn bey der Ku. Mai. unnd ir. Mai. geliebten soenen, unnsers genedigstenn herren, biss auff alhir in dem reich zuvorziehen unnd die tractation, wie diss reich unnd die gelegenheit gebet, fuer guet auffnemen wolten, sehe es die Ku. Mai. gerne, stelle ir Ku. Mai. solches alles in ir genade wolgefallenn.

So es ir genade nit gelegenn disenn zukumfftigen herbst alhir zuverbleibenn, unnd ir genade begere in werenn, das die sponsalia ader unndertrew vor ir g. vorreisendt gescheenn solte, unnd auff das allerfurderligste gegenn das fuer jar widerkommen, is die Ku. Mai. darzu nit unbewogenn, stellenn dasselbig auch in ir genadenn gefallenn.

Auff die additional artickel, so vonn wegenn der Ku. Mai. zu Sweden unnsers genedigstenn herren reichs rethenn dem wolgeborenn unnsere g. h. unnd gravenn zu Oistfreislanndt dem IIII augusti uberantwort, gebenn ir g. disse nachfolgende andtwordt.

Auff den erstenn artickel, betreffenn des liebgedinges, midt demselben ist ir g. zufridenn, idoech is vonn noethenn der accidentalien gepurliche erclerunge beschee, unnd moegen ir g. erleitenn, das dar zu gesetz werde, im fall ir g. vor unnsere genedigstenn furstinnenn, dass Godt verhuete, ableibig wurde unnd kinder naechliesse, unnd ir. f. d. in irem widtbligenn stannde unnd regierung der lannde sitzenn pliebe, dass als dann ire f. durchleuchtichheit ire liebgedinge zuvor unnd dar nehest die sechs tausendt taler frei unnd oenn einige beschwerunge

aufhebenn unnd die zeit ires leebenns nach leibzugts rechte ge-
brauchenn soll.

Im fall aber hoech[emelte]s frewlin midt unnsere[n]n g. h. liebes
erbenn gewinnen deethe, die regierunge mit annemenn, sunder sich
wider umme verheiratenn wolle, solle die heuptsumma, der hunder
tausendtt thaler, bei der lanndtschafft pleibenn, unnd so keine lannde,
erbe unnd gutter mit denselbenn hunder tausendtt thaler gekaufft
unnd auff jarliche pension angelecht wurden, solle die pensionn der
6000 thaler nebenn dem liebgedinge, unnd da lannde, erbenn unnd
gutter midt ernentenn pfeanunge gekauff, derselbenn abnutzunge unnd
gebrauch nebenn denn tausendtt geldrichenn reiter nach liebzugs
rechte zugebrauchenn ir f. d. gefolgt unnd zugestellt werden.

Im fall de erbvorienunge aber verwilliget, solle ir f. d. mit irer
liebtzugt allein zufriedenn sein.

Unnd soll hie midt der Ku. Mai. heimgestellt sein, ob hoech-
gedachter furstinne auff ernentem fall, da de erbvorinunge nicht vor-
willight, midt der pensionn ader abnutzunge der sechs tausendtt thaler
zu friedenn, ader ein mal vor all funffzig tausendtt thaler neebenn
irem liebgedinge entpfannenn unnd habenn sol.

Da num ernenter erbvorenunge nicht verwillighet, unnd derhalb
ir f. d. die funffzig tausendtt thaler entpfannenn solte, unnd keine
liebs erbenn in der zweithen ehe gewinnen wurde, ader aber dieselben
liebs erbenn doethlich abginge, sollenn ernente funffzig tausendtt thaler,
nach doetligenn abgange hoech[emelte]r furstinnen, unnsers g. herrenn
erbenn widerumme zugestellt werdenn.

Auff den drittenn additional artickel, in welchenn vermeldet, dass
men sich ercklerenn solte, da ir f. d. oenn liebs erbenn abginge, unnd
die hunder tausendtt thaler bi der graveschafft pleibenn wurdenn, wes
sich alss dann ire Ku. Mai. unnd disses reich zu irer genadenn freunt-
schafft vorsehenn soltenn, dar auff saght unnsere g. h., das ir g. freunt-
schafft disser sachen nichts zu thuen, werdenn der pfennunge nicht ge-
neissenn, derhalben ine beschwerlich sich zu verpflichtenn, unnd wissenn
sich ire g. einnige verpflichtunge vonn denselben nicht auss zupringen.

Auff denn viertenn artickel, in wilchenn vermeldet, wie ir f. d.
mit frawen zimmer unnd andere notturfft soll vesehenn unnd gehaltenn
werdenn, sagt unnsere g. h., dass alsulcher artickel, wie auch zu voerenn
gescheenn, zu der Ku. Mai. gefallens soll gesteldt sein, unnd da irer Ku.
Mai. meinunge, wie sie gerne hoechgedachtes frewlin underhaltenn hetten,
vernommen werde[!] moechte, woltenn ir g. sich mit pilliger antwort
vernemen lassenn.

Den funfften artickel, die renunciation unnd vertzigt belangede,

bittet unnser g. h., biss zu entliger abhandlung anderer artickel, disse sachenn beruwenn zu lassenn.

Auff denn letztenn artickel bittet ir g. noessmals auff's dienstlichste unnd fleissigste ire Ku. Mai. genedigst bedennckenn denn weithenn muheselligenn geferlichenn weck, so ir g. disser sachenn halbenn der Ku. Mai. zu dienstlichgenn eherenn unnd gefallenn gezogen, auch die vielfaltige unkostenn derhalb auffgewennndt unnd, so ir g. widerumb kommen solte, auffgewendt werdenn mustenn, wess auch vor nachrede bey jedermenniglich, da die hoichtzeit nit beschehe, erfolgenn moechste, unnd auss dem unnd anderenn orsachenn fuernemlich, das ir g. etliger anderer hoechichtigenn geschefte, dar an iren lanndenn unnd leuthenn sunderlig gelegenn, aufs furderligste zu verrichtenn, und alhir nit lange vertzehenn konnenn, in massenn, wie oft begerdt, auff's furderligste errente hoichtzeit gescheenn lassenn.

Wes demnach ir. g. bei der lanndtschafft der erbvoriennunge halb erhaltenn konnen, an deme wollen ir. g., alss der Ku. Mai. getrewer suhn, allenn menschlighenn unnd muglichenn fleis furwendenn, ungezwievilter hoffnunge unnd zuversichst, sie werde bei der lanndtschafft, nach gehortem unnd beschehenn disser sachenn bericht, alles wes dem heilighenn ro. reiche unnd desselbenn constitution unnd abschedenn nicht zu wieder, bi dennselbenn zuerhalten unnd ausszopringen.

Da aber ir Ku. Mai. nicht gelegenn die hoichtzeit in ile haltenn zu lassenn, unnd die erbvoriennunge zuvor abgehandelt werden solte, wil die notturfft erforderenn alle sachen in deme stande, wie sie itz sein, auf weiter vogleichunge stehenn zu lassenn, damit ir g. midt derselbenn frawe mutter, herren freundenn unnd lanndtschafftenn sich beredenn, unnd folgenns auss derselbenn raethe in dissen entlich schleissenn moegenn, dienschlig bittende die Ku. Mai. disse ir genade meinunge in allen genadenn aufnemen unnd irer g. in irer lanndtschafft widerumb zu zehenn gestaedt, disse sache selbs bi derselbenn notturfftiglich zu beradtschlagenn unnd abzuhandelenn genedigst erleuben wollenn. Dass umb ire Ku. Mai. zu verdienen, erkennen sich ir genade schuldig, wollens auch willig erfundenn werdenn.

Uberantwortt der jungen Ku. Mai. dem 10. augusti.

Von Gotts genaden wir Gustavus, der Swedenn, Gottenn unnd Wendenn kuninck, thuenn hier midt kundt, offentlig bekennent, nach dem der wolgeborner unnd edeler her Edzardt, grave unnd her zu Oistfreislanndt, unnser fruntlicher lieber ohem, bei unns alhir zu Stockholm erschieenn unnd auff itliche hiervor ergangene schreffte unnd handelunge die durleuchtigste unnd hoichgeborne furstinne, freulin Catherin, der Swedenn, Gottenn unnd Wendenn geborne koniginne, unnser fruntlicher

hertzliche tochter, da es der Almechtiger also versehen, zu der heiligenn christlichenn ehe begerdt, unnd wir dar auff, auss sonderlichen orsachenn unnd genadenn, damit wir wolg[emeltem] gravenn gewoegenn, hochgedachtes unnserere hertz liebe tochter seiner liebe ehelig zuvermelen in namen unnseren herren Jesu Christi zugesagt unnd neben deme beiden unnserenn kunig reichenn unnd der graveschafft Oisfreislandt zum bestenn aufnehmen unnd gedeienn, damidt in zeit der noet, unnd im fall unnser kunig reich unnd lanndtschafft midt der daet unnd gewalt ubertzogenn, beleidiget ader daetlicher wise jegenn recht unnd alle pillickeit angriffenn unnd vergeweltiget wurden, wess sich dann, so woel unnser kunig riech, als die graveschafft Oistfreislandt eine zu dem anderenn versehenn unnd vertroestenn soltenn, vor gut, nutzlich unnd beiderseidtz dienstlig unnd hoechnotturfftig angesehenn eine gewisse, ungezwievelte voreinunge zwischenn beidenn unnserenn kunig reichenn unnd lanndtschafften auffgericht, bestetiget unnd versegeldt werdenn moechste, unnd dar auff wolgedachter grave zu alsulcher vereinunge vor sein liebe personn geneigt, aber midt der wolgeborner unnd edelen frawen, frawen Anna, geborne dochter zu Oldenburgk unnd Delmenhorst, grafinnen zu Oistfreislandt, seiner liebe frundtliche hertzliche frawe mutter, unnd derselben lanntschafft, zu meherer disser sachenn bestendickheit unnd entlichen beschluss, unnderredunghe, handdlunge unnd sonderlichenn fleiss fuerzonemen unnd anzuwendenn orbuttig unnd willig, unnd das sein liebe oenn derselbenn frawe mutter unnd lanntschafft voerwissenn unnd verwilligunge in diesen ernentenn sachenn entlich zu schleissenn ader handdelunge zu pflegenn nit gepurenn wolte, in antwortt sich vernemen lassenn, haeb wir zu meherer befuerderunge disser sachenn seiner liebe etliche artickeln, wilcher gestaldt ernente vereinunge beidenn unseren kunig reiche unnd lannden zum bestenn auffgeriecht unnd auff weitere unnserere vergleichunge gemeheret ader vorringerdt (dar zu wir billiger wise geneigt) werden solte, in schriffte[n]n verfassenn, auch wolgedachter graven gestalt, mit wolg[edachter] siner liebe frawe mutter unndt derselbenn landtschafft handdelunge, in massenn wie obstehet, derhalb zu plegenn, derhalbenn abschriftt zustellenn lassenn. Unnd damit die christlige vonn unns, auch wolg[edachtem] gravenn verwilligte ehesachenn durch diese ernante vereinunge ader anddere vorhinderunge, so infallenn moechsten, gefערlicher wise nit vertzogenn, auffgehalltenn ader abgewendt werdenn moechste, haeb wier unns samptlich midt guthen wolbedachten gemuete, raethe, vernunft unnd verstandt voreiniget unnd auff weiter disser sachenn notturfftiger ercklerunge frundtlich oenn alle gefערligkeit unnd argelist vertraghenn unnd vergeliechenn, in massenn wie nachfolgedt.

Erstlich, das wir wolgedachtem gravenn hoechgenente unnsere fruntliche hertzliche dochter zur ehe geebenn, unnd zu einem heiligs pfenunge hunder tausendtt thaler ader derselbenn gewerde ann guthenn reinenn wolgelauterden silber, auss zeit unnd tiermin, derenn wir unns vorgeliechenn wollenn, oenn wolgedachte^{ss} gravenn unnkostenn unnd schadenn inn seiner liebe frei siecher gewersamb hanntreichenn, zu stellenn unnd uberantwortenn lassenn wollenn.

Dar jegenn soll unnd will wolgedachter grave unnsere hoechgemelte freuntliche hertzliche dochter nach christlicher ordnung zur ehe nemen, dieselbenn midt denn beidenn empterenn Nordenn unnd Bierum, in irer lieben lanndtschafft Oistfreislanndt gelegenn, auff bestendiste unnd formligste sulches gescheenn kann, sol unnd mag, nach liebtzugts rechte gewonheit des orts gewiss machenn unnd versehenn, alles der gestalt, das ernenter beider empter alle unnd jedes jaers sechs tausendtt geldriecher reither, denn reither zu XXIII brabandischer stuverenn gerechenndt, ann jaerligen geltrenntenn, kornn, fischerei, botterenn, keese, dienstgeldt, waggeldt unnd vorrath (idoch die brueche, so nach freischenn lanndtrechte erkenndt, aussgenommen) gewisslich ertragenn unnd auffreichtenn sollenn, unnd im fall hoeichgenentes frewelin derselbenn sechs tausendtt reither auss beidenn empterenn mit versichert ader entfanckbar werdenn kondte, alss dann sol wolgedachter grave auss seiner liebe cammerrenthen dieselbenn sechs tausendtt reither zu suppleren unnd zu erstattenn verpflichtet sein.

Unnd im fall wolgedachter grave vor hoeichgenentem frewelin, das der Almechtiger verhuete, mit verlassunge lieblicher gebordt unnd erbenn, vonn ine beide gebeerenn [!], ablibig wurde, unndt in irem widtibligenn stande unnd regierunge der lannde, wie anndere grafinnen unnd wittibenn fast junck vonn jaerenn getaenn, sitzenn pleibe, haeb wir unns vereinigt unnd vorgeleichen, dass alss denn unnsere hertzliche dochter ire ernents leibgedinge zuvor unnd neeben denn tausendtt thaler ader die abnutzunge vonn ernenth hunder tausendtt thaler frei unnd oenn einige beschwerunge auffhebenn unnd die zeit ires lebens nach liebtzugts rechte gebrauchenn solle.

Im fall aber hoeichgemelte unnsere fruntliche liebe dochter mit wolgedachtenn graven liebs erbenn gewinnen deethe, die riegerunge der lannde verlassen unnd sich widerumb verheirattenn wolte, solle die hauptsumma, der hunder tausendtt thaler, bei der lanndtschafft verpleibenn, unnd so keine lannde, erbe unnd guther midt denselbenn hunder tausendtt thalereⁿⁿ gekauff unnd auff jaerlige pension angelegt wurdenn, solle dieselbe pension, der hunder tausendtt thaler neeben deme liebgedinge, unnd da lannde, herschaftenn, erbe unnd guther mit

denselbenn pffnungen gekaufft, derselbenn abnutzunge unnd gebrauch neebenn denn seechs tausendt geldrichen reitheren, in massenn wie obstechet, nach liebtzugts rechte frei unnd oen beschwerunge irer f. d. gefolgt unnd zugestelt werdenn.

Im fall aber die von unsss beiderseit konig reichenn, lannden unnd leuthenn zum bestenn, auss lautherer wolmeinunge unnd gutem hertzenn, voergeschlagene ernente voreinunge, vonn wolgedachtenn graven unnd derselbenn lanndtschafften, der gestalt wie sie vonn unsss wolg[edachtem] graven zu bedennckenn heim gestelt ader wie wir unsss dessenn nach voreinigen moechtenn, angenommen, sol hoechgh[e]nente] unnsrer hertzliebe dochter, mit irem liebgedinge auff ernentenn fall, da liebs erbenn furhanden, zu fridenn sein, unnd ire kinder ader die graveschaff unnd lanndtschaff nit weiter alls allein mit der liebtzugt beschwerdt werdenn.

Unnd sol unns in alle wege frei unnd furbehaltenn sein, im fall die ernente voreinunge nit vorwilliget unnd liebs erbenn vonn unnsrer hertzliebenn dochter furhandenn, unnd auss raethe irer herrenn unnd frunden ire liebe sich in die zweite ehe begebenn wolte, ob ir l. mit der pension der hundertt tausendtt thaler ader abnutzunge der lannde, so mit den selben pffnungen gekaufft, die zeidt ires lebens zu gebrauchen sich begnugen lassen, ader ein mal vor al funffzigck tausendtt thaler nebenn irem liebgedinge, auff gepurlige caution unnd versicherunge des widerfals hier nehest vormeldet, entfangenn unnd habenn solt.

Da num unnsrer hoechgh[enente] freundtliche hertzliebe tochter ernenter gestalt, fuernemblich da die lanndtschaff die voreinunge nit verwilligenn wurde, ernente funffzig tausendtt thaler empfangenn solte, unnd keine liebs erbenn oen verlassunge lieblicher geburt doetlig abgingen, sollenn alsdann ernente funffzig tausendtt thaler, wolg[edachten] gravenn erbenn unnd derselbenn lanndtschaff widerumb zufallenn unnd oenn einige widerrede zugestelt werden.

Da aber ir l. midt wolg[edachtem] graven keine erbenn gewinnen wurde, unnd nach seiner l. doetligem abganck, das Godt lanng verheutenn wolle, sich widerumb zu verheirratenn bedacht were, solle dasselbe ire l. frei gelassenn, unnd im fall die voreinunge verwilliget, als dann ire liebgedinge alleine unnd sunsts nit zu empfangenn hier mit voerbeltenn sein.

So feer aber unnsrer vorschlag der ernenter voreinunge vonn wolg[edachtem] gravenn unnd seiner l. lanndtschaff nit verwilligt unnd unnsrer hertzliebe tochter in die zweithenn ehe ader ausseralh[!], lann-des sich ergebenn wurde, unnd keine erbenn vonn wolg[edachtem] graven

furhandenn, solle ire l. frei stheenn die abnutzunge der hundert tausendt thaler die zeit ires lebenns ader aber die funfftzig tausenddt thaler ein mal vor alle zu empfehenn unnd zu irem bestenn unnd ires gefallens zugebrauchenn.

Im fall auch unnsere frundtliche hertzliche doechter ausserhalb Freislanndt sich ergebenn wurde, solle die administration der empter Bierum unnd Nordenn bei wolgedachten] unnsers liebenn oehemen erbenn voerpleiben, auch auff denn fall irer l. unnd derselbenn erbenn geschworen sein.

Wo aber unnsere kumfftiger hertzlicher suhn unnd hoechgenante] unnsere hertzliche doechter ernenten brautschatz auff gewisse renthe, erb unnd gueter meher anleggenn, ader aber denselben auss voerstedender gefaer unnd noet entfrombdenn unnd semplich vertzeherenn wurdenn, alsdann soll dieselb widerker, in massenn wie obstehet, keines weges hoechgenante] unnsere frundtlichen liebenn doechter gegebenn, sunder ire l. mit irem liebgedinge zu freidenn sein, unnd wolgedachte] grave unnd derselbenn lieb lanndtschafft nit weiter als mit der liebzugt beschweret werdenn.

Es soll auch hoechgenante] unnsere hertzliche dochter midt frawen zimmer unnd aller notturfft, wie einer grafinnenn gepurt unnd wolgedachte] graven frawe mutter, besser unnd nit weiniger unnderhaltenn unnd versehenn werdenn.

Dergleichen sol wolgedachte] grave nach etlicher abhandlung obgenanter disser sachen unnd nach unnsere swedichenn rechten gepurlige renunciation unnd vertzigt thuen, idoch alles auff bestendige gepurlige mittel unnd wege, so wir unns mit irer l. aller pillickeit unnd guther bescheidenheit nach vogleichen unnd voreinigen wollenn.

Unnd dieweil wolgedachte] gravenn nit gelegenn dissenn kumfftigen herbst der hoichtzeit, so wir hoichgedachte] unnsere hertzlichen dochter auff staetligste unnd wirdigste zu haltenn gemeindt, auss zu wartenn, unnd wir dann eine gute zeit bedurffen, umb unnsere geliebten suhn, den hoechgebornen furstenn unnd hertzogenn vonn Finlanndt, unnd andere stende des reichs zu verschreibenn, unnd sunsts allerlei notturfft, damit wir unnsere hertzliche dochter dess zu staetlicher gepurliger eher unnd werden verhoichzeitenn moechten, demnach haeb wir unns samptlig vereinigt unnd vogleichen, das auff denn kumfftigen froelinck auff N. tag alhir zu Stockholm ernenthe eherentag unnd hoichtzeit gehaltenn, unnd wolgedachte] grave auff denselbenn eherentag selbs (so feer godtliche verhinderunge siener l. nit zugeschicket) erscheinen unnd die hoichtzeit vollenbringenn soll.

Unnd als bald die selb hoichtzeit vollentzogen, wollenn wir hoich-

ge[nente] unnsere liebe dochter oenn seiner liebe unkestenn unnd schaden mit obg[emelten] brautschatz sampt aller kleinode, sielbergeschier unnd aller andere notturfft der massen versehen unnd in ire graveschafft sendenn, das unns in alle weege als einen konige unnd monarchenn roemblig, eherlig unnd unverweisslich sein solle.

Da auch seiner l. vor der hoichtzeit etlige pfennunge umb lannde unnd leute zu sich zu kauffen vonnoethenn, unnd sulche ankauffunge mit unnsere raethe geschigt, wolle wir unns den brautschatz vor errenten ehrentage seiner l. zuzusenden, auch sunst in alle wege in zeit der noet, ader da lannde angekaufft werdenn meuchtenn, wolgedachtem] graven mit einer ansehnlichen summen geldes auff gepurliche ire vorschreibeunge oenn interesse zu hulfe zu kommen unbeschwerdt sein.

Unnd dieweil wir Gustavus, der Gotten, Swedenn unnd Wendenn konig, disse obgenante artickel auff kuniglichen unnd furstlichen trewen unnd gelaubenn also belibet unnd angenommen, haeb wir dissenn abscheidt mit eigner handt unnderscrieben unnd mit unnsere secret bestetigenn lassenn, unnd wir Edzardt, grave unnd her zu Oistfreislandt, habenn obgenante artickel unnd puncte, also wie obstehet, gleicher gestalt bei grafligen eherrn unnd glauben belibet unnd angenommen, wollenn denselbenn zu jederer zeit geleebenn unnd nachkommen, unnd so feer wir durch liebschwachheit nit verhindert, eigner personn alhier zu Stockholm unnd die hoichtzeit in aller godtsellickeit, dar zu der Almechtiger genade verlene, haltenn unnd leistenn helfenn, unnd habenn zu mherer befestigunge diss mit eigner handt unnderscriebenn, unnd die weil in allenn heiligsverschiebung alle gefertigkeit unnd hinderlist aussgeschlossenn sein soll, muege wir erleithenn, wollens auch gerne also verschaffenn, auss dissenn obg[enanten] artickeln die heiligsverschiebung auff weitere vergleichunge gemacht, auch volgens vonn unnsere herren unnd frundenn, als den wolgeborenen heren Christoffer unnd Anthoin, graven zu Oldenburg, unnd gravenn Johann vonn Schauenburg ader anderenn fursten, graven unnd herren, versgelt unnd bekrefftiget werde, alles auff guttem trewen unnd glauben, sunder geferde unnd argelist.

Datum unnder unnsere beide secret unnd segel, Stockholm am N. tag anno LVIII.

2. *Kanslären Friedrich von Westens anteckningar under grefve Edzards resa till Sverige.*

Enligt original i statsarkivet i Aurich.

Itinerarium der reise unnd widderreise ich inn Denemarcken unnd Swedenreich gethaenn.

An 17t. majj vortzogen wier von Rastede ungefereig umb III uheren den abent nach Hamborgk, midt Tido von Uplenwerden, Walwige unnd M. Hannss von Essen fuer auf den week.

Den 18t. majj vorreisete wir van Oldenburgk, ungeferlich des morgens umbtrent drie uher nach der Mollen, iss 8 gute meile wegs.

Zu Bremen deete wir midtags maltzeit unnd huereten anndere wagen biss gehn Voerde.

Den 19. majj vertzogen wir von der Mollen in Hamborgk, iss XII meile.

Zu Stade dete wir midtags essen, iss von Hamborgk V meile wegs. Auss Stade fuerte wir umbtrent 3 uher unnd zogen nach in Hamborgk. Auch worde wir auf dem feere unnd sunst, eher wir zu Weele andere waegen uberkomen, eine lange zeit aufgehalten.

Den 20t. majj kam gráf Edtzart sampt den andern bei unss zu Hamborgk, in Peter Kuleman huess auf S. Catarinen straesse.

Zu Hamborgk lågen wir drie nacht stille umb des getzuges willen.

Zu Oetschlo deeten wir mittags essen, ein zimblich fleckeschen; iss von Hamborgk VI meile.

Den XXIII majj vertzog mein g. h. von Hamborgk nach Lubeck, iss X meile.

Den XXV majj ka[me]n Gerdt schnider sampt den andern dienern und getzuege bei unss zu Lubeck, in der Rostocker herberge, auf dem Bringkberge wonhaftich ader Koningkstraesse.

Den I junij vertzogen Tido von Uplenwerden mit Walwige zu Lubeck von unss fuer auf den week.

Den II junij vertzog mein g. h. von Lubeck nach Wissmer, iss VII meile.

Zu Lubeck lågen wir 10 tage umb des windes stille. Auch wirt dem koningk von Schweden daselbs manigerlei nachgeredt, und heissen inen den Schwedischen oxendreiber.

Die rådt zu Lubeck voreherete meinem g. h. mit VIII halb ferendel [?] kannen den wein.

Den III junij von Wismar nach Rostock, iss auch V meile, unnd lägen in der Lubecker herberge.

Zu Grevesmollen deeten wir midtages maeltzeit, iss von Lubeck V meile, unnd haet der hertzog von Meckelenburgk daselbs seine muntze; ein arm fleck von gebuwe unnd leuthen.

Wissmar haet in fuerigen jaern die handtierunge midt kauffenschaft, have unnd sunst manigerlei, wie itz Lubeck unnd Hamborgk brauchen, gehabt, aber Got hat sie umb irer hoffart unnd sunst vielfaltige sunde die haeb genommen und gestrafft, also das dar itz nichts zu thuen und schöne steinen hausser armuetz halb umb geringe gelder der neerung halb verlauffen unnd verkauffen muessen.

Den IIII junij von Rostock nach Wernermunde zu wasser, iss II meile, unnd heist der wirdt Simon Rike, auf dem marckt wonhaftich.

Sie sagten Wissmar weer gewesen von alles dinges uberfleussigkeit alls fischen, die sie mit roten gestrichen unnd selber vermalediet, unnd sunst allen fruchten alls ackerkorn, fischerei, wie Sodoma unnd Gemorra.

Die von Rostock beclagten sich wie sie der axise halb mit irer hogen oberickeit in ungenaden weren und sunst zo viel gesatz unnd inen auferlecht wurde.

Den Vt. junij vertzog mein g. h. von Wernermunde den morgen zeitlich nach Nicopen, iss IX meile, unnd kam daselbs des konings von Dennemarck bot bei unss zu pferde.

Die VII meile zu wasser uber den Belt bis gehn Getzier scheffete wier in 5 stunden.

Zu Getzier auf Kon. Matt. von Dennemarcken jagthaus deete wir maltzeit, is II meile von Nicopen, ligt in Aelandt [*sic*].

Zu Wernemunde wert im hohen torne den winter uber genandt in der luchten III kirschen umb des sehefarendes mans gehalten, iss ein fein stedtlin.

Den VI junij verreisete wir von Nicopen in Falster lanndt nach Kocke, iss X meile.

Zu Warenburgk is ein alt schlosz, gehort der alten koniginne zu, deeten wier maeltzeit unnd huerten dar frische waegen, iss von Nicopen III meile, I zu lande unnd II zu wasser, unnd heist der bevelchaber aufm schloss Brauwe.

Zu Preste huerete wir frische waegen, is ein fleck unnd II meile von Warenburgk.

Den VII junij verreiseten wir von Kocke nach Copenhagen, iss IIII meile.

Zu Kocks lägen wir beim burgermeister, Simon Peters genandt, so etwan bei Kon. Matt. in der cantzlei gedient; unnd is ein fein stadt, haet auch eⁿe schone have.

Den VIII junij vortzog mein g. h. von Copenhagen nach Lantzchron, iss IIII meile zu wasser.

Zu Copenhagen kam der bevelchaber auf dem schloss zu unnsrem g. h. in die Lubecker herberge unnd vorehrte sein g. mit etligem lutter gedrencke, unnd deete derselb bevelchaber meinem g. h. seinen diener, Jorgen Holsten genandt, mit biss zu Sultzburgk, waegen und andere notturfft zu bestellen.

Den IXt. junij vertzogen wir von Lantzchron nach Lunden zu wagen, iss III meile.

Zu Lantzchron heist unnsere wirdt Jurgen Schriver, auch hat Kon. Matt. daselbs ein fein schloss ligen.

Eodem die kam Tido von Auflenwerden zu Lunden von Kon. Matt. zu Dennemarck bei unns unnd vertzog folgentz tags widerumb an Ir Matt.

Den X junij von Lunden in Schonlandt nach Vher, is IIII meile weegs, wir lagen beim burgermeister, Jacob Holstein genant.

Zu Lunden iss ein ertzbischof unnd der fuernembsten bischove eine in Dennemarck gewesen, ein fein apen stadt unnd schon kirche, auch iss dar eine grosse klokke.

Den XI junij vertzogen wir von Vher nach Ahuess, iss V meile, unnd hort her Laebraw zu.

Eodem die morgen zeitlich kam die ritter her Laebroek bei unns mit 4 pferden zu Vher, alss wier zu waegen waeren, unnd zog mit unns, meinem g. h. zugefalle, nach Ahuess.

Den 13. junij vorreisete mein g. h. von Ahuess nach Saltzburgk, iss III grosse meile.

Zu Ahuess laegen wir beim burgermeister, Andreas Schroder genant, zur herberge, unnd schencke her Laebrae meinem g. h. daselbs einen klopper.

Zu Ahuess leegen wir stille 2 nacht.

Den 14. junij vertzogen wir zu pferde van Saltzburgk nach Rottenbuen, is IX grosse meile unnd seindt eitel klipfen.

Die ritter zu Saltzburgk, genant Werne Patzberger, war nit zu haus, sundern nach Rottenbuen vertzogen.

Eodem die kam Jorgen, der schwedische eddelman, bei unns zu Sultzborgk mit 2 pferden.

Den XV junij was mein g. h. bei dem ritter Werne Patzberger zu gaste.

Den XVII junij hatte mein g. h. Werne Patzberger den ritter widerumb zu gaste.

Den XVIII junij vortzog mein g. h. von Rottenbuen nach Luckenbuen, iss 3 meile.

Die wirdt zu Rottenbuen heist Heinrich Hoefman, ein vertzweivelter durchschlagener boesswicht.

Zu Rottenbuen laegen wir IIII nacht stille unnd wort unsss daselbs angetzeit, wie zwischen Sultzborg unnd Rottenbuen ein huessman wõnete, so 175 jaer alt weere.

Den XX junij vortzog mein g. h. von Luckenbuen nach Zarraga [!], iss VIII meile.

Zu Luckenbuen lågen wir 2 nacht stille unnd hatten unnsere herberge auf dem hause bei dem eddelmanne, Ebbe Wulffen genandt, unnd widerfoer von ime meinem g. h. unnd unss viel guths.

Zu Overscher deete wir midtags essen, grentzet an Schweden.

Den XXI junij von Zarraga nach Lundebuen iss III meile.

Zu Zarraga lågen wir bei dem pfaffen.

Den XXII junij von Lundebuen nach Calmar, iss eine meile, mugen woel 3 wesen.

Lundenbuen iss ein episcopat, und gehoren dar ¹⁾ dorpffer zu.

Eodem die worden wir von der jungen Kon. Matt. zu Schweden seher städtlich mit reuteren unnd pferden und sunst allerlei empfangen.

Den XXIII tornerde mein g. h. mit dem jungen konigk.

Den XXVII junij vortzog die junge konigk mit meinem g. h. auf Oelandt jagen.

Den I julij tornerde mein g. h. mit den dieneren umb 2 ellen sampts.

Den III julij vertzog die junge Kon. Matt. mit meinem g. h. von Calmar nach Stockholm, iss 60 meile zu wasser.

Zu Calmar lågen wir bei der jungen Kon. Matt. XI tage.

Den VIII julij kam mein g. her zu Stockholm zu scheffe unnd worden statlich empfangen.

Den XIII julij kam die olde kunigk midt dem jungen koninge sampt hertzogen Magnus von Griefholm zu Stockholm.

Den 20t. julij kam die konigkinne von Schweden mit allen freulin sampt hertzogen Carel zu Stockholm.

Zu Stockholm weren wir bei der Kon. Matt. dreissich [?] nacht.

Den XXIII augusti vertzog mein g. h. von Stockholm nach Calmar, iss 60 meile.

¹⁾ Lakun.

Die junge Kon. Matt. scheffete den 20. vor uns ab, und kamen dannest mit ir Matt. zu Calmar zugleich.

Den XXIXt. augusti kam mein g. her zu Calmar mit der jungen Kon. Matt. unnd hertzogen Magnus, auch funden wir daselbs die olde hertzoginnen von Sachsen mit einem jungen heren.

Den XXXI augusti vertzogen mein g. h. in der nacht umbtrent 11 uhern von Calmar zu scheffe nach Sultzborgk, iss ungeferlich zu wasser 20 meile.

Schonen.

Den II septembris vortzoigen wir aus der sehe eine meile nach Ahuess, is 5 meile.

Zu Sultzborgk deete wir mittags essen, iss von deme, dar wir die nacht in der sehe laegen, 2 meile, eine zu wasser und eine zu lande, die ritter zu Sultzborgk waer nit zu hauss, idoch widerfoer meinem g. h. von der frauwen viel guths.

Den III septembris vorreisete mein g. h. von Ahuess nach Lunden, iss 8 meile, wir hatten III meile von steinen und gebirge hessligen week, und kamen zu Lunden in der nacht umbtrent 11 uheren.

Den IIII septembris vortzogen mein g. h. von Lunden nach Copenhagen, iss 6 meile, II meile zu lande und IIII zu wasser.

Zu Ellenbogen deeten wir mittags essen, is IIII meile von Copenhagen; eine feine stadt, hubscher von gebuwe alss Copenhagen.

Sehelandt.

Den VI septembris vertzog mein g. h. mit Jacob Sehestede von Copenhagen nach Roschilt, is IIII meile, ligt in Sehelandt.

Zu Copenhagen lågen wir II nacht stille in der Brandenburger herberge unnd widerfoer meinem g. h. von den rittern viel guthes.

Die schlossherr zu Copenhagen heist Pauwel Wetfelt, die amerael heist Christoffer von Drunit, her Magnus Guldensterne ritter.

Den VII septembris vortzogen wir von Roschilt nach Caldenburgk, iss 8 meile, ligt in Sehelandt, iss XII meile langk unnd breit.

Zu Roschilt is ein episcopat unnd wert da ein fein schole gehalten, iss auch ein wacker stetlin; unnd heist der amptman Labecke unnd deete uns viel guths. Auch lege wir bei ime aufm cloester. Die bisschof zu Roschilt hat midt ij hunderdt pferden geritten.

Den 11. septembris vortzogen wir van Caldenburgk nach des konings jagthauss, is I meile, wir warn willens VI meile zu tzehen nach Sampson und kondten kume ein zehen, also seher war unns die wint entgegen.

Zu Caldenburgk is konigk Christiern gefangen, da lågen wir IIII nacht stille. Der schlossher heist her Ilein Erichs [!], ein feiner man, Den XII septembris vortzogen mein g. h. von dem jagthuess zu scheffe, mit grosser faer und macht nach Carlemunde, iss V meile, ligt in Funen.

Den XIII septembris vorreisete mein g. h. von Carlemunde nach Odense zu wagen, iss II meile, ligt auch in Funen.

Den XIII septembris vorreisete mein g. her von Odense nach Medelfart, is V meile, ligt auch in Funen.

Odense is ein episcopat gewesen, ein fein stetlin, unnd heist der amptman aufm cloester Peter Kril, mein g. h. lach in der stadt bie dem burgermeister zur herberge.

Zu Rutgera deeten wir bei dem eddelman, Palla von Meine genandt, mittags essen unnd uber kemen andere wågen; der eddelman war aber nit zu hauss.

Jutlandt.

Den XV septembris vortzogen wir von Medelfart nach Horseners, iss 8 meile, ligt in Jutlandt, unnd iss Jutlandt 40 meile langk unnd breit.

Zu Well deeten wir mittags essen, is IIII meile von Medelfart, ein fein stetgen.

Dar wexet viel hoppe unnd iss gute fischerie unnd laxfoeren furhanden.

Den XVI septembris vortzog mein g. h. von Horsener nach Aerhuesen, iss IIII meile, sein woel so gross alss die 8 zwischen Medefart unnd Horseners, ligt in Jutlandt.

Horseners is ein fein apen stetlin, dar ligt ein schloss bei, dar auf is Holgert Rosenkrans amptman.

Den XVIII septembris vortzog mein g. h. von Aerhuesen nach Randersen, is IIII gross meile, ligt in Jutlandt.

Zu Aerhuesen is ein reicher dom unnd ertzbischof gewesen, dar iss auch ein schone have unnd kirche mit einer langen spitzen furhanden.

Die amptman aufm cloester heist Jens Jule, unnd leegen daselbs auch II nacht.

Den 24 septembris vertzog mein g. h. mit Jacob Sehestede von Kon. Matt. zu Randersshuesen, nach Aerhuesen is IIII groesse meile.

Randersen is der konigkinne leibzugt. Auch wort mein g. h. von Kon. Matt. unnd den ritteren unnd vom adel seher wol tractert.

Her Otto Krumpe, }
 Her Jorgen Lumpo [!] } ritters

unnd h. Johan Freese, dannischer cantzler, empfangen meinen g. h. zu Randersen.

Marschalck heist Jens Wolffenstein.

Tentscher cantzler her Andrie von Barbie, erwelter bischof zu Lubeck.

Die amptman zu Randersen heist Hans Tuke.

Den XXV septembris von Aerhuesen nach Horsens, iss IIII grose meile.

Den XXVI septembris von Horsen nach Colingen, iss VIII meile. Dasselbs kam Nicolaus, der schwedische diener, mit briefen bei uns, den morgen zeitlich.

Zu Weele deete wir mittages essen, is IIII meile von Colingen.

Den XXVII septembris vertzogen wir von Colingen nach Haderssleve, is IIII meile.

Colingen is der konigkinne leibzugt, unnd zog daselbs Jacob Sehestede von unns. Auch heist der amptman daselbs Jorgen Rosenkrans.

Den XXVIII septembris vorreisete wir von Haderssleve nach Flensborgk, iss VII meile.

Hadersleve gehort hertzog Hanss von Holsten zu, unnd dar ligt auch ein schlosslin; und is ein fein offen stedtlin.

Zu Apenrade, ein fleckeschen, gehort hertzog Aelef von Holstein zu, deete wir mittages maeltzeit unnd erlangt andere wagen, iss IIII meile von Hadersleve. Dar ligt auch ein schloss.

Den XXIX septembris vorreisete wir von Flensborgk nach Gottorp, iss IIII grosse meile.

Flensborgk gehort dem koninge von Dennemarck zu, is ein feine stadt, aber eine lange straesse, unnd heist der schlossher Jasparrantzo.

Daselbs is der burger von Embden gefangen, so nun III jaer fencklich gesessen haet.

Die burgermeister, der so swatzen kondte, heisth Frannss Holstein.

Den XXX septembris von Gottorp aus dem kroge den morgen zeitlich umb II uher nach Neuwe Munster, iss 8 meile.

Zu Renspurk deete wir mittages maeltzeit, gehort hertzog Aelev zu, ein fein stetlin unnd feste schloss. Dasselbs vorbat auch mein g. h. einen ubeltether, so ein doetschlag begangen, unnd iss von Gottorpf IIII meile.

Den I oktobris den morgen zeitlich von Neuwe Munster nach Lubeck, iss VII meile.

Neuwe Munster gehort der olden koniginne von Dennemarck zu. Ein arm fleck; liget III meile vom Kile.

Zu Sigenbergk deeten wir midtages maeltzeit, iss IIII meile von Lubeck; unnd heist der statholter Heinrich Rantzow, ein feiner man, Kon. Matt. radt, stadthalter unnd amptman.

Den IIII octobris vortzogen wir van Lubeck nach Sigenbergk, iss IIII meile.

Zu Lubeck waern wir IIII nacht, unnd war niemandt frombdes bei meinem g. h. als Jorgen Gildt.

Den morgen zeitlich am 5. octobris vertzogen wir mit des stathalters diener von Sigenbergk nach Itzhoe, iss VII meile.

Sigenbergk gehort dem koningk von Dennemarck zu, ein fein flesskeschen[!], unnd ligt das schloss auf einem hoege kalck birge, wir aber legen im cloester bei den monichen. Der stathelter daselbs heist Heinrich Rantzow, ein feiner man, halt Kon. Matt. 24 pferde.

Zu Bramstede deeten wir midtages essen unnd erlangten frische waegen, iss von Sigenbergk IIII meile; ein fein dorp.

Den VI octobris vorreisete mein g. h. von Itzhoe nach Weele, iss 5 meile.

Itzhoe gehort Kon. Matt. von Dennemarck zu, ein fein stadt mit einer schoenen have, unnd heist der amptman daselbs Clauwes Rantzo.

Die grafinne von Oldenburgk weer vor II tagen vor unss durch Itzhoe nach Kon. Matt. mit 2 freulin unnd I heren getzogen.

Zu Itzho erforschete wir eherstlich vom amptman, das die grafinne von Schouwenbergk in Gott solte vorscheiden sein.

Zu Uterste im cloester deete wir mittages maltzeit, iss IIII meile von Itzho, gehort den Schouwenbergischen herrn zu, idoch halt der konningk unnd Schouwenbergische herren zusammen einen rentemeister daselbs. Is ein junfferen cloester, da eitel vom adel junck unnd olt inne gehalten unnd gelert werden. Auch heist der amptman daselbs Otto Rantzow.

Den VII octobris vortzogen wir von Weele uber das ferde nach Voerde, iss IIII gross meile.

Zu Staede deeten wir midtages essen, iss von Voerde III meile, unnd laegen ins Papen herberge. Auch schut an Stade das landt zu Halen, Wursten, Ditmarschen unnd N.

Den VIII octobris vertzog mein g. h. von Voerde den morgen tzeitlich nach Bremen, iss VII grose meile.

Zur Mollen deeten wir maeltzeit, is under halb wegk zwischen Voerde unnd Bremen, bei IIII meile von Voerde.

Den IX octobris verreisete mein g. h. von Bremen nach Oldenburgk, iss 5 meile.

Den X octobris von Oldenburgk nach Rastede, unnd kam selbiges tages mein g. f. mit dem freulin unnd beiden jungen herren auch zu Rastede von Stickhausen.

REGISTER.

A.

- Aabenraa** (Apenrade), stad i Slesvig 657.
Aarhus (Aerhuesen), stad i Jutland 656 f.
Abel (-II) **Skrifvare** 122; utv. kon. Eriks br. t. 575, 577.
Abraham (Abram), Markus Klingenstens dräng 255.
Abraham (Abram) **Jönsson** 323.
Achis, se **Akkas**.
Adeln, undersökning ang. dess förhållande i Vg. 63 f.; bör varnas för att hafva danskar i sin tjänst 104; förhandl. m. den i Satakunda 619; dess rusttjänst [i Finl.] 621.
Adelsö (Alznönn), ö och sn i Färentuna hd, Uppl. 444; ö. br. till allmogen där 77.
Adolf (Adloff. Aeleff), hertig af Holstein 339 f., 350, 362, 657 f.
Adrian Skeppsbyggare 472.
Afhulta (Åhult), gd i Munktorps sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 125, 352.
Afvelsgårdar i Finland 6, 115, 215, 281, 314, 317, 362, 438, 445, 501, 615, 618, 620; i Vg. 20, 63, 142, 493; i Vesterbotten 60; i Smål. 212, 351, 567; i Värml. och på Dal 524.
Aggarö (Aggeren), ö i Mälaren, tillh. Kärrbo sn, Siende hd, Vestmanl. 120.
Ahuess, se **Åhus**.
Akkas (Achis), sn i Vestra Tavastland 617.
Albrecht, hertig af Preussen, markgrefve af Brandenburg, br. t. 188; omnämnd 287, 500 f., 507, 518, 562.
Aldenburg, se **Oldenburg**.
Aleme, se **Ålem**.
Alfvaby (?), ort i norra delen af Kalmar län, dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 566.
Alingsås, sn i Kullings hd, Vg., kyrkoherden där, se hr **Erik Olai**.
Allmänningssyn 352.
Almby, gdsnamn [på Österrekarne] 78.
Alzbodha (= Alsheda sn i Östra hd, Smål.?) 580.
Alsike, sn i Erlinghundra hd, Uppl. 82; kyrkoherden där, se hr **Olof** [Clemetsson].
Alunda, se **Olunda**.

Alznönn, se Adelsö.

Ambjörn Svensson i Tälanna, ö. br. f. hm 257.

Ambrosius Jöransson 408.

Ambörd, se Handbörd.

Amsterdam, stad i Nederländerna 306.

Amund Stensson 148; utv. kon. Eriks pass f. hm 572.

Anders, hr, kyrkoherde i Frustuna 318.

Anders, hr, kyrkoherde i Skara stift 260.

Anders, hr, kyrkoherde i Sigtuna 121.

Anders, hr, kyrkoherde i Söderåkra, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm 588.

Anders (Andreas), masugnsdräng 126.

Anders Amundsson i Gillinge (?) 359.

Anders Bengtsson (Benchtson) 26.

Anders Björsson, fogde på Värnanäs' gd 585; utv. kon. Eriks br. t. 584, 585 (2 st.).

Anders Björsson, knekthöfvidsman i Vesterås 263; br. t. 318.

Anders Bårdskärare (bordskiärare), hertig Johans br. t. 617.

Anders Eriksson, fogde i Glanshammars hd och på Käggelholms gd, br. t. 401, 487; utv. kon. Eriks br. t. [dens.?] 564.

Anders [Eriksson] **Skrifvare**, fogde i Gullbergs hd och på Kungsbro gd, br. t. 167; utv. kon. Eriks br. t. 564.

Anders Germundsson, fogde öfver arf- och egna godsens i Vesterås stift, br. t. 352.

Anders Gestring, qvittobr. f. hm 192.

Anders Hansson, fogde på Ulfsunds gd, br. t. 260 (2 st.), 265, 314, 319, 403, 450; sk. föreslå sin efterträdare 266.

Anders Håkansson (-kenzonn), f. d. landbofogde i Uppsala stift, qvittobr. f. hm 91; utv. kon. Eriks br. t. 555.

Anders Joensson i Presttorp 560.

Anders Jönsson i Källeryd, fullmakt f. hm 48.

Anders Karlsson i Risby 124.

Anders Larsson, fogde i Kyrksläotts, Ingo, Sjundeå och Espo snr, hert. Johans br. t. 615.

Anders Larsson, länsman i Mörkö sn, qvittobr. f. hm 113.

Anders Larsson, fogde i Bälinge och Ulleråkers hd, br. t. 79, 123, 448; [dens.?] 163.

Anders Matsson (Mads-) 78.

Anders Mikaelsson (Michilsson), Knut Haraldsson [Soops] tjänare, dräpt 158.

Anders [Larsson] **Målare**, ö. br. f. hm 121, 125; br. t. 455; omnämnd 249 f.

Anders Månsson, fogde å Kumogård, hert. Johans br. t. 625.

Anders Månsson i Sonkarby 555.

Anders Mårtensson (Mo-) i Lidradh (!) 581.

Anders Nilsson [Sabelfana], f. d. fogde på Kivinebbs gd 138.

Anders Nilsson, fogde på Väsby gd 169, 352, 407; br. t. 84, 255, 352; efterträdare till hm sökes 266.

Anders Nilsson i Broby 294.

Anders Nilsson 447.

Anders Olofsson [i Ög.], utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 574.

Anders [Olsson], doktor i lagfarenheten (»doctoren») 8, 26, 47, 97, 237, 240,

- 268 f., 290, 435, 469 f., 528; hert. Johans br. t. 618, 619 (2 st.), 621; dens:s förl.-br. f. hm 622; dens:s skyddsbr. f. hm 625.
- Anders Olsson**, smed 412.
- Anders Olsson** i Boetorp, skytt i Smål. 21.
- Anders Olsson** i Torstuna 84.
- Anders Olsson** i Östorp 30.
- Anders Pedersson** 55; br. t. [dens.?] 211.
- Anders Pedersson** i Nyckelbol, dråpare 158.
- Anders Persson**, fogde i Kopparbergslagen, br. t. 169 (2 st.).
- Anders Persson** i Ensta, ö. br. f. hm 83.
- Anders Persson** på Skogen 211.
- Anders Persson** [i Södra Österbotten] 257.
- Anders Påle** i Gräfsta 359.
- Anders Sigfridsson** (Seffredts-) [Rålamb], slottslofven på Stockholms slott, f. d. fogde i Helsingland, br. t. 85, 120 (2 st.), 205, 447, 449, 450, 451, 452 (2 st.), 453 (3 st.), 454 (2 st.), 471, 483, 484, 485 (2 st.), 486 (2 st.), 487, 490; omnämnd 450.
- Anders Snickare**, beställningsbr. f. hm 210.
- Anders Svenonis**, hr, kyrkoherde i Toresund, kollationsbr. f. hm 255.
- Anders Torbjörnsson**, fogde på Näs' gård och på Garpenberg, br. t. 26, 164, 407.
- Anders Torchilli**, hr, ordinaricus i Jönköpings län samt Mark och Kind i Vg. 59; ö. br. f. hm 357.
- Anders Tordsson**, snickare, beställningsbref f. hm 556.
- Anders Torstensson**, utv. kon. Eriks br. t. 553.
- Anders Vestgöte** (Vesg-) 121; br. t. 406, 409.
- Andorpen**, se **Antwerpen**.
- Andreas**, se **Anders**.
- Anna**, fru, br. t. 33, 81, 263, 399.
- Anna**, fru, på Ervalla (?), br. t. 33.
- Anna**, grefvinna af Ostfriesland, född prinsessa af Oldenburg och Delmenhorst 329, 636 ff., 643.
- Anna**, hustru 29.
- Anna**, hustru, på Almby 78.
- Anna**, Erik Larssons hustru i Uppsala 553.
- Anna**, hustru, Lasse Prytz' änka, ö. br. f. henne 265.
- Anna**, hr Rasmus' änka i Skedvi 563.
- Anna**, Tomas Mekings hustru i Listensaari sn 402.
- Anna**, hustru, Valentin sekreterares änka, ö. br. f. henne 34.
- Anna**, fru, Jöran Normans hustru 406.
- Anna** [Nilsdotter (Bese)] 344.
- Anna** [Pedersdotter (Bjelke)], fru 534 f.
- Anna Stensdotter**, Karl Nilssons hustru i Gyttopp [se om henne Noraskogs arkiv, Bd 3 (1895—97): s. 381], ö. br. f. henne 92.
- Anne** [Manderupsdatter (Holck), g. m. Verner Parsberg], fru, utv. kon. Eriks br. t. 578; omnämnd 655.
- Anton** (-thon), greffe af Oldenburg 650.
- Antwerpen** (Andorpen), stad i Nederländerna 415.
- Apenrade**, se **Aabenraa**.

- Arboga**, gd och stad i Vestmanl., ö. br. t. borgmäst. och råd samt menigheten där 108; borgare där 212, 446; omnämnd 204, 451, 455; fogde där, se **Nils Tulesson**.
- Arboville**, se **Herbouville**.
- Arendt**, M., ö. br. f. hm 451.
- Arensburg** (Arnsborg), slott på Ösel 267, 361.
- Arklimestare**, en sådans rätta egenskaper 473 f.
- Arnäs**, se **Ärnäs**.
- Aron** (-enn), M., kyrkoherde i Lule, sk. blifva d:o i Börstil 60; ang. hans boskap i Lule 80.
- Arvid**, utv. kon. Eriks br. t. 576.
- Arvid Claesson** [Ugglå till Sjögård], afl., ang. arvet efter hm 493 f., 524; hans där omnämnda hustru, se **Brita Mikaelsson** (Krumme).
- Arvid Gustafsson** (Göstaff-) 629.
- Arvid** (Arfvett) **Nilsson**, fogde i Lysings hd, br. t. 313.
- Arvid** (Arfvett) **Persson** 255.
- Arvid Vestgöte**, deltagit i dråp 560.
- Asby**, sn i Ydre hd, Ög. 317.
- Askersund**, gd och sn i Sundbo hd, Närke 255 f.
- Askim**, hd i Vg., häradshöfding där, se **Nils Persson**.
- Asklanda** (Aske-), sn i Gäsene hd, Vg. 544.
- Asknäs** (-anäs), gd i Ekerö sn, Färentuna hd, Uppl. 206.
- Aspeland** (Assbo land), hd i Smål., förbud mot landsköp där 573; underhåll f. fogden där 588; häradshöfding där, se **Nils Persson** [Silfversparre].
- Assar** (-er) **Persson** 422, 452.
- Auflenwerden**, se **Uplenwerden**.
- August** (-tus), kurfurste (hertig) af Sachsen 67.
- Avaskär** (Affve-, Overscher!), stad i Blekinge 224, 533, 537, 540 ff., 550, 582, 586, 654.
- Axel Bengtsson** 401.
- Axel Eriksson** [Bjelke] till Häradssäter och Nygård, br. t. 19, 65, 78, 319; ö. br. f. hm 83; utv. kon. Eriks br. t. 546; omnämnd 480.

B.

- Baffe**, Hans 171.
- Bagge**, **Bengt**, utv. kon. Eriks br. t. 569, 570, 571, 573, 578, 583 (2 st.), 584, 585, 586; fullmakt f. hm som häradshöfding i Sevede hd 578.
- Bagge**, **Jakob** 27, 30; [hans?] hustru omnämnd 58.
- Bagge**, **Joen**, f. d. fogde i Redvägs hd 23; arf efter [dens?] 147.
- Bagge**, **Kjell**, dansk arfkräfvare i Sverige 147 f.
- Bagge**, **Olof**, skeppare 50; qvittobr. f. hm 156.
- Bagge**, **Peder** 539; utv. kon. Eriks br. t. 567.
- Bagge**, **Sven**, ö. br. f. hm 214.
- Bagge**, **Torkil**, fogde i Vaksala och Rasbo hd, fogdebr. f. hm 545.
- Baggenäs**, gdsnamn [obest. hvar] 443.
- Bakarebo**, torpställe 561.
- Baljered** (Ballerijdh), by i Levene sn, Viste hd, Vg. 21.

- Balk** (-ck), **Anders**, sk. blifva skolmäst. i Elfsborg 122.
- Banck**, se hr **Lars** [Larsson].
- Barbara Jönsdotter**, Eskil Bertilsons änka 403.
- Barby, Anders** (Andrie von Barbie), tysk kansler i Danmark, utvald biskop i Lybeck 657.
- Base, Nils**, afl., hans änka, se **Kristina**.
- Bauen, Hans**, Revalsbo i svensk tjänst 393.
- Befallningsbref**, se **Fullmakt**.
- Behemenn**, se **Böhmen**.
- Behlisch, Katarina**, borgarehustru i Reval, afl. 393.
- Bek, Lave** (Labecke!), dansk lensmand 655.
- Belgrim**, se **Bulgrin**.
- Beltare**, se **Lars Bältare**.
- Bengt** (-chtt), hr, f. d. kyrkoherde i Grenna, br. t. 209.
- Bengt** (-chtt) **Bössgjutare** (byssegiutere) 79, 447, 453, 485.
- Bengt** (-chtt) **Germundsson** 259.
- Bengt** (-chtt) **Hansson** 453.
- Bengt** (-cht) **Haraldsson** 270.
- Bengt Jönsson** i Möllekulla 570.
- Bengt** (-cht) **Karlsson** (Carszonn), fogde på Linköpings gd samt i Hanekinds och Bankekinds hd, qvittobr. f. hm 93; br. t. 257; [dens.?] omnämnd 203.
- Bengt** [Magni], hr, kyrkoherde i Ulfsby, underhåll f. hm 617.
- Bengt** (-cht) **Matsson** (Mads-), fogde i Viborgs sn, br. t. 264.
- Bengt** (-chtt) **Nilsson**, fogde i Åkers och Selebo hd, br. t. 26, 119, 256, 355, 359; qvittobr. f. hm 184; omnämnd 254, 405.
- Bengt Olsson**, fogde på Strömsholm, f. d. fogde på Kungsör, br. t. 30, 126, 259, 408, 445, 455; qvittobr. f. hm 88.
- Bengt** (-cth) [Olsson?], M. 268 f.
- Bengt** (-chtt) **Persson**, bösskytt 454.
- Bengt** (-chtt) **Persson** (-nn) i Ramstorp 202.
- Bengt Skrifvare**, fogde på Noraskog och Lindesberg, br. t. 32, 168, 207, 261 405, 455; utv. kon. Eriks br. t. 569, 573; omnämnd 110.
- Bengt Skräddare** (Schreddere), fogde i Redvägs hd, qvittobr. f. hm 23; ö. br. f. hm 544.
- Bengt** (-chtt) **Svensson** 83.
- Bengt Torsson**, br. t. 312.
- Bengt Vastesson** i Lundby 36.
- Berendt von der Kammen** (Ca-), utv. kon. Eriks br. t. 585.
- Berendt** (Berenn) **von Lüneburg** (Luneborg) 419.
- Berendt Rustmästare** 583.
- Berendt** (Bärent) **Vintappare** 263.
- Berg, Gustaf** 167.
- Berg, Hans**, fogde i Medelpad, br. t. 252, 404.
- Berga**, gdsnamn [obestämdt hvar, trol. i Helsingl.] 126.
- Berga**, gd i Ununge sn, Närdinghundra hd, Uppl., fogde där, se **Peder Jönsson**.
- Berga**, sn i Sunnerbo hd, Smål. 450.
- Berga**, ortnamn [obest. hvar] 202.
- Bergqvvara** (Berqv-) i Bergunda sn, Kinnevalds hd, Smål., fru Malin [Eriksdotters] gd 578.

Bergsfogde vid Betsberg 580.

Bergshamra (Bärgxhammar), gd i Solna sn, Danderyds skplg, Uppl., tillbytt kronan 143.

Beridare, se **Kristoffer**.

Bertil Eriksson, hert. Johans br. t. 623.

Bertil Jöransson [Mjöhund till Strömsnäs] sk. användas vid skattläggningen i Viborgs län 138; br. t. hm omnämndt *ib.*; br. t. 165; hert. Johans br. t. 620; omnämnd 382 f., 461 f., 471, 525, 599.

Bertil (-ll) **Joensson**, fogde i Eurepää hd, br. t. 163, 264.

Bertil (-ll) **Silfköpare**, ö. br. f. hm 170.

Berum (Bie-), ort i Ostfriesland (öster om Norden) 329 ff., 638, 640 f., 647.

Bese, se **Anna** [Nilsdotter].

Beske, **Olof** (-ff) 561.

Beställningsbref f. snickare 210, 556; f. trumpetare 549, 581; f. pärlstickare 556; f. klensmed 557; f. krigsman 568; f. bokbindare 580; f. fjädermakare 581; f. kantor *ib.*

Betsberg, järngrufva nära Säter i Dalarne 580.

Betterne, se **Bitterna**.

Beurreus (Burr-), **Dionysius**, svenskt sändebud t. England, br. fr. hm omnämndt 248, 415 f., 515, 562; utv. kon. Eriks br. t. 576, 583; omnämnd 558, 573 f., 576, 581, 636.

Bierum, se **Berum**.

Bild (Kril!), **Peder**, dansk lensmand på Odense gård 656.

Birger (-ge) **Ingemarsson**, knekthöfvidsman 563.

Birger (-ge, Berije) **Nilsson** [Grip till Vinäs], hr, rr., br. t. 25, 81, 82, 105, 121, 160, 170, 257, 259, 310, 483; utv. kon. Eriks br. t. 562, 567, 569, 571, 575, 582; hert. Johans br. t. 623.

Birgitta (Berite, Biritte) [Jönsdotter (Roos)], fru, på Ervalla 150; br. t. [dens.?] 310.

Birgitta (Biritte), hustru [i Smål.] 351.

Birgitta i Sälla, änka 565.

Birgitta (Brigite) [Kristiernsdotter (Vasa)], Mats Pederssons änka, förl.-br. f. henne 526.

Birgitta (Biritte) **Uxe**, Jakobs hustru i Stockholm 168.

Birkkala, sn i Öfre Satakunda, kyrkoherden där, se hr **Peder** [Nicolai].

Biskopsboda, ortnamn 580.

Biskopskulla, sn i Lagunda hd, Uppl. 319.

Biskopstuna, se **Tuna**.

Biskura, tatariskt sändebud, rekreditiv f. hm 524.

Bitterna (Betterne), sn i Laske hd, Vg. 257.

Bjelke, se **Anna Pedersdotter**; **Axel Eriksson**; **Ture Pedersson**.

Bjelkenstjerna, se **Hans Claesson**.

Bjug, **Söffrin**, dansk man, f. d. fogde i Lyckå län 28, 29.

Biursund, se **Björsund**.

Björkby (Bijreckie-), kyrkogods [n. m. komministersboställe] i Vallentuna sn och hd, Uppl., förlänt 326.

Björkvik (Bierckevejck), sn i Jönåkers hd, Södermanl., br. t. menige man där 22.

Björkö (Börckö), ö och sn i Södra Karelen 139, 300

Björn Nilsson i Stafby 170, 315.

- Björn Persson** [Båat till Fällnäs], br. t. 356.
Björn Öensson 562.
Björn, se äfven hr **Olof** [Olavi].
Björneborg, stad i Nedre Satakunda 617, 626.
Björnram, se **Hans Larsson**.
Björnö, ö i Mälaren, tillh. Irsta och Badelunda snr i Siende hd 120.
Björnö (-ö) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
Björnsbyn, se **Görsbyn**.
Björnsund (Bjur-), sund mellan Mälaren och Söderfjärden 355, 405; dat.-ort 261.
Björnsund (Biur-), gd i Helgarö sn, Åkers hd, Södermanl. 86, 311; fogde där, se **Hans Ersson**.
Björnsäter, ortnamn [obest. hvar] 257.
Blasius lakej 582.
Blekinge 224, 480 f., 484, 558, 568 f., 577, 587; utv. kon. Eriks br. dit 577; dansk fogde där, se **Lars Stallsven**.
Blom, Kristoffer (Chr-), hert. Johans br. t. 625.
Blombacka (Blomebacke), gd i Vinköls sn, Skånings hd, Vg. 78, 316, 408.
Blygjutare, se **Olof**.
Bo (-oo) **Olsson**, fogde på Vesterås' slott samt i Tuhundra och Åsunda hd, br. t. 34, 82, 120, 126, 164, 170, 203, 309, 315, 353; omnämnd 231; begått dråp 315.
Boberg, hd i Ög. 166.
Boda, gdsnamn [obestämdt hvar] 166.
Bodendijck, Tomas, tysk ryttare hemkommen fr. Tyskland 186.
Boetorp [antagl. n. m. Botarp], ortnamn i Smål. 21.
Bogesund [n. m. Ulricehamn], stad i Redvägs hd, Vg. 249.
Bohus, stad och fäste i det norska Viken 295, 499.
Boije till Gennäs, Nils [Andersson], hert. Johans br. t. 611, 620, 621, 623, 627; omnämnd 625.
Bokbindare, se **Lagges, Johan**.
Bokellmann, Georg, skeppare 307.
Bollnäs (Bål-), sn i Helsingland 211.
Bolstaholm, se **Kodbolstad**.
Bonde, Jöns, br. t. 409.
Bonde, Jöran, br. t. 409.
Bonde, Måns, br. t. 409.
Bonde, Sigfrid 616.
Bonde, Tord, afl. 409, 523; hans änka, se **Ingrid** [Amundsdotter].
Bondgrufvan (-egruffven) i Norbergs bergslag 122.
Bonäs (Boe-), ortnamn [i Uppland?] 259.
Borgholm, slott på Öland, dat.-ort för utv. kon. Eriks br. 583; omnämndt 587; fogde där, se **Hans Helsing**.
Borgläger 38 ff., 86, 317, 401, 553, 555 f., 561, 564, 567, 618.
Borgå (-go, Bårge), gd och sn i Nyland, häradsrätten där fräntagen Erik Svensson 27; fogden där dansk 116; prästräntan där 206; afvelsgd där 618; — **län**, br. t. invånarne där 140; förbud mot tjänstfolks utvandring därifr. *ib.*; ö. br. f. allmogen där 254; skattläggning där 372; häradshöfding där, se **Bulgrin, Joachim**.
Bornholm (-eholm), ang. de lybskes innehaf däraf 114.

- Botvid Sunonis, M.**, biskop i Strängnäs, ö. br. f. hm 203.
- Brade** (Brauwe), **Jörgen**, lensmand på Vordingborg [enligt Erslev, Danmarks Len og Lensmænd (1879) skall han dock hafva afgått 1557] 652.
- Brade, Lage** (Laebrawl), danskt rr. 534, 653.
- Bragnum** (-em) i Långhems sn, Kinds hd, Vg., Olof Arvidssons gd 411.
- Brahe** (Brae, Brahde, Braw), **Peder** [Joachimsson], hr, rr., till Rydboholm 54, 79, 341, 634 f., 638; br. t. 84, 208, 209, 252, 253, 262, 264, 310, 314, 523, 532, 543; ö. br. på jordbyte m. hm 101; förläningsbr. f. hm 169 f.; utv. kon. Eriks br. t. 585; hert. Johans br. t. 623.
- Brahe**, jfr äfven **Brade**.
- Bram, Olof**, i Tierps socken 359.
- Bramstedt** (-stede), stad i Holstein 658.
- Brandstorp** i Trökörna sn, Viste hd, Vg., Peder Andersson [Hjortshufvuds] gd 62, 165.
- Brask, Peder, M.**, afl. 94.
- Brauwe**, se **Brade**.
- Bredsiön, Jakob**, borgare i La Rochelle (?) i Frankrike 233 ff., 384.
- Bredäng**, ödehemman [obest. hvar] 411.
- Brefven**, se **Kordt von Brefven**.
- Bremen**, stad och stift i nordvestra Tyskland 651, 658 f.
- Bremen**, se äfven **Jöran von Bremen**.
- Bremervörde** (Voerde), stad i stiftet Bremen 651, 658 f.
- Brenninge**, se **Bränninge**.
- Bringtofta**, sn i Vestra hd, Smål., kyrkoherden där, se hr **Torsten**.
- Brisshammar** (Brishammer), gd i Strängnäs' landsförs. 310.
- Brita**, fru 567.
- Brita**, fru, Jöran Jönssons änka, utv. kon. Eriks br. t. 568.
- Brita**, hustru, [i Ög.] 257, 560.
- Brita** (-te), hustru, i Lien, afl. 122.
- Brita** (-tha), hustru på Högby gd, utv. kon. Eriks br. t. 556.
- Brita** (-e), Lasse Perssons till Åby hustru, ö. br. f. henne 411.
- Brita** (-te), Lasse Anderssons änka i Nyköping, ö. br. f. henne 125.
- Brita Mikaeldotter** (Krumme), Arvid Claesson [Ugglass] hustru 493 f., 517, 539; hennes moder omnämnd 524.
- Brita**, se äfven **Birgitta**.
- Bro**, gd [n. m. Brokind] i Vårdnäs' sn, Kinda hd, Ög., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 565; ang. borglägersryttarne där *ib*.
- Bro**, sn och hd i Uppl. 353.
- Bro** (-oo), sn [obest. hvar], länsman där, se **Olof Hansson**.
- Broby**, [antagl. i Istorps sn, Marks hd, Vg.] Anders Nilssons gd 294.
- Broby**, sn i Dals hd, Ög. [nu en del af Strå sn] 411.
- Broffvas**, se **Brouage**.
- Profos**, se **Profoss**.
- Brokind**, se **Bro**.
- Brouage** (Broffvas), stad i Frankrike nära Loires mynning 234.
- Brun, Anders**, fogde i Frösåkers hd, fogdebr. f. hm omnämndt 425.
- Brun** (-nn), **Jöns**, fogde på Tavastehus 116, 198; br. t. 169, 408, 444, 446; ö. br. f. hm 409; hert. Johans br. t. 617, 619, 625 (2 st.).
- Brunasbech**, tatarisk furste 324.

- Brunsbö** (Bröms-), gd i Åsaka sn, Skånings hd, Vg. 166.
- Brunsvick**, se **Jöran von Braunschweig**.
- Bryggman, Hans**, fånge på Viborgs slott 579.
- Bryniel (-ill) Bengtsson**, landbofogde i Näriike, br. t. 202, 204, 406; ö. br. f. hm 256; omnämnd 255.
- Bryniel Eriksson**, förl.-br. f. hm 481.
- Bryniel Larsson** 488.
- Bråbo** (Bro-), hd i Ög. 455, 560.
- Brånäs (-ness)** [n. m. Bråborg], gd i Dagsbergs sn, Lüsings hd, Ög. 124, 253; fogden där, se **Jöran Sunesson**.
- Brännebacka** (Bren-) i Flo sn, Åse hd, Vg. 63.
- Bränninge** (Bre-), gd i Kaga sn, Hanekinds hd, Ög. 564.
- Bröms, Lasse**, till Borretorp [n. m. Borrarp], fodermarsk i Vg., br. t. 28, 202, 406, 487, 494; fullmakt f. hm 460; omnämnd 488, 493.
- Bröms (-mps), Nils**, br. t. 122.
- Bröms, Olof (-uff), M.**, domprost i Strängnäs, afl. 268.
- Brömsbo**, se **Brunsbö**.
- Buchsenschutz, Paul** 110 f.
- Budde, Peder**, dräpt 581.
- Bulgrin** (-im, -gerijn, Belgrim), **Joachim**, sk. blifva härads höfding i Borgå län 165; sk. resa t. Tyskl. *ib.*, 173; hert. Johans förl.-br. f. hm 617; kreditiv f. hm 618, 620; instruktion *ib.*; omnämnd 617.
- Burreus**, se **Beurreus**.
- Buskeboda**, by i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål. 570.
- Busmann** (Buss-, Busch-), **Bertil** (Bartoltt), revalsk kaparekapten 380, 437 f., 609, 613.
- Bussö (-öö)** i Helsinge sn, Östra Nyland 216.
- By**, sn i Folkare hd, Dalarne, ö. br. f. bönderna där 122.
- Byggmästare**, se **Jakob; Jöran**.
- Bålltorp**, gd i Alingsås' landsförs., Kullings hd, Vg. 409.
- Bålnäs**, se **Bollnäs**.
- Bårdskärare** (bard-), se **Anders; Hans; Kuntze**.
- Båtsmanshemmanet** på Gräsön 36.
- Bååt**, se **Björn Persson; Johan Persson**.
- Bäckagärde**, by i Håksviks sn, Kinds hd, Vg. 264.
- Bälinge**, sn och hd i Uppl. 29, 31, 448, 555.
- Bären**, ortnamn [obest. hvar] 455.
- Bärön**, bebodd ö i Vänern, tillh. Millesviks sn, Näs hd, Värml. 323.
- Böhmen** (Behemenn) 129.
- Böle** [i Sibbo sn, Östra Nyland?] 216.
- Börckö**, se **Björkö**.
- Böriel Ingelsson** i Hångers sn 572.
- Börsta** (-restadh), by i Tuna sn, Olands hd, Uppl. 531.
- Börstil** (-ille), sn i Frösåkers hd, Uppl., ang. kyrkoherdebyte där 60; understöd till kyrkobygge där 356.
- Bösseskytt**, se **Claes**.
- Bössgjutare** (byssegjutere), se **Bengt; Casper; Gilius; Hans**.
- Bössmed**, se **Valentin**.

C.

[Se äfven under K].

Calixti dag = 14 oktober.**Carolus**, se **Mornay**.**Cecilia** (Cicilie), fru 212.**Chifferskrift** (förborged schreff) 416.**Claes**, hr, ö. br. f. hm 31.**Claes**, hr, kyrkoherde i Mönsterås 570.**Claes Bertilsson** 261.**Claes Bösseskytt** 561.**Claes Hansson**, pärlstickare, utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 556.**Claes Hansson**, hertig Magnus' stallmästare 347.**Claes** (-us) **Holsteinare** (v. Holsten), fänrik 246 f.**Claes** [Hvit], M., ordinarius i Linköpings stift, sedan kyrkoherde i Söderköping, br. t. 411.**Claes** (-ass) **Kristersson** (Christierns-) [Horn], kommandant på Viborg, br. t. 33, 137, 169, 203, 204, 244, 262, 279, 299, 315, 318, 368, 380, 428, 438, 461, 525; br. t. hm omnämndt 387; utv. kon. Eriks br. t. 560, 574, 575, 579; hert. Johans br. t. 615, 619, 620 (3 st.), 622 (2 st.), 623, 624, 625 (2 st.), 626 (2 st.), 627; br. fr. hm 630; br. i hans namn t. ryske höfvidsmannen i Narva 430; omnämnd 237, 239 f., 252, 373, 377, 392, 408, 427, 437, 469, 515, 592 f., 617.**Claes** (-ss) **Petri**, hr, kyrkoherde i Husby 354.**Claes** (-ss) **Åkesson** [Tott], br. t. 356, 458, 486; fullmakt f. hm 459.**Claudius**, brefdragare 413, 572; jfr **Collart**.**Claus Clausen** [Thott], dansk lensmand 534.**Clemet** [obest. hvem], hert. Johans br. t. 621; omnämnd 624.**Clemet** i Hennele 315.**Clemet** (Clä-) **Hansson**, sekreterare, br. t. 36, 79, 250, 447, 484, 485; utv. kon. Eriks br. t. 561; omnämnd 42, 149 f., 224.**Clemet Persson**, utv. kon. Eriks pass f. hm 567.**Cluszeth, Dominicus**, »fjädermakare», utv. kon. Eriks beställningsbr. f. hm 581.**Collart, Claudius** 554.**Conradt, Hans** 111.**Crock**, se hr **Olof** [Martini].**Cruus**, se **Lars Jespersson**.**Cunneborg**, se **Kumogård**.

D.

Daga, hd i Södermanl. 26, 318; fogde där, se **Esbjörn Håkansson**.**Dagsberg**, sn i Lösings [ej Lysings] hd, Ög. 85, 124.**Dal** (Daal), hd i Ög. 411.**Dalarne** (-erne) 206; ö. br. t. allmogen där 263; jfr **Vesterdalarne**; **Österdalarne**.**Dalbo**, se **Lars**.

Dalkarl, se **Erik; Mats**.

Dalkarlar forstå sig på jordrefning 138.

Dalsland (Dall, Daall), konungsråfst där 61; häradshöfding där utnämnd 84; mönstring där 205; knektar därifr. t. Vg. 367; uppsikt med fogdarne där 460; åtgärder f. dess uppodling 489; afvelsgdr och befastn. där 524.

Damsåsen (-ssåss), by i Österbitterna sn, Laske hd, Vg. 264.

Dan, Staffan 579.

Dan (-nn) **Dansson**, ö. br. f. hm 256.

Dançay, Charles de, fransk legat i Danmark, br. t. 395; omnämnd 376, 416, 583 f.

Daniel (-ll), hr, kyrkoherde i Romfartuna 123.

Danmark och **danskarne** (the danske) 104, 548, 572; rustningar där 49, 148; visa sin öfverhet hörsamhet 52; dråpare rymd därifr. 65; tjuftar rymda dit *ib.*; satt tre kronor i vapnet 66 f., 141, 177, 223, 227, 244, 414, 467, 492; jutar få ej tagas i tjänst 83, 104; deras onda natur beskrifven af Saxo 100; ang. deras förvärf af Gotland 114; svenska undersåtars behandling där 147, 219 ff., 233 ff., 345; Charles de Mornay's resa därigenom 150; fransmännens förbindelse med *ib.*; Jean Herbouville's uppdrag där 182; deras natur skildras 219 ff.; spioner dit 222, 317; utgifvit en rimkrönika mot svenskarne 244, 467, 492, 522; underrättelser inlupna därifr. 249, 573, 575; livlänarne sökt hjälp där 271 f., 321, 335 f., 338, 377, 398, 499, 515, 519, 525, 624; sympatier f. dem i Vg. 293, 295; skatterna där stora 294; br. afsändt dit 335; instruktion f. sändebud dit 338; järnexport dit 359; export dit fr. Vg. 390; adeln där missnöjd med hertig Fredrik 466; D. Friesners mission där 468; spejare därifr. 476; svenska missdådare skyddade där 480; änkeherdiginnans af Sachsen-Lauenburg uppdrag där 514; skäl för bibehållandet af svenskars jordagods där 535; undersökning af gränsen mot 581.

Danmark, konungen af, se **Kristiern III**; se äfven hertig **Frederik**; fransk legat där, se **Dançay, Charles de**.

Danmark, sn i Vaksala hd, Uppl. 554.

Dannemora, sn och bergslag i Olands hd, Uppl. 79.

Danzig (Danzick, Danntzig, Danske) 268; br. t. borgmäst. och råd där 110, 136, 161, 306; ingen sjöfart dit 127; skepp får löpa dit 168 f.; sändebud dit 177; svenska kunskapare böra uppgifva sig komma därifr. 222; vestmakternas handel där sk. dragas till Elfsborg 298.

Darman (Dohr-), **Didrik**, borgare i Reval 321.

Deglinge (Di-), gd i Östra Ryds sn, Danderyds sklg, Uppl. 84, 101.

Degredalby (?), ort i Kalmar län, dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 572.

Delsbo (Di-), sn i Helsingl. 554.

Dernilius, Karl (Carolus), kantor, utv. kon. Eriks beställningsbr. f. hm 581.

Diglinge, se **Deglinge**.

Dionysius, se **Beurreus**.

Distingsmarknad i Uppsala 42, 552.

Ditmarsk, se **Mats**.

Ditmarsken (-mersken, -schen) [vestra delen af Holstein] 569, 658.

Djursdala (Juursdaal), sn i Sevede hd, Smål., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 565 f.

Dober, Hans, hert. Johans pass f. hm 621.

Dominicus, hr, kyrkoherde i Nordingrå, qvittobr. f. hm 87.

- Dohrman**, se **Darman**.
- Dorpat** (Dorp, -pt), stad i Livland 369, 375.
- Drake**, **Knut** 352.
- Drake**, **Olof** [Kristersson] 270; hans hustru, se **Märta** [Arvidsdotter (Store)].
- Dronningborg** (Drottenburgk), lensgd på Jutland 344 noten.
- Drunnit**, se **Kristoffer Trundsen**.
- Dråp** 65, 78, 158, 258, 264, 411, 448, 455, 560, 565 f., 577, 581, 617, 619, 625 barn- 261.
- Drättinge** (Dre-), gd [i Dädesjö? sn] 37.
- Dufva**, se **Peder Nilsson**.
- Dumasius**, doktor, [i Tyskl.] 440.
- Dunker**, sn i Villättinge hd, Södermanl., kyrkoherden där, se hr **Lars**.
- Döderhult** (-tt), sn i Stranda hd, Smål. 212.

E.

- Ed** (Eedh), sn i N. Tjusts hd, Smål. 259; kyrkoherdar där, se hr **Henrik**; hr **Nils Nicolai**.
- Edsberg**, hd i Närike 256.
- Edsveden** (Eddz-), skogstrakt i Vg. [mellan Väneren och kusten mot Kattegat] 48 f.
- Edzard II**, greve af Ostfriesland, journal, förd under hans resa till Sverige 631—658; väntas till Sverige 231, 243, 546; väntas till Stockholm 267, 272; ang. hans frieri 298 f.; om hans intåg i Stockholm 310; om hans och hans sällskaps underhåll 314; äktenskapskontrakt mellan hm och prinsessan Katarina 326 (jfr 646 ff.); br. t. hm omnämndt 339; omnämnd 348, 434, 571 f., 574; hans bröder omnämnda 639.
- Eichelberger** (Ekb-, Eikel-, Eckel-), **Kristoffer** 441, 554, 580; pass f. hm 555; förläning f. hm 574.
- Eikenen**, se **Olof**.
- Ejler**, se **Hein**.
- Eisenberger**, **Elias**, förr anställd i kon:s kansli, br. fr. hm omnämndt 46.
- Ekan** (Ekie), gd i Utvängstorps sn, Vartofta hd, Vg. 497.
- Ekberger**, se **Eichelberger**.
- Ekeby** i Högsby sn, Handbörds hd, Smål., skall blifva prästgård 583.
- Ekeby**, gd i Rytterne sn, Snefringe hd, Vestmanl. 81.
- Ekeby**, gd på Fogdön [= Ekebytorp i Fogdö sn?] 125.
- Ekeby** och **Ekebytorp** (Ekel-) [i Vesterrekarne hd?] 121.
- Ekelöf**, se **Hans Eriksson**.
- Ekenäs**, stad i Finland 620, 621, 623; fäste påtänkt där 16, 175; sk. uppbyggas 282; som borgare där sk. livländare förmås inflytta 283; krigsfartyg dit 374.
- Ekerö** (Eckeröönn), sn i Färentuna hd, Uppl. 206, 260.
- Ekeså**, qvarn i närheten af Strängnäs 26, 255.
- Ekie**, se **Ekan**.
- Eknaholm**, gd i Tjureda sn, Norrvidinge hd, Smål. 582.
- Ekolsund**, gd i Husby-Sjutolfts sn, Trögds hd, Uppl., dat.-ort 192—197, 209—211, 435—443, 451, 454—458, 482—486; båtsmän dit 454.

- Elf (-ff) Pauli**, hr, kyrkoherde i Näshulta sn, kollationsbr. f. hm 264.
- Elfdalen**, hd i Värmland 256.
- Elfkarleby** (Elfkare-), laxfiske och sn i Norra Roden 355; fogdar där, se **Per Nilsson**; **Sverker Simonsson**; fiskeföreståndare där, se **Tomas Hansson**.
- Elfsborg** (Elffz-), slott och stad i Vg., borgare där omnämnda 40, 270, 294, 484, 533; br. t. borgmäst. och råd där 312; br. t. borgerskapet där 51, 297; d:o omnämndt 295; ang. slottets bestyckning 70; ny skolmäst. där 122; **K. Maj:ts** köpmän där 204, 253; ang. dess befästningars förstärkande 249 f., 297, 317; handeln där 284, 389 f.; borgerskapets uppförande där 293 f.; handelsnederlag där 295; ang. inköp i kons: namn där 409; omnämndt 13, 26, 50 f., 123, 136, 141 f., 157, 160, 231, 254, 258, 355, 357, 391, 403, 426, 487, 494, 546, 562; ståthållare där, se **Gustaf Olsson** [Stenbock]; knekthöfvidsman där, se **Kraft, Hans**; borgmästare där, se **Ragvald Jönsson**; **Peder Björnsson**; -s län 264; ö. br. t. allmogen där 258.
- Elin**, hustru, i Tibble 121, 168.
- Elin**, hustru, i Toroslunda 167.
- Elisabet**, grefvinna af Schauenburg [-Bückeberg], afl. [1558] 658.
- Elisabet** (Elizebett), Gregorius Holsts änka 31, 168.
- Emden** (Embde, Embdenn, Emdem), stad i Ostfriesland 181 f., 636; handtverkare därifr. 176, 444; borgare därifr. omnämnd 657.
- Emden** (Embdenn), se äfven **Gerlof**.
- Ene** [i Stigtomta sn?] 400.
- Enevald** (-ll) [Sigfridi], kyrkoherde i Viborg [åtm. fr. 1559] 264.
- Engby** (-eby), by i Lunda sn, Seminghundra hd, Uppl. 496.
- Engelbrekt** (-gilbricht) **Andersson**, ö. br. f. hm 121; ang. hans räkenskap 265.
- Engelbrekt** (-chtt) **Larsson**, br. t. 34.
- Engelke** (-cke), **Hans**, rekommendation f. hm till Reval 420.
- Engelsmännen**, konflikt mellan dem och fransmännen 200; sk. dragas till handel i Elfsborg 295.
- Engisö** (?), »en liten halfö» i Mustasaari sn, Österbotten 215.
- England** 415; utv. kon. Eriks giftermålshandel där 195, 576, 583; svensk skeppares äfventyr där 234; rykten om fred mellan detta land och Frankrike 479; nyheter därifr. 573; sändebud dit, se **Beurreus, Dionysius** och **Martin Helsing**.
- Enhörna** [Öfver- och Ytter-], snr i Selebo hd, Södermanl. 166.
- Enköping** (Eneköpungh) 86, 355, 553; utv. kon. Eriks br. dit 556.
- Ensta** (Erestada!), gd i Täby sn, Danderyds sklg, Uppl. 83.
- Erik** (-ch), utvald konung, hertig 9, 12, 85, 231, 239, 252 f., 267, 272, 310, 347, 351, 434, 483, 625, 631 ff., 654 ff.; hans giftermålsanbud omnämnda 172, 177, 195; hans giftermål önskligt 178, 182; br. t. 25, 41, 53, 56, 57, 103, 113, 122, 145, 148, 151, 169, 176, 181, 195, 202, 207, 218, 248, 252, 262, 311, 347, 377, 406, 413, 419, 440, 441, 442, 443 (2 st.), 444, 478, 514, 516, 518, 520, 537; hertig Johans br. t. 617, 620, 625, 626, 627, 628; br. fr. hm 540, 546—588.
- Erik, M.**, se **Erik** [Petri]; **Falk**.
- Erik Andersson** [i Viborg] 33.
- Erik Andersson**, fogde i Helsingland, br. t. 25, 126, 127, 163.

- Erik** (-ch) **Arvidsson** (Arff-) [Stålarml], fogde på Nyslott, br. t. 82; hert. Johans br. t. 618.
- Erik** (-ck) **Dalkarl** (dalekar), fogde på Räfsnäs (förut på Gripsholm), br. t. 126, 166, 203, 405, 450.
- Erik Eriksson** i Myra 120.
- Erik Eriksson** i Vesterbor 553.
- Erik** (-ch) **Gustafsson** (Göstafss-), fogde i Kumla, Hardemo, Grimstens och Örebro hd, br. t. 27, 35, 38, 204, 255, 486; qvittobr. f. hm 118; utv. kon. Eriks br. t. 561; omnämnd 78.
- Erik Henriksson**, fogde i Tierps hd, br. t. 207, 210, 355, 359; utv. kon. Eriks br. t. 552 ff.; [dens.?] omnämnd 399.
- Erik Henriksson**, brefdragare 413.
- Erik Håkansson**, hert. Johans br. t. 622, 624 (2 st.).
- Erik Jakobsson** på Ramshyttan 400.
- Erik Joensson** 447.
- Erik** (-ch) **Jönsson** i Spånga, br. t. 203.
- Erik Jönsson** i Virsnäs 572.
- Erik Knutsson** [Sparre?], befallningsman på Örebro hus, utv. kon. Eriks br. t. 567.
- Erik Knutsson** (Chanuti), hr, kyrkoherde i Vörå, ö. br. f. hm 346.
- Erik Knutsson**, K. Maj:ts köpman i Norrköping, qvittobr. f. hm 131; br. t. 252, 256, 409, 450 (2 st.); utv. kon. Eriks br. t. 560; omnämnd 566.
- Erik** (-ch) **Larsson** 122, 447, 556; br. t. 451.
- Erik Larsson** i Juresta 166.
- Erik Larsson** i Uppsala 553.
- Erik Matsson** [i Helsingl.] 123.
- Erik Matsson** i Hyflinge 168.
- Erik Matsson** [i Vestmanl.], br. t. 126.
- Erik** (-ch) **Matsson** (Madson), kamrerare 27, 570, 588 (?); utv. kon. Eriks br. t. 575, 576 (4 st.), 577.
- Erik Mikaelsson**, hert. Johans br. t. 616 (2 st.), 626.
- Erik Mikaelsson** (Michels-) i Österbor 553.
- Erik Månsson**, pass f. hm 555; omnämnd *ib.*
- Erik Månsson** (Mo-), fogde i Tuhundra hd, br. t. 30, 260; ö. br. f. hm 319.
- Erik Månsson** [obest. hvilken], br. t. 447.
- Erik Nilsson** 170, 352; ö. br. f. hm 353.
- Erik Nilsson** [Skack] till Utö 399.
- Erik** [Nilsson Svart], M., ordinarus i Strängnäs, förläningsbr. f. hm 10.
- Erik** (-ck) **Olai**, hr, kyrkoherde i Alingsås, ö. br. f. hm 400.
- Erik Olsson** 84.
- Erik Olsson** i Göesta 169.
- Erik** [Olsson], hr, kyrkoherde i Tuna (Olands hd), ö. br. ang. jordbyte m. hm 531.
- Erik Olsson Isersnidere** 444.
- Erik Olsson** [Stålarml] till Kiala 445, 594; pass f. hm 618.
- Erik Persson** (Pedersson), fogde på Åtvidabergs gd och i sex snr af Bankekindes hd, qvittobr. f. hm 180; br. t. 403, 446.
- Erik Persson**, fogde i Vallentuna hd, br. t. 206.
- Erik Persson**, fogde i Åkers skplg, br. t. 127.

- Erik Persson** (Peders-) i Gräfsta 561.
Erik Persson (Peders-) i Kläringe 553.
Erik Persson (Pä-) i Lunda 555.
Erik Persson (Pädhers-) i Vi 554.
Erik Persson, tullnär i Öregrund, befallningsbr. f. hm 545.
Erik Persson [obest. hvilken], br. t. 254, 404.
Erik [Petri], M., skolmästare i Söderköping [sedermera kyrkoherde i Täby] 489.
Erik Petri, M., ordinarius i Skara stift, fullmakt f. hm 388; ö. br. f. hm 410.
Erik Qvädere 488.
Erik Svensson [f. d. fogde i Norrköping?], föreståndare för laxfisket i Finland 7, 27, 446, 526, 530, 627.
Erik Smältare (smeltare) 255.
Eriksö (Erekesön), gd på Norra Vaxön [invid Vaxholm] 102.
Erland i Virsnäs 572.
Erland Birgersson 581.
Erlinghundra (-gehundret), hd i Uppl. 27.
Ernst (-estt), **Anders**, tysk köpsven 450.
Ersholmen (Ersshholm), gd och ö i Vaddö sn, Frösåkers hd, Uppl. 124.
Ertil, **Hans**, dråpare, lejdebr. f. hm 625.
Ervalla (Erfvele), i Fellingsbro sn och hd, Närike, fru Birgitta [Jönsdotter (Roos')] gd 150; [samma?] 33.
Esbjörn Håkansson, fogde i Öknebo, Hölebo och Daga hd, br. t. 167, 488.
Esbjörn Mikaelsson (Michils-), afviken dråpare 258.
Esbjörn Persson, fogde i Aska och Bobergs hd samt på Stegeborg, häradshöfding i Kåkinds hd, br. t. 124, 127, 164, 168, 210, 311, 313, 358, 444 (2 st.); utv. kon. Eriks br. t. 559, 560 (2 st.), 562, 569, 576, 580 (2 st.), 585; häradshöfdingebref f. hm 314.
Esbo (-po), sn i V. Nyland, kyrkoherden där, se hr **Henrik** [Stephani]; -gård 615.
Eskil i Slafsta, qvittobr. f. hm 192.
Eskil, hr [obest. hvem], hert. Johans tillståndsbr. f. hm 624.
Eskil [Andersson (Runth)], hr, kyrkoherde i Kemi, ö. br. f. hm 346.
Eskil Bertilsson, afl., hans änka, se **Barbara Jönsdotter**.
Eskil (-ll) **Johannis**, kaplan på Kastelholm och i Sunds sn 598, 620.
Eskil Skräddare, br. t. 318.
Eskil Tomasson i Rensättra 487.
Espo, se **Esbo**.
Essen, se **Hans**.
Estland, ang. Sveriges rätt till dithörande öar med svensktalande befolkning 328 f.
Eurepää (-pä), hd och sn i Södra Karelen 138, 163, 462; fogde där, se **Bertil Joensson**.
Exportförbud 582.
Ezechias, se **Gepfart**.

F.

- Fagereke** (-eck), by i Smål. [S. Möre l. Konga hd?] 179, 478.
Falk (-ck), **Erik**, M., ordinarius i Skara stift, sedan i Linköpings stift, br. t. 122, 260, 312, 316, 354, 489; omnämnd 410, 411.

- Falkfångare** 557; fullmakt f. sådana 581.
- Falköping** (Fale-), stad i Vg., köpman där omnämnd 28.
- Falster**, ö i Danmark 652.
- Falster, Jöns**, dråpare 78.
- Fastenoe**, se **Vastenow**.
- Fasterna** (Fastada), sn i Sjuhundra och Nördinghundra hd i Uppl. [jfr Fasta Visnare] 544.
- Ferbo**, se **Förbo**.
- Ferdinand I** (-dus), romersk konung, tysk kejsare 172, 177, 199, 251, 466 f., 478, 515 f., 520; br. fr. hm 630.
- Ferla, Joen**, i Lofta 587.
- Fernebo**, se **Östra Fernebo**.
- Fiholm**, gd i Rytterne sn, Snäfringe hd, Vestmanl., dat.-ort 229, 260—261; kor dit 260; ingen boskap dit 314.
- Filip** (Ph-), doktor 129.
- Filip**, landtgreffe af Hessen (»landtgreffven») 172, 177, 348, 578.
- Filip II**, konung (»prins») af Spanien 339, 362, 378, 416.
- Fincke, Gustaf**, f. d. fogde på Nyslott 7, 617; hert. Johans br. t. 590, 592, 594, 597, 599, 626.
- Fincke, Jöran**, br. t. 168; hert. Johans fullmakt f. hm som häradshöfding 615; do som lagman 619, 627; dens:s br. t. 618 (2 st.), 619 (2 st.).
- Finland** (Find-), ang. förstärkandet af krigsmakten där 5; laxfiske där 7; medelsredovisningen där 8 f., 47, 98, 164, 185; sjukdomar där 9; hr Märten sk. hafva pastorat där 60; ang. knektarnes löning där 97; afvelsgårdarne där 6, 115, 215, 281, 314, 317, 363, 438, 445, 501; vapen och penningar därifr. t. Sverige 116; hästar dit 121; läkare dit 129; resigtyg därifr. t. Sverige 188; befalet öfver resigtyget där 205; tätare underrättelser därifr. önskvärda 237; den påtänkta truppsändningen därifr. uppskjuten 239; immigration dit fr. Livland 282 f.; ingen utsättning m. folk därifr. t. Livl. 292, 363; hästar dit 353, 356; hertigdömet's förhållande till riket 466; rättegång där mot Joakim Fleming 501 f.; tyskt krigsfolk dit 513; kameralverket där 529 f.; pass dit 573; omnämndt 36, 55, 80, 90, 95, 155, 194, 213, 227, 305, 382, 407, 452, 454, 515, 563, 589—628.
- Finnbacka** (Finb-), ortnamn [obest. hvar] 409.
- Finne**, se **Nils**.
- Finnekumla** (-kumble), sn i Kinds hd, Vg. 496.
- Finnström**, sn på Åland, kyrkoherde där, se hr **Henrik**.
- Fiske** 166, 169, 425; lägenheter därtill sk. uppspanas 64; afkastningen däraf 259; ang. dess beskattning 417; laxfiske i Finl. 7; ålfiske i Smål. 442 f.
- Fiskebäck** (Fijskiebeck), gd [n. m. by] i Habo sn, Vartofta hd, Vg. 497.
- Flateryd**, gd i Ås sn, Vestbo hd, Smål. [n. m. Svaneholm] 105, 344.
- Fleming** (Flä-), **Herman**, br. t. 357; hertig Johans fullmakt f. hm 615; dens:s br. t. 616, 620, 624; omnämnd 597.
- Fleming, Joakim** (Jachim) 453, 501 f., 615, 618 (3 st.).
- Fleming** (Flä-), **Lars**, br. t. 208; utv. kon. Eriks pass f. hm 573; omnämnd 261, 509.
- Flensburg**, stad i Slesvig 657; borgmästare där, se **Frans Holstein**.
- Flistad**, sn i Vadsbo hd, Vg. 263.
- Flottan**, dess behof af hampa 1 ff.; är förlagd i Stockholm 149 f.

- Fly**, gd i Husaby sn, Kinnefjärdings hd, Vg. 18, 35.
- Flytthem** (Flyttie, Flöttium), gd i Horns sn, Kinda hd, Ög., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 265.
- Flättna** (Fletna) i Nikolai sn, Jönåkers hd, Södermanl., Kristiern Larsson [Sjöblads] gd 398.
- Flöttium**, se **Flytthem**.
- Fodermarskar**, K. Maj:ts, br. t. samtliga 495; i Vg., se **Bröms, Lasse**.
- Fogdar**, br. t. samtliga 204, 207, 261, 316, 318, 351; böra afsättas, när de bl. rika 221 f.; uppsikt med dem i Uppl. 458 f.
- Fogdebref** 545; omnämnda 425; jfr **Fullmakt**.
- Fogdö** (Fougdön), sn i Åkers hd, Södermanl. 121 (jfr 125), 256.
- Follinger** (-gh), **Peder** [Nilsson], M., skolmästare i Linköping, sedan ordinarie i Åbo, ö. br. f. hm 360; hertig Johans förl.-br. f. hm 614, 626.
- Fordell** (-deel), **Hans** 425; hans hus [i Stockholm] 453; hert. Johans br. t. 622.
- Fordell**, se äfven **Lars Knutsson**.
- Forsarum**, sn i Tveta hd, Smål. 572.
- Forsnäs**, i Sunds sn, Ydre hd, Ög., Olof Gustafssons gd 317.
- Forså** (-rså), gd i Forssa sn, Helsingland 163.
- Fox, Peder**, fogde i Vifolka hd, br. t. 122, 351, 412; utv. kon. Eriks br. t. 563, 564, 566; omnämnd 563.
- Francke, Mauritz**, knekthöfvidsman 38 f., 406.
- Frankrike**, svensk skeppares äfventyr där 233, 383 ff.; ang. förhållandet mellan detta land och Sverige 395 f.; rykten om fred mellan detta land och England 479; konungen af, se **Henrik II**; **Frans**; sändebud därifr. i Danmark, se **Dançay**.
- Frans**, konung af Frankrike 378, 396.
- Frans** (-tz), hertig af Sachsen-Lauenburg 12, 250 f., 414.
- Frans Holstein**, borgmästare i Flensburg 657.
- Frans Larsson**, hertig Johans br. t. 594, 617.
- Frans Mårtensson**, befallningsman öfver ämbetsfolket i Uppsala, br. t. 359; utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 553.
- Frans Persson**, borgare i Stockholm 170.
- Frans** (-tz) **Skrifvare** 517.
- Fransmännen** (fransosen), deras sändebud i Danmark 150; konflikt mellan dem och engelsmännen 200; sk. lockas t. handel i Elfsborg 295.
- Frederik I**, konung af Danmark, af. 223, 228.
- Frederik** (-rich), hertig, konungens af Danmark son (»der junge koenig») 172 f., 177, 220 f., 339, 466 f., 478, 516, 520, 538; br. t. hm (i utv. kon. Eriks namn) 540; utv. kon. Eriks br. t. 548, 550.
- Fredsberg** (Frös-), sn i Vadsbo hd, Vg. 37.
- Freese, Johan**, se **Fris**.
- Fresvi**, se **Frösvi**.
- Fridendorp, Jakob**, dräng hos Hans Hoffman 119.
- Friere**, se **Kristoffer**.
- Friesner** (Fris-, Frijsnär), **Mattias**, doktor 335 f., 361, 468, 610, 624.
- Friesäk**, se **Vrieseck**.
- Frije, Berendt**, tysk köpsven 405.
- Frijss, Meynert**, kaparekapten från Reval 371 f.
- Frijsnär**, se **Friesner**.

- Fris** (Freese), **Johan**, danskt rr. 657.
- Frisberger**, se **Vrisberger**.
- Frosarid** [= Fröset?] gd i Hångers sn, Östbo hd, Smål. 572.
- Frustuna** (Frös-), sn i Daga hd, Södermanl., kyrkoherden där, se hr **Anders**.
- Fryksdalen** (Fris-), hd i Värml. 256, 258.
- Frälsebref** f. Jöran Johansson [Rosenhane].
- Frälsefrihet** 92 f., 216.
- Fröddesboda** (Frödes-), gd i Fellingsbro sn och hd, Vestmanl. 207.
- Fröken** [antagl. någon af kon:s döttrar] utv. kon. Eriks br. t. 552, 558, 565, 571, 572, 580, 582, 583.
- Frösberg**, se **Fredsberg**.
- Fröset**, se **Frosarid**.
- Fröstuna**, se **Frustuna**.
- Frösunda**, sn i Seminghundra hd, Uppl. 544.
- Frösvi** (Fres-), by i Edsbergs sn och hd, Närke 204.
- Frötuna** i Rasbo sn och hd, Uppl., Knut Haraldsson [Soops] gd 158.
- Fullmakt** (befallningsbref) 48, 61, 193, 197, 199, 205, 213 (2 st.), 553, 565, 573, 580; ss. häradshöfding 84, 119, 120, 164, 165, 263, 314, 410, 547, 556, 578, 579, 586, 587, 615, 616, 620; ss. ordinarius 388; som lagman 619; som styrman 622; jfr **Beställningsbref**; **Fogdebref**; **Kollation**.
- Funbo**, sn i Rasbo hd, Uppl. 325.
- Furingstad**, sn i Lösings hd, Ög. 124.
- Fürstenberg** (-gk), **Wilhelm von**, ordensmästare i Livl., br. fr. och t. hm omnämnda 321 f., 498, 500, 630; hert. Johans br. t. 602; sändebud fr. hm 375, 498, 625 f.; omnämnd 420, 440, 519, 607, 615, 622.
- Fyen** (Funen), ö i Danmark 656.
- Färö**, gd och ö i Gräsö sn, Frösåkers hd, Uppl. 124.
- Fägesäck**, se **Ve gesäck**.
- Fägre** (-gero), sn i Vadsbo hd, Vg. 37.
- Färeke** (?), ortnamn [obest. hvar] 556.
- Färnebo**, se **Östra Fernebo**.
- Föglö**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Mårten**.
- Förbo** (Fer-), hd på Öland, häradshöfding där utnämnd 578 och noten.
- Förläningsbref** (donation) 10, 184, 192, 196, 232, 307, 308, 326, 367, 379, 388, 481, 482, 497, 526, 574; hert. Johans 591, 614, 617, 619, 622, 624, 625, 627.
- Förråd**, se **Henrik**.

G.

- Gabriel Kristersson** (Chr-) [Oxenstierna], br. t. 208, 252, 253, 255, 262, 263, 310 (2 st.), 314, 453, 488; utv. kon. Eriks br. t. 581 (2 st.); omnämnd 306.
- Gad** (-dh), **Hemming** (Henningh), electus i Linköping, afl., hans oration mot de danske 71.
- Gadd**, **Peder**, utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 573.
- Galen**, **Heinrich von**, f. d. ordensmästare i Livland 504.
- Galle**, **Gunnar** 29, 482; br. t. 78.
- Galle**, **Peder**, br. t. 399, 449.
- Gammal** (-cl), se **Hans**; **Lars**; **Nils**.

- Gardenär**, se **Hans**.
- Garp**, **Hans** 586, 588.
- Garpenberg** (Garpebergett), sn och gruffält i Dalarne 353, 407.
- Geet**, se **Jakob Sigfridsson**.
- Gefle** (Gäffle) 207; br. t. borgerskapet där 144; tullindring f. borgersk. där 31; borgare där omnämnda 47, 358, 544; sjöfarten därifr. 205; skolmästare där, se hr **Lars Olai**; kyrkoherde där, se **M. Nils** [Olai Helsingius].
- Gelstad**, se **Gällstad**.
- Gennäs** (Genäs) i Pojo sn i Finl., **Nils** [Andersson] Boijes gd 611.
- Gepfart**, **Ezechias** 263, 341, 433.
- Gera**, se **Karl Holgersson**.
- Gerlof** (-leff) **van Emden**, borgare i Stockholm, ö. br. f. hm 12.
- Germann** (-mhan), **Hans** [i Danzig] 161 f.
- Germund Svensson** [Somme], slottslofven på Kalmar, br. t. 29, 78, 83, 164, 165; qvittobr. f. hm 107; ö. br. f. hm 409; utv. kon. Eriks br. t. 554 (2 st.), 556, 557, 566, 575, 576 (3 st.), 577 (2 st.), 584; omnämnd 220.
- Gert** (Giordh) **Jensen** [Ulfstand], br. t. 344, 536; omnämnd 350, 534.
- Gert** (Giordh) **Månsson**, fogde på Hofs gd, br. t. 484; utv. kon. Eriks br. t. 562.
- Gert** (-dh) **Petri**, hr, kyrkoherde i Gladhammar, kollationsbr. f. hm 544.
- Gert** (Gärd, Gerdh) **Rustmästare** 282, 290.
- Gert Schneider** (-nider) i grefve Edzards följe 651.
- Gert** (Gärd) **Skomakare**, skeppare fr. Hamburg 451.
- Gertrud**, hustru 560.
- Gesterby** (Gie-), i Sibbo sn, Östra Nyland, **Hans Eriksson** [Ekelöfs] gd 216.
- Gestrikland** (Gestringe-) 34.
- Gestring**, se **Anders**.
- Getzier**, se **Gjedser**.
- Gild** (-dh), **Lasse Nilsson** 596 noten.
- Gilius Bössgjutare** (byssegjutere) 24, 31, 209, 252, 412; br. t. 32.
- Gillinge** (?) sn (!) [i Ög.] 359.
- Giresta** (-de), sn i Lagunda hd, Uppl., kyrkoherde där, se hr **Lars**.
- Gjedser** (Getzier), hamnplats på ön Falster (Danmark) 652.
- Gjord**, se **Gert**.
- Gladhammar**, sn i S. Tjusts hd, Smål. 541; kyrkoherden där, se hr **Gert Petri**.
- Glanshammar** (Glens-), sn och hd i Närike 487.
- Glia** (Glija), gd i Lofö sn, Färentuna hd, Uppl., n. m. ingående i Drottningholms kungsgd 14, 452, 473; dat.-ort 447.
- Glisholm**, gd (?) i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål. 443.
- Glömminge**, sn i Algotstrums hd, Öland, afl. kyrkoherde där, se hr **Lars**.
- Gnapheus**, **Wilhelm** 637.
- Golstå** (?), ortnamn antagl. i Åkerbo hd, Vestmanl. 170.
- Gorgonius Arvidsson** (Arffvidson) 27, 457.
- Gorius Kiviauainen** fr. Nykyrka sn 392.
- Gotland** (Gulland), ang. danskarnes förvärf däraf 114, 499.
- Gottorp**, slott i Slesvig 657 f.
- Granby**, se **Gränby**.
- Grangärde** (Gränie), sn i Dalarne 407.

- Greffe, Joachim**, borgare i Danzig 136.
- Greffstada**, se **Gräfstä**.
- Gregers**, hr, kyrkoherde i Tavastkyro, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Gregers Henriksson** [Keiraskius], hr, kyrkoherde i Kalajoki, ö. br. f. hm 346.
- Grek** (Krecker), **Jakob** 612 noten.
- Grels** (-ess), herr 81.
- Grenna** (Grän-), sn i Tveta [n. m. Vista] hd i Smål. 30; kyrkoherdar där, se **hr Bengt**; **hr Lars**.
- Grevesmühlen** (-essmollen), stad i nordöstra Mecklenburg 652.
- Grimsten**, hd i Närike 255 f.
- Grindby** (Grundby!), gd i Adelsö sn, Färentuna hd, Uppl. 444.
- Gripsholm** (Grief-), slott i Södermanl. 35, 84, 128, 317, 354, 654; dat.-ort 232—251, 262—284, 309—314; taflor och porträtt där 286; tapetzerier därifr. 285; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 574; byggmästaren där omnämnd 35; stallmästare där, se **Jakob Persson**; fogde där, se **Måns Birgersson**; slotts-skrifvare där, se **Jöran**; -s län, br. t. där förlagda knektar 309.
- Grop, Tönnes** (Tonijes), borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 45.
- Grot, Jakob** 624.
- Grot** (-tt), **Mats**, hert. Johans pass f. hm 622.
- Grothusen, Jakob**, köpsven 429.
- Grundby**, se **Grindby**.
- Grytnäs** (-enäs), sn i Dalarne, ö. br. f. bönderna där 122.
- Gråmunkeholmen** i Stockholm 400.
- Gräfstä** (Greffstä), by i Å sn, Björkekinds hd, Ög. 359.
- Gräfstä** (Greffstada), gd i Lunda sn, Jönåkers hd, Södermanl. 120, 561.
- Gränby** (Gran-), gd i Munktorps sn, Snefringe hd, Vestmanl. 352.
- Gränge** (Gränie), se **Grangärde**.
- Gräskö**, ö i Stockholms skärgd, hörande till Blidö sn, Frötuna sklg 261.
- Gräsö**, sn i Frösåkers hd, Uppl. 36.
- Gröneward, Detlef von**, sachsiskt sändebud 250.
- Gröninge**, gd i Hycklinge sn, Kinda hd, Ög. 567.
- Gudmund Kamp** (-pp) 487.
- Guldskedare** (-schijdere), se **Henrik**.
- Guldsmed**, se **Hans**; **Jöran**.
- Guldväfvare**, se **Nils**.
- Gulland**, se **Gotland**.
- Gullberg**, hd i Ög. 264.
- Gullered** (Gulryd), sn i Redvägs hd, Vg. 497.
- Gunnar**, deltagit i dråp 560.
- Gunnil**, hustru, Staffan Sasses styfdotter 168.
- Gunnil**, hustru, i Tegneby 313.
- Gustaf I**, br. fr. hm 1—545, 645—650; utsatt f. fara af kullsegling på Mälaren 284; kallas i Wismar »den svenske oxdrifvaren» 651; utv. kon. Eriks br. t. 556, 558, 559 (2 st.), 560 (2 st.), 561, 562, 563 (4 st.), 565, 567, 568, 569, 570, 572 (2 st.), 573 (3 st.), 574 (2 st.), 577, 578, 579 (3 st.), 581, 582, 583, 584, 586, 587; hert. Johans br. t. 615, 616, 617 (2 st.), 618 (3 st.), 619 (2 st.), 620, 622, 624, 625, 627, 628; br. t. hm fr. andra personer 630.
- Gustaf** (Göstaf) **Johansson** [Tre rosor], hr, till Haga, br. t. 210, 313; ö. br. f. hm 400, 410; hert. Johans d:o 619; omnämnd 386.

- Gustaf** (Göstaff) **Karlsson** (Ca-), utv. kon. Eriks br. t. 557.
- Gustaf Olsson** [Stenbock], hr, rr., ståthållare i Vg., konungens svärfader, eger arfsrätt i Skofteby 21; qvittobr. f. hm 13; ö. br. på ett jordbyte m. hm 495; förl.-br. f. hm 497; br. t. 17, 20, 25, 49, 69, 86, 141, 159, 165, 167, 199, 202, 205, 226, 248, 253, 254, 271, 293, 313, 317, 352, 355, 389, 403, 405, 409, 447, 493, 532, 543; utv. kon. Eriks br. t. 563, 565; omnämnd 25, 54, 84, 136, 179, 239, 298, 355, 453, 483.
- Gyetorp**, se **Gyttorp**.
- Gyldenstjerne** (Guldensterne), **Mogens** (Magnus), hr, danskt rr. 655.
- Gyllensparre**, se **Jöns Jönsson**.
- Gyllenstjerna**, se **Kristina** [Nilsdotter]; **Magdalena** [Eriksdotter]; **Påfvel Abrahamsson**; **Görvel Abrahamsdotter**.
- Gylta, Bengt**, till Påtorp, lagman i Vg., br. t. 28, 165, 313, 489; fullmakt f. hm 61; omnämnd 487.
- Gylta** (-e), **Jöran**, diplomatisk agent i Tyskland, br. t. 11; br. fr. hm omnämndt 15, 46, 71, 159, 172, 176, 220, 226, 238, 243, 248 f., 432, 440, 543, 569 (Peder!); omnämnd 224.
- Gylta, Peder** (!), se föreg.
- Gylta**, se äfven **Karin** [Bengtsdotter].
- Gyttorp** (Gye-) i Nora landsförs., Vestmanl., Karl Nilssons gd 93.
- Gås** (-ss), **Anders**, borgare i Elfsborg, ö. br. f. hm 484.
- Gäffe**, se **Gefle**.
- Gäle** (?), gd i Grangärde sn 407.
- Gällernäs** (Glä-) (?), gd i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål. 443.
- Gällstad** (Gelstad), sn i Kinds hd, Vg. 411.
- Gäsene**, hd i Vg. 28, 544; fogden där, se **Jöns Bosson**.
- Göesta**, ortnamn [obestämdt hvar] 169.
- Göing**, se **Mikael**.
- Gölinge** (Göd-), hd i Skåne, dråp där 65.
- Görsbyn** [ø: Björsbyn?] i Lule sn, Norrbotten 402.
- Görvel Abrahamsdotter** [Gyllenstjerna] 344.
- Görvel** (-ll) [Fadersdotter (Sparre)], fru, br. t. 105.
- Götlunda**, se **Ljung**.

H.

- Hachinge**, se **Hakunge**.
- Hackeqvarn** (Haka), gd i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål., befästning där ifrågasatt 154; besiktning där 169; ålfiske där 443.
- Hadeln** (Halen), landskap vid Elbes mynning 658.
- Haderslev** (-ssleve), stad i Slesvig 657.
- Hafbälta** (-ffbelta), ålfiske i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål. 443.
- Haga** i Svingarns sn, Åsunda hd, Uppl., hr Gustaf Johansson [Tre rosors] gd 410.
- Hagunda**, hd i Uppl., fogde där, se **Nils Ersson**.
- Haijko**, se **Hauho**.
- Haio Manunga** (Haijmaningo, Haijomanno), ostfriesiskt råd 339, 348, 632, 634 f.
- Haka**, se **Hackeqvarn**.

- Hakunge** (Hachinge) i Össebygarns sn, Långhundra hd, Uppl., Måns Persson [Silfversparres] gd 207.
- Hald** (Hall), gd och län på Jutland, emottagningsort f. ett kon:s bref till kon. af Danmark 236 noten.
- Halen**, se **Hadeln**.
- Haleqvi**, se **Hallqväd**.
- Halfvard Knutsson**, knekthöfvidsman, br. t. 204.
- Halikko** (-cko), sn och hd i Egentl. Finl. 619; härads höfding där, se **Nils Karlsson**.
- Halland** 524, 579; inbrott där planeradt i händelse af krig med Danmark 179; svenska bortgift dit 295; tillh. Sverige under kon. Magni tid 499; ledkunnige sk. sändas dit 569.
- Hallanda** (Harl-), gd i Hällstads sn, Ås hd, Vg. 312.
- Hallandsfar**, se **Lars**.
- Hallnäs**, by i Persnäs sn, Åkerbo hd, Öland, dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 585.
- Hallqväd** (Haleqvi, Halkqvi), gd i Funbo sn, Rasbo hd, Uppl. 35; fogde där, se **Holst**, **Marqväd**; underfogde där, se **Lars Månsson**.
- Halmby**, gd i [Funbo l. Lagga? socken] Uppl. 35.
- Halmstada**, torp [i Uppl.] 168.
- Hambre**, se **Hammar**.
- Hamburg** 651 f.; bryggare därifr. (→then hamborgske bryggere) 34.
- Hammar** (-er, -bre, -bra), gd i Torskinge sn, Vestbo hd, Smål. [nu del af Liljenäs] 105, 165, 350, 398; fogde där, se **Karl Joensson**.
- Hammar**, sn i Sundbo hd, Närike; **-sberg** 406.
- Hammarkind** (-merkinde), hd i Ög., fogden där, se **Kristoffer Olsson**.
- Hammarland**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Lars** [Matthiæ].
- Hampa** till flottans behof 1 ff., 50, 63, 160; får utbytas mot järn 108; t. Stockholm 207.
- Hampeskär** 400.
- Hamra** (-bra), ortnamn [obest. hvar] 202; se äfven **Hammar**.
- Hamråde** (Hanung!), sn i Gestrikl. 319.
- Handbörd** (Ambörd, -byrd), hd i Smål. 36, 87, 586 f.; afvelsgd där 567; härads höfding där, se **Nils Eskilsson**.
- Hangelby** i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
- Hanger**, se **Hånger**.
- Hans** [d. ä.], hertig af Slesvig-Holstein, danske konungens broder 67, 657.
- Hans**, markgrefve af Küstrin 172, 177, 617.
- Hans**, hr, i Alzboda [= Alsheda?] 580.
- Hans**, hr, kyrkoherde i Långhem 443.
- Hans**, hr, kyrkoherde i Stockholm (Storkyrkan) 57; ö. br. f. hm 82.
- Hans**, M., skolmästare i Elfsborg, sk. få annat underhåll 122.
- Hans**, skräddaregesäll 310.
- Hans** i Fröddesboda 207.
- Hans** i Åhult (= Afhulta) 352.
- Hans Arvidsson** (Arffved-) 261.
- Hans Birgersson**, utv. kon. Eriks pass f. hm 570.
- Hans Björsson** [Lejon], hert. Johans br. t. 617; dens:s fullmakt f. hm 623.
- Hans Bårdskärare**, borgare i Gefle, qvittobr. f. hm 47; utv. kon. Eriks fullmakt [f. dens.?] 556.

- Hans Bössgjutare** (byssegiutere) 32; br. t. 125.
- Hans Claesson** [Bjelkenstjerna], slottslofven på Stockholms slott, br. t. 127, 206, 208 (2 st.), 252, 253, 258, 259, 261, 262, 263, 310 (2 st.), 359, 450; ö. br. f. hm 163, 256, 399; utv. kon. Eriks br. t. 558, 571; omnämnd 206, 453.
- Hans Eriksson** [Ekelöf] till Gesterby, ö. br. på frälsefrihet f. hm 216; hert. Johans br. t. 616; [dens.?] omnämnd 603, 618.
- Hans Ersson** 488.
- Hans Ersson**, fogde på Björsund 86, 262, 355 f.; br. t. 126.
- Hans von Essen**, M., i grefve Edzards följe 651.
- Hans Gammal** (-el), borgare i Stockholm 233 ff., 383 ff.
- Hans Gardenär** 394.
- Hans Guldsmed** i Uppsala, se **Heydenrik**.
- Hans Gunnarsson**, dråpare 455.
- Hans Helsing**, fogde på Borgholm, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm 584, 585 (? »Hans»), 586; omnämnd 586.
- Hans Hemmingsson** 293.
- Hans Henriksson**, afl. 204.
- Hans Ivarsson** (Iffvars-), fogde på Kungsbergs gd, br. t. 81, 86, 355.
- Hans Larsson** [Björnram], hert. Johans fullmakt f. hm 623.
- Hans Larsson** sk. få arbete vid Dannemora berg 79; [dens.?] omnämnd 405 f.
- Hans Larsson** sk. blifva häradshöfding i Siende hd 263.
- Hans Larsson** i Vesterås 554.
- Hans Lifländare** (liffländer) 561.
- Hans** [Magni], hr, kyrkoherde i Häradshammar, sk. ställas inför rätta 145, 569; får behålla sina egor m. m. 313; ang. hans brott 559; omnämnd (Lars!) 580.
- Hans Maijo** (?), snickare 446.
- Hans Månsson**, utv. kon. Eriks br. t. 580.
- Hans Olofsson**, utv. kon. Eriks br. t. 586; omnämnd 588.
- Hans Persson**, fogde på Skenäs' gd och i Östkinds hd, br. t. 32 (2 st.), 402.
- Hans Pärstickare** (-lestijckere) 404.
- Hans von Ripen**, hingstridare, qvittobr. f. hm 180.
- Hans Sadelmakare** 455.
- Hans Sellenfar** (Sellentz-) [o: Selandsfar?], dräpt knekt, ang. mansbot efter hm 55, 181.
- Hans Skotte**, afl., hans änka, se **Margareta**.
- Hans Skrifvare**, utv. kon. Eriks br. t. 561.
- Hans Spinning** 443.
- Hans Svenske**, fogde i Vesterbergslagen (Vesterdalarne), br. t. 119, 266, 451; utv. kon. Eriks br. t. 556; omnämnd 213, 314.
- Hans Thessen**, utv. kon. Eriks br. t. 583.
- Hans Tomasson** (Tommeszonn), kamrerare i Finland 8, 116, 240, 268 f., 290, 529; ang. hans redovisning 47, 98 f., 116 f., 174, 185, 530; br. t. 123, 164; hert. Johans qvittobr. f. hm 620, 628.
- Hans Torstensson**, br. t. 411.
- Hans Vestgöte**, fogde i Eurepää hd, br. t. 392, 445.
- Hans Våghals** (Voge-), fogde i Värmdö sn, br. t. 399, 487, 488.
- Hansestäderna** (städerna) sk. sammanträda till hansedag 11; ämna göra den livländska ordensstaten undsättning 377, 380.
- Hantula**, administrativ sn i Östra Finl. (?) 392.

- Hanung** (!), se **Hamrånge**.
- Hapsal** (Hupsala), slott i Estland 267.
- Harald** (-eldh) **Eriksson** i Vellinge 206, 558.
- Harald Pedersson** 457.
- Harald Tyrilsson** (Tö-), br. t. 260, 482.
- Harbo**, sn i Våla hd, Uppl. 555.
- Hardemo**, hd i Närike 255.
- Harestada**, se **Herrstad**.
- Harg** (Haråcker!), sn i Frösåkers hd, Uppl. 184.
- Harlanda**, se **Hallanda**.
- Harrien** (Haijern, Harg, Hargen), krets i Estland 272, 515, 519.
- Hassela** (Hasle), by och sn i Helsingl. 127.
- Hasselby** (Hasle-), gd i Lofta sn, N. Tjusts hd, Smål. 315.
- Hassled** (Haslo), sn i Vadsbo hd, Vg. 37.
- Hattula** (Hatu-), sn i Vestra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198; afl. kyrkoherden där, se hr **Mats** [Nilsson].
- Hauho** (Haijko!), sn i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
- Hebbla** (Heble) [Siggesdotter (Sparre)], fru, Erik Flemings änka 164; br. t. 313.
- Hedesunda** (Häsunde), sn i Gestrikl., ö. br. t. allmogen där 34.
- Helge** (-lie) **Arvidsson** (Arffveds-), fogde på Brunsbo gd, br. t. 165.
- Helgona**, sn i Göstrings hd, Ög. 122.
- Helgå** (-go, Hälgåäl, Helgräl, Helgrul), gd i Virmo sn, Egentl. Finl., dat.-ort f. hert. Johans br. 335, 611, 623 f.
- Helgö** (-ge), gd [n. m. by] i Frösunda sn, Seminghundra hd, Uppl. 544.
- Helleby** [i Vestmanl.?] 260.
- Hellestad** (-sta), se **Hällestad**.
- Helsing**, se **Hans**; **Johan**; **Martin**; **Mårten Olavi**; **Nils**; **Peder**.
- Helsingar** förstå sig på jordrefning 138.
- Helsinge**, sn i Östra Nyland 216, 372.
- Helsingfors** (-gefärs), gd och stad i Nyland 205, 485; hert. Johans br. t. borgmäst. och råd där 620; fogde där, se **Korp**, **Anders**; **Skalm**, **Hans**.
- Helsingland** 483; br. t. menige man där 3 noten, 26 och noten; spanmålsförsäljning där 163; fiskleverans därifr. 474.
- Helsingör** (Helschenör), stad i Danmark 222, 234; tullnären där, se **Leyel**, **Sander**.
- Hemming von Kassel**, se **Koch**.
- Hennele**, ortnamn [i Viborgstrakten] 315.
- Henning von Kassel**, se **Koch**.
- Henning Nilsson**, djäkne 564.
- Henrik II**, konung af Frankrike 251, 396.
- Henrik** (-drich), hr, konungens »gamle kapellan» 172, 176.
- Henrik**, hr, kyrkoherde i Ed 259.
- Henrik**, hr, kyrkoherde i Finnström, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Henrik Andersson**, bösskytt 454, 582.
- Henrik Claesson** [Horn till Kankas] 320, 335, 349, 360, 375; hert. Johans fullmakt f. hm som häradshöfding i Masko 616; dens:s br. t. 617, 618, 622 (2 st.), 623; dens:s förl.-br. f. hm 624.
- Henrik Förråd** 151.
- Henrik** (Händrick) **Guldskedare** 23, 151.

- Henrik** (-drick) **Jacobi**, hr, betalning af hans [studie]skuld i Tyskland 206.
Henrik (-drick) **Jakobsson** 357.
Henrik Knutsson, fogde på Glia gd, qvittobr. f. hm 112.
Henrik von Köllen, byggmästare 253, 627.
Henrik (-drich) **Larsson** (Larentz-) i Helsinge 372; [dens.?] omnämnd 579.
Henrik von Lübeck 85.
Henrik Månsson 263.
Henrik Mårtensson, [fogde i Hollola hd?], br. t. 311, 356.
Henrik Mårtensson i Ersholmen 124.
Henrik [Nilsson], hr, kyrkoherde i Pedersöre, ö. br. f. hm 346.
Henrik Nilsson i Lagnö, utv. kon. Eriks tillståndsbr. f. hm 558.
Henrik (-drich) **Nylänning** (-lennigh), drabant 265.
Henrik (Hindrich) **Persson** (Pärson), hert. Johans br. t. 617.
Henrik (-drick) **Plåtslagare** 446.
Henrik Ruth 485.
Henrik Simonsson, fogde på Svartsjö hus, hans efterträdare sökes 452.
Henrik Skräddare, ö. br. f. hm 204; br. t. 488; omnämnd 454, 486.
Henrik [Stephani], hr, kyrkoherde i Esbo, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
Henrik Svenske 352.
Henrik Tysk, fogde på Näsby och Raseborgs gdr samt i Karis, Pojo och Tenala snr, hert. Johans br. t. 617.
Herbouville (Arboville, Herbovillanus), **Jean** (Joannes), fr. Emden 175 f., 395; träd i kons tjänst 181; ö. br. f. hm 490.
Herijevad, se **Härjevad**.
Herkepä (Härpepä!), **Erik**, Mr, skolmästare i Åbo 615.
Herman Henningsson (Heninge-) 259.
Herman (-en) **Stråsäck** 485.
Herreslätt (Härslet), gd i Marums [n. m. Gerums] sn, Skånings hd, Vg. 482.
Herresäter, se **Häradssäter**.
Herrstad (Harestada), gd i Qvillinge sn, Bråbo hd, Ög. 455.
Hershamer, se **Häradshammar**.
Hertugnäs (-tigenäs), gd i Helsinge sn, Östra Nyland 372.
Hessen (Häszenn), landtgreffen af, se **Filip**.
Heydenrik, Hans, guldsmed i Uppsala 36, 42.
Hille (Hiula!), sn i Gestrikl. 319.
Hindhår, by i Borgå sn, Finl. 487.
Hindsby (Hinss-) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
Hinse (-dtze) **Eriksson** i Norrhörende 211.
Hinsekind (He-), gd i Värnamo sn, Östbo hd, Smål. 578.
Hiodzberga, se **Hjortsberga**.
Hirsejärv's (Hijrsejerff) fjärding i Portas' sn 319.
Hispanien, se **Spanien**.
Hiula, se **Hille**.
Hiärland, förvanskadt namn på någon estländsk krets [= Jerwland?] 272.
Hjort, se **Ulf Pedersson**.
Hjortsberga (Hiodz-), gd i Vårdinge sn, Öknebo hd, Södermanl. 167.
Hjortshufvud, se **Peder Andersson**.
Hoenskel, se **Hogenskild**.
Hof (-ff), gd och sn i Göstrings hd, Ög. 30, 484; fogde där, se **Gert Månsson**.

- Hoffmann, Hans**, tysk köpman 119, 540.
- Hoffman** (Hoef-), **Henrik**, borgare i Lyckeby 654.
- Hofmanstorp** (Homanne-), sn i Konga hd, Smål. 318.
- Hofva** (Hoff-), sn i Vadsbo hd, Vg. 37.
- Hofvetorp**, gdsnamn [obest. hvar] 564.
- Hogenschild** (Hoenskel), **Nils**, utv. kon. Eriks br. t. 562.
- Holek**, se **Anne** [Manderupsdatter].
- Holland** 384; jfr **Nederländerna**.
- Hollegerd** (-engård), M., skeppsbyggare 577, 581.
- Holländare** sk. lockas t. handel i Elfsborg 295.
- Holm**, sn i Lagunda hd, Uppl. 308.
- Holm**, gd i Svenljunga sn, Kinds hd, Vg. 496.
- Holma** i Lemnhults sn, Östra hd, Smål., **Nils Pedersson** [Silfversparres] gd 87, 286, 522, 586.
- Holmboda** [gd i Norrsunda sn, Erlinghundra hd, Uppl.?] 560.
- Holsjö** (-ssiö), gd i Norrbo sn, Helsingl. 554.
- Holst, Gregorius** (Gorgius, Gorius), hans änka, se **Elisabet**.
- Holst, Hans** 405.
- Holst, Jakob**, fogde på Norrby gård och i Bobergs hd, qvittobr. f. hm 130; br. t. 211, 404; utv. kon. Eriks br. t. 562; [dens.?] omnämnd 354.
- Holst** (-tt), **Marquard** (Marchvardh), fogde i Långhundra och Sjuhundra hd och på Hallqveds gd, br. t. 86, 125; ö. br. f. hm 544; fogdebr. f. hm 545; omnämnd 352.
- Holst, Mats**, hert. Johans br. t. 623, 627.
- Holst, Mårten**, krigsman, beställningsbr. f. hm 568.
- Holstein** (Landt-Holstenn), truppsammandragning där 177; hertigen af, se **Adolf; Hans**; se äfven **Frans Holstein; Jakob Holstein**.
- Holsteinare** (holster) bl. knektarne 293, 423.
- Holt, Hans von**, köpsven 573.
- Holveden** (-veen) 150.
- Homannetorp**, se **Hofmanstorp**.
- Homodt, Joachim** 124.
- Horcketorp**, se **Härketorp**.
- Horn**, kungsladugd i Högby sn, Åkerbo hd, Öland 568; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 584.
- Horn**, sn i Kinda hd, Ög., kyrkoh. där, se hr **Olof**.
- Horn, Jakob**, utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 573; dens. br. t. 577; jfr **Horn, Joachim**.
- Horn, Joachim** (Jachim), qvittobr. f. hm 154; utv. kon. Eriks pass f. hm 571; omnämnd 571, 574 ff., 579 (Jakob!).
- Horn**, se äfven **Claes Kristersson; Henrik Claesson**.
- Horsbrott** (hoor) 14.
- Horsens** (-seners), stad i Jutland 656.
- Hospital** (spettal) i Växjö 402.
- Humbbelsår** (?) i Mustasaari sn, Österbotten 215.
- Humle** sk. uppköpas i Uppland 25.
- Humlegårdar**, ang. deras anläggande 76.
- Humpe, Karl** 179.
- Hundeberg, Nils**, fogde på Strömserums gd, utv. kon. Eriks br. t. 585, 588.

- Hundhammar** [n. m. Norsborg], gd i Botkyrka sn, Svartlösa hd, Södertörn 451.
- Hupsala**, se **Hapsal**.
- Husby** (Huse-), gd i Bro sn och hd, Uppl. 353.
- Husby** (Huss-), sn [på Rekarne?] 35; [i Linköpings stift] (Hös-) 354.
- Husby** [Sjutolft] (Huss-), sn i Trögds hd, Uppl. 399.
- Husby**, se äfven **Östra Husby**.
- Husviken** (Husevijcken) i närheten af Stockholm 127.
- Husö** (-ssöö) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
- Huilekis** [o: Hulkis?], hemman [obest. hvar], förlänt till doktor Anders Olai 622.
- Hvit**, se **Claes, Mr.**
- Hvitfeld** (-lth), **Kristoffer**, dansk lensmand på Gotland 222.
- Hvitfeld** (Wetfelt), **Povl** (Pauwel), dansk lensmand på Köpenhamns slott 655.
- Hycklinge** (Hyk-, Hök-), sn i Kinda hd, Ög. 212, 567.
- Hyflinge**, by i Torstana sn och hd, Vestmanl. 167.
- Håkan Andersson** 623.
- Håkan** (Haken) **Eriksson** 446.
- Håkan** (Hoken) **Karlsson** (Karssonn) 121.
- Håkan** (-en) **Larsson**, fogde i Olands hd, br. t. 170, 315.
- Håkan Månsson**, utv. kon. Eriks br. t. 568.
- Håkan** (-on) **Skräddare** (skred-) 565.
- Håkan Smälänning** (Smäleninge), dräpt 258.
- Hällnäs** (Hollenes), sn i Olands hd, Uppl., kyrkoherden där, se hr **Olof**.
- Hånger** (Ha-), sn i Östbo hd, Smäl. 572.
- Hård**, se **Lars Persson; Olof Persson**.
- Hårketorp** (Horcke-), gd i Hällestads sn, Bråbo hd, Ög. 561.
- Håtuna**, sn i Håbo hd, Uppl., kyrkoherden där, se hr **Jakob**.
- Hägersten**, gd i Brännkyrka sn, Svartlösa hd, Södertörn, vid stora segelleden fr. Stockholm vesterut, ang. fisket där 126.
- Häggemåla**, by i Ålems sn, Stranda hd, Smäl. 567.
- Hällestad** (He-), sn i Bråbo hd, Ög. 253.
- Häradshammar** (Hershamer), sn i Östkinds hd, Ög. 124, 313, 402; kyrkoherdar där, se hr **Hans** [Magni]; hr **Lars** [Larsson (Banck)].
- Häradshöfdingebref**, se **Fullmakt**.
- Häradssäter** [n. m. Herresäter] i Värna sn, Bankekindes hd, Ög., Axel Eriksson [Bjelkes] gd 547.
- Häringe** (-gön), gd i Vesterhaninge sn, Sotholms hd, Södertörn 473; fogde där, se **Jöran Nilsson**.
- Häringerum**, ortnamn [obest. hvar] 451.
- Härjevad** (Herije-), sn i Skånings hd, Vg., afvelsgd där 20 f.
- Härmästaren** (hermesteren), se **Livland**.
- Härslet**, se **Herreslätt**.
- Hästar** sk. utväljas f. utv. kon. Eriks och hans bröders behof 153.
- Hästesko**, se **Jakob Henriksson**.
- Häsunde**, se **Hedesunda**.
- Höckö**, se **Hökö**.
- Högby**, gd [obest. hvar] 556.
- Högsby** (Hös-), sn i Handbörds hd, Smäl. 212, 583; kyrkoherden där, se hr **Mikael**.
- Högshult** (Hös-), gdsnamn [obest. hvar] 445.

- Hök** (-ck), Måns, fiskare 490.
Höklinge, se **Hycklinge**.
Hökö (Höckö), bebodd ö tillh. Vesterljungs sn, Hölebo hd, Södermanl. 214.
Hölebo (Hölbo), hd i Södermanl. 325.
Hölö, sn i Hölebo hd, Södermanl., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 558.
Hörende, se **Norrhörende**; **Sörhörende**.
Hörningsholm i Mörkö sn, Hölebo hd, Södermanl., hr Svante Stures gd 578.
Hösby, se **Husby**; **Högsby**.
Höshult, se **Högshult**.

I.

- Ijo**, sn i Norra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Knut**.
Ilein [? = Ejler] **Eriksen** (Erichs) 656 [Lensmanden på Kalundborg 1552—66 var Sten Rosensparre].
Ilmola, sn i Södra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Peder** [Eriksson].
Ingelstad (-dha) i Ö. Torsås' sn, Konga hd, Smål., Jöns Jönsson [Gyllensparres] gd 579.
Ingeborg (-bor) **Matsdotter** 625.
Ingevald (-ll) **Larsson** i Boda 166.
Ingrid, hustru 260; utv. kon Eriks br. t. 582.
Ingrid (-gredh), hustru, i Frösvi 204.
Ingrid i Högshult 445.
Ingrid (-gredh) [Halstensdotter], Olof Gustafssons hustru, till Forsnäs 122, 317.
Ingrid [Amundsdotter], Tord Bondes änka, till Traneberg, br. t. 461.
Innti Ristinseppe fr. Mola sn 392.
Instruktion f. Jöran Persson 63; f. svenskt sändebud 338; f. de livländska sändebuden 435, 440; f. Jochim Bulgrin 618.
Israel Tomasson, kansliskrifvare, ö. br. f. hm 30; fullmakt f. hm 193, 197, 199, 213 (2 st.); omnämnd 175.
Ithis (Itima), sn i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
Itzehoe (Itzhoe), stad i Holstein 658.
Ivan IV Vasiljevitj, storfurste af Moskva 187, 337, 362, 369, 380, 382, 462.
Ivar (Ifver) **Karlsson** (Ca-) 572.
Ivar (Ifvar) **Torstensson**, ö. br. f. hm 30.

J.

- Jagt** förbjudes på Edsveden 48.
Jahan, se **Johan**.
Jakob, se **Birgitta Uxe**.
Jakob (-cob), hr, kyrkoherde i Hätuna, qvittobr. f. hm 61.
Jakob, M., skolmästare i Lidköping 127.
Jakob Byggmästare (M. Jacob) 442, 479 f.; utv. kon. Eriks br. t. 576.
Jakob Hansson, lappfogde, fogdebr. f. hm 545; fullmakt f. hm 409.
Jakob Henriksson (Hendersonn) [Hästesko], interimistisk slottslofven på Viborg 6, 185, 188, 194, 200, 238, 281, 302, 305, 320, 360, 381, 383, 437, 448, 597;.

fullmakt f. hm 205; ö. br. f. hm 317, 319; br. t. 313, 357, 373, 408, 448, 463, 513; hert. Johans br. t. 625 (2 st.); br. fr. hm omnämndt 519.

Jakob Hofskräddare 310.

Jakob Holstein, borgmästare i staden Vä (?) 653.

Jakob Jute, br. t. 210.

Jakob (-cob) **Jöransson**, fogde i Trögds hd, br. t. 355.

Jakob von Leipzig (Lip-), afskickad till Danmark 335.

Jakob (-cob) **van der Lippe** (Lijp-), hans dråp 619.

Jakob Matsson sk. blifva fogde på Mola kungsgd 439.

Jakob Månsson, br. t. 36.

Jakob Persson, fogde på Sätters gd i Dalarne, br. t. 24, 31, 79.

Jakob Persson [i Finl.] 359; br. t. 402.

Jakob Persson, stallmästare på Gripsholm, br. t. 31.

Jakob Persson (Pärson) 358, 622.

Jakob (-cob) **Selandsfar** (Sellendz-) 353, 356.

Jakob Sigfridsson (-di) [Geet], hr, kyrkoherde i Storkyro, förläningsbr. f. hm 196.

Jakob Skeppsbyggare 366.

Jakob Snickare (snickere) 404.

Jakob van Sode 400.

Jakob vom Sunde, borgare i Danzig 306.

Jakob Turesson [Rosengren], kammarråd 563; qvittobr. f. hm 5, 14, 545; br. t. 79 (2 st.), 127, 253, 264, 351, 358, 421, 425, 448, 449, 450, 451 (2 st.), 452 (2 st.), 453 (3 st.), 454, 455, 456, 476, 486 (2 st.); ö. br. f. hm 126, 166; utv. kon. Eriks br. t. 558, 559, 568, 571, 582.

Jakob Vest, stämning på hm 552.

Janakkala (-achala, -akala), sn i Vestra Tavastland 444; kyrksilfver därifr. 198.

Janus (Jha-), se **Johan Pellinen**.

Jenich, Valentin, borgare i Reval 171.

Jeppe Tordsson rymt ur landet 107 (jfr 104).

Jerwen, se **Hiärland**.

Jesper Larsson, tjärbrännare 265.

Jesper Mälare 84.

Jesus Syrach, se **Syrak**.

Joen, se **Johan**.

Johan (Jahann), hertig af Finland, kon:s andre son, br. t. 5, 15, 46, 60, 95, 98, 115, 128, 164, 166, 168, 172, 185, 194, 200, 203, 206, 237, 253, 266, 268, 286, 298, 301, 305, 317, 320, 335, 360, 374, 410, 432, 435, 437, 446, 448, 465, 498, 512, 528; utv. kon. Eriks br. t. 552, 557, 574; br. fr. hm 589—628; hans tyska kansli 291; br. fr. hm 589—628; d:o omnämnda 223, 226, 245, 248, 349, 386, 397; omnämnd 12, 282, 371, 381, 383, 440, 579, 585.

Johan (Joenn) i Skrällinge 205.

Johan (Joen), hr, kyrkoherde i Nöbbeled, f. d. prost, qvittobr. f. hm 229.

Johan (Joen), hr, kyrkoherde i Saleby, ö. br. f. hm 406.

Johan (Joen) **Andersson** 163.

Johan (Joenn) **Andersson** i Björsäter 257.

Johan (Joenn) **Andersson** i Skattungebyn 487.

Johan (Joenn) **Björnsson** (Björs-) i Hassela 127.

Johan (Joen) **Björnsson** (Björs-) i Strömne 163.

- Johan** (Joenn) **Dalkarl** (dalekar), br. t. 122.
- Johan** (Joenn) **Eriksson** i Månsta 259.
- Johan** (Joen) **Hansson**, dråpare 264.
- Johan** (Joen) **Haqvini**, hr 86, 356.
- Johan** (Jon) **Helsing**, pass f. hm 554.
- Johan** (Jon) **Hemmingsson** i Holmboda 560.
- Johan** (Joen) **Holgersson** (Hå-), hert. Johans tillståndsbr. f. hm 623.
- Johan** (Joenn) **Jakobsson** i Skillinge 210.
- Johan** (Joen) **Joensson** i Runemåla 581.
- Johan** (Joenn) **Jönsson**, fogde i Torne lappmark, br. t. 37.
- Johan** (Joenn) **Jönsson** i Hamra 202.
- Johan** (Joen) **Karlsson**, fogde på Vadstena, br. t. 31 (2 st.), 83, 84, 205, 318, 356, 401, 405, 447, 484; utv. kon. Eriks br. t. 559.
- Johan** (Joenn, Jon) **Larsson**, fogde i Vaksala och Rasbo hd, br. t. 79; utv. kon. Eriks br. t. 552, 554, 556.
- Johan** (Jon) **Larsson** i Källtorp 578.
- Johan** (Joenn) **Larsson** i Tråvad 254; ö. br. f. hm 255.
- Johan** (Joenn) **Mikaelsson** i Kolsvedja 123.
- Johan** (Joen) **Månsson**, dråpare 565.
- Johan** (Joenn) **Nilsson** 616, 622; hert. Johans br. t. 622, 623, 624 (2 st.), 627 (2 st.).
- Johan** **Olsson** [Stålarin], landbofogde i Viborgs län, br. t. 402; omnämnd 487, 616.
- Johan** (Jhanus) **Pellinen** fr. Hantula sn 392.
- Johan** **Persson** [Båät], br. t. 81.
- Johan** (Joen) **Persson** i Smedsta 120, 561.
- Johan** **Siggesson** [till Svartingstorp?] 119; fullmakt f. hm att vara häradshöfding i Lysings hd 119; br. t. 449.
- Johan** (Joen) [Nilsson] **Skrifvare**, fogde i Raseborgs län, hert. Johans br. t. 621.
- Johan** (Jonn, Joen) **Skrifvare** (schriffvere), landbofogde i Uppsala stift, br. t. 121; qvittobr. f. hm 134.
- Johan** (Joenn) **Skrifvare** till Barkestorp, fogde i Möre 220; utv. kon. Eriks br. t. 575, 577, 581, 584, 585.
- Johan** (Joenn) **Stensson** 205.
- Johan** **Turesson** [Tre rosor], afl., hans änka, se **Kristina** [Nilsdotter (Gyllenstjerna)].
- Johan** (Joen) [Larsson] **Vestgöte**, fogde på Kastelholms slott, hert. Johans fullmakt f. hm 623; dens:s tillståndsbr. f. hm 624; dens:s br. t. 625.
- Johan** **Åkesson** [Natt och dag], br. t. 255, 400.
- Johann**, greve af Schauenburg [zu Bückeberg] 638, 650.
- Johanna**, Lukas trädgårdsmästares hustru i Vadstena 356.
- Jomala**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Måns** [Petri].
- Jon**, se **Johan**.
- Jordbyte** 68, 84, 101, 103, 105, 143, 265, 325, 531, 622, 625; d:o omnämndt 398.
- Josef** (-ep) **Arvidsson** (Arffv-), borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 90.
- Jul** (-le), **Jens**, dansk lensmand på Aarhusgaard 656.
- Julita** (-eta, -etta), gd och sn i Oppunda hd, Södermanl. 35, 85, 211.
- Jung**, se **Long**.
- Jurgen**, se **Jöran**.
- Jursta** (-esta), gd i Öfverenhörna sn, Selebo hd, Södermanl. 166.

Jutar, se **Danskar**.

Jute, se **Jakob**; **Jöns**; **Severin**; **Torbjörn**; **Torkil**.

Jutland, svenske skeppsbrutne illa behandlade där 538, 541; grefve Edzards resa där 656.

Juusten, Paulus (Päell), M., biskop i Viborgs stift, br. t. [hm?] 315.

Jäder (Je-), sn i Öster-Rekarne hd, Södermanl. 85.

Jäder, ortnamn [obest. hvar; = Jäder i Lunda sn, Jönåkers hd, Södermanl.?] 255.

Jäger, se **Jöran Jägare**.

Jääskis, sn i Södra Karelen, fogde där, se **Locke, Lasse**.

Jönköping (Jöne-) 397, 567; ang. sockengång för djäknarne i därvarande skola 59; dagsverken till befästning där 322, 406; spannmål dit 449; höfvidsman där, se **Sten Eriksson** [Leijonhufvud]; -s län, ang. svårigheten att utgöra hampa där 135; ordinarus där, se hr **Anders Torchilli**.

Jöns, hr, kaplan i Orivesi sn, afl., testamente efter hm 590.

Jöns, hr, [kyrkoherde?] i Vingåker, afl., ang. arvet efter hm 560.

Jöns i Videby 360.

Jöns Bosson, fogde på Orreholmen samt i Vartofta och Gäsene hd, br. t. 28, 30, 32, 147, 357, 401, 446, 482; inventering efter hm 119.

Jöns Botnekarl, skeppare 623.

Jöns Gunnarsson, fogde i Östkind och Björkekinds hd, br. t. 359 f., 489; utv. kon. Eriks br. t. 561.

Jöns Halstensson i Jäder 255.

Jöns Hansson 570.

Jöns Hansson, fogde på Julita gd, br. t. 35, 262, 314.

Jöns Haraldsson, landbofogde i Stockholms län 44; br. t. 81; utv. kon. Eriks br. t. 553, 560.

Jöns Helsing, fogde på Värmdön, br. t. 30; underfogde på Stockholms slott 449.

Jöns Henriksson (Hendersson) 444; hert. Johans br. t. 624.

Jöns [Johannis], hr, kyrkoherde i Ofvansjö, afl., testamente efter hm 192.

Jöns Jute, borgare i Stockholm, ang. hans utlåtelse 57; ang. hans spannmåls-handel 58; br. t. [dens.?] 405; omnämnd 557.

Jöns Jönsson [Gyllensparre] till Ingelstad, häradshöfding i Norrvinge hd, fullmakt f. hm 579.

Jöns Knutsson, hert. Johans br. t. 619; jordbyte mellan hm och hert. Johan 625.

Jöns [von] **Köpenhamn** (-haffn) 55.

Jöns Larsson 259.

Jöns Larsson, borgare i Elfsborg 270, 312.

Jöns Larsson i Bonäs 259.

Jöns [Laurentii Torsth], hr, kyrkoherde i Vesilaks, underhåll f. hm 617.

Jöns Magni, hr, kyrkoherde i Munsö 454.

Jöns Matsson (Madzsonn) 29.

Jöns Månsson 30; hert. Johans br. t. 627.

Jöns Månsson, fogde i Snäfringe hd, qvittobr. f. hm 17; br. t. 253.

Jöns Månsson till Käkkala 594.

Jöns Nicolai, hr, kyrkoherde i Sollefteå 204.

Jöns Olofsson i Solberga 584.

Jöns Persson (Pederszonn) på Risholn 278, 281, 372, 445.

Jöns [Petri], hr, kyrkoherde i Saltvik 596; hert. Johans ö. br. f. hm 589.

- Jöns Skotte**, dräpt 448.
Jöns Skrifvare [i Elfsborg] 355.
Jöns Svensson, br. t. 79.
Jöns Thomæ (Tomæ), hert. Johans sacellan, dens:s underhållsbr. f. hm 626.
Jöns Trulsson, fogde i Pite sn, br. t. 80.
Jöns Vestgöte [i Vg.] 571.
Jöns Vestgöte [till Vexö], hert. Johans br. t. 619, 620, 621, 624, 626; dens:s fullmakt f. hm 616, 622.
Jöns Vestgöte, fogdetjänare i Österbotten 257.
Jönåker, hd i Södermanl. 22, 27; klagomål mot fogden där 560.
Jöran von Braunschweig (Brunsvick) 85.
Jöran (Jurgen) von Bremen (Brämenn), knekt 260.
Jöran Byggmästare 475.
Jöran Erici, präst [i Viborgs stift?] 315.
Jöran Ersson, slaktskrifvare 206.
Jöran Guldsmed i Söderköping 82.
Jöran Henrici, hr, föreslagen till Skånella pastorat 556.
Jöran Henriksson, hert. Johans br. t. 601, 615, 616, 621, 623; omnämnd 616.
Jöran Holgersson (-gerdsönn) 254; ö. br. f. hm *ib*.
Jöran Johansson [Rosenhane?], frälsebr. f. hm 357 [jfr Schlegel & Klingspor, hvars uppgift om adlandet 1537 af ätten Rosenhanes stamfader beror på ett uppenbart misstag och förväxling med Jöran Jönsson (Svan)].
Jöran Jägare (-er), hert. Johans ö. br. f. hm 619.
Jöran Jönsson, fogde på Näs' gd och i Kimito, Bjerno, Uskela och Halikko snr, hert. Johans br. t. 617, 618, 622, 623, 624, 626 (2 st.), 627 (2 st.); [dens:?] omnämnd 621.
Jöran Jönsson, f. d. fogde i Växjö stift, hans änka, se fru **Brita**.
Jöran Knifsméd, borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 4.
Jöran (-en) **Larsson** (Larzönn), br. t. 26.
Jöran Larsson, fogde i Simtuna, Torstuna, Våla och Tjurbo hd, br. t. 167, 256; utv. kon. Eriks br. t. 555.
Jöran Markusson (-chusson) 166.
Jöran Nilsson, fogde på Häringe samt i Sorunda och Ösmo snr, qvittobr. f. hm 102; br. t. 125, 400.
Jöran Persson (Peders-), sekreterare, instruktion f. hm 63; ö. br. f. [dens.?] 85; br. t. 258, 354, 356; omnämnd 486.
Jöran Polerare (-lerer), hert. Johans pass f. hm 625.
Jöran Profoss (brofos) 476 f.
Jöran, slottskrifvare vid Gripsholm, förl.-br. f. hm 308; omnämnd 309.
Jöran Skrifvare [i Elfsborg] 355.
Jöran Snickare (snedkere) 79, 80, 262, 485; br. t. 489.
Jöran von Sunde, utv. kon. Eriks br. t. 574, 576.
Jöran Sunesson (Sönesönn), fogde på Brånäs' gd och i Dagsbergs sn, ö. br. f. hm 85; br. t. 489.
Jöran Trulsson, knekthöfvidsman, fodermarsk i Ög., br. t. 38; qvittobr. f. hm 95; fullmakt f. hm 460; utv. kon. Eriks br. t. 561.
Jörgen (Ju-) **Skriver**, borgare i Landskrona 653.

K.

- Kaga** (Kao), sn i Hanekinds hd, Ög. 564.
- Kagg** (-ge) **Mats**, br. t. 404.
- Kalajoki**, sn i Norra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Gregers Henriksson** [Keiraskius].
- Kalfskär** (Kalfve-) 445.
- Kalix** (Ca-), sn i Vesterbotten 80.
- Kalletorp**, se **Källtorp**.
- Kalliala** (-ola) sn i Nedre Satakunda [= Tyrvis], kyrkoherden där, se hr **Mattias** [Canuti].
- Kalmar** (Calmarne, -ra, -re), stad och slott i Smål., K. M:ts köpman där 170; grefven af Ostfriesland väntas dit 231; ang. slottsbyggnaden där 442, 480, 576; br. t. borgersk. där omnämndt 539; mönstring där 586; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 546—551, 568—574, 578—588; omnämndt 26, 54, 149, 165, 170, 178, 180, 195, 202, 207 f., 212, 222, 239, 262, 272, 311, 350, 377, 407, 413, 426, 434, 479 f., 483, 514, 540, 555 ff., 565 f., 569 f., 576 f., 582 f., 654 f.; befallningsman där, se **Germund Svensson** [Somme]; kyrkoherde (ordinarius) där, se **M. Peder** [Caroli]; — län 222; krigsfolkets aflöning där 135; bevakning där 148; ovillighet hos allmogen där 564; utv. kon. Eriks br. t. samtliga fogdar där 584; — stift, ang. förmaning till därvarande prästerskap 94.
- Kalundborg** (Caldenburck), slott på Själland 655 f.
- Kalvola**, kapellförsaml. i Vestra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
- Kammarskrifvare**, klagomål mot deras arbete 421 f., 426, 456, 472; få ej revidera räkenskaper fr. deras egen hemort 477.
- Kamme, Berndt von der**, vintappare 161 f.
- Kamp**, se **Gudmund**.
- Kangasala**, sn i Öfre Satakunda, kyrkoherden där, se hr **Olof** [Olavi (Björn)].
- Kanongjutning** af kyrkklockor 81, 141.
- Kao**, se **Kaga**.
- Kapare**, se **Reval**.
- Karin**, hustru, i Rönna 408.
- Karin**, hustru, i Tofta 411.
- Karin**, hustru, hr Peders änka 260.
- Karin**, Sigfrid Nilssons hustru 485.
- Karin** Sker Erlands (?) 487.
- Karin** [Bengtsdotter (Gylta)], abbedissa i Vadstena kloster (»syster Karin»), utv. kon. Eriks br. t. 579.
- Karis**, sn i V. Nyland, kyrkoherden där, se hr **Mats** [Petri].
- Karl** (Carel), hertig, kon:s yngste son 654.
- Karl** [Folkesson], hr, kyrkoherde i Helsinge sn 372.
- Karl Holgersson** (-gerdsson) [Gera], br. t. 27, 34, 38; omnämnd 212, 480.
- Karl Jakobsson** i Göesta 169.
- Karl Joensson**, skeppare, qvittobr. f. hm 18.
- Karl Joensson** [i Stockholm], br. t. 454.
- Karl Joensson**, skytt 449.
- Karl Joensson**, fogde på Hammar 350; ö. br. f. hm 450.

- Karl Kammarsven**, br. t. 119.
- Karl, Långe**, knekthöfvidsman, ö. br. f. hm 401; br. t. 485, 489 (2 st.); omnämnd 453.
- Karl Nilsson** till Gyttorp 93.
- Karl Pedersson** i Mellby 19.
- Karl** [Persson], hr, kyrkoherde i Stora Tuna, br. t. 261, 487, 492.
- Karl** (-ll) **Skeppare** 208; br. t. 258.
- Karl** (-ll) **Tordsson**, stämning på hm 203.
- Karleby**, sn i Södra Österbotten, klockareräntan där 257.
- Karlemunde** (Ca-) [= Kjerteminde?], ort på Fyen 656.
- Karlstorp** (Ca-), se **Källtorp**.
- Karsk, Joen** 258.
- Karsten** (Ca-) **Preusse**, köpman i Danzig 234 f., 384 f.
- Kart** (-tt), **Amund** 488.
- Kart, Mats**, utv. kon. Eriks br. t. 585, 588.
- Kart, Peder**, f. d. befällningsman på Stockholms slott och f. d. fogde i Vadsbo hd, qvittobr. f. hm 92.
- Kart** (-tt), **Sven**, br. t. 411.
- Kassel**, se **Hemming von Kassel**.
- Kasan**, de tartariska furstarnes stad 324.
- Kasper** (Ca-) **Bössgjutare** (byssegintere) 447.
- Kasper** (Ca-) **von Nürnberg** (Noren-) 405 f., 447.
- Kastelholm** (Ca-), slott på Åland 555, 598, 620; fogde där, se **Johan Vestgöte**.
- Kasten** (Castenn) **Hansson**, borgare i Arboga, ö. br. f. hm 212.
- Katarina**, drottning, kon:s första gemål, af. 485.
- Katarina**, prinsessa (die junge frewelin), kon:s äldsta dotter, äktenskapskontrakt mellan henne och grefve Edzard af Ostfriesland 326 (jfr 646 ff.); åtgärder i och för hennes förestående bröllop 419; hennes förlofning omtalas 434; omnämnd 633 ff.
- Katarina** (Karin) [Gustafsdotter (Stenbock)], drottning, kon:s 3:e gemål, br. t. 284, 285; utv. kon. Eriks br. t. 582; omnämnd 347 f., 654.
- Katarina**, änkehertiginna af Sachsen-Lauenburg, f. prinsessa af Braunschweig, kon:s svärmoder och utv. kon. Eriks mormoder (»hærtuginnen af Saxenn»), ang. hennes resa till Sverige 178, 195 f., 568, 571 f., 574, 577; återresa gm Danmark 548; br. fr. och till henne omnämnda 181; omnämnd 221, 378, 413 ff., 514, 578, 580, 583 f., 655.
- Katthög** (-tehögen), gd i Hällstads sn, Ås hd, Vg. 312.
- Keckelkackel** (-ll, Kickelkakel, Kik-), **Jöran** (-en) 25, 58, 455.
- Keiraskius**, se **Gregers Henriksson**.
- Kelemare**, se **Kilmare**.
- Kelleryd**, se **Källeryd**.
- Kemi** (Kim), sn i Norra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Eskil** [Andersson Ruuth]; — **lappmark**, ny fogde där 425.
- Kernala**, by i Janakkala sn, Finl. 444.
- Kestrin**, se **Küstrin**.
- Kettil** (Keel) **Nilsson**, f. d. fogde i Medelpad och sedan på Linköpings gd 478.
- Kexholm** (Käx-, Kiex-), slott i Ingermanl., höfvidsmannen där omnämnd 300; pass dit 616.
- Kiala** (Kij-) i Borgå sn, Erik Olsson [Stälarms] gd 445.

- Kiel** (Kile), stad i Holstein 658.
- Kijl** (-ll), **Peder** 270 f.; br. t. 312, 447.
- Kijl, Severin** (Söff-) 250, 270.
- Kikelkakil** (-ll), se **Keckelkackel**.
- Kilmare** (Kele-), gd i Gladhammars sn, S. Tjusts hd, Smål. 315.
- Kim**, se **Kemi**.
- Kimito**, sn i Egenti. Finl. 616.
- Kind** (-nn, -nne), hd i Vg. 59, 123, 263, 411, 496; ödeskyrkor där 18; ö. br. t. menige man där 316; ang. prästerskapets aflöning där 443.
- Kinda** (-den, -dh), hd i Ög. 37, 202.
- Kinnaliden** (Kindelijde), gd i Långhems sn, Kinds hd, Vg. 496.
- Kinnevald** (Kindeväl), hd i Smål., befästning där ifrågasatt 154; ålfiske där 442.
- Kirckhoff, Hans**, trumpetare, utv. kon. Eriks beställningsbr. f. hm 581.
- Kiviauainen**, se **Gorius**.
- Kjerteminde**, se **Karlemunde**.
- Kjula** (Tinder!), sn på Östra Rekarne, Södermanl. 85, 359.
- Kjöge** (Kocke), stad på Själland 652.
- Klensmed**, se **Lennart**.
- Klewen** (Clöffvän), **Mats von**, f. d. fogde i Satakunda 599.
- Klingesten, Markus** (-chus) 26; br. t. 80, 255.
- Klockrike** (Klockerydt), sn i Bobergs hd, Ög., kyrkoherden där, se hr **Lars**.
- Kläringe**, by i Vendels sn, Uppl. 553.
- Knifsmed** (knifsmédh), se **Jöran**.
- Knista** (Knifzstade), sn i Edsbergs hd, Närike 256.
- Knut**, hr, kyrkoherde i Ijo, ö. br. f. hm 346.
- Knut Haraldsson** [Soop] till Frötuna, br. t. 35; qvittobr. f. hm 158.
- Knut** (-tt) **Håkansson**, fogde i Sunnerbo hd, br. t. 25, 36, 78; utv. kon. Eriks br. t. 567 (2 st.), 568, 571, 578, 579, 587; qvittobr. f. hm 90; sk. afsättas 522; omnämnd 36, 182, 480, 559, 587; hans hustru omnämnd 480.
- Knut** (-tt) **Ingesson**, br. t. 81; omnämnd 425.
- Knut Johannis, M:r**, kyrkoherde i Åbo, hert. Johans förl.-br. f. hm 591.
- Knut** (-tt) **Jönsson** 259.
- Knut Knutsson** [Lillie till Ökna] 344.
- Knut Knutsson**, br. t. 166.
- Knut, Lille** 104.
- Knut Stadstjänare** 14.
- Kodbolstad** (Kådebolsta) [n. m. Bolstaholm], gd i Finnströms sn på Åland 259.
- Koch, Henning** (äfvén **Hemming**) från Kassel (von Cassel), tysk skrivare i hert. Johans tjänst 266, 291, 349, 360, 387, 433, 602.
- Kock, Hans**, köpman i Lybeck, br. fr. hm 630 noten.
- Kocke**, se **Kjöge**.
- Kok, Anders**, afl. 203.
- Kolding** (Colingen), stad i Jutland 657; mottagningsort för ett kon:s br. 386 noten.
- Kolland**, se **Källand**.
- Kollation** f. präst 255, 264, 357, 406, 412, 544, 583.
- Kollebodha**, se **Källebo**.
- Kolletorp**, se **Källtorp**.

- Kolsvedja** (-ssvedie), by i Ljusdals sn, Helsingl. 123.
- Konga**, hd i Smål., hărădshöfding där, se **Trolle**, **Arvid**.
- Konungzbro**, se **Kungsbro**.
- Konungsräfst** 61 f.
- Konungssund** (-da), sn i Björkekind's hd, Ög. 124.
- Kop, Johan**, doktor 128 f., 620.
- Koppar** får ej exporteras 144.
- Kopparberget** i Dalarne 353, 408.
- Kordt** (C-) **von Brefven** 560.
- Korois** (-rohois), hemman i S:t Marie sn, Egentl. Finl. 614.
- Korp, Anders**, fogde på Helsingfors' gård, br. t. 167, 371; utv. kon. Eriks br. t. 579, 585; d:o omnämndt 387; hert. Johans br. t. 624 (2 st.), 626 (2 st.); omnämnd 116, 373 f., 377, 380.
- Korpo**, sn i Egentl. Finl. 624.
- Korsholm**, gd i Österbotten; -s län, br. t. allmogen där 417.
- Korsta** (?), ortnamn i Saleby sn (?) 319.
- Kostgård** begäres 3; minskas 56.
- Kostian, Henrik**, borgare i Viborg 592 f.
- Kotzrobech**, tatarisk furste 324.
- Krabbe** 82, 164, 204.
- Kraft** (-ft), **Hans**, knekthöfvidsman i Elfsborg, br. t. 55, 246, 353, 367, 423; qvittobr. f. hm 175, 233; omnämnd 204.
- Krampsij** 1. **Krapsis, Olof**, hr, kyrkoherde i Kumo 601.
- Krank** (-ch), **Mikael** (Michil) 618.
- Krecker**, se **Grek**.
- Kreditiv** f. Jochim Bulgrin 618.
- Kril** (!), se **Bild, Peder**.
- Kristberg** (Chr-), sn i Bobergs hd, Ög. 562.
- Kristiern II**, f. d. konung af Danmark (»gamble konungh Christiern»), ang. hans och hans arfvingars rätt till vapnet tre kronor 66 f.; stämplingar af hans arfvingar 336, 342, 432, 543; Lybeck ej den minsta orsaken till hans afsättning 343; danska adelns benägenhet f. hm 467; omnämnd 656.
- Kristiern III**, konung af Danmark 16, 66, 96, 287 f., 290, 303, 320 f., 339, 361, 375, 398, 468, 515, 519, 525; hans rekommendationsskrivelse omnämnd 147; br. t. 233, 342, 383; br. fr. hm omnämndt 336.
- Kristiern** (Chr-) **Larsson**, hert. Johans pass f. hm 616.
- Kristiern** (Cr-) **Larsson** [Sjöblad] till Flättna 398.
- Kristina** (Kirstin), hustru 203.
- Kristina** (Kirstin), Jakob Anderssons änka 212.
- Kristina** (Chirstin), hustru, Nils Bases änka 573.
- Kristina** [Nilsdotter (Gyllenstjerna)], fru, hr Johan Turesson [Tre rosors] änka, kon:s moders halfsyster, förläningsbr. f. henne 192; br. t. 265; ö. br. på jordbyte m. henne 325; omnämnd 358, 368.
- Kristoffer** (Chr-), grefve af Oldenburg 638.
- Kristoffer** (Christof), hertig af Mecklenburg, koadjutor i Riga 503.
- Kristoffer** (Chr-) **Andersson**, utv. kon. Eriks pass f. hm 576.
- Kristoffer** (Chr-) **Beridare**, br. t. 204, 488.
- Kristoffer** (Chr-) **Friere** 517.

- Kristoffer** (Chr-) **Jöransson**, fogde på Kymmene gd och i Pyttis sn, br. t. 169, 445, 487; hert. Johans br. t. 615, 618, 622, 626, 627.
- Kristoffer Larsson**, br. t. 32.
- Kristoffer** (Chr-) **Olsson**, f. d. slottsskrifvare i Viborg 422.
- Kristoffer** (Chr-) **Olsson**, fogde i Hammarkinds hd, qvittobr. f. hm 100, 130, 131; fullmakt [f. dens.?] ss. häradshöfding i S. Vedbo 164.
- Kristoffer** (Chr-) **Pedersson**, landbofogde i Trögds, Åsunda och Lagunda m. fl. hd, förläningsbr. f. hm 307, 319; br. t. [dens.? eller följ.] 443.
- Kristoffer Persson**, fogde i Oppunda hd, br. t. 125; utv. kon. Eriks br. t. 560.
- Kristoffer** (Chr-) **Skåning** (Sko-) 353.
- Kristoffer** (Chr-) **Torstensson** 231.
- Kristoffer Trundsen** (von Drunit!), dansk amiral 655.
- Krogsta** (-de), by i Tuna sn, Olands hd, Uppl. 68.
- Krona** (Crone), **Jakob** 151.
- Kronoberg** (Crone-), slott i Smål. 19, 54, 180, 222, 350, 402, 579; fogde där, se **Nils Pedersson** [Rosenqvist]; -s **län**, ang. krigsfolkets aflöning där 135; skattepersedlar därifr. 566, 570.
- Krumme**, **Nils** [till Örboholm], rr., br. t. 488; omnämnd 564.
- Krumme**, se äfven **Brita Mikaeldotter**.
- Kruppen** (-pe), **Otte**, dansk adelsman 657.
- Kruse** [Småsven?] S, 47, 97.
- Kruse** (Cr-), **Sigvard** (Siff-), utv. kon. Eriks pass f. hm 577.
- Kråkebacka**, gd i Örby sn, Marks hd, Vg. 249.
- Kråksmåla** (Krogzmole), sn i Handbörds hd, Smål. 36.
- Kräklinge**, sn i Hardemo hd, Närike, klockare där, se **Tomas Nilsson**.
- Krämare**, se **Peder**.
- Kuddby** (Cudby, Kudh-), sn i Björkekinds hd, Ög. 30, 124, 360.
- Kuhmois** (Kuk-), kapellförsaml. i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
- Kuleman**, **Peter**, borgare i Hamburg 651.
- Kumbo** (Kumeboda), gd i Dalstorps sn, Kinds hd, Vg. 36.
- Kumla** (-bla), sn i Öfver Tjurbo hd, Vestmanl. 256.
- Kumla** (-bla), namn på en äng 257.
- Kumlinge**, sn på Åland 627; kyrkoherden där, se hr **Mårten Olai**.
- Kumo**, sn i Nedre Satakunda 601.
- Kumo** (Cunne-!), gd och sn i Satakunda 615; dat.-ort f. hert. Johans br. 598, 619; fogde där, se **Anders Månsson**.
- Kumogårds** (Kumme-, Cumme-, Cunneborgs!) **län** 6, 9, 619, 624, 626; hert. Johans br. t. adeln där 624.
- Kungsbro** (Konungz-), gd i Vretaklosterns sn, Gullbergs hd, Ög. 564.
- Kungsjör** (Konungzör), kungsgd i Kungs-Barkarö sn, Åkerbo hd, Vestmanl., f. d. fogde där, se **Bengt Olsson**; jfr **Ulfsund**.
- Kungs-Ösby** (Össby), gd i Kronobergs län 582.
- Kuntze Bårdskärare** 58; hans hustru 563.
- Küstrin** (Ke-), markgrefven af, se **Hans**.
- Kutt**, **Anders**, hr 27.
- Kyle**, **Hans**, br. t. 27, 453.
- Kymmene** (Kymene), sn i Östra Nyland 90.
- Kyro**, se **Tavast-Kyro**.
- Kyrobominne**, se **Storkyro**.

- Kådebolsta**, se **Kodbolstad**.
Kåfalla (Kåde-), gd i Fellingsbro sn och hd, Vestmanl. 207.
Kåkind, hd i Vg., härads höfding där, se **Eshjörn Håkansson**.
Källand (Kol-), hd i Vg. 481.
Källebo (Kollebodha), gd [i Elmeboda sn, Konga hd, Smål.?] 581.
Källtorp (Kolle-, Carls-) i Gerums sn, Skånings hd, Vg., Olof Pedersson [Hårds] gd 62, 482.
Käkkala, Jöns Månssons gd 594.
Källeryd (Kel-), ortnamn i Vg. 48.
Källtorp (Kalletorp), antagl. i Ryssby (Össbo!) sn, N. Möre hd, Smål. 578.
Käringholmen, namn på en äng 257.
Kärsemäki, gd i Räntemäki sn, Egentl. Finl. 591.
Käskenä bol (?) 624.
Köllen, Henrik von 312.
König (-ning), **Sven**, dräpare 566.
Köpenhamn (-haffn), hufvudstad i Danmark 30, 272, 652, 655; ståthållaren där omnämnd 383; borgmästaren där, se **Simon Pedersen**; se äfven **Jöns [von] Köpenhamn**.
Köping, ö. br. t. borgmäst. och råd samt menigheten där 108.
Körill, se **Peder**.
Köring, Mats, br. t. 35.

L.

- Labecke**, se **Bek, Lave**.
Ladvik (Lavijck), gd i Östra Ryds sn, Danderyds sklg, Uppl. 101.
Laebraw, se **Brade, Lave**.
Lagga, sn i Långhundra hd i Uppl. 555; ö. br. f. menige man där 28.
Lagges, Johan, bokbindare, utv. kon. Eriks beställningsbr. f. hm 580.
Lagnö, gd på Aspön i Mälaren, tillh. Aspö sn, Selebo hd, Södermanl., dat.-ort 211—212.
Lagnö (-öö) [obest. hvar] 558.
Lagunda, hd i Uppl. 308, 319; fogde där, se **Nils Ersson**; landbofogde där, se **Peder Larsson**; **Kristoffer Pedersson**.
Lampis, sn i Östra Tavastland 169.
Landsberga, gd i Biskopskulla sn, Lagunda hd, Uppl. 319.
Landskrona (Lantzkrön), stad och slott i Skåne 653; borgare där omnämnd *ib.*
Landsköp 85, 390 f., 573.
Landtgreffen, se **Filip**.
Landtman, Joachim, borgare i Danzig 110 f.
Lappo (-pis), sn i Nedre Satakunda 313.
Larf (-ff), sn i Skånings hd, Vg. 255.
La Rochelle (? Russel), stad på Frankrikes westkust 233.
Lars, hr [i Finl., obest. hvem], hert. Johans underhållsbr. f. hm 624.
Lars (Larens), M., i Strängnäs, afl. 268.
Lars, hr, kyrkoherde i Dunker, qvittobr. f. hm 158.
Lars, hr, kyrkoherde i Giresta, ö. br. f. hm 211.
Lars, hr, kyrkoherde i Glömminge, afl., ang. hans förbrutna gods 584.

- Lars**, hr, kyrkoherde i Grenna 209.
- Lars**, hr, kyrkoherde i Klockrike 316.
- Lars**, hr, [kyrkoherde i Nyköping?], utv. kon. Eriks br. t. 559.
- Lars**, hr, kyrkoherde i Vassunda 121.
- Lars** (Lasse) **Andersson** i Nyköping, hans änka, se hustru **Brita**.
- Lars** (Lasse) **Arvidsson** (Arffved-), ö. br. f. hm 263.
- Lars Björnsson** (Björs-) i Bären (?) 455.
- Lars Bältare** (Bel-) 562.
- Lars** (Lasse) **Dalbo**, fogde i Lyhundra m. fl. hd, qvittobr. f. hm 89; br. t. 125, 553 (2 st.); fogdebr. f. hm på Sjuhundra hd 545.
- Lars** (Lasse) **Eriksson**, fogde vid Sala grufva, br. t. 78; utv. kon. Eriks br. t. 554.
- Lars** (Larz) **Eriksson**, fogde på Long i Vg. 21; br. t. 78, 316, 408, 411.
- Lars** (Lasse) **Filipsson** (Phi-), förläningsbr. f. hm 232.
- Lars** (Lasse) **Gammal** (-el), borgare i Stockholm 233 ff., 383 ff., 488.
- Lars** (Lasse) **Hallandsfar**, fogde i Kinda m. fl. hd, br. t. 407.
- Lars Hansson**, pass f. hm 554.
- Lars** (Lasse) **Haraldsson**, fogde i Östra Rekarne hd, br. t. 26, 78, 86, 119, 126 (2 st.), 262, 311.
- Lars** (Lasse) **Håkansson** i Kumbo 36.
- Lars** (Lasse) **Jespersson** (Jä-) [Cruus], fogde i Gestrikland, br. t. 26, 35, 205, 207, 319, 444 (2 st.); utv. kon. Eriks br. t. 577; omnämnd 82, 207.
- Lars** (Lasse) **Joensson**, fogde på Eskilstuna gård samt i Forssa, Torshälla och Gillberga snr, br. t. 122, 262, 355, 450; [t. hm eller följ.?] 351, 359, 400; utv. kon. Eriks br. t. 556.
- Lars** (Lasse) **Joensson**, fogde i Helsinglands södra prosteri, br. t. 25, 85, 123, 163, 211; utv. kon. Eriks br. t. [denne 1. föreg.?] 556.
- Lars Jonæ**, hr, kyrkoherde i Malma sn, ö. br. f. hm 253.
- Lars** (-ss) **Jönsson** [obest. hvem] 354; utv. kon. Eriks br. t. 586, 587.
- Lars** (Lasse) **Jönsson**, knekthöfvidsman, sk. hafva borgläger i Örebro 567; br. t. 486; utv. kon. Eriks br. f. hm 567.
- Lars** (Lasse) **Jöransson**, borgare i Gefle, ö. br. f. hm 358.
- Lars** (Lasse, Lasz) **Knutsson** 221, 248, 263, 515, 561, 570, 576, 581.
- Lars** (Lasse) **Knutsson** [Fordell], fogde i Kalajoki sn, Norra Österbotten, br. t. 124, 257; förl.-br. f. hm 379; ö. br. f. hm 418.
- Lars** (Lasse) **Larsson**, br. t. 35.
- Lars** [Larsson (Banck)], hr, utv. kon. Eriks kaplan, sk. blifva kyrkoherde i Häradshammar 145, 559; omnämnd 580.
- Lars** (Lasse) **Lukasson** (Luch-) 252 f.
- Lars** (Lasse) **Matsson**, fogde i Virmo, Vemo och Nousis' snr, hert. Johans br. t. 592, 617.
- Lars** [Matthiæ], hr, kyrkoherde i Hammarland, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Lars** (Lasse) **Mikaëlsson** (Michilson), kammarskrifvare 27; qvittobr. f. [dens.?] 154.
- Lars** (Lasse) **Mikaëlsson** (Mickilson), brefdragare [dens. som föreg.?] 591 noten.
- Lars** (Lasse) **Månsson** sk. blifva underfogde på Hallqveds gd 86.
- Lars** (Lasse) **Månsson** i Sörhörende 211.
- Lars** [Nicolai], hr, kyrkoherde i Lemland, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Lars Nicolai**, hr, kyrkoherde i Sänga, kollationsbr. f. hm 357.

- Lars (Lasse) Nilsson**, fogde på Tynnelsö gd, br. t. 26, 403, 450; utv. kon. Eriks br. t. 556.
- Lars (Lasse) Nilsson**, borgare i Söderköping, ö. br. f. hm 103.
- Lars (Lasse) Nilsson**, borgare i Uppsala, qvittobr. f. hm 532.
- Lars (Lasse) Nilsson** i Ybby (?) 122.
- Lars (Larens) Olai**, skolmästare i Gefle, ö. br. f. hm 124.
- Lars (Lasse) Olsson**, borgare i Elfsborg 123; qvittobr. f. hm 40.
- Lars Oriamson** 617.
- Lars Pedersson** i Häggemåla 567.
- Lars (Lasse) Persson**, fogde i Häbo och Erlinghundra hd, br. t. 78, 121, 125, 399.
- Lars (Lasse) Persson**, skeppare 234.
- Lars (Lasse) Persson** [Hård] till Segerstad, häradshöfding i Sunnerbo härad 86; br. t. 165, 449; utv. kon. Eriks br. t. [dens.?] 566, 572, 575, 581, 582; dens:s konfirmationsbr. f. hm 586.
- Lars (Lasse) Persson** i Skabo 409.
- Lars (Lasse) Persson** i Söderby 27, 33.
- Lars Persson** till Åby, hans hustru, se **Brita**.
- Lars (Lasse) Persson** [obest. hvem] 255, 454 [lifdömd]; br. t. 486.
- Lars Petri**, hr, kyrkoherde i Vichtis, ang. hans underhåll 311; hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Lars (Lasse) Påfvelsson** i Forsså 163.
- Lars (Lasse) von Skara** (Schare), knekthöfvidsman 311.
- Lars (Lasse) Skinnare** 618.
- Lars (Lasse) Skräddare** i Östenmyre 407.
- Lars (Lasse) Stallsven** (Stal-), Ebbe Knutsson [Uifelds] fogde i Blekinge 103.
- Lars (Lasse) Stum** 480.
- Lars (Lasse) Tidemansson**, br. t. 445.
- Lars Topperider** [i Topperyd], fogde, utv. kon. Eriks br. t. 584.
- Lars Turesson** (Turs-) [Tre rosor], br. t. 123, 169, 453.
- Lars**, se äfven **Laurentius**.
- Laske**, hd i Vg. 257.
- Lauenburg** (Lowenborg), hertigen af, se **Frans**.
- Laurentius** (Lar-) **Petri**, ärkebiskop i Uppsala, ö. br. f. hm 31; br. t. 100, 166.
- Laxåske** i Finland 7.
- Laxholm**, gd i Ösmo sn, Sotholms hd, Södertörn 560.
- Laxmand** (-man) [Poul], hr [† 1557] 536.
- Laxpoijo** (-xeepoije), gd i Lojo sn, Nyland 372.
- Leijel** (Legel), **Sander**, dansk tullnär i Helsingör 235 f., 384.
- Leijonhufvud**, se **Margareta** [Eriksdotter]; **Sten Eriksson**.
- Lejdebref** 625.
- Leipzig** (Lip-, Leibtzig) 340; se äfven **Jakob von Leipzig**.
- Lejon**, se **Hans Björsson**.
- Lemland**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Lars** [Nicolai].
- Lempälä** (-pele), sn i Öfre Satakunda, kyrkoherden där, se hr **Olof** [Martini Crock].
- Lennart** (Lenard), klensmed, utv. kon. Eriks fullmakt f. hm 557.
- Lennart Silfköpare** 27; ö. br. f. hm 353.
- Lennart** (Lenarth) **Vallmästare** (valmestere) 479.
- Leon, Pierre** (Peter), köpman i Frankrike 235.

- Lersta** (Leresta), gd i Odensvi sn, Åkerbo hd, Vestmanl. 93.
Lerum, sn i Vätö hd, Vg. 264.
Levene, sn i Viste hd, Vg. 21.
Lid (Lijdh), gd i Bjurbäcks sn, Vartofta hd, Vg. 497.
Lidhem (Lijem), gd i Locknevi sn, S. Tjusts hd, Smål. 122.
Lidingsbörd (?), gd i Odensvi sn, Åkerbo hd, Vestmanl. 93.
Lidköping (Lijdeköpungh) 391; br. t. borgmäst. och råd där 123, 127; en jord lycka där förlänt 358; sadelmakare där, se **Nils Pedersson**; skolmästare där, se **M. Jakob**.
Lidradh (!), sn (= Linneryd i Konga hd?) 581.
Lignerén, se **Lygnern**.
Lignitz (-nis), **Hans von**, fogde på Österby gd och vid Dannemora berg, br. t. 79, 410, 412.
Lijem, se **Lidhem**.
Lijp, se **Jakob van der Lippe**.
Lilla Rytterne (-ren), sn i Snäfringe hd, Vestmanl. 261.
Lillhärad, sn i Tuhundra hd, Vestmanl. 260.
Lillie, se **Knut Knutsson**.
Limingo, sn i Norra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Tomas** [Ingesson].
Linde Olsson i Rönna 204.
Lindenberg (Lindis-) 32, 108, 207, 261; br. t. hammarverksegarne där 109; bergsmansson dräpt där 455; silfvergrufva där 487; fogde där, se **Bengt Skrifvare**.
Lindorm 211.
Lindorm Persson [Ulfsax] 398, 539.
Lindö, ö i Mälaren, tillh. Barkarö sn, Tuhundra hd, Vestmanl. 120.
Linkeby, s. 122, antagl. = **Rinkeby**.
Linköping (Lijn-), gd och stad i Ög. 93 f., 411, 563, 565 f., 580; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 562—564; fogde där, se **Bengt Karlsson**; f. d. fogde där, se **Kettil Nilsson**; f. d. electus där, se **Gad, Hemming**.
Linneryd, sn i Konga hd, Smål., se **Lidradh**.
Listensari (Listem-), tings-sn i Savolaks 402.
Litthauen (Litoven), bref därifr. omnämnda 238.
Livland (Liff-) 175, 282; ang. dess förhållande till Polen 6; d:o till Ryssland 15, 186 f., 226, 241 ff., 244, 266, 462, 513; underrättelser därifr. 15, 266, 321, 335, 433, 448, 464, 525; Dr Kop får ej resa dit 130; tjänstfolks utvandring dit förbjudes 140, 167; br. fr. ordensmästaren där omnämndt 223, 226, 237 f., 289, 318; ryssarnes tillförsel dit afskuren 225; hjälp sökt därifr. i Danmark 271 f., 290, 338, 361, 398, 624; immigration t. Finl. därifr. 282 f.; ang. hertig Johans underhandl. där 287 ff., 301 ff., 305 f., 320 f., 335 f., 360 f., 375, 387, 397, 432 f., 435 f., 440, 498 ff., 528; kapare därifr. anfallit ryssarne på svenskt område 299 ff., 369, 371, 373 f., 377, 380; ang. hansestädernas förhållande till 340; sändebud därifr. 619; deras instruktion omnämnd 435, 440; ryska kriget där 513, 519, 617, 620, 628; förbud att resa dit 622; tyska ordens mästare där, se **Fürstenberg, Wilhelm von**; f. d. ordensmästaren där, se **Galen, Heinrich von**; jfr äfven **Estland**.
Ljung, sn i Glanshammars hd, Närike, redan under medeltiden uppgången i Götlanda sn, som torde här afses 401; kyrkoherden där, se hr **Olof**.

- Ljungby** (Lundebuen!), sn i Södra Möre hd, Smål., vid denna tid prebende & superintendenten i Kalmar (episcopat) 587, 654.
- Ljungby**, sn i Sunnerbo hd, Smål. 78.
- Ljusterö** (Liustra), sn i Värmdö skplg, Södertörn 488.
- Loeke** (-ck), **Lasse** [Nilsson], fogde i Jääskis sn, br. t. 163.
- Lodzoreken**, se **Löfsärken**.
- Lofta**, by i Persnäs' sn, Åkerbo hd, Öland 587.
- Lofö** (Loffönn), sn i Färentuna hd, Uppl. 122.
- Loimijoki** (Loimekie), sn i Öfre Satakunda 624.
- Lojo**, sn i V. Nyland, kyrkoherden där, se hr **Tomas** [Gregorii].
- London** (Lundenn), Englands hufvudstad 415.
- Long** (Lung, Jung), gd och sn i Barne hd, Vg., 20, 210, 316; fogden där, se **Lars Eriksson**.
- Longem**, se **Långhem**.
- Longhett**, se **Långhed**.
- Loppis**, sn i Vestra Tavastl. 319.
- Lothringen** (Lottrin-), Kristiern II:s dotter där omnämnd 336, 342, 466.
- Lowenborg**, se **Lauenburg**.
- Luckenbuen**, se **Lyekeby**.
- Lukas** trädgårdsmästare i Vadstena 356.
- Luleå** (-la), sn i Vesterbotten 80, 402; prästgården där sk. blifva kunglig afvelsgd 60; ö. br. f. allmogen där 445; kyrkoherden där, se **M. Aron**.
- Lumpebo** (-de), gd i Jumkils sn, Ulleråkers hd, Uppl. 123.
- Lund** (-en), stad i Skåne 653, 655.
- Lunda** (-e), sn i Seminghundra hd, Uppl. 496, 555 (?).
- Lundby**, gd i Solna sn, Danderyds skplg, Uppl. 34.
- Lundby**, ortnamn [i Ög.] 489.
- Lundby**, ortnamn [obestämdt hvar] 36.
- Lundebuen**, se **Ljungby**.
- Lundenn**, se **London**.
- Lundo** (-da), sn i Egentl. Finl. 621.
- Lüneburg** (Luncborg) 159; hertigen af, se **Vilhelm**; se äfven **Berendt von Lüneburg**.
- Lung**, se **Long**.
- Lybeck** (Lu-, Lubko!) och **de lybske** (the lubeske), ang. dess svikliga beteende år 1524 114; kunskapande där 180, 222, 340; göra livlänarne undsättning 289, 339, 340; äro svenskarne obenägne 292; sprida falska rykten 303; dess förh. till Kristiern II:s arfvingar 343; handla med ryssarne 512; omnämndt 376, 546, 551, 572 f., 575, 619, 651 f., 658; se äfven **Henrik von Lübeck**; jfr **Hansestäderna**.
- Lyekeby** (Luckebuen), stad i Blekinge 654.
- Lydick Henriksson** 401.
- Lygnern** (Lignerenn), sjö i Vg. på gränsen mot Halland 524.
- Lyhundra**, hd i Uppl. 27, 89; fogden där, se **Lars Dalbo**.
- Lyrestad** (-sta), sn i Vadsbo hd, Vg. 37.
- Lysing**, hd i Ög. 484; jfr **Lösing**.
- Långhed** (Longhett), by i Alfta sn, Helsingl. 483.
- Långholmen** (Lo-), ö i Mälaren utanför Stockholm 284.
- Långlöt**, sn i Runstens hd, Öland 587.

- Långökna** (Longöckne), ortnamn [obest. hvar] 450.
Läckö (-ke) län 254, 404 ff.
Länghem (Lo-), sn i Kinds hd, Vg. 496; kyrkoherden där, se hr **Hans**.
Lödista (-de), ortnamn [i Uppland?] 120.
Lödöse (Löse), stad i Vg. 270.
Löfsärken (Lodzoreken), ö i Mälaren, tillh. Sundby sn, Österrekarne hd, Södermanl. 262.
Löfåsa (Löffässe), gd i Synnerby sn, Skånings hd, Vg. 389.
Löse, se **Lödöse**.
Lösing (Lysing!), hd i Ög. 85, 167; häradshöfding där [i. i Lysings hd?] utnämnd 119.

M.

- Madesjö**, sn i S. Möre hd, Smål. 566.
Magdalena (Malin), Anders Månssons hustru i Sonkarby 555.
Magdalena (Malin), Olof Arvidssons till Bragnum hustru, ö. br. f. henne 411 (2 st.).
Magdalena (Malin) [Eriksdotter (Gyllenstjerna)], fru, [hr Ture Trolles änka] 36, 578; utv. kon. Eriks br. t. 567.
Magerö (-önn), gd i Aspö sn, Selebo hd, Södermanl. 355.
Magnus, prins, konungens tredje son, underskrifvit qvittobr. 4 f., 13, 15, 17 f., 22 f., 41, 46, 48, 61, 88—93, 95, 101, 103, 107, 112 f., 118, 130—134, 151, 154—158, 175, 180 f., 191 f., 193, 197—199, 213 f., 229, 233, 532, 545, 629; br. t. 337, 346, 513; omnämnd 260 noten, 413, 415, 443, 654 f.
Magnus (Måns) **Eriksson**, konung af Sverige [† 1374] 16, 499.
Malin, se **Magdalena**.
Malma, sn i Åkerbo hd, Vestmanl. 253; kyrkoherden där (?), se hr **Lars Jonæ**.
Malmö recess 1524 omnämnd 113.
Malung, sn i Dalarne 261.
Mandat till Vestergötland omnämndt 50, 63.
Mansbot 55.
Marbo, se **Truls**.
Marem, se **Marum**.
Margareta (Marit) i Vinneberg, hustru 565.
Margareta, hustru, Hans Skottes änka 133.
Margareta, jungfru, utv. kon. Eriks br. t. 558.
Margareta, Länge Måns' änka i Åbo 168.
Margareta, Nils Simonssons hustru 564.
Margareta (-grete) [Eriksdotter (Leijonhufvud)], kon:s andra gemål, af. 45, 91.
Margareta [Nilsdotter (Vinge)], Bengt Slattes änka, till Skofteby 21.
Margareta (Mariett) **Olofsdotter**, hr Erik [Olssons] hustru 531.
Mariholm, se **Tunaholm**.
Mariett och **Marit**, se **Margareta**.
Mark, hd i Vg. 59; plats för befästning där 249; ö. br. t. menige man där 316 ang. prästerskapets aföning där 443.
Marknader, se **Distingsmarknad**; **Samtingsmarknaden**.
Markus (-cus) **Bengtsson**, landbofogde i Uppsala stift, qvittobr. f. hm 157.

- Markus** (-chus) **Skrifvare** 127.
- Martin** (Märten) **Helsing**, M., sekreterare, sändebud till England 12, 30, 31 115, 224, 226, 238, 243, 519, 562.
- Marum** (-em), sn i Skånings hd, Vg. 482.
- Masko**, sn och hd i Egentl. Finl. 624; härads höfding där, se **Henrik Claesson** [Horn].
- Massum** (Masundh), by i Väddö sn och skpslg, Uppl. 123.
- Masugn** sk. byggas för kanongjutning 126.
- Mats**, hr, kyrkoherde i Nerpes, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Mats**, hr, kyrkoherde i Söderby[-Karl], afl. 89.
- Mats Andersson**, br. t. 452.
- Mats** (-dtz) **Dalkarl**, br. t. 485.
- Mats Ditmarsk** (Dijtmersk), utv. kon. Eriks pass f. hm 569.
- Mats** (-dz) **Ersson** (Ersonn), ö. br. f. hm 34.
- Mats gruffogde**, br. t. 29.
- Mats** (-dz) **Henriksson** (Hendersonn) 356.
- Mats Henriksson** (Hendersson) I. **Timmerman** 403 f.
- Mats Jakobsson**, hert. Johans tillståndsbr. f. hm 626.
- Mats Larsson**, borgare i Sigtuna 399.
- Mats** [Nilsson], hr, kyrkoherde i Hattula, afl., testamente efter hm 193.
- Mats Nilsson** 125.
- Mats Olofsson**, utv. kon. Eriks br. t. 553.
- Mats Olsson** i Göesta 169.
- Mats Pedersson**, afl., hans hustru, se **Birgitta** [Kristiernsdotter (Vasa)].
- Mats** [Petri], hr, kyrkoherde i Karis, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Mats Sigfridsson**, afl., hans änka 443.
- Mats Skomakare**, afl. 490.
- Mats Skrifvare**, fogde i Svartlösa och Sotholms hd, br. t. 125; utv. kon. Eriks br. t. 558.
- Mats Stigonis**, hr, kyrkoherde i Vekkelaks, ö. br. f. hm 316.
- Mats Sven**[sson?], falkfångare, utv. kon. Eriks pass f. hm 557.
- Mats Timmerman**, se **Mats Henriksson**.
- Mats** (-dtz) **Tomasson** (Thomes-) 122.
- Mats Torbjörnsson**, förrådare 480.
- Mats Viborg**, styrman 446, 530.
- Mattias** (Mattes) [Canuti], hr, kyrkoherde i Kalliala (= Tyrvis) 594.
- Mecklenburg** (Mechel-, Mächelborg) 224, 238, 289, 303; utskickad dit 579; her-tigen af, se **Kristoffer**; **Ulrich**.
- Medelby**, se **Mellby**; **Mälby**.
- Medelfart**, se **Middelfart**.
- Medelpad** (-da) ö. br. f. prästersk. där 83; spanmåslösen där 252; smörlösen där 404; fogden där, se **Berg**, **Hans**; f. d. fogden där, se **Kettil Nilsson**.
- Meissen** (landtto Mijssen), landtgrefskap i Sachsen 67, 415, 467, 478.
- Mejer** (Meiher), **Joakim** (-chim), utv. kon. Eriks pass f. hm 559; omnämnd *ib*.
- Meking**, **Tomas**, f. d. länsman, hans hustru, se **Anna**.
- Melcher Jönsson**, br. t. 454.
- Melcher Pärstickare** 262.
- Melcher Skrifvare**, br. t. 120; omnämnd 259; [dens?] omnämnd 252.
- Mellby** (Medel-), gd och sn i Källands hd, Vg. 481.

- Mellby** (Möle-), sn i Södra Vedbo hd, Smål. 19.
- Mellösa** (Mödhlöse) [Stora l. Lilla?], sn i Strängnäs' stift 34.
- Mesekele**, se **Mäskeliä**.
- Middelfart** (Me-), stad på Fyen 656.
- Mikael** (-chil), hr, kyrkoherde i Högsby, utv. kon. Eriks kollationsbr. f. hm 583; ö. br. f. hm på prästgård *ib.*
- Mikael** (-chil), hr, kyrkoherde i Pemar 593.
- Mikael** (-chill), hr, kyrkoherde i Skånella 206.
- Mikael** (-chill) **Andersson**, rysstolk, ö. br. f. hm 311, 352.
- Mikael** (-chill) **Bengtsson** 487.
- Mikael** (-chill) **Henriksson** (Henders-) i Kernalaby 444.
- Mikael** (-chill) **Nilsson** 84, 532.
- Mikael** (-chiell) **Olai**, hr, kyrkoherde i Mustasaari sn, ö. br. f. hm 215, 346.
- Mikael** (-chill) [Pedersen (Göing)] 494, 517 f., 539.
- Mikael** (-chil) **Tomasson** (Tomeson), hert. Johans förl.-br. f. hm 627.
- Mjöhund**, se **Bertil Jöransson**.
- Mola**, sn i Södra Karelen 392; afvelsgård sk. upprättas på därvarande länsmansgd 438 f.; fogde där, se **Jakob Matsson**.
- Mollen** (?), ort i stiftet Bremen 651, 659.
- Mora**, sn i Dalarne, ö. br. t. menige man där 353.
- Mornay, Charles de** (»Carolus»), ang. hans resa gm Danmark 150; skickad till Danzig 177; br. fr. hm omnämndt *ib.*, 562; återvänd 375, 378; omnämnd 395, 416, 514, 584.
- Moskva** (Muschoven) 462, 471.
- Motala**, kungsgd i Ög. 253, 318; fogden där, se **Peder** [Jonsson] **Skrifvare**.
- Mulhammar**, se **Målhammar**.
- Mundzmo**, se **Munsmo**.
- Munk** (-ck), **Nils**, fogde på Norsholms gd, br. t. 488; utv. kon. Eriks br. t. 567.
- Munkby** (-ckeby), gd i Borgå sn, Finl. 487.
- Munktorp** (-etorp), sn i Snäfringe hd, Vestmanl. 93, 125.
- Munsmo** (Mundz-), by i Mustasaari sn, Österbotten 215.
- Munsö**, sn i Färentuna hd, Uppl., dat.-ort 432—434, 454; kyrkoherden där, se hr **Jöns Magni**.
- Murila** (-cla), s. k. länsmanssocken i Egentl. Finl. 201.
- Muschoven**, se **Moskva**.
- Muskoviten**, se **Ryssarne**.
- Mustasaari** (Mussesåar, Mustesår), sn i Österbotten 346; ang. vederlag för prästgården där 215; kyrkoherden där, se hr **Mikael Olai**; klockare där, se **Mårten Matsson**.
- Myntet** i Stockholm 8, 206, 229, 483; i Åbo 9, 47, 116, 164, 174, 185.
- Myntskrifvare**, se **Mårten**.
- Myra** (-enn), gd i Synnerbo sn, Skånings hd, Vg. 407.
- Myra**, ortnamn [i Olands hd?] 120.
- Myteri** bl. knektarne i Småland 182 f.
- Målare**, se **Jesper**.
- Målhammar** (Mul-), gd i Björksta sn, Ytter-Tjurbo hd, Vestmanl. 535.
- Måns**, konung, se **Magnus Eriksson**.
- Måns** i Hyfinge 167.
- Måns** i Vretberga 170.

- Måns Birgersson** (Birgeri), skolmästare i Växjö, utv. kon. Eriks br. f. hm 565.
- Måns Birgersson**, landb fogde vid Gripsholm, br. t. 28, 35, 84, 85, 128, 353, 354, 356, 450; qvittobr. f. hm 45, 89.
- Måns Farsson** (Farson) i Husby socken 35.
- Måns Joensson**, utv. kon. Eriks br. f. hm 566.
- Måns Jönsson**, afl. 10.
- Måns Jönsson** [i Stockholm] 452.
- Måns Jönsson**, sekreterare 20, 159, 382, 421; 445—446 noterna, 450—451 noterna, 454—455 noterna, 477; br. t. 447, 484; jfr **Mårten Tomasson**.
- Måns, Långe**, afl., hans änka, se **Margareta**.
- Måns, Långe**, fogde på Virbo gd och i Tunalän, br. t. 35, 315, 355; utv. kon. Eriks br. t. 566, 571, 575.
- Måns Matsson** i Kåfalla 207.
- Måns Nilsson** [Stjernkors], hans gd i Viborg omnämnd 429.
- Måns Nilsson** [i Finland] 168, 317; hert. Johans br. t. 625.
- Måns Olofsson**, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm 564.
- Måns Pedersson** 568.
- Måns Pedersson**, fogde i Valkebo hd 199.
- Måns Persson** 1. **Skrifvare**, fogde i Bro och Färentuna hd, br. t. 352, 454; fogdebr. f. hm omnämndt 425. Jfr **Måns Skrifvare**.
- Måns Persson** i Långökna 450.
- Måns Persson** [Silfversparre] till Hakunge 207.
- Måns** [Petri], hr, kyrkoherde i Jomala, hert. Johans ö. br. f. hm 589; dens skyddsbr. f. hm 621 (Mårten!).
- Måns Skrifvare**, hr Gustaf Olsson [Stenbocks] tjänare 13, 50.
- Måns Skrifvare**, se äfven **Måns Persson**.
- Måns Spanmålsskrifvare** 457.
- Måns Staffansson** (Staffsson) 564.
- Måns Torstensson** [Ram] 444.
- Månsta**, ortnamn [obest. hvar] 259.
- Månäs**, gd i Lemo sn, Egentl. Finl., dat.-ort f. hert. Johans br. 623.
- Mårten**, hr, kyrkoherde i Börstil, sk. flytta till Finland 60.
- Mårten**, hr, kyrkoherde i Föglö, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Mårten** i Fagereke 179, 478.
- Mårten** (Morthin) **Canuti**, hr, kyrkoherde i Sund 593, 620.
- Mårten Eriksson** [i Stockholm], ö. br. f. hm 317.
- Mårten** (Mor-) **Eriksson** [i Tälje] 558.
- Mårten Gabriel[sson]**, ö. br. f. hm 359.
- Mårten Myntskrifvare** 27.
- Mårten Mårtensson** 447.
- Mårten Nilsson**, fogde på Glia gd, br. t. 122, 259, 404.
- Mårten** (Morthin) **Olai**, hr, kyrkoherde i Kumlinge, hertig Johans ö. br. f. hm 600, 624.
- Mårten Olavi Helsing**, M. (»kirkeherre udi Upsale?»), ö. br. f. hm 29, 30; omnämnd 30.
- Mårten**, M., se äfven **Martin Helsing**.
- Mårten** (Morthen) **Matsson**, klockare i Mustasaari sn, ö. br. f. hm 218.
- Mårten Petri**, hr, se **Måns Petri**.

- Mårten** [Knutsson] **Skrifvare**, fogde i Vekkelaks' och Vederlaks' snr, br. t. 163.
- Mårten** (Mor-) **Siggesson** 555.
- Mårten**, styrman, hert. Johans fullmakt f. hm 622.
- Mårten** (Mor-) **Svensson** i Ölsta 574.
- Mårten Tomasson**, kammarskrifvare 319 noten, 357 noten, 358 noten. [Gm otydlighet i handskriften är det svårt afgöra, om ej möjligen M(årten) T(omasson) äfven på dessa ställen bör läsas M(åns) I(önsson), såsom jag flere-städes annars tolkat motsvarande randanteckningar.]
- Måshult** (-ehylt), gdsnamn [i Smål., obest. hvar] 573.
- Mälaren**, spannmålstransport där 258; br. t. samtl. fogdar vid 313, 351; lax till kungsgårdarne däromkring 354.
- Mälby** (Medel-), ortnamn i Uppl. [obestämdt hvar] 408.
- Mårta** [Arvidsdotter (Store)], Olof [Kristersson] Drakes hustru, ö. br. f. henne 411.
- Mäskelä** (Mesekele), sn i Vestra Tavastland (= n. v. Vånå), kyrksilfver därifr. 198.
- Möckleby**, sn på Öland, dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 585.
- Mödhlöse**, se **Mellösa**.
- Möle**, gd i Södra Vedbo hd [= Mölarp i Mellby sn?] 19.
- Möleby**, se **Mellby**.
- Möllenkulla**, gd i Urshults sn, Kinnevalds hd, Smål. 570.
- Möller**, **Hans**, sachsiskt sändebud 250.
- Mönsterås** (Mölstadhaåås), sn i Stranda hd, Smål., kyrkoherden där, se hr **Claes**.
- Möre** [Norra och Södra], hd i Smål. 148; fogde där, se **Joan Skrifvare**.
- Mörkö** (Mörckön), sn i Hölebo hd, Södermanl., länsman där, se **Anders Larsson**.
- Mörtlösa** (Mörtelöse), by i S:t Lars sn, Åkerbo hd, Ög. 83.

N.

- Nacka**, sn i Svartlösa hd, Södertörn 400, 452, 490.
- Naglum** (Nagleme sundh, Naulimsund), sn i Väne hd, Vg. 249, 524.
- Narva** (Narffven), stad i Ingermanland 186 f.; br. t. ryska höfvidsmannen där 430.
- Nasta** (-de), gd i Munktorps sn, Snefringe hd, Vestmanl. 352.
- Natt och dag**, se **Johan Åkesson**.
- Naulimsund**, se **Naglum**.
- Nederländerna** (Pays Bas), handtverkare därifr. 176; jfr **Holland**.
- Nerpes** (Närpis, -pe), sn på gränsen mellan S. Österbotten och Satakunda 124, 623; kyrkoherden där, se hr **Mats**.
- Neumünster** (Neuwe Munster), stad i Holstein 657 f.
- Nibble** (Nybbile), gd i Vårdinge sn, Öknebo hd, Södermanl. 167.
- Nickby** (-eby) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
- Nicopen**, se **Nykjöbing**.
- Niederlandt**, **Jorgen**, ärkebiskopens af Riga sekreterare 504.
- Nils**, hr, kyrkoherde i Odensala 121.
- Nils** i Rinkeby 122.

- Nils Birgersson**, fogde på Ulfby gd 599; hert. Johans br. t. 621 (2 st.), 622, 623 (2 st.), 625, 626, 628; dens's fullmakt f. hm 622.
- Nils Birgersson** (Birges-) [Rosenqvist], fogde på Kronobergs slott, ö. br. f. hm 409; br. t. 24, 30, 165, 350, 448; utv. kon. Eriks br. t. 559 (2 st.), 564, 569, 570 (2 st.), 571, 573, 574 (2 st.), 575, 579, 582, 588; omnämnd 54, 220, 522.
- Nils Björsson**, utv. kon. Eriks br. t. 586.
- Nils Ebbesson** 573.
- Nils Eriksson** 409.
- Nils Ersson**, fogde i Hagunda och Lagunda hd, fogdebr. f. hm 545.
- Nils Eskilsson**, amiral [okänd för Zettersten], utv. kon. Eriks br. t. 580; [dens.?] utn. häradshöfding i Handbörds hd 587.
- Nils Finne**, masugnsdräng 126.
- Nils Gammal**, interimisfogde på Väsby gd, br. t. 352.
- Nils Guldväfvere** (gulvävere) 443.
- Nils Hansson** 27.
- Nils Hansson** i Färö 124.
- Nils Helsing**, knekthöfvidsman i Nyköpings län 14.
- Nils Håkansson** 409.
- Nils Ingesson**, fogde i Kumogårds län, hert. Johans qvittobr. f. hm 590.
- Nils Jespersson** (Jä-), fogde i Sagu, Pargas' och Nagu snr, br. t. 170; hert. Johans br. t. 619, 621; omnämnd 410.
- Nils Jönsson**, ö. br. f. hm 264.
- Nils Jönsson** i Lundbyn 489.
- Nils** [Kanuti], hr, ordinarus i Växjö stift, utv. kon. Eriks br. t. hm 570.
- Nils Karlsson** (Ca-), häradshöfding i Halikko hd, hert. Johans fullmakt f. hm 620; pass f. hm *ib.*
- Nils Larsson** i Göraby 402.
- Nils Månsson**, fogde på Nyby gd i Egentl. Finl., hertig Johans br. t. 593, 617, 618, 619; omnämnd 617.
- Nils Nicolai**, hr, kyrkoherde i Ed 259.
- Nils** [Olai Helsingius], M., kyrkoherde i Gefle, ö. br. f. hm 125.
- Nils Olsson**, knekthöfvidsman i Småland 182 f.; utv. kon. Eriks br. t. [dens.?] 572.
- Nils Olsson**, fogde i Vesterbotten (Umeå sn), br. t. 259.
- Nils Olsson** i Bollnäs 211.
- Nils Pedersson** sk. ransakas f. dråp 581.
- Nils Pedersson**, sadelmakare i Lidköping, ö. br. f. hm 358.
- Nils Persson** till Råda, fullmakt f. hm som häradshöfding i Askims, Sävedals och Vätle hd 120.
- Nils Persson** [Silfversparre] på Holma, knekthöfvidsman i Sunnerbo hd 25, 286, 522; qvittobr. f. hm 87; ö. br. f. [dens.?] 402; utv. kon. Eriks br. t. 571; dens's fullmakt f. hm som häradshöfding i Uppvidinge och Aspelands hd 586.
- Nils Simonsson**, hans hustru, se **Margareta**.
- Nils Skrifvare** 268; deltagit i dråp 560.
- Nils Skräddare** (skred-) 567.
- Nils Svantesson**, fullmakt f. hm 193, 197, 199, 213 (2 st.).
- Nils Trulsson**, hert Johans br. t. 627.
- Nils Tuleson**, fogde på Arboga gd, br. t. 162, 165, 170, 354, 404, 446, 451, 455; utv. kon. Eriks br. t. 557.

- Nils Ångerman**, fogde i Frösåkers hd, br. t. 27, 31, 81, 124, 125, 356.
Nils Östensson 33.
Nils Östgöte, br. t. 445.
Nivele, se **Nyvalla**.
Nogård, se **Novgorod**.
Nora (Nor, Noor), gdr i Vagnhärads sn, Hölebo hd, Södermanl. 265, 325.
Noralibech, tatarisk furste 324.
Noraskog (Noreskoge) 93, 108; br. t. hammarverksegarne där 108.
Norberg (Nore bergh), bergslag i Vestmanl. 122.
Norden, ort och amt i Ostfriesland (vid kusten) 329 ff., 638, 640 f., 647.
Nordingrå (Nårdingeråd), sn i Ångermanl. 88; kyrkoherden där, se hr **Dominicus**.
Nordmark (Normarcken), hd i Värmland 258, 485.
Norenberg, se **Kasper**.
Norge (-rige), mord där begånget af en bonde från Dalsland 32; skatterna där stora 294; omnämndt 147 f., 234; åverkan på gränsrämken mot 412; svenske skeppsbrutne illa behandlade där 104, 538, 541.
Norhult (?) 263.
Norman, Jöran, hans hustru, se **Anna**.
Norman, Martin 338 och noten, 537, 540.
Norråla, sn i Helsingland 554.
Norra Vedbo, hd i Smål. 27, 480, 587.
Norrbo (-ebo), sn i Helsingl. 554.
Norrbotten (Norbotn) 621.
Norrby (Norby, När-) [Kungs-], gd i Brunneby sn, Bobergs hd, Ög. 30, 311, 562; fogden där, se **Holst, Jakob**.
Norrby (Nor-), gd [obest. hvar] 260, 482.
Norrfinland, lagman där, se **Fineke, Jöran**.
Norrhörende (Norre Hörende), by i Vestra Fernebo sn, Vagnsbro hd, Vestmanl. 211.
Norrköping (Nork-, Nörk-) 7, 54, 205, 211, 253, 265, 318, 426, 483, 561, 565 f., 574; br. dit 127; kungsgd påtänkt där 560; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 559 f.; K. Maj:ts köpman där, se **Erik Knutsson**.
Norrland (Norlanden), hampa därifr. 79.
Norrmännen (the norske), se **Norge**.
Norrvidinge, hd i Smål., häradshöfding där, se **Jöns Jönsson** [Gyllensparre].
Norsborg, se **Hundhammar**.
Norsholm, gd i Kimstads sn, Memmings hd, Ög. 488, 567; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 560—561.
Norsundet [vid Värmlandsnäs] 323.
Novgorod (Nogårdh) 462, 471; den ryske ståthållaren där omnämnd 335, 337.
Ny, se **Östra Ny**.
Nybble (-bile), gd i Julita sn, Oppunda hd, Södermanl. 314.
Nybele, se **Nöbbeled**.
Nybergsgrufvan [i Dalarne] 266.
Nyby, gd och sn i Egentl. Finl. 617; fogden där, se **Nils Månsson**.
Nyckelbol (Nöclebole), gd i Rasbo sn och hd, Uppl. 158.
Nyen, stad i Ingermanl. 515, 575, 579, 625.
Nygård i Lofta sn, Norra Tjusts hd, Smål., Axel Eriksson [Bjelkes] gd 68.

- Nykjöbing** (Nicopen), stad på ön Falster (Danmark) 652.
- Nykyrka**, sn i södra Karelen 392.
- Nyköping** (-keping, -köpfung), stad och slott i Södermanl. 32, 54, 86, 122, 125, 145, 202, 311, 318, 559; br. dit 127, 527; ang. sjöfarten därifr. 169; qvitto å tullmedel därifr. 545; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 558 f.; slottslofven där, se **Hans Persson**; **Peder Skrifvare**; **Sten Eriksson**; -s län, tionde där bortförlänt 84; räfst efter skogstjufvar där 405; knekthöfvidsman där, se **Nils Helsing**.
- Nyland** 201, 262, 282 f., 624; sjukdomar där 9; afvelsgårdar där 115; emigration af tjänstfolk därifr. förhjudes 140; knektar därifr. t. Viborg 242; krigsfartyg dit 374; revalske kapare där 377; hert. Johan bör begifva sig dit 175, 433, 470.
- Nylänning**, se **Henrik**.
- Nyslott** (Nyeslot), stad och slott i Savolaks 6, 82, 166, 464, 594; fogdebyte där 7; en räkenskap därifr. bortkommen 43; hert. Johan bör begifva sig dit 471; slottslofven där 600, 617; -s län, afvelsgårdar där 115; restantier där 359; hjälpgård därifr. 595, 599; ölutspisningen där 597; krigsfolk antages där 620.
- Nyvalla** (Nivele), by i Tuna sn, Olands hd, Uppl. 531.
- Nådendal** (Nän-), kloster i Egentl. Finl., hert. Johans br. t. abbedissan där 616.
- Närke** (-cke), ö. br. f. allmogen där 85; do för prästerskapet där 209; qvarnbygge där 255 f.; mönstring där 356.
- Närpes**, se **Nerpes**.
- Näs**, gdsnamn [i Smål.?] 448.
- Näs** i Ljungby sn, Sunnerbo hd, Smål., Olof Arvidssons gd 78.
- Näs** (-ss), gd [i Husby sn, Dalarne] 37, 553.
- Näsby** (Nääss, Nässgård), gd i Pojo sn 616, 622; dat.-ort f. hert. Johans br. 621.
- Näshulta**, sn i Österrekarne hd, Södermanl., kyrkoherden där, se hr **Elef Pauli**.
- Nöbbeled** (Nybele), sn i Konga hd, kyrkoherden där, se hr **Joan**.
- Nölehole**, se **Nyckelbol**.
- Nöteborg**, fäste i Ingermanl. 300.

O.

- Odensala** (-sari!), sn i Erlinghundra hd, Uppl. 42, 82, 552; kyrkoherden där, se hr **Nils**.
- Odense**, stad på Fyen 656.
- Odensvi**, sn i Åkerbo hd, Vestmanl. 93; kyrkoherden där, se hr **Tomas Laurentii**.
- Odensåker** (Onsaker), sn i Vadsbo hd, Vg. 523.
- Oetschlo**, se **Oldesloe**.
- Osvansjö** (Ovensö), sn i Gestrikl. 164; afl. kyrkoherde där, se hr **Jöns** [Johannis].
- Oland**, hd i Uppl. 68, 531.
- Oldenburg**, grefskap och stad i nordvestra Tyskl. 651, 659; grefven af, se **Anton**; **Kristoffer**; grefvinnan af, se **Sofia**.
- Oldesloe** (? Oetschlo), stad i Holstein 651.
- Olof** [obest. hvem], br. t. 202.

- Olof**, hr, kyrkoherde i Horn, qvittobr. f. hm 191.
- Olof**, hr, kyrkoherde i Hällnäs 213.
- Olof** (-uff), hr, kyrkoherde i Ljung [= Götlanda] 401.
- Olof** (-uff) **Andersson**, kon:s kamrerare 34, 98, 422, 452.
- Olof Arvidsson** (Arffv-) till Bragnum, fogde i Kinds hd, br. t. 25, 36, 263; omnämnd 411, 453; hans hustru, se **Magdalena**.
- Olof** (-uff) **Arvidsson** (Arffvidh-) till Näs 78; br. t. 443.
- Olof Bengtsson** (Bencktsonn), ö. br. f. hm 256.
- Olof** (-uff) **Björnsson** (Biörs-) i Berga 202.
- Olof** (-uff) **Blygjutare**, br. t. 204.
- Olof Claesson** i Holsjö 554.
- Olof** [Clemetsson], hr, kyrkoherde i Alsike 121.
- Olof** (-uff) **Eikenen** 402.
- Olof Eriksson**, hertig Johans tjänare 174, 194.
- Olof** (-uff) **Erlandsson** i Malung 261.
- Olof Gunnarsson** i Örby 164.
- Olof** (-uff) **Gustafsson** (Göstaf-) [Stjernbjelke till Forsnäs], br. t. 491; hans hustru, se **Ingrid** [Halstensdotter].
- Olof Hansson**, länsman i Bro sn, qvittobr. f. hm 113.
- Olof** (-uff) **Henriksson** (Hendricks-), fogde på Uppsala gd, br. t. 82, 121, 209, 258, 259, 263, 352, 353, 358, 402, 410; utv. kon. Eriks br. t. 557.
- Olof** (-uff) **Henriksson**, hans gd i Strängnäs 395.
- Olof** (-uff) **Hermansson**, tullskrifvare i Söderköping; qvittobr. f. hm 99; ö. br. f. hm 167.
- Olof** (-uff) **Jakobsson** i Berga 126.
- Olof** (-uff) **Jakobsson** i Sunnerberg 169.
- Olof** (-uff) **Joensson** i Göesta 169.
- Olof** (-uff) **Jönsson** 262.
- Olof** (-uff) **Kettilsson** (Kedels-), br. t. 405.
- Olof Knutsson**, silfskrifvare, qvittobr. f. hm 22, 151, 197; br. t. 118, 206, 229, 266, 312, 313, 314, 407 (2 st.), 412 (2 st.), 483; utv. kon. Eriks br. t. 580.
- Olof** (-uff) **Larsson**, sekreterare 160, 200, 226, 249, 292, 300, 302, 305, 320, 335, 360, 369, 382, 437, 490 noten, 534, 544 noten, 554, 585, 623; br. t. 250, 318, 447 (2 st.), 486; förl.-br. f. hm 367; hert. Johans br. t. 625.
- Olof** (-uff) **Larsson**, »lille», tullskrifvare, br. t. 453.
- Olof** (-ff) **Martini**, ang. hans kollation 627.
- Olof** [Martini Crock], hr, kyrkoherde i Lempälä, underhåll f. hm 617.
- Olof** (-uff) **Mikaelsson** (Michil-), fogde på Tuna gd och i Åkerbo hd samt en del af Bankekindes hd, br. t. 83.
- Olof Mikaelsson** (Michils-) i Långhed 483.
- Olof** (-uff) **Nilsson**, landbofogde i Kalmar län, br. t. 36, 83, 212; utv. kon. Eriks br. t. 578, 587; [dens.?] omnämnd 83, 586.
- Olof** (-uff) **Nilsson** i Rödene 203.
- Olof** [Olavi Björn], hr, kyrkoherde i Kangasala, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Olof** (-uff) **Olofsson** (Oluffs-) [i Finl.] 169.
- Olof** (-uff) **Olofsson** (Oluffs-) i Torstuna 84.
- Olof** (-ff) **Pedersson** (Pä-) 552.
- Olof Pedersson** (Pä-) i Svartvik 554.
- Olof Persson**, fogde i Ule ärjemark 359; qvittobr. f. hm 629.

- Olof Persson** [Hård] till Kolletorp, br. t. 28, 119, 128, 165, 313, 489; fullmakt f. hm 61; omnämnd 487.
- Olof (-uff) Persson** i Gäle 407.
- Olof Persson** i Massum 123 f.
- Olof Simonsson**, borgare i Elfsborg, qvittobr. f. hm 40; br. t. 128, 355, 488; omnämnd 405.
- Olof (-uff) Smed** 36.
- Olof Svart**, fogde på Raumo gd, br. t. 403; hert. Johans br. t. 617 (2 st.), 618 (2 st.), 621 (3 st.).
- Olof Svensson** 411.
- Olof (-uff) Torbjörnsson** sk. hafva K. M:ts varor i befallning, br. t. 123; [t. dens.?: Törnsson!] 128, 355, 488.
- Olof (-uff) Vestgöte** (Vesg-), fogde i Norrbo [samt Vagnsbro] hd, br. t. 211.
- Olofsmässa** = 29 juli.
- Olunda** (Alunda), by i Lagga sn, Långhundra hd, Uppl. 555.
- Onsaker**, se **Odensåker**.
- Oppunda** (Up-) (Vingåkers hd), hd i Södermanl. 22, 27, 125.
- Orgahytta** (Orge-) i Vånga sn, Memmings hd, Ög. 24.
- Orivesi**, sn i Öfre Satakunda, afl. kyrkoherde där, se hr **Jöns**.
- Ormgården** (Orme-), gd i Östra Ryds sn, Danderyds sklg, Uppl. 84.
- Orreholmen**, gd i Skörstorps sn, Vartofta hd, Vg. 32, 401, 446; inventering där 119; fogde där, se **Jöns Bosson**; **Peder Andersson**.
- Orsa**, sn i Dalarne, ö. br. t. menige man där 353.
- Ostfriesland**, ang. prinsessan Katarinas morgongåfva där 329 ff.; grefven af, se **Edzard II**.
- Ottinghusen, Hans**, borgare i Danzig 110.
- Otto Henrik** (Hindrich), kurfurste af Pfalz († 1559) 627.
- Ovensö**, se **Ofvansjö**.
- Overscher**, se **Avaskär**.
- Oxe, Peder**, dansk lensmand 222.
- Oxenstjerna**, se **Gabriel Kristersson**.

P.

- Padasjoki** (-dioki), sn i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
- Palle** (-la) von **Meine** [Ulfeld?] 656; jfr **Rutgera**.
- Parsberg** (Patzberger!), **Verner**, danskt rr. 653 f.
- Pass** 554 f., 558, 567, 569 ff., 573, 575 ff., 615 f., 618, 621, 622, 625, 627, 628.
- Paul**, se **Påfvel**.
- Peder**, hr, afl., hans änka, se **Karin**.
- Peder**, hr [kyrkoh.?] i Hofmanstorp 318.
- Peder**, hr, kyrkoherde i Vansö, br. t. 394.
- Peder**, hr [obest. hvem], utv. kon. Eriks br. t. 563, 571, 582; hert. Johans br. t. 620, 621.
- Peder** i Golstå 170.
- Peder** (Pä-) »i porten» i Stockholm 554.
- Peder** i Skinsäter 560.
- Peder** (Per) i Ösby, se **Peder Eriksson**.

- Peder (Per) Andersson**, f. d. borgmäst. i Stockholm, häradshöfding i Svartlösa hd, fullmakt f. hm 410.
- Peder Andersson** [Hjortshufvud till Brandstorp], br. t. 28; fullmakt f. hm 61; omnämnd 165.
- Peder (Per) Andersson** i Kjula 359.
- Peder Andersson** i Långhed 483.
- Peder Andersson**, fogde på Orreholmen 482.
- Peder Andersson** i Vendels sn 359.
- Peder Andreae** [Svart l. Niger], biskop i Vesterås, ö. br. f. hm 33; br. t. 123, 400.
- Peder Andreae**, hr, kyrkoherde i Sorunda, kollationsbr. f. hm 406.
- Peder (Per) Bengtsson** (Benckson!), skeppare 233 f., 384.
- Peder Bengtsson**, knekt 489.
- Peder Björnsson**, föreslagen att blifva borgmästare i Elfsborg 295.
- Peder Bruntesson**, fogde, hert. Johans br. t. 617; underhåll f. hm 618.
- Peder** [Caroli], M., ordinarius i Kalmar, br. t. 34, 94; utv. kon. Eriks br. t. 566; dens:s ö. br. f. hm 584, 587.
- Peder Clemetsson**, borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 133; utv. kon. Eriks br. t. [dens.?] 568.
- Peder** [Eriksson], hr, kyrkoherde i Ilmola, ö. br. f. hm 346.
- Peder Eriksson** i Viggeby 554.
- Peder Eriksson** (Ericksonn) **Skräddare** i Ösby 315; ö. br. på jordbyte m. hm 68; omnämnd 170.
- Peder Ersson**, brefdragare 237.
- Peder (Pär) Esbjörnsson** 560.
- Peder Esbjörnsson** i Kolsvedja 123.
- Peder Gernundsson** i Slätte 19.
- Peder Giordsson** 120.
- Peder Gunnarsson**, dråpare 576.
- Peder Gunnarsson**, fogde i Väddö, Bro och Frötuna sklg, br. t. 27, 122, 125, 254, 261, 265.
- Peder Hansson** 258.
- Peder Hansson** [i Viborg] 5; qvittobr. f. hm 155, 156.
- Peder Helsing**, borgare i Öregrund 451.
- Peder Henriksson** (Hinderszon), slottstjänare 14.
- Peder Håkansson**, kammarskrifvare, br. t. 265; utv. kon. Eriks br. t. 555; omnämnd 477.
- Peder Håkansson**, knekt 486.
- Peder** [Joakimsson], se **Brahe**.
- Peder Joensson**, ö. br. f. hm 407.
- Peder Joensson**, drabant, ö. br. f. hm 455.
- Peder Joensson**, skytt 406, 454, 582.
- Peder Johannis**, M., kyrkoherde i Vesterås, ö. br. f. hm 261; [dens.?] omnämnd 450.
- Peder Jonæ**, hr, syssloman i Strängnäs, ö. br. f. hm 310.
- Peder Jonsson** 169.
- Peder Jonsson**, ö. br. f. hm 86.
- Peder** [Jonsson] **Skrifvare**, fogde på Motala gd, qvittobr. f. hm 191; br. t. [dens.?] 255.
- Peder Jönsson**, fogde på Berga gd, br. t. 31; [dens.?] omnämnd 45.

- Peder Jönsson**, fogde vid Skällnora qvarnar, sk. häktas 79; omnämnd 80.
- Peder Jönsson**, borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 91.
- Peder (Pär) Jönsson** i Buskeboda 570.
- Peder (Per) Karlsson** (-rsson), fogde i Vadsbo hd, br. t. 123, 255, 312, 404.
- Peder Knutsson** i Norrköping 566.
- Peder Knutsson**, fogde i Norunda hd, br. t. 79.
- Peder Knutsson**, hemmanssegare 411.
- Peder (Per) Kristiernsson** [Sjöblad] 398, 539.
- Peder Krämare** (krämmere), br. t. 85.
- Peder Körill**, stadsfiskare i Stockholm 14.
- Peder (Pä-) Larsson** (Larents-) 557.
- Peder Larsson** [i Skillinge?] 210.
- Peder Larsson**, borgare i Stockholm 168.
- Peder Larsson** i Näs 448; [dens.?] fångslad i Kalmar 164.
- Peder Larsson**, landbofogde i Trögds, Åsunda och Lagunda hd; qvittobr. f. hm 133; br. t. 168; [dens.?] omnämnd 127.
- Peder Larsson** 356, 413.
- Peder Magni, M.**, ö. br. f. hm 84.
- Peder Matsson** 426.
- Peder Matsson** i Holmboda 560.
- Peder (Per) Mikaelsson** (Michils-) 358.
- Peder Månsson**, utv. kon. Eriks br. t. 568; hert. Johans pass f. hm 622.
- Peder Månsson**, f. d. slottsskrifvare i Stockholm 457.
- Peder [Nicolai]**, hr, kyrkoherde i Birkkala, hert. Johans ö. br. f. hm 589.
- Peder Nilsson l. Skrifvare**, fogde i Vestersysslet i Värmland 32; br. t. 123, 256, 258, 403, 408, 485.
- Peder Nilsson [Dufva]** till Munkby 487.
- Peder (Per) Nilsson**, fogde vid fisket i Elfkarleby, fogdebr. f. hm 545.
- Peder Nilsson** 26, 552; utv. kon. Eriks br. t. 567.
- Peder Nilsson**, djäkne 564.
- Peder Nilsson** på Fly, afl. 18, 35.
- Peder Olofsson**, utv. kon. Eriks fullmakt f. hm att antaga båtsmän i de östgötska städerna 565; fullmakt [f. dens.?] 580.
- Peder Olofsson** i Gröninge 567.
- Peder Olsson**, fogde i Lagunda hd, br. t. 205; [t. dens.?] 352.
- Peder Olsson**, ö. br. f. hm 125.
- Peder Olsson** i Ljusterö 488.
- Peder Olsson** i Österåker 314.
- Peder (Pelle) Persson** sk. akta fisket på Ridön 126.
- Peder Rustmästare** sk. tillträda inventarium på Orreholmen 119; sk. tagas i borgen 446.
- Peder Sigvardsson** (Siffv-), borgare i Gefle, ö. br. f. hm 544.
- Peder Simonsson**, hr, kyrkoherde i Salo, ö. br. f. hm 346.
- Peder Skotte** (Skå-) 23.
- Peder Skrifvare**, fogde på Nyköpings slott, br. t. 30, 86, 169, 204, 310, 316, 318, 353, 357, 400, 405; vikarier f. hm 32; utv. kon. Eriks br. t. 585.
- Peder Skrifvare**, »gamle» 452.
- Peder Skrifvare**, se äfven **Peder Jonsson; Peder Nilsson.**
- Peder Skräddare** 554, 560; se äfven **Peder Eriksson** i Ösby.

- Peder Sonesson**, fogde i Lemmelands, Jomala och Hammarlands m. fl. snr på Åland, br. t. 259; hert. Johans br. t. 593, 596.
- Peder Stensson** i Österåker 314.
- Peder Söderman** (-nn) 256.
- Peder Åbjörnsson** (A-), fogde på Norrköpings gd och i Bråbo hd, br. t. 77, 164, 314, 401; utv. kon. Eriks br. t. 566.
- Peder Östensson** i Malung 261.
- Pedersöre** (Pers-), sn i Österbotten 346; två kaplanor där 257; kyrkoherden där, se hr **Henrik** [Nilsson]; fogde där, se **Lars Knutsson Fordell**.
- Peijer, Wenzel** (Winsell) ryttare 119.
- Pellinen**, se **Johan**.
- Pemar**, sn i Egentl. Finl., kyrkoherden där, se hr **Mikael**.
- Per**, se **Peder**.
- Perno** (Pä-), sn i Nyland 164.
- Persnäs**, sn i Åkerbo hd, Öland 587.
- Persör**, se **Pedersöre**.
- Peynn, Herman**, tysk ryttare 491.
- Pfalz, Kristiern II:s** dotter där omnämnd 336, 342, 466; kurfursten af, se **Otto Henrik**.
- Philip**, se **Filip**.
- Pigby** (Pijby) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
- Pignäs** (Pijnäss) i Sibbo sn, Östra Nyland 216.
- Pite** (-tha), sn i Vesterbotten 80.
- Plåtslagare**, se **Henrik**.
- Poiko**, gd i Rimito sn, Virmo hd, Egentl. Finl. 164.
- Poiss** (-sz), **Anders**, borgare i Stockholm, afl., danaarf efter hm 4.
- Polen** (Pålandh), ang. dess förhållande till Livland 6; den »polniske [giftermåls]-handeln» 150, 174, 189 f., 194 f.; danska sändebud där 173; sändebud därifr. 618; sändebud dit, se **Mornay, Charles de**; konungen af, se **Sigismund II August**.
- Polerare**, se **Jöran**.
- Pommern** (Pomerenn), sändebud dit 173.
- Portas**, sn i Vestra Tavastl. 319.
- Posse, Knut**, till Sätenäs, häradshöfding på Dal, fullmakt f. hm 84.
- Posse** (Pásze), **Nils**, f. d. fogde i Eurepää hd 138.
- Post, Valentin** 410.
- Presttorp**, by i Elfvestads sn, Bobergs hd, Ög. 560.
- Preste**, se **Prästö**.
- Preussen** (Pryszenn, -tzen) 303 hertigen af, se **Albrecht**.
- Prinsen** [af Spanien], se **Filip II**.
- Privilegier** f. Raumo stad 617; f. Ulfby stad 618.
- Profoss** (brofos), se **Jöran**.
- Prytz, Lasse**, hans änka, se hustru **Anna**.
- Prästö** (Preste), ort i södra Själland 652.
- Pyhäjoki**, gd i Salo sn, Österbotten 379.
- Pyttis**, sn i Vestra Nyland, br. t. fogden där 254.
- Påfve** (Päell), M., se **Juusten**; **Schutz**.
- Påfvel Abrahamsson** [Gyllenstjerna] afl. 344.
- Påfvel** (Pavel) **Engelbrectsson** 568.

- Påfvel Gunbjörnsson** i Färeke 556.
Påfvel (Påffvell) **Joensson**, landbofogde i Strängnäs' stift, qvittobr. f. hm 157; omnämnd 167, 400.
Påfvel (Påvel) **Jonsson**, skogstjuf 575.
Påfvel (Påvell) **Larsson** i Görshbyn 402.
Påfvel (Paul) **Pärlickare**, se **Turholt**.
Påfvel Ångerman, borgare i Gefle, ö. br. f. hm 358.
Påle, se **Anders**.
Påtorp (-törp) i Fristads sn, Vedens hd, Vg., Bengt Gyltas gd 62.
Pärlickare, se **Claes Hansson**; **Hans**; **Påfvel**; **Turholt**.

Q.

- Qvarn** (Qvärn), gd i Kristbergs sn, Bobergs hd, Ög. 562.
Qvicksund (Qvecke-), sund i Mälaren mellan Södermanlands fastland och Nyckelön i Vestmanland 119.
Qvillinge, sn i Bråbo hd, Ög. 455; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 559.
Qvittobref 4, 5, 13, 14, 17 (2 st.), 18, 22, 23, 40, 45 (2 st.), 47, 61, 87, 88, 89 (2 st.), 90 (2 st.), 91 (2 st.), 92, 93, 95, 99, 100, 102, 107, 112 (2 st.), 113, 118, 130, 131 (2 st.), 132 (2 st.), 133 (2 st.), 134, 151, 154 (2 st.), 155 (2 st.), 156 (3 st.), 157 (2 st.), 158 (2 st.), 175, 180 (2 st.), 184, 191 (2 st.), 192 (2 st.), 197, 229, 233, 532, 545, 590, 620, 629.

R.

- Rackeby**, sn i Källands hd, Vg. 523.
Radtzvyll (Radwil) **Nikolaus**, hertig, vojvod i Troki 194; hans sändebud se **Starnberger**.
Raffvekamb, se **Revenkamp**.
Ragnhild (-nill), Björn Öss' (!) hustru 312.
Ragnhild (-nille), Kristoffer Pederssons hustru 308.
Ragvald, hr, kyrkoherde i Strängnäs, br. t. 394.
Ragvald (Raffvel) **Jönsson**, borgmästare i Elfsborg 294 f.
Ragvald (Raffvall) **Larsson**, fogde på Kastelholm, br. t. 259; utv. kon. Eriks br. t. 555; hert. Johans br. t. 615, 618, 620, 621.
Ragvald (Raffvell), **Långe**, i Tälje 103, 558, 568.
Ragvald (Rav-) **Månsson** i Bränninge 564.
Ragvald (Raffvel) **Olsson** 121.
Ram, se **Måns Torstensson**.
Ramsnäs, sn i Snäfringe hd, Vestmanl. 265.
Ramou, se **Raumo**.
Ramshyttan 400.
Ramstorp, ortnamn [i Närike?] 202.
Randers, stad i Danmark 344 noten, 656.
Rantzow, **Henrik**, dansk ståthållare på Segeberg 658.

- Rantzow** (-tzo), **Jesper** (Ja-), dansk lensmand på Flensburg 657.
- Rantzow, Klaus** (Clauwes), amtman i Itzehoe 658.
- Rantzow, Otto**, amtman i Ütersen 658.
- Rasbo** (Rass-), sn och hd i Uppl. 158, 325, 352, 531, 554; fogde där, se **Bagge, Torkil; Johan Larsson**.
- Raseborg** (Rass-), slott i Finl. 622, 624; -s län 16, 611; kyrksilfver där 627; häradshöfding där, se **Finke, Jöran**.
- Rasmus**, hr, kyrkoherde i Skedvi, afl., hans änka, se **Anna**.
- Rasmus** (Er-) **Ludvigsson** (Lodhvicsson), skrifvare i kammaren, br. t. 79, 453; omnämnd 184, 206 noten, 257 noten, 263 noten, 317 noten, 319 noten, 353 noten, 407 noten—411 noten, 444 noten, 544 noten.
- Rasmus Nilsson**, br. t. 450.
- Rasmus Ragvaldsson**, fogde i Skedvi och Hedemora snr, br. t. 206; br. t. hans skrifvare 357; utv. kon. Eriks br. t. 554; omnämnd 444.
- Rastede**, slott i Oldenburg 651, 659.
- Raumo** (Ramou), stad i Finl. 617 f., 621; frihetsbr. f. borgarne där *ib.*
- Redväg** (-vegh), hd i Vg. 497; fogde där, se **Bengt Skräddare**; f. d. fogden där, se **Bagge, Joen**.
- Reffvekamb**, se **Revenkamp**.
- Reinhold** (Renholth) **von Stockholm**, knekthöfvidsman 463; hert. Johans br. t. 620.
- Bekarne** (Reckerne) [Öster- och Vester-], hd i Södermanl. 85, 122, 256.
- Rekreditiv** f. tatariskt sändebud 324.
- Rendsborg** (-purgk), stad på gränsen mellan Slesvig och Holstein 657.
- Rensättra** (Rän-), gd i Bo kapellförs., Värmdö skplg, Södertörn 487.
- Reval** (Reffe, Räfte, Revhell), stad i Estland, tjänstfolk få ej utvandra dit fr. Finl. 140; br. t. borgmäst. och råd där 171, 321, 393, 420, 427; d:o omnämndt 318; hert. Johans br. t. d:o 605, 608, 610, 612 och noten; hampa därifr. 209; borgare därifr. i Åbo 223; ryssarnes tillförsel dit afskuren 225; underhandl. med borgerskapet där 266; immigration därifr. till Finland 282; begärt beskydd af Danmark 287, 327 f., 350, 515, 519; vestmakternas handel där sk. dragas t. Elfsborg 296, 298; underrättelser om dess handel inforas 315; syndicus där omnämnd 335, 361; rykten om strider i dess grannskap 362; kapare därifr. 371, 373 f., 377, 380, 387, 437 f., 515, 529; krigskepp ankomna dit 371, 373, 376 f.; ett hertig Johans br. dit ogilladt 387; köpmansgods belagdt med kvarstad där 427, 429; ang. svaret på dess andragande 465; söker åstadkomma nytt krig mellan Sverige och Ryssland 509; antastat svenska fartyg *ib.*; handeln på denna stad skadlig 530; omnämndt 290 ff., 320, 335 ff., 349, 360, 462, 578, 602, 623, 625 ff.
- Revenkamp** (Reffvekamb, Ra-), **Didrik** (Dirich), revalsk kaparekapten 437, 462.
- Ribbing, Kristoffer**, br. t. 124; pass f. hm 555; omnämnd 252, 554.
- Ribbing** (Reb-), **Nils**, till Svanseryd, br. t. 28, 128, 443; fullmakt f. hm 61.
- Ribe, Måns** 444.
- Ridholm**, se **Rydaholm**.
- Ridön**, ö i Mälaren, tillh. Barkarö sn, Tuhundra nd, Vestmanl. 120; fogde sk. tillsättas där 126; Pelle Persson sk. akta på fisket där *ib.*
- Riga**, vestmakternas handel där sk. dragas till Elfsborg 296, 298; ärkebisköpen af, se **Vilhelm**; koadjutor där, se **Kristoffer**.
- Rike**, se **Simon**.

- Rimito** (Römmättele, Rijmettele), sn i Virmo hd, Egentl. Finl. 164, 624.
- Rimkrönika**, dansk, mot Sverige 244, 467; svar därpå 492, 522.
- Rinkaby** (-eby), sn i Glanshammars hd, Närike 409, 487.
- Rinkeby** (Linkeby!), gd i Lofö sn, Färentuna hd, Uppl., [ingår n. m. i Drottningholms kungsgd] 122.
- Ripen**, se **Hans**.
- Risby**, ortnamn i Frösåkers hd, Uppl. 124.
- Riitama** (Ritema), finskt område vid ryska gränsen 138.
- Risholn** (Riszolenn) i Sundborns sn, Dalarne, Jöns Perssons gd 278, 281.
- Risslingby** (-eby), by i Söderby-Karls sn, Lyhundra hd, Uppl. 553.
- Ristinseppe**, se **Innti**.
- Roen**, se **Roslagen**.
- Roland Stenhuggare** 208, 570.
- Rolof von Nystadt** (Nyc-), tysk knekt 561.
- Romerska riket** 288, 339, 508, 639; jfr **Ferdinand I**.
- Romfartuna**, sn i Norrbo hd, Vestmanl., kyrkoherden där, se hr **Daniel**.
- Ronneby** (Rottenbuen), stad i Blekinge 653 f.
- Rosenberger, Arnold**, doktor juris, sändebud till Ostfriesland 634 ff.
- Rosengren**, se **Jakob Turesson**.
- Rosenhane**, se **Jöran Johansson**.
- Rosenkrans, Hoiger**, dansk lensmand på Varberg 563; jfr 656.
- Rosenkrans, Jorgen**, dansk adelsman 657.
- Rosenqvist**, se **Nils Birgersson**.
- Roskilde** (-schilt), stad på Själland 655 f.
- Roslagen** (Roen, Rodenn, Rooen, Rodz-), kostgård där 32; omnämndt 60, 101, 184.
- Rostock**, stad i Mecklenburg 652.
- Rotebro**, gd i Sollentuna sn och hd, Uppl. 81.
- Rottenbuen**, se **Ronneby**.
- Rud, Birger** (-ge), br. t. 77.
- Rugaard**, hovedlen på Fyen, se **Rutgera**.
- Runnemåla** (Rune-), socken! [ø: gård] i Långasjö sn, Konga hd, Smål. (?) 581.
- Runsala** (Rundsall), sn i Egentl. Finl., dat.-ort f. hert. Johans br. 624.
- Runseryd** (Rönsaridh), gd i Forsarums sn, Tveta hd, Smål. 572.
- Rusko** (-oo), sn i Egentl. Finl. 601.
- Russel**, ort i Frankrike, se **La Rochelle**.
- Rustmästare** (rustmester), se **Gert**.
- Rutgera** [= Rugaard på Fyen?] 656 [Palle Ulfeld var lensmand där 1558—71; jfr Palle von Meine (?)].
- Ruth**, se **Henrik**.
- Ruuth**, se hr **Eskil** [Andersson].
- Ryd**, se **Östra Ryd**.
- Rydaholm** (Ridholm), sn i Östbo hd, Smål., ö. br. t. allmogen där 406.
- Rydboholm** (Rid-, Ribe-) i Östra Ryds sn, Danderyds skplg, hr Per Brahes gd 101, 341; dat.-ort 79—81, 127.
- Ryning, Nils**, till Tyresö, br. t. 27, 453; ö. br. på jordbyte m. hm 143; utv. kon. Eriks br. t. 581.
- Ryssarne** (muskovijten), ang. deras förhållande till Livland 15, 186 f., 226, 241, 244, 266, 272, 287 f., 302 ff., 338, 362, 371 f., 502 ff., 513, 602 ff.; sk. gifva

- tull 81; sk. slippa tull mot vilkor af lika behandling af svenska varor i Ryssland 139, 280; ang. bärgarlön för ett för dem strandadt fartyg 139; köpmän därifr. i Stockholm få qvittobr. 155; skälen till politiskt närmande till dem 186; sändebud dit 187, 461 f.; ang. handeln med dem i Viborg 225, 246, 280, 370, 463, 527, 530, 538; äro öfvermäktiga där 239, 245; livlänarne göra svenskarne misstänkta hos dem 289; faran f. nytt krig med dem 303 f.; svar väntas fr. dem 318, 320, 369; ang. deras eröfringar i Livland 369; ang. handeln med dem under det pågående livländska kriget 511 f. Jfr **Ryssland**.
- Ryssby** (? Össbol), sn i N. Möre hd, Smål. 578.
- Ryssby** (Rysby), sn i Sunnerbo hd, Smål. 86.
- Ryssland**, ang. rågången emot 183, 203; Bertil Jöransson sändebud dit 382 f., 525; ang. handeln på 427; skepp få ej afyttras dit 429; underrättelser därifr. böra inhämtas 433, 448, 471; Jochim Horns sändning dit 571, 574 ff. Se äfven **Ryssarne**.
- Rysstolk**, se **Bertil Jöransson** [Mjöhund]; **Mikael Andersson**.
- Rytterne** (Stora Rytteren), sn i Snäfringe hd, Vestmanl. 81, 325; se äfven **Lilla Rytterne**.
- Räcklunda**, gd i St. Ilans sn, Norrbo hd, Vestmanl. 353.
- Råda** i Råda sn, Askims hd, Vg., Nils Perssons gd 120.
- Råde**, by 1. gd i Långhems sn, Kinds hd, Vg. 496.
- Rågång** vid ryska gränsen 183; -sbref 203.
- Rålamb**, se **Anders Sigfridsson**.
- Råntorp** (Råde-), gd i Edsbergs sn och hd, Närrike 256.
- Räf** (-ff, Reef), **Olof** 399; utv. kon. Eriks tillståndsbr. f. hm 561.
- Räf** (-ff), **Sven** 260.
- Räfsnäs** (Räffz-), gd i Toresunds sn, Selebo hd, Södermanl. 77; dat.-ort 231—232; ny fogde där, se **Erik Dalkarl**.
- Ränsättra**, se **Rensättra**.
- Räntämäki** (Rende-, Rändamaki) [n. m. St. Maria], sn i Egentl. Finl. 591, 614.
- Rättvik** (Rethvick), sn i Dalarne, ö. br. t. menige man där 353.
- Rödehäll**, ö i Finska viken i Viborgs skärgård 139, 368.
- Rödene** (-nö), sn i Kullings hd, Vg. 203.
- Römmättele**, se **Rimito**.
- Rönnä** (Röne), gd i Biskopskulla sn, Lagunda hd, Uppl. 408.
- Rönsarid**, se **Runseryd**.
- Rönö** (-ne), hd i Södermanl. 26, 34.

S.

- Sabelfana**, se **Anders Nilsson**.
- Sachsen** (Saxenn), kunskapande där 180; änkehertiginnan af, se **Katarina**.
- Sadelmakare**, se **Hans**.
- Saint-Martin**, stad på franska ön Iles-de-Rhé (Sanct Martens ölandt) 234.
- Salberget** (Saleberget, Sale gruffve) 27, 78, 554; tillförsel dit 72, 121; f. d. skrifvare där, se **Viktor**.
- Saleby**, sn i Skånings hd. Vg. 319; kyrkoherden där, se hr **Johan**.

- Salo**, sn i Norra Österbotten 346, 379; kyrkoherden där, se hr **Peder Simons-son**.
- Salpetersjudare** 452.
- Saltvik**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Jöns** [Petri].
- Samtingsmarknaden** i Strängnäs 428, 538.
- Sander** (Sanner) **Jakobsson** 447.
- Sandika** (-cka), gd i Hargs sn, Frösåkers hd. Uppl. 184.
- Sandsta** (-esta), by i Munktorps sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 93.
- S:t Barbro**s hus i Uppsala 526.
- S:t Gertruds** gillestuga i Stockholm 317.
- S:t Ilian**, sn i Norrbo hd, Vestmanl. 261, 353.
- S:t Ilians** (El-) prebende i Söderköping 103.
- S:t Johannis** prebende i Åbo 623, 626.
- S:t Katarinæ** prebende i Stockholm 368; [obest. hvar] 585.
- S:t Lars'** (Larense) kor i Söderköping 103.
- S:t Maria**, sn i Egentl. Finl., se **Räntämäki**.
- Sanct Martens ölandt**, se **Saint-Martin**.
- S:t Martins dag** = 11 november.
- S:t Nikolai** kyrka i Nyköpings landsförs., Rönö hd, Södermanl. 125.
- S:t Tomas' dag** = 21 december.
- Sasse**, Gilius 626; hert. Johans pass f. hm 627.
- Sasse**, Staifan, borgare i Stockholm 110 f.; ö. br. f. hm 168.
- Satakunda** (-gunden) 590, 616; förhandl. m. adeln där 619; kyrksilfver där 622.
- Savolaks** (Saugulax), landskap i Finl.; -boarne göra intrång i Satakunda 590.
- Saxbergsgrufvan** [i Grangärde?] 266.
- Saxo Grammaticus** (Johannes Saxo), hans danska krönika omnämnd 100.
- Schaffven**, se **Skagen**.
- Schalm**, se **Skalm**.
- Scharnberg** (-gk), **Markus**, sk. blifva fänrik vid en fänika knektar 247.
- Schauenburg**, grefven af, se **Johan**; grefvinnan af, se **Elisabet**.
- Schnider**, se **Gert**.
- Schonele**, se **Skånella**.
- Schröder** (Schro-), **Anders**, borgmästare i Åhus 653.
- Schutz**, Päfvel (Pävell), M., byggmästare i Uppsala, br. t. 120; utv. kon. Eriks br. t. 558, 566, 583; omnämnd 516 f., 552, 558.
- Seeland** (Sehlandt), se **Själland**.
- Segeberg** (Sigenburgk), slott i Holstein 658.
- Segerstad** i Refteleds sn, Vestbo hd, Smäl., Lasse Persson [Hårds] gd 86, 586.
- Sehested**, **Jakob**, dansk adelsman 655 f.
- Selebo** (Selbo), hd i Södermanl. 232.
- Sellenfar**, se **Hans**.
- Sellenrik** (Sällenrijek), **Jakob**, ö. br. f. hm 31 (2 st.).
- Selsborg**, se **Sölvesborg**.
- Selö** (-la) [Öfver- och Ytter-], snr i Selebo hd, Södermanl. 126; jfr **Ytterselö**.
- Seminghundra**, hd i Uppl. 496, 544.
- Sevede** (Säfvedhe), hd i Smäl., förbud mot landsköp där 573; underhåll f. fogden där 588; härads höfding där, se **Bagge**, **Bengt**.
- Severin** (Söftrin) **Jute**, borgare i Stockholm, ö. br. f. hm 34.
- Severin** (Söftrin) **Jönsson** 35.

- Sibbo** (Se-), sn i Östra Nyland 372.
Siende, hd i Vestmanl. 263.
Sigenburgk, se **Segeberg**.
Sigfrid (Seffred) **Bertilsson** 404.
Sigfrid (Seffred) **Henriksson** (Henderssonn) 403.
Sigfrid Jönsson, fogde på Öland, utv. kon. Eriks br. t. 570, 575, 581 (2 st.), 584, 587.
Sigfrid Klockare 615.
Sigfrid (Siffred) **Laurentii**, hr, predikant i Åbo 592; hert. Johans ö. br. f. hm 600, 614, 626.
Sigfrid (Seff-) **Nilsson**, ö. br. f. hm 13; hans hustru, se **Karin**.
Sigfrid (Seffredh) **Söfrinsson**, br. t. 119.
Sigfrid (Seffredt) **Timmerman** (timb-) 404.
Sigge Svensson, fogde öfver prebende- och biskopsstolslandbönder i Vg., qvittobr. f. hm 17; br. t. 86, 123, 166, 210; förl.-br. f. hm 482; utv. kon. Eriks br. t. 571; omnämnd 21.
Sigismund II August, konung af Polen 6, 226, 287 f., 302, 508.
Signisby, se **Singsby**.
Sigtuna (Sich-) 86; borgare där omnämnd 399; kyrkoherden där, se hr **Anders**.
Sigvard (Siv-) **Jakobsson** i Ålfors 210.
Siikaniemi (Sikanim), ö invid Viborg 463.
Silfköpare (sölf-), se **Bertil**; **Lennart**; **Olof Knutsson**.
Silfversparre, se **Måns Persson**; **Nils Persson**.
Silstrang, [**Albrecht von**], sändebud från Brandenburg-Küstrin 177.
Simon Andersson, tullskrifvare, br. t. 209, 451, 452.
Simon Kristersson (Christiers-) 166.
Simon Nilsson (Nielszon), qvittobr. f. hm 156; [dens.?] omnämnd 168.
Simon Pedersen (Peters), borgmästare i Köpenhamn 653.
Simon Rike, borgare i Warnemünde 652.
Simon Tomasson [Tavast], befallningsman på Åbo, hert. Johans br. f. hm på underhåll 615; dens:s br. t. 621, 623 (3 st.), 624; dens:s förl.-br. f. hm 625.
Simpevarp, by i Misterhults sn, Tunaläns hd, Smål., ang. fisket där 585.
Simtuna (Sime-), hd i Vestmanl. 27, 121, 536.
Singsby (Signis-), by i Mustasaari sn, Österbotten 215.
Sismo, se **Sysmä**.
Sjuhundra, hd i Uppl., fogde där, se **Lars Dalbo**.
Sjukdomar gängse i Nyland 9.
Själland (Schlandt), dansk ö 234.
Sjö, gd i Holms sn, Lagunda hd, Uppl. 308.
Sjöblad, se **Kristiern Larsson**; **Peder Kristiernsson**.
Sjöeryd, se **Sjörred**.
Sjöfarten 51 f., 144 ff.; fr. Nyköping 169; fr. Vestervik 170.
Sjöholm, gd i Östra Vingåkers sn, Oppunda hd, Södermanl., **Knut Knutsson** [Lillies] gd 344.
Sjörred (Siöerydh), gd i Finnekumla sn, Kinds hd, Vg. 496.
Sjöröfvare grassera i Nordsjön 144, 146.
Skabo, gd i Varnums sn, Ås hd, Vg. 409.
Skack, se **Erik Nilsson**.
Skagen (Schaffven), Jutlands norra udde 541.

- Skalm** (Sch-), **Hans**, f. d. fogde i Euprepää hd, hert. Johans br. t. 622.
- Skara** (Schare), landsting där sk. hållas tjugonedag jul 147; jfr **Lars von Skara**; **Sven von Skara**; — stift, f. d. biskopen där, se **Sven** [Jacobi]; ordinarius där, se **Erik Petri**; ang. gods, som tidigare tillh. biskop och domkyrka där 461, 523.
- Skarlinge**, se **Skrällinge**.
- Skat**, **Peter**, M., silfverskedare 197.
- Skattelindring** 392.
- Skattläggning** (skatjenckning) i Finland 137 f., 273 ff., 280 f., 372, 429.
- Skattungbyn**, by i Orsa sn, Dalarne 487.
- Skeboqvarn** (Sked-) 454.
- Skedevid** (Skedhviij), gd i Tjärstads sn, Kinda hd, Ög. 563.
- Skedvi** (Skevi), sn i Bråbo hd, Ög. 405, 563.
- Skellinge**, se **Skillinge**.
- Skenäs** (Sche-), gd i Östra Husby sn, Östkinds hd, Ög. 253.
- Skeppare**, se **Karl**.
- Skeppsbyggare**, se **Adrian**.
- Skepptuna** (Skäff-), sn i Seminghundra hd, Uppl. 496.
- Skerstada**, se **Skärstad**.
- Skillinge** (Skel-), ortnamn [obest. hvar] 210.
- Skinsäter** (-tra), gd i Skedvi sn, Bråbo hd, Ög. 560.
- Skjutsresor**, olaga, förbjudna 37, 43, 448.
- Sko** (-oo), kloster och sn (Skobo) i Uppl., ö. br. f. konventet där 27; br. t. abbedissan där *ib*.
- Skofteby**, gd och sn i Kinnefjärdings (Skånings!) hd, Vg. 21, 63, 165 f.
- Skogen**, ortnamn [obest. hvar] 211.
- Skogsfällning** på Edsveden förbjuden 48.
- Skomakare**, se **Gert**; **Mats**.
- Skotte**, se **Hans**; **Jöns**; **Peder**.
- Skottland** (Schotlanndt), fördrag mellan detta land och Ostfriesland 639.
- Skram**, **Peder**, dansk amiral 104.
- Skrifvare**, se **Abel**; **Anders** [Eriksson]; **Bengt**; **Frans**; **Johan**; **Jöns**; **Jöran**; **Markus**; **Mats**; **Melcher**; **Måns**; **Mårten** [Knutsson]; **Peder**.
- Skrufshult** (Skrutzhultt), gd i [Handbörds l. Stranda hd?] i Smål. 37.
- Skråphem** (Schr-), klostergods i Frödinge sn, Sevede hd, Smål. 584.
- Skräddare**, se **Bengt**; **Eskil**; **Hans**; **Henrik**; **Håkan**; **Jakob Hofskräddare**; **Lars**; **Nils**; **Peder Eriksson**.
- Skrällinge** (Skarlinge!), gd i Fröjeslunda sn, Lagunda hd, Uppl. 205.
- Skute**, **Henrik**, i Linköping, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm 565.
- Skyddsbrief** 37.
- Skådespel** (skouspel), afsedt att uppföras af utv. kon. Erik 53 f.
- Skåne** tillh. Sverige under kon. Magni tid 499; ledkunnige sk. sändas dit 569; greve Edzards resa därigenom 653, 655.
- Skånella** (Schonele), sn i Seminghundra hd, Uppl., kyrkoherden där, se hr **Mikael**; föreslagen kyrkoherde där, se hr **Jöran Henrici**.
- Skåning** (Skanung), hd i Vg. 63 [det där omnämnda Skofteby ligger i Kinnefjärdings hd]; 255, 389, 406 f., 408, 482.
- Skåning**, se **Kristoffer**.
- Skågganäs**, halfö i Kalmarsund, tillh. Ryssby sn, N. Möre hd, Smål. 106.

- Skällerö** (-ryd, -ed), qvarn i Funbo sn, Rasbo hd, Uppl. 265, 325.
- Skällnora** (Skelle-), gd och qvarnar i Fresta sn, Vallentuna hd, Uppl. 473; qvarnarna där sk. omses 80; fogden där, se **Peder Jönsson**.
- Skänninge**, stad i Ög. 308 f.
- Skärfvenäs** (Skärve-), gd, n. m. by i Tvärreds sn, Kinds hd, Vg. 496.
- Skärstad** (Skerstada), sn i Tveta [n. m. Vista] hd i Smål. 30.
- Slafsta** (? Slaestada), by i Vaksala sn och hd, Uppl. 192.
- Slamsätter**, äng i Knista sn, Edsbergs hd, Närike 256.
- Slatte, Bengt**, afl., hans änka, se **Margareta** [Nilsdotter (Vinge)].
- Slickop**, en bod 119.
- Sluck, Peder** 259.
- Slätte**, gd i Mellby sn, Södra Vedbo hd, Smål. 19.
- Smed**, se **Olof**; jfr **Klensmed**.
- Smedsta** (Smedestade), gdsnamn [i Södermanl.] 120, 561.
- Småland** 30, 105, 122, 149, 179, 186, 193, 227, 322; vapensyn där 55, 57; folkets aflöning där 152; gården därifr. 202; ang. dess försvar 220; hertig Erik reser omkring där 434; spanmåslösen där 444; förbud mot landsköp där 573; klagomål öfver ringa årsväxt där 579; utv. kon. Eriks br. t. samtliga frälsemän och skyttar där 586.
- Smälänning**, se **Håkan**.
- Smältare** (smeltare), se **Erik**.
- Snickare** (snickere), se **Anders**; **Anders Tordsson**; **Jakob**.
- Snäfringe** (Snäffving), hd i Vestmanl. 93, 125; fogde där, se **Jöns Månsson**.
- Snärshult**, gd i Väckelsängs sn, Konga hd, Smål. 574.
- Sockengång** 59.
- Sode**, se **Jakob van Sode**.
- Sofia**, grefvinna [Anton] von Oldenburg, född prinsessa af Lauenburg 658.
- Solberga**, ortnamn [i Smål., men obest. hvar] 584.
- Soldanen**, fartygsnamn (?) 579.
- Sollefteå** (Soletta), sn i Ångermanland, kyrkoherden där, se hr **Jöns Nicolai**.
- Sollentuna** (-ne), hd i Uppl. 82, 143.
- Solna**, sn i Danderyds skplg, Uppl. 34, 143.
- Somme**, se **Germund Svensson**.
- Sonkarby**, by i Österunda sn, Torstuna hd, Uppl. 555.
- Sonneburg** (Sunneborg), slott på Ösel 267, 361.
- Soop**, se **Knut Haraldsson**; **Åke Haraldsson**.
- Sorunda**, sn i Sotholms hd, Södertörn 103, 560; kyrkoherde där, se hr **Peder Andrea**.
- Sotholm**, hd i Södertörn, jfr **Svartlösa**.
- Spanien** (Hi-), prinsen af, se **Filip II**.
- Spanmåslösen** 85, 144 f., 164 f.
- Sparre**, se **Erik Knutsson** [?]; **Görvel** [Fadersdotter]; **Hebbla** [Siggesdotter].
- Spetz, Nils**, K. Maj:ts f. d. köpman i Stockholm 412, 422, 457; br. t. hans löf-tesmän 488.
- Spinning**, se **Hans**.
- Sprit** (-th), Sven 179.
- Spånga**, gdsnamn 203.
- Spånga** (Spo-), sn i Sollentuna hd, Uppl. 127.

- Spåre** (Spo-), Erik, slottslofven på Nyslott 600 (Peder!); hert. Johans br. t. 617, 620.
- Spåre** (Spo-), Peder, hert. Johans br. t. 622; jfr föreg.
- Stade**, stad i stiftet Bremen 651, 658.
- Stafby** (Staby), by och sn i Olands hd, Uppl. 68, 170, 315.
- Staffan**, br. t. 164.
- Staffan Pedersson** (Pä-) i Laxholmen 560.
- Stake**, Mauritz, fogde på Dalsland, br. t. 32, 123, 260, 264, 412, 489.
- Stake**, Olof, fogde i Östersysslet i Värmland, br. t. 9, 32, 123, 258, 264, 323.
- Stallarholmen** (Stallere-) i sundet mellan Selaön och Södermanlands fastland, dat.-ort 229—231.
- Starnberger** (Stärnebärger), hertig Radtzvyls sändebud 174, 194.
- Stedherburg** (?), abbedissan af 579.
- Stegeborg** (Stäke-, Stägh-) 202, 208, 253, 311, 483, 559.
- Stegsundsön**, ö [= Skarpö?] i närheten af Vaxholm invid n. v. Stegsundet 102.
- Stemmö**, se Stömme.
- Sten** (Steen) Eriksson (Erich-) sk. blifva i slottslofven på Nyköping 32.
- Sten** (-nn, -eenn) Eriksson (Leijonhufvud), hr, rr., ståthållare på Jönköping, br. t. 17, 29 (2 st.), 32, 33, 69, 80, 134, 182, 199, 226, 231, 271, 532, 543; utv. kon. Eriks br. t. 566, 568, 570, 571, 572; hert. Johans br. t. 623; omnämnd 32, 84, 151 f., 212, 239, 323, 397, 406, 632—638.
- Sten Kristoffersson** (Christopheri), hr, domkyrkosyssloman i Åbo 615.
- Stenbock**, se Gustaf Olsson.
- Stenby**, se Östra Stenby.
- Stenhuggare**, se Roland.
- Stickhausen**, ort i södra Ostfriesland 659.
- Stjernbjelke**, se Olof Gustafsson.
- Stjernkors**, se Måns Nilsson.
- Stjernerund**, se Ölme.
- Stobekerl**, Johann 136.
- Stockholm** (Stocholm), borgare där omnämnda 4, 12, 14, 34, 45, 57, 90, 91, 133, 168, 170, 259, 446, 554; myntet där 8, 206, 229, 483; stenus där bortförlänt 31; tjära dit 81, 85, 106, 212; timmermän dit 125; malmbornas där fiske 127; flottan där 149 f.; ryske köpmän där få qvittobr. 155; tomt där förlänt åt Per Brahe 169 f.; rätt att hålla tysktalande präst där 175 f.; rysk handel där 186; skeppsgården där 195; ö. br. på vägen där 204; hampa dit 207; sjöfarten därifr. 208; inventering af arklikammaren där 208; spannmål dit 258, 449; utförsel förbud f. vissa varor därifr. 259; ö. br. på fastighet där 265, 311, 367, 401, 490; grefven af Ostfriesland väntas dit 267, 272; vikten där mindre än Viborgs vikt 280; kon:n anländ dit efter svår sjöresa 284; knektar dit fr. Nyköping 311; vapen därifr. t. landsorten 311; ö. br. på en bod och källare där 317; ull dit 351; ang. finnarnes handel på denna ort 363; St Katarinæ prebende där 368; förening ang. utrikeshandeln slutet där 389; förläning af ett torn där 400; prinsessan Katarinas bröllop skall hållas där 434; hyra af K. Mts hus där 449; skeppsfarten därifr. 451; spannmålsmagasin på ärne invid 454; drank efter bryggingarne där till oxars underhåll 472; br. t. slottslofven där 474; tullbefrielse där 483; spannmåls-handel där 484; borgare där bärgat danske skeppsbrutne 533; befrielse fr. stadsskatten där 581; hert. Johans br. t. borgersk. där 621; greve Edzards

- ankomst dit 654 f.; dat.-ort 1—184, 202—205, 284—309, 315—421, 443—446; d:o f. utv. kon. Eriks br. 552, 557, 575—577; omnämndt 44, 50, 54, 57, 78, 79, 86, 127, 186, 257, 260 f., 281 f., 314 f., 347, 358 f., 400, 421 f., 447, 450, 486, 557, 565, 570; stadsfiskare där, se **Peder Körill**; kyrkoherde [i därvarande Storkyrkoförsamling] se hr **Hans**; f. d. borgmästare där, se **Peder Andersson**; -s län 34; landbofogde där, se **Jöns Haraldsson**; -s slott, murningsarbeten där, 79, 80; varor därifr. t. utv. kon. Erik 252; vinkällaren där 449; fiskförrådet där 486; staket där 489; f. d. skrivvare där, se **Peder Månsson**; f. d. befallningsman där, se **Kart, Peder**; underfogde där, se **Jöns Helsing**; jfr **Sven Nilsson**.
- Stockholm**, se äfven **Reinhold von Stockholm**.
- Stocksund** mellan Edsviken och Lilla Värtan i Danderyds skplg, ang. fisket och ekskogen där 126.
- Stolpe** (Stå-), **Clemet** 557.
- Stora Rytterne**, se **Rytterne**.
- Stora Tuna**, sn i Dalarne 206; kyrkoherden där, se hr **Karl** [Petri].
- Store**, se **Märta** [Arvidsdotter].
- Storkyro** (Kyrobomijune), sn i Österbotten 196; kyrkoherden där, se hr **Jakob Sigfridsson** [Geet].
- Stortorp**, gd [n. m. by] i Vagnhärads sn, Hölbo hd, Södermanl. 325.
- Stripa** grufva i Lindes landsförs., Vestmanl. 108.
- Stråbock** (-bok), **Heinrich**, livländskt sändebud 498, 615, 627.
- Stråbock** (-båk), **Olof**, hert. Johans br. t. 616.
- Sträsäck**, se **Herman**.
- Strängnäs** (Streng-, -nes) 119, 268, 310, 355, 403; kallelse till möte där 427, 538 f.; ang. skolmästaregården där 312; kyrkoherden där, se hr **Ragvald**; — stift, mönstring där 356; ordinarius där, se **Botvid Sunonis**; **Erik** [Nilsson Svart]; landbofogde där, se **Påfvel Joensson**; syssloman där, se **Peder Jonæ**.
- Strängön, Yttre** (Ytter Strengön) i Botniska viken, tillh. Nätra sn i Ångermanl. 120.
- Strömserum** (-srum), gd i Ålems sn, Stranda hd, Smål. 33 (?); dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 566 f.
- Strömsholm**, kungsgd i Kolbäcks sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 35, 81, 119, 162, 204, 262, 265, 319, 354, 445, 455, 483; fiskare dit fr. Ög. 253; dat.-ort 213—214, 218—229, 252—254, 258—260, 629; fogde där, se **Bengt Olsson**.
- Stum**, se **Lars**.
- Sture, Svante**, hr, rr., till Hörningsholm, br. t. 17, 254, 257, 265, 406; fullmakt f. hm 61, 578; omnämnd 84, 104, 168, 638.
- Styrestad** (-sta), sn i Lösings hd, Ög. 124.
- Stålar**, se **Erik Arvidsson**; **Erik Olsson**; **Johan Olsson**.
- Städer**, samtliga, kallelse till möte i Strängnäs 528, 538.
- Ståkeborg**, se **Stegeborg**.
- Stämmingsbref** 552, 554, 578, 580.
- Stömnö** (Stemnö), by i Delsbo sn, Helsingl. 163.
- Sultzborgk**, se **Sölvesborg**.
- Sund**, sn på Åland, kyrkoherden där, se hr **Mårten Canuti**; kaplan där, se hr **Eskil Johannis**.
- Sundbygöl** (-göll) [i Villättinge l. Selebo hd?] 262, 311, 355 f., 405.

- Sunde**, se **Jöran**.
- Sundet**, se **Öresund**.
- Sunneborg**, se **Sonneburg**.
- Sunnenberg**, ortnamn [obestämdt hvar] 169.
- Sunnerbo** (Sunder-), hd i Smål. 25, 86, 148, 179, 222, 450, 480, 524, 559, 567 f., 586; myteri bl. krigsfolket där 182; fogdebyte där 522; häradshöfding där, se **Lars Pedersson** [Hård]; fogde där, se **Knut Håkansson**; knekt-höfvidsman där, se **Nils Persson** [Silfversparre].
- Svaneholm**, se **Flateryd**.
- Svanen**, fartygsnamn 286.
- Svansryd** [n. m. Svansjö] i Torestorps sn, Marks hd, Vg., Nils Ribbings gd 62.
- Svante**, hr, se **Sture**.
- Svart**, se **Erik** [Nilsson]; **Olof**.
- Svartlösa**, hd i Södertörn 27, 143 [orätt, i st. f. Sotholm]; häradshöfding där, se **Peder Andersson**.
- Svartsjö**, slott i Sänga sn, Färentuna hd, Uppl., dat.-ort 447—449; ny fogde där påtänkt i Henrik Simonssons ställe 452.
- Svartorp** (Svartte-), gd i Ytterselö sn, Selebo hd, Södermanl. 232.
- Svartvik** (-tevik), gd i Norrala sn, Helsingl. 554.
- Sven**, hr, i Söderby, afl. 553.
- Sven Andersson**, fogde i Jönåkers hd, br. t. 28, 120; utv. kon. Eriks br. t. 561; omnämnd 104, 255.
- Sven Björnsson** 41, 120, 483.
- Sven Hansson** i Linköping 580.
- Sven Isaksson** 573.
- Sven** [Jacobi], biskop i Skara 571.
- Sven Joen[sson]**, landbofogde i Småland, br. t. 318, 398; omnämnd 539.
- Sven Joensson** i Risslingby 553.
- Sven** [Larsson], hr, kyrkoh. i Tunhem 18.
- Sven Månsson**, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm. 564.
- Sven Nilsson** ej tjänlig som underfogde på Stockholms slott 490.
- Sven** (Svänn) von **Skara** (Schare) 251; br. t. 260.
- Sven Svensson** 28.
- Sven Torberni**, M., teol. lektor vid Skara katedralskola, skyddsbr. f. hm 356.
- Sven Torbjörnsson** (Törnes-, Tors-), borgare i Elfsborg 270 och noten, 312.
- Sven Toresson** i Snärshult 574.
- Sven Vestgöte**, utv. kon. Eriks br. t. 561.
- Svenljunga** (Svän-), sn i Kinds hd, Vg. 496.
- Svenske**, se **Hans**; **Henrik**.
- Sverker** (Sverckell) **Simonsson**, fogde vid Elfkarleby 82; br. t. 354; utv. kon. Eriks br. t. 553, 577.
- Svärdsbro**, by i Sätersta sn, Rönö hd, Södermanl., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 558.
- Synder**, gängse, ö. br. emot 73.
- Synnerby** (Sun-), sn i Skånings hd, Vg. 389, 407.
- Syraks bok**, utdrag därur sända till hertig Johan 364 ff.
- Sysmä** (Sismo), sn i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.
- Sålla**, gd i Sjögestads sn, Valkebo hd, Ög. 564.
- Sänga**, sn i Färentuna hd, Uppl., kyrkoherden där, se hr **Lars Nicolai**.

- Sätenäs** i Tuns sn, Åse hd, Vg., Knut Posses gd 84.
- Säby**, gd i Vists sn, Hanekinds hd, Ög., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 564.
- Säby**, gd i [Munktorps sn, Snäfringe hd?] Vestmanl. 93.
- Säfvedal**, hd i Vg., häradshöfding där, se **Nils Persson**.
- Säm**, sn i Kinds hd [n. m. förenad med Gällstad] 411.
- Sändebud** från utlandet (»myndigt folck aff främmande nationer») väntas 161; från Polen, se **Starnberger**; franskt, i Danmark 150; danska, i Polen 173.
- Sätersta**, sn i Röne hd, Södermanl. 558.
- Söderby**, gd i Närdinghundra hd, Uppl. 544.
- Söderby**, antagl. i Börstils sn, Frösåkers hd, Uppl. 27, 33.
- Söderby-Karl** (Söderby), sn i Lyhundra hd, Uppl. 89; afl. kyrkoherde där, se **Mats**; jfr **hr Sven**.
- Söderfjärden**, vik af Östersjön i Mustasaari sn, Österbotten 215.
- Söderköping** (Suder-, Surköpungh) 39, 54, 103, 205, 212, 253, 433, 491, 562, 565; br. t. borgm. och råd där 82, 119, 225; utv. kon. Eriks br. t. d:o 561, 562; borgare där omnämnd 82, 103, 358; ang. sjöfarten därifr. 210 f.; tullskrivare där, se **Olof Hermansson**; kyrkoherde där, se **M. Claes** [Hvit]; skolmästare där, se **M. Erik**.
- Söderman**, se **Peder**.
- Södermanland** (-manneland), vapensyn där 54 f., 57, 356; ang. gården där 202.
- Söderström** (Södre-) [invid Stockholm], tull upptagen där 19; nycklarne till 208.
- Södertelje** (Tälje), stad i Södermanl. 488; borgare där omnämnd 558, 568; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 558.
- Söderåkra** (-ker, Zarraga!), sn i S. Möre hd, Smål. 541, 654; kyrkoherden där, se **hr Anders**.
- Södra Vedbo** (Södrevidbo), hd i Smål., 27, 65, 480, 587; klagomål där 19; ö. br. t. menige man där 322; häradshöfding där, se **Kristoffer Olsson**.
- Söffrin**, se **Severin**.
- Sölvesborg** (Selss-, Sultz-), slott i Skåne 578, 654.
- Sörhörende** (Södhre Hörende), by i Vestra Fernebo sn, Vagnsbro hd, Vestmanl. 211.

T.

- Tacke**, **Hans**, borgare i Reval 393 f.
- Tafflor** och konterfej t. Gripsholm 286.
- Tahlby** (?), ort i Kalmar län, dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 572.
- Talia** (?) gods [i Finl.] 313.
- Tapetzerier** fr. Gripsholm t. Stockholm 285.
- Tartariet**, sändebud därifr., se **Biskura**.
- Tavast**, se **Simon Tomasson**.
- Tavastehus** (Tavestehuss, Taffvastehuss), omnämndt 6, 446, 627; fogden där, se **Brun**, **Jöns**; -s' län, afvelsgårdar där 115; kyrksilfver därifr. 198; skattläggning där 372; skattesvin därifr. 448; hjälpgård därifr. 619; krigsfolks rullföring där 620.
- Tavast-Kyro**, sn i Öfre Satakunda, kyrkoherden där, se **hr Gregers**.
- Taxa**, prästernas, utbytes mot inqvartering 71.

- Tegelsmora**, sn i Uppl., ö. br. f. bönderna där 358.
- Tegelsta**, se **Textle**.
- Tegneby**, by i V. Tollstads sn, Lysings hd, Ög. 313.
- Teijt, Jakob** 212 noten, 253 ff. noterna, 260 noten, 262 noten, 317 noten, 319 noten, 353 noten, 625; br. t. 449, 485; utv. kon. Eriks br. t. 588.
- Telje** (-lije) 103; jfr **Södertelje**.
- Tervijoki** (?), gd [i Nyland] 445.
- Textle** (?), gd i Edsbergs hd, Närke [= Tegelsta i Knista sn?] 256.
- Thanaw, Jakob** 567.
- Thott**, se **Claus Clausen**.
- Thun, Lasse**, dråpare, lejd f. hm 577.
- Tibble** (-bile) 121.
- Tidavad** (Tiåva), by [n. m. annexförs.] i Odensåkers sn, Vadsbo hd, Vg. 249.
- Tidemann, Hans**, skeppare fr. Hamburg 451.
- Tierp** (Tijerpe), sn och hd i Uppl. 125, 359, 554.
- Timmerman**, se **Mats Henriksson; Sigfrid**.
- Timoteus Mårtensson** 446.
- Tingstad** (-da), sn i Lösings hd, Ög. 124, 167.
- Tiuder**, se **Kjula**.
- Tiveden** (Tij-) 37.
- Tiåva**, se **Tidavad**.
- Tjurbo**, hd i Vestmanl. 33, 170.
- Tjust** (-tt) [Norra och Södra], hd i Smål. 81, 106, 121, 202, 483, 544, 571, 575, 582.
- Tjärbränning** 25, 283; jfr 81, 121.
- Tofta** (Toff-), ortnamn [obest. hvar] 411.
- Tofvarp**, se **Torp**.
- Tolefors** (Tordefårs), gd i Kärna sn, Hanekinds hd, Ög. 83.
- Tolfta**, sn i Tierps [n. m. Örbyhus'] hd, Uppl. 125.
- Tollande** l. **Tolunde**, se **Tålanna**.
- Tomas** [obest. hvem] 627.
- Tomas Clemetsson**, hert. Johans br. t. 621.
- Tomas** [Gregorii], hr, kyrkoherde i Lojo, hert. Johans ö. br. f. hm 615.
- Tomas** (Thommos) **Hansson**, fiskare vid Elfkarleby 354.
- Tomas Henriksson**, kammarskrifvare, hert. Johans ö. br. f. hm 598.
- Tomas** [Ingesson], hr, kyrkoherde i Limingo, ö. br. f. hm 346.
- Tomas** (Thommes) **Jönsson**, fogde vid Vestra Silfberget 407, 444; br. t. 128; efterträdare t. hm sökes 266; han (?) och hans hustru omnämnda 314.
- Tomas** (Tommes) **Laurentii**, hr, kyrkoherde i Odensvi sn, fullmakt f. hm 412.
- Tomas** (Tommes) **Lydikesson** (-dichszonn) 372.
- Tomas** (Thommes, -os) **Nilsson**, fogde på Örby gd, br. t. 28, 81, 84, 212, 408; qvittobr. f. hm 184; utv. kon. Eriks br. t. 553, 555.
- Tomas** (Tommes) **Olsson** i Nyvalla 531.
- Tomas** (Thommes) **Olsson**, klockare i Kräklinge sn 35.
- Tomas Vastesson** 615.
- Topperid** (-ijd), gd i Forserums sn, Tveta hd, Smål., se **Lars Topperider**.
- Torbjörn Jute**, fru Britas f. d. fogde 567.
- Torbjörn Tufvesson** 203.
- Tord Månsson** i Qvarn 562.

- Tordefårss**, se **Telefors**.
- Toresta** (-da), gd i Stora Rytterne sn, Tuhundra [n. m. Snäfringe] hd, Vestmanl. 325.
- Toresund** (Torsen), sn i Selebo hd, Södermanl. 126; kyrkoherden där, se hr **Anders Svenonis**.
- Torfast Olsson**, borgare i Stockholm 14.
- Torkel Andersson** [Bölja?] till Hinsekind, afl. 578.
- Torkel** (-chill) **Jute** 150.
- Torne** (Törne), sn i Vesterbotten 80; **-hamn**, fiske där 402.
- Torne** (Törnö) **lappmark** 37; fogden där, se **Johan Jönsson**.
- Torp**, gd [n. m. by] i Lerums sn, Vätile hd, Vg. 264.
- Torp** (Toffvarp), gdr i Säms sn, Kinds hd, Vg. 411.
- Torpa** (-ppa) i Länghems sn, Kinds hd, Vg., Gustaf Olsson [Stenbocks] gd 495.
- Torsen**, se **Toresund**.
- Torshälla** (Toselij), stad i Södermanland 355; dat.-ort 261.
- Torslunda**, by i Torstuna sn och hd, Vestmanl. 167.
- Torsten**, hr, kyrkoherde i Bringetofta 572.
- Torsten** i Härketorp 561.
- Torsten Henriksson** (Henders-), qvittobr. f. hm 112.
- Torsth**, se hr **Jöns** [Laurentii].
- Torstuna**, sn och hd i Vestmanl. 27, 84, 120, 536.
- Torsåker**, sn i Gestrikl. 164.
- Totti**, se **Claes Åkesson**.
- Traneberg** i Källandsö sn, Källands hd, Vg., fru Ingrid [Amundsdotters] gd 461.
- Tre kronor** [vapenbilden] upptagna i danska riksvapnet 16, 66 f., 96, 141, 177, 223, 228, 244, 414, 467, 492; använda i Sverige redan på Magnus Erikssons tid 16.
- Tre rosor**, se **Gustaf Johansson; Lars Turesson**.
- Trolle, Arvid**, utv. kon. Eriks ö. br. f. hm att vara häradshöfding i Konga hd 547, 578.
- Trolle, Ture**, hr, afl., hans änka, se **Magdalena** [Eriksdotter (Gyllenstjerna)].
- Trosa**, stad i Södermanl., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 558.
- Trova**, se **Tråvad**.
- Truls Marbo**, landbofogde i Vg., br. t. 264, 270; förl.-br. f. hm 388.
- Truls Nilsson**, landbofogde i Åkers, Selebo samt Vestra och Östra Rekarne hd, br. t. 26, 121; omnämnd 405.
- Truls Persson**, br. t. 405.
- Trumpetare** (trometare), beställningsbr. f. 549.
- Tråvad** (Trova), by [n. m. annexförs.] i Larfs sn, Skånings hd, Vg. 254 f.
- Trögd**, hd i Uppl., fogde där, se **Jakob Jöransson**; landbofogde där, se **Kristoffer Pedersson; Peder Larsson**.
- Tufve** (-uve) **Larsson**, br. t. 203.
- Tuhundra**, hd i Vestmanl. 33, 260, 319, 325 [där omtalade gd och sn tillh. n. m. Snäfringe hd]; fogden där, se **Erik Månsson**.
- Tull** 483; af ryssarne 81, 139, 279 f.; erlagd i varor 99; sk. uppbäras af handlande i Österbotten 418; frihet på 451; redogörelse för 453.
- Tullisari**, gd i Viborgs sn 402.
- Tulos**, se **Tuulois**.

Tuna (Biskopstune, Bischobs-), gd i Österåkers sn, Åkers skplg, Uppl. 81, 399.
Tuna, gd i Rystads sn, Åkerbo hd, Ög. 563; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 561 f.

Tuna, gd [obest. hvar] 406.

Tuna (-ne), sn i Olands hd, Uppl. 68, 531; kyrkoherden där, se hr **Erik** [Olsson].

Tuna, se äfven **Stora Tuna**.

Tunaholm [n. m. Marieholm], gd i Leksbergs sn, Vadsbo hd, Vg. 312 f., 523.

Tunalän, hd i Smål. 355, 582; fogden där, se **Länge Måns**.

Tunhem (Tunem), sn i Väne hd, Vg., kyrkoherden där, se hr **Sven** [Larsson].

Ture Nilsson, K. Maj:ts fiskare i Öregrund, ö. br. f. hm 36, 81; omnämnd 81.

Ture Olofsson (Ulffson), fogde [på Ulfsby gd?], hert. Johans br. t. 615.

Ture Pedersson [Bjelke] 42; br. t. 79, 80, 534.

Turholt (-roll), **Påfvel** (Paul), pärlstickare 340, 540, 586; ö. br. f. hm 311.

Turkarne, ang. deras planer mot Tyskland 340.

Turoll, se **Turholt**.

Tuulois (Tulos), kapellförsaml. i Östra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.

Tuve, se **Tufve**.

Tveta, hd i Smål. 30 [de här omnämnda snr tillhöra Vista hd].

Tvärred (-yd), sn i Kinds hd, Vg. 496.

Tydsfjäll på gränsen mellan Sverige och Norge 409, 545.

Tynne, Lyder 488.

Tynnelsö (Tön-), gd i Öfverselö sn, Selebo hd, Södermanl. 394, 403.

Tyresö (Toriesö) i likanämnda sn, Sotholms hd, Södertörn, Nils Rynnings gd 143.

Tyringe, ortnamn [obest. hvar] 203.

Tyrvis, se **Kalliala**.

Tyrvändö (Tyrvenc), kapellförsaml. i Vestra Tavastland, kyrksilfver därifr. 198.

Tysk, se **Henrik**.

Tyska ordens mästare, se **Fürstenberg, Wilhelm von**.

Tyskland (Tysl-) 441; underrättelser därifr. 46, 71, 186, 247, 267, 440, 491; tillförseln därifr. till Ryssland 187; skuld där af svensk studerande 206; kunskapande där 222, 340; svensk studerande där 268; instruktion f. svenskt sändebud dit 338; förnödenheter till prinsessan Katarinas bröllop sk. anskaffas därifr. 419; handtverkarens värfvande där 442, 479; pass dit 572.

Tyskt krigsfolk misstänkt för spioneri 57; ang. uppsikt med dets. 117 f.

Tåby, sn i Björkekinds hd, Ög. 124.

Tålanna (Tollande, Tolunde) gd i Vesterbitterna sn, Laske hd, Vg. 257.

Tåby, sn i Danderyds sklg, Uppl. 83.

Tärna (-e), gd i Kumla sn, Öfver-Tjurbo hd, Vestmanl. 256.

Tärnö (Törnöö), gd i Rytterne sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 81.

Tönnelsö, se **Tynnelsö**.

Toriesö, se **Tyresö**.

Törne, Mats 485.

Törnöö, se **Tärnö**.

U.

- Uddby** (Ut-), gd i Österhanninge [n. m. Tyresö] sn, Svartlösa [o: Sotholms] hd, Södertörn 143.
- Udde Jönsson** 352, 444.
- Uggla**, se **Arvid Claesson**.
- Uggslansryd** (Uglensrydh), gd i Ryssby sn, Sunnerbo hd, Smål. 86.
- Ule ärjemark** (Ullermark!, Ulo träsk) 359, 629; fogden där, se **Olof Persson**.
- Ulf** (Vulf) **Pedersson** (Pä-) [Hjort], utv. kon. Eriks br. t. 564, 569, 570, 572; stämning på hm 580.
- Ulfeld**, se **Ebbe Knutsson**; **Palle**.
- Ulf sax**, se **Lindorm Persson**.
- Ulfshby**, gd och sn i Satakunda 174, 599, 615, 621 f.; hert. Johans br. t. borgmäst. och råd där 618; dat.-ort för hertig Johans bref 237, 594—597, 617 ff.; kyrkoherden där, se hr **Bengt** [Magni].
- Ulfstand** (Wolfenstein), **Jens**, dansk hofmarskalk 657.
- Ulfstand**, se äfven **Gert Jensen**.
- Ulf sund** (Ulfve-) [n. m. Kungsör], kungsgd i Kungs-Barkarö sn, Åkerbo hd, Vestmanl. 204, 237, 319; dat.-ort 214—218, 255—257.
- Ullem**, se **Ölme**.
- Ullermark**, se **Ule ärjemark**.
- Ulleråker**, hd i Uppl. 448.
- Ulo träsk**, se **Ule ärjemark**.
- Ulrich**, hertig af Mecklenburg 224, 287 f.
- Undenäs** (Undenne), sn i Vadsbo hd, Vg., malmstreck där sk. undersökas 65.
- Uplenwerden** l. **Auflenwerden**, **Tido von**, i hertig Edzards följe 651, 653.
- Uppland** 227, 351; br. t. alla fogdar där 25, 404; uppsikt med fogdarne där 458 ff.; knektarnes sold där 483; ang. utv. kon. Eriks resa dit 583.
- Uppsala** (Upsale), gd och stad 41, 44, 58, 82, 86, 121, 359, 449, 479, 487, 553, 566; borgare där omnämnda 36, 532; distingsmarknad där 42; slottsbyggnaden där 42 f., 516 f., 558; kopparsmedja påtänkt där 43; hästar därifr. t. Finland 353; münstring där 402; hus förlänt där 526; tomt där köpt 532; ärter dit 556; malt dit *ib.*; dat.-ort 188—192, 207—209, 458—482, 486—532, 544; d:o f. utv. kon. Eriks br. 552—556; — **domkyrka**, bref sk. eftersökas där 79; — **stift**, br. t. prästersk. och allmogen där 72; f. d. landbofogde där, se **Anders Håkansson**; landbofogde där, se **Johan Skrifvare**; **Markus Bengtsson**.
- Uppunde**, se **Oppunda**.
- Uppvidinge** (Upv-), hd i Smål. 87, 480, 569, 578; häradshöfding där, se **Nils Pedersson** [Silfversparre].
- Uppåker** (Upå-), gd i S. Iljans sn, Norrbo hd, Vestmanl. 261.
- Upsinger**, **Jöran** 557.
- Urshult**, sn i Kinnevalds hd, Smål. 570; ålfisken där 442 f.
- Utby**, se **Uddby**.
- Ütersen** (-ste), stad i Holstein 658.
- Uthanby**, **Bengt**, kämnär i Stockholm, svensk agent i Östersjöprov., br. t. 315; br. fr. hm 630.
- Utö** i Arnö sn, Trögds hd, Uppl., Erik Nilsson [Skacks] gd 399.
- Uxe** (?), se **Birgitta**.

V. [W.]

- Vackvikien** (?), »ett stycke obrukad mark» i Mustasaari sn, Österbotten 215.
- Wadlewijk**, se **Walwik, Arnold**.
- Vadsbo** (Vasbo), hd i Vg. 37, 65, 92, 263, 405, 523; f. d. fogde där, se **Kart, Peder**; fogden där, se **Peder Karlsson**.
- Vadstena**, stad, slott och kloster i Ög. 30, 122, 208, 254, 265, 311, 351, 356, 401, 406, 444, 483 f., 563.
- Vagnhärad**, sn i Höllebo hd, Södermanl. 325.
- Vaksala** (Vaxale), hd i Uppl. 27, 352, 556; fogde där, se **Bagge, Torkel**.
- Valbo**, sn i Gestrikl. 319.
- Valentin** (Vall-) **Bössmed** (byssesmedh) 208.
- Valentin Sekreterare**, afl., hans änka, se hustru **Anna**.
- Valkebo**, hd i Ög. 565; fogden där, se **Måns Pederesson**.
- Valla**, gd [i Fägre sn, Vadsbo hd?] i Vg. 28.
- Vallentuna** (-e), sn och hd i Uppl. 27, 326.
- Vallmästare**, se **Lennart**.
- Vallsta** (Vallestade), gdsnamn [obest. hvar; i Vestmanl.?] 260.
- Walwik** (Wadlewijk, Walwige), **Arnold** (-dt) 546; dens. [?] omnämnd 651.
- Vanderkäрпи**, utmark i Sibbo sn 372.
- Vansö** (Vangzöö, -gxöö), sn i Åkers hd, Södermanl. 121; kyrkoherden där, se hr **Peder**.
- Varberg** (Vard-), stad och slott i Halland 499, 563; lensmanden där, se **Rosenkrantz, Holger**.
- Warenburgk**, se **Vordingborg**.
- Varg, Joen**, fogde i Kemi sn, br. t. 124, 359.
- Warnemünde** (Wernerunde), stad i Mecklenburg 652.
- Varnum** (-nim), sn i Ås' hd, Vg. 409.
- Vartofta**, hd i Vg. 497.
- Vasa** (-sze), gd i Skepptuna sn, Seminghundra hd, Uppl. 496.
- Vasbo**, se **Vadsbo**.
- Vasili** (-ius) **Ersson**, hert. Johans pass f. hm 616.
- Vassunda**, sn i Erlinghundra hd, Uppl., kyrkoherden där, se hr **Lars**.
- Vassända** (Vasende), sn i Väne hd, Vg. 123.
- Vaste, Henrik**, utv. kon. Eriks ö. br. f. 584.
- Vastenow** (Fastenoe, -noffen), **Thomas**, köpman, br. t. 205, 310; omnämnd 451 f., 484.
- Vattholma** (Vatu-), gd i Lena sn, Norunda hd, Uppl. 43.
- Vaxholm**, stad i Uppl. 81, 490.
- Vaxön, Södra och Norra**, öar och gdr hörande till Östra Ryds sn, Danderyds sklg, Uppl. 101, 102.
- Veckelax**, se **Vekkelaks**.
- Vedbo**, se **Norra Vedbo; Södra Vedbo**.
- Wedel** (Weele), stad i Holstein 658.
- Vederlaks** (Verlax), sn i Södra Karelen, fogde där, se **Mårten** [Knutsson] **Skrifvare**.
- Weele**, se **Wedel; Vejle**.

- Vegesack** (Fägesäck, Frieseck, -säck, Vögesach), **Thomas** (Tomes) [i Reval] 210, 336, 360, 627.
- Vejele** (Weele, Well), stad i Jutland 656 f.
- Vekkelaks** (Veckelax), sn i Södra Karelen, fogde där, se **Mårten** [Knutsson] **Skrifvare**; kyrkoherden där, se hr **Mats Stigonis**.
- Well**, se **Vejele**.
- Vellinge**, se **Vällinge**.
- Vendel**, sn i Örbyhus hd, Uppl. 359, 553.
- Vendiske städerne** 288 ff., 303.
- Vengarn** (Väne-), gd i St Olofs sn, Erlinghundra hd, Uppl., öfverfall på fogden m. fl. där 117; därvarande tyska ryttares kost 449; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 557.
- Verlax**, se **Vederlaks**.
- Wernermunde**, se **Warnemünde**.
- Werteren**, **Kristoffer** 579.
- Vesilaks** (-lax), sn i Öfre Satakunda, kyrkoherden där, se hr **Jöns** [Laurentii Torsth].
- Vessland** (Vesl-), sn i Tierps [n. m. Örbyhus] hd i Uppl. 125.
- Vest**, se **Jakob**.
- Vestanstång**, se **Östergötland**.
- Vestbo** (Väsbo, Vesboo, Vessbo), hd i Smål. 105, 148, 179, 222, 345 (Össbo!) 480, 559; myteri bl. krigsfolket där 182; befästning där 524.
- Westen**, **Friedrich von**, ostfriesiskt råd och kanslär, br. t. 341; omnämnd 348, 642; hans resejournal 651.
- Vesterbor**, gd i [Östra] Fernebo sn, Gestrikl. 553.
- Vesterbotten** 60, 425; br. t. allmogen där 418.
- Vesterdalarne**, fogden där, se **Hans Svenske**.
- Vestergötland**, olaga skjutsfärder där 37, 202; mandat dit omnämndt 51, 63; konungsräfäst där 61 f., 86; Jöran Perssons uppdrag där 63 ff.; därv. ödekyrkors klockor sk. omgjutas till kanoner 70, 141, 202; mönstring där 128, 205, 487, 489; ang. dess försvar 135 f., 142, 148 f., 179, 220, 226; hampa därifr. 160; afvelsgårdar där 227, 249; plats för befästningar där 249; oxar utgjorda därifr. f. rätt till ek- och bokskogshygge 254, 265; knektar dit fr. Värmland 264; danskar och holsteinare där 293, 391; ombud fr. städerna där sk. infinna sig hos kon. 295; knektarnes aföning där 313; knektar dit fr. Värmland och Dalsland 367; städernas handel där 389 f.; förbud mot landsköp där 390 f.; mönstring där 391; spanmålslösen där 444; hästar till skyttarne där 450; uppsikt m. fogdarne där 460; knektarnes sold där 483; värfning där 495; omnämndt 196, 231, 258, 297, 486; fogde öfver prebende- och biskopsstolslandbönder där, se **Sigge Svensson**.
- Vesterljung**, sn i Hölebo hd, Södermanl. 214.
- Vestersjön** [= Nordsjön], ang. sjöfarten där 51 f., 144, 146.
- Vestersysslet** i Värmland 258.
- Vestervik** (-vijk, -vijek), stad i Smål. 54, 82, 170, 202, 567, 575; utv. kon. Eriks br. t. borgmäst. och råd där 563, 564, 567, 569.
- Vestervåla** (Våla), sn i Norbergs hd, Vestmanl. 265.
- Vesterås** (-års) 44, 120, 204, 229, 263, 312, 353, 554; biskopsgården där 82; dat.-ort 197—201, 212, 532—544; kyrkoherden där, se hr **Peder Johannis**; — stift, br. t. prästersk. och allmogen där 72.

- Vesterås' recess åberopad 379.
- Vestgöte, se Anders; Arvid; Jöns; Olof; Sven.
- Vestra, hd i Smål., förl. t. Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] 568, 570.
- Vestra Silfberget 444, 554; fogde där, se Tomas Jönsson.
- Wetfelt, se Hvitfeld.
- Vetla, se Vätle.
- Vexöö, se Växjö.
- Vher, se Vä.
- Vi (-ij), gd i Delsbo sn, Helsingl. 554.
- Viborg (Vij-), slott och stad i Finl., befäsningsarbeten där 138 f., 283, 463; handeln med ryssarne där 225, 245 f., 279 f., 310, 370, 527, 530, 538, 621 f.; tätare underrättelser därifr. önskvärda 237, 242 f., 369; ryssarne där öfvermåktiga 239, 245, 462, 464, 471; borgarnes fattigdom där 246; vikten där större än Stockholms vikt 280; varor uppköpta där af ryssarne 296; kapare dömda där 380, 462; slottsfolkets löning där 382; slottslofven ad interim där 383, 408; Måns Nilsson [Stjernkors'] gd där 429; hertig Johan borde vistas där 433, 470 f.; spisordning där 439; krigsfolks antagande där 620; artilleriets inventering där ib.; sjöfarten där 625; omnämndt 5 f., 116, 155 f., 169, 203, 205, 211, 268, 576, 579, 599, 609, 616, 619, 621, 622; präst där, se hr Enevald [Sigfridi]; befallningsman där, se Claes Kristersson [Horn]; Jakob Henriksson [Hästesko]; -s län 262, 296, 377, 448; afvelsgårdar där 115; skattläggning där 137 f., 165, 273, 280; fogdarnes redovisning där 138; br. t. menige man där 273; -s socken 402.
- Viborg, se äfven Mats.
- Vichtis, sn i V. Nyland, kyrkoherden där, se hr Lars [Petri].
- Vickhusæ, se Vikhus.
- Wict, engelsk hamn (= öm Wight?) 234.
- Videby (Vijby), gd i Kuddby sn, Björkekind's hd, Ög. 360.
- Wierland (Wir-), krets i Estland 515, 519.
- Viggeby (Vigby), gd i Danmarks sn, Vaksala hd, Uppl. 554.
- Wight, se Wict.
- Viker, gd [n. m. kapellförsaml.] i Nora landsförs., Vestmanl. 93.
- Vikhus (Vickhusæ), gd i Lilla Ryttern's (l. Vikusæ) sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 535.
- Viktor (Vic-), skrifvare vid Salberget, till börden tysk 415.
- Wilhelm, ärkebiskop af Riga, markgrefve af Brandenburg, br. fr. hm omnämndt 500, 519; br. t. 502.
- Wilhelm, hertig af Lüneburg. (>hertugen af Luneborg<>) 67.
- Vilhelm (Villem) Pedersson 563.
- Villåttinge (Vilotingen), hd i Södermanl. 34, 158, 262.
- Vimmerby (Vem-), stad i Smål. 54; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 566.
- Windranch, Lorentz (Lou-), hert. Johans förl.-br. f. hm 619.
- Vinge, se Margareta [Nilsson].
- Vingåker, sn i Oppunda hd, kyrkoherde där, se hr Jöns.
- Vingåkers härad, se Oppunda.
- Vinneberg (-ga), by i Gammalkils sn, Valkebo hd, Ög. 565.
- Vintappare, se Berendt.
- Virbo (Vireboda), gd och fiskläge [nu bruksegendom] i Misterhult's sn, Tunaläns hd, Smål. 35 f.

- Wirland, se Wierland.**
Virsnäs (Vijre-), by i Hvena sn, Sevede hd, Smål. 572.
Wirtzburg, se Würzburg.
Vischer, Blasius, trumpetare i utv. kon. Eriks tjänst, beställningsbr. f. hm 549.
Wismar (-ssmer), stad i Mecklenburg 651 f.
Vista, hd i Smål.; jfr **Tveta.**
Viste, hd i Vg. 21.
Visteby (Vijstby), by i Rasbo sn och hd, Uppl. 531.
Vitikainen, Páfvel 315.
Witt (-ijtt), Kort, tysk köpsven i Söderköping 358.
Voerde, se Bremervoerde.
Wolder, Simon 194; br. fr. hm omnämndt 243, 248, 433, 441 f.
Wolfenstein, se Ulfstand.
Wolmer (Wold-), Hans 553.
Wolmerstadt, Hermann (-en) von 453.
Wolti, Henrik (Hindrich) 623.
Vordingborg (Warenburgk), stad och slott på Själland 652.
Vreta, gd i Munktorps sn, Snäfringe hd, Vestmanl. 93.
Vretberga, by i Medåkers sn, Åkerbo hd, Vestmanl. 170.
Vrieseck (Friesäk), Thomas (-mos), antagligen felskr. för **Ve gesack** (se detta namn).
Vrisberger (Fr-), öfverste 238, 289, 303, 343.
Vulf, se Ulf.
Wulffen [Ulfeld], se Ebbe Knutsson.
Wursten, landskap vid Wesers mynning 658.
Würzburg (Wirtzburg), stift och stad i Tyskland, ett öfverfall på biskopen där skildradt 230.
Våghals, se Hans.
Våla, se Vestervåla.
Vänestad, ödeshemman [i Ög.?] 83.
Vånå, sn i Vestra Tavastland, se **Mäskelä.**
Vårdnäs (-enäs), sn i Kinda hd, Ög. 212.
Vä (? Vher), stad i Skåne 653; borgmästaren där, se **Jakob Holstein.**
Vällinge (Ve-), gd i Salems sn, Svartlösa hd, Södertörn 206, 558.
Väne, hd i Vg. 410.
Vänegarn, se Venngarn.
Vänern (Väner) 123, 296, 403 ff.; ang. där brukliga fartyg 32; befästningar i närheten af 523.
Vänsjö, gd i Källandsö sn, Källands hd, Vg. 523.
Väntholmen (Vente-), gd i Hillersjö sn, Färentuna hd, Uppl., dat.-ort 185—188, 205—206, 421—432, 449—453.
Värmdö (Ve-), sn och skplg i Södertörn, häradsrätten där sk. indragas fr. Jakob Bagge 30.
Värmland ((Verme-), konungsräfvt där 61; mönstring där 205; knektar därifr. t. Vg. 264, 367; uppsikt med fogdarne där 460; afvelsgårdar där 524.
Värmlandsberg (Vermelandtz-) 258, 264, 485.
Värnamo, sn i Östbo hd 399.
Värnanäs, gd i Halltorps sn, S. Möre hd, Smål. 585; dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 548.

Väsbo, se **Vestbo**.

Väsby, kungsgd invid Sala 84, 266, 352; fogde där, se **Anders Nilsson**; jfr **Nils Gammal**.

Väsby, ortnamn [obestämdt hvar] 169.

Vätile (**Vetla**), hd i Vg. 264; häradshöfding där, se **Nils Persson**.

Växjö (**Vexö**) 581 f.; hospitalet där 402; möte 578; — stift, f. d. prost där omnämnd 229; f. d. fogde där, se **Jöran Jönsson**.

Vögesach, se **Vege sack**.

Vörå, sn i Södra Österbotten 346; kyrkoherden där, se hr **Erik Knutsson**.

Y.

Ybby (?), ortnamn i Väddö skplg 122.

Ydre, hd i Ög. 317, 350, 480, 587; tionde därifr. 191; ö. br. t. allmogen där 322.

Yläne (**Yllile**), gd i Pöytis' sn, Masko hd, Egentl. Finl. 164.

Ytterselö, sn i Selebo hd, Södermanl. 232; se äfven **Selö**.

Z.

Zarraga, se **Söderåkra**.

Zimmermann, **Gottschalk**, revalsk skeppskapten 609, 613.

Zupanoph, **Zacharias**, rysk bojar 130.

Å.

Å (**Åå**), sn i Björkekind's hd, Ög. 30, 124, 359.

Åbo, stad och slott i Finland 242; dat.-ort f. hertig Johans br. 5, 15, 286, 589—593, 598—610, 612—617, 620—628; myntet där 9, 47, 116, 164, 174, 185, 448; dess fäste ej synnerligen godt 17; ang. hertig Johans alltför stadiga vistelse där 433, 470; mönstring där 600; hert. Johans ö. br. f. korprästerne där 612, 616; köpebref på tomter där 616; ordinarius af nöden där 617; hert. Johans tillståndsbr. f. borgarne där 619; tomt där förlänt 625; omnämndt 6, 168, 203, 223, 240, 530, 604, 615; dat.-ort f. hert. Johans br. 194, 465, 589—594, 598—610, 612—616, 619—628; skolmästare där, se **Herkepä**, **Erik**; — län 201; ang. jordrefningen där 138; hert. Johans br. t. fogdarne där 615; — stift, gd, fordom tillhörig biskopen där, omnämnd 379; ordinarius där, se **Follinger**, **Per** [Nilsson], M.

Åby i Strå sn, Dals hd, Ög., Lasse Perssons gd 411.

Åhult, se **Afhulta**.

Åhus (**Ahuess**), stad och slott i Skåne 653, 655; borgmästare där, se **Schröder**, **Anders**.

Åke (**Ååche**) **Haraldsson** (-lsson) [Soop], br. t. 119; omnämnd 230.

Åke Svensson sk. hafva vård om prins Magnus 337, 347.

Åker, hd i Södermanl. 121, 203; fogden där, se **Bengt Nilsson**.

Åker, sn [i Uppl.?] 27.

- Åkerbo**, hd i Vestmanl. 93.
Åkerby, sn i Bälinge hd, Uppl. 31.
Åland 625; hjälpgård därifr. 618.
Ålands haf 123.
Ålberga, gd i Kila sn, Jönåkers hd, Södermanl., dat.-ort f. utv. kon. Eriks br. 559.
Ålem (Aleme), sn i Stranda hd, Smål. 567.
Ålfors (-efärs), by i Tierps sn, Örbyhus hd, Uppl. 210.
Ålleberg, berg i Vg., hufvudsakl. inom Slöta sn på Falbygden 524.
Ångerman, se **Nils; Päfvel**.
Ångermanland, br. t. menige man där omnämndt 26; ang. smörskatten där 120; ang. ett fiske där *ib.*; fiskleverans därifr. 474.
Årnäs (Ar-), gd i Forshems sn, Kinne hd, Vg. 523.
Årsunda, socken i Gestrikl. 164.
Ås (Åasz), sn i Vestbo hd, Smål. 105, 345.
Ås (Åhss, Åås), hd i Vg. 312, 409.
Åse (Åszhäredh), hd i Vg. 63.
Åsunda, hd i Uppl., landbofogde där, se **Kristoffer Pedersson; Peder Larsson**.
Åtvidaberg 403; fogden där, se **Erik Persson**.

Ä.

- Äktenskapskontrakt** mellan grefve Edzard af Ostfriesland och prinsessan Katarina 326 (jfr 645).

Ö.

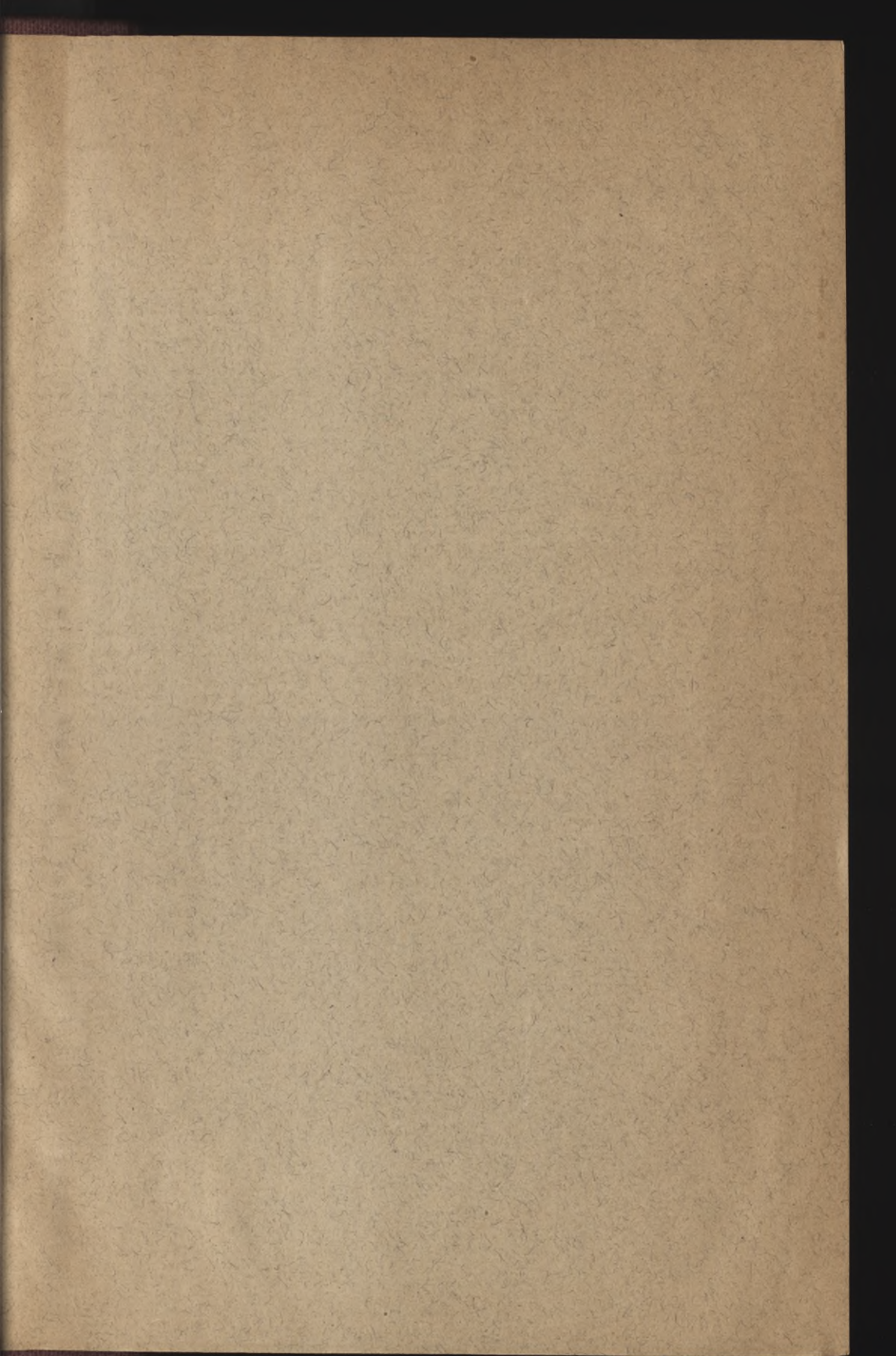
- Ödekyrkor** i Vg., deras klockor sk. omgjutas till kanoner 70, 202.
Ödzö [Össlöf?], gd i Berga sn, Sunnerbo hd, Smål. 450.
Öfverhändö (-hende), gd i Dunkers sn, Villåttinge hd, Södermanl. 34.
Öfverselö, se **Selö**.
Öja, gd i Flistads sn, Vadsbo hd, Vg. 263.
Öknebo (Öck-), hd i Södermanl., fogde där, se **Esbjörn Håkansson**.
Öland 208, 222, 227, 568, 575, 578 f., 581; båtsmän därifr. 149; krigsfolk sk. hållas där *ib.*; fogdarne där få sin skuld efterskänkt 311 f.; hertig Magnus vistas där 347; stenbrottet 570; förläning där 574; jagt där 654.
Ölme (Ullem), gd i Askersunds sn, Sundbo hd, Närke [= n. v. Stjernsund] 255.
Ölsta (-stadhe), gdsnamn [i Kronobergs län, obest. hvar] 574.
Ömmo (?), förvanskadt finskt ortnamn, dat.-ort f. hert. Johans br. 619.
Örby (Öre-), gd i Vendels sn, Uppl. 212, 354; br. dit 353; fogden där, se **Tomas Nilsson**.
Örby, gdsnamn [obestämdt hvar] 164.
Örebro, stad och slott i Närke, ö. br. t. borgmäst. och råd där 108; br. dit 354; borgläger där 567.
Öregrund, stad i Uppl. 81, 167, 356; gd där förlänt 451; K. Maj:ts fiskare där, se **Ture Nilsson**; tullnär där, se **Erik Persson**.

- Öresten**, ett 1520 nedrifyvet fäste inom Örby sn, Marks hd, Vg. 249, 494.
- Öresund** (Sundet) 14, 222, 296, 548, 570; genomfarten där osäker 70, 144, 146; danska öfvergrepp där mot svensk skeppare 234 ff.; danska örlogsskepp där 272.
- Ösby** (Os-), by i Tuna sn, Olands hd, Uppl. 68, 170, 315.
- Ösel**, rykten om svenska anfallsplaner mot 289, 303, 604; utskickade därifr. hos hertig Johan 361; inga bevis på Sveriges rätt till ön 362.
- Ösmo**, sn i Sotholms hd, Södertörn 103, 560.
- Össbo** (!), se **Ryssby**.
- Össby**, se **Kungs-Ösby**.
- Össlöf**, se **Ödzöb**.
- Östanstång**, se **Östergötland**.
- Östbo** (Öss-), hd i Smål. 345 [där dock Vestbo hd afses]; 406.
- Östenmyre** [i Grangärde?] 407.
- Östensbro** 26.
- Österbor**, gd i [Östra] Fernebo sn, Gestrikl. 553.
- Österbotten** (Östrobotnen) 197, 215, 218, 346, 418, 425; br. t. allmogen där 417; befallningsbr. för fogdarne där på befälet öfver knektarne i deras fögderier 455.
- Österdalarne** (Östre Dalarne) 353.
- Östergötland** 119, 126, 149, 166 f., 208, 220, 227, 309, 351, 358, 447, 455, 491; br. t. menige man där 1; br. t. samtl. fogdar där (Östanstång och Vestanstång) 24, 317; münstring där 38; Mauritz Franckes framfart där 39; vapensyn där 54 f., 57, 118; hästar därifr. 153; gården därifr. 202; br. t. landbofogdarne där omnämndt 211; änkehertiginnan af Sachsen-Lauenburg väntas dit 378; knektarnes löning där 450; uppsikt med fogdarne där 460; båtsmän antagna där 568; skogstjufvar där 575.
- Österhaninge**, sn i Sotholms (ej Svartlösa!) hd, Södertörn 143.
- Östersjön**, ang. sjöfarten där 144 ff., 187, 189, 208.
- Österunda** (Östuna!), sn i Torstuna hd, Uppl. 555.
- Österåker** (Östen-), sn i Oppunda hd, Södermanl. 35, 314.
- Östgöte**, se **Nils**.
- Östorp** (Öss-), ortnamn i Vg. [obest. hvar] 30.
- Östra** (-e), hd i Smål. 569.
- Östra Fernebo** (Färnebo), sn i Gestrikl. 164, 319, 553.
- Östra Forsby**, gd i Perno sn i Nyland 164.
- Östra Husby** (Huszeby), sn i Östkinds hd, Ög. 124, 402.
- Östra Ny**, sn i Björkekinds hd, Ög. 124.
- Östra Rekarne**, hd i Södermanl. 26.
- Östra Ryd**, sn i Danderyds skplg, Uppl. 101.
- Östra Silfberg** (Sölffbergit) i Dalarne 23, 78, 151, 206, 263, 353.
- Östra Stenby**, sn i Östkinds hd, Ög. 124, 402.
- Östuna**, se **Österunda**.

INNEHÅLL.

Konung Gustaf I:s utgångna skrivelser	s. 1—545.
Tillägg:	
1. Bref från utvald konung Erik	> 546—588.
2. Hertig Johans bref	> 589—628.
3. Hertig Magnus' bref	> 629.
Bilagor:	
A. Bref till konung Gustaf I	> 630.
B. Handlingar angående grefve Edzards af Ostfriesland frieri till prinsessan Katarina.	
1. Journal förd af de ostfriesiska sändebuden vid underhandlingarne om det blifvande äktenskapskontraktet	> 631—650.
2. Kanslären Friedrich von Westens anteckningar under grefve Edzards resa till Sverige	> 651—659.
Register	> 660—737.

6000259617

Göteborgs universitetsbibliotek

